TÜRK MEDENİ KANUNU

AİLE HUKUKU ŞERHİ

Vesayet Düzeni
Kısıtlama · Vasinin Atanması

MADDE 396–437

CİLT
V

Av. Aydın AYDAR · Av. Murat AYDAR · Av. Eren AYDAR

TÜRK MEDENİ KANUNU

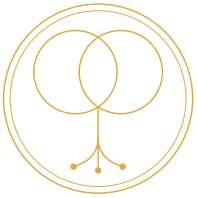
Aile Hukuku *Şerhi*

Cilt V

Av. Aydın AYDAR

1962 yılında doğdu. 1986 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun oldu; 1988'den bu yana İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaktadır. Meslek hayatının ilk döneminde bankacılık ve holding şirketlerinde uzun yıllar hukuk müşavirliği ve hukuk direktörlüğü görevlerinde bulundu. 1999 yılında kendi avukatlık ofisini kurarak çalışmalarını aile hukukuna, özellikle boşanma davalarına yöneltti. Otuz yılı aşkın süredir anlaşmalı ve çekişmeli boşanma, nafaka, velayet ve mal rejiminin tasfiyesine ilişkin davalar yürütmektedir. *Boşanma Avukatı Aydın Aydar'ın Anıları* ve *Anlaşmalı Boşanma Davası* adlı kitapların yazarıdır.

Av. Aydın Aydar'ın diğer eserleri: *Boşanma Avukatı Aydın Aydar'ın Anıları* · *Anlaşmalı Boşanma Davası*

TÜRK MEDENİ KANUNU

Aile Hukuku

Şerhi

Madde Metni · Gerekçe · Açıklamalar
Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi Kararları

CİLT V

Madde 396–437

Sayfa 3111–3556

Av. Aydın AYDAR

Av. Murat AYDAR

Av. Eren AYDAR

[YAYINEVİ]

İstanbul · 2026

ESERİN PLANI

I — CİLT I · MADDE 118–184
Evlenme · Boşanma

II — CİLT II · MADDE 185–281
Evliliğin Genel Hükümleri · Eşler Arasındaki Mal Rejimi

III — CİLT III · MADDE 282–334
Soybağının Kurulması · Evlât Edinme · Soybağının Hükümleri

IV — CİLT IV · MADDE 335–395
Velâyet · Çocuk Malları · Aile

V — CİLT V · MADDE 396–437 · BU CİLT
Vesayet Düzeni · Kısıtlama · Vasinin Atanması

VI — CİLT VI · MADDE 438–494
Vesayetin Yürütülmesi · Vesayetin Sona Ermesi

Türk Medeni Kanunu Aile Hukuku Şerhi — Cilt V (m. 396–437)
Av. Aydın Aydar · Av. Murat Aydar · Av. Eren Aydar

© 2026, Yazarlar. Bu eserin tüm yayın hakları yazarlarına aittir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca, kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında eserin tamamı ya da bir bölümü, yazarların yazılı izni olmaksızın hiçbir yöntemle çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Elektronik sürüm Ekim 2026
İnternet avukataydinaydar.com

Eserde mevzuat ve içtihat 23 Ekim 2026 tarihi itibarıyla dikkate alınmıştır. Kanun adı belirtilmeden anılan maddeler 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na aittir.

Bu eser genel bilgi verme amacı taşır; somut uyuşmazlıklarda hukuki danışmanlığın yerini tutmaz.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR xiii

ESERİN KULLANIMI xv

İKİNCİ KİTAP · AİLE HUKUKU 3111

ÜÇÜNCÜ KISIM · VESAYET 3113

BİRİNCİ AYIRIM · VESAYET ORGANLARI 3115

Madde 396 · Genel olarak 3116
- I. Genel Olarak 3117
- II. Vesayet Organları 3118
- III. Organlar Arasındaki Denetim İlişkisi 3119
- IV. Görevli Mahkeme ve Kanun Yolu 3119
- V. Terimler: Gerekçe ve Yürürlükteki Metin 3120
- ◆ *İçtihatlar* 3120

Madde 397 · Kamu vesayeti 3124
- I. Genel Olarak 3125
- II. Birinci Fıkra: Kamu Vesayeti ve Vesayet Daireleri 3126
- III. İkinci Fıkra: Sulh Hukuk ve Asliye Hukuk Mahkemesi 3126
- IV. Görev Dağılımı: Kaçınma, İtiraz ve Şikâyet 3127
- ◆ *İçtihatlar* 3128

Madde 398 · Koşulları 3133
- I. Genel Olarak 3134
- II. Birinci Fıkra: Vesayetin İstisnai Olarak Aileye Verilmesi 3135
- III. İkinci Fıkra: Yetkinin Aile Meclisine Geçmesi 3136
- IV. Özel Vesayetin Kurulması ve Denetimi 3136
- ◆ *İçtihatlar* 3137

Madde 399 · Kurulması 3140
- I. Genel Olarak 3141
- II. İstemde Bulunabilecek Kişiler 3142
- III. Özel Vesayeti Denetim Makamı Kurar 3142
- IV. Vesayet Organları İçindeki Yeri 3143
- ◆ *İçtihatlar* 3144

Madde 400 · Aile meclisi 3146
- I. Genel Olarak 3148
- II. Birinci Fıkra: Aile Meclisinin Oluşumu 3148
- III. İkinci Fıkra: Eşin Üyeliği 3149
- IV. Aile Meclisinin Görevi ve Denetimi 3149

◆ *İçtihatlar* 3150

Madde 401 · Güvence 3153
I. Genel Olarak 3154
II. Birinci Fıkra: Güvence Yükümü 3155
III. İkinci Fıkra: Güvence Kuruluş Koşuludur 3155
IV. Güvence, Özen ve Sorumluluk 3156
◆ *İçtihatlar* 3157

Madde 402 · Sona ermesi 3159
I. Genel Olarak 3160
II. Sebepler: Görevini Yapmama veya Menfaatin Gerektirmesi 3161
III. Yetkiler: Meclisi Değiştirme ve Özel Vesayeti Sona Erdirme 3162
IV. Denetim Makamının Özel Vesayetteki Yeri 3162
◆ *İçtihatlar* 3163

Madde 403 · Vasi ve kayyım 3165
I. Genel Olarak 3167
II. Birinci Fıkra: Vasinin Koruma ve Temsil Görevi 3168
III. Vasinin Vesayet Altındaki Kişi Adına Dava Açması 3168
IV. İkinci Fıkra: Kayyım 3169
V. Üçüncü Fıkra: Vasi Hükümlerinin Kayyıma Uygulanması 3169
◆ *İçtihatlar* 3170

İKİNCİ AYIRIM · VESAYETİ GEREKTİREN HÂLLER 3177

Madde 404 · Küçüklük 3178
I. Genel Olarak 3179
II. Birinci Fıkra: Velayet Altında Bulunmayan Küçük 3180
III. Boşanmadan Sonra Velayet ve Vesayet 3181
IV. Velayetin Kaldırılması ile İlişki 3181
V. İkinci Fıkra: Bildirim Yükümlülüğü 3182
VI. Görevli ve Yetkili Mahkeme 3182
◆ *İçtihatlar* 3183

Madde 405 · Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı 3188
I. Genel Olarak 3190
II. Birinci Fıkra: Kısıtlama Sebebi ve Üç Ölçüt 3191
III. Kısıtlama Yargılamasında Güvenceler 3191
IV. İkinci Fıkra: Bildirim Yükümlülüğü 3192
V. Kısıtlamanın Sonuçları ve Vesayetin Kaldırılması 3192
VI. Yurt Dışında Verilen Vesayet Kararları 3192
◆ *İçtihatlar* 3193

Madde 406 · Savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim 3196
I. Genel Olarak 3198
II. Kısıtlama Sebepleri 3199
III. Sonuç Koşulu: Darlık veya Yoksulluk Tehlikesi 3199
IV. Kısıtlama Yargılaması: Dinlenme ve Re'sen Araştırma 3200
V. Kısıtlama Yerine Yasal Danışman 3200
VI. Görevli ve Yetkili Mahkeme 3201
◆ *İçtihatlar* 3201

Madde 407 · Özgürlüğü bağlayıcı ceza 3206
I. Genel Olarak 3209
II. İstek Üzerine Kısıtlama veya Kayyım 3210
III. Toplam Beş Yıl ve Üzeri Hapis Cezası 3210
IV. Bildirim ve Hükümlünün Dinlenmesi 3211
V. Kayyımlık Hükümlerinin Uygulanması 3211
VI. Vesayetin Sona Ermesi 3212
VII. Kısıtlı Hükümlünün Davaları ve İşlemleri 3212
VIII. Görevli ve Yetkili Mahkeme 3213
IX. Maddenin İlk Metni 3214
◆ *İçtihatlar* 3214

Madde 408 · İstek üzerine 3221
I. Genel Olarak 3222
II. İsteğe Bağlı Kısıtlamanın Sebepleri 3223
III. Kişinin İsteği 3224
IV. İspat 3224
V. Dinlenme ve Yargılama 3225
VI. Vasi Seçimi ve İstek Üzerine Kayyım 3225
VII. İlan ve Üçüncü Kişiler 3225
VIII. Vesayetin Kaldırılması 3226
◆ *İçtihatlar* 3226

Madde 409 · İlgilinin dinlenilmesi ve bilirkişi raporu 3233
I. Genel Olarak 3236
II. Dinlenme Zorunluluğu 3237
III. Resmî Sağlık Kurulu Raporu 3237
IV. Raporun Hazırlanması: 436. Madde Usulü 3238
V. Hâkimin Kişiyi Dinlemesi 3238
VI. Vesayetin Kaldırılmasında Rapor 3239
◆ *İçtihatlar* 3239

Madde 410 · İlân 3246
I. Genel Olarak 3248
II. İlanın Zamanı ve Yeri 3249
III. İlanın Üçüncü Kişilere Etkisi 3249
IV. Ayırt Etme Gücüne İlişkin İstisna 3249
V. Kısıtlılığın Süresi ve Sonraki İşlemler 3250
◆ *İçtihatlar* 3251

ÜÇÜNCÜ AYIRIM · YETKİ 3255

Madde 411 · Vesayet işlerinde yetki 3256
I. Genel Olarak 3257
II. Yetkili Vesayet Daireleri 3258
III. Yerleşim Yerinin Belirlenmesi 3259
IV. Kurumda veya Cezaevinde Bulunma 3259
V. Yerleşim Yerinin Değişmesi 3260
VI. Kayyımlıkta Yetki 3260
VII. Yabancılık Unsuru Bulunan Vesayet İşleri 3260
◆ *İçtihatlar* 3261

Madde 412 · Yerleşim yerinin değişmesi 3269
I. Genel Olarak 3270
II. Vesayet Makamının İzni 3271
III. İzinsiz Taşınmanın Sonuçları 3272
IV. İzinle Yerleşim Yerinin Değişmesi 3272
V. Kayyımlık ve Yasal Danışmanlıkta 3272
◆ *İçtihatlar* 3273

DÖRDÜNCÜ AYIRIM · VASİNİN ATANMASI 3279

Madde 413 · Genel olarak 3280
I. Genel Olarak 3281
II. Vasi Olarak Atanacak Kişi 3282
III. Vasi Seçiminde Öncelik 3283
IV. Birden Çok Vasi 3283
V. Birlikte Vesayet İçin Rıza 3283
VI. Atamaya İtiraz 3284
◆ *İçtihatlar* 3284

Madde 414 · Eşin ve hısımların önceliği 3289
I. Genel Olarak 3290
II. Eş ve Yakın Hısımların Önceliği 3291
III. Vasilik Koşulları 3292
IV. Haklı Sebepler ve Menfaat Çatışması 3292
V. İlgilinin İsteği ve Atamaya İtiraz 3292
◆ *İçtihatlar* 3293

Madde 415 · İlgililerin isteği 3297
I. Genel Olarak 3298
II. Vasi Gösterebilecek Kişiler 3299
III. Haklı Sebepler 3300
IV. 414. Madde ile İlişkisi 3300
V. Ana ve Babanın İsteği ve Kısıtlanan Ergin Çocuk 3301
VI. Kişinin Kendi İsteği ve Dinlenmesi 3301
VII. Atamaya İtiraz 3301
◆ *İçtihatlar* 3302

Madde 416 · Vasiliği kabul yükümlülüğü 3307
I. Genel Olarak 3308
II. Kabul Yükümlülüğünün Kapsamı 3309
III. Aile Meclisince Atanma 3310
IV. Kaçınma Sebepleri ve Usulü 3310
V. Kaçınma Talebinin Reddi ve Kesinlik 3311
VI. Yetkili Makam ve Geçici Görev 3311
◆ *İçtihatlar* 3312

Madde 417 · Vasilikten kaçınma sebepleri 3318
I. Genel Olarak 3320
II. Kaçınma Sebeplerinin Niteliği 3321
III. Yaş, Engel veya Hastalık ve Çocuk Sayısı 3322
IV. Üzerinde Vasilik Görevi Olanlar 3322
V. Kamu Görevlileri 3323
VI. Kaçınmanın Usulü 3323

VII. Dört Yıl Sonra Kaçınma 3324
◆ *İçtihatlar* 3324

Madde 418 · Vasiliğe engel olan sebepler 3329
I. Genel Olarak 3331
II. Engel Sebeplerinin Niteliği 3332
III. Kısıtlılar 3332
IV. Kamu Hizmetinden Yasaklılar ve Haysiyetsiz Hayat Sürenler 3333
V. Menfaat Çatışması ve Düşmanlık 3333
VI. Boşanma Davasında Vasi Olan Eş 3334
VII. İlgili Vesayet Daireleri Hâkimleri 3334
VIII. Engel İddiası ve İtiraz 3335
◆ *İçtihatlar* 3336

Madde 419 · Vasinin atanması 3341
I. Genel Olarak 3343
II. Gecikmeksizin Vasi Atama 3343
III. Henüz Ergin Olmayanların Kısıtlanması 3344
IV. Kısıtlanan Ergin Çocuğun Velayet Altında Bırakılması 3344
V. Velayet Hükümlerinin Uygulanması 3345
VI. Görevli Mahkeme 3346
◆ *İçtihatlar* 3346

Madde 420 · Geçici önlemler 3353
I. Genel Olarak 3355
II. Geçici Önlemlerin Koşulları 3355
III. Fiil Ehliyetinin Geçici Olarak Kaldırılması ve Temsilci Atanması 3356
IV. Diğer Önlemler 3356
V. Kararın İlânı 3357
◆ *İçtihatlar* 3357

Madde 421 · Tebliğ ve ilân 3360
I. Genel Olarak 3362
II. Atama Kararının Vasiye Tebliği 3362
III. Kararın İlânı 3363
IV. İlânın Üçüncü Kişilere Etkisi 3363
V. Boşanma Davasında Vasiye Tebligat 3364
◆ *İçtihatlar* 3365

Madde 422 · Usul 3369
I. Genel Olarak 3371
II. Vasilikten Kaçınma 3371
III. Atamanın Kanuna Aykırılığına İtiraz 3372
IV. Vesayet Makamının İncelemesi 3373
V. Denetim Makamının Kararı ve Kesinlik 3373
◆ *İçtihatlar* 3374

Madde 423 · Geçici görev 3381
I. Genel Olarak 3382
II. Geçici Görevin Kapsamı 3383
III. Kaçınma ve İtiraz Süresince 3383
IV. Temsil ve Tebligat 3384
V. Görevi Bırakma İstemleri 3384
◆ *İçtihatlar* 3385

Madde 424 · Karar 3389
I. Genel Olarak 3390
II. Denetim Makamının Kararı ve Bildirimi 3391
III. Görevden Alma Hâlinde Yeni Vasi 3392
IV. Kararın Kesinliği 3392
V. Yeni Vasinin Göreve Başlaması 3393
◆ *İçtihatlar* 3393

Madde 425 · Görevin verilmesi 3399
I. Genel Olarak 3400
II. Kesinleşme ve Göreve Başlama 3401
III. Kesinleşmenin Kaçınma ve İtiraz Sürecine Etkisi 3402
IV. Kısıtlı Adına Görülen Davalarda Kesinleşmenin Beklenmesi 3402
V. Dava Şartının Kesinleşmeyle Tamamlanması 3402
◆ *İçtihatlar* 3403

BEŞİNCİ AYIRIM · KAYYIMLIK VE YASAL DANIŞMANLIK 3409

Madde 426 · Temsil 3410
I. Genel Olarak 3412
II. Temsil Kayyımı Atanmasını Gerektiren Hâller 3413
III. Ergin Kişinin İvedi İşi 3414
IV. Ortaklığın Giderilmesi Davasında Paydaşın Temsili 3414
V. Menfaat Çatışması ve Çocuğun Temsili 3415
VI. Soybağı ve Babalık Davalarında Temsil Kayyımı 3415
VII. Kısıtlının Temsili ve Boşanma Davası 3416
VIII. Görevin Sınırı ve Sona Ermesi 3416
◆ *İçtihatlar* 3417

Madde 427 · Kanun gereği 3425
I. Genel Olarak 3428
II. Yönetim Kayyımlığının Konusu 3429
III. Uzun Süreden Beri Bulunamayan Kişi ve Tereke 3430
IV. 3561 Sayılı Kanun ve Hazinenin Menfaati 3430
V. Tüzel Kişinin Organ Yokluğu 3431
VI. Görev, Yetki ve Kanun Yolu 3432
◆ *İçtihatlar* 3433

Madde 428 · İstek üzerine 3440
I. Genel Olarak 3441
II. İstek Üzerine Kayyımlığın Koşulları 3442
III. Kayyım ile İsteğe Bağlı Kısıtlama Arasındaki Fark 3443
IV. Kayyımlık Türleri Arasındaki Yeri 3443
V. Sona Erme 3444
◆ *İçtihatlar* 3445

Madde 429 · Yasal danışmanlık 3449
I. Genel Olarak 3451
II. Yasal Danışman Atanmasının Koşulları 3452
III. Görüşü Alınacak İşler 3453
IV. Yasal Danışmanın Yetkisi ve Temsil Yasağı 3453
V. Boşanma Davasında Yasal Danışmanlık 3454
VI. Görev, Yetki ve Sona Erme 3454

◆ *İçtihatlar* 3455

Madde 430 · Yetki 3461
I. Genel Olarak 3463
II. İki Ayrı Yetki Kuralı 3464
III. Temsil Kayyımında Yerleşim Yeri 3464
IV. Kurumda Bulunma ve Yerleşim Yeri Değişikliği 3465
V. Yönetim Kayyımında Malların Bulunduğu Yer 3465
◆ *İçtihatlar* 3466

Madde 431 · Usul 3473
I. Genel Olarak 3474
II. Vasilik Kurallarının Kayyım ve Yasal Danışmana Uygulanması 3475
III. Sıfata İtiraz ve Vesayet Makamı Kararlarına Karşı Yol 3476
IV. Duruşma ve Hukuki Dinlenme 3476
V. Görev ve Yetki 3477
VI. Kararın İlanı 3477
◆ *İçtihatlar* 3478

ALTINCI AYIRIM · KORUMA AMACIYLA ÖZGÜRLÜĞÜN KISITLANMASI 3485

Madde 432 · Koşulları 3486
I. Genel Olarak 3488
II. Koruma Kararının Koşulları 3489
III. Kamu Görevlilerinin Bildirim Yükümlülüğü 3490
IV. Çevreye Getirilen Külfet ve Kurumdan Çıkarılma 3490
V. Kişi Hürriyeti Güvencesi 3491
VI. Yargılama, İtiraz ve Yetki 3491
◆ *İçtihatlar* 3492

Madde 433 · Yetki 3497
I. Genel Olarak 3499
II. Yerleşim Yeri ve Bulunulan Yer 3499
III. İvedilik ve İstemin İlk Ulaştığı Mahkeme 3500
IV. Kısıtlılar ve Yerleşim Yeri İzni 3501
V. Kurumdan Çıkarma ve Yetkinin Sürekliliği 3501
◆ *İçtihatlar* 3502

Madde 434 · Bildirim yükümlülüğü 3508
I. Genel Olarak 3510
II. Bildirimi Gerektiren Durumlar 3511
III. Bildirimle Yükümlü Olanlar ve Bildirimin Yapılacağı Makam 3511
IV. Bildirimin Hukuki Niteliği 3512
V. Bildirimin Gecikmesi ve Kişi Hürriyeti 3512
◆ *İçtihatlar* 3513

Madde 435 · İtiraz 3516
I. Genel Olarak 3517
II. İtiraz Hakkı ve Süresi 3518
III. İtirazın İncelenmesi ve Denetim Makamı Kararının Kesinliği 3519
IV. Temyiz Dilekçesinin İtiraz Sayılması 3519
V. Kısıtlama ile Koruma Kararının Farklı Kanun Yolları 3519
VI. İtirazın Kişi Hürriyeti Bakımından Önemi 3520
◆ *İçtihatlar* 3520

Madde 436 · Genel olarak **3525**
I. Genel Olarak 3530
II. Genel Kural: Usul Kanunu ve Saklı Tutulan Özel Kurallar 3531
III. Kararın Sebeplerinin ve İtiraz Hakkının Bildirilmesi 3531
IV. İstemlerin Hâkime Ulaştırılması ve Görüşmenin Ertelenmesi 3532
V. Resmî Sağlık Kurulu Raporu Şartı 3532
VI. Rapor İçin Örnek Alma ve Sağlık Kuruluşuna Yerleştirme 3533
VII. Zor Kullanma ve Tıbbi Yardım 3534
VIII. Maddenin İlk Metni 3534
◆ *İçtihatlar* 3535

Madde 437 · Yargılama usulü **3541**
I. Genel Olarak 3543
II. Basit Yargılama Usulü ve Duruşma 3544
III. Adli Yardım 3545
IV. İlgili Kişinin Dinlenmesi 3545
V. Tahkikatın Tamamlanması ve İki Günlük Süre 3546
VI. Kanun Yolu 3546
VII. Maddenin İlk Metni 3547
◆ *İçtihatlar* 3547

KARARLAR DİZİNİ **3551**

BAŞVURULAN RESMÎ KAYNAKLAR **3556**

KISALTMALAR

AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AYM	Anayasa Mahkemesi
B. No	Başvuru numarası
bkz.	bakınız
E.	Esas numarası
HGK	Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
K.	Karar numarası
m.	madde
MÖHUK	5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
RG	Resmî Gazete
s.	sayfa
S. Sayısı	TBMM Sıra Sayısı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TMK	4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
743 sayılı Kanun	743 sayılı (mülga) Türk Kanunu Medenisi
vd.	ve devamı

ESERİN KULLANIMI

Eser, Türk Medeni Kanunu'nun aile hukukunu düzenleyen İkinci Kitabını (m. 118–494) madde sırasıyla izler; bu cilt 396–437. maddeleri kapsar. Eser altı ciltten oluşur ve ciltler tek kutuda bir arada sunulur. Sayfa numaraları ciltler boyunca süreklidir. Her madde yeni bir sayfada başlar ve aynı düzende ilerler:

1. **Kanun metni.** Resmî metin, fıkra numaralarıyla birlikte lacivert zeminli kutuda verilir.
2. **Madde özeti ve temel kavramlar.** Maddenin özü ve metinde geçen teknik kavramlar kısaca açıklanır.
3. **Gerekçe ve tarihçe.** TBMM'ye sunulan tasarının gerekçesi, 743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılık ve maddenin değişiklik durumu gösterilir.
4. **Açıklamalar.** Hüküm fıkra fıkra incelenir; paragraflar dış kenardaki numaralarla (kenar numarası) sıralanır.
5. **İçtihatlar.** Her karar; künyesi, uyuşmazlığın özeti, karar metninden aynen alıntı ve değerlendirmeyle birlikte verilir.
6. **Bağlantılı hükümler.** Maddeyle birlikte okunması gereken diğer hükümler listelenir.

Atıf biçimi

Kararlar dipnotlarda "Yargıtay 2. HD, 17.09.2025, E. 2025/6945, K. 2025/7429" biçiminde, tablolarda ise kısaca "Yargıtay 2. HD, K. 2025/7429" biçiminde gösterilmiştir. Anayasa Mahkemesinin norm denetimi kararları esas ve karar numarasıyla, bireysel başvuru kararları başvurucunun adı ve başvuru numarasıyla anılmıştır. Kanun adı belirtilmeden anılan maddeler Türk Medeni Kanunu'na aittir. Esere atıfta madde ve kenar numarası birlikte gösterilebilir: *Aydar/Aydar/Aydar, TMK m. 118, Kn. 5.*

Kaynaklar

Kanun metinleri Mevzuat Bilgi Sistemi'nden, gerekçeler TBMM tutanak arşivinden, Yargıtay kararları Adalet Bakanlığının karar arama sisteminden, Anayasa Mahkemesi kararları Kararlar Bilgi Bankası'ndan alınmıştır. Alıntılar karar metinlerinden aynen aktarılmıştır. Kararlar, her cildin sonundaki Kararlar Dizininde mahkeme ve tarih sırasıyla listelenmiştir; son cildin sonundaki Genel Kararlar Dizini bütün ciltleri kapsar.

Renkli kutular ve sekmeler

DİKKAT

Hak kaybına yol açabilecek noktalar ve sık yapılan hatalar.

UYGULAMA NOTU

Dava hazırlığı, delil ve usule ilişkin pratik öneriler.

ÖRNEK

MADDE ÖZETİ

Kuralın somut bir olay üzerinde gösterilmesi.

Maddenin kısa ve bütünlüklü özeti.

Sayfaların dış kenarındaki renkli sekmeler bulunulan bölümü gösterir; sekmelerin rengi cildin kapak rengiyle aynıdır.

TÜRK MEDENİ KANUNU

İKİNCİ KİTAP

AİLE HUKUKU

Birinci Kısım · Evlilik Hukuku	m. 118–281
İkinci Kısım · Hısımlık	m. 282–395
Üçüncü Kısım · Vesayet	m. 396–494

"Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır."

ANAYASA M. 41/1

ÜÇÜNCÜ KISIM

VESAYET

Birinci Bölüm · Vesayet Düzeni m. 396–437

Birinci Ayırım · Vesayet Organları m. 396–403
İkinci Ayırım · Vesayeti Gerektiren Hâller m. 404–410
Üçüncü Ayırım · Yetki m. 411–412
Dördüncü Ayırım · Vasinin Atanması m. 413–425
Beşinci Ayırım · Kayyımlık ve Yasal Danışmanlık m. 426–431
Altıncı Ayırım · Koruma Amacıyla Özgürlüğün Kısıtlanması m. 432–437

İkinci Bölüm · Vesayetin Yürütülmesi m. 438–469

Birinci Ayırım · Vasinin Görevleri m. 438–457
İkinci Ayırım · Kayyımın Görevleri m. 458–460
Üçüncü Ayırım · Vesayet Dairelerinin Görevleri m. 461–465
Dördüncü Ayırım · Vesayet Organlarının Sorumluluğu m. 466–469

Üçüncü Bölüm · Vesayetin Sona Ermesi m. 470–494

Birinci Ayırım · Vesayeti Gerektiren Hâllerin Sona Ermesi m. 470–478
İkinci Ayırım · Vasilik Görevinin Sona Ermesi m. 479–488
Üçüncü Ayırım · Vesayetin Sona Ermesinin Sonuçları m. 489–494

VESAYET ORGANLARI

Birinci Ayırım · m. 396–403

Vesayet Organları başlıklı ayırım, Türk Medeni Kanunu'nun 396–403. maddelerini kapsamaktadır. Bu ciltte yer alan maddeler ve özleri aşağıda gösterilmiştir.

Madde	Kenar başlığı	Özü
m. 396	Genel olarak	Vesayet hukukunun ilk maddesidir ve vesayet organlarını sayar
m. 397	Kamu vesayeti	Kamu vesayetini yürüten mahkemeleri belirler
m. 398	Koşulları	Kanun'da "özel vesayet" başlığı altında düzenlenen aile vesayetinin koşullarını belirler
m. 399	Kurulması	Özel vesayetin nasıl kurulacağını düzenler
m. 400	Aile meclisi	Özel vesayette vesayet makamının yerini alan aile meclisinin yapısını düzenler
m. 401	Güvence	Aile meclisi üyelerinin güvence yükümünü düzenler
m. 402	Sona ermesi	Özel vesayet üzerinde denetim makamının yetkilerini düzenler
m. 403	Vasi ve kayyım	Vasinin ve kayyımın görevini tanımlar

MADDE

396 A. Genel olarak

KANUN METNİ

Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 396, vesayet hukukunun ilk maddesidir ve vesayet organlarını sayar. Maddeye göre vesayet organları **vesayet daireleri** ile **vasi ve kayyımlardır**. Kamu vesayeti, **vesayet makamı** ve **denetim makamından** oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür; vesayet makamı **sulh hukuk mahkemesi**, denetim makamı **asliye hukuk mahkemesidir** (TMK m. 397). Vasinin eylem ve işlemlerine karşı vesayet makamına şikâyette bulunulabilir; vesayet makamının kararlarına karşı tebliğden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edilebilir (TMK m. 461). Gerekçeye göre eski Kanun'un vesayet sistemi **esas itibarıyla korunmuş**, yerleşmiş terimlere aynen yer verilmiş ve **"vesayet uzuvları" yerine "vesayet organları"** deyimi kabul edilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Vesayet	Küçüklerin ve kısıtlıların kişilik ve malvarlığına ilişkin menfaatlerinin korunması ve temsil edilmeleri için öngörülen hukuki kurum.
Vesayet makamı	Vesayeti yürüten sulh hukuk mahkemesi.
Denetim makamı	Vesayet makamının kararlarını denetleyen asliye hukuk mahkemesi.
Vasi	Vesayet altındaki kişinin kişiliği ve malvarlığıyla ilgili menfaatlerini koruyan ve onu temsil eden kişi.
Kayyım	Belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanan kişi.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

Madde 396- Bu madde ile başlayan vesayet konusunda yürürlükteki Kanunun sistemi esas itibarıyla korunduğu gibi kurumla ilgili terimlere, çok alışılmış ve yerleşmiş

> olmaları sebebiyle aynen yer verilmiştir. Özellikle vesayet, vasi, vesayet makamı, aile vesayeti, aile meclisi, kayyım terimleri aynen korunmuş, sadece "kanunî müşavir" yerine "yasal danışman" deyimi kullanılmıştır. Buna karşılık "vesayet teşkilâtı" deyimi yerine "vesayet düzeni", "vesayet uzuvları" yerine "vesayet organları" ve "vesayet daireleri" yerine de "vesayet makamları" deyimleri kabul olunmuştur. Madde, yürürlükteki Kanunun 346 ıncı maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki Kanunda olduğu gibi, "vesayet organları"nın vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardan oluştuğu belirtilmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 138*

Gerekçe, vesayet bölümünün tamamı için yol gösterir: eski Kanun'un sistemi esas itibarıyla korunmuş, yerleşmiş terimler aynen alınmış ve yalnız bazı deyimler değiştirilmiştir. Madde, eski Kanun'un 346. maddesini karşılar ve vesayet organlarını eski metinde olduğu gibi vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlar olarak sayar.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 346. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vesayet uzuvları, vesayet daireleri ve vasiler ve kayyımlardan ibarettir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 346 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 346	4721 sayılı Kanun m. 396
Terim	Vesayet uzuvları	Vesayet organları
Organlar	Vesayet daireleri, vasiler ve kayyımlar	Vesayet daireleri, vasi ve kayyımlar
Bölüm adı	Vesayet teşkilatı	Vesayet düzeni

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 396. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Vesayet organları	Vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlar	TMK m. 396
Vesayet daireleri	Vesayet makamı ve denetim makamı	TMK m. 397/1
Mahkemeler	Vesayet makamı sulh hukuk, denetim makamı asliye hukuk mahkemesi	TMK m. 397/2

Konu	Kural	Dayanak
Vasi ve kayyım	Vasi korur ve temsil eder; kayyım belirli işler için atanır	TMK m. 403
Denetim	Vasiye karşı şikâyet, vesayet makamına karşı itiraz	TMK m. 461
Aile vesayeti	İstisnai olarak vesayet bir aileye verilebilir	TMK m. 398
Kaynak	743 m. 346	Gerekçe, s. 138

1 TBMM gerekçesine göre bu madde ile başlayan vesayet konusunda **eski Kanun'un sistemi esas itibarıyla korunmuş**, kurumla ilgili terimlere, çok alışılmış ve yerleşmiş olmaları sebebiyle aynen yer verilmiştir. Vesayet, vasi, vesayet makamı, aile vesayeti, aile meclisi ve kayyım terimleri aynen korunmuş, yalnız **"kanunî müşavir" yerine "yasal danışman"** deyimi kullanılmıştır. Buna karşılık **"vesayet teşkilâtı" yerine "vesayet düzeni"**, **"vesayet uzuvları" yerine "vesayet organları"** deyimleri kabul edilmiştir. Tasarının 396. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 457).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, vesayet organlarının **iki gruptan** oluşmasıdır: vesayet daireleri, yani sulh ve asliye hukuk mahkemeleri, ile vasi ve kayyımlar. İkinci nokta, organlar arasında bir **denetim ilişkisi** bulunmasıdır: vasinin eylem ve işlemlerine karşı vesayet makamına, vesayet makamının kararlarına karşı denetim makamına başvurulur (TMK m. 461). Üçüncü nokta, vesayet işlerinin **aile mahkemesinin görev alanı dışında** kalmasıdır: aile mahkemeleri Medeni Kanun'un İkinci Kitabından doğan dava ve işlere bakar, ancak vesayeti düzenleyen Üçüncü Kısım bu görevin dışındadır (4787 s. K. m. 4).

II. Vesayet Organları

- **Vesayet daireleri:** Vesayet makamı ve denetim makamı.
- **Vasi:** Vesayet altındaki kişiyi korur ve temsil eder.
- **Kayyım:** Belirli işleri görür veya malvarlığını yönetir.

2 Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür; vesayet makamı sulh hukuk mahkemesi, denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir (TMK m. 397).

3 Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür; kayyım ise belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır. Kanunun vasi hakkındaki hükümleri, aksi belirtilmiş olmadıkça kayyım hakkında da uygu-

lanır (TMK m. 403); vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar da kayyım ve yasal danışmanın atanmasında uygulanır (TMK m. 431).

Kanun, kamu vesayeti yanında istisnai bir aile vesayetine de yer verir: vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı gösterdiği, özellikle bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi gerektiği takdirde vesayet istisnai olarak bir aileye verilebilir; bu durumda vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu kurulacak aile meclisine geçer (TMK m. 398). 4

III. Organlar Arasındaki Denetim İlişkisi

- **Vasiye karşı:** Vesayet makamına şikâyet.
- **Vesayet makamına karşı:** On gün içinde denetim makamına itiraz.
- **Temyiz:** Vesayetin yönetimine ilişkin kararlar temyiz edilemez.

Ayırt etme gücüne sahip olan vesayet altındaki kişi ve her ilgili, vasinin eylem ve işlemlerine karşı vesayet makamına şikâyette bulunabilir; vesayet makamının kararlarına karşı tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edilebilir (TMK m. 461). Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak itirazı kesin karara bağlar (TMK m. 488). 5

Yargıtay, kanun koyucunun kamu vesayetinde vesayet organı olan vasiler ile vesayet dairesi olan sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurduğunu belirtmiştir.[1] Bu düzen nedeniyle vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili kararlarının temyiz edilebilir nitelikte olmadığı, bu kararlar hakkında denetim makamınca karar verilmesi gerektiği açıklanmıştır.[2] 6

IV. Görevli Mahkeme ve Kanun Yolu

- **Vesayet işleri:** Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi.
- **Aile mahkemesi:** Vesayeti düzenleyen Üçüncü Kısım görev alanı dışındadır.
- **Kanun yolu:** Kayyımlığın kaldırılması davasında istinaf aşamasında verilen karar kesindir.

Aile mahkemeleri, Türk Medeni Kanunu'nun Üçüncü Kısım hariç olmak üzere İkinci Kitabına göre aile hukukundan doğan dava ve işleri görür (4787 s. K. m. 4); Üçüncü Kısım vesayeti düzenler. Yargıtay, vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması istemini inceleme görevinin aile mahkemesine değil vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğunu belirtmiştir.[3] 7

1 Yargıtay 2. HD, 21.09.2011, E. 2010/22756, K. 2011/13718.
2 Yargıtay 2. HD, 24.11.2011, E. 2011/6372, K. 2011/19550.
3 Yargıtay 2. HD, 11.06.2026, E. 2026/3240, K. 2026/6481.

8 Kanun yolu bakımından da vesayet organlarının düzeni önem taşır. Sulh hukuk mahkemesinin görevine giren kayyımlığın kaldırılması davasında bölge adliye mahkemesinin verdiği kararın kesin olduğu belirtilmiştir.[4]

V. Terimler: Gerekçe ve Yürürlükteki Metin

- **Korunan terimler:** Vesayet, vasi, vesayet makamı, aile vesayeti, aile meclisi, kayyım.
- **Değişen terimler:** Vesayet organları, vesayet düzeni, yasal danışman.
- **Vesayet daireleri:** Yürürlükteki metinde korunmuştur.

9 Gerekçeye göre çok alışılmış ve yerleşmiş oldukları için vesayet, vasi, vesayet makamı, aile vesayeti, aile meclisi ve kayyım terimleri aynen korunmuş; "kanunî müşavir" yerine "yasal danışman", "vesayet teşkilâtı" yerine "vesayet düzeni", "vesayet uzuvları" yerine "vesayet organları" deyimleri kabul edilmiştir. Gerekçe ayrıca "vesayet daireleri" yerine "vesayet makamları" deyiminin kabul edildiğini belirtir; yürürlükteki 396 ve 397. maddeler ise "vesayet daireleri" terimini kullanır ve vesayet dairelerinin vesayet makamı ile denetim makamından oluştuğunu belirtir.

UYGULAMA NOTU

Vasinin bir eylem veya işlemine karşı çıkmak isteyen kişi, vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine şikâyette bulunabilir. **Vesayet makamının bir kararına karşı çıkmak isteyen kişi**, kararın tebliğinden başlayarak on gün içinde denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine itiraz etmelidir; vesayetin yönetimine ilişkin bu kararlar temyiz yoluyla incelenmez. **Vesayet altındaki biriyle ilgili bir istemde bulunulacaksa**, görevli mahkemenin vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481

Vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması vesayet hukukunun konusudur; istemi vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi inceler

Davacı, vasi olan kardeşinin, kendisinin vesayet altındaki diğer kardeşiyle görüşmesini haksız olarak engellediğini ileri sürerek, vesayet altındaki kardeşi ile arasında kişisel ilişki kurulmasını istemiştir. Aile mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir.

4 Yargıtay 8. HD, 16.10.2019, E. 2017/17128, K. 2019/9079.

> *Açıklanan hükümler dikkate alındığında vesayet altındaki ergin kısıtlının şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle hangi zamanlarda ve ne şekilde kişisel ilişki kurulacağına ilişkin düzenlemeler vesayet hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Kısıtlının kimlerle, ne şekilde görüşeceği ve kişisel ilişki kuracağı hususu da bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamındadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet organlarının vesayet altındaki kişinin kişisel işlerindeki görevini gösterir. Daire, vasinin kısıtlanmış kişiyi korumak ve bütün kişisel işlerinde ona yardım etmekle, vesayet organlarının iyi bir yönetimin gerektirdiği özeni göstermekle, vesayet makamının da vesayet altındaki kişinin korunması için gerekli önlemleri almakla yükümlü olduğunu belirtmiştir. Ergin kısıtlı ile kişisel ilişki kurulması isteminin vesayet hukukunun konusu olduğu ve bu istemi inceleme görevinin vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu açıklanarak, işin esasına giren karar bozulmuştur (TMK m. 397).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/6372 · K. 2011/19550

Vesayet makamının vesayetin yönetimine ilişkin kararları temyiz edilemez; bu kararlara karşı denetim makamına itiraz edilir

Kayyım, kayyım olarak atandığı kişiye ait taşınmazın satışı için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri ve vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi, vasinin eylem ve işlemlerine karşı (TMK. md. 461/1) , denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi de, sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı şikayet ve itiraz mercidir. (TMK. md. 461/2) İlgililer vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde itiraz edebilirler.Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı karara bağlar. (TMK. md. 488) Bu bakımdan vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili olarak aldığı kararlar kazai nitelikte temyizi kabil olan kararlardan değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet organları arasındaki denetim ilişkisini gösterir. Daire, vesayet organlarının vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardan oluştuğunu, vasi atanmasına ilişkin usulün kayyım için de uygulandığını belirtmiş; kanun koyucunun vasiler ile sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurduğunu, vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı şikâyet ve itiraz mercii olduğunu açıklamıştır. Vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili kararlarının temyiz edilebilir nitelikte olmadığı belirtilerek dosya, denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
21.09.2011 · E. 2010/22756 · K. 2011/13718

Kanun, vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri olan sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurmuştur

Vasi, vesayeti altındaki kısıtlı adına araç satın almak için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. (TMK. md. 396) Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür. (TMK. md. 397/2) Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 396. maddedeki organların birbirine göre konumunu açıklar. Daire, vesayet organlarını sayan 396. madde ile kamu vesayetinin vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütüleceğini öngören 397. maddeyi birlikte anmış; vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı başvuru mercii olduğunu belirtmiştir. Vasinin izin istemi üzerine verilen karar vesayetin yönetimine ilişkin olduğundan, dosya denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 397).

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
26.03.2019 · E. 2019/905 · K. 2019/3195

Vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili ek kararına karşı denetim makamına itiraz edilir; bu karar temyiz edilemez

Vesayet altına alınması istenen kişiye yasal danışman atanmasına karar verilmiştir. Bu kişinin vekili, taşınmazları üzerindeki ihtiyati tedbirin kaldırılmasını istemiştir; mahkemenin istemi ek kararla reddetmesi üzerine ek karar temyiz edilmiştir.

> *...kanun koyucu kamu vesayetinde vesayet organı vasiler ile vesayet daireleri sulh ve asliye mahkemesi arasında 461. maddede bir hiyerarşi kurarak, vesayet makamı sulh hukuk mahkemesinin vasinin eylem ve işlemlerine karşı, denetim makamı asliye hukuk mahkemesinin de sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı şikayet ve itiraz merci olduğu belirlenmiş; 488. maddesinde ise, ilgililerin vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı tebliğinden itibaren on gün içinde itiraz edebileceği, denetim makamının gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı kesin olarak karara bağlayacağı, bu bakımdan vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararların temyizi kabil kararlardan olmadığı anlaşıldığından...*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet organları arasındaki başvuru düzenini ek kararlar bakımından da uygular. Daire, vesayet makamının sulh hukuk mahkemesi, denetim makamının asliye hukuk mahkemesi olduğunu ve kanun koyucunun bu organlar arasında bir hiyerarşi kurduğunu belirtmiş; ilgililerin vesayet makamının

vesayetin idaresiyle ilgili kararlarına karşı tebliğden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceğini açıklamıştır. Ek kararın temyiz edilebilir kararlardan olmadığı belirtilerek dosya, denetim makamınca karar verilmek üzere mahkemesine iade edilmiştir (TMK m. 461).

5 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
16.10.2019 · E. 2017/17128 · K. 2019/9079

Kayyım, 396. madde uyarınca vesayet organlarındandır; kayyımlığın kaldırılması davasında bölge adliye mahkemesinin kararı kesindir

Davacı, kayyımlığın kaldırılmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi davayı reddetmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetti ve kararı yalnız vekâlet ücreti yönünden düzeltmiştir.

> *6100 sayılı HMK'nin 362/1-b maddesi gereği ilk derece sulh hukuk mahkemesinin kayyımlığın kaldırılmasına dair kararı hakkında Bölge Adliye Mahkemesinin verdiği karar kesin olup temyizi kabil olmadığından temyiz dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kayyımın vesayet organları arasındaki yerini ve kayyımlığa ilişkin davalarda kanun yolunu gösterir. Daire, 396. maddede vesayet organlarının vesayet daireleri ile vasi ve kayyım olarak sayıldığını, kamu vesayetinin vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütüleceğini ve aksi belirtilmiş olmadıkça vasi hakkındaki hükümlerin kayyım hakkında da uygulanacağını belirtmiştir. Sulh hukuk mahkemesinin görevine giren kayyımlığın kaldırılması davasında bölge adliye mahkemesinin verdiği kararın kesin olduğu açıklanarak temyiz dilekçesi reddedilmiştir (TMK m. 403).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 397:** Kamu vesayeti ve vesayet daireleri.
- **TMK m. 398:** Aile vesayetinin koşulları.
- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.
- **TMK m. 461:** Şikâyet ve itiraz.

MADDE

397

B. Vesayet daireleri

I. Kamu vesayeti

KANUN METNİ

(1) Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür.

(2) Vesayet makamı, sulh hukuk mahkemesi; denetim makamı, asliye hukuk mahkemesidir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 397, kamu vesayetini yürüten mahkemeleri belirler. Birinci fıkraya göre kamu vesayeti, **vesayet makamı** ve **denetim makamından** oluşan **vesayet daireleri** tarafından yürütülür. İkinci fıkraya göre vesayet makamı **sulh hukuk mahkemesi**, denetim makamı **asliye hukuk mahkemesidir**. Vesayet işlerinde yetki, küçüğün veya kısıtlının **yerleşim yerindeki** vesayet dairelerine aittir (TMK m. 411). Vesayet makamının kararlarına karşı tebliğden başlayarak **on gün içinde** denetim makamına itiraz edilebilir ve denetim makamı itirazı **kesin karara** bağlar (TMK m. 488). Gerekçeye göre sulh hukuk mahkemesi vesayet makamı, asliye hukuk mahkemesi ise denetim makamı olduğundan **bu terimler tercih edilmiştir**.

TEMEL KAVRAMLAR

Kamu vesayeti	Mahkemeler eliyle yürütülen vesayet.
Vesayet makamı	Vesayeti yürüten ve vasiyi denetleyen sulh hukuk mahkemesi.
Denetim makamı	Vesayet makamının kararlarına karşı itirazları inceleyen ve kanunda sayılan işlemleri onaylayan asliye hukuk mahkemesi.
Aile vesayeti	İstisnai olarak bir aileye verilen ve aile meclisince yürütülen vesayet.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 397- Yürürlükteki Kanunun 347 nci maddesini karşılamaktadır. Sulh hukuk mahkemesi vesayet makamı, asliye hukuk mahkemesi ise denetim makamı olduğundan bu terimler tercih edilmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 138*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 347. maddesini karşıladığını ve "vesayet makamı" ile "denetim makamı" terimlerinin bu mahkemelerin görevleri nedeniyle tercih edildiğini belirtir.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 347. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vesayet daireleri, sulh mahkemesi ile mahkemei asliyedir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 347 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 347	4721 sayılı Kanun m. 397
Kamu vesayeti	Umumi vesayet	Kamu vesayeti
Vesayet daireleri	Sulh mahkemesi ile mahkemei asliye	Vesayet makamı ve denetim makamı
Mahkemeler	Makam adları metinde yoktu	Vesayet makamı sulh hukuk, denetim makamı asliye hukuk mahkemesi

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 397. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Kamu vesayeti	Vesayet daireleri tarafından yürütülür	TMK m. 397/1
Vesayet makamı	Sulh hukuk mahkemesi	TMK m. 397/2
Denetim makamı	Asliye hukuk mahkemesi	TMK m. 397/2
Yetki	Küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet daireleri	TMK m. 411

Konu	Kural	Dayanak
Kaçınma ve itiraz	Vesayet makamı inceler; yerinde görmezse denetim makamına bildirir	TMK m. 422
İtiraz	Vesayet makamı kararlarına karşı on gün içinde denetim makamına	TMK m. 461, 488
Kaynak	743 m. 347	Gerekçe, s. 138

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 347. maddesini karşılamaktadır; **sulh hukuk mahkemesi vesayet makamı, asliye hukuk mahkemesi ise denetim makamı olduğundan bu terimler tercih edilmiştir**. Eski Kanun vesayet dairelerini "sulh mahkemesi ile mahkemei asliye" olarak sayıyordu. Tasarının 397. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 457).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, vesayet işlerinin **iki kademeli** bir mahkeme düzeniyle yürütülmesidir: ilk karar vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, itirazın incelenmesi denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine aittir. İkinci nokta, vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili kararlarına karşı yolun **denetim makamına itiraz** olmasıdır; denetim makamı bu itirazı kesin karara bağlar (TMK m. 488). Üçüncü nokta, vesayet işlerinin **aile mahkemesinin görevine girmemesidir**; aile mahkemelerinin görevi Medeni Kanun'un vesayeti düzenleyen Üçüncü Kısmını kapsamaz (4787 s. K. m. 4).

II. Birinci Fıkra: Kamu Vesayeti ve Vesayet Daireleri

- **Kamu vesayeti:** Vesayet daireleri tarafından yürütülür.
- **Vesayet daireleri:** Vesayet makamı ve denetim makamı.
- **İstisna:** Aile vesayeti.

2 Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür. Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır (TMK m. 396); 397. madde bu organlardan vesayet dairelerini somutlaştırır.

3 Kamu vesayeti kuraldır. Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı gösterdiği, özellikle bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi gerektiği takdirde vesayet istisnai olarak bir aileye verilebilir; bu durumda vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu kurulacak aile meclisine geçer (TMK m. 398).

III. İkinci Fıkra: Sulh Hukuk ve Asliye Hukuk Mahkemesi

- **Vesayet makamı:** Sulh hukuk mahkemesi.

- **Denetim makamı:** Asliye hukuk mahkemesi.
- **Yetki:** Küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet daireleri.

Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesi, denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir. Gerekçeye göre bu mahkemelerin vesayetteki görevleri nedeniyle "vesayet makamı" ve "denetim makamı" terimleri tercih edilmiştir. Vesayet işlerinde yetki, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (TMK m. 411). 4

Vesayet makamının görev alanı vesayet altındaki kişinin şahsına ilişkin işleri de kapsar. Yargıtay, vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması istemini inceleme görevinin aile mahkemesine değil vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğunu belirtmiştir.[1] Aile mahkemelerinin görevi de Medeni Kanun'un vesayeti düzenleyen Üçüncü Kısmını kapsamaz (4787 s. K. m. 4). 5

IV. Görev Dağılımı: Kaçınma, İtiraz ve Şikâyet

- **Kaçınma ve atamaya itiraz:** Önce vesayet makamı, yerinde görmezse denetim makamı.
- **Vasiye karşı şikâyet:** Vesayet makamına.
- **Vesayet makamına karşı itiraz:** On gün içinde denetim makamına.

Vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir; ilgili olan herkes de vasinin atandığını öğrendiği günden başlayarak on gün içinde atamanın kanuna aykırı olduğunu ileri sürebilir. Vesayet makamı kaçınma veya itiraz sebebini yerinde görürse yeni bir vasi atar; yerinde görmediği takdirde, görüşü ile birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirir (TMK m. 422). 6

Yargıtay, kayyımın şahsına yönelik itirazların ve kayyımın ileri sürdüğü kaçınma sebeplerinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince inceleneceğini belirtmiştir.[2] Aynı görev dağılımı, özel kayyım niteliğindeki miras ortaklığı temsilcisi bakımından da uygulanmıştır.[3] 7

Ayırt etme gücüne sahip olan vesayet altındaki kişi ve her ilgili, vasinin eylem ve işlemlerine karşı vesayet makamına şikâyette bulunabilir; vesayet makamının kararlarına karşı tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edilebilir (TMK m. 461). Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak itirazı kesin karara bağlar (TMK m. 488). 8

UYGULAMA NOTU

1 Yargıtay 2. HD, 11.06.2026, E. 2026/3240, K. 2026/6481.
2 Yargıtay 2. HD, 26.02.2026, E. 2026/1043, K. 2026/2270.
3 Yargıtay 7. HD, 18.01.2024, E. 2022/6370, K. 2024/322.

Vesayetle ilgili bir istemde bulunulacaksa, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesine başvurulmalıdır (TMK m. 411). **Vasi veya kayyım olarak atanan ve bu görevi üstlenmek istemeyen kişi**, kaçınma hakkını atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde kullanmalıdır. **Vesayet makamının bir kararına karşı çıkmak isteyen kişi**, tebliğden başlayarak on gün içinde denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine itiraz etmelidir.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481

Vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması vesayet hukukunun konusudur; istemi vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi inceler

Davacı, vasi olan kardeşinin, kendisinin vesayet altındaki diğer kardeşiyle görüşmesini haksız olarak engellediğini ileri sürerek, vesayet altındaki kardeşi ile arasında kişisel ilişki kurulmasını istemiştir. Aile mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir.

> *Açıklanan hükümler dikkate alındığında vesayet altındaki ergin kısıtlının şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle hangi zamanlarda ve ne şekilde kişisel ilişki kurulacağına ilişkin düzenlemeler vesayet hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Kısıtlının kimlerle, ne şekilde görüşeceği ve kişisel ilişki kuracağı hususu da bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamındadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddenin vesayet makamına verdiği görevin kapsamını gösterir. Daire, sulh hukuk mahkemesinin vesayet makamı olarak belirlendiğini, kısıtlının menfaatlerinin korunması ve şahsına ilişkin tedbirlerin alınmasının bu makamın görev alanında bulunduğunu belirtmiştir. Ergin kısıtlı ile kişisel ilişki kurulması istemini inceleme görevinin aile mahkemesine değil vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu açıklanarak, davanın görevsizlik nedeniyle usulden reddi gerekirken işin esasına girilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 487).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
26.02.2026 · E. 2026/1043 · K. 2026/2270

Kayyımın şahsına yönelik itirazı önce vesayet makamı inceler; itiraz yerinde görülmezse denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi kesin olarak karar verir

Sulh hukuk mahkemesinin bozmadan sonra verdiği karar davacı vekilince temyiz edilmiştir. Temyiz dilekçesinde hem esasa hem de atanan kayyımın şahsına yönelik itirazlar ileri sürülmüştür.

> *Açıklanan bu hukuki düzenlemelere göre; temyiz dilekçesinin kayyımın şahsına-sıfatına karşı yapılan itiraz olarak kabul edilip ileri sürülen sebeplerin öncelikle sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmesi, itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmek üzere, temyiz dilekçesinin kayyımın şahsına yönelik itiraz kısmı yönünden dosyanın Mahkemesine geri çevrilmesine karar vermek gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet makamı ile denetim makamı arasındaki görev dağılımını gösterir. Daire, vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım için de uygulandığını, kayyımın şahsına yönelik itirazları ve ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamına ait olduğunu ve 397. madde uyarınca denetim makamı görevinin asliye hukuk mahkemesine ait bulunduğunu belirtmiştir. Kayyımın şahsına yönelik itiraz yönünden dosya geri çevrilmiş, esasa ilişkin temyiz itirazları reddedilerek karar onanmıştır (TMK m. 422).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
03.10.2022 · E. 2022/7901 · K. 2022/7602

Vasi değişikliğine ilişkin ek karara karşı verilen dilekçeler itiraz ve vasilikten kaçınma niteliğindedir; bunları önce vesayet makamı, sonra denetim makamı inceler

Sulh hukuk mahkemesi vasi değişikliğine ilişkin ek karar vermiştir. Görevinden alınan vasi ile vasi olarak atanan kişi bu karara karşı istinaf dilekçesi vermiştir; bölge adliye mahkemesi istinaf yolunun kapalı olduğunu belirterek dilekçeleri usulden reddetti ve dosyayı temyiz incelemesi için göndermiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 422. ve 488. maddeleri nazara alındığında ilgililerin istinaf dilekçesi adı altında sundukları vasilik görevinden alınmaya itiraz ve vasilikten kaçınma niteliğindeki dilekçeler hakkında Dairemizce yapılacak bir işlem bulunmamaktadır. O halde; bu dilekçelerin öncelikle vesayet makamınca incelenip itiraz ve kaçınma sebepleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamına gönderilerek denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmesi için dosyanın mahkemesine iadesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet makamının kararlarına karşı başvuru yolunu gösterir. Daire, vasinin şahsına yönelik itirazları ve vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamına ait olduğunu; vesayet makamının kararına karşı tebliğden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edilebileceğini ve itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğunu belirtmiştir. İstinaf dilekçesi adı altında verilen itiraz ve kaçınma dilekçeleri hakkında Dairece yapılacak bir işlem bulunmadığı açıklanarak dosya mahkemesine iade edilmiştir (TMK m. 488).

4 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
06.12.2021 · E. 2021/8051 · K. 2021/9121

Atanan kayyımın şahsına yönelik temyiz itiraz niteliğindedir; itiraz önce sulh hukuk mahkemesince, yerinde görülmezse denetim makamınca incelenir

Sulh hukuk mahkemesinin kayyım atanmasına ilişkin kararı davacı Hazine vekilince temyiz edilmiştir; temyiz, atanan kayyımın şahsına yönelikti.

> *Temyiz, atanan kayyımın şahsına itiraz niteliğindedir. Türk Medeni Kanunu'nun 431 inci maddesine göre, vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar, kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanır. Türk Medeni Kanunu'nun 422 nci ve 431 inci maddesi gereğince kayyımın şahsına-sıfatına karşı yapılan itirazları veya kayyımın ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi, öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına aittir. Türk Medeni Kanunu'nun 397 inci maddesinde de denetim makamı görevinin asliye hukuk mahkemesine ait olduğu hükme bağlanmıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, kayyım atanmasına karşı yapılan başvurunun nasıl ele alınacağını gösterir. Daire, Hazine'nin temyizini atanan kayyımın şahsına itiraz olarak nitelendirmiş; vasi atanmasına ilişkin usulün kayyım için de uygulandığını ve bu itirazın öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmesi, yerinde görülmezse evrakın denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine gönderilmesi gerektiğini belirtmiştir. Dosya, denetim makamınca kesin bir karar verilmek üzere mahalli mahkemesine iade edilmiştir (TMK m. 431).

5 **YARGITAY 7. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2024 · E. 2022/6370 · K. 2024/322

Miras ortaklığı temsilcisi özel kayyım niteliğindedir; temsilcinin şahsına yönelik itirazı önce vesayet makamı, sonra denetim makamı inceler

Mirasçılar, paylaşmaya kadar miras ortaklığına temsilci atanmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi istemi kabul ederek temsilci atamıştır; davalı mirasçı, atanan temsilcinin tarafsız olamayacağını ileri sürerek kararı temyiz etmiştir.

> *Miras ortaklığı temsilcisi (TMK m. 640) özel kayyım niteliğindedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 431 inci maddesi uyarınca vasi tayinindeki usul kayyım (mümessil) için de uygulanır. 4721 sayılı Kanunun 422 nci maddesi gereğince vasinin sıfatına karşı yapılan itirazlar ve vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme göreviyle ilgili yasal hükümlerin mümessile yapılan itirazın ya da kaçınma sebeplerinin incelenmesinde de gözetilmesi zorunludur. Vesayet makamının itirazı reddetmesi halinde itirazı denetim makamının incelemesi gerekir. 4721 sayılı Kanun'un 422 nci maddesi uyarınca tereke temsilcisinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini inceleme görevi öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine aittir (TMK m. 397).*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddedeki görev dağılımının miras ortaklığı temsilcisi bakımından da uygulandığını gösterir. Daire, miras ortaklığı temsilcisinin özel kayyım niteliğinde olduğunu, vasi atanmasındaki usulün kayyım için de uygulandığını ve temsilcinin şahsına yönelik itirazlar ile ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine ait olduğunu belirtmiştir. Temsilcinin şahsına yönelik itiraza ilişkin dilekçe görev yönünden reddedilerek dosya mahalline iade edilmiştir (TMK m. 422).

6 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
21.09.2011 · E. 2010/22756 · K. 2011/13718

Kanun, vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri olan sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurmuştur

Vasi, vesayeti altındaki kısıtlı adına araç satın almak için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. (TMK. md. 396) Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür. (TMK. md. 397/2) Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddedeki iki makamın birbirine göre konumunu açıklar. Daire, kamu vesayetinin vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütüleceğini belirtmiş; vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı başvuru mercii olduğunu açıklamıştır. Vasinin izin istemi üzerine verilen karar vesayetin yönetimine ilişkin olduğundan, dosya denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

7 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
26.03.2019 · E. 2019/905 · K. 2019/3195

Vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili ek kararına karşı denetim makamına itiraz edilir; bu karar temyiz edilemez

Vesayet altına alınması istenen kişiye yasal danışman atanmasına karar verilmiştir. Bu kişinin vekili, taşınmazları üzerindeki ihtiyati tedbirin kaldırılmasını istemiştir; mahkemenin istemi ek kararla reddetmesi üzerine ek karar temyiz edilmiştir.

> *...kanun koyucu kamu vesayetinde vesayet organı vasiler ile vesayet daireleri sulh ve asliye mahkemesi arasında 461. maddede bir hiyerarşi kurarak, vesayet makamı sulh hukuk mahkemesinin vasinin eylem ve işlemlerine karşı, denetim makamı asliye hukuk mahkemesinin de sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı şikayet ve itiraz merci olduğu belirlenmiş; 488. maddesinde ise, ilgililerin vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı tebli-*

ğinden itibaren on gün içinde itiraz edebileceği, denetim makamının gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı kesin olarak karara bağlayacağı, bu bakımdan vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararların temyizi kabil kararlardan olmadığı anlaşıldığından...

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet makamı ile denetim makamı arasındaki başvuru düzenini ek kararlar bakımından da uygular. Daire, vesayet makamının sulh hukuk mahkemesi, denetim makamının asliye hukuk mahkemesi olduğunu belirtmiş; ilgililerin vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili kararlarına karşı tebliğden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceğini açıklamıştır. Ek kararın temyiz edilebilir kararlardan olmadığı belirtilerek dosya, denetim makamınca karar verilmek üzere mahkemesine iade edilmiştir (TMK m. 461).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 396:** Vesayet organları.
- **TMK m. 398:** Aile vesayetinin koşulları.
- **TMK m. 411:** Vesayet işlerinde yetki.
- **TMK m. 422:** Vasilikten kaçınma ve itiraz usulü.

MADDE

398

B. Vesayet daireleri
II. Özel vesayet
1. Koşulları

KANUN METNİ

(1) Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı gösterdiği, özellikle bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi gerektiği takdirde vesayet istisnaî olarak bir aileye verilebilir.
(2) Bu durumda vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu kurulacak aile meclisine geçer.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 398, Kanun'da "özel vesayet" başlığı altında düzenlenen aile vesayetinin koşullarını belirler. Birinci fıkraya göre vesayet altındaki kişinin **menfaatinin haklı gösterdiği**, özellikle **bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi** gerektiği takdirde vesayet **istisnai olarak bir aileye** verilebilir. İkinci fıkraya göre bu durumda **vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu** kurulacak **aile meclisine geçer**. Özel vesayet, fiil ehliyetine sahip iki yakın hısımın veya bir hısım ile eşin istemi üzerine **denetim makamı** tarafından kurulur (TMK m. 399); aile meclisi vasi olmaya ehil en az üç hısımdan oluşur ve **dört yıl** için atanır (TMK m. 400). Gerekçeye göre **hüküm değişikliği yoktur**.

TEMEL KAVRAMLAR

Özel vesayet	Kanunun istisnai olarak bir aileye verilmesine imkân tanıdığı vesayet; aile vesayeti olarak da anılır.
Aile meclisi	Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğunu üstlenen ve en az üç hısımdan oluşan kurul.
Kamu vesayeti	Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi ile denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince yürütülen vesayet.
Vesayet altındaki kişinin menfaati	Özel vesayetin kurulmasında kanunun esas aldığı ölçüt.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 398- Yürürlükteki Kanunun 348 inci maddesini karşılamaktadır. Hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 138*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 348. maddesini karşıladığını ve hüküm değişikliği olmadığını belirtir.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 348. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vesayet altındaki kimsenin menfaati ve hususiyle bir şirketin veya sınai bir teşebbüsün devamı icabeylediği takdirde vesayet, müstesna olarak aileye tevdi olunabilir. Bu suretle vesayet makamının hak ve vazifeleri ve mesuliyeti, bir aile meclisine intikal eder.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 348 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 348	4721 sayılı Kanun m. 398
Bölüm başlığı	Hususi vesayet	Özel vesayet
Ölçüt	Vesayet altındaki kimsenin menfaati	Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı göstermesi
Örnekler	Bir şirketin veya sınai bir teşebbüsün devamı	Bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi
Sonuç	Vesayet makamının hak, vazife ve mesuliyeti aile meclisine geçer	Vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 398. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
İstisna	Vesayet istisnai olarak bir aileye verilebilir	TMK m. 398/1
Ölçüt	Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı göstermesi	TMK m. 398/1
Örnekler	İşletmenin, ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi	TMK m. 398/1

Konu	Kural	Dayanak
Sonuç	Vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer	TMK m. 398/2
Kuruluş	İki yakın hısım veya bir hısım ile eş ister; denetim makamı kurar	TMK m. 399
Aile meclisi	En az üç hısım, dört yıl için	TMK m. 400
Güvence	Güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz	TMK m. 401
Sona erme	Denetim makamı aile meclisini değiştirebilir veya özel vesayeti sona erdirebilir	TMK m. 402
Kaynak	743 m. 348	Gerekçe, s. 138

TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 348. maddesini karşılamaktadır; **hüküm değişikliği yoktur**. Yürürlükteki Kanun bu vesayet türünü **"Özel vesayet"** başlığı altında düzenler; vesayet bölümüne ilişkin genel gerekçe ise "aile vesayeti" ve "aile meclisi" terimlerinin aynen korunduğunu belirtir (TMK m. 396). Tasarının 398. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 457). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, özel vesayetin **istisnai** olmasıdır; kural, sulh ve asliye hukuk mahkemelerince yürütülen kamu vesayetidir (TMK m. 397). İkinci nokta, ölçütün **vesayet altındaki kişinin menfaati** olmasıdır; işletmenin, ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi kanunun "özellikle" diyerek verdiği örneklerdir. Üçüncü nokta, özel vesayette vesayet makamının **yetki, görev ve sorumluluğunun aile meclisine geçmesidir**; denetim makamı ise aile meclisini her zaman değiştirebilir veya özel vesayeti sona erdirebilir (TMK m. 402).

II. Birinci Fıkra: Vesayetin İstisnai Olarak Aileye Verilmesi

- **Kural:** Vesayet, vesayet daireleri eliyle kamu vesayeti olarak yürütülür.
- **İstisna:** Vesayet bir aileye verilebilir.
- **Ölçüt:** Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı göstermesi.

Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı gösterdiği, özellikle bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi gerektiği takdirde vesayet istisnai olarak bir aileye verilebilir. Kural kamu vesayetidir: kamu vesayeti, vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi ile denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesinden oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür (TMK m. 397). 2

Kanun, özel vesayeti haklı kılabilecek durumlara "özellikle" diyerek örnek verir: bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi. Belirleyici olan, vesayet altındaki kişinin menfaatinin özel vesayeti haklı göstermesidir. Eski 3

Kanun'un 348. maddesi de vesayet altındaki kişinin menfaati ve özellikle bir şirketin veya sınai bir teşebbüsün devamı gerektirdiği takdirde vesayetin istisnai olarak aileye bırakılabileceğini öngörüyordu; yürürlükteki metin örnekleri "işletme, ortaklık veya benzeri işler" olarak anar.

III. İkinci Fıkra: Yetkinin Aile Meclisine Geçmesi

- **Geçen yetki:** Vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu.
- **Kime:** Kurulacak aile meclisine.
- **Denetim:** Denetim makamının aile meclisi üzerindeki yetkisi sürer.

4 Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu kurulacak aile meclisine geçer. Kamu vesayetinde vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesinin üstlendiği görevleri, özel vesayette aile meclisi yerine getirir. Vesayet makamının görev alanı vesayet altındaki kişinin şahsına ilişkin işleri de kapsar ve bu makam, vesayet altındaki kişinin korunması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür (TMK m. 487).

5 Aile meclisi, vesayet altındaki kişinin vasi olmaya ehil, denetim makamınca dört yıl için atanacak en az üç hısımından oluşur; vesayet altına alınanın eşi de aile meclisine üye olabilir (TMK m. 400). Aile meclisi üyeleri görevlerini gereği gibi yerine getireceklerine dair güvence vermek zorundadır ve güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz (TMK m. 401).

IV. Özel Vesayetin Kurulması ve Denetimi

- **Kuruluş:** Denetim makamı, iki yakın hısımın veya bir hısım ile eşin istemi üzerine kurar.
- **Değiştirme:** Denetim makamı aile meclisini her zaman değiştirebilir.
- **Sona erdirme:** Denetim makamı özel vesayeti de sona erdirebilir.

6 Özel vesayet, vesayet altına alınan kişinin fiil ehliyetine sahip iki yakın hısımının veya bir hısımı ile eşinin istemi üzerine denetim makamı tarafından kurulur (TMK m. 399). Yargıtay, kamu vesayetinde vasiler ile vesayet daireleri arasında bir hiyerarşi kurulduğunu belirtmiştir.[1] Özel vesayette de denetim makamı, aile meclisi görevini yapmadığı veya vesayet altındaki kişinin menfaati gerektirdiği takdirde her zaman aile meclisini değiştirebilir ya da özel vesayeti sona erdirebilir (TMK m. 402).

UYGULAMA NOTU

1 Yargıtay 2. HD, 21.09.2011, E. 2010/22756, K. 2011/13718.

Vesayet altındaki kişiye ait bir işletmenin veya ortaklığın sürdürülmesi gerekiyorsa, iki yakın hısım veya bir hısım ile eş, denetim makamından özel vesayet kurulmasını isteyebilir (TMK m. 399). **Aile meclisine seçilecek kişi**, görevini gereği gibi yerine getireceğine dair güvence vermesi gerektiğini göz önünde bulundurmalıdır (TMK m. 401). **Aile meclisi görevini yapmıyorsa**, denetim makamı meclisi değiştirebilir veya özel vesayeti sona erdirebilir (TMK m. 402).

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481

Vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması vesayet hukukunun konusudur; istemi vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi inceler

Davacı, vasi olan kardeşinin, kendisinin vesayet altındaki diğer kardeşiyle görüşmesini haksız olarak engellediğini ileri sürerek, vesayet altındaki kardeşi ile arasında kişisel ilişki kurulmasını istemiştir. Aile mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir.

> *Açıklanan hükümler dikkate alındığında vesayet altındaki ergin kısıtlının şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle hangi zamanlarda ve ne şekilde kişisel ilişki kurulacağına ilişkin düzenlemeler vesayet hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Kısıtlının kimlerle, ne şekilde görüşeceği ve kişisel ilişki kuracağı hususu da bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamındadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddenin vesayet makamına verdiği görevin kapsamını gösterir. Daire, sulh hukuk mahkemesinin vesayet makamı olarak belirlendiğini, kısıtlının menfaatlerinin korunması ve şahsına ilişkin tedbirlerin alınmasının bu makamın görev alanında bulunduğunu belirtmiştir. Ergin kısıtlı ile kişisel ilişki kurulması istemini inceleme görevinin aile mahkemesine değil vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu açıklanarak, davanın görevsizlik nedeniyle usulden reddi gerekirken işin esasına girilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 397).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
21.09.2011 · E. 2010/22756 · K. 2011/13718

Kanun, vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri olan sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurmuştur

Vasi, vesayeti altındaki kısıtlı adına araç satın almak için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. (TMK. md. 396) Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daire-*

leri tarafından yürütülür. (TMK. md. 397/2) Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddedeki iki makamın birbirine göre konumunu açıklar. Daire, kamu vesayetinin vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütüleceğini belirtmiş; vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı başvuru mercii olduğunu açıklamıştır. Vasinin izin istemi üzerine verilen karar vesayetin yönetimine ilişkin olduğundan, dosya denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/6372 · K. 2011/19550

Vesayet makamının vesayetin yönetimine ilişkin kararları temyiz edilemez; bu kararlara karşı denetim makamına itiraz edilir

Kayyım, kayyım olarak atandığı kişiye ait taşınmazın satışı için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri ve vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi, vasinin eylem ve işlemlerine karşı (TMK. md. 461/1) , denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi de, sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı şikayet ve itiraz mercidir. (TMK. md. 461/2) İlgililer vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde itiraz edebilirler.Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı karara bağlar. (TMK. md. 488) Bu bakımdan vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili olarak aldığı kararlar kazai nitelikte temyizi kabil olan kararlardan değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet organları arasındaki denetim ilişkisini gösterir. Daire, vesayet organlarının vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardan oluştuğunu, vasi atanmasına ilişkin usulün kayyım için de uygulandığını belirtmiş; kanun koyucunun vasiler ile sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurduğunu, vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı şikâyet ve itiraz mercii olduğunu açıklamıştır. Vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili kararlarının temyiz edilebilir nitelikte olmadığı belirtilerek dosya, denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 399:** Özel vesayetin kurulması.
- **TMK m. 400:** Aile meclisi.

- **TMK m. 402:** Özel vesayetin sona ermesi.
- **TMK m. 397:** Kamu vesayeti.

MADDE

399

B. Vesayet daireleri
II. Özel vesayet
2. Kurulması

KANUN METNİ

Özel vesayet, vesayet altına alınan kişinin fiil ehliyetine sahip iki yakın hısımının veya bir hısımı ile eşinin istemi üzerine denetim makamı tarafından kurulur.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 399, özel vesayetin nasıl kurulacağını düzenler. Özel vesayet, vesayet altına alınan kişinin **fiil ehliyetine sahip iki yakın hısımının** veya **bir hısımı ile eşinin** istemi üzerine **denetim makamı** tarafından kurulur. Denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir (TMK m. 397). Özel vesayetin kurulabilmesi için vesayet altındaki kişinin menfaatinin bunu haklı göstermesi (TMK m. 398), aile meclisinin en az üç hısımdan oluşturulması (TMK m. 400) ve üyelerin güvence vermesi (TMK m. 401) gerekir. Gerekçeye göre eski metindeki "iki ergin kişi" ifadesi yerine, kaynak Kanun'a uygun olarak **fiil ehliyetine sahip olma** koşulu getirilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Fiil ehliyeti	Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan ergin kişinin, kendi fiilleriyle hak edinip borç altına girebilme ehliyeti.
Yakın hısım	Vesayet altına alınan kişiyle yakın kan veya kayın hısımlığı bulunan kişi.
İstem	Özel vesayet kurulması için denetim makamına yapılan başvuru.
Denetim makamı	Özel vesayeti kuran asliye hukuk mahkemesi.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

Madde 399- Madde yürürlükteki 349 uncu maddeyi karşılamakta olup, kısmen değiştirilmek suretiyle yeniden kaleme alınmıştır. Yürürlükteki metin vesayet altındaki

> kişinin, yakın kan ve sıhrî hısımlarından iki ergin kişiden söz etmişken, yeni madde bunun yerine kaynak Kanuna uygun olarak bu kişilerin fiil ehliyetine sahip olması koşulunu getirmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 138*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 349. maddesini karşıladığını ve istemde bulunacak hısımlar için "ergin olma" yerine "fiil ehliyetine sahip olma" koşulunun getirildiğini belirtir.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 349. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vesayet altındaki kimsenin yakın kan veya sıhri hısımlarından iki reşidin veya bunlardan biri karı ve kocasının talebi üzerine mahkemei asliye, aile vesayetine müsaade edebilir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 349 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 349	4721 sayılı Kanun m. 399
İstemde bulunanlar	Yakın kan veya kayın hısımlarından iki ergin kişi ya da biri ile eş	Fiil ehliyetine sahip iki yakın hısım ya da bir hısım ile eş
Koşul	Erginlik	Fiil ehliyeti
Makam	Asliye mahkemesi aile vesayetine izin verebilir	Denetim makamı özel vesayeti kurar

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 399. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
İstemde bulunanlar	İki yakın hısım veya bir hısım ile eş	TMK m. 399
Ehliyet	İstemde bulunanların fiil ehliyetine sahip olması	TMK m. 399, 10
Kuran makam	Denetim makamı	TMK m. 399
Denetim makamı	Asliye hukuk mahkemesi	TMK m. 397
Esas koşul	Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı göstermesi	TMK m. 398

Konu	Kural	Dayanak
Aile meclisi ve güvence	En az üç hısım; güvence olmadan kurulamaz	TMK m. 400, 401
Kaynak	743 m. 349	Gerekçe, s. 138

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 349. maddesini karşılamakta olup **kısmen değiştirilerek yeniden kaleme alınmıştır**. Eski metin vesayet altındaki kişinin yakın kan ve kayın hısımlarından **iki ergin kişiden** söz ederken, yeni madde bunun yerine kaynak Kanun'a uygun olarak bu kişilerin **fiil ehliyetine sahip olması** koşulunu getirmiştir. Tasarının 399. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 457).

> **DİKKAT**
>
> Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, özel vesayetin **kendiliğinden kurulmaması**, bir **istem** gerektirmesidir. İkinci nokta, istemde bulunacak kişilerin **fiil ehliyetine sahip** olmasıdır: ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır (TMK m. 10). Üçüncü nokta, özel vesayeti vesayet makamının değil **denetim makamının**, yani asliye hukuk mahkemesinin kurmasıdır.

II. İstemde Bulunabilecek Kişiler

- **İki yakın hısım:** Vesayet altına alınan kişinin iki yakın hısımı.
- **Hısım ve eş:** Bir hısımı ile eşi.
- **Ehliyet:** İstemde bulunanların fiil ehliyetine sahip olması.

2 Özel vesayet, vesayet altına alınan kişinin fiil ehliyetine sahip iki yakın hısımının veya bir hısımı ile eşinin istemi üzerine kurulur. Kanun, istemde bulunacak kişileri hısımlar ve eş olarak belirler. Kan hısımlığının derecesi hısımları birbirine bağlayan doğum sayısıyla belli olur; eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımları, aynı tür ve dereceden kayın hısımları olur (TMK m. 17 ve 18). Kanun "yakın hısım" kavramını ayrıca tanımlamaz.

3 İstemde bulunanların fiil ehliyetine sahip olması gerekir. Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır (TMK m. 10). Eski Kanun'un 349. maddesi vesayet altındaki kişinin yakın kan veya kayın hısımlarından iki ergin kişiden veya bunlardan biri ile eşten söz ediyordu; gerekçeye göre yeni madde, kaynak Kanun'a uygun olarak "ergin" yerine fiil ehliyetine sahip olma koşulunu getirmiştir.

III. Özel Vesayeti Denetim Makamı Kurar

- **Makam:** Denetim makamı, yani asliye hukuk mahkemesi.

- **Eski metin:** Mahkemei asliye aile vesayetine izin verebilirdi.
- **Sonraki adımlar:** Aile meclisi atanır, üyeler güvence verir.

Özel vesayeti denetim makamı kurar. Denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir (TMK m. 397). Kamu vesayetinde vasiyi vesayet makamı atarken, özel vesayetin kurulması Kanun'da denetim makamına bırakılmıştır. Denetim makamı, vesayet altındaki kişinin menfaatinin özel vesayeti haklı gösterip göstermediğini de değerlendirir: vesayet, vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı gösterdiği, özellikle bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi gerektiği takdirde istisnai olarak bir aileye verilebilir (TMK m. 398). 4

Kuruluşla birlikte aile meclisi oluşturulur. Aile meclisi, vesayet altındaki kişinin vasi olmaya ehil, denetim makamınca dört yıl için atanacak en az üç hısımından oluşur; eş de meclise üye olabilir (TMK m. 400). Aile meclisi üyeleri görevlerini gereği gibi yerine getireceklerine dair güvence vermek zorundadır; güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz (TMK m. 401). 5

IV. Vesayet Organları İçindeki Yeri

- **Kamu vesayeti:** Kural.
- **Özel vesayet:** İstisna.
- **Denetim:** Denetim makamı aile meclisini değiştirebilir veya özel vesayeti sona erdirebilir.

Özel vesayet kurulduğunda vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer (TMK m. 398). Yargıtay, kamu vesayetinde vasiler ile vesayet daireleri arasında bir hiyerarşi kurulduğunu belirtmiştir.[1] Özel vesayette de denetim makamı, aile meclisi görevini yapmadığı veya vesayet altındaki kişinin menfaati gerektirdiği takdirde aile meclisini değiştirebilir ya da özel vesayeti sona erdirebilir (TMK m. 402). 6

UYGULAMA NOTU

Vesayet altına alınan kişi için özel vesayet kurulması isteniyorsa, fiil ehliyetine sahip iki yakın hısım veya bir hısım ile eş asliye hukuk mahkemesine başvurmalıdır. **İstemde**, vesayet altındaki kişinin menfaatinin özel vesayeti neden haklı gösterdiği, örneğin bir işletmenin veya ortaklığın sürdürülmesi gereği açıklanmalıdır (TMK m. 398). **Aile meclisi için** vasi olmaya ehil en az üç hısım bulunması ve üyelerin güvence vermesi gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 400, 401).

1 Yargıtay 2. HD, 21.09.2011, E. 2010/22756, K. 2011/13718.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481

Vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması vesayet hukukunun konusudur; istemi vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi inceler

Davacı, vasi olan kardeşinin, kendisinin vesayet altındaki diğer kardeşiyle görüşmesini haksız olarak engellediğini ileri sürerek, vesayet altındaki kardeşi ile arasında kişisel ilişki kurulmasını istemiştir. Aile mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir.

> *Açıklanan hükümler dikkate alındığında vesayet altındaki ergin kısıtlının şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle hangi zamanlarda ve ne şekilde kişisel ilişki kurulacağına ilişkin düzenlemeler vesayet hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Kısıtlının kimlerle, ne şekilde görüşeceği ve kişisel ilişki kuracağı hususu da bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamındadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddenin vesayet makamına verdiği görevin kapsamını gösterir. Daire, sulh hukuk mahkemesinin vesayet makamı olarak belirlendiğini, kısıtlının menfaatlerinin korunması ve şahsına ilişkin tedbirlerin alınmasının bu makamın görev alanında bulunduğunu belirtmiştir. Ergin kısıtlı ile kişisel ilişki kurulması istemini inceleme görevinin aile mahkemesine değil vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu açıklanarak, davanın görevsizlik nedeniyle usulden reddi gerekirken işin esasına girilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 397).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
21.09.2011 · E. 2010/22756 · K. 2011/13718

Kanun, vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri olan sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurmuştur

Vasi, vesayeti altındaki kısıtlı adına araç satın almak için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. (TMK. md. 396) Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür. (TMK. md. 397/2) Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddedeki iki makamın birbirine göre konumunu açıklar. Daire, kamu vesayetinin vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütüleceğini belirtmiş; vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı başvuru mercii olduğunu açıklamıştır. Vasinin izin istemi üzerine verilen karar

vesayetin yönetimine ilişkin olduğundan, dosya denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/6372 · K. 2011/19550

Vesayet makamının vesayetin yönetimine ilişkin kararları temyiz edilemez; bu kararlara karşı denetim makamına itiraz edilir

Kayyım, kayyım olarak atandığı kişiye ait taşınmazın satışı için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri ve vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi, vasinin eylem ve işlemlerine karşı (TMK. md. 461/1) , denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi de, sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı şikayet ve itiraz mercidir. (TMK. md. 461/2) İlgililer vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde itiraz edebilirler.Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı karara bağlar. (TMK. md. 488) Bu bakımdan vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili olarak aldığı kararlar kazai nitelikte temyizi kabil olan kararlardan değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet organları arasındaki denetim ilişkisini gösterir. Daire, vesayet organlarının vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardan oluştuğunu, vasi atanmasına ilişkin usulün kayyım için de uygulandığını belirtmiş; kanun koyucunun vasiler ile sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurduğunu, vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı şikâyet ve itiraz mercii olduğunu açıklamıştır. Vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili kararlarının temyiz edilebilir nitelikte olmadığı belirtilerek dosya, denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 398:** Özel vesayetin koşulları.
- **TMK m. 400:** Aile meclisi.
- **TMK m. 401:** Aile meclisi üyelerinin güvencesi.
- **TMK m. 402:** Özel vesayetin sona ermesi.

MADDE

400

B. Vesayet daireleri
II. Özel vesayet
3. Aile meclisi

KANUN METNİ

(1) Aile meclisi, vesayet altındaki kişinin vasi olmaya ehil, denetim makamınca dört yıl için atanacak en az üç hısımından oluşur.
(2) Vesayet altına alınanın eşi de aile meclisine üye olabilir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 400, özel vesayette vesayet makamının yerini alan aile meclisinin yapısını düzenler. Birinci fıkraya göre aile meclisi, vesayet altındaki kişinin **vasi olmaya ehil**, **denetim makamınca dört yıl için** atanacak **en az üç hısımından** oluşur. İkinci fıkraya göre vesayet altına alınanın **eşi de** aile meclisine üye olabilir. Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer (TMK m. 398). Kısıtlılar, kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler, menfaati önemli ölçüde çatışanlar veya aralarında düşmanlık bulunanlar ve ilgili vesayet daireleri hâkimleri vasi olamaz (TMK m. 418). Gerekçeye göre madde arılaştırılarak yeniden yazılmış, eski metindeki **asliye mahkemesi yerine denetim makamı** denilmiş ve eş hükmü uygulamadaki tereddütleri gidermek amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Aile meclisi	Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğunu üstlenen kurul.
Vasi olmaya ehil hısım	Vasiliğe engel bir sebebi bulunmayan hısım.
Denetim makamı	Aile meclisi üyelerini atayan asliye hukuk mahkemesi.
Görev süresi	Aile meclisi üyelerinin atandığı dört yıllık dönem.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 400- Madde yürürlükteki 350 nci madde arılaştırmak suretiyle yeniden kaleme alınmıştır. Maddede yürürlükteki metinden farklı olarak asliye mahkemesi yerine denetim makamı denilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında yürürlükteki metinden farklı olarak uygulamada tereddütleri gidermek amacıyla "Karı ve koca, aile meclisine aza olabilir." hükmü yerine "Vesayet altına alınanın eşi de aile meclisine üye olabilir." hükmü konulmuştur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 138-139*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 350. maddesini dil bakımından arılaştırarak yeniden yazdığını ve asliye mahkemesi yerine denetim makamı teriminin kullanıldığını belirtir. İkinci fıkradaki eş hükmünün değiştirilme amacı da uygulamadaki tereddütlerin giderilmesidir.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 350. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Aile meclisi vesayet altındaki kimsenin, vasiliğe ehil olan kan veya sıhri hısımlarından en aşağı üç kişiden terekküp eder ve mahkemei asliye tarafından, dört sene için, teşkil olunur. Karı veya koca, aile meclisine aza olabilir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 350 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 350	4721 sayılı Kanun m. 400
Üyeler	Vasiliğe ehil kan veya kayın hısımlarından en az üç kişi	Vasi olmaya ehil en az üç hısım
Kuran veya atayan	Asliye mahkemesi	Denetim makamı
Süre	Dört sene	Dört yıl
Eş	Karı veya koca üye olabilir	Eş üye olabilir

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 400. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Üyeler	En az üç hısım	TMK m. 400/1
Nitelik	Vasi olmaya ehil olmak	TMK m. 400/1, 418
Atama	Denetim makamınca	TMK m. 400/1
Süre	Dört yıl	TMK m. 400/1
Eş	Aile meclisine üye olabilir	TMK m. 400/2
Görev	Vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu	TMK m. 398/2
Güvence	Üyeler güvence verir	TMK m. 401
Kaynak	743 m. 350	Gerekçe, s. 138-139

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 350. maddesi **arılaştırılarak** yeniden kaleme alınmıştır; maddede eski metinden farklı olarak **asliye mahkemesi yerine denetim makamı** denilmiştir. İkinci fıkrada da **uygulamadaki tereddütleri gidermek amacıyla** "Karı ve koca, aile meclisine aza olabilir." hükmü yerine "Vesayet altına alınanın eşi de aile meclisine üye olabilir." hükmü konulmuştur. Tasarının 400. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 458).

> **DİKKAT**
>
> Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, aile meclisinin **en az üç hısımdan** oluşmasıdır; üç, kanunun aradığı alt sınırdır. İkinci nokta, üyelerin **vasi olmaya ehil** olmasıdır; vasiliğe engel sebeplerden biri bulunan kişi meclise atanamaz (TMK m. 418). Üçüncü nokta, üyelerin **denetim makamınca dört yıl için** atanmasıdır; denetim makamı gerektiğinde aile meclisini her zaman değiştirebilir (TMK m. 402).

II. Birinci Fıkra: Aile Meclisinin Oluşumu

- **Kimler:** Vesayet altındaki kişinin hısımları.
- **Sayı:** En az üç kişi.
- **Atama ve süre:** Denetim makamınca dört yıl için.

2 Aile meclisi, vesayet altındaki kişinin vasi olmaya ehil, denetim makamınca dört yıl için atanacak en az üç hısımından oluşur. Özel vesayet, fiil ehliyetine sahip iki yakın hısımın veya bir hısım ile eşin istemi üzerine denetim makamı tarafından kurulur (TMK m. 399); aile meclisinin üyelerini de denetim makamı atar. Denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir (TMK m. 397).

Üyelerin vasi olmaya ehil olması gerekir. Kısıtlılar; kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler; menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla aralarında düşmanlık bulunanlar ve ilgili vesayet daireleri hâkimleri vasi olamaz (TMK m. 418). Kan hısımlığının derecesi hısımları birbirine bağlayan doğum sayısıyla belli olur; eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımları, aynı tür ve dereceden kayın hısımları olur (TMK m. 17 ve 18). 3

Eski Kanun'un 350. maddesi de aile meclisinin, vesayet altındaki kişinin vasiliğe ehil kan veya kayın hısımlarından en az üç kişiden oluşacağını ve asliye mahkemesince dört yıl için kurulacağını öngörüyordu. Gerekçeye göre yürürlükteki metinde asliye mahkemesi yerine denetim makamı denilmiştir. 4

III. İkinci Fıkra: Eşin Üyeliği

- **Eş:** Aile meclisine üye olabilir.
- **Hısım değil:** Eş, hısımlar dışında ayrıca anılmıştır.
- **Eski metin:** Karı veya koca aile meclisine üye olabilirdi.

Vesayet altına alınanın eşi de aile meclisine üye olabilir. Kanun eşi hısımlardan ayrı olarak anar; özel vesayetin kurulmasında da bir hısım ile eşin birlikte istemde bulunabileceği öngörülmüştür (TMK m. 399). Eski Kanun'un 350. maddesi de karı veya kocanın aile meclisine üye olabileceğini öngörüyordu; gerekçeye göre bu hüküm, uygulamadaki tereddütleri gidermek amacıyla "Vesayet altına alınanın eşi de aile meclisine üye olabilir." biçiminde yeniden yazılmıştır. 5

IV. Aile Meclisinin Görevi ve Denetimi

- **Görev:** Vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğunu üstlenir.
- **Güvence:** Üyeler görevlerini gereği gibi yapacaklarına dair güvence verir.
- **Denetim:** Denetim makamı meclisi değiştirebilir veya özel vesayeti sona erdirebilir.

Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer (TMK m. 398). Kamu vesayetinde vesayet makamı, vesayet altındaki kişinin şahsına ilişkin işleri de kapsayan geniş bir görev üstlenir; Yargıtay, vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması isteminin vesayet hukukunun konusu olduğunu ve vesayet makamının görev alanına girdiğini belirtmiştir.[1] 6

Aile meclisi üyeleri görevlerini gereği gibi yerine getireceklerine dair güvence vermek zorundadır; güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz (TMK m. 401). Aile meclisi görevini yapmadığı veya vesayet altındaki kişinin menfaati gerektir- 7

1 Yargıtay 2. HD, 11.06.2026, E. 2026/3240, K. 2026/6481.

diği takdirde, denetim makamı her zaman aile meclisini değiştirebileceği gibi özel vesayeti de sona erdirebilir (TMK m. 402).

UYGULAMA NOTU

Özel vesayet için aile meclisi oluşturulacaksa, vasi olmaya ehil en az üç hısım bulunması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır; eş de meclise üye olabilir. **Aile meclisine atanacak kişi**, görevini gereği gibi yerine getireceğine dair güvence vermelidir (TMK m. 401). **Meclis görevini yapmıyorsa**, denetim makamı meclisi her zaman değiştirebilir (TMK m. 402).

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481

Vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması vesayet hukukunun konusudur; istemi vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi inceler

Davacı, vasi olan kardeşinin, kendisinin vesayet altındaki diğer kardeşiyle görüşmesini haksız olarak engellediğini ileri sürerek, vesayet altındaki kardeşi ile arasında kişisel ilişki kurulmasını istemiştir. Aile mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir.

> *Açıklanan hükümler dikkate alındığında vesayet altındaki ergin kısıtlının şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle hangi zamanlarda ve ne şekilde kişisel ilişki kurulacağına ilişkin düzenlemeler vesayet hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Kısıtlının kimlerle, ne şekilde görüşeceği ve kişisel ilişki kuracağı hususu da bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamındadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddenin vesayet makamına verdiği görevin kapsamını gösterir. Daire, sulh hukuk mahkemesinin vesayet makamı olarak belirlendiğini, kısıtlının menfaatlerinin korunması ve şahsına ilişkin tedbirlerin alınmasının bu makamın görev alanında bulunduğunu belirtmiştir. Ergin kısıtlı ile kişisel ilişki kurulması istemini inceleme görevinin aile mahkemesine değil vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu açıklanarak, davanın görevsizlik nedeniyle usulden reddi gerekirken işin esasına girilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 397).

2 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
21.09.2011 · E. 2010/22756 · K. 2011/13718

Kanun, vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri olan sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurmuştur

Vasi, vesayeti altındaki kısıtlı adına araç satın almak için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. (TMK. md. 396) Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür. (TMK. md. 397/2) Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddedeki iki makamın birbirine göre konumunu açıklar. Daire, kamu vesayetinin vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütüleceğini belirtmiş; vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı başvuru mercii olduğunu açıklamıştır. Vasinin izin istemi üzerine verilen karar vesayetin yönetimine ilişkin olduğundan, dosya denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/6372 · K. 2011/19550

Vesayet makamının vesayetin yönetimine ilişkin kararları temyiz edilemez; bu kararlara karşı denetim makamına itiraz edilir

Kayyım, kayyım olarak atandığı kişiye ait taşınmazın satışı için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri ve vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi, vasinin eylem ve işlemlerine karşı (TMK. md. 461/1) , denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi de, sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı şikayet ve itiraz mercidir. (TMK. md. 461/2) İlgililer vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde itiraz edebilirler.Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı karara bağlar. (TMK. md. 488) Bu bakımdan vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili olarak aldığı kararlar kazai nitelikte temyizi kabil olan kararlardan değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet organları arasındaki denetim ilişkisini gösterir. Daire, vesayet organlarının vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardan oluştuğunu, vasi atanmasına ilişkin usulün kayyım için de uygulandığını belirtmiş; kanun koyucunun vasiler ile sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurduğunu, vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı şikâyet ve itiraz mercii olduğunu açıklamıştır. Vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili kararlarının temyiz edilebilir nitelikte olmadığı belirtilerek dosya, denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 398:** Özel vesayetin koşulları.
- **TMK m. 399:** Özel vesayetin kurulması.
- **TMK m. 401:** Aile meclisi üyelerinin güvencesi.
- **TMK m. 418:** Vasiliğe engel olan sebepler.

MADDE

401

B. Vesayet daireleri
II. Özel vesayet
4. Güvence

KANUN METNİ

(1) Aile meclisi üyeleri, görevlerini gereği gibi yerine getireceklerine dair güvence vermek zorundadırlar.
(2) Güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 401, aile meclisi üyelerinin güvence yükümünü düzenler. Birinci fıkraya göre aile meclisi üyeleri, görevlerini **gereği gibi yerine getireceklerine dair güvence** vermek zorundadır. İkinci fıkraya göre **güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz**. Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer (TMK m. 398); güvence, meclis üyelerinin bu görevleri gereği gibi yerine getirmesine ilişkindir. Vesayet organları ve vesayet işleriyle görevlendirilmiş olan diğer kişiler, görevlerini yerine getirirken **iyi bir yönetimin gerektirdiği özeni** göstermekle yükümlüdür (TMK m. 466). Gerekçeye göre eski metindeki **"maddî teminat" yerine yalnız "güvence"** terimi kullanılmıştır; hüküm değişikliği yoktur.

TEMEL KAVRAMLAR

Güvence	Aile meclisi üyelerinin görevlerini gereği gibi yapacaklarını teminat altına alan karşılık.
Maddî teminat	Eski Kanun'un aynı yükümlülük için kullandığı terim.
Özel vesayet	İstisnai olarak bir aileye verilen ve aile meclisince yürütülen vesayet.
Özen yükü	Vesayet organlarının iyi bir yönetimin gerektirdiği özeni gösterme yükümlülüğü.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 401- Yürürlükteki Kanunun 351 inci maddesini karşılamaktadır. Başlıkta ve metinde, yürürlükteki Kanundan farklı olarak, "maddî teminat" yerine sadece "güvence" terimi kullanılmıştır. Hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 139*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 351. maddesini karşıladığını ve yalnız terimin değiştirildiğini belirtir: "maddî teminat" yerine "güvence".

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 351. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Aile meclisi azası, vazifelerini müstekimane ifa edeceklerine dair maddi teminat verirler. Aile vesayeti, ancak bu şart ile tesis olunabilir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 351 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 351	4721 sayılı Kanun m. 401
Kenar başlığı	Maddi teminat	Güvence
Yükümlülük	Üyeler görevlerini doğru olarak yerine getireceklerine dair maddi teminat verir	Üyeler görevlerini gereği gibi yerine getireceklerine dair güvence verir
Kuruluş	Aile vesayeti ancak bu şartla kurulabilir	Güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz
Fıkra düzeni	Tek fıkra	İki fıkra

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 401. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Güvence yükümü	Aile meclisi üyeleri güvence vermek zorundadır	TMK m. 401/1
Güvencenin konusu	Görevlerin gereği gibi yerine getirilmesi	TMK m. 401/1
Kuruluş koşulu	Güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz	TMK m. 401/2

Konu	Kural	Dayanak
Yetkinin geçmesi	Vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer	TMK m. 398/2
Özen yükü	İyi bir yönetimin gerektirdiği özen	TMK m. 466
Denetim	Denetim makamı meclisi değiştirebilir veya özel vesayeti sona erdirebilir	TMK m. 402
Kaynak	743 m. 351	Gerekçe, s. 139

TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 351. maddesini karşılamaktadır. 1
Başlıkta ve metinde, eski Kanun'dan farklı olarak **"maddî teminat" yerine sadece "güvence"** terimi kullanılmıştır; **hüküm değişikliği yoktur**. Tasarının 401. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 458).

> **DİKKAT**
>
> Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, güvencenin aile meclisi üyeleri için bir **zorunluluk** olmasıdır. İkinci nokta, güvencenin **kuruluş koşulu** olmasıdır: güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz. Üçüncü nokta, kanunun güvencenin **türünü ve miktarını belirlememesidir**; eski metindeki "maddî teminat" ifadesi yerine genel olarak "güvence" terimi kullanılmıştır.

II. Birinci Fıkra: Güvence Yükümü

- **Kimler:** Aile meclisi üyeleri.
- **Konusu:** Görevlerin gereği gibi yerine getirilmesi.
- **Türü:** Kanunda belirlenmemiştir.

Aile meclisi üyeleri, görevlerini gereği gibi yerine getireceklerine dair güvence 2
vermek zorundadır. Aile meclisi, vesayet altındaki kişinin vasi olmaya ehil, denetim makamınca dört yıl için atanacak en az üç hısımından oluşur; eş de meclise üye olabilir (TMK m. 400). Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer (TMK m. 398).

Kanun güvencenin türünü ve miktarını belirlemez. Eski Kanun'un 351. maddesi 3
aile meclisi üyelerinin görevlerini doğru olarak yerine getireceklerine dair "maddî teminat" vermelerini öngörüyordu; gerekçeye göre yürürlükteki metinde bu terim yerine yalnız "güvence" terimi kullanılmıştır ve hüküm değişikliği yoktur.

III. İkinci Fıkra: Güvence Kuruluş Koşuludur

- **Kural:** Güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz.
- **Kuran makam:** Denetim makamı.

- **Eski metin:** Aile vesayeti ancak bu şartla kurulabilirdi.

4 Güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz. Özel vesayet, fiil ehliyetine sahip iki yakın hısımın veya bir hısım ile eşin istemi üzerine denetim makamı tarafından kurulur (TMK m. 399); denetim makamı bu kuruluş sırasında güvencenin sağlanıp sağlanmadığını da gözetir. Eski Kanun'un 351. maddesi de aile vesayetinin ancak bu şartla kurulabileceğini öngörüyordu.

IV. Güvence, Özen ve Sorumluluk

- **Özen yükü:** Vesayet organları iyi bir yönetimin gerektirdiği özeni gösterir.
- **Sorumluluk:** Vesayet makamının sorumluluğu aile meclisine geçer.
- **Denetim:** Denetim makamı meclisi değiştirebilir veya özel vesayeti sona erdirebilir.

5 Vesayet organları ve vesayet işleriyle görevlendirilmiş olan diğer kişiler, bu görevlerini yerine getirirken iyi bir yönetimin gerektirdiği özeni göstermekle yükümlüdür (TMK m. 466). Kamu vesayetinde Devlet, vesayet dairelerinde görevli olanların hukuka aykırı olarak sebebiyet verdikleri zararlardan doğrudan doğruya sorumludur (TMK m. 468). Özel vesayette ise vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer (TMK m. 398) ve meclis üyeleri görevlerini gereği gibi yerine getireceklerine dair güvence verir.

6 Yargıtay, vesayet organlarının vesayet altındaki kişinin şahsına ilişkin işlerde de koruyucu bir görev üstlendiğini ve bu görevin vesayet hukukunun konusunu oluşturduğunu belirtmiştir.[1] Aile meclisi görevini yapmadığı veya vesayet altındaki kişinin menfaati gerektirdiği takdirde, denetim makamı her zaman aile meclisini değiştirebileceği gibi özel vesayeti de sona erdirebilir (TMK m. 402).

UYGULAMA NOTU

Aile meclisine atanacak kişi, görevini gereği gibi yerine getireceğine dair güvence vermelidir; güvence verilmeden özel vesayet kurulamaz. **Özel vesayet kurulması isteniyorsa**, aile meclisine atanacak hısımların güvence verebilecek durumda olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. **Aile meclisi görevini gereği gibi yapmıyorsa**, denetim makamından meclisin değiştirilmesi veya özel vesayetin sona erdirilmesi istenebilir (TMK m. 402).

1 Yargıtay 2. HD, 11.06.2026, E. 2026/3240, K. 2026/6481.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481

Vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması vesayet hukukunun konusudur; istemi vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi inceler

Davacı, vasi olan kardeşinin, kendisinin vesayet altındaki diğer kardeşiyle görüşmesini haksız olarak engellediğini ileri sürerek, vesayet altındaki kardeşi ile arasında kişisel ilişki kurulmasını istemiştir. Aile mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir.

> *Açıklanan hükümler dikkate alındığında vesayet altındaki ergin kısıtlının şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle hangi zamanlarda ve ne şekilde kişisel ilişki kurulacağına ilişkin düzenlemeler vesayet hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Kısıtlının kimlerle, ne şekilde görüşeceği ve kişisel ilişki kuracağı hususu da bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamındadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddenin vesayet makamına verdiği görevin kapsamını gösterir. Daire, sulh hukuk mahkemesinin vesayet makamı olarak belirlendiğini, kısıtlının menfaatlerinin korunması ve şahsına ilişkin tedbirlerin alınmasının bu makamın görev alanında bulunduğunu belirtmiştir. Ergin kısıtlı ile kişisel ilişki kurulması istemini inceleme görevinin aile mahkemesine değil vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu açıklanarak, davanın görevsizlik nedeniyle usulden reddi gerekirken işin esasına girilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 397).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
21.09.2011 · E. 2010/22756 · K. 2011/13718

Kanun, vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri olan sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurmuştur

Vasi, vesayeti altındaki kısıtlı adına araç satın almak için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. (TMK. md. 396) Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür. (TMK. md. 397/2) Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddedeki iki makamın birbirine göre konumunu açıklar. Daire, kamu vesayetinin vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütüleceğini belirtmiş; vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı başvuru mercii olduğunu açıklamıştır. Vasinin izin istemi üzerine verilen karar

vesayetin yönetimine ilişkin olduğundan, dosya denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/6372 · K. 2011/19550

Vesayet makamının vesayetin yönetimine ilişkin kararları temyiz edilemez; bu kararlara karşı denetim makamına itiraz edilir

Kayyım, kayyım olarak atandığı kişiye ait taşınmazın satışı için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri ve vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi, vasinin eylem ve işlemlerine karşı (TMK. md. 461/1) , denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi de, sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı şikayet ve itiraz mercidir. (TMK. md. 461/2) İlgililer vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde itiraz edebilirler.Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı karara bağlar. (TMK. md. 488) Bu bakımdan vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili olarak aldığı kararlar kazai nitelikte temyizi kabil olan kararlardan değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet organları arasındaki denetim ilişkisini gösterir. Daire, vesayet organlarının vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardan oluştuğunu, vasi atanmasına ilişkin usulün kayyım için de uygulandığını belirtmiş; kanun koyucunun vasiler ile sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurduğunu, vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı şikâyet ve itiraz mercii olduğunu açıklamıştır. Vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili kararlarının temyiz edilebilir nitelikte olmadığı belirtilerek dosya, denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 400:** Aile meclisi.
- **TMK m. 402:** Özel vesayetin sona ermesi.
- **TMK m. 398:** Özel vesayetin koşulları.
- **TMK m. 466:** Özen yükümü.

MADDE

402

B. Vesayet daireleri
II. Özel vesayet
5. Sona ermesi

KANUN METNİ

Aile meclisi görevini yapmadığı veya vesayet altındaki kişinin menfaati gerektirdiği takdirde, denetim makamı her zaman aile meclisini değiştirebileceği gibi özel vesayeti de sona erdirebilir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 402, özel vesayet üzerinde denetim makamının yetkilerini düzenler. Aile meclisi **görevini yapmadığı** veya **vesayet altındaki kişinin menfaati gerektirdiği** takdirde, denetim makamı **her zaman** aile meclisini **değiştirebilir**; özel vesayeti de **sona erdirebilir**. Denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir (TMK m. 397). Özel vesayeti kuran ve aile meclisi üyelerini atayan da denetim makamıdır (TMK m. 399, TMK m. 400). Gerekçeye göre madde, eski Kanun'un 352. maddesi ile İsviçre Medeni Kanunu'nun 365. maddesini karşılar ve denetim makamına **her zaman için** aile meclisini değiştirme ya da özel vesayete son verme yetkisi tanır.

TEMEL KAVRAMLAR

Aile meclisinin değiştirilmesi	Denetim makamının meclis üyelerini değiştirmesi.
Özel vesayetin sona erdirilmesi	Denetim makamının vesayeti aileden alması.
Görevini yapmama	Aile meclisinin üstlendiği vesayet görevlerini yerine getirmemesi.
Vesayet altındaki kişinin menfaati	Denetim makamının kararında esas alınan ölçüt.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 402- Yürürlükteki Kanunun 352 nci, İsviçre Medenî Kanununun 365 inci maddelerini karşılamaktadır. Maddede aile meclisinin görevini yapmaması veya vesayet altındaki kişinin yararlarının gerektirmesi hâlinde, denetim makamının her zaman için, aile meclisini değiştirme ya da özel vesayete son verme yetkisi öngörülmüştür.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 139*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 352. maddesi ile İsviçre Medeni Kanunu'nun 365. maddesini karşıladığını ve denetim makamının iki yetkisini, bu yetkilerin kullanılacağı iki sebeple birlikte açıkladığını gösterir.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 352. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Mahkemei asliye vesayeti her zaman aileden ref edebilir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 352 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 352	4721 sayılı Kanun m. 402
Makam	Asliye mahkemesi	Denetim makamı
Yetki	Vesayeti her zaman aileden kaldırma	Aile meclisini değiştirme veya özel vesayeti sona erdirme
Sebep	Metinde sayılmıyordu	Aile meclisinin görevini yapmaması veya vesayet altındaki kişinin menfaatinin gerektirmesi

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 402. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Birinci sebep	Aile meclisinin görevini yapmaması	TMK m. 402
İkinci sebep	Vesayet altındaki kişinin menfaatinin gerektirmesi	TMK m. 402
Birinci yetki	Aile meclisini değiştirme	TMK m. 402
İkinci yetki	Özel vesayeti sona erdirme	TMK m. 402
Zaman	Her zaman	TMK m. 402

Konu	Kural	Dayanak
Yetkili makam	Denetim makamı, yani asliye hukuk mahkemesi	TMK m. 397
Kaynak	743 m. 352; İsviçre MK m. 365	Gerekçe, s. 139

TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 352. maddesi ile İsviçre Medeni Kanunu'nun 365. maddesini karşılamaktadır. Maddede aile meclisinin **görevini yapmaması** veya vesayet altındaki kişinin **yararlarının gerektirmesi** hâlinde, denetim makamının **her zaman için** aile meclisini değiştirme ya da özel vesayete son verme yetkisi öngörülmüştür. Tasarının 402. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 458). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, denetim makamının **iki ayrı yetkisi** olmasıdır: aile meclisini değiştirmek ve özel vesayeti sona erdirmek. İkinci nokta, bu yetkilerin **iki sebebe** bağlanmasıdır: aile meclisinin görevini yapmaması veya vesayet altındaki kişinin menfaatinin gerektirmesi. Üçüncü nokta, denetim makamının bu yetkileri **her zaman** kullanabilmesidir; aile meclisinin dört yıllık görev süresi (TMK m. 400) bu yetkiyi sınırlamaz.

II. Sebepler: Görevini Yapmama veya Menfaatin Gerektirmesi

- **Görevini yapmama:** Aile meclisi üstlendiği görevleri yerine getirmez.
- **Menfaat:** Vesayet altındaki kişinin menfaati değişikliği veya sona erdirmeyi gerektirir.
- **Karar veren:** Denetim makamı.

Denetim makamı, aile meclisi görevini yapmadığı veya vesayet altındaki kişinin menfaati gerektirdiği takdirde yetkisini kullanır. Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu aile meclisine geçer (TMK m. 398); aile meclisi bu görevleri yerine getirmezse denetim makamı müdahale eder. İkinci sebep daha geniştir: aile meclisinin bir kusuru bulunmasa bile vesayet altındaki kişinin menfaati gerektiriyorsa denetim makamı meclisi değiştirebilir veya özel vesayeti sona erdirebilir. 2

Vesayet altındaki kişinin menfaati, özel vesayetin kurulmasında da esas alınan ölçüttür: vesayet, vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı gösterdiği hâllerde istisnai olarak bir aileye verilebilir (TMK m. 398). Kanunun takdir yetkisi tanıdığı veya durumun gereklerini göz önünde tutmayı emrettiği konularda hâkim, hukuka ve hakkaniyete göre karar verir (TMK m. 4). 3

III. Yetkiler: Meclisi Değiştirme ve Özel Vesayeti Sona Erdirme

- **Değiştirme:** Denetim makamı aile meclisini değiştirebilir.
- **Sona erdirme:** Denetim makamı özel vesayeti sona erdirebilir.
- **Zaman:** Her zaman.

4 Denetim makamı her zaman aile meclisini değiştirebileceği gibi özel vesayeti de sona erdirebilir. Aile meclisi, vesayet altındaki kişinin vasi olmaya ehil, denetim makamınca dört yıl için atanacak en az üç hısımından oluşur (TMK m. 400); kanunun "her zaman" ifadesi, denetim makamının bu dört yıllık süre dolmadan da müdahale edebileceğini gösterir.

5 Özel vesayet istisnadır; kural, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülen kamu vesayetidir (TMK m. 397). Eski Kanun'un 352. maddesi de asliye mahkemesinin vesayeti her zaman aileden kaldırabileceğini öngörüyordu; yürürlükteki metin buna aile meclisini değiştirme yetkisini ve yetkinin kullanılacağı sebepleri ekler.

IV. Denetim Makamının Özel Vesayetteki Yeri

- **Kuruluş:** Denetim makamı özel vesayeti kurar.
- **Atama:** Aile meclisi üyelerini denetim makamı atar.
- **Denetim:** Meclisi değiştirir veya özel vesayeti sona erdirir.

6 Özel vesayet, fiil ehliyetine sahip iki yakın hısımın veya bir hısım ile eşin istemi üzerine denetim makamı tarafından kurulur (TMK m. 399); güvence sağlanmadan özel vesayet kurulamaz (TMK m. 401). Böylece özel vesayetin kuruluşundan sona ermesine kadar belirleyici makam denetim makamıdır. Yargıtay, kamu vesayetinde de kanun koyucunun vasiler ile sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurduğunu belirtmiştir.[1]

> UYGULAMA NOTU
>
> **Aile meclisi görevini yapmıyorsa**, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine başvurularak meclisin değiştirilmesi istenebilir. **Vesayet altındaki kişinin menfaati özel vesayetin sürmesiyle bağdaşmıyorsa**, özel vesayetin sona erdirilmesi istenebilir. **Denetim makamı** bu yetkileri aile meclisinin dört yıllık görev süresi dolmadan da kullanabilir.

1 Yargıtay 2. HD, 21.09.2011, E. 2010/22756, K. 2011/13718.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481

Vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması vesayet hukukunun konusudur; istemi vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi inceler

Davacı, vasi olan kardeşinin, kendisinin vesayet altındaki diğer kardeşiyle görüşmesini haksız olarak engellediğini ileri sürerek, vesayet altındaki kardeşi ile arasında kişisel ilişki kurulmasını istemiştir. Aile mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir.

> *Açıklanan hükümler dikkate alındığında vesayet altındaki ergin kısıtlının şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle hangi zamanlarda ve ne şekilde kişisel ilişki kurulacağına ilişkin düzenlemeler vesayet hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Kısıtlının kimlerle, ne şekilde görüşeceği ve kişisel ilişki kuracağı hususu da bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamındadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddenin vesayet makamına verdiği görevin kapsamını gösterir. Daire, sulh hukuk mahkemesinin vesayet makamı olarak belirlendiğini, kısıtlının menfaatlerinin korunması ve şahsına ilişkin tedbirlerin alınmasının bu makamın görev alanında bulunduğunu belirtmiştir. Ergin kısıtlı ile kişisel ilişki kurulması istemini inceleme görevinin aile mahkemesine değil vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu açıklanarak, davanın görevsizlik nedeniyle usulden reddi gerekirken işin esasına girilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 397).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
21.09.2011 · E. 2010/22756 · K. 2011/13718

Kanun, vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri olan sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurmuştur

Vasi, vesayeti altındaki kısıtlı adına araç satın almak için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Vesayet organları, vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardır. (TMK. md. 396) Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür. (TMK. md. 397/2) Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 397. maddedeki iki makamın birbirine göre konumunu açıklar. Daire, kamu vesayetinin vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütüleceğini belirtmiş; vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı başvuru mercii olduğunu açıklamıştır. Vasinin izin istemi üzerine verilen karar

vesayetin yönetimine ilişkin olduğundan, dosya denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/6372 · K. 2011/19550

Vesayet makamının vesayetin yönetimine ilişkin kararları temyiz edilemez; bu kararlara karşı denetim makamına itiraz edilir

Kayyım, kayyım olarak atandığı kişiye ait taşınmazın satışı için vesayet makamından izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesinin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Kanun koyucu kamu vesayetinde; vesayet organı olan vasiler ile vesayet daireleri ve vesayet dairesi olan sulh ve asliye mahkemesi arasında bir hiyerarşi kurmuştur.Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi, vasinin eylem ve işlemlerine karşı (TMK. md. 461/1) , denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi de, sulh hukuk mahkemesinin kararlarına karşı şikayet ve itiraz mercidir. (TMK. md. 461/2) İlgililer vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde itiraz edebilirler.Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı karara bağlar. (TMK. md. 488) Bu bakımdan vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili olarak aldığı kararlar kazai nitelikte temyizi kabil olan kararlardan değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet organları arasındaki denetim ilişkisini gösterir. Daire, vesayet organlarının vesayet daireleri ile vasi ve kayyımlardan oluştuğunu, vasi atanmasına ilişkin usulün kayyım için de uygulandığını belirtmiş; kanun koyucunun vasiler ile sulh ve asliye hukuk mahkemeleri arasında bir hiyerarşi kurduğunu, vesayet makamının vasinin eylem ve işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı şikâyet ve itiraz mercii olduğunu açıklamıştır. Vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili kararlarının temyiz edilebilir nitelikte olmadığı belirtilerek dosya, denetim makamınca karar verilmek üzere geri çevrilmiştir (TMK m. 461).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 398:** Özel vesayetin koşulları.
- **TMK m. 399:** Özel vesayetin kurulması.
- **TMK m. 400:** Aile meclisi.
- **TMK m. 401:** Aile meclisi üyelerinin güvencesi.

MADDE

403 C. Vasi ve kayyım

KANUN METNİ

(1) Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür.
(2) Kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır.
(3) Bu Kanunun vasi hakkındaki hükümleri, aksi belirtilmiş olmadıkça kayyım hakkında da uygulanır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 403, vasinin ve kayyımın görevini tanımlar. Birinci fıkraya göre vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının **kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak** ve **hukuki işlemlerde onu temsil etmekle** yükümlüdür. İkinci fıkraya göre **kayyım**, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır. Üçüncü fıkraya göre kanunun **vasi hakkındaki hükümleri**, aksi belirtilmiş olmadıkça **kayyım hakkında da uygulanır**. Vasinin vesayet altındaki kişi adına dava açabilmesi için **vesayet makamının izni** gerekir (TMK m. 462); avukata verilen vekâletnamede de boşanma gibi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davalar için **özel yetki** bulunmalıdır (HMK m. 74). Gerekçeye göre vasinin yetkisi genişletilmiş ve vasiye vesayet altındaki kişinin **kişilik haklarına ilişkin davaları açma yetkisi** de tanınmıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Vasi	Vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının menfaatlerini koruyan ve onu hukuki işlemlerde temsil eden kişi.
Kayyım	Belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanan kişi.
Temsil	Vasinin vesayet altındaki kişi adına hukuki işlem yapması.
Kişiye sıkı sıkıya bağlı hak	Boşanma davası açma hakkı gibi, kişiliğe sıkı biçimde bağlı olan hak.
Özel yetki	Vekâletnamede belirli bir işlem için açıkça verilen yetki.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 403- Yürürlükteki Kanunun 353 üncü maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki Kanunda mevcut "küçüğün ve mahcurun şahsına takayyüt ve mallarını idare ve medenî tasarruflarda onu temsil" şeklindeki ifade, maddede "küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil" şekline dönüştürülmüş ve böylece vasinin yetkisi, Yargıtay içtihatlarına uygun olarak genişletilmiş, vasiye vesayet altındaki kişinin kişilik haklarına ilişkin davaları açma yetkisi de tanınmıştır. Başka hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 139*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 353. maddesini karşıladığını ve vasinin görevini tanımlayan ifadenin genişletildiğini gösterir. Bu değişiklikle vasinin görevi kişiliğe ilişkin menfaatleri de kapsayacak biçimde tanımlanmış ve vasiye kişilik haklarına ilişkin davaları açma yetkisi tanınmıştır.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 353. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vasi, vesayet altındaki küçüğün ve mahcurun şahsına takayyüt ve mallarını idare ve medeni tasarruflarda onu temsil eder. Kayyım, bir malın idaresi veya muayyen bir iş için nasbolunur. Kanunda hilafına sarahat olmadıkça vasiye ait hükümler, kayyım hakkında da caridir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 353 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 353	4721 sayılı Kanun m. 403
Vasinin görevi	Küçüğün ve mahcurun şahsına özen, mallarını yönetme ve medeni tasarruflarda temsil	Kişiliği ve malvarlığıyla ilgili bütün menfaatleri koruma ve hukuki işlemlerde temsil
Kayyım	Bir malın yönetimi veya belirli bir iş için atanır	Belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır
Atıf	Kanunda aksine açıklık yoksa vasi hükümleri kayyıma uygulanır	Aksi belirtilmedikçe vasi hükümleri kayyıma uygulanır

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 403. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Vasinin koruma görevi	Kişilik ve malvarlığıyla ilgili bütün menfaatler	TMK m. 403/1
Vasinin temsil görevi	Hukuki işlemlerde temsil	TMK m. 403/1
Kayyım	Belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır	TMK m. 403/2
Atıf	Vasi hükümleri aksi belirtilmedikçe kayyıma da uygulanır	TMK m. 403/3
Dava açma	Vesayet makamının izni gerekir	TMK m. 462/8
Vekâlet	Kişiye sıkı sıkıya bağlı davalar için özel yetki gerekir	HMK m. 74
Kişisel işler	Vasi kısıtlıyı korur ve bütün kişisel işlerinde ona yardım eder	TMK m. 447
Kaynak	743 m. 353	Gerekçe, s. 139

TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 353. maddesini karşılamaktadır. 1
Eski Kanun'daki **"küçüğün ve mahcurun şahsına takayyüt ve mallarını idare ve medenî tasarruflarda onu temsil"** ifadesi, maddede **"küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil"** biçimine dönüştürülmüştür. Gerekçeye göre böylece **vasinin yetkisi genişletilmiş**, vasiye vesayet altındaki kişinin **kişilik haklarına ilişkin davaları açma yetkisi** de tanınmıştır; başka hüküm değişikliği yoktur. Tasarının 403. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 458).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, vasinin görevinin **koruma** ve **temsil** olarak iki yönlü olmasıdır; koruma, malvarlığıyla birlikte kişilikle ilgili menfaatleri de kapsar. İkinci nokta, vasinin temsil yetkisinin **sınırsız olmamasıdır**: dava açma, sulh olma ve bazı önemli işlemler için vesayet makamının izni gerekir (TMK m. 462); boşanma gibi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davalarda vasinin avukata verdiği vekâletnamede özel yetki bulunmalıdır (HMK m. 74). Üçüncü nokta, **kayyımın** vasiden farklı olarak belirli bir iş veya malvarlığının yönetimi için atanmasıdır; ancak aksi belirtilmedikçe vasi hükümleri kayyıma da uygulanır.

II. Birinci Fıkra: Vasinin Koruma ve Temsil Görevi

- **Koruma:** Kişilik ve malvarlığıyla ilgili bütün menfaatler.
- **Temsil:** Hukuki işlemlerde vesayet altındaki kişi adına hareket.
- **Kapsam:** Vesayet altındaki küçük veya kısıtlı.

2 Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür. Koruma görevi malvarlığıyla sınırlı değildir; vasi kısıtlıyı korumak ve bütün kişisel işlerinde ona yardım etmekle de yükümlüdür (TMK m. 447). Yargıtay, vesayet altındaki ergin kişinin şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle kişisel ilişkisine ilişkin düzenlemelerin vesayet hukukunun konusunu oluşturduğunu belirtmiştir.[1]

3 Malvarlığının korunması dava yoluyla da gerçekleşir. Yargıtay, 403. madde uyarınca vasinin kısıtlının kişiliği ve malvarlığıyla ilgili bütün menfaatlerini korumakla yükümlü olduğunu belirterek, kısıtlının payı bulunan taşınmaza haklı bir sebep olmaksızın elatılması hâlinde vasinin açtığı elatmanın önlenmesi davasının kabulü gerektiğini kabul etmiştir.[2]

4 Temsil görevi, kısıtlamanın görülmekte olan davaya etkisini de belirler. Dava sürerken kısıtlanan tarafı hukuki işlemlerde temsil hakkı vasiye geçer ve kısıtlanmadan önceki vekilin temsil yetkisi sona erer; vasi tarafından verilmiş bir vekâletname yoksa yetkisi sona eren vekilin temyiz dilekçesi dikkate alınmaz.[3]

III. Vasinin Vesayet Altındaki Kişi Adına Dava Açması

- **İzin:** Dava açma için vesayet makamının izni gerekir.
- **Boşanma:** Vasi, izin alarak vesayet altındaki kişi adına boşanma davası açabilir.
- **Özel vekâlet:** Avukata verilen vekâletnamede boşanma için özel yetki bulunmalıdır.

5 Acele hâllerde vasinin geçici önlemler alma yetkisi saklı kalmak üzere, dava açma, sulh olma, tahkim ve konkordato yapılması vesayet makamının iznine bağlıdır (TMK m. 462). Yargıtay, vesayet altındaki kişi adına davanın vasi tarafından vesayet makamının izniyle açılabileceğini, iznin dava şartı olmakla birlikte yargılama sırasında giderilebilecek şartlardan olduğunu ve vasiye izin kararını sunması için süre verilmesi gerektiğini belirtmiştir.[4]

6 Gerekçeye göre vasiye vesayet altındaki kişinin kişilik haklarına ilişkin davaları açma yetkisi de tanınmıştır. Boşanma davası da vesayet makamından alınan izinle

1 Yargıtay 2. HD, 11.06.2026, E. 2026/3240, K. 2026/6481.
2 Yargıtay 1. HD, 10.09.2014, E. 2014/12841, K. 2014/13940.
3 Yargıtay 2. HD, 14.04.2021, E. 2021/1979, K. 2021/3053.
4 Yargıtay 2. HD, 25.09.2013, E. 2013/8753, K. 2013/21953.

vasi tarafından açılabilir; bu davada ayırt etme gücü bulunmayan vesayet altındaki kişinin bizzat davadan feragat etmesi sonuç doğurmaz.[5]

Vasi davayı bir avukat aracılığıyla takip ettirecekse, vekâletnamede özel yetki bulunmalıdır: hangileri hakkında yetki verildiği açıklanmadıkça vekil, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez (HMK m. 74). Yargıtay, vasinin avukata verdiği genel vekâletnamenin kısıtlı adına boşanma davası açma ve açılmış davayı takip etme yetkisi içermediğini belirtmiştir.[6] 7

IV. İkinci Fıkra: Kayyım

- **Belirli iş:** Kayyım belirli işleri görmek için atanabilir.
- **Yönetim:** Kayyım malvarlığını yönetmek için atanabilir.
- **Türler:** Temsil kayyımı ve yönetim kayyımı.

Kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır. Vesayet makamı, örneğin ergin bir kişi hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi göremiyorsa ya da bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa temsil kayyımı atar (TMK m. 426). Yönetimi kimseye ait olmayan mallar için de, özellikle bir kimse uzun süreden beri bulunamıyor ve oturduğu yer bilinemiyorsa, bir yönetim kayyımı atanır (TMK m. 427). 8

Yargıtay, temsil kayyımının temsil ettiği gerçek ve tüzel kişinin tüm hak ve sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlü olduğunu ve ortaklığın giderilmesi davasında kayyım aracılığıyla temsil edilen paydaşların, kayyımlık kaldırılmadan kanun yoluna başvuru sıfatının bulunmadığını belirtmiştir.[7] 9

V. Üçüncü Fıkra: Vasi Hükümlerinin Kayyıma Uygulanması

- **Kural:** Vasi hükümleri aksi belirtilmedikçe kayyıma da uygulanır.
- **Atama usulü:** Vasi atanmasına ilişkin kurallar kayyım için de geçerlidir.
- **Denetim:** Kayyımın işlemlerine karşı vesayet makamına başvurulur.

Kanunun vasi hakkındaki hükümleri, aksi belirtilmiş olmadıkça kayyım hakkında da uygulanır. Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanır (TMK m. 431). Yargıtay, 403. maddedeki atıf nedeniyle vasinin eylem ve işlemlerine karşı öngörülen şikâyet ve itiraz yolunun kayyım için de geçerli olduğunu belirtmiştir.[8] 10

5 Yargıtay 2. HD, 29.05.2012, E. 2011/7877, K. 2012/14314.
6 Yargıtay 2. HD, 09.10.2018, E. 2016/24920, K. 2018/10822.
7 Yargıtay 7. HD, 17.02.2025, E. 2025/382, K. 2025/841.
8 Yargıtay 8. HD, 17.06.2019, E. 2018/8390, K. 2019/5997.

UYGULAMA NOTU

Vasi olarak atanan kişi, vesayet altındaki kişinin malvarlığıyla birlikte kişilikle ilgili menfaatlerini de korumakla yükümlü olduğunu göz önünde bulundurmalıdır. **Vesayet altındaki kişi adına dava açılacaksa**, önce vesayet makamından izin alınmalıdır (TMK m. 462). **Boşanma gibi kişiye sıkı sıkıya bağlı bir dava avukat aracılığıyla takip ettirilecekse**, vekâletnamede bu dava için özel yetki bulunmasına dikkat edilmelidir (HMK m. 74).

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
14.04.2021 · E. 2021/1979 · K. 2021/3053

Dava sürerken kısıtlanan tarafı hukuki işlemlerde temsil hakkı vasiye geçer; kısıtlanmadan önceki vekilin temsil yetkisi sona erer

Boşanma davası sürerken davalı kadın, özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olması sebebiyle kısıtlanmıştır. Kısıtlanmadan önce verdiği vekâletnameye dayanan avukatı kararı temyiz etmiştir; vasi tarafından verilmiş bir vekâletname dosyada bulunmuyordu.

> *Dosya incelendiğinde davalı kadının dava devam ederken Türk Medeni Kanunu'nun 407. maddesine göre kısıtlandığı anlaşılmaktadır. O halde, Türk Medeni Kanunu'nun 403. maddesine göre hukuki işlemlerde kendisini temsil etme hakkı da vasiye geçer. Türk Borçlar Kanunu'nun 513. maddesi gereğince davalı kadının kısıtlanmadan önceki vekilinin temsil yetkisi sona erer. Davalı kadın vasisi tarafından da davalı kadın vekiline verilmiş bir vekaletname dosya arasında bulunmadığına göre, yetkisi sona eren vekil tarafından verilen temyiz dilekçesi dikkate alınamayacağından usulüne uygun yapılmış bir temyiz kanun yolu başvurusundan söz edilemez.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlamanın görülmekte olan davaya etkisini 403. madde üzerinden açıklar. Daire, vasinin kısıtlının kişiliği ve malvarlığıyla ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olduğunu hatırlatmış; davalı kadın dava devam ederken kısıtlandığından hukuki işlemlerde onu temsil hakkının vasiye geçtiğini ve kısıtlanmadan önceki vekilin temsil yetkisinin Türk Borçlar Kanunu'nun 513. maddesi gereğince sona erdiğini belirtmiştir. Vasi tarafından verilmiş bir vekâletname bulunmadığından yetkisi sona eren vekilin temyiz dilekçesi dikkate alınmamış ve dosya iade edilmiştir. Kısıtlama sebebini düzenleyen 407. madde 2024 yılında 7499 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir (TMK m. 407).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
09.10.2018 · E. 2016/24920 · K. 2018/10822

Vasinin avukata verdiği genel vekâletname, kısıtlı adına boşanma davası açma ve takip etme yetkisi vermez

Boşanma davasında kısıtlı davalı, vasinin avukata verdiği genel vekâletnameyle temsil edilmiştir; karar davalı erkek adına temyiz edilmiştir. Temyiz aşamasında davalının kısıtlılık hâlinin ortadan kalktığı anlaşılmıştır.

> *Açıkça yetki verilmemiş ise vekil, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez (HMK m.74). Bu bakımdan, adı geçen avukatlardan "kısıtlı adına boşanma davası açma ve takip etme" yetkisini taşıyan davalının yasal temsilcisi (vasisi) tarafından verilmiş vekaletnameyi sunmasının istenmesi, özel yetki taşıyan vekaletname sunulmadığı takdirde kararın kısıtlılık halinin ortadan kalktığı anlaşılmakla davalı asıla tebliğinden ve yasal temyiz süresi beklenildikten sonra gönderilmek üzere dosyanın mahalli mahkemesine İADESİNE oybirliğiyle karar verildi.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin boşanma davasındaki temsil yetkisini kullanırken uyması gereken özel vekâlet koşulunu gösterir. Daire, vasinin avukata verdiği genel vekâletnamenin kısıtlı adına boşanma davası açma ve açılmış davayı takip etme yetkisi içermediğini, açıkça yetki verilmemişse vekilin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamayacağını ve takip edemeyeceğini belirtmiştir. Özel yetkili vekâletname sunulmazsa, kısıtlılık hâli ortadan kalktığından kararın davalının kendisine tebliğ edilmesi gerektiği açıklanarak dosya iade edilmiştir (TMK m. 462).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
25.09.2013 · E. 2013/8753 · K. 2013/21953

Vesayet altındaki kişi adına dava, vasi tarafından vesayet makamının izniyle açılabilir; izin eksikliği yargılama sırasında giderilebilir

Vesayet altındaki kadın adına vasisi tedbir nafakası davası açtı ve mahkeme davayı kabul etmiştir. Vasiye, vesayet altındaki kadın adına dava açması için vesayet makamınca verilmiş bir izin bulunmuyordu.

> *Dava kanuni temsilcisi (vasisi) tarafından vesayet makamının izni (TMK.md.462/8) ile açılabilir. Dava vasi tarafından açılmakla birlikte; vasiye kısıtlı adına dava açması yönünde vesayet makamınca verilen bir izin bulunmamaktadır. Bu husus dava şartı olmakla birlikte, yargılama sırasında giderilmesi mümkün şartlardan (HMK.md.115/2) olduğundan; davacının vasisine, vesayet makamından açılan tedbir nafakası davası ile ilgili "dava açma izin kararı " (TMK.md.462/8) alıp ibraz etmek üzere süre verilmesi, dava şartı giderildiği takdirde de kadın tarafından açılan nafaka davasının esasına girilmesi gerekir. Bu husus gözetilmeden nafaka davasının esasının incelenip karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin temsil yetkisinin dava açma bakımından vesayet makamının iznine bağlı olduğunu gösterir. Daire, vesayet altındaki kadın adına

davanın kanuni temsilcisi olan vasi tarafından ancak vesayet makamının izniyle açılabileceğini, iznin dava şartı olmakla birlikte yargılama sırasında giderilebilecek şartlardan olduğunu belirtmiştir. Vasiye izin kararını alıp sunması için süre verilmeden nafaka davasının esasına girilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 462).

4 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
29.05.2012 · E. 2011/7877 · K. 2012/14314

Vesayet makamının izniyle vasi tarafından açılan boşanma davasında, vesayet altındaki kişinin kendi feragati sonuç doğurmaz

Vesayet makamından alınan izinle vasi, vesayet altındaki kişi adına boşanma davası açmıştır. Mahkeme, vesayet altındaki kişinin bizzat verdiği feragat dilekçesine dayanarak davayı feragat nedeniyle reddetmiştir; karar vasi tarafından temyiz edilmiştir.

> *Vasisinin vesayet makamının izniyle verdiği bir feragat dilekçesi de bulunmamaktadır. Bu durumda toplanan deliller çerçevesinde inceleme yapılıp, işin esası hakkında hüküm kurulması gerekirken, yazılı olduğu gibi davanın feragat sebebiyle reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin boşanma davasındaki temsil yetkisini ve vesayet altındaki kişinin kendi işlemlerinin sonucunu gösterir. Daire, boşanma davasının vesayet makamından alınan izinle vasi tarafından açıldığını, ayırt etme gücü bulunmayan vesayet altındaki kişinin bizzat davadan feragat etmesinin sonuç doğurmayacağını ve vasinin vesayet makamının izniyle verdiği bir feragat dilekçesi bulunmadığını belirtmiştir. Toplanan deliller çerçevesinde işin esası hakkında hüküm kurulması gerekirken davanın feragat nedeniyle reddedilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 462).

5 **YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ**
10.09.2014 · E. 2014/12841 · K. 2014/13940

Vasi, kısıtlının malvarlığını korumakla yükümlüdür; kısıtlının payı bulunan taşınmaza haksız elatmanın önlenmesini dava edebilir

Vasi, kısıtlının paydaşı olduğu taşınmaza davalıların haklı bir sebep olmaksızın ekip dikerek müdahale ettiğini ileri sürerek elatmanın önlenmesini istemiştir. Mahkeme davayı reddetmiştir.

> *Diğer taraftan; aynı Yasanın 403. maddesi uyarınca da, vasi, vesayet altındaki kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin kısıtlının malvarlığını koruma görevini dava yoluyla nasıl yerine getirdiğini gösterir. Daire, malikin her türlü haksız elatmanın önlenmesini dava edebileceğini ve 403. madde uyarınca vasinin kısıtlının kişiliği ve malvarlığıyla ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olduğunu belirtmiştir. Vasinin dava öncesinde çektiği ihtarla kullanıma verilen muvafakatin geri alındığı ve davalıların kullanımının haklı ve ge-

çerli bir nedene dayanmadığı açıklanarak, davanın kabulü gerekirken reddedilmesi bozma sebebi sayılmıştır.

6 **YARGITAY 7. HUKUK DAİRESİ**
17.02.2025 · E. 2025/382 · K. 2025/841

Temsil kayyımı, temsil ettiği kişinin hak ve sorumluluklarını yerine getirir; kayyımla temsil edilen paydaş kayyımlık kalkmadan kanun yoluna başvuramaz

Ortaklığın giderilmesi davasında bazı paydaşlar için kayyım atanmış ve bu paydaşlar davada kayyım aracılığıyla temsil edilmişti. Karar kesinleştikten sonra kayyımlık kaldırılmıştır; paydaşların vekilinin başvurusu temyiz dilekçesi olarak incelenmiştir.

> *Temsil kayyımı, temsil ettiği gerçek ve tüzel kişinin tüm hak ve sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlüdür.*

DEĞERLENDİRME Karar, 403. maddenin ikinci fıkrasındaki kayyımın temsil görevini gösterir. Daire, 403. maddeyi de aktararak temsil kayyımının temsil ettiği gerçek ve tüzel kişinin tüm hak ve sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlü olduğunu belirtmiş; paydaşların ortaklığın giderilmesi davasında usulüne uygun olarak kayyım aracılığıyla temsil edildiğini ve temyiz eden sıfatının ancak kayyımlığın kaldırılmasından itibaren doğacağını açıklamıştır. Karar kesinleşinceye kadar paydaşlar kayyım aracılığıyla temsil edildiğinden temyiz dilekçesi sıfat yokluğundan reddedilmiştir (TMK m. 426).

7 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
17.06.2019 · E. 2018/8390 · K. 2019/5997

Vasi hakkındaki hükümler 403. maddedeki atıf nedeniyle kayyım için de uygulanır; kayyımın işlemlerine karşı vesayet makamına başvurulur

Bir taşınmazdaki bazı paydaşların payları için mal memuru kayyım olarak atanmıştı. Kayyım bürosunun davacıya gönderdiği ecrimisil ihbarnamesinin iptali istendi; mahkeme ihbarnamenin idari işlem olduğunu kabul ederek davayı yargı yolu nedeniyle reddetmiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 461. maddesinde ise; "Ayırt etme gücüne sahip olan vesayet altındaki kişi ve her ilgili, vasinin eylem ve işlemlerine karşı vesayet makamına şikayette bulunabilir. Vesayet makamının kararlarına karşı tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edilebilir." denilmek sureti ile vasinin (403. maddedeki atıf nedeni ile aynı zamanda kayyımın) işlem ve eylemlerine karşı vesayet makamı olarak sulh hukuk mahkemesine şikayet ya da itiraz yolu ile başvurulabileceği düzenlenmiştir. Vesayet makamının kararına karşı da denetim makamı olarak asliye hukuk mahkemesine başvurulabileceği düzenlenmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 403. maddenin üçüncü fıkrasındaki atfın uygulamadaki sonucunu gösterir. Daire, mal memurunun kayyım olarak atanmasına ilişkin özel

kanunun Türk Medeni Kanunu'na atıf yaptığını, 403. maddedeki atıf nedeniyle vasinin eylem ve işlemlerine karşı öngörülen şikâyet ve itiraz yolunun kayyım için de geçerli olduğunu belirtmiştir. Kayyımın ecrimisil ihbarnamesi idari işlem sayılmayarak uyuşmazlığın adli yargıda çözülmesi gerektiği açıklanmış ve karar bozulmuştur (TMK m. 461).

8 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481

Vesayet altındaki ergin kişiyle kişisel ilişki kurulması vesayet hukukunun konusudur; istemi vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi inceler

Davacı, vasi olan kardeşinin, kendisinin vesayet altındaki diğer kardeşiyle görüşmesini haksız olarak engellediğini ileri sürerek, vesayet altındaki kardeşi ile arasında kişisel ilişki kurulmasını istemiştir. Aile mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetmiştir.

> *Açıklanan hükümler dikkate alındığında vesayet altındaki ergin kısıtlının şahsına, bakımına ve üçüncü kişilerle hangi zamanlarda ve ne şekilde kişisel ilişki kurulacağına ilişkin düzenlemeler vesayet hukukunun konusunu oluşturmaktadır. Kısıtlının kimlerle, ne şekilde görüşeceği ve kişisel ilişki kuracağı hususu da bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamındadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 403. maddedeki kişilikle ilgili menfaatleri koruma görevinin kapsamını gösterir. Daire, vasinin kısıtlanmış kişiyi korumak ve bütün kişisel işlerinde ona yardım etmekle, vesayet organlarının iyi bir yönetimin gerektirdiği özeni göstermekle yükümlü olduğunu belirtmiş; kısıtlının kimlerle ve ne şekilde görüşeceğinin bu koruyucu yardım, gözetim ve bakım kapsamında olduğunu açıklamıştır. İstemi inceleme görevinin vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu belirtilerek karar bozulmuştur (TMK m. 447).

9 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
16.10.2019 · E. 2017/17128 · K. 2019/9079

Aksi belirtilmedikçe vasi hakkındaki hükümler kayyım hakkında da uygulanır; kayyımlığın kaldırılması davasında istinaf kararı kesindir

Davacı, kayyımlığın kaldırılmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi davayı reddetmiştir; bölge adliye mahkemesi davacının istinaf başvurusunu esastan reddetti ve kararı yalnız vekâlet ücreti yönünden düzeltmiştir.

> *6100 sayılı HMK'nin 362/1-b maddesi gereği ilk derece sulh hukuk mahkemesinin kayyımlığın kaldırılmasına dair kararı hakkında Bölge Adliye Mahkemesinin verdiği karar kesin olup temyizi kabil olmadığından temyiz dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 403. maddenin üçüncü fıkrasını kayyımlığa ilişkin davalarda uygular. Daire, 396. maddede vesayet organlarının vesayet daireleri ile vasi ve kayyım olarak sayıldığını, aksi belirtilmiş olmadıkça vasi hakkındaki hükümlerin

kayyım hakkında da uygulanacağını belirtmiştir. Sulh hukuk mahkemesinin görevine giren kayyımlığın kaldırılması davasında bölge adliye mahkemesinin verdiği kararın kesin olduğu açıklanarak temyiz dilekçesi reddedilmiştir (TMK m. 431).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 462:** Vesayet makamının izni.
- **TMK m. 447:** Kısıtlılarda vasinin kişisel özeni.
- **TMK m. 426:** Temsil kayyımı.
- **TMK m. 431:** Kayyım ve yasal danışmanın atanma usulü.

VESAYETİ GEREKTİREN HÂLLER

İkinci Ayırım · m. 404–410

Vesayeti Gerektiren Hâller başlıklı ayırım, Türk Medeni Kanunu'nun 404–410. maddelerini kapsamaktadır. Bu ciltte yer alan maddeler ve özleri aşağıda gösterilmiştir.

Madde	Kenar başlığı	Özü
m. 404	Küçüklük	Küçüklük sebebiyle vesayeti düzenler
m. 405	Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı	Ergin bir kişinin akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlanmasını düzenler
m. 406	Savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim	Erginin savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetmesi sebebiyle kısıtlanmasını düzenler
m. 407	Özgürlüğü bağlayıcı ceza	Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün kısıtlanmasını düzenler. 2024'te yeniden yazılan maddeye göre kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişi isteği üzerine kısıtlanır veya kendisine kayyım atanır
m. 408	İstek üzerine	Erginin kendi isteğiyle kısıtlanmasını düzenler
m. 409	İlgilinin dinlenilmesi ve bilirkişi raporu	Kısıtlama yargılamasının iki temel güvencesini düzenler
m. 410	İlân	Kısıtlama kararının ilanını ve üçüncü kişilere etkisini düzenler

MADDE

404 A. Küçüklük

KANUN METNİ

(1) Velâyet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır.
(2) Görevlerini yaparlarken vesayeti gerektiren böyle bir hâlin varlığını öğrenen nüfus memurları, idarî makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 404, küçüklük sebebiyle vesayeti düzenler. Birinci fıkraya göre **velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır**. İkinci fıkraya göre görevlerini yaparken vesayeti gerektiren böyle bir hâlin varlığını öğrenen **nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler**, bu durumu **hemen yetkili vesayet makamına bildirmek** zorundadır. Velayet ana ve babanın her ikisinden kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır (TMK m. 348); ana ve baba evli değilse ve ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velayet kendisinden alınmışsa hâkim, çocuğun menfaatine göre vasi atar veya velayeti babaya verir (TMK m. 337). Gerekçeye göre madde iki fıkraya ayrılmış, velayet altında bulunmayan her küçüğün vesayet altına alınmasının **zorunlu** olduğu belirtilmiş ve bildirimle yükümlü görevliler arasına **noterler de eklenmiştir**.

TEMEL KAVRAMLAR

Küçük	Henüz ergin olmayan kişi; erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlar ve evlenme kişiyi ergin kılar (TMK m. 11).
Velayet	Ana ve babanın ergin olmayan çocuk üzerindeki bakım, eğitim ve temsil yetkisi ve yükümlülüğü.
Vesayet	Velayet altında bulunmayan küçüğün veya kısıtlının korunması ve temsili için kurulan düzen.
Bildirim yükümlülüğü	Vesayeti gerektiren durumu öğrenen görevlilerin durumu vesayet makamına haber verme yükümü.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 404- Yürürlükteki Kanunun 354 üncü maddesini karşılamaktadır. Madde iki fıkraya ayrılmıştır. Birinci fıkrada velâyet altında bulunmayan her küçüğün vesayet altına alınmasının zorunlu olduğu hükmüne yer verilmiştir. İkinci fıkrada bildirimle yükümlü resmî görevliler arasına noterlerde eklenmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 139*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 354. maddesini karşıladığını, iki fıkraya ayrıldığını, velayet altında bulunmayan her küçüğün vesayet altına alınmasının zorunlu olduğunu ve bildirim yükümlüleri arasına noterlerin eklendiğini belirtir.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 354. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Velayet altında bulunmayan her küçüğe, bir vasi nasbolunur. Nüfus, adliye ve idare memurları resmi muameleleri dolayısiyle muttali oldukları vesayeti müstelzim böyle bir hali; sulh mahkemesine hemen ihbar ile mükelleftirler.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 354 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 354	4721 sayılı Kanun m. 404
Kural	Velayet altında bulunmayan her küçüğe bir vasi atanır	Velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır
Bildirim yükümlüleri	Nüfus, adliye ve idare memurları	Nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler
Bildirimin muhatabı	Sulh mahkemesi	Yetkili vesayet makamı
Fıkra düzeni	Tek fıkra	İki fıkra

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 404. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Kural	Velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır	TMK m. 404/1

Konu	Kural	Dayanak
Bildirim	Nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler vesayet makamına bildirir	TMK m. 404/2
Evli ana ve baba	Velayet birlikte kullanılır; boşanmada çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir	TMK m. 336
Evli olmayan ana ve baba	Ana küçük, kısıtlı veya ölmüşse vasi atanır ya da velayet babaya verilir	TMK m. 337/2
Velayetin kaldırılması	Her iki ebeveynden kaldırılırsa çocuğa vasi atanır	TMK m. 348/2
Görevli mahkeme	Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi	TMK m. 397
Yetki	Küçüğün yerleşim yerindeki vesayet daireleri	TMK m. 411
Kaynak	743 m. 354	Gerekçe, s. 139

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 354. maddesini karşılamaktadır ve **iki fıkraya** ayrılmıştır. Birinci fıkrada **velayet altında bulunmayan her küçüğün vesayet altına alınmasının zorunlu olduğu** hükmüne yer verilmiş; ikinci fıkrada bildirimle yükümlü resmî görevliler arasına **noterler de eklenmiştir**. Tasarının 404. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 458).

> **DİKKAT**
>
> Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, vesayetin küçük bakımından **velayetin yokluğuna bağlı** olmasıdır: velayet altında bulunan küçüğe vasi atanmaz; velayet varsa önce velayetin kaldırılması veya düzenlenmesi gündeme gelir. İkinci nokta, boşanma kararıyla velayet kendisine bırakılan eşin ölümünde velayetin **diğer eşe kendiliğinden geçmediğinin** kabul edilmesidir; velayeti isteyen eşe velayet davası açma imkânı verilir.[1] Üçüncü nokta, vasi atanmasına **vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesinin**, velayetin kaldırılmasına ise **aile mahkemesinin** bakmasıdır.

II. Birinci Fıkra: Velayet Altında Bulunmayan Küçük

- **Kural:** Velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır.
- **Zorunluluk:** Gerekçeye göre vesayet altına alma zorunludur.
- **Ön koşul:** Küçüğün velayet altında bulunmaması.

2 Velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır. Küçük, henüz ergin olmayan kişidir; erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlar ve evlenme kişiyi ergin kılar (TMK m. 11). Madde, velayetin yokluğunu vesayetin koşulu yapar. Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velayeti birlikte kullanır; velayet, ana

1 Yargıtay 8. HD, 16.03.2017, E. 2017/1196, K. 2017/3817.

ve babadan birinin ölümü hâlinde sağ kalana, boşanmada ise çocuğun kendisine bırakıldığı tarafa aittir (TMK m. 336). Ana ve baba evli değilse velayet anaya aittir; ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velayet kendisinden alınmışsa hâkim, çocuğun menfaatine göre vasi atar veya velayeti babaya verir (TMK m. 337).

Yargıtay, evlilik dışında doğup tanıma yoluyla nüfusa tescil edilen ve annesi de küçük olan çocuğa vasi atanması isteminin vesayet işi olduğunu ve sulh hukuk mahkemesinde görüleceğini belirtmiştir.[2] 3

III. Boşanmadan Sonra Velayet ve Vesayet

- **Kural:** Boşanmada velayet, çocuğun kendisine bırakıldığı tarafa aittir.
- **Velayet sahibinin ölümü:** Velayet diğer eşe kendiliğinden geçmez.
- **Velayetin kullanılamaması:** Sağ kalan ebeveyn velayeti istemez veya vesayet altındaysa vasi atanır.

Boşanma kararıyla velayet kendisine bırakılan eşin ölümü, 404. maddenin boşanma sonrasında gündeme geldiği durumlardandır. Yargıtay, velayet hakkı sahibinin ölümü durumunda çocuğun velayetinin doğrudan sağ eşe geçmediğini, velayet altında bulunmayan çocuğun vesayet altına alınacağını, ancak asıl olanın velayet olduğunu ve velayeti isteyen sağ eşe velayet davası açma imkânı verilmesi gerektiğini belirtmiştir.[3] 4

Velayetin fiilen kimsede kalmaması da vesayeti gerekli kılar. Yargıtay, boşanmadan sonra annenin velayeti açıkça istemediği, babanın da cezaevinde ve vesayet altında bulunduğu bir olayda küçüğün velayet altında olmadığını ve vasi atanması isteminin sulh hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğini kabul etmiştir.[4] 5

IV. Velayetin Kaldırılması ile İlişki

- **Velayetin kaldırılması:** Aile mahkemesinin görevindedir.
- **Her iki ebeveynden kaldırılırsa:** Çocuğa vasi atanır.
- **Sıra:** Velayet varsa önce velayetin kaldırılması davası sonuçlanmalıdır.

Çocuğun korunmasına ilişkin diğer önlemlerden sonuç alınamaz ya da bunların yetersiz olacağı önceden anlaşılırsa hâkim, kanunda sayılan hâllerde velayetin kaldırılmasına karar verir; velayet ana ve babanın her ikisinden kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır (TMK m. 348). Velayet altında bulunan küçüğe doğrudan vasi atanmaz. Yargıtay, anne ve babası velayet görevini yerine getiremeyen ve bir kuruluşta kalan küçüğe vasi atanması isteminde, davacı kuruluşa velayetin kaldırılması için 6

2 Yargıtay 20. HD, 01.10.2015, E. 2015/10327, K. 2015/8246.
3 Yargıtay 8. HD, 16.03.2017, E. 2017/1196, K. 2017/3817.
4 Yargıtay 5. HD, 08.02.2021, E. 2020/11651, K. 2021/1061.

dava açmak üzere yetki ve süre verilmesi ve bu davanın sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.[5]

V. İkinci Fıkra: Bildirim Yükümlülüğü

- **Yükümlüler:** Nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler.
- **Koşul:** Durumu görevlerini yaparken öğrenmeleri.
- **Muhatap:** Yetkili vesayet makamı.

7 Görevlerini yaparken vesayeti gerektiren böyle bir hâlin varlığını öğrenen nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadır. Gerekçeye göre noterler bu maddeyle bildirim yükümlüleri arasına eklenmiştir; eski Kanun'un 354. maddesi nüfus, adliye ve idare memurlarının sulh mahkemesine hemen bildirimde bulunmasını öngörüyordu.

8 Bildirim, vesayet makamının harekete geçmesini sağlar; ancak bildirim üzerine yapılacak inceleme velayetin durumuna bağlıdır. Yargıtay, nüfus müdürlüğünün bildirimi üzerine küçüklerin vesayet altına alınması isteminde, aile mahkemesinde görülen velayetin düzenlenmesi davasının sonucunun beklenmesi gerektiğini belirtmiştir.[6]

VI. Görevli ve Yetkili Mahkeme

- **Vasi atanması:** Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi.
- **Küçüğün malları:** Koruma tedbirlerini de vesayet makamı alır.
- **Yetki:** Küçüğün yerleşim yerindeki vesayet daireleri.

9 Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir (TMK m. 397); vesayet işlerinde yetki, küçüğün yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (TMK m. 411). Aile mahkemelerinin görevi Medeni Kanun'un vesayeti düzenleyen Üçüncü Kısmını kapsamaz (4787 s. K. m. 4). Yargıtay, velayet altında bulunmayan küçüğe vasi atanmasının zorunlu olduğunu, bu durumda görevli mahkemenin vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi olduğunu ve çocuğun mallarının korunmasına ilişkin bütün tedbirlerin de bu mahkemece alınması gerektiğini belirtmiştir.[7]

> UYGULAMA NOTU
>
> **Boşanmadan sonra velayet kendisine bırakılan eş ölmüşse**, velayetin öbür ana veya babaya kendiliğinden geçmeyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır;

5 Yargıtay 18. HD, 14.05.2013, E. 2013/7154, K. 2013/8318.
6 Yargıtay 18. HD, 12.10.2015, E. 2015/14726, K. 2015/14216.
7 Yargıtay 20. HD, 01.10.2015, E. 2015/4770, K. 2015/8078.

velayeti isteyen ana veya baba aile mahkemesinde velayet davası açmalıdır. **Velayeti kimsede bulunmayan bir küçük varsa**, vasi atanması için küçüğün yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesine başvurulabilir. **Noter, nüfus memuru veya başka bir görevli**, görevini yaparken velayet altında bulunmayan bir küçüğün varlığını öğrendiğinde durumu hemen vesayet makamına bildirmek zorundadır.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
16.03.2017 · E. 2017/1196 · K. 2017/3817

Boşanmada velayet kendisine bırakılan eşin ölümüyle velayet doğrudan sağ eşe geçmez; asıl olan velayettir, sağ eşe velayet davası açma imkânı verilmelidir

Boşanma kararıyla çocukların velayeti babaya bırakılmıştı. Babanın ölümü üzerine nüfus müdürlüğü çocukların vesayet altına alınması için bildirimde bulunmuştur; babaanne de vasi olarak atanmasını istemiştir. Anne, çocuklardan birinin velayetinin kendisine verilmesini, diğer ikisi için babaannenin vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme velayetin kaldırılması yönünden görevsizlik, vesayet yönünden bekletme kararı vermiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 336.maddesine göre boşanma halinde velayet çocuk kendisine bırakılan tarafa ait olup velayet hakkı sahibinin ölümü durumunda çocuğun velayeti doğrudan sağ eşe geçmez. Velayet altında bulunmayan çocuk vesayet altına alınır ise de aslolan velayet olup velayetin kendisine verilmesini isteyen sağ eşe velayet davası açma imkanı verilip bu davanın sonucuna göre karar verilmelidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 404. maddenin velayetle ilişkisini açıklar. Daire, boşanmada velayetin çocuğun kendisine bırakıldığı tarafa ait olduğunu, velayet hakkı sahibinin ölümü durumunda çocuğun velayetinin doğrudan sağ eşe geçmediğini belirtmiş; velayet altında bulunmayan çocuğun vesayet altına alınacağını, ancak asıl olanın velayet olduğunu ve velayeti isteyen sağ eşe velayet davası açma imkânı verilmesi gerektiğini açıklamıştır. Velayeti anne tarafından istenmeyen çocuklara vasi atanması, velayeti istenen çocuk yönünden ise anneye aile mahkemesinde dava açması için süre verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 336).

2 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
01.10.2015 · E. 2015/10327 · K. 2015/8246

Evlilik dışında doğan çocuğun annesi küçükse çocuğa vasi atanması istemi vesayet işidir ve sulh hukuk mahkemesinde görülür

Evlilik dışında doğan ve tanıma yoluyla nüfusa tescil edilen çocuğun annesi de küçük olduğundan, nüfus müdürlüğü çocuğa vasi atanması için bildirimde bulunmuştur. Sulh hukuk mahkemesi ile aile mahkemesi ayrı ayrı görevsizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlı adayı küçüğün annesinin de küçük olması nedeniyle Nüfus Müdürlüğünce ihbarda bulunulan davada, uyuşmazlık kısıtlı adayı küçüğe vasi atanması ihbarına ilişkindir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 383. maddesi ve 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 4. maddesi gereğince vesayet işleri sulh hukuk mahkemelerinin görevine girdiğinden uyuşmazlığın İstanbul 11. Sulh Hukuk Mahkemesince çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, velayet altında bulunmayan küçüğün vesayet altına alınmasında görevli mahkemeyi gösterir. Daire, ana ve baba evli değilse velayetin anaya ait olduğunu, ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velayet kendisinden alınmışsa hâkimin çocuğun menfaatine göre vasi atayacağını veya velayeti babaya vereceğini öngören 337. maddeyi aktarmıştır. Annenin küçük olması nedeniyle yapılan bildirimin çocuğa vasi atanmasına ilişkin olduğunu, vesayet işlerinin sulh hukuk mahkemelerinin görevine girdiğini belirterek sulh hukuk mahkemesini yargı yeri olarak belirlemiştir (TMK m. 337).

3 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
12.10.2015 · E. 2015/14726 · K. 2015/14216

Nüfus müdürlüğünün bildirimi üzerine küçüklerin vesayet altına alınması isteminde, görülmekte olan velayet davasının sonucu beklenmelidir

Boşanma kararıyla küçüklerin velayeti babaya verilmişti; baba ölmüştü. Nüfus müdürlüğü, 404. madde gereğince küçüklerin vesayet altına alınmasını istemiştir. Aile mahkemesinde velayetin düzenlenmesine ilişkin bir dava görülürken sulh hukuk mahkemesi, istemin velayetin kaldırılmasına yönelik olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 336/3. fıkrasında; velâyetin, ana ve babadan birinin ölümü hâlinde sağ kalana, boşanmada ise çocuğun kendisine bırakılan tarafa ait olacağı; 404/1. fıkrasında ise; velâyet altında bulunmayan her küçüğün vesayet altına alınacağı düzenlenmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 404. maddenin ikinci fıkrasındaki bildirimin sonuçlarını gösterir. Daire, velayetin ana ve babadan birinin ölümü hâlinde sağ kalana, boşanmada ise çocuğun kendisine bırakıldığı tarafa ait olacağını ve velayet altında bulunmayan her küçüğün vesayet altına alınacağını hatırlatmıştır. Nüfus müdürlüğünün bildirimi üzerine açılan davanın, velayetin kaldırılması değil küçüklerin vesayet

altına alınması istemine ilişkin olduğunu belirterek, aile mahkemesindeki velayetin düzenlenmesi davasının sonucu beklenmeden görevsizlik kararı verilmesini bozma sebebi saymıştır (TMK m. 336).

4 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
08.02.2021 · E. 2020/11651 · K. 2021/1061

Boşanmadan sonra velayeti anne istemez, baba da vesayet altında bulunursa küçük velayet altında değildir; vasi atanması istemini sulh hukuk mahkemesi inceler

Ana ve babanın boşanmasına karar verilmiş, anne velayeti açıkça istememiş, baba ise cezaevinde ve vesayet altında bulunuyordu; çocuk babaannesiyle yaşıyordu. Çocuğa vasi atanması istemiyle açılan davada sulh hukuk mahkemeleri ile aile mahkemesi ayrı ayrı görevsizlik ve yetkisizlik kararları vermiştir.

> *TMK 404. maddesi gereğince velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır.*

DEĞERLENDİRME Karar, boşanmadan sonra velayetin fiilen kimsede kalmadığı durumda 404. maddenin nasıl uygulanacağını gösterir. Daire, annenin sağ olmakla birlikte velayeti açıkça istemediğinin boşanma ilamıyla sabit olduğunu, babanın da sağ ancak cezaevinde ve vesayet altında bulunduğunu belirtmiştir. Küçüğe vasi atanması gerektiğinden uyuşmazlığın vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiği açıklanarak sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 397).

5 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
13.10.2016 · E. 2016/5937 · K. 2016/9031

Velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır; sağ kalan ebeveyn vesayet altındaysa küçüğe vasi atanması vesayet makamının görevidir

Küçüklere vasi atanması istendi. Sulh hukuk mahkemesi, küçüklerin babalarının velayeti altında bulunduğunu ve önce velayetin kaldırılması gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir; aile mahkemesi ise sağ kalan babanın hükümlü olduğunu ve kendisinin de vesayet altında bulunduğunu belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

> *Anne ve babanın, deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi, ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklamaları halinde hakim velayet hakkını kaldırabilir (TMK'nın 348). Velayet altında bulunmayan her küçük, vesayet altına alınır (TMK'nın 404).*

DEĞERLENDİRME Karar, velayetin kaldırılması ile vasi atanması arasındaki ilişkiyi gösterir. Daire, ana ve babanın velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi veya çocuğa karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması hâlinde hâkimin

velayeti kaldırabileceğini öngören 348. madde ile 404. maddeyi birlikte anmıştır. Sağ kalan babanın cezaevinde ve vesayet altında bulunduğu, küçüklere vasi atanması gerektiği belirtilerek uyuşmazlığın vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesinde görülmesine karar verilmiştir (TMK m. 348).

6 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
14.05.2013 · E. 2013/7154 · K. 2013/8318

Anne ve babası velayet görevini yerine getiremeyen küçüğe vasi atanabilmesi için önce velayetin kaldırılması davasının sonucu beklenmelidir

Bir kuruluşta kalan küçüğe 404. madde uyarınca vasi atanması istendi. Küçüğün anne ve babası hapis cezasıyla hükümlü olarak cezaevinde bulunuyordu. Mahkeme davayı reddetti ve velayetin kaldırılması için aile mahkemesine bildirimde bulunmuştur.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 404. maddesine göre velayet altında bulunmayan çocuğa vasi atanacağından, mahkemece davacı kuruluşa velayet hakkının kaldırılması için dava açmak üzere yetki ve süre verilerek bu davanın sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, velayet altında olmakla birlikte velayetin fiilen kullanılamadığı durumda izlenecek yolu gösterir. Daire, 404. maddeye göre velayet altında bulunmayan çocuğa vasi atanacağını belirtmiş; anne ve babanın velayet görevlerini yerine getiremediği durumda, davacı kuruluşa velayet hakkının kaldırılması için dava açmak üzere yetki ve süre verilmesi ve bu davanın sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini açıklamıştır. Davanın doğrudan reddedilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 348).

7 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
01.10.2015 · E. 2015/4770 · K. 2015/8078

Velayet altında bulunmayan küçüğe vasi atanması zorunludur; küçüğün mallarının korunmasına ilişkin tedbirleri de vesayet makamı alır

Anne ve babası ölmüş bir küçüğün mallarının korunması istendi. Asliye hukuk mahkemesi aile mahkemesi sıfatıyla, küçüğün velayet altında olmadığı gerekçesiyle; sulh hukuk mahkemesi ise çocuk mallarının korunmasının velayet hükümlerinde düzenlendiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

> *Velayet altında bulunmayan küçüğe vasi tayini zorunludur. (TMK'nın 404. maddesi)...*

DEĞERLENDİRME Karar, velayet altında bulunmayan küçüğün hem şahsı hem malları bakımından görevli makamı gösterir. Daire, velayet altında bulunmayan küçüğe vasi atanmasının zorunlu olduğunu, bu durumda görevli mahkemenin vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi olduğunu ve çocuk mallarının korunmasına

ilişkin bütün tedbirlerin de bu mahkemece alınması gerektiğini belirtmiştir. Sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 397).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 336:** Ana ve baba evliyse velayet.
- **TMK m. 337:** Ana ve baba evli değilse velayet.
- **TMK m. 348:** Velayetin kaldırılması.
- **TMK m. 411:** Vesayet işlerinde yetki.

MADDE

405

B. Kısıtlama

I. Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı

KANUN METNİ

(1) Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır.

(2) Görevlerini yaparlarken vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumun varlığını öğrenen idarî makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 405, ergin bir kişinin akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlanmasını düzenler. Birinci fıkraya göre akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle **işlerini göremeyen**, **korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken** ya da **başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan** her ergin kısıtlanır. İkinci fıkraya göre görevlerini yaparken bu durumu öğrenen **idari makamlar, noterler ve mahkemeler**, durumu **hemen yetkili vesayet makamına bildirmek** zorundadır. Bu sebeple kısıtlamaya ancak **resmî sağlık kurulu raporu** üzerine karar verilebilir (TMK m. 409). Gerekçeye göre kısıtlama için hastalık veya zayıflığın tek başına yetmediği, bunun yüzünden kişinin işlerini göremez olması, sürekli yardıma muhtaç bulunması veya başkalarının güvenliği için tehlike oluşması gerektiği **açıklığa kavuşturulmuştur**; hüküm değişikliği yoktur.

TEMEL KAVRAMLAR

Kısıtlama	Ergin bir kişinin mahkeme kararıyla vesayet altına alınması.
Ergin	On sekiz yaşını doldurmuş veya evlenmiş kişi (TMK m. 11).
Resmî sağlık kurulu raporu	Bu sebeple kısıtlama kararı verilebilmesi için kanunun aradığı rapor.
Hukuki dinlenilme hakkı	Kısıtlanması istenen kişinin yargılamadan haberdar edilme ve açıklama yapabilme hakkı.

Vesayetin kaldırılması	Kısıtlama sebebi ortadan kalkınca vesayetin sona erdirilmesi.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 405- Yürürlükteki Kanunun 355 inci maddesini karşılamaktadır. Maddede kısıtlama sebebi olarak akıl hastalığı ile akıl zayıflığı hâlini düzenlenmektedir. Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle bir kişinin kısıtlanması için, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden işlerini göremez olması veya korunması ya da bakımı için sürekli yardıma muhtaç bulunması veyahut bu yüzden başkalarının güvenliği için bir tehlikenin mevcut olması gerektiği açıklığa kavuşturulmuştur. Hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 139*

Gerekçe, maddenin eski Kanun'un 355. maddesini karşıladığını ve kısıtlama için gereken sonuçların açıklığa kavuşturulduğunu belirtir; hüküm değişikliği yoktur.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 355. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebi ile işlerini görmekten aciz veya daimi muavenet ve takayyüde muhtaç olan yahut başkasının emniyetini tehdit eden her reşit için, bir vasi nasbolunur. Adliye ve idare memurları, resmi muameleleri dolayısiyle muttali oldukları hacri müstelzim halleri, sulh mahkemesine hemen ihbar ile mükelleftirler.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 355 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 355	4721 sayılı Kanun m. 405
Sonuç	Her ergin için bir vasi atanır	Her ergin kısıtlanır
Ölçütler	İşlerini görmekten aciz, sürekli yardım ve özene muhtaç veya başkasının güvenliğini tehdit eden	İşlerini göremeyen, korunması ve bakımı için sürekli yardım gereken veya başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan
Bildirim yükümlüleri	Adliye ve idare memurları	İdari makamlar, noterler ve mahkemeler
Bildirimin muhatabı	Sulh mahkemesi	Yetkili vesayet makamı
Fıkra düzeni	Tek fıkra	İki fıkra

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Kısıtlama usulünü düzenleyen 409. maddenin ikinci fıkrasında ise 2024 yılında 7499 sayılı Kanun'la bir cümle değiştirilmiştir (TMK m. 409). Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 405. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Sebep	Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı	TMK m. 405/1
Birinci ölçüt	İşlerini görememe	TMK m. 405/1
İkinci ölçüt	Korunması ve bakımı için sürekli yardıma muhtaç olma	TMK m. 405/1
Üçüncü ölçüt	Başkalarının güvenliğini tehlikeye sokma	TMK m. 405/1
Bildirim	İdari makamlar, noterler ve mahkemeler vesayet makamına bildirir	TMK m. 405/2
Rapor	Kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilir	TMK m. 409/2
Kaldırma	Sebebin ortadan kalktığı resmî sağlık kurulu raporuyla belirlenmelidir	TMK m. 474
Kaynak	743 m. 355	Gerekçe, s. 139

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 355. maddesini karşılamaktadır ve kısıtlama sebebi olarak akıl hastalığı ile akıl zayıflığı hâlini düzenler. Gerekçe, bu sebeple bir kişinin kısıtlanması için **akıl hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden işlerini göremez olması** veya **korunması ya da bakımı için sürekli yardıma muhtaç bulunması** veyahut bu yüzden **başkalarının güvenliği için bir tehlikenin mevcut olması** gerektiğinin açıklığa kavuşturulduğunu belirtir; **hüküm değişikliği yoktur**. Tasarının 405. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 459).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, akıl hastalığı veya akıl zayıflığının **tek başına kısıtlama sebebi olmamasıdır**; bunun yüzünden kişinin işlerini göremez olması, sürekli yardıma muhtaç bulunması veya başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması gerekir. İkinci nokta, kısıtlama kararının **resmî sağlık kurulu raporu** olmadan verilememesi ve kısıtlanması istenen kişinin **hukuki dinlenilme hakkına** uyulmasıdır. Üçüncü nokta, kısıtlama kararıyla kişiye bir vasi atanması ve vasinin onu hukuki işlemlerde **temsil etmesidir** (TMK m. 403).

II. Birinci Fıkra: Kısıtlama Sebebi ve Üç Ölçüt

- **Sebep:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı.
- **Ölçütler:** İşlerini görememe, sürekli yardıma muhtaç olma veya başkalarının güvenliğini tehlikeye sokma.
- **Kapsam:** Ergin kişiler.

Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır. Madde iki unsuru birlikte arar: kanunda sayılan sebep ve bu sebebin yol açtığı sonuç. Gerekçeye göre kısıtlama için akıl hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kişinin işlerini göremez olması, korunması ya da bakımı için sürekli yardıma muhtaç bulunması veya bu yüzden başkalarının güvenliği için bir tehlikenin mevcut olması gerekir. 2

Madde erginler hakkındadır. Erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlar ve evlenme kişiyi ergin kılar (TMK m. 11); velayet altında bulunmayan küçükler ise 404. madde uyarınca vesayet altına alınır (TMK m. 404). Eski Kanun'un 355. maddesi de akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görmekten aciz veya sürekli yardım ve özene muhtaç olan yahut başkasının güvenliğini tehdit eden her ergin için bir vasi atanacağını öngörüyordu. 3

III. Kısıtlama Yargılamasında Güvenceler

- **Rapor:** Kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilir.
- **Dinlenme:** Kısıtlanması istenen kişiye tebligat yapılmalı, taraf teşkili sağlanmalıdır.
- **Usul:** Vesayet işleri çekişmesiz yargı işidir.

Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilir; hâkim, karar vermeden önce kurul raporunu göz önünde tutarak kısıtlanması istenen kişiyi dinleyebilir (TMK m. 409). Yargıtay, eşinin kısıtlanmasını isteyen davacının açtığı davada, kısıtlanması istenen kişiye yargılamanın hiçbir aşamasında tebligat yapılmadan karar verilmesini hukuki dinlenilme hakkına aykırı bulmuş ve resmî sağlık kurulu raporu alınmadan verilen kısıtlama kararını bozmuştur.[1] 4

Kısıtlama kararı kesinleşince kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur; kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilândan önce etkilemez (TMK m. 410). Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir ve vesayet işlerinde yetki kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (TMK m. 397, TMK m. 411). 5

1 Yargıtay 8. HD, 05.12.2017, E. 2017/7211, K. 2017/16217.

IV. İkinci Fıkra: Bildirim Yükümlülüğü

- **Yükümlüler:** İdari makamlar, noterler ve mahkemeler.
- **Koşul:** Durumu görevlerini yaparken öğrenmeleri.
- **Muhatap:** Yetkili vesayet makamı.

6 Görevlerini yaparken vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumun varlığını öğrenen idari makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadır. Küçükler bakımından aynı yükümlülüğü düzenleyen 404. madde nüfus memurlarını da sayarken (TMK m. 404), 405. madde idari makamlar, noterler ve mahkemelerle yetinir. Eski Kanun'un 355. maddesi adliye ve idare memurlarının resmî işlemleri sırasında öğrendikleri kısıtlamayı gerektiren hâlleri sulh mahkemesine hemen bildirmesini öngörüyordu.

V. Kısıtlamanın Sonuçları ve Vesayetin Kaldırılması

- **Vasi:** Kısıtlanan kişiye vasi atanır; vasi onu korur ve temsil eder.
- **Kaldırma:** Sebep ortadan kalkınca vesayet makamı vesayetin sona ermesine karar verir.
- **Rapor:** Kaldırma için de resmî sağlık kurulu raporu gerekir.

7 Kısıtlanan kişiye vesayet makamınca bir vasi atanır (TMK m. 413). Vasi, kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür (TMK m. 403).

8 Vesayeti gerektiren sebebin ortadan kalkması üzerine vesayet makamı vesayetin sona ermesine karar verir; kısıtlı ve ilgililerden her biri vesayetin kaldırılmasını isteyebilir (TMK m. 472). Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kısıtlanmış kişi üzerindeki vesayetin kaldırılmasına ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalktığının resmî sağlık kurulu raporuyla belirlenmesi hâlinde karar verilebilir (TMK m. 474). Yargıtay, vesayetin kaldırılması isteminin duruşma yapılmadan dosya üzerinden reddedilemeyeceğini ve yeni bir resmî sağlık kurulu raporu alınması gerektiğini belirtmiştir.[2]

VI. Yurt Dışında Verilen Vesayet Kararları

- **Tanıma ve tenfiz:** Yabancı mahkemenin vasi atama kararı Türkiye'de tanınabilir.
- **Görevli mahkeme:** Asliye mahkemesi.
- **Dayanak:** 5718 sayılı Kanun m. 51.

2 Yargıtay 18. HD, 20.06.2016, E. 2015/12264, K. 2016/9889.

Yurt dışında yaşayan aileler bakımından yabancı mahkemenin verdiği kısıtlama ve vasi atama kararlarının Türkiye'deki sonucu önem taşır. Tenfiz kararları hakkında görevli mahkeme asliye mahkemesidir (5718 s. K. m. 51). Hukuk Genel Kurulu, yabancı mahkemece verilen vasi atanmasına ilişkin kararın tanınması ve tenfizi isteminin asliye mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirtmiştir.[3] 9

UYGULAMA NOTU

Bir yakınının kısıtlanmasını isteyen kişi, kısıtlama kararının ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine verilebileceğini ve kısıtlanması istenen kişinin yargılamadan haberdar edilmesi gerektiğini göz önünde bulundurmalıdır. **Kısıtlanan ve kısıtlama sebebinin ortadan kalktığını düşünen kişi**, vesayet makamından vesayetin kaldırılmasını isteyebilir; kaldırma için yeni bir resmî sağlık kurulu raporu gerekir. **Noter veya idari görevli**, görevini yaparken vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumu öğrendiğinde vesayet makamına bildirmek zorundadır.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
05.12.2017 · E. 2017/7211 · K. 2017/16217

Kısıtlanması istenen kişiye tebligat yapılmadan ve resmî sağlık kurulu raporu alınmadan kısıtlama kararı verilemez

Davacı, eşinin 405. madde uyarınca kısıtlanmasını istemiştir. Mahkeme, kısıtlanması istenen kişiye yargılamanın hiçbir aşamasında tebligat yapmadan ve resmî sağlık kurulu raporu almadan kısıtlama ve vasi atama kararı vermiştir. Kısıtlanması istenen kişi karara karşı dilekçe vermiştir.

> *Bilindiği üzere HMK'nun hukuki dinlenme hakkı başlıklı 27. maddesi uyarınca davanın tarafları, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip olup, bu hak yargılama ile ilgili bilgi sahibi olunmasını da içerir. Hukuki dinlenme hakkının gereği olarak, taraflar duruşmaya çağrılmadan hüküm verilememesi, Anayasa'nın 36. maddesi ile düzenlenen iddia ve savunma hakkının kullanılmasına olanak tanınması ilkesinin doğal bir sonucudur. Aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılama hakkının da en önemli unsurudur. Gerçekten savunma hakkını güvence altına alan T.C. Anayasa'nın 36. maddesi ile 6100 sayılı HMK'nun 27. maddesinde açıkça belirtildiği üzere, mahkemece davalı taraf, dinlenmek ve savunması alınmak üzere kanuni şekillere uygun olarak davet edilmedikçe hüküm verilmesi mümkün bulunmamaktadır. O halde, kısıtlı adayına yargılamanın hiçbir aşamasında tebligat yapılmadan karar verildiği anlaşılmakla, taraf teşkili sağlamadan karar verilmesi hukuki dinlenilme hakkına aykırı olmuştur (HMK. 27).*

3 Yargıtay HGK, 15.10.2019, E. 2017/1924, K. 2019/1060.

DEĞERLENDİRME Karar, 405. madde uyarınca açılan kısıtlama davasında uyulması gereken iki güvenceyi gösterir. Daire, kısıtlanması istenen kişinin kararı öğrendiği tarihte yaptığı başvuruyu süresinde temyiz saymış; hukuki dinlenilme hakkı gereği tarafların duruşmaya çağrılmadan hüküm verilemeyeceğini ve kısıtlanması istenen kişiye tebligat yapılmadan karar verilmesinin bu hakka aykırı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilebileceğini hatırlatarak, rapor alınmadan verilen kısıtlama kararını bozmuştur (TMK m. 409).

2 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
20.06.2016 · E. 2015/12264 · K. 2016/9889

Vesayetin kaldırılması istemi duruşma yapılmadan dosya üzerinden reddedilemez; kaldırma için yeni bir resmî sağlık kurulu raporu alınmalıdır

405. madde uyarınca kısıtlanan kişi, vesayetin kaldırılmasını istemiştir. Mahkeme duruşma yapmadan ve yeni bir resmî sağlık kurulu raporu almadan, dosya üzerinden istemi reddetmiştir.

> *Öncelikle belirtmek gerekir ki; anılan maddeye göre, duruşma yapmadan karar verilebilmesi için, hukuken bunun mümkün olması gerekir. Başka bir anlatımla, ancak hukukun uygun gördüğü hallerde duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verilebilir. (ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları gibi) veya kanunun duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verilmesinde hakime takdir hakkı tanındığı hallerde dosya üzerinden karar verilebilir. (İİK.nun 17-18. maddelerinde öngörülen şikayet davası gibi) Kanunun açıkça duruşma açılarak yargılama yapılmasını emrettiği hallerde dosya üzerinden karar verilemez.*

DEĞERLENDİRME Karar, 405. maddeye dayanan vesayetin kaldırılmasında izlenecek usulü gösterir. Daire, vesayet hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olduğunu, vesayet işlerinin çekişmesiz yargı işi olduğunu ve duruşma yapılmadan ancak hukukun uygun gördüğü hâllerde dosya üzerinden karar verilebileceğini belirtmiştir. Kısıtlı ve ilgililerden her birinin vesayetin kaldırılmasını isteyebileceğini, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kısıtlanmış kişi üzerindeki vesayetin ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalktığının resmî sağlık kurulu raporuyla belirlenmesi hâlinde kaldırılabileceğini hatırlatarak kararı bozmuştur (TMK m. 474).

3 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
15.10.2019 · E. 2017/1924 · K. 2019/1060

Yabancı mahkemenin verdiği vasi atanması kararının tanınması ve tenfizi istemi asliye mahkemesinde görülür

Davacı, babasının yurt dışında bir mahkeme kararıyla vesayet altına alındığını ve kendisinin vasi olarak atandığını belirterek, babasının Türkiye'deki işlerini yürütebilmek için bu kararın tanınmasını ve tenfizini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi, konunun Türk mahkemelerinin münhasır yetkisinde olduğu gerekçesiyle davayı reddetti ve Özel Dairenin bozma kararına karşı direnmiştir.

> *Tüm bu açıklamalar ışığında somut olaya gelindiğinde, davacı Münih Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından verilen vasi tayinine ilişkin kararın tanınması ve tenfizi isteminde bulunmuştur. MÖHUK'un 51/1. maddesi gereğince görevli mahkemenin asliye mahkemeleri olduğu ve görev hususu dava şartlarından olması nedeniyle yargılamanın her aşamasında kendiliğinden nazara alınması gerektiğinden; davanın asliye mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekirken sulh hukuk mahkemesince davaya bakılmış olması hatalıdır.*

DEĞERLENDİRME Karar, yurt dışında verilen kısıtlama ve vasi atama kararlarının Türkiye'de nasıl sonuç doğuracağına ilişkin görev sorununu çözer. Hukuk Genel Kurulu, yabancı mahkeme kararlarının tanınması ve tenfizinde görevli mahkemenin asliye mahkemesi olduğunu, bu kuralın uyuşmazlığın niteliğine ve kararı veren yabancı mahkemenin türüne bakılmaksızın uygulanacağını belirtmiştir. Görev dava şartı olduğundan, davanın asliye mahkemesinde görülmesi gerekirken sulh hukuk mahkemesince bakılmasını hatalı bulmuş ve direnme kararını değişik gerekçeyle bozmuştur (TMK m. 411).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 409:** İlgilinin dinlenilmesi ve bilirkişi raporu.
- **TMK m. 410:** Kısıtlamanın ilânı.
- **TMK m. 474:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığında vesayetin kaldırılması.
- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.

MADDE

406

B. Kısıtlama

II. Savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim

KANUN METNİ

Savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetmesi sebebiyle kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açan ve bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olan ya da başkalarının güvenliğini tehdit eden her ergin kısıtlanır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 406, erginin savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetmesi sebebiyle kısıtlanmasını düzenler. Bu sebeplerden biri yüzünden **kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açan ve bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olan** ya da **başkalarının güvenliğini tehdit eden** her ergin kısıtlanır. Bu sebeplerle bir kimse **dinlenilmeden kısıtlanamaz** (TMK m. 409). Kısıtlama için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergine bir **yasal danışman** atanır (TMK m. 429). Gerekçeye göre madde, kısıtlama için gereken sonuçların açıklığa kavuşturulacağı biçimde düzenlenmiştir; **Adalet Komisyonu** Tasarıdaki "tehlikesine yol açan" ibaresinden sonra gelen **"veya" kelimesini "ve"** olarak düzeltmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Savurganlık	Kişinin malvarlığını ölçüsüzce harcaması.
Kötü yaşama tarzı	Kanunun kısıtlama sebepleri arasında saydığı, kişiyi veya ailesini darlığa düşürme tehlikesi yaratabilen yaşayış biçimi.
Malvarlığını kötü yönetme	Kişinin malvarlığını özensiz biçimde yönetmesi.
Darlık veya yoksulluk tehlikesi	Kişinin kendisini veya ailesini geçim sıkıntısına düşürme tehlikesi.

Yasal danışman | Kısıtlama için yeterli sebep bulunmadığında, kanunda sayılan işlerde görüşü alınmak üzere atanan kişi.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 406- Yürürlükteki Kanunun 356 ncı maddesini karşılamaktadır. Madde savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetme sebebiyle ergin bir kişinin kısıtlanması için bu kişinin bu yüzden kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açması veya bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olması ya da başkasının güvenliğini tehdit etmesi gerektiği açıklığa kavuşturulacak şekilde düzenlenmiştir. Bir hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 139-140*

Adalet Komisyonunun değişikliği

> - Tasarının 406 ncı maddesindeki "tehlikesine yol açan" ibaresinden sonra gelen "veya" kelimesi "ve" şeklinde düzeltilmiştir.
>
> *Adalet Komisyonunun Tasarıda yaptığı değişiklikler, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 315*

Gerekçe Tasarı metnini anlatır: Tasarıda darlık veya yoksulluk tehlikesi ile devamlı korunma ve bakım ihtiyacı "veya" bağlacıyla ayrılmıştı. Adalet Komisyonu bu kelimeyi "ve" olarak düzeltmiş, yürürlükteki metin de Komisyonun kabul ettiği biçimde yürürlüğe girmiştir.

	Tasarı m. 406	Kanun m. 406
Bağlaç	"...tehlikesine yol açan veya bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olan..."	"...tehlikesine yol açan ve bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olan..."
Dayanak	Tasarı metni, s. 459	Komisyon değişikliği, s. 315; Komisyon metni, s. 459

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 356. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *İsrafı, ayyaşlığı, sui hal ve sui idaresiyle kendisini veya ailesini zarurete maruz bırakan veya daimi muavenet ve takayyüde muhtaç olan yahut başkasının emniyetini tehdit eden her reşit için; bir vasi nasbolunur.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 356 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 356	4721 sayılı Kanun m. 406
Sebepler	İsraf, ayyaşlık, kötü hâl ve kötü yönetim	Savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, malvarlığını kötü yönetme
Sonuç	Kendisini veya ailesini zarurete düşürme veya sürekli yardım ve	Darlık veya yoksulluk tehlikesine yol açma ve bu yüzden devamlı korunma ve bakıma

	743 sayılı Kanun m. 356	4721 sayılı Kanun m. 406
	özene muhtaç olma ya da başkasının güvenliğini tehdit etme	muhtaç olma ya da başkalarının güvenliğini tehdit etme
Hüküm	Vasi atanır	Ergin kısıtlanır

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir.** Tasarı aşamasında Adalet Komisyonu maddede bir bağlaç düzeltmesi yapmıştır. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 406. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
Tasarı aşaması	Adalet Komisyonu "tehlikesine yol açan" ibaresinden sonra gelen "veya" kelimesini "ve" olarak düzeltti	S. Sayısı 723, s. 315
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Sebepler	Savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, malvarlığını kötü yönetme	TMK m. 406
Sonuç	Kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açma ve bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olma	TMK m. 406
Diğer sonuç	Başkalarının güvenliğini tehdit etme	TMK m. 406
Dinlenme	Bu sebeplerle kimse dinlenilmeden kısıtlanamaz	TMK m. 409/1
Yasal danışman	Kısıtlama için yeterli sebep yoksa yasal danışman atanabilir	TMK m. 429
Yetki	Kısıtlı adayının yerleşim yerindeki vesayet daireleri	TMK m. 411
Komisyon	"Tehlikesine yol açan" ibaresinden sonraki "veya" yerine "ve"	S. Sayısı 723, s. 315
Kaynak	743 m. 356	Gerekçe, s. 139-140

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 356. maddesini karşılamaktadır. Gerekçe, savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetme sebebiyle ergin bir kişinin kısıtlanması için bu kişinin bu yüzden **kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açması** veya bu yüzden **devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olması** ya da **başkasının güvenliğini tehdit etmesi** gerektiğinin açık-

lığa kavuşturulacak şekilde düzenlendiğini belirtir; **hüküm değişikliği yoktur**. Adalet Komisyonu ise Tasarının 406. maddesindeki "tehlikesine yol açan" ibaresinden sonra gelen **"veya" kelimesini "ve"** şeklinde düzeltmiştir (S. Sayısı 723, s. 315 ve 459).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, sayılan sebeplerin **tek başına yetmemesidir**; bunların kişiyi veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açması ve bu yüzden devamlı korunma ve bakım ihtiyacı doğurması ya da başkalarının güvenliğini tehdit etmesi gerekir. İkinci nokta, bu sebeplerle bir kimsenin **dinlenilmeden kısıtlanamamasıdır** (TMK m. 409). Üçüncü nokta, kısıtlama istemi savurganlık veya kötü yönetim iddiasına da dayanıyorsa mahkemenin **yalnız sağlık kurulu raporuyla yetinmeyip** bu iddiayı da araştırması gerektiğidir.[1]

II. Kısıtlama Sebepleri

- **Savurganlık:** Malvarlığının ölçüsüzce harcanması.
- **Bağımlılık:** Alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı.
- **Yaşayış ve yönetim:** Kötü yaşama tarzı veya malvarlığının kötü yönetimi.

Madde dört sebep sayar: savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı ve malvarlığını kötü yönetme. Kısıtlama sebepleri kanunda sınırlı olarak sayılmıştır. Yargıtay, ergin bir kişi hakkında kısıtlama kararı verilerek kendisine vasi atanabilmesi için 405-408. maddelerde öngörülen kısıtlama sebeplerinden birinin bulunması gerektiğini belirtmiştir.[2] 2

Eski Kanun'un 356. maddesi aynı konuyu "israf, ayyaşlık, sui hal ve sui idare" sebepleriyle düzenliyordu. Yürürlükteki metin bu sebepleri savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı ve malvarlığını kötü yönetme olarak anar. 3

III. Sonuç Koşulu: Darlık veya Yoksulluk Tehlikesi

- **Birinci yol:** Darlık veya yoksulluk tehlikesi ve bu yüzden devamlı korunma ve bakım ihtiyacı.
- **İkinci yol:** Başkalarının güvenliğinin tehdit edilmesi.
- **Komisyon düzeltmesi:** Tasarıdaki "veya" kelimesi "ve" olmuştur.

Sayılan sebeplerden biri yüzünden kişinin kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açması ve bu yüzden devamlı korunmaya ve 4

1 Yargıtay 2. HD, 02.12.2021, E. 2021/5987, K. 2021/9112.
2 Yargıtay 8. HD, 19.03.2019, E. 2018/11560, K. 2019/2900.

bakıma muhtaç olması ya da başkalarının güvenliğini tehdit etmesi gerekir. Tasarıda "tehlikesine yol açan veya bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olan" ifadesi yer alıyordu; Adalet Komisyonu "veya" kelimesini "ve" olarak düzeltmiştir. Yürürlükteki metinde darlık veya yoksulluk tehlikesi ile devamlı korunma ve bakım ihtiyacı "ve" bağlacıyla birbirine bağlanmıştır.

5 Eski Kanun'un 356. maddesi kendisini veya ailesini zarurete maruz bırakan veya daimi yardım ve özene muhtaç olan yahut başkasının güvenliğini tehdit eden erginin kısıtlanmasını öngörüyordu.

IV. Kısıtlama Yargılaması: Dinlenme ve Re'sen Araştırma

- **Dinlenme:** Bu sebeplerle kimse dinlenilmeden kısıtlanamaz.
- **Re'sen araştırma:** Vesayet hükümleri kamu düzenine ilişkindir.
- **Rapor yetmez:** Sağlık kurulu raporu bu sebepleri değerlendirmez.

6 Bir kimse dinlenilmeden savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetimi veya isteği sebebiyle kısıtlanamaz (TMK m. 409). Vesayet hükümleri kamu düzenine ilişkin olduğundan mahkeme re'sen araştırma yapabilir. Yargıtay, kısıtlama istemi 406. maddedeki savurganlık ve malvarlığını kötü yönetme iddiasına da dayanıyorsa, mahkemenin yalnız sağlık kurulu raporuna dayanarak karar veremeyeceğini, bu iddia yönünden re'sen ve tarafların göstereceği delilleri toplayıp değerlendirmesi gerektiğini belirtmiştir.[3]

7 Aynı yaklaşımla, resmî sağlık kurulu raporuyla ilgilinin akli durumunun değerlendirilmesinin 406. madde yönünden yapılacak araştırmanın yerini tutmadığı; savurganlık, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetme iddiasına ilişkin olarak taraflara delillerinin sorulması gerektiği kabul edilmiştir.[4]

V. Kısıtlama Yerine Yasal Danışman

- **Yasal danışman:** Kısıtlama için yeterli sebep yoksa atanabilir.
- **Sıra:** Önce kısıtlama sebebi, sonra yasal danışmanlık incelenir.
- **Sınır:** Okuma yazma bilmemek ve malvarlığının çokluğu tek başına yetmez.

8 Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin bir kişiye, dava açma ve sulh olma, taşınmazların alımı, satımı ve rehnedilmesi, bağışlama ve kefil olma gibi kanunda sayılan işlerde görüşü alınmak üzere bir yasal danışman atanır (TMK m. 429). Yargıtay, malvarlığını kötü yönetme iddiasında önce 406. madde uyarınca

3 Yargıtay 2. HD, 02.12.2021, E. 2021/5987, K. 2021/9112.
4 Yargıtay 8. HD, 03.07.2018, E. 2017/6680, K. 2018/14841.

kısıtlama sebebinin araştırılması, kısıtlama için yeterli sebep yoksa yasal danışman atanmasının değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.[5]

Fiil ehliyetinin sınırlanması için de somut bir koruma ihtiyacı gerekir. Yargıtay, savurganlık ve malvarlığını kötü yönetme durumunun bulunmadığı bir olayda, okuma yazma bilmemenin ve malvarlığının çokluğunun tek başına fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektirmediğini belirterek yasal danışman atanmasını bozmuştur.[6] 9

VI. Görevli ve Yetkili Mahkeme

- **Görevli:** Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi.
- **Yetkili:** Kısıtlı adayının yerleşim yerindeki vesayet daireleri.
- **Yerleşim yeri:** Dava tarihindeki yerleşim yeri esas alınır.

Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir (TMK m. 397); vesayet işlerinde yetki, kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (TMK m. 411). Yargıtay, başka bir ile atanan ve adres kaydı güncellenen kısıtlı adayı hakkında açılan davada, dava tarihindeki yerleşim yerinin yeni görev yeri olduğunu kabul ederek oradaki sulh hukuk mahkemesini yargı yeri olarak belirlemiştir.[7] 10

UYGULAMA NOTU

Eşin veya bir yakının savurganlığı ya da malvarlığını kötü yönetmesi aileyi darlığa düşürme tehlikesi yaratıyorsa, kısıtlama istemi bu iddiaya da dayandırılmalı ve bunu gösteren deliller sunulmalıdır; mahkeme yalnız sağlık raporuyla yetinmemelidir. **Kısıtlanması istenen kişi**, bu sebeplerle dinlenilmeden kısıtlanamaz (TMK m. 409). **Kısıtlama için yeterli sebep yoksa**, mahkeme koruma ihtiyacı bulunduğunda yasal danışman atanmasını değerlendirebilir (TMK m. 429).

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
02.12.2021 · E. 2021/5987 · K. 2021/9112

Kısıtlama istemi savurganlık ve malvarlığını kötü yönetme iddiasına da dayanıyorsa, mahkeme 406. madde yönünden de re'sen araştırma yapmalıdır

Davacı, kısıtlanması istenen kişinin 405. madde yanında 406. madde kapsamında savurganlık ve malvarlığını kötü yönetme sebepleriyle de kısıtlanmasını istemiştir; dilekçede kişinin malvarlığını azaltma tehlikesi altında olduğu ve üçüncü kişilerce

5 Yargıtay 8. HD, 26.03.2019, E. 2018/12126, K. 2019/3197.
6 Yargıtay 8. HD, 20.02.2018, E. 2017/10055, K. 2018/2525.
7 Yargıtay 5. HD, 22.04.2025, E. 2025/2651, K. 2025/5831.

mağdur edilebileceği ileri sürülmüştür. Mahkeme yalnız sağlık kurulu raporlarını değerlendirerek karar vermiştir.

> *Vesayet hakkındaki hükümlerin kamu düzenine ilişkin olduğu, mahkemece re'sen araştırma yapılabileceği de gözetilerek, Türk Medeni Kanunu'nun 406 ncı maddesinde yer alan hususlar yönünden de re'sen ve tarafların gösterecekleri delillerin toplanıp değerlendirilmesi yapılarak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, mahkemece yalnız akıl sağlığı yönünden inceleme yapan sağlık kurulu raporu dikkate alınıp yetersiz ve eksik inceleme ile karar verilmesi de doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 406. maddedeki sebeplerin ayrıca incelenmesi gerektiğini gösterir. Daire, davacının kısıtlama istemini yalnız 405. maddeye değil 406. maddedeki savurganlık ve malvarlığını kötü yönetme iddiasına da dayandırdığını belirtmiş; vesayet hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olduğunu ve mahkemenin re'sen araştırma yapabileceğini hatırlatmıştır. 406. madde yönünden re'sen ve tarafların göstereceği deliller toplanıp değerlendirilmeden yalnız sağlık kurulu raporuna dayanılarak karar verilmesi eksik inceleme sayılarak karar bozulmuştur (TMK m. 409).

2 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
19.03.2019 · E. 2018/11560 · K. 2019/2900

Kısıtlama sebepleri kanunda sınırlı olarak sayılmıştır; vasi atanabilmesi için 405-408. maddelerdeki sebeplerden birinin bulunması gerekir

Davacı, babasının yaşı ve savurganlığı sebebiyle maddi bir sıkıntısı olmadığı hâlde birçok taşınmazını satma girişiminde bulunduğunu ileri sürerek kısıtlanmasını istemiştir. Mahkeme, sağlık kurulu raporu doğrultusunda davayı reddetmiştir.

> *Kısıtlanmayı gerektiren haller kanunda tahdidi olarak sayılmış olup ergin bir kişi hakkında kısıtlama kararı verilerek, kendisine vasi atanabilmesi için, Türk Medenî Kanunu'nun 405-408. maddelerinde öngörülen kısıtlama sebeplerinden birinin varlığı gerekir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 406. maddenin kısıtlama sebepleri arasındaki yerini gösterir. Daire, kısıtlanmayı gerektiren hâllerin kanunda sınırlı olarak sayıldığını ve ergin bir kişiye vasi atanabilmesi için 405-408. maddelerdeki sebeplerden birinin bulunması gerektiğini belirtmiş; dava dilekçesinde savurganlık ve malvarlığını kötü yönetme yoluyla ailesini darlık ve yoksulluğa düşürme tehlikesinden söz edildiği hâlde 406. madde yönünden araştırma yapılmamasını eksik inceleme saymıştır. Vesayete ilişkin davaların kamu düzenini ilgilendirmesi sebebiyle re'sen araştırma gerektiği açıklanarak karar bozulmuştur (TMK m. 405).

3 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
03.07.2018 · E. 2017/6680 · K. 2018/14841

Resmî sağlık kurulu raporu yalnız akli durumu değerlendirir; savurganlık, kötü yaşama tarzı veya kötü yönetim iddiası için taraflara delilleri sorulmalıdır

Davacı, eşinin babasının 405 ve 406. maddeler uyarınca kısıtlanmasını ve kendisinin vasi olarak atanmasını istemiştir; kısıtlanması istenen kişinin çevresindeki kişilerce kandırılarak haklarını kaybettiğini ileri sürmüştür. Mahkeme resmî sağlık kurulu raporuna dayanarak davayı reddetmiştir.

> *Somut olayda mahkemece, resmi sağlık kurulundan rapor alınarak ilgilinin akli durumu değerlendirilmiş ise de; Türk Medeni Kanunu'nun 406. maddesi yönünden herhangi bir araştırma ve değerlendirme yapılmamıştır. Hal böyle olunca yukarıda gösterilen yasal düzenleme karşısında; savurganlığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetmesi iddiasına ilişkin olarak da taraflara delilleri sorulup gösterdikleri takdirde toplanarak tüm delillerin birlikte değerlendirmesi yapılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, yetersiz araştırma ve eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 406. madde yönünden yapılacak araştırmanın yöntemini gösterir. Daire, 405 ve 406. maddelerin metnini aktararak, resmî sağlık kurulu raporuyla ilgilinin akli durumunun değerlendirilmesinin 406. madde yönünden yapılacak araştırmanın yerini tutmadığını belirtmiştir. Savurganlık, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetme iddiasına ilişkin olarak taraflara delillerinin sorulması, gösterdikleri takdirde toplanması ve bütün delillerin birlikte değerlendirilmesi gerektiği açıklanarak karar bozulmuştur (TMK m. 409).

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
20.02.2018 · E. 2017/10055 · K. 2018/2525

Okuma yazma bilmemek ve malvarlığının çok olması tek başına fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektirmez

Kısıtlanması istenen kişiye 405 ve 406. maddeler uyarınca vasi, birleşen davada ise kayyım veya yasal danışman atanması istendi. Bozmadan sonra yapılan araştırmada savurganlık ve malvarlığını kötü yönetme durumlarının bulunmadığı tespit edilmiştir; mahkeme, kısıtlama için yeterli sebep bulunmamakla birlikte malvarlığının çokluğu ve okuma yazma bilmemesi gerekçesiyle yasal danışman atamıştır.

> *...bir kişinin okuma yazma bilmemesi ve malvarlığının çokluğu tek başına fiil ehliyetinin kısıtlanmasını gerektirmediği gibi, kayyım atanması için de kanunun aradığı şartların oluşmadığı anlaşıldığından davanın reddine karar verilmesi gerekirken, hatalı değerlendirme sonucu yasal danışman atanması doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 406. maddedeki sebepler bulunmadığında başka bir koruma önlemine hangi ölçüyle gidileceğini gösterir. Daire, kısıtlama sebeplerinin kanunda sınırlı olarak sayıldığını, kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla

birlikte korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergine yasal danışman atanacağını belirtmiştir. Somut olayda savurganlık ve malvarlığını kötü yönetme durumunun bulunmadığı, okuma yazma bilmemenin ve malvarlığının çokluğunun tek başına fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektirmediği açıklanarak yasal danışman atanması bozulmuştur (TMK m. 429).

5 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
26.03.2019 · E. 2018/12126 · K. 2019/3197

Malvarlığını kötü yönetme iddiasında önce 406. madde uyarınca kısıtlama sebebi araştırılmalı, yeterli sebep yoksa yasal danışman atanması değerlendirilmelidir

Davacılar, annelerinin yaşı nedeniyle işlerini idare edemediğini ve kötü niyetli kişilerce malvarlığının elinden çıkarılmaya yönlendirildiğini, taşınmazlarının satılması hâlinde ailenin darlığa düşeceğini ileri sürerek kısıtlanmasını istemiştir. Mahkeme, alınan rapora dayanarak yasal danışman atanmasına karar vermiştir.

> *Vesayete ilişkin davalar kamu düzenini ilgilendirmesi sebebiyle re'sen araştırmayı gerektirdiğinden; mahkemece, dava dilekçesinde davacının bildirdiği hususlar doğrultusunda öncelikle vesayet sonra yasal danışmanlık gerekip gerekmediği yönünden araştırma ve inceleme yapılıp oluşacak sonuca göre bir karar verilmelidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 406. madde ile yasal danışmanlık arasındaki sırayı gösterir. Daire, vesayete ilişkin davaların kamu düzenini ilgilendirdiğini ve re'sen araştırma gerektirdiğini belirtmiş; önce vesayetin, sonra yasal danışmanlığın gerekip gerekmediğinin incelenmesi gerektiğini açıklamıştır. Malvarlığını kötü yönetme iddiası yönünden 406. madde kapsamında kısıtlama sebebi araştırılmadan doğrudan yasal danışman atanması eksik inceleme sayılarak karar bozulmuştur (TMK m. 429).

6 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
22.04.2025 · E. 2025/2651 · K. 2025/5831

406. madde uyarınca kısıtlama isteminde yetkili mahkeme, dava tarihinde kısıtlı adayının yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesidir

406. madde uyarınca vasi atanması ve koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Kısıtlı adayı memurdu ve başka bir ile atanmıştı; iki ayrı ildeki sulh hukuk mahkemeleri kısıtlı adayının yerleşim yerinin diğer ilde olduğunu belirterek yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamından, kısıtlı adayının memur olduğu, Ardahan'ın görev yeri olduğu, Ankara iline tayin olduğu ve dava açıldığı tarihten bir kaç gün sonra mernis adresinin Sincan/Ankara olarak güncellendiği hususu birlikte değerlendirildiğinde dava tarihi itibariyle yerleşim yeri adresinin Sincan/Ankara olduğu anlaşıldığından uyuşmazlığın Ankara Batı 7. Sulh Hukuk Mahkemesince çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 406. maddeye dayanan kısıtlama davalarında yetkinin nasıl belirleneceğini gösterir. Daire, yerleşim yerinin bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer olduğunu ve vesayet işlerinde yetkinin kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait bulunduğunu hatırlatmıştır. Kısıtlı adayının yeni görev yerine atanması ve adres kaydının güncellenmesi birlikte değerlendirilerek dava tarihindeki yerleşim yerinin yeni görev yeri olduğu kabul edilmiş ve oradaki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 411).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.
- **TMK m. 409:** İlgilinin dinlenilmesi ve bilirkişi raporu.
- **TMK m. 429:** Yasal danışmanlık.
- **TMK m. 411:** Vesayet işlerinde yetki.

MADDE

407 B. Kısıtlama III. Özgürlüğü bağlayıcı ceza

KANUN METNİ

(1) (Değişik:2/3/2024-7499/5 md.)
(2) Kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişi, isteği üzerine kısıtlanır veya kendisine kayyım atanır.
(3) Toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişi, isteği bulunmasa dahi kişiliğinin veya malvarlığının korunması bakımından gerekli görülmesi hâlinde kısıtlanabilir. Cezayı yerine getirmekle görevli makam hapis cezasının infazına başlandığını derhâl vesayet makamına bildirir.
(4) Vesayet makamı karar vermeden önce hükümlüyü dinler.
(5) Bu Kanunun kayyımlığa ilişkin hükümleri niteliğine uygun düştüğü ölçüde bu madde için de uygulanır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 407, ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün kısıtlanmasını düzenler. 2024'te yeniden yazılan maddeye göre kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişi **isteği üzerine kısıtlanır veya kendisine kayyım atanır**. Toplam **beş yıl veya daha fazla** kesinleşmiş hapis cezası için ceza infaz kurumunda bulunan ergin ise isteği olmasa da **kişiliğinin veya malvarlığının korunması bakımından gerekli görülürse** kısıtlanabilir. Cezayı yerine getirmekle görevli makam infaza başlandığını vesayet makamına bildirir; vesayet makamı karar vermeden önce **hükümlüyü dinler**. Maddenin ilk metnindeki, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûm olan her erginin kısıtlanması kuralı Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir.[1]

1 AYM, 22.03.2023, E. 2022/105, K. 2023/54 (RG 23.06.2023, S. 32230).

TEMEL KAVRAMLAR

Kesinleşmiş hapis cezası	Hakkında artık kanun yoluna başvurulamayan hapis cezası.
Ceza infaz kurumu	Hapis cezasının yerine getirildiği kurum.
Kısıtlama	Ergin bir kişinin fiil ehliyetinin mahkeme kararıyla sınırlandırılması ve kendisine vasi atanması.
Kayyım	Belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanan kişi (TMK m. 403).
Vesayet makamı	Sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 407- Yürürlükteki 357 nci maddeyi karşılamaktadır. Hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 140*

Bu gerekçe maddenin ilk metnine aittir. Tasarının 407. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 459). Maddenin bugünkü metni ise 7499 sayılı Kanunun 5. maddesiyle getirilmiştir; bu değişikliğin gerekçesi aşağıdadır.

Gerekçe

> Madde 5- Maddeyle, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 407 nci maddesi değiştirilmektedir. Madde, Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 tarihli ve E: 2022/105; K: 2023/54 sayılı kararıyla, Anayasanın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" kenar başlıklı 13 üncü, "Özel hayatın gizliliği" kenar başlıklı 20 nci ve "Mülkiyet hakkı" kenar başlıklı 35 inci maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmiş ve iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu iptal kararı, 23/6/2023 tarihli ve 32230 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Anayasa Mahkemesi iptal kararının gerekçesinde, ayırt etme gücünü haiz ve herhangi bir vasi atanmaksızın kendi işlemlerini yürütebilecek durumda bulunan kişilerin haklarında sadece özgürlüğü bağlayıcı ceza verilmiş olmasını, doğrudan doğruya bir kısıtlama nedeni sayan hükmün, Anayasanın mezkûr maddelerine aykırı olduğunu belirtmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi dikkate alınarak bu madde yeniden düzenlenmektedir. Yapılan düzenlemeyle, özgürlüğü bağlayıcı ceza sebebiyle kısıtlanma kurumu değiştirilerek, ceza infaz kurumunda bulunma hali doğrudan doğruya kısıtlama nedeni olmaktan çıkarılmaktadır. Ergin kişilerin fiil ehliyetinin bulunduğundan hareketle iradeleri ön plana çıkarılarak kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan hükümlünün kısıtlanması esas olarak kendi isteğine bırakılmaktadır. Ancak, toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı bakımından hükümlünün kısıtlanması hususu kişiliğinin veya malvarlığının korunması kriterine bağlanarak, bu konuda vesayet makamına takdir hakkı verilmektedir. Düzenlemeye göre, kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişinin isteği üzerine hakkında kısıtlama kararı verilebilecek veya kendisine kayyım atanabilecektir. Toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişinin bu durumu, vasi atanmasına ilişkin isteği bulunmasa dahi cezayı yerine

> getirmekle görevli makam tarafından derhal vesayet makamına bildirilecektir. Vesayet makamı, kişiliğinin veya malvarlığının korunması bakımından gerekli görmesi halinde kişiyi kısıtlayabilecektir. Maddenin üçüncü fıkrasına göre vesayet makamı, birinci veya ikinci fıkra uyarınca karar vermeden önce hükümlüyü dinleyecektir.
>
> *Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 109 (28. Dönem), s. 10-11*

Adalet Komisyonu, Teklifin çerçeve 1 ilâ 13. maddelerini, dolayısıyla 407. maddeyi değiştiren 5. maddeyi aynen kabul etmiştir (S. Sayısı 109, s. 38); Teklif metni ile Komisyon metni aynıdır (s. 122-123). Gerekçe dinleme kuralını "üçüncü fıkra" olarak anar: yürürlükteki metinde ikinci fıkra beş yıl kuralı ile bildirim cümlesinden oluşur, dinleme üçüncü fıkrada, kayyımlık hükümlerine yapılan atıf ise son fıkradadır.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır. Cezayı yerine getirmekle görevli makam, böyle bir hükümlünün cezasını çekmeye başladığını, kendisine vasi atanmak üzere hemen yetkili vesayet makamına bildirmekle yükümlüdür.*
>
> 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 407 (ilk metin, 01.01.2002-12.03.2024)

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 357. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Bir sene veya daha ziyade hürriyeti salip bir ceza ile mahküm olan her reşit için, bir vasi nasbolunur. Hükmü icraya memur daire, mahkümun cezasını görmeğe başladığını; sulh mahkemesine, hemen ihbar ile mükelleftir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 357 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 357	4721 m. 407 (ilk metin)	4721 m. 407 (yürürlükteki)
Sebep	Bir yıl veya daha uzun hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûmiyet	Bir yıl veya daha uzun özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûmiyet	Kesinleşmiş hapis cezasının infazı için ceza infaz kurumunda bulunma
İstek	Aranmaz	Aranmaz	Esas olan istektir; toplam beş yıl ve üzeri cezada istek olmadan da kısıtlanabilir
Sonuç	Vasi atanır	Ergin kısıtlanır	Kısıtlanır veya kayyım atanır
Bildirim	Hükmü yerine getirmekle görevli makam sulh mahkemesine bildirir	Cezayı yerine getiren makam vesayet makamına bildirir	Cezayı yerine getiren makam infaza başlandığını bildirir
Dinleme	Düzenlenmemiş	Düzenlenmemiş	Vesayet makamı hükümlüyü dinler

Değişiklik durumu

Madde, iptal hükümlerinin yürürlüğe gireceği 23.03.2024 tarihinden önce, 12.03.2024'te yürürlüğe giren 7499 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiştir. Aynı

Kanun, hükümlülerde vesayetin sona ermesini düzenleyen 471. maddeyi de değiştirmiştir.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.
22.03.2023	Birinci fıkra Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edildi; ikinci fıkra ve 471. madde de iptal edildi; iptal hükümleri kararın yayımlanmasından dokuz ay sonra yürürlüğe girecekti	AYM, K. 2023/54
23.06.2023	İptal kararı Resmî Gazete'de yayımlandı	RG 23.06.2023, sayı 32230
12.03.2024	Madde 7499 sayılı Kanunun 5. maddesiyle yeniden yazıldı (kabul tarihi 02.03.2024)	RG 12.03.2024, sayı 32487

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
İstek üzerine	Ceza infaz kurumundaki ergin hükümlü isteği üzerine kısıtlanır veya kendisine kayyım atanır	TMK m. 407/1
İstek olmadan	Toplam beş yıl veya daha fazla hapis cezasında, kişiliğin veya malvarlığının korunması bakımından gerekli görülürse kısıtlanabilir	TMK m. 407/2
Bildirim	Cezayı yerine getirmekle görevli makam infaza başlandığını derhâl vesayet makamına bildirir	TMK m. 407/2
Dinleme	Vesayet makamı karar vermeden önce hükümlüyü dinler	TMK m. 407/3
Kayyımlık	Kayyımlığa ilişkin hükümler niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanır	TMK m. 407/4
Sona erme	Hapis hâlinin hukuka uygun biçimde sona ermesiyle vesayet kendiliğinden kalkar	TMK m. 471
Değişiklik	Madde yeniden yazıldı	7499 s. K. m. 5, RG 12.03.2024
Kaynak	743 m. 357	Gerekçe, s. 140

TBMM gerekçesine göre maddenin ilk metni eski Kanun'un 357. maddesini karşı- 1
lıyordu ve **hüküm değişikliği yoktu**. 2024 değişikliğinin gerekçesi ise, maddenin ilk metnini iptal eden kararı[2] anarak ceza infaz kurumunda bulunma hâlinin **doğrudan doğruya kısıtlama nedeni olmaktan çıkarıldığını**, ergin kişilerin fiil ehliyetinden hareketle iradelerinin ön plana çıkarıldığını ve hükümlünün kısıtlan-

2 AYM, 22.03.2023, E. 2022/105, K. 2023/54 (RG 23.06.2023, S. 32230).

masının **esas olarak kendi isteğine bırakıldığını** belirtir. Toplam beş yıl veya daha fazla hapis cezasında ise kısıtlama kişiliğin veya malvarlığının korunması ölçütüne bağlanmış ve **vesayet makamına takdir hakkı** verilmiştir (TBMM S. Sayısı 109, s. 10-11).

> **DİKKAT**
>
> Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, 12.03.2024'ten bu yana hapis cezasının **kendiliğinden bir kısıtlama sebebi olmamasıdır**; hükümlünün isteği esastır ve kısıtlama yerine **kayyım** da istenebilir. İkinci nokta, toplam **beş yıl veya daha fazla** hapis cezasında bile kısıtlamanın ancak kişiliğin veya malvarlığının korunması bakımından **gerekli görülmesi** hâlinde verilebilmesidir. Üçüncü nokta, vesayet makamının her iki durumda da karar vermeden önce **hükümlüyü dinlemesi** gerektiğidir. Maddenin ilk metnine göre kısıtlanmış hükümlülerin vesayeti ise hapis hâli sürerken 471. maddedeki koşullarla sona erdirilebilir (TMK m. 471).

II. İstek Üzerine Kısıtlama veya Kayyım

- **Kapsam:** Kesinleşmiş hapis cezasının infazı için ceza infaz kurumunda bulunan ergin.
- **İstek:** Kısıtlama veya kayyım atanması hükümlünün isteğine bağlıdır.
- **Seçenek:** Vasi yerine belirli işler veya malvarlığının yönetimi için kayyım atanabilir.

2 Birinci fıkra üç koşul arar: kişi ergin olmalı, hakkındaki hapis cezası kesinleşmiş olmalı ve bu cezanın infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunmalıdır. Bu koşullar varsa hükümlü, isteği üzerine kısıtlanır veya kendisine kayyım atanır. Kısıtlama hâlinde hükümlüye bir vasi atanır; vasi, kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korur ve onu hukuki işlemlerde temsil eder. Kayyım ise belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır (TMK m. 403).

3 2024 değişikliğinin gerekçesi, ergin kişilerin fiil ehliyetinin bulunduğundan hareketle iradelerinin ön plana çıkarıldığını ve hükümlünün kısıtlanmasının esas olarak kendi isteğine bırakıldığını belirtir (TBMM S. Sayısı 109, s. 10). Vasi atanırken haklı sebepler engel olmadıkça hükümlünün eşi veya yakın hısımlarından biri, vasilik koşullarına sahip olmak kaydıyla öncelikle atanır (TMK m. 414).

III. Toplam Beş Yıl ve Üzeri Hapis Cezası

- **Eşik:** Toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezası.
- **Ölçüt:** Kişiliğin veya malvarlığının korunması bakımından gereklilik.
- **Takdir:** Kısıtlama zorunlu değildir; vesayet makamı karar verir.

İkinci fıkra, toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin için ayrı bir kural koyar: bu kişi, isteği bulunmasa dahi kişiliğinin veya malvarlığının korunması bakımından gerekli görülmesi hâlinde kısıtlanabilir. Metin "kısıtlanır" yerine "kısıtlanabilir" ifadesini kullanır; gerekçeye göre bu durumda vesayet makamına takdir hakkı verilmiştir (TBMM S. Sayısı 109, s. 10). Beş yıllık eşik tek bir cezaya değil, infazı için ceza infaz kurumunda bulunulan hapis cezalarının toplamına bağlanmıştır. 4

Maddenin ilk metninde süre bir yıldı ve kısıtlama kendiliğinden bir sonuçtu. Anayasa Mahkemesi, hükümlünün gerçekten korunmasını gerektiren durumların araştırılıp ancak böyle bir durum varsa vesayet kararı verilmesi konusunda mahkemeye takdir hakkı tanınmamasını ve daha hafif koruma önlemlerine imkân verilmemesini, sınırlamanın gerekli olmadığını gösteren bir durum olarak değerlendirmiştir.[3] Yeni metin bu nedenle istek olmadan verilecek kısıtlamayı somut bir koruma ihtiyacına bağlar. 5

IV. Bildirim ve Hükümlünün Dinlenmesi

- **Bildirim:** Cezayı yerine getirmekle görevli makam infaza başlandığını derhâl bildirir.
- **Dinleme:** Vesayet makamı karar vermeden önce hükümlüyü dinler.
- **Kapsam:** Dinleme, birinci ve ikinci fıkraya göre verilecek kararlar için geçerlidir.

İkinci fıkranın son cümlesine göre cezayı yerine getirmekle görevli makam, hapis cezasının infazına başlandığını derhâl vesayet makamına bildirir. Gerekçe, toplam beş yıl veya daha fazla hapis cezasında bu bildirimin, hükümlünün vasi atanmasına ilişkin isteği bulunmasa dahi yapılacağını belirtir (TBMM S. Sayısı 109, s. 11). Üçüncü fıkraya göre vesayet makamı karar vermeden önce hükümlüyü dinler; gerekçe bu dinlemenin birinci veya ikinci fıkra uyarınca verilecek kararlar için geçerli olduğunu açıklar. 6

Maddenin ilk metninde bildirim, hükümlüye vasi atanmak üzere yapılıyordu ve hükümlünün dinlenmesine ilişkin bir kural yoktu. Anayasa Mahkemesinin açıkladığı üzere eski düzende mahkemenin, hükümlünün kendi işlerini görecek durumda olup olmadığını araştırmasına gerek görülmüyordu.[4] 7

V. Kayyımlık Hükümlerinin Uygulanması

- **Atıf:** Kayyımlığa ilişkin hükümler niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanır.
- **Kayyım türleri:** Temsil, yönetim ve istek üzerine kayyımlık.

3 AYM, 22.03.2023, E. 2022/105, K. 2023/54 (RG 23.06.2023, S. 32230), § 32.
4 AYM, 22.03.2023, E. 2022/105, K. 2023/54 (RG 23.06.2023, S. 32230), § 9.

- **Usul:** Vasi atanmasına ilişkin usul kuralları kayyım atanmasında da uygulanır.

8 Son fıkra, bu madde için kanunun kayyımlığa ilişkin hükümlerinin niteliğine uygun düştüğü ölçüde uygulanacağını belirtir. Kayyımlık hâlleri, temsil kayyımlığı (TMK m. 426), yönetim kayyımlığı (TMK m. 427) ve istek üzerine kayyımlık (TMK m. 428) olarak düzenlenmiştir. Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar kayyım atanmasında da uygulanır; kayyım atanmasına ilişkin karar ise ancak vesayet makamının gerekli görmesi hâlinde ilan olunur (TMK m. 431).

9 Anayasa Mahkemesi, yasal danışmanlık ve kayyımlığı vesayete göre kişinin ehliyetini daha az sınırlayan ve daha dar koruma sağlayan önlemler olarak anmıştır.[5] Yeni metin, kayyımı birinci fıkrada kısıtlamanın yanında bir seçenek olarak saymıştır.

VI. Vesayetin Sona Ermesi

- **Kendiliğinden:** Hapis hâlinin hukuka uygun biçimde sona ermesiyle.
- **Beş yıldan az:** Hapis sürerken kişinin istemiyle.
- **Beş yıl ve üzeri:** Talep üzerine, koruma sebebi ortadan kalkınca.

10 Özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûmiyet sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayet, hapis hâlinin hukuka uygun bir şekilde sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkar. Hapis hâli sürerken vesayet, toplam beş yıldan az hapis cezasının infazına bağlı kısıtlamalarda kişinin istemiyle; toplam beş yıl veya daha fazla hapis cezasına bağlı kısıtlamalarda ise kişinin talebi üzerine kişiliğinin veya malvarlığının korunması sebebinin ortadan kalkması hâlinde sona erdirilebilir (TMK m. 471).

11 Yargıtay, 7499 sayılı Kanun değişikliğinden sonra isteği üzerine kısıtlılığına son verilen hükümlünün dava tarihinde dava takip ehliyeti bulunduğunu ve ceza infaz kurumunda kendisine yapılan tebligatların geçerli olduğunu kabul eden kararı onamıştır.[6]

VII. Kısıtlı Hükümlünün Davaları ve İşlemleri

- **Temsil:** Kısıtlı hükümlüyü hukuki işlemlerde vasi temsil eder.
- **İzin:** Dava açma ve kambiyo taahhüdü vesayet makamının iznine bağlıdır.
- **Tebligat:** Kısıtlılık sürüyorsa tebligat vasiye yapılır.

12 Ayırt etme gücüne sahip kısıtlı, yasal temsilcisinin rızası olmadıkça kendi işlemleriyle borç altına giremez (TMK m. 16). Dava açma, sulh olma ve kambiyo taahhüdü altına girme vesayet makamının iznine bağlıdır (TMK m. 462). Yargıtay, hükümlülük sebebiyle kısıtlı kişi adına vasinin açtığı davada husumete izin aranacağını,

5 AYM, 22.03.2023, E. 2022/105, K. 2023/54 (RG 23.06.2023, S. 32230), § 32.
6 Yargıtay 3. HD, 29.04.2026, E. 2026/223, K. 2026/2553.

kısıtlılık sona ermişse davanın izin gerekmeden kısıtlı tarafından takip edilebileceğini belirtmiştir.[7]

Kısıtlılığın sürdüğü davalarda kararların ve kanun yolu dilekçelerinin vasiye tebliği gerekir. Yargıtay, hükümlü davalılara vasi atanıp atanmadığının ve hapis hâllerinin devam edip etmediğinin araştırılmasını istemiş;[8] kısıtlı hükümlünün kendi yaptığı temyiz başvurusu için vasilere icazet ihtarlı tebligat yapılması amacıyla dosyayı geri çevirmiştir.[9] 13

Kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez (TMK m. 410). Hükümlülük sebebiyle kısıtlanan bir şirket yetkilisinin katıldığı işlemlerde kısıtlılığın süresinin ve ilan edilip edilmediğinin belirlenmesi gerektiği kabul edilmiştir.[10] 14

VIII. Görevli ve Yetkili Mahkeme

- **Görevli:** Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi.
- **Yetkili:** Hükümlünün cezaevine girmeden önceki son yerleşim yeri.
- **Yerleşim yeri değişikliği:** Vesayet makamının iznine bağlıdır.

Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir (TMK m. 397); vesayet işlerinde yetki kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (TMK m. 411). Yargıtay, 407. madde uyarınca kayyım atanması isteminde nüfus kaydında ceza infaz kurumunun adresi görünse de hükümlünün cezaevine girmeden önceki son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesini yargı yeri olarak belirlemiştir.[11] Aynı ölçüt, dilekçesinde açık olmayan bir yurt dışı adresi bildiren kısıtlı adayı için de uygulanmıştır.[12] 15

Vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez; yerleşim yeri değişirse yetki yeni vesayet dairelerine geçer (TMK m. 412). İzin kararı bulunmadığında vesayet dosyasının kısıtlamayı veren mahkemede kaldığı kabul edilmiştir.[13] 16

UYGULAMA NOTU

Ceza infaz kurumunda bulunan eş veya yakın için vasi ya da kayyım düşünülüyorsa, 12.03.2024'ten bu yana hükümlünün isteğinin esas olduğu göz önünde bulundurulmalıdır; hükümlü kısıtlanma yerine belirli işleri veya malvarlığının yönetimi için kayyım atanmasını da isteyebilir. **Hükümlü eşe karşı dava**

7 Yargıtay HGK, 26.11.2025, E. 2024/766, K. 2025/751.
8 Yargıtay 4. HD, 26.05.2025, E. 2022/3327, K. 2025/8513.
9 Yargıtay HGK, 25.12.2025, E. 2025/536, K. 2025/918.
10 Yargıtay 11. HD, 21.01.2025, E. 2024/1176, K. 2025/305.
11 Yargıtay 5. HD, 23.12.2024, E. 2024/6163, K. 2024/10388.
12 Yargıtay 5. HD, 23.03.2026, E. 2026/3099, K. 2026/4700.
13 Yargıtay 5. HD, 26.09.2024, E. 2024/6513, K. 2024/8471.

açılacaksa, dava tarihinde eşin kısıtlı olup olmadığı ve vasisinin kim olduğu öğrenilmelidir; tebligatın ve kanun yolu işlemlerinin kime yapılacağı buna göre belirlenir. **Maddenin ilk metnine göre kısıtlanmış hükümlü**, hapis hâli sürse de vesayetin sona erdirilmesini isteyebilir (TMK m. 471).

IX. Maddenin İlk Metni

17 Madde 01.01.2002'den 12.03.2024'e kadar aşağıdaki metinle uygulanmıştır.

İÇTİHATLAR

1 **ANAYASA MAHKEMESİ · NORM DENETİMİ**
22.03.2023 · E. 2022/105 · K. 2023/54

Bir yıl veya daha uzun hapis cezasına mahkûm olan her erginin kendiliğinden kısıtlanması, özel hayata saygı ve mülkiyet haklarına gereksiz bir sınırlamadır

Hükümlüye vasi atanması istemiyle açılan davada bir sulh hukuk mahkemesi, maddenin ilk metnindeki, bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her erginin kısıtlanmasını öngören kuralın ve 471. maddenin Anayasa'ya aykırı olduğunu ileri sürerek iptallerini istemiştir.

> *Bu bağlamda kuralla hükümlünün gerçekten korunmasını gerektiren durumların bulunup bulunmadığının araştırılıp ancak böyle bir durumun varlığı hâlinde vesayet kararı verilmesi hususunda mahkemeye takdir hakkı tanınmamakta ya da ihtiyaçları dikkate alınarak hükümlünün ergin ve ayırt etme gücünün bulunması nedeniyle vesayete göre kişinin ehliyetini daha az sınırlayan ve daha dar koruma sağlayan yasal danışmanlık ve kayyımlık atamasına imkân sağlanmamaktadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 407. maddenin bugünkü metninin sebebidir. Mahkeme, kuralın hükümlünün kişisel gözetimini ve malvarlığının korunmasını amaçladığını ve bu yönüyle meşru bir amacı bulunduğunu kabul etmiş; ancak ayırt etme gücüne sahip hükümlülere, kendi işlerini görebilecek durumda olup olmadıkları değerlendirilmeden zorunlu olarak vasi atanmasının bu amaç bakımından gerekli olmadığını belirtmiştir. Birinci fıkra Anayasa'nın 13, 20 ve 35. maddelerine aykırı bulunarak oybirliğiyle iptal edilmiş; ikinci fıkra ve 471. madde de uygulanma imkânı kalmadığı için iptal edilmiştir. İptal hükümleri kararın 23.06.2023 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girecekti; kanun koyucu bu süre dolmadan maddeyi 7499 sayılı Kanunla yeniden düzenlemiştir (TMK m. 471).

2 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
25.12.2025 · E. 2025/536 · K. 2025/918

Kısıtlı hükümlünün kendi yaptığı temyiz başvurusu için vasilere, icazet verip vermeyeceklerini bildirmeleri amacıyla ihtarlı tebligat yapılmalıdır

Hapis cezasının infazı sırasında kısıtlanmış ve birden fazla vasisi bulunan davacı, açtığı davada verilen ek kararı ceza infaz kurumundan kendisi temyiz etmiştir. Ek karar vasilere değil davacının kendisine ceza infaz kurumu aracılığıyla tebliğ edilmişti.

> *...davacının cezaevinde hükümlü olarak bulunduğu ve kısıtlı olduğu, birden fazla vasisinin mevcut olduğu anlaşılmakla vesayet kararı da celbedilerek davacının vasisine veya vasilerine"kanuni süre içinde mahkeme hükmünü ayrıca temyiz edebileceği, bu süre içinde temyiz hakkını kullanmadığı takdirde kısıtlı tarafından yapılmış olan temyize icazet vermiş sayılacağı, temyizi kabul etmiyorsa bunu açıkça bildirmesi gerektiği" açıklama ve ihtaratı içerir biçimde tebligat çıkarıldıktan sonra sonucuna göre işlem yapılmak üzere dosyanın Özel Daireye geri çevrilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlı hükümlünün kendi başına yaptığı usul işlemlerinin geçerliliğini 451. madde üzerinden değerlendirir. Kurul, 407. maddenin yürürlükteki metnini aktarmış ve ayırt etme gücüne sahip vesayet altındaki kişinin vasinin açık veya örtülü izni ya da sonraki onamasıyla yükümlülük altına girebileceğini hatırlatmıştır. Vesayet kararının getirtilmesi ve vasilere, kısıtlının temyizine icazet verip vermeyeceklerini bildirmeleri için ihtarlı tebligat yapılması amacıyla dosya geri çevrilmiştir. Kısıtlılığın sürdüğü bir hükümlüye ilişkin davada tebligat ve kanun yolu işlemleri bu yüzden vasiyi de kapsayacak biçimde yürütülmelidir (TMK m. 451).

3 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
26.11.2025 · E. 2024/766 · K. 2025/751

Hükümlülük sebebiyle kısıtlı kişi adına vasinin açtığı davada husumete izin aranır; kısıtlılık sona ermişse dava izin gerekmeden kısıtlı tarafından takip edilir

Hapis cezasına mahkûmiyeti sebebiyle kısıtlanan davacı adına vasisi vasiyetnamenin iptali davası açmıştır. Dosyada vesayet makamından alınmış bir husumete izin kararı bulunmuyordu ve davacının kısıtlılığının devam edip etmediği anlaşılamıyordu.

> *Bu düzenlemeye göre hükümlülükten dolayı vesayet altına alınan davacı ...'ın hâlen hapis hâlinin devam edip etmediğinin Sulh Hukuk Mahkemesinden ve Cumhuriyet Başsavcılığından sorularak tespiti gerekmektedir. Davacının kısıtlılık hâli sona ermiş ise dava (fiil) ehliyetini kazanan kısıtlı tarafından takip edilebileceğinden husumete izin alınmasına artık gerek yoktur.*

DEĞERLENDİRME Karar, ilk metin döneminde kısıtlanan hükümlüler adına açılan davalarda iki noktayı birlikte gösterir. Kurul, vasinin kısıtlı adına dava açabilmesi

için vesayet makamından izin alması gerektiğini ve dava şartına ilişkin bu eksikliğin giderilebileceğini belirtmiştir. Hükümlülük sebebiyle vesayet altına alınan davacının hapis hâlinin sürüp sürmediğinin vesayet makamından ve Cumhuriyet başsavcılığından sorulması gerektiği; kısıtlılık sona ermişse fiil ehliyetini kazanan kişinin davayı izin gerekmeden kendisinin takip edebileceği açıklanmıştır (TMK m. 462).

4 **YARGITAY 3. HUKUK DAİRESİ**
29.04.2026 · E. 2026/223 · K. 2026/2553

7499 sayılı Kanun'dan sonra isteğiyle kısıtlılığına son verilen hükümlü, davayı vasi olmadan açıp takip edebilir; ceza infaz kurumunda kendisine yapılan tebligat geçerlidir

Ceza infaz kurumunda bulunan davacının ilk metne göre verilmiş kısıtlılığı, 7499 sayılı Kanun değişikliğinden sonra kendi isteği üzerine sona erdirilmiş ve vasisinin görevine son verilmişti. Davacı bundan sonra tazminat davası açmıştır; ön inceleme duruşmasına katılmayınca dosya işlemden kaldırıldı ve üç ay içinde yenilenmediği için dava açılmamış sayıldı.

> *Temyiz edilen kararda belirtilen gerekçeye ve özellikle dava tarihi itibariyle davayı takip ehliyeti bulunan davacıya usulüne uygun yapılan tebligata rağmen ön inceleme duruşmasına katılmadığından dosyanın işlemden kaldırılmasında ve bu durum usulüne uygun olarak tebliğ edilmesine rağmen üç ay içinde dosyayı yenilememesi üzerine davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığının anlaşılmasına göre,...*

DEĞERLENDİRME Karar, 2024 değişikliğinin hükümlülerin dava ehliyetine etkisini gösterir. İstinaf aşamasında, 7499 sayılı Kanun uyarınca davacının kısıtlılığına son verildiği, dava tarihinde vasisinin bulunmadığı ve davayı vasisi olmadan açıp yürütebileceği kabul edilmiştir. Daire bu gerekçeyi benimseyerek dava tarihinde dava takip ehliyeti bulunan davacıya ceza infaz kurumunda yapılan tebligatların geçerli olduğunu kabul etmiş ve kararı onamıştır. Hapis hâli sürerken vesayetin hangi koşullarla sona erdirilebileceği 471. maddede düzenlenmiştir (TMK m. 471).

5 **YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ**
26.05.2025 · E. 2022/3327 · K. 2025/8513

Hükümlü davalılara vasi atanıp atanmadığı ve hapis hâllerinin sürüp sürmediği araştırılmadan kararın ve temyiz dilekçesinin tebliği tamamlanmış sayılmaz

Bir hukuk davasında davalılar hakkında kesinleşmiş hapis cezaları bulunuyordu. Bölge adliye mahkemesi kararı ve karşı tarafın temyiz dilekçesi davalılara ceza infaz kurumu aracılığıyla tebliğ edilmişti; davalılara vasi atanıp atanmadığı ise belirlenmemişti.

> *Bu itibarla davalılara TMK'ın 407. maddesi uyarınca bir vasi tayin edilip edilmediği ve aynı Kanun'un 471. maddesindeki "Özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkumiyet sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayet, hapis halinin*

sona ermesi ile kendiliğinden ortadan kalkar" hükmü uyarınca davalıların hapis halinin devam edip etmediği araştırılmalı, hapis halinin devam ettiğinin belirlenmesi durumunda gerekçeli kararın ve davacılar vekilinin temyiz dilekçesinin vasiye tebliği sağlanmalı, hapis halinin son bulduğunun anlaşılması halinde ise gerekçeli kararın usulüne uygun şekilde davalılara tebliği yapılarak temyiz süresi beklenmek suretiyle belirtilen usuli işlemler tamamlandıktan sonra ve davacılar vekilinin temyiz istemi bulunduğundan her halükarda temyiz incelemesi yapılmak üzere dosyanın Daireye gönderilmesi gerekir.

DEĞERLENDİRME Karar, ilk metin ile yeni metnin birlikte gözetildiği geçiş döneminde tebligatın nasıl yapılacağını gösterir. Daire, maddenin ilk metnini ve 12.03.2024'te yürürlüğe giren 7499 sayılı Kanunla yapılan değişikliği birlikte aktarmış; davalılara vasi atanıp atanmadığının ve hapis hâllerinin devam edip etmediğinin araştırılmasını istemiştir. Hapis hâli devam ediyorsa gerekçeli karar ve temyiz dilekçesi vasiye, sona ermişse davalıların kendisine usulüne uygun biçimde tebliğ edilmelidir (TMK m. 471).

6 **YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ**
21.01.2025 · E. 2024/1176 · K. 2025/305

Hükümlülük sebebiyle kısıtlanan şirket yetkilisinin katıldığı işlemlerin geçerliliği için kısıtlılığın süresi ve ilan edilip edilmediği belirlenmelidir

Alacak davasında davalı şirketin yetkilisi, hükümlü olduğu için 407. madde uyarınca kısıtlanmıştı. İnfazın ertelendiği dönemde kısıtlılık hâlinin ortadan kalktığı ve hükümlülük sona erince vesayetin son bulduğu mahkeme kararlarıyla tespit edilmişti. Davacı, şirket yetkilisinin imzaladığı bir sulh sözleşmesine dayanmıştır.

> *Yasal düzenlemeler ve dosya kapsamı gözetilerek, davalı şirket yetkilisi ...'ın kısıtlılık halinin süresi, kısıtlılık kararının ilan edilip edilmediğinin tespiti ile kısıtlının katıldığı hukuki işlemlerin sıhhatinin bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiğinden, mahkemece hatalı değerlendirme ile sonuca varılması doğru olmamış bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlılığın zaman bakımından sınırlarını gösterir. Daire, dosyadaki kararlara göre infazın ertelendiği dönemde hapis hâli geçici olarak ortadan kalktığından kısıtlılık hâlinin de bu dönemde kalktığının tespit edildiğini, vesayetin hapis hâlinin sona ermesiyle kendiliğinden son bulduğunu ve kısıtlamanın iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemediğini hatırlatmıştır. Yönetim kurulu üyesinin ehliyeti kısıtlanınca üyeliğinin kendiliğinden sona ereceğini düzenleyen ticaret hukuku hükmü de anılarak, kısıtlılığın süresi ve ilanı belirlenmeden verilen karar bozulmuştur (TMK m. 410).

7 **YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ**
02.07.2025 · E. 2025/188 · K. 2025/4757

Vesayet altındaki hükümlünün düzenlediği bono için fiil ehliyeti re'sen gözetilir; kambiyo taahhüdü altına girmek vesayet makamının iznine bağlıdır

Davacı, icra takibine konu bononun düzenlendiği tarihte cezaevinde bulunduğunu ve imzanın kendisine ait olmadığını ileri sürerek borçlu olmadığının tespitini istemiştir. Davacı, bononun düzenlenmesinden önce 407. madde uyarınca vesayet altına alınmıştı ve senette lehtar olarak vasisi görünüyordu.

> *Yukarıda özetlenen kanuni düzenlemeler doğrultusunda somut olaya gelindiğinde; Sulh Hukuk Mahkemesinin sözü edilen kararı ile 20.07.2017 tarihinde borçlunun vesayet altına alındığı ve takip dayanağı bononun bundan sonra 20.01.2018 tarihinde tanzim edildiği, ayrıca senette lehtar olan kişinin davacının vasisi ... . olduğu hususları dikkate alındığında Türk Medeni Kanunu'nun 14,16, 407 ve 462/5. maddeleri değerlendirilerek davanın bu nedenle kabulüne karar verilmesi gerekirken İlk Derece Mahkemesince yanılgılı değerlendirme ile denetlenemeyen Jandarma Kriminal raporuna dayanılarak davanın kabulüne karar verilmesi doğru olmayıp, bozmayı gerektirir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet altına alınan hükümlünün kambiyo işlemlerine etkisini gösterir. Daire, hukuki işlemlerde tarafların fiil ehliyetinin kamu düzenine ilişkin olduğunu ve re'sen gözetilmesi gerektiğini belirtmiş; kısıtlıların yasal temsilcilerinin rızası olmadıkça kendi işlemleriyle borç altına giremeyeceklerini ve kambiyo taahhüdü altına girmenin ayrıca vesayet makamının iznine bağlı olduğunu hatırlatmıştır. Bononun vesayet kararından sonra düzenlendiği ve lehtarın vasi olduğu gözetilerek, imza incelemesine dayanan gerekçe düzeltilmiş ve davanın kabulü bu gerekçeyle onanmıştır (TMK m. 462).

8 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
23.12.2024 · E. 2024/6163 · K. 2024/10388

Hükümlüye kayyım atanması isteminde, nüfus kaydında ceza infaz kurumunun adresi görünse de hükümlünün cezaevine girmeden önceki son yerleşim yeri esas alınır

Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüye 407. madde uyarınca kayyım atanması istendi. Nüfus kaydında yerleşim yeri olarak ceza infaz kurumunun adresi görünüyordu; üç ayrı sulh hukuk mahkemesi yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Eskişehir 1 Nolu Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün 08.03.2024 tarihli yazısının ekinde bulunan tutanağa göre hükümlünün cezaevine girmeden önceki son yerleşim yeri adresini Seyitgazi/Eskişehir olarak beyan ettiği anlaşıldığından uyuşmazlığın Eskişehir 2. Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yeni metne göre açılan kayyım istemlerinde yetkinin belirlenmesini gösterir. Daire, yerleşim yerinin bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle

oturduğu yer olduğunu hatırlatmış ve 407. maddenin bütün fıkralarını aktarmıştır. Nüfus kaydında ceza infaz kurumunun adresi görünmesine karşın, hükümlünün kurumda alınan beyanına göre cezaevine girmeden önceki son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 411).

9 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
23.03.2026 · E. 2026/3099 · K. 2026/4700

Hükümlü vasi atanması dilekçesinde açık olmayan bir yurt dışı adresi bildirmişse, cezaevine girmeden önceki son yerleşim yeri esas alınır

Ceza infaz kurumunda bulunan kısıtlı adayına 407. madde uyarınca vasi atanması istendi. Kısıtlı adayı dilekçesinde adres olarak açık olmayan bir yurt dışı adresi bildirmişti; nüfus kaydındaki adresin ve ceza infaz kurumunun bulunduğu yerdeki mahkemeler yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamından, hükümlünün cezaevine girmeden önceki yerleşim yeri adresinin Tarsus/Mersin olduğu anlaşıldığından uyuşmazlığın Tarsus 2. Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, hükümlülere ilişkin vesayet istemlerinde yetkinin ceza infaz kurumunun bulunduğu yere göre değil, cezaevine girmeden önceki son yerleşim yerine göre belirlendiğini gösterir. Daire, yerleşim yerinin sürekli kalma niyetiyle oturulan yer olduğunu ve vesayet işlerinde yetkinin kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait bulunduğunu hatırlatmıştır. Kolluk araştırmasında kısıtlı adayının kaldığı cezaevi dışında o ilçeyle ilgisinin bulunmadığı anlaşılan ve yurt dışı adresi açık olmayan dosyada, cezaevine girmeden önceki son yerleşim yerindeki mahkeme yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 411).

10 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
26.09.2024 · E. 2024/6513 · K. 2024/8471

Vesayet makamının izni olmadıkça kısıtlı hükümlünün yerleşim yeri değişmez; vesayet dosyası kısıtlamayı veren mahkemede kalır

Hükümlü, 407. madde uyarınca kısıtlanmış ve kendisine vasi atanmıştı. Vasi, kısıtlının denetimli serbestlikten yararlanarak başka bir ilçede oturduğunu belirterek dosyanın oraya gönderilmesini ve kısıtlılığın kaldırılmasını istemiştir; iki sulh hukuk mahkemesi yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Hadim Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olmadığı gibi, kısıtlı veya vasinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi de olmadığından vesayet dosyasının takibi ile ilgili karar vermekte Hadim Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet altındaki hükümlünün yerleşim yerinin değişmesini 412. madde çerçevesinde değerlendirir. Daire, vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişinin yerleşim yerini değiştiremeyeceğini ve yerleşim

yeri değişirse yetkinin yeni vesayet dairelerine geçeceğini hatırlatmıştır. Vesayet makamınca verilmiş bir izin kararı bulunmadığından, vesayet dosyasının takibi ve kısıtlılığın kaldırılması istemi hakkında karar verme yetkisinin kısıtlamayı veren mahkemede kaldığı belirtilmiştir (TMK m. 412).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 471:** Hükümlülerde vesayetin kaldırılması.
- **TMK m. 426:** Temsil kayyımlığı.
- **TMK m. 428:** İstek üzerine kayyımlık.
- **TMK m. 411:** Vesayet işlerinde yetki.
- **TMK m. 412:** Yerleşim yerinin değişmesi.

MADDE

408

B. Kısıtlama
IV. İstek üzerine

KANUN METNİ

Yaşlılığı, engelliliği, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden her ergin kısıtlanmasını isteyebilir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 408, erginin kendi isteğiyle kısıtlanmasını düzenler. Yaşlılığı, engelliliği, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle **işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden** her ergin kısıtlanmasını isteyebilir. Kısıtlamanın temeli kişinin **kendi isteğidir**; ancak istek tek başına yetmez, kanunda sayılan sebeplerden birinin ve bu yüzden işlerin gerektiği gibi yönetilemediğinin ispatı gerekir. Bu sebeple bir kimse **dinlenilmeden kısıtlanamaz** (TMK m. 409). Kendi isteğiyle kısıtlanan kişi üzerindeki vesayet, **kısıtlamayı gerektiren sebep ortadan kalkınca** kaldırılır (TMK m. 476). Gerekçeye göre madde, eski Kanun'daki yaşlılık, sakatlık ve tecrübesizlik sebeplerine **ağır hastalığı** eklemiştir; "sakatlığı" ibaresi 2013'te **"engelliliği"** olarak değiştirilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

İsteğe bağlı kısıtlama	Ergin bir kişinin kendi isteğiyle kısıtlanması.
Yaşlılık	İleri yaş sebebiyle işlerin gerektiği gibi yönetilememesi; kanun tek başına yaşı değil, işlerin yönetilememesini arar.
Deneyimsizlik	Kişinin işlerini yürütmek için gereken bilgi ve tecrübeden yoksun olması.
Ağır hastalık	Kişinin işlerini gerektiği gibi yönetmesini engelleyen ciddi hastalık hâli.
İstek üzerine kayyım	İsteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri bulunan ergine kendi isteğiyle atanan kayyım (TMK m. 428).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 408- Yürürlükteki Kanunun 358 inci maddesini karşılamaktadır. Ancak yeni düzenlemede isteğe dayanan kısıtlılık hâline yeni sebepler eklenmiştir. Yaşlılık, sakatlık ve tecrübesizlik sebeplerine ilâve olarak ağır hastalık sebebi de eklenmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 140*

Tasarının 408. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 459). Gerekçedeki "sakatlık" sebebi, maddenin bugünkü metninde 2013 değişikliğiyle "engellilik" olarak yer alır.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 358. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *İhtiyarlığı, maluliyeti veya tecrübesizliği sebebiyle işlerini gereği gibi görmekten aciz olduğunu ispat eden her reşit, vesayet altına alınmasını talep edebilir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 358 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 358	4721 sayılı Kanun m. 408
Sebepler	İhtiyarlık, malullük, tecrübesizlik	Yaşlılık, engellilik, deneyimsizlik, ağır hastalık
Sonuç koşulu	İşlerini gereği gibi görmekten aciz olduğunu ispat	İşlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat
Hüküm	Vesayet altına alınmayı talep edebilir	Kısıtlanmasını isteyebilir

Değişiklik durumu

Madde, 2013'teki ibare değişikliği dışında **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 408. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.
03.05.2013	"Sakatlığı" ibaresi "engelliliği" olarak değiştirildi	6462 s. K. m. 1

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Sebepler	Yaşlılık, engellilik, deneyimsizlik, ağır hastalık	TMK m. 408
Sonuç koşulu	İşlerin gerektiği gibi yönetilememesi	TMK m. 408
İstek	Kısıtlamayı kişinin kendisi ister	TMK m. 408
İspat	Sebep ve sonuç kişi tarafından ispat edilir	TMK m. 408

Konu	Kural	Dayanak
Dinlenme	Bu sebeple kimse dinlenilmeden kısıtlanamaz	TMK m. 409/1
Vasi	Kişinin gösterdiği kimse, haklı sebep yoksa vasi atanır	TMK m. 415
Kayyım	Aynı sebeplerle istek üzerine kayyım atanabilir	TMK m. 428
Kaldırma	Kısıtlamayı gerektiren sebep ortadan kalkınca	TMK m. 476
Kaynak	743 m. 358	Gerekçe, s. 140

TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 358. maddesini karşılamaktadır. 1
Gerekçe, yeni düzenlemede isteğe dayanan kısıtlılık hâline yeni sebepler eklendiğini, **yaşlılık, sakatlık ve tecrübesizlik** sebeplerine ilave olarak **ağır hastalık** sebebinin de eklendiğini belirtir. Tasarının 408. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 459). Maddedeki "sakatlığı" ibaresi, 2013'te 6462 sayılı Kanunla "engelliliği" olarak değiştirilmiştir.

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, kısıtlamanın ancak kişinin **kendi isteğiyle** verilebilmesidir; yakınların istemi tek başına 408. maddeyi işletmez. İkinci nokta, isteğin yetmemesi, kanunda sayılan sebeplerden biri yüzünden **işlerin gerektiği gibi yönetilemediğinin ispat edilmesi** gerektiğidir. Üçüncü nokta, kişinin mutlaka **dinlenmesi** ve kısıtlanmayı isteyip istemediğinin sorulmasıdır (TMK m. 409).

II. İsteğe Bağlı Kısıtlamanın Sebepleri

- **Yaşlılık ve engellilik:** İleri yaş veya engel sebebiyle işlerin yönetilememesi.
- **Deneyimsizlik:** İşleri yürütmek için gereken tecrübenin bulunmaması.
- **Ağır hastalık:** 4721 sayılı Kanunla eklenen sebep.

Madde dört sebep sayar: yaşlılık, engellilik, deneyimsizlik ve ağır hastalık. Eski 2
Kanun'un 358. maddesi ihtiyarlık, malullük ve tecrübesizlik sebeplerini sayıyordu; gerekçeye göre yeni düzenleme bunlara ağır hastalığı eklemiştir. Maddenin ilk metnindeki "sakatlığı" ibaresi, 25.04.2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1. maddesiyle "engelliliği" olarak değiştirilmiştir.

Sebeplerin varlığı tek başına yetmez; kişinin bu sebeplerden biri yüzünden işlerini 3
gerektiği gibi yönetemediğini ispat etmesi gerekir. Kısıtlama sebepleri kanunda sınırlı olarak sayılmıştır ve ergin bir kişiye vasi atanabilmesi için 405-408. maddelerdeki sebeplerden biri bulunmalıdır.[1]

1 Yargıtay 8. HD, 19.03.2019, E. 2018/11560, K. 2019/2900.

III. Kişinin İsteği

- **İstek:** Kısıtlamayı kişinin kendisi ister.
- **Bildirim:** İstek açılmış bir davada da bildirilebilir.
- **Yakınların istemi:** Kişinin talebi yoksa 408. madde uygulanmaz.

1. madde kişiye bir hak tanır: kanundaki sebeplerden biri yüzünden işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden ergin, kısıtlanmasını isteyebilir. Yargıtay, bu hak için kişinin bizzat dava açmasının gerekmediğini, başkası tarafından açılmış bir davada isteğini bildirmesinin de yeterli olduğunu kabul etmiştir.[2] Buna karşılık kişinin kısıtlanma talebi bulunmuyorsa ve diğer kısıtlama sebepleri de gerçekleşmemişse, yakınların istemiyle kısıtlama kararı verilemez.[3]

4 Yaşlılık sebebiyle vasi atanması istenen davalarda hukuki nitelendirme hâkime aittir; talep 408. maddeye dayanıyorsa mahkeme bu maddeye göre inceleme yapmalıdır.[4]

IV. İspat

- **İki unsur:** Sebep ve bu yüzden işlerin yönetilememesi.
- **Deliller:** Gösterilen deliller toplanır, gerekirse re'sen araştırılır.
- **Rapor:** Akıl hastalığı bulunmadığını belirten rapor tek başına ret sebebi değildir.

5 İsteğe bağlı kısıtlamada ispat, kısıtlanmak isteyen kişiye düşer. Yargıtay, kişinin kısıtlanmasını istemesinin yeterli olmadığını, 408. maddedeki durumda olduğunu ve bu yüzden işlerini gerektiği gibi yönetemediğini de ispat etmesi gerektiğini; bunun için gösterilecek delillerin toplanması ve vesayet işleri kamu düzeniyle ilgili olduğundan gerekirse kendiliğinden araştırma yapılması gerektiğini belirtmiştir.[5]

6 Resmî sağlık kurulu raporu zorunluluğu, kanunda akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama için öngörülmüştür (TMK m. 409); isteğe bağlı kısıtlamada rapor, ispat araçlarından biridir. Sağlık raporunda akıl hastalığı bulunmadığının ve vasi gerekmediğinin belirtilmesi, 408. madde koşulları gerçekleşen kişinin isteğinin reddi için yeterli görülmemiştir.[6] Koşulları gerçekleşen kişinin uzun yıllar kısıtlanmayı istememiş olması da ret sebebi sayılmamıştır.[7]

2 Yargıtay 2. HD, 26.12.2011, E. 2011/12332, K. 2011/23616.
3 Yargıtay 8. HD, 19.09.2017, E. 2017/2884, K. 2017/11059.
4 Yargıtay 18. HD, 13.06.2013, E. 2013/8829, K. 2013/10363.
5 Yargıtay 2. HD, 21.11.2011, E. 2011/6557, K. 2011/19218.
6 Yargıtay 18. HD, 25.03.2013, E. 2013/3280, K. 2013/4576.
7 Yargıtay 2. HD, 05.09.2012, E. 2012/1035, K. 2012/20344.

V. Dinlenme ve Yargılama

- **Dinlenme:** Bu sebeple kimse dinlenilmeden kısıtlanamaz.
- **İsteğin sorulması:** Kişiye kısıtlanmayı isteyip istemediği sorulur.
- **Duruşma:** Tebligat yapılmadan dosya üzerinden karar verilemez.

7 Bir kimse dinlenilmeden isteği sebebiyle kısıtlanamaz (TMK m. 409). Yargıtay, kısıtlanması istenen kişi dinlenmeden ve kısıtlanmayı isteyip istemediği sorulmadan verilen kısıtlama kararını kanun yararına bozmuştur.[8] Aynı kural kısıtlanmak isteyen davacı için de geçerlidir; duruşma günü tebliğ edilmeden davacının yokluğunda verilen karar bozulmuştur.[9]

8 Vesayet işleri çekişmesiz yargı işidir; ancak dosya üzerinden karar verme imkânı, kısıtlanması istenene tebligat yapılması ve beyanının alınması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz.[10] Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir (TMK m. 397); vesayet işlerinde yetki, kısıtlanacak kişinin yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (TMK m. 411).

VI. Vasi Seçimi ve İstek Üzerine Kayyım

- **Vasi:** Kişinin gösterdiği kimse, haklı sebep yoksa atanır.
- **Öncelik:** Eş ve yakın hısımlar öncelikle değerlendirilir.
- **Kayyım:** Aynı sebeplerle kısıtlama yerine kayyım istenebilir.

9 Haklı sebepler engel olmadıkça vasiliğe, vesayet altına alınacak kişinin gösterdiği kimse atanır (TMK m. 415). Vesayet makamı vasiyi belirlerken eşin ve yakın hısımların önceliğini de gözetir (TMK m. 414). İsteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri varsa ergin bir kişiye kendi isteği üzerine bir kayyım da atanabilir (TMK m. 428); kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır (TMK m. 403).

10 Yargıtay, istek üzerine kayyım atanan kişinin dosyasında da yerleşim yeri değişikliği için vesayet makamının izninin aranacağını ve izin yoksa dosyanın kayyımı atayan mahkemede kalacağını belirtmiştir.[11]

VII. İlan ve Üçüncü Kişiler

- **İlan:** Kısıtlama kararı kesinleşince ilan olunur.
- **Üçüncü kişiler:** Kısıtlama iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez.
- **Önceki işlemler:** Kısıtlama davasının açılmış olması tek başına ehliyetsizlik sonucu doğurmaz.

8 Yargıtay 8. HD, 01.10.2018, E. 2018/13203, K. 2018/16570.
9 Yargıtay 2. HD, 20.01.2010, E. 2009/10526, K. 2010/1212.
10 Yargıtay 18. HD, 13.06.2013, E. 2013/8829, K. 2013/10363.
11 Yargıtay 5. HD, 15.09.2022, E. 2022/8073, K. 2022/12023.

11 Kısıtlama kararı kesinleşince kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilan olunur; kısıtlama iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez (TMK m. 410). Yargıtay, ayırt etme gücü bulunan kişinin kısıtlama davası sürerken fakat kısıtlama kararından önce yaptığı sözleşmenin, yalnız vesayet davasının daha önce açılmış olmasına dayanılarak ehliyetsizlik gerekçesiyle geçersiz sayılamayacağını belirtmiştir.[12]

VIII. Vesayetin Kaldırılması

- **Koşul:** Kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkması.
- **İstemin geri alınması:** Tek başına yetmez.
- **Araştırma:** Sebebin ortadan kalkıp kalkmadığı araştırılır.

12 Kendi isteğiyle kısıtlanmış olan kişi üzerindeki vesayetin kaldırılması, kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkmasına bağlıdır (TMK m. 476). Kısıtlı ve ilgililerden her biri vesayetin kaldırılmasını isteyebilir (TMK m. 472). Yargıtay, kısıtlının artık kısıtlanmayı istememesi gerekçesiyle, kısıtlama sebebinin ortadan kalkıp kalkmadığı araştırılmadan vesayetin kaldırılmasını eksik inceleme saymıştır.[13]

UYGULAMA NOTU

Yaşlılık, engellilik, deneyimsizlik veya ağır hastalık sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemeyen kişi, kısıtlanmasını kendisi isteyebilir, vasi olarak atanmasını istediği kişiyi de gösterebilir (TMK m. 415). **Anne, baba veya eş için vasi düşünülüyorsa**, 408. maddenin ancak ilgilinin kendi isteğiyle işleyeceği göz önünde bulundurulmalıdır; kişi duruşmada dinlenir ve isteği sorulur. **Tam bir kısıtlama gerekmiyorsa**, istek üzerine kayyım atanması da bir seçenektir (TMK m. 428).

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
26.12.2011 · E. 2011/12332 · K. 2011/23616

408. madde uyarınca kısıtlanmak isteyen kişinin davayı bizzat açması gerekmez; açılmış bir davada isteğini bildirmesi yeterlidir

Kısıtlanması istenen kişi hakkında açılan davada 405. madde yönünden kısıtlama istemi reddedilmiştir. Kısıtlanması istenen kişi duruşmadaki beyanında ve temyiz dilekçesinde kısıtlanmasını istediğini bildirmişti; mahkeme 408. madde yönünden inceleme yapmadan davayı reddetmiştir.

12 Yargıtay 11. HD, 08.04.2014, E. 2013/17406, K. 2014/6850.
13 Yargıtay 8. HD, 26.01.2017, E. 2017/920, K. 2017/766.

> *Türk Medeni Kanununun 408. maddesine göre kısıtlama kararı verilebilmesi için, kısıtlanması istenilen kişinin kendisinin bizzat dava açmasına gerek olmayıp, açılan bir davada bu isteğini bildirmesi de yeterlidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, isteğe bağlı kısıtlamada isteğin nasıl ortaya konacağını gösterir. Daire, kısıtlanması istenen kişinin kendisinin dava açmasının zorunlu olmadığını, başkası tarafından açılmış bir davada bu isteğini bildirmesinin de yeterli olduğunu belirtmiştir. Kişi duruşmada ve temyiz dilekçesinde kısıtlanmasını istediğini bildirdiğinden, 408. maddedeki durumda olup olmadığının belirlenmesi için deliller toplanmadan ve vesayet işlerinin kamu düzeniyle ilgili olduğu gözetilmeden verilen ret kararı bu yönden bozulmuştur (TMK m. 409).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
21.11.2011 · E. 2011/6557 · K. 2011/19218

Kısıtlanmayı istemek tek başına yetmez; kişi 408. maddedeki durumda olduğunu ve bu yüzden işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat etmelidir

Kısıtlanması istenen kişi hakkında başkası tarafından dava açılmıştır; kısıtlanması istenen kişi duruşmaya katılarak kısıtlanmasını istediğini bildirmiştir. Mahkeme davayı aktif husumet yokluğu nedeniyle reddetmiştir.

> *Ancak, kişinin kısıtlanmasını istemesi yeterli olmayıp; Türk Medeni Kanununun 408. maddesindeki durumda bir kişi olduğunu ve bu durumu sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini de ispat etmesi gerekir. Açıklanan nedenlerle; kısıtlanması istenilen kişinin, yasada açıklanan durumda olup olmadığının belirlenmesi için gösterilecek deliller toplanarak, vesayet işleri kamu düzeniyle ilgili olduğundan, gerekirse kendiliğinden araştırma ilkesi uyarınca inceleme de yapılarak; gerçekleşecek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken; davanın aktif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 408. maddedeki iki koşulu birlikte gösterir: kişinin isteği ve kanunda sayılan sebeplerden biri yüzünden işlerini gerektiği gibi yönetemediğinin ispatı. Daire, isteğin açılmış bir davada bildirilebileceğini kabul ettiğinden, davanın başkası tarafından açılmış olmasına dayanarak aktif husumet yokluğundan ret kararı verilmesini doğru bulmamıştır. Kısıtlanması istenen kişinin kanunda açıklanan durumda olup olmadığının gösterilecek delillerle ve gerekirse kendiliğinden araştırma yapılarak belirlenmesi gerektiği açıklanmıştır (TMK m. 409).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
05.09.2012 · E. 2012/1035 · K. 2012/20344

Koşulları gerçekleşen kişinin uzun yıllar kısıtlanmayı istememiş olması, isteğinin reddi için yasal bir sebep değildir

Davacı, uzun yıllardır süren engeli sebebiyle kendi işlerini göremediğini ve başkasının yardımına ihtiyaç duyduğunu ileri sürerek kısıtlanmasını istemiştir. Toplanan

deliller ve resmî sağlık kurulu raporu bu durumu doğruladığı hâlde mahkeme istemi reddetmiştir.

> *Gerçekleşen bu duruma göre ilgili kısıtlanmasını istemekte haklıdır. Davacının yirmi sekiz yıldır bu durumda olduğu halde bugüne kadar kısıtlanmasını istememiş olması isteğin reddi için yasal bir sebep değildir. Kısıtlanmasını gerektiren şartlar oluşmuştur. Vesayet makamının vasiyi belirlerken Türk Medeni Kanununun 414. maddesindeki öncelik durumunu gözeteceği de yasa gereğidir. Bu yönler dikkate alınmadan, isteğin kabulü yerine yasal olmayan gerekçe ile reddi doğru bulunmamıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, isteğin zamanlamasının 408. madde bakımından belirleyici olmadığını gösterir. Daire, bu hâlde kişinin dinlenmeden kısıtlanamayacağını hatırlatmış; koşulları deliller ve raporla anlaşılan davacının kısıtlanmasını istemekte haklı olduğunu belirtmiştir. Durumun uzun yıllardır sürmesi ve kişinin daha önce kısıtlanmayı istememiş olması ret sebebi sayılmamış; vesayet makamının vasiyi belirlerken eşin ve yakın hısımların önceliğini gözeteceği de vurgulanmıştır (TMK m. 414).

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
01.10.2018 · E. 2018/13203 · K. 2018/16570

Kısıtlanması istenen kişi dinlenmeden ve kısıtlanmayı isteyip istemediği sorulmadan 408. madde uyarınca kısıtlama kararı verilemez

Davacı, bir yakınının yaşlılığı ve hastalığı sebebiyle kendi işlerini göremediğini ileri sürerek kısıtlanmasını ve kendisinin vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme, kısıtlanması istenen kişinin beyanını almadan 408. madde uyarınca kısıtlama kararı vermiştir; karar kanun yollarına başvurulmadan kesinleşti ve kanun yararına temyiz edilmiştir.

> *Dosya kapsamından kısıtlanması istenilen ...'un yargılama sırasında dinlenilmediği, kısıtlanmayı isteyip istemediğinin sorulmadığı anlaşılmaktadır. Mahkemece kısıtlanması istenilen dinlenerek sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken, beyanı alınmaksızın karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır.*

DEĞERLENDİRME Karar, isteğe bağlı kısıtlamanın özünü oluşturan isteğin yargılamada doğrulanması gerektiğini gösterir. Daire, 409. maddenin birinci fıkrasına göre isteğe bağlı kısıtlama hâllerinde kısıtlanması istenenin dinlenmesinin zorunlu olduğunu hatırlatmıştır. Kısıtlanması istenen kişi yargılama sırasında dinlenmediği ve kısıtlanmayı isteyip istemediği sorulmadığı için verilen karar, sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına bozulmuştur (TMK m. 409).

5 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
19.09.2017 · E. 2017/2884 · K. 2017/11059

Kısıtlanması istenen kişinin kısıtlanma talebi yoksa 408. madde uygulanamaz; diğer kısıtlama sebepleri de gerçekleşmemişse dava reddedilir

Davacı, babasının yaşlı olduğunu, malvarlığını iyi yönetemediğini ve bir taşınmazını bedelini almadan bir yakınına devrettiğini ileri sürerek 405, 406 ve 408. maddeler uyarınca kısıtlanmasını istemiştir. Sağlık raporunda vasi atanmasının gerekmediği belirtilmişti; mahkeme davayı kabul etti ve karar kısıtlı adayı vekilince temyiz edilmiştir.

> *Mahkemece de, dava Türk Medeni Kanunu'nun 406. maddesi kapsamında değerlendirilmiş olmakla birlikte sağlık yönünden aldırılan rapor, kısıtlı adayının kısıtlanma talebinin bulunmaması ve bütün dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde Türk Medeni Kanununun 405, 406 ve 408. maddeleri koşullarını taşımayan davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçeyle kabulü doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 408. maddenin kısıtlanması istenen kişinin kendi talebi bulunmadıkça uygulanamayacağını gösterir. Daire, sağlık raporunda kısıtlanması istenen kişinin akli durumunun normal bir yaşama izin verdiğinin belirtildiğini, taşınmaz devirleri ve kalan malvarlığı gözetildiğinde darlık veya yoksulluk tehlikesinin ispatlanamadığını açıklamıştır. Kişinin kısıtlanma talebi de bulunmadığından 405, 406 ve 408. maddelerin koşullarının gerçekleşmediği belirtilerek davanın kabulü bozulmuştur (TMK m. 406).

6 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
26.01.2017 · E. 2017/920 · K. 2017/766

Kendi isteğiyle kısıtlanan kişinin vesayeti, kısıtlamayı gerektiren sebep ortadan kalkmadıkça yalnız artık istemediği için kaldırılamaz

Kendi isteğiyle 408. madde uyarınca kısıtlanmış olan kişi hakkında vesayetin kaldırılması istendi. Mahkeme, kısıtlı kısıtlanmayı istemediği sürece kısıtlanmasına karar verilemeyeceği gerekçesiyle ek kararla istemi kabul etmiştir; karar vasi tarafından temyiz edilmiştir.

> *Aynı Kanun'un 476. maddesine göre; kendi isteğiyle kısıtlanmış olan kişi üzerindeki vesayetin kaldırılması, kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkmasına bağlıdır. Vesayetin sona ermesi halleri Türk Medeni Kanunu'nun 470 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Mahkemece, kısıtlanma nedenleri de gözetilerek Türk Medeni Kanunu'nun 475 ve 476. maddeleri uyarınca araştırma ve inceleme yapılarak, kısıtlanma nedeninin ortadan kalktığına ilişkin sağlık raporu alındıktan sonra oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi yerine eksik inceleme ile talebin kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, isteğe bağlı kısıtlamanın başlangıcı ile sona ermesi arasındaki farkı gösterir. Kısıtlama kişinin isteğiyle başlar; ancak Daire, 476. madde

uyarınca kendi isteğiyle kısıtlanmış kişi üzerindeki vesayetin kaldırılmasının kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkmasına bağlı olduğunu belirtmiştir. Kısıtlama sebebinin ortadan kalkıp kalkmadığı araştırılmadan, yalnız kısıtlının artık istememesi gerekçesiyle vesayetin kaldırılması eksik inceleme sayılarak karar bozulmuştur (TMK m. 476).

7 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
20.01.2010 · E. 2009/10526 · K. 2010/1212

Kısıtlanmasını isteyen davacıya duruşma günü tebliğ edilmeden ve dinlenmeden yokluğunda karar verilemez

Davacı, 408. maddeye dayanarak kendisinin kısıtlanmasını istemiştir. Mahkeme, davacıya duruşma gününü tebliğ etmeden yokluğunda karar vermiştir.

> *Davacıya duruşma günü tebliğ edilerek, istekle ilgili dinlenilmesi (TMK. md. 409) ve delilleri sorulup bu çerçevede toplanıp, değerlendirilerek sonucu itibariyle karar vermek gerekirken, duruşma günü tebliğ edilmeden yokluğunda yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, dinlenme kuralının kısıtlanmak isteyen kişi bakımından da işlediğini gösterir. Daire, davacıya duruşma gününün tebliğ edilmesi, istekle ilgili olarak dinlenmesi ve delillerinin sorulup toplanarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Duruşma günü tebliğ edilmeden davacının yokluğunda verilen karar bozulmuştur (TMK m. 409).

8 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
13.06.2013 · E. 2013/8829 · K. 2013/10363

Yaşlılık sebebiyle vasi istenen davada hukuki nitelendirme hâkime aittir; 408. madde isteminde tebligat yapılmadan dosya üzerinden karar verilemez

Davacı, babasının yaşlı olduğunu ve işlerini yapamadığını belirterek vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme davayı 405. madde kapsamında değerlendirdi ve alınan rapora dayanarak kısıtlanması istenen kişiye tebligat yapmadan dosya üzerinden reddetmiştir.

> *Öte yandan davada ileri sürülen kısıtlanma nedenine göre; kısıtlanması istenilenin beyanı alınmadan ve kısıtlanma nedeni ispatlanmadan karar verilemeyeceğinden ayrıca dava kamu düzenini ilgilendirmesi nedeniyle resen araştırmayı gerektirdiğinden Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 320/1. maddesi uyarınca dosya üzerinden karar verilemez. Açıklanan nedenlerle kısıtlanması istenilene tebligat yapılıp davaya cevap verme imkanı tanınmadan ve duruşma yapılmaksızın yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yaşlılık sebebiyle açılan vesayet davalarında 408. maddenin nasıl işletileceğini gösterir. Daire, olayları açıklamanın taraflara, hukuki nitelendirmenin hâkime ait olduğunu ve davanın 408. maddeye dayandığını belirt-

miştir. Vesayet işlerinin çekişmesiz yargı işi olması ve dosya üzerinden karar verme imkânı, kısıtlanması istenene tebligat yapılması zorunluluğunu ortadan kaldırmadığından, duruşma yapılmadan verilen ret kararı bozulmuştur (TMK m. 409).

9 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
25.03.2013 · E. 2013/3280 · K. 2013/4576

Akıl hastalığı bulunmadığını ve vasi gerekmediğini belirten rapor, 408. madde koşulları gerçekleşmiş kişinin isteğinin reddi için yeterli değildir

Davacı, yaşlı olan üvey babasının kendi işlerini göremediğini belirterek kısıtlanmasını ve kendisinin vasi atanmasını istemiştir. Sağlık raporunda akıl hastalığı saptanmadığı ve vasi atanmasının gerekmediği belirtilmişti; kısıtlanması istenen kişi duruşmada başkasının yardımı olmadan işlerini göremediğini ve kısıtlanmak istediğini açıkça ifade etmiştir. Mahkeme davayı reddetmiştir.

> *Tüm dosya birlikte değerlendirildiğinde Türk Medeni Kanunu'nun 408. maddesi koşullarının oluştuğu ve istek üzerine kısıtlama talebinin kabulüne karar verilmesi gerekirken, mahkemece yazılı şekilde davanın tümden reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 408. maddenin 405. maddeden farklı bir değerlendirme gerektirdiğini gösterir. Daire, raporda akıl hastalığı saptanmamasını ve vasi atanmasının gerekmediğinin belirtilmesini, kişinin kendi isteğine dayanan kısıtlama bakımından belirleyici saymamıştır. Mahkemenin gözlemi ve kişinin duruşmadaki açık beyanı birlikte değerlendirilerek 408. madde koşullarının oluştuğu ve istek üzerine kısıtlama talebinin kabul edilmesi gerektiği belirtilmiş, davanın tümden reddi bozulmuştur (TMK m. 405).

10 **YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ**
08.04.2014 · E. 2013/17406 · K. 2014/6850

İsteğe bağlı kısıtlama kararı ilandan önce iyiniyetli üçüncü kişileri etkilemez; ayırt etme gücü bulunan kişinin kısıtlama kararından önce yaptığı sözleşme bu yüzden geçersiz sayılamaz

Kendi isteğiyle 408. madde uyarınca kısıtlanan davacı adına, kısıtlama davası sürerken imzaladığı bir şirket kuruluş sözleşmesinin iptali istendi. Mahkeme, sözleşme tarihinde davacının sözleşme yapma ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle davayı kabul etmiştir.

> *TMK'nın 410. maddesinin 2 ve 3. bendi "Kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez. Ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçlarına ilişkin hükümler saklıdır." hükmünü haiz olmakla, isteğe bağlı kısıtlama kararının üçüncü kişiler yönünden sonuç doğurabilmesi için kararın ilan edilmesi gerektiği açıkça hüküm altına alınmıştır. Bu halde, davacı kısıtlının ayırt etme gücü bulunduğuna göre, mahkemece, vesayet davası açılma tarihinin şirket ana sözleşmesinden önce olması esas alınarak, kısıtlama kararı şirket ana sözleşme tarihinden sonra olsa da, davacının sözleşme düzenlendiği tarihte sözleşme yap-*

ma ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar vermesi yerinde değildir.

DEĞERLENDİRME Karar, isteğe bağlı kısıtlamanın zaman bakımından etkisini gösterir. Daire, kısıtlamanın iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemediğini ve isteğe bağlı kısıtlama kararının üçüncü kişiler yönünden sonuç doğurabilmesi için ilan edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayırt etme gücü bulunan kişinin kısıtlama davası sürerken fakat kısıtlama kararından önce yaptığı sözleşme, yalnız vesayet davasının daha önce açılmış olmasına dayanılarak ehliyetsizlik gerekçesiyle geçersiz sayılmamıştır (TMK m. 410).

11 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
15.09.2022 · E. 2022/8073 · K. 2022/12023

İsteğe bağlı kısıtlama sebebi bulunan kişiye kendi isteğiyle kayyım atanabilir; kayyım dosyasının takibi de yerleşim yeri iznine bağlıdır

Ergin bir kişiye 428. madde uyarınca kayyım atanmıştı. Kayyım, bu kişi adına yatırılan parayı çekebilmek için izin istemiştir; kişinin başka bir ildeki bir kurumda kaldığı gerekçesiyle iki sulh hukuk mahkemesi yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kendisine kayyım tayin edilenin yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Akçaabat Sulh Hukuk Mahkemesince TMK'nın 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olmadığından dosyanın takibi ile Akçaabat Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 408. maddeye bağlı bir seçenek olan istek üzerine kayyımlığın uygulanışını gösterir. Daire, isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri varsa ergin bir kişiye kendi isteği üzerine kayyım atanabileceğini ve vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım atanmasında da uygulanacağını aktarmıştır. Kayyım atanan kişinin yerleşim yerinin değiştirilmesi için vesayet makamınca verilmiş bir izin bulunmadığından, dosyanın takibinde kayyımı atayan mahkemenin yetkili olduğu belirtilmiştir (TMK m. 428).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 409:** İlgilinin dinlenilmesi ve bilirkişi raporu.
- **TMK m. 428:** İstek üzerine kayyımlık.
- **TMK m. 415:** Vasi seçiminde ilgililerin isteği.
- **TMK m. 476:** İstek üzerine kısıtlamada vesayetin kaldırılması.
- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.

MADDE

409

C. Usul

I. İlgilinin dinlenilmesi ve bilirkişi raporu

KANUN METNİ

(1) Bir kimse dinlenilmeden savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetimi veya isteği sebebiyle kısıtlanamaz.

(2) Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilir. (Değişik cümle:2/3/2024-7499/6 md.) Resmî sağlık kurulu raporunun tanzimi için gereklilik bulunması halinde 436 ncı madde hükümleri uygulanır. Hâkim, karar vermeden önce, kurul raporunu göz önünde tutarak kısıtlanması istenen kişiyi dinleyebilir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 409, kısıtlama yargılamasının iki temel güvencesini düzenler. Birinci fıkraya göre bir kimse **dinlenilmeden** savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetimi veya isteği sebebiyle **kısıtlanamaz**. İkinci fıkraya göre **akıl hastalığı veya akıl zayıflığı** sebebiyle kısıtlamaya ancak **resmî sağlık kurulu raporu** üzerine karar verilir; raporun tanzimi için gereklilik bulunursa

436. madde

hükümleri uygulanır ve hâkim, karar vermeden önce kurul raporunu göz önünde tutarak kısıtlanması istenen kişiyi **dinleyebilir**. Raporun hazırlanmasına ilişkin cümle 2019'da eklenmiş, 2023'te iptal edilmiş ve 2024'te yeniden düzenlenmiştir.[1]

TEMEL KAVRAMLAR

Dinlenme	Kısıtlanması istenen kişinin mahkemece bizzat dinlenerek beyanının alınması.

1 AYM, 25.01.2023, E. 2020/30, K. 2023/12.

Resmî sağlık kurulu raporu	Kişinin kısıtlanmasını gerektiren bir akıl hastalığı veya akıl zayıflığı bulunup bulunmadığını değerlendiren, tek bir hekim tarafından değil kurul olarak düzenlenen resmî rapor.
Hekim ön raporu	Resmî sağlık kurulu raporu alınabilmesi için kişinin sağlık kuruluşuna yerleştirilmesine dayanak olan hekim raporu (TMK m. 436).
Kısıtlanması istenen	Hakkında kısıtlama istenen veya kendisi kısıtlanmayı isteyen kişi.
Denetim makamı	Asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 409- Madde yürürlükteki 359 uncu maddeden kısmen değiştirilerek ve arılaştırılarak alınmıştır. Savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşam tarzı, kötü yönetim ve isteğe bağlı kısıtlama hâllerinde kişinin dinlenmesi zorunluluğu öngörülmüştür. Maddenin ikinci fıkrasında akıl hastalığı ve akıl zayıflığı sebepleriyle kısıtlamanın ancak resmî sağlık kurulu raporu ile mümkün olduğu kabul edilmektedir. Bu fıkraya eklenen yeni bir hükümle, hâkimin kurul raporuna rağmen, bu rapor göz önünde tutularak kısıtlanması istenen kişiyi dinleyebilmesi öngörülmüştür. Bu hüküm sayesinde, uygulamada zaman zaman yakınmalara neden olan, kötüniyetli olarak, aslında akıl hastası ya da akıl zayıfı olmadığı hâlde kişilerin gıyaplarında mahkeme kararlarıyla kısıtlanmalarının önüne geçilmek istenmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 140*

Tasarının 409. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 459). İkinci fıkranın ikinci cümlesi ise sonradan eklenmiş ve yeniden düzenlenmiştir; bugünkü cümlenin gerekçesi aşağıdadır.

Gerekçe

> Madde 6- Maddeyle, 4721 sayılı Kanunun 409 uncu maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi, Anayasa Mahkemesinin 25/1/2023 tarihli ve E: 2020/30; K: 2023/12 sayılı kararıyla, bağlantılı olması nedeniyle 436 ncı maddenin birinci fıkrasının (6) numaralı bendiyle birlikte iptal edilmiştir. Teklifle söz konusu 436 ncı madde, iptal gerekçeleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmektedir. Bu itibarla, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya karar verilebilmesi için aranan resmî sağlık kurulu raporunun tanzimi açısından gereklilik bulunması halinde 436 ncı madde hükümlerinin uygulanabileceği belirtilerek maddedeki iptale konu hüküm yeniden düzenlenmektedir. Böylelikle akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya karar verilebilmesi için aranan resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesinin temini amacıyla 436 ncı maddenin birinci fıkrasında belirtilen usule başvurulabilecektir.
>
> *Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 109 (28. Dönem), s. 11*

Adalet Komisyonu, Teklifin çerçeve 1 ilâ 13. maddelerini, dolayısıyla 409. maddeyi değiştiren 6. maddeyi aynen kabul etmiştir (S. Sayısı 109, s. 38).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 359. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *İsraf, ayyaşlık, sui hal veya sui idare sebebi ile bir kimsenin hacrine; ancak kendisinin istimaından sonra, hükmolunabilir. Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebi ile hacir hükmü, ancak ehli hibre raporu üzerine verilebilir. Evvel emirde hastanın istimaı faydalı olup olmadığı raporda bilhassa tasrih olunur.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 359 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 359	4721 sayılı Kanun m. 409
Dinlenme	İsraf, ayyaşlık, kötü hâl veya kötü yönetim sebebiyle kısıtlamada kişi dinlenir	Savurganlık, bağımlılık, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim ve istek sebebiyle kısıtlamada kişi dinlenir
Rapor	Akıl hastalığı veya akıl zayıflığında bilirkişi raporu	Akıl hastalığı veya akıl zayıflığında resmî sağlık kurulu raporu
Dinlemenin yararı	Raporda kişinin dinlenmesinin yararlı olup olmadığı özellikle belirtilir	Hâkim kurul raporunu göz önünde tutarak kişiyi dinleyebilir
Raporun tanzimi	Düzenlenmemiş	Gereklilik varsa 436. madde uygulanır

Değişiklik durumu

Cümle, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği 27.03.2024 tarihinden önce, 12.03.2024'te yürürlüğe giren 7499 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrası ile ikinci fıkranın diğer cümleleri 2002'den bu yana değişmemiştir.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.
24.12.2019	İkinci fıkraya "Bu raporun tanzimi için gerektiğinde 436 ncı madde hükümleri uygulanır." cümlesi eklendi	7196 s. K. m. 52, RG 24.12.2019, sayı 30988
25.01.2023	Eklenen cümle Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edildi; iptal kararın yayımlanmasından dokuz ay sonra yürürlüğe girecekti	AYM, K. 2023/12
27.06.2023	İptal kararı Resmî Gazete'de yayımlandı	RG 27.06.2023, sayı 32234
12.03.2024	Cümle "Resmî sağlık kurulu raporunun tanzimi için gereklilik bulunması halinde 436 ncı madde hükümleri uygulanır." biçiminde yeniden düzenlendi (kabul tarihi 02.03.2024)	7499 s. K. m. 6, RG 12.03.2024, sayı 32487

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Dinlenme	Savurganlık, bağımlılık, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim veya istek sebebiyle kimse dinlenilmeden kısıtlanamaz	TMK m. 409/1
Rapor	Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilir	TMK m. 409/2
Raporun tanzimi	Gereklilik bulunursa 436. madde hükümleri uygulanır	TMK m. 409/2, 7499 s. K. m. 6
Hâkimin dinlemesi	Hâkim kurul raporunu göz önünde tutarak kişiyi dinleyebilir	TMK m. 409/2
Yerleştirmeye itiraz	Hekim ön raporuyla verilen yerleştirme kararına on gün içinde itiraz edilebilir	TMK m. 436/1-6
Kaldırma	Akıl hastalığı sebebiyle kısıtlamada vesayet ancak kurul raporuyla kaldırılır	TMK m. 474
Kaynak	743 m. 359	Gerekçe, s. 140

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 359. maddesinden kısmen değiştirilerek ve arılaştırılarak alınmıştır. Gerekçe, savurganlık, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşam tarzı, kötü yönetim ve isteğe bağlı kısıtlama hâllerinde **kişinin dinlenmesi zorunluluğunun** öngörüldüğünü; ikinci fıkraya eklenen yeni bir hükümle hâkimin kurul raporuna rağmen, bu rapor göz önünde tutularak kişiyi **dinleyebilmesinin** kabul edildiğini belirtir. Gerekçeye göre bu sayede, kötüniyetli olarak ve aslında akıl hastası ya da akıl zayıfı olmadığı hâlde kişilerin **gıyaplarında kısıtlanmalarının önüne geçilmek** istenmiştir. Tasarının 409. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 459).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, dinlenme kuralının kısıtlama sebebine göre değişmesidir: savurganlık, bağımlılık, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim ve istek sebebiyle kısıtlamada kişi **mutlaka dinlenir**; akıl hastalığı veya akıl zayıflığında ise hâkim kurul raporunu göz önünde tutarak kişiyi **dinleyebilir**. İkinci nokta, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamanın ancak **resmî sağlık kurulu raporu** üzerine verilebilmesi, tek bir hekimin raporunun bunun yerine geçmemesidir. Üçüncü nokta, raporun hazırlanması için kişi sağlık kuruluşuna yerleştirilirse bu karara karşı **itiraz yolunun** açık olmasıdır (TMK m. 436).

II. Dinlenme Zorunluluğu

- **Kapsam:** Savurganlık, bağımlılık, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim ve istek.
- **Zorunluluk:** Kişi dinlenmeden kısıtlama kararı verilemez.
- **İstek:** İsteğe bağlı kısıtlamada kişiye kısıtlanmayı isteyip istemediği sorulur.

Birinci fıkra, 406 ve 408. maddelerdeki kısıtlama sebeplerinde kişinin dinlenmesini zorunlu kılar: bir kimse dinlenilmeden savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetimi veya isteği sebebiyle kısıtlanamaz. Gerekçe, bu hâllerde kişinin dinlenmesi zorunluluğunun bilinçli olarak öngörüldüğünü belirtir. Yargıtay, isteğe bağlı kısıtlamada kişi dinlenmeden ve kısıtlanmayı isteyip istemediği sorulmadan verilen kararı kanun yararına bozmuştur.[2] 2

Kısıtlama istemi malvarlığını kötü yönetme iddiasına da dayanıyorsa mahkeme yalnız sağlık kurulu raporuyla yetinemez; deliller toplanmalı ve kısıtlı adayı dinlenmelidir.[3] 3

III. Resmî Sağlık Kurulu Raporu

- **Zorunluluk:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığında rapor olmadan kısıtlama olmaz.
- **Kurul:** Tek bir hekimin veya uzmanın raporu yeterli değildir.
- **İçerik:** Rapor, kısıtlamanın gerekip gerekmediğine ilişkin kanaat içermelidir.

İkinci fıkranın ilk cümlesine göre akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilir. Sağlık kurulu raporu hiç alınmadan verilen kısıtlama kararı bozulmuştur.[4] Yargıtay, tek bir uzmanın muayene raporunu bu koşulu karşılamayan yetersiz bir rapor saymış ve kişinin tam teşekküllü bir hastaneye sevk edilerek kurul raporu alınmasını istemiştir.[5] Başka bir dosyada alınmış ve kişinin kısıtlanması gerekip gerekmediğine ilişkin kanaat içermeyen rapor da kısıtlamaya esas alınamaz.[6] 4

Raporlar arasında çelişki varsa çelişki giderilmeden karar verilemez; Yargıtay bu durumda kişinin Adli Tıp Kurumu Üst Kuruluna sevk edilmesini istemiştir.[7] Hâkim bilirkişi görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirir; ancak kurul raporu kısıtlama koşullarının gerçekleştiğini gösteriyorsa mahkeme, kişinin duruşmadaki cevaplarına dayanarak özel bilgi gerektiren tıbbi değerlendirmeyi bir yana bırakamaz.[8] 5

2 Yargıtay 8. HD, 01.10.2018, E. 2018/13203, K. 2018/16570.
3 Yargıtay 18. HD, 23.02.2015, E. 2014/15221, K. 2015/2614.
4 Yargıtay 8. HD, 17.10.2017, E. 2017/6602, K. 2017/13059.
5 Yargıtay 2. HD, 18.06.2008, E. 2008/3783, K. 2008/8890.
6 Yargıtay 2. HD, 12.03.2012, E. 2011/13350, K. 2012/5541.
7 Yargıtay 8. HD, 20.02.2018, E. 2017/10658, K. 2018/2519.
8 Yargıtay 18. HD, 28.02.2013, E. 2012/15176, K. 2013/2735.

IV. Raporun Hazırlanması: 436. Madde Usulü

- **Atıf:** Gereklilik varsa 436. madde hükümleri uygulanır.
- **Yerleştirme:** Hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün.
- **İtiraz:** Yerleştirme kararına on gün içinde denetim makamına itiraz.

6 İkinci fıkranın ikinci cümlesine göre resmî sağlık kurulu raporunun tanzimi için gereklilik bulunması hâlinde 436. madde hükümleri uygulanır. Bu atıfla raporun alınabilmesi için 436. maddenin birinci fıkrasının (6) numaralı bendindeki usule başvurulabilir: kişiden kan veya benzeri biyolojik örnekler alınabilir, gerekli tıbbi müdahaleler yapılabilir ve gerektiğinde kişi, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir. Yerleştirme kararı derhâl ilgiliye ve yakınlarına bildirilir; ilgili veya yakınları bildirimden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir, itiraz kararın icrasını durdurmaz ve ivedilikle karara bağlanır (TMK m. 436).

7 Bu cümle maddeye ilk olarak 7196 sayılı Kanunla 2019'da eklenmişti. Anayasa Mahkemesi, hekim ön raporu üzerine sağlık kuruluşuna yerleştirilen kişinin bu karara karşı başvurabileceği bir yol öngörülmediği için 436. maddeye eklenen bendin ilgili kısmını ve onunla bağlantılı bu cümleyi iptal etmiştir.[9] 7499 sayılı Kanun cümleyi yeniden düzenlemiş ve 436. maddeye yerleştirme kararına karşı itiraz yolunu eklemiştir (TBMM S. Sayısı 109, s. 11).

V. Hâkimin Kişiyi Dinlemesi

- **Yetki:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığında hâkim kişiyi dinleyebilir.
- **Amaç:** Kişilerin gıyaplarında haksız yere kısıtlanmalarını önlemek.
- **Yerinde dinleme:** Kişi mahkemeye gelemiyorsa hâkim onu bulunduğu yerde dinleyebilir.

8 İkinci fıkranın son cümlesine göre hâkim, karar vermeden önce kurul raporunu göz önünde tutarak kısıtlanması istenen kişiyi dinleyebilir. Gerekçe, bu hükümle uygulamada yakınmalara neden olan, kötüniyetli olarak ve aslında akıl hastası ya da akıl zayıfı olmadığı hâlde kişilerin gıyaplarında kısıtlanmalarının önüne geçilmek istendiğini belirtir (S. Sayısı 723, s. 140).

9 Kurul raporu kişinin dinlenmesinde fayda olduğunu belirtiyorsa, Yargıtay kişinin mahkemede hazır edilerek dinlenmesini, bu mümkün değilse hâkimin kişiyi bizzat bulunduğu yerde dinlemesini istemiştir.[10]

9 AYM, 25.01.2023, E. 2020/30, K. 2023/12, § 112, § 130.
10 Yargıtay 8. HD, 30.04.2018, E. 2018/9313, K. 2018/11811.

VI. Vesayetin Kaldırılmasında Rapor

- **Kural:** Akıl hastalığında vesayet kurul raporuyla kaldırılır.
- **Tek hekim:** Kaldırma veya devam kararı tek hekim raporuna dayanamaz.
- **İstem:** Kısıtlı ve ilgililer vesayetin kaldırılmasını isteyebilir.

Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kısıtlanmış olan kişi üzerindeki vesa- 10
yetin kaldırılmasına, ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalkmış olduğunun resmî sağlık kurulu raporu ile belirlenmesi hâlinde karar verilebilir (TMK m. 474). Kısıtlı ve ilgililerden her biri vesayetin kaldırılmasını isteyebilir (TMK m. 472). Yargıtay, tek hekimden alınan rapora dayanarak kısıtlılığın devamına karar verilmesini de eksik inceleme saymıştır.[11]

UYGULAMA NOTU

Eş veya bir yakın için akıl hastalığı sebebiyle kısıtlama isteniyorsa, mahkemenin resmî sağlık kurulu raporu alması gerektiği, tek bir hekimin raporunun yetmeyeceği göz önünde bulundurulmalıdır. **Kısıtlanması istenen kişi**, savurganlık, kötü yönetim veya istek sebebiyle dinlenilmeden kısıtlanamaz; akıl hastalığı iddiasında da hâkim kişiyi dinleyebilir. **Rapor için bir sağlık kuruluşuna yerleştirme hâlinde**, ilgili kişi veya yakınları bu karara bildirimden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir (TMK m. 436).

İÇTİHATLAR

1 ANAYASA MAHKEMESİ · NORM DENETİMİ
25.01.2023 · E. 2020/30 · K. 2023/12

Resmî sağlık kurulu raporu için kişinin hekim ön raporuyla sağlık kuruluşuna yerleştirilmesine imkân veren 409. madde cümlesi, itiraz güvencesi bulunmadığı için iptal edilmiştir

Bir iptal davası ve bir itiraz başvurusu üzerine, 7196 sayılı Kanunla 409. maddenin ikinci fıkrasına eklenen ve resmî sağlık kurulu raporunun düzenlenmesi için gerektiğinde 436. madde hükümlerinin uygulanacağını öngören cümle ile 436. maddeye eklenen bentler incelenmiştir.

> *Dava konusu kural, bir kimsenin vesayet altına alınmasının gerekli olup olmadığının tespiti sürecinde bir sağlık kuruluşunda 20 güne kadar gözlem altına alınmasına imkân tanımaktadır. Kural kapsamına giren kişinin gözlem altına alınmasının amacı onun vesayet altına alınmasını gerektiren koşulların oluşup oluşmadığının tespit edilmesidir. Kişinin vesayet altına alınmasının gerekip gerekmediğinin tespiti amacıyla gözlem altına alınmasında kamu yararı bulunduğu tartışmasızdır. Bu sebeple kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik*

11 Yargıtay 8. HD, 02.03.2017, E. 2017/1084, K. 2017/2817.

müdahalenin anayasal açıdan meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

DEĞERLENDİRME Karar, 409. maddenin ikinci fıkrasındaki bugünkü cümlenin sebebidir. Mahkeme, kuralın kişinin vesayet altına alınmasının gerekip gerekmediğini tespit amacıyla bir sağlık kuruluşunda 20 güne kadar gözlem altına alınmasına imkân tanıdığını ve bunun meşru bir amaca dayandığını kabul etmiştir. Ancak 436. maddeye eklenen bent için belirtilen gerekçenin, yani hekim ön raporu üzerine sağlık kuruluşuna yerleştirilen kişinin bu karara karşı başvurabileceği bir yolun öngörülmemesinin bu cümle bakımından da geçerli olduğu belirtilerek cümle Anayasa'nın 13 ve 19. maddelerine aykırı bulunmuş ve oybirliğiyle iptal edilmiştir. İptal hükmü kararın 27.06.2023 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmasından dokuz ay sonra yürürlüğe girecekti; cümle 7499 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiş, 436. maddeye de itiraz yolu eklenmiştir (TMK m. 436).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
12.03.2012 · E. 2011/13350 · K. 2012/5541

Kısıtlanması gerekip gerekmediğine ve kişinin dinlenip dinlenmeyeceğine ilişkin kanaat içermeyen rapor, 409. maddedeki resmî sağlık kurulu raporu yerine geçmez

Mahkeme, kısıtlanması istenen kişi hakkında bir ceza yargılamasında alınmış raporun fotokopisine dayanarak 405. madde uyarınca kısıtlama kararı vermiştir; kişi hakkında ayrıca resmî sağlık kurulu raporu alınmamıştır.

> *Bu raporda kişinin kısıtlanması gerekip gerekmediği ve duruşmada dinlenip dinlenmeyeceğine ilişkin bir kanaat yer almamaktadır. Kısıtlanması istenilen hakkında yasada belirtilen şekilde resmi sağlık kurulu raporu alınmadan ve gerektiğinde mahkemece dinlenilmeden eksik incelemeyle kısıtlama kararı verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 409. maddenin ikinci fıkrasındaki raporun içeriğine ilişkin bir ölçüt koyar. Daire, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilebileceğini ve hâkimin kurul raporunu göz önünde tutarak kişiyi dinleyebileceğini hatırlatmıştır. Başka bir dosyada alınmış ve kişinin kısıtlanması gerekip gerekmediği ile dinlenip dinlenmeyeceği konusunda kanaat içermeyen bir rapora dayanılarak, kanunda belirtilen şekilde rapor alınmadan ve gerektiğinde kişi dinlenmeden verilen kısıtlama kararı bozulmuştur (TMK m. 405).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
18.06.2008 · E. 2008/3783 · K. 2008/8890

Tek bir uzmanın muayene raporu resmî sağlık kurulu raporu sayılmaz; kişi tam teşekküllü bir hastaneye sevk edilerek kurul raporu alınmalıdır

Mahkeme, kısıtlanması istenen kişi hakkında resmî sağlık kurulu raporu almadan, bir hastanenin tek bir uzmanı tarafından düzenlenmiş muayene raporuna dayanarak kısıtlama kararı vermiştir.

> *İlgilinin tam teşekküllü hastaneye sevk edilerek kısıtlanmasını gerektiren akıl hastalığı veya akıl zayıflığı bulunup bulunmadığı konusunda resmi sağlık kurulu raporu alınmadan eksik inceleme ile yetersiz rapora dayanılarak hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 409. maddenin ikinci fıkrasındaki "resmî sağlık kurulu" koşulunun biçimsel önemini gösterir. Daire, akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilebileceğini belirtmiş; tek bir uzmanın muayene raporunu bu koşulu karşılamayan, yetersiz bir rapor saymıştır. Kişinin tam teşekküllü bir hastaneye sevk edilerek kısıtlanmasını gerektiren bir durumun bulunup bulunmadığı konusunda kurul raporu alınmadan verilen karar bozulmuştur (TMK m. 405).

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
20.02.2018 · E. 2017/10658 · K. 2018/2519

Kısıtlamaya esas alınan kurul raporu ile sonradan alınan Adli Tıp raporu çelişiyorsa, çelişki Adli Tıp Kurumu Üst Kurulundan rapor alınarak giderilmelidir

Mahkeme, bir hastanenin sağlık kurulu raporuna dayanarak kişinin 405. madde uyarınca kısıtlanmasına karar vermiştir. Başka bir davada sonradan alınan Adli Tıp Kurumu ihtisas kurulu raporunda ise kişinin fiil ehliyetini haiz olduğu belirtilmişti; kısıtlanması istenen kişi kararı temyiz etmiştir.

> *Hükme esas alınan sağlık kurulu raporu ile daha sonra alınan Adli Tıp Kurumu Dördüncü İhtisas Kurulu raporları arasında meydana gelen çelişkinin giderilmesi için; mahkemece, dosyadaki daha önce alınmış olan raporlar da eklenerek 2659 sayılı Adli Tıp Kanununun 19/2/2003 tarih ve 4810 sayılı Kanunun 14 maddesi ile değişik 15. maddesi gereği adı geçenin Adli Tıp Kurumu Üst Kuruluna sevk edilerek muayenesi yaptırılıp Türk Medeni Kanunu'nun 405.maddesinde yer alan kısıtlama sebebinin bulunup bulunmadığı konusunda rapor alınarak oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, raporlar arasında çelişki giderilmeden karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, raporlar arasındaki çelişkinin nasıl giderileceğini gösterir. Daire, akıl hastalığı sebebine dayanan vesayet davalarının re'sen yürütüldüğünü ve kendiliğinden araştırma ilkesinin geçerli olduğunu hatırlatmıştır. Kısıtlamaya esas alınan kurul raporu ile sonradan alınan Adli Tıp raporu arasındaki çelişki giderilmeden karar verilemeyeceği; dosyadaki raporlar da eklenerek kişinin Adli Tıp

Kurumu Üst Kuruluna sevk edilmesi ve kısıtlama sebebinin bulunup bulunmadığı konusunda rapor alınması gerektiği açıklanmıştır (TMK m. 405).

5 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
28.02.2013 · E. 2012/15176 · K. 2013/2735

Kurul raporu vasi atanması gerektiğini belirtmişken mahkeme, kişinin duruşmada verdiği cevaplara dayanarak özel bilgi gerektiren tıbbi değerlendirmeyi bir yana bırakamaz

Resmî sağlık kurulu raporunda kişinin günlük işlerini yerine getiremeyeceği, yardıma muhtaç olduğu ve vasi atanması gerektiği belirtilmişti. Mahkeme, raporda saptanan rahatsızlığın akıl hastalığı sayılamayacağı ve kişinin duruşmada sorulara mantıklı cevaplar verdiği gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

> *Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 282. maddesinde ''Hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirir.'' düzenlemesi yer almışsa da dava niteliği itibariyle özel bilgiyi gerektirmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 405.maddesi koşulları gerçekleşmiş olduğundan yazılı gerekçe ile red kararı verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, hâkimin dinleme yetkisi ile kurul raporunun ağırlığı arasındaki ilişkiyi gösterir. Daire, 409. maddenin ikinci fıkrasına göre hâkimin kurul raporunu göz önünde tutarak kişiyi dinleyebileceğini hatırlatmış; hâkimin bilirkişi görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirebileceğini, ancak davanın niteliği gereği özel bilgi gerektirdiğini belirtmiştir. Rapora göre 405. madde koşulları gerçekleştiği hâlde, mahkemenin kendi gözlemine dayanan gerekçeyle verdiği ret kararı bozulmuştur (TMK m. 405).

6 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
17.10.2017 · E. 2017/6602 · K. 2017/13059

Sağlık kurulu raporu alınmadan kısıtlama kararı verilemez; isteğe bağlı kısıtlama yönünden de kişi dinlenip beyanı alınmalıdır

Davacı, eşinin yaşlı ve hasta olması nedeniyle işlerini göremediğini belirterek vesayet altına alınmasını istemiştir. Mahkeme, kısıtlanması istenen kişi hakkında sağlık kurulu raporu almadan davayı kabul etmiştir.

> *Somut olayda, kısıtlanması istenilen hakkında sağlık kurulu raporu alınmadan kısıtlanmasına karar verildiği anlaşılmaktadır. Mahkemece, kısıtlanması istenilende Türk Medeni Kanununun 405 ve devamı maddelerinde yer alan kısıtlama sebeplerinin bulunup bulunmadığının tespiti açısından ilgili kuruma sevk ve muayenesinin yapılması, ayrıca aynı kanunun 408. maddesinin isteğe bağlı kısıtlılık haline ilişkin olması nedeniyle kısıtlanması talep edilenin mahkemece dinlenip beyanı alınmak suretiyle oluşacak sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile davanın kabulü doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 409. maddenin iki fıkrasını aynı dosyada birlikte uygular. Daire, kısıtlama sebeplerinin bulunup bulunmadığının tespiti için kişinin ilgili

kuruma sevk edilip muayene edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Talep isteğe bağlı kısıtlama yönünden de değerlendirilebileceğinden, kısıtlanması istenen kişinin dinlenip beyanının alınması gerektiği açıklanmış; rapor alınmadan ve kişi dinlenmeden verilen kısıtlama kararı bozulmuştur (TMK m. 408).

7 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
30.04.2018 · E. 2018/9313 · K. 2018/11811

Kurul raporu kişinin dinlenmesinde fayda olduğunu belirtiyorsa kişi dinlenmeli; mahkemeye gelemiyorsa hâkim onu bulunduğu yerde dinlemelidir

Davacılar, bir yakınlarına vasi atanmasını istemiştir. Hastanenin sağlık kurulu raporunda psikiyatrik açıdan vasi atanması gerekmediği, ancak kişinin hâkim tarafından dinlenmesinde fayda olduğu belirtilmişti; mahkeme kişiyi dinlemeden davayı reddetmiştir.

> *...mahkemece kısıtlanması istenen ...'in öncelikle beyanının alınması, ilgilinin mahkemede hazır edilerek dinlenmesi, mümkün değil ise hakimlikçe bizzat bulunduğu yerde beyanının alınması ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik araştırma ve inceleme ile davanın reddi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 409. maddenin ikinci fıkrasındaki dinleme yetkisinin kurul raporuyla nasıl birleştiğini gösterir. Rapor kişinin hâkim tarafından dinlenmesinde fayda olduğunu belirttiğinden, Daire önce kişinin beyanının alınmasını, kişinin mahkemede hazır edilerek dinlenmesini, bu mümkün değilse hâkimin kişiyi bizzat bulunduğu yerde dinlemesini istemiştir. Kişi dinlenmeden, yalnız rapora dayanılarak verilen ret kararı eksik araştırma ve inceleme sayılarak bozulmuştur (TMK m. 405).

8 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
23.02.2015 · E. 2014/15221 · K. 2015/2614

Kısıtlama istemi malvarlığını kötü yönetme iddiasına da dayanıyorsa, sağlık kurulu raporuyla yetinilmeden deliller toplanmalı ve kısıtlı adayı dinlenmelidir

Davacı, babasının yaşlılığı yanında malvarlığını iyi yönetemediğini ileri sürerek 406. madde uyarınca kısıtlanmasını ve kendisinin vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme, resmî sağlık kurulu raporuyla kişinin akli durumunu değerlendirdi ve davayı reddetmiştir.

> *Vesayet hakkındaki hükümlerin kamu düzenine ilişkin olduğu, mahkemece re'sen araştırma yapılabileceği de gözetilerek; re'sen ve tarafların gösterecekleri delillerin toplanması, kısıtlı adayının dinlenilmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi yerine eksik inceleme ile davanın reddi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 409. maddenin birinci fıkrasındaki dinleme zorunluluğunu 406. madde bakımından uygular. Daire, 406 ve 409. maddelerin metnini

aktarmış; mahkemenin resmî sağlık kurulu raporuyla yalnız akli durumu değerlendirdiğini, 406. madde yönünden araştırma yapmadığını belirtmiştir. Vesayet hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olduğu gözetilerek re'sen ve tarafların göstereceği delillerin toplanması ve kısıtlı adayının dinlenmesi gerektiği açıklanarak ret kararı bozulmuştur (TMK m. 406).

9 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
01.10.2018 · E. 2018/13203 · K. 2018/16570

İsteğe bağlı kısıtlamada kişi dinlenmeden ve kısıtlanmayı isteyip istemediği sorulmadan karar verilemez

Davacı, bir yakınının yaşlılığı ve hastalığı sebebiyle kendi işlerini göremediğini ileri sürerek kısıtlanmasını ve kendisinin vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme, kısıtlanması istenen kişinin beyanını almadan 408. madde uyarınca kısıtlama kararı vermiştir; karar kesinleştikten sonra kanun yararına temyiz edilmiştir.

> *Dosya kapsamından kısıtlanması istenilen …'un yargılama sırasında dinlenilmediği, kısıtlanmayı isteyip istemediğinin sorulmadığı anlaşılmaktadır. Mahkemece kısıtlanması istenilen dinlenerek sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken, beyanı alınmaksızın karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 409. maddenin birinci fıkrasındaki dinleme zorunluluğunun isteğe bağlı kısıtlamada nasıl işlediğini gösterir. Daire, savurganlık, alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim ve isteğe bağlı kısıtlama hâllerinde kısıtlanması istenenin dinlenmesinin zorunlu olduğunu hatırlatmıştır. Kişi yargılama sırasında dinlenmediği ve kısıtlanmayı isteyip istemediği sorulmadığı için verilen karar, sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına bozulmuştur (TMK m. 408).

10 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
02.03.2017 · E. 2017/1084 · K. 2017/2817

Akıl hastalığı sebebiyle kısıtlanan kişinin kısıtlılığının devamına veya kaldırılmasına tek hekim raporuyla değil, resmî sağlık kurulu raporuyla karar verilir

Akıl hastalığı sebebiyle 405. madde uyarınca kısıtlanan kişinin vasisi, kısıtlının sağlık durumunun tespiti için rapor alınmasını istemiştir. Mahkeme tek hekimden alınan rapora dayanarak istemi reddetti ve kısıtlılığın devamına karar vermiştir; karar kısıtlı tarafından temyiz edilmiştir.

> *…mahkemece, akıl hastalığı nedeniyle kısıtlanan …'un kısıtlama sebebinin ortadan kalkmış olup olmadığı hususunda resmi sağlık kurulu raporu aldırılıp taraf delillerinin toplanması ve tüm delillerin birlikte değerlendirilmesinden sonra oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik incelemeyle tek hekime dayanan rapora göre kısıtlılık halinin devamına karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlamanın başlangıcında aranan kurul raporu güvencesinin kaldırma aşamasında da işlediğini gösterir. Daire, kısıtlı ve ilgililerden her birinin vesayetin kaldırılmasını isteyebileceğini ve akıl hastalığı sebebiyle kısıtlanan kişinin vesayetinin ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalktığı resmî sağlık kurulu raporuyla belirlenirse kaldırılabileceğini hatırlatmıştır. Kurul raporu alınıp taraf delilleri toplanmadan, tek hekim raporuna dayanılarak kısıtlılığın devamına karar verilmesi eksik inceleme sayılmıştır (TMK m. 474).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 436:** Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında usul.
- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.
- **TMK m. 406:** Savurganlık, bağımlılık, kötü yaşama tarzı ve kötü yönetim.
- **TMK m. 408:** İstek üzerine kısıtlama.
- **TMK m. 474:** Akıl hastalığında vesayetin kaldırılması.

MADDE

410

C. Usul
II. İlân

KANUN METNİ

(1) Kısıtlama kararı, kesinleşince hemen kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur.
(2) Kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilândan önce etkilemez.
(3) Ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçlarına ilişkin hükümler saklıdır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 410, kısıtlama kararının ilanını ve üçüncü kişilere etkisini düzenler. Kısıtlama kararı **kesinleşince hemen**, kısıtlının **yerleşim yeri** ile **nüfusa kayıtlı olduğu yerde** ilan olunur. Kısıtlama, **iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez**; ancak **ayırt etme gücüne sahip olmamanın** sonuçlarına ilişkin hükümler saklıdır. Buna göre ayırt etme gücü bulunmayan kişinin işlemleri ilandan önce de hukuki sonuç doğurmaz (TMK m. 15). Gerekçeye göre madde, ilanın doğum yerinde değil **nüfusa kayıtlı olunan yerde** yapılmasını kabul etmiş ve eski Kanun'daki ilanın geciktirilmesine ilişkin hükmü almamıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

İlan	Kısıtlama kararının herkesin öğrenebileceği biçimde duyurulması.
Kesinleşme	Kısıtlama kararına karşı kanun yollarının tükenmesi veya kullanılmaması.
İyiniyetli üçüncü kişi	Kısıtlamayı bilmeyen ve durumun gereklerine göre kendisinden beklenen özeni gösteren kişi (TMK m. 3).
Ayırt etme gücü	Akla uygun biçimde davranma yeteneği (TMK m. 13).
Nüfusa kayıtlı olunan yer	Kişinin nüfus kütüğünde kayıtlı bulunduğu yer.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 410- Yürürlükteki Kanunun 360 ıncı maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki hükümden farklı olarak maddede ilânın yerleşim yerinden başka, kısıtlının doğduğu yerde değil "nüfusa kayıtlı bulunduğu" yerde yapılması uygun görülmüştür. İlanın geciktirilmesi sakıncalı görüldüğünden yürürlükteki maddenin ikinci fıkrasındaki bu hususa ilişkin hükme maddede verilmemiştir. İyiniyetli üçüncü kişiler hakkında kısıtlamanın ilânından itibaren hüküm ifade edeceği esası korunmakla beraber, ayırt etme gücüne sahip olmayanlar tarafından yapılan hukukî fiillerin sonuç doğurmadığı hususundaki hükümlerin saklı bulunduğu son fıkrada vurgulanmıştır. Böylelikle madde üç fıkra hâline getirilmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 140*

Tasarının 410. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 460).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 360. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Kaziyei muhakeme halini alan hacir hükmü derhal mahcurun hem doğduğu hem de ikametgahının bulunduğu yerde resmen en aşağı bir defa ilan olunur. Akıl hastalığı, akıl zayıflığı veya ayyaşlık sebebi ile hacredilen kimsenin bir müessesede bulundurulduğu müddetçe ilanın tehirine; mahkemei asliye, müstesna olarak müsaade edebilir. Hüsnü niyet sabibi üçüncü şahıslar hakkında hacir hükmünün tesiri ilandan başlar.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 360 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 360	4721 sayılı Kanun m. 410
İlanın zamanı	Kesinleşen kısıtlama kararı derhal ilan olunur	Kesinleşince hemen ilan olunur
İlanın yeri	Doğum yeri ve ikametgâh	Yerleşim yeri ve nüfusa kayıtlı olunan yer
Erteleme	Kurumda bulunduğu sürece ilan istisnaen ertelenebilir	Düzenlenmemiş
Üçüncü kişiler	İyiniyetli üçüncü kişiler için etki ilanla başlar	Kısıtlama iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez
Ayırt etme gücü	Düzenlenmemiş	Ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçları saklıdır

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 410. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
İlanın zamanı	Kısıtlama kararı kesinleşince hemen	TMK m. 410/1
İlanın yeri	Kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yer	TMK m. 410/1
Üçüncü kişiler	Kısıtlama iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez	TMK m. 410/2
Ayırt etme gücü	Ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçları saklıdır	TMK m. 410/3
Yerleşim yeri değişikliği	Kısıtlama yeni yerleşim yerinde ilan olunur	TMK m. 412
Kaldırma	Kısıtlama ilan edilmişse kaldırılması da ilan olunur	TMK m. 473
Kayyım ve yasal danışman	Karar ancak vesayet makamı gerekli görürse ilan olunur	TMK m. 431
Kaynak	743 m. 360	Gerekçe, s. 140

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 360. maddesini karşılamaktadır. Gerekçe, eski hükümden farklı olarak ilanın yerleşim yerinden başka, kısıtlının **doğduğu yerde değil "nüfusa kayıtlı bulunduğu" yerde** yapılmasının uygun görüldüğünü; **ilanın geciktirilmesi sakıncalı görüldüğünden** eski maddenin ikinci fıkrasındaki bu konuya ilişkin hükmün maddeye alınmadığını belirtir. İyiniyetli üçüncü kişiler hakkında kısıtlamanın ilanından itibaren hüküm ifade edeceği esası korunmuş, ayırt etme gücüne sahip olmayanların hukuki fiillerinin sonuç doğurmadığına ilişkin hükümlerin saklı olduğu son fıkrada vurgulanmıştır. Tasarının 410. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 460).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, ilanın **kesinleşmeden sonra hemen** yapılması gerektiğidir. İkinci nokta, ilandan önce kısıtlının iyiniyetli üçüncü kişilerle yaptığı işlemlerin, kısıtlama ayırt etme gücüyle ilgili değilse **kısıtlıyı bağlayabilmesidir**. Üçüncü nokta, ayırt etme gücü bulunmayan kişinin işlemlerinde **iyiniyetin korunmamasıdır**; bu durumda ilan yapılmış olsun olmasın işlem hukuki sonuç doğurmaz (TMK m. 15).

II. İlanın Zamanı ve Yeri

- **Zaman:** Kısıtlama kararı kesinleşince hemen.
- **Yer:** Kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yer.
- **Yeni yerleşim yeri:** Yerleşim yeri değişirse kısıtlama yeni yerde de ilan olunur.

Birinci fıkraya göre kısıtlama kararı, kesinleşince hemen kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilan olunur. Eski Kanun ilanın doğum yeri ile ikametgâhta yapılmasını öngörüyordu; gerekçeye göre yeni düzenleme doğum yeri yerine nüfusa kayıtlı olunan yeri esas almıştır. Eski Kanun, akıl hastalığı, akıl zayıflığı veya ayyaşlık sebebiyle kısıtlanan kişi bir kurumda bulunduğu sürece ilanın ertelenmesine istisnaen izin veriyordu; gerekçe, ilanın geciktirilmesi sakıncalı görüldüğünden bu hükmün maddeye alınmadığını belirtir. 2

Vesayet makamının izniyle yerleşim yeri değişirse yetki yeni vesayet dairelerine geçer ve kısıtlama yeni yerleşim yerinde ilan olunur (TMK m. 412). Kayyım veya yasal danışman atanmasına ilişkin karar ise ancak vesayet makamının gerekli görmesi hâlinde ilan olunur (TMK m. 431). 3

III. İlanın Üçüncü Kişilere Etkisi

- **Kural:** Kısıtlama iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez.
- **Sonuç:** İlandan önce yapılan işlem iyiniyetli karşı tarafa karşı kısıtlıyı bağlayabilir.
- **Kısıtlamadan önceki işlem:** Kısıtlama kararından önce yapılan işlemde ehliyetsizlikten söz edilemez.

İkinci fıkra, ilanı üçüncü kişilere karşı etkinin başlangıcı olarak kabul eder: kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez. Yargıtay, savurganlık sebebiyle verilen ve ilan edilmemiş bir kısıtlama kararının iyiniyetli üçüncü kişileri bağlamayacağını ve kısıtlının düzenlediği bono nedeniyle sorumlu tutulacağını belirtmiştir.[1] 4

Kısıtlama kararından önce yapılan işlemde ise ayırt etme gücüyle ilgili olmayan bir kısıtlama sebebi bakımından ehliyetsizlikten söz edilemez.[2] Ayırt etme gücü bulunan kişinin kısıtlama davası sürerken yaptığı sözleşme de, yalnız vesayet davasının daha önce açılmış olmasına dayanılarak geçersiz sayılamaz.[3] 5

IV. Ayırt Etme Gücüne İlişkin İstisna

- **Saklı hüküm:** Ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçları saklıdır.

1 Yargıtay 12. HD, 11.05.2015, E. 2015/11249, K. 2015/13095.
2 Yargıtay 12. HD, 22.10.2015, E. 2015/12580, K. 2015/25437.
3 Yargıtay 11. HD, 08.04.2014, E. 2013/17406, K. 2014/6850.

- **Sonuç:** Ayırt etme gücü bulunmayanın işlemi ilandan önce de hüküm doğurmaz.
- **İyiniyet:** Karşı tarafın iyiniyeti bu sonucu değiştirmez.

6 Üçüncü fıkraya göre ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçlarına ilişkin hükümler saklıdır. Kanunda gösterilen ayrık durumlar saklı kalmak üzere, ayırt etme gücü bulunmayan kişinin fiilleri hukuki sonuç doğurmaz (TMK m. 15); bu sonuç ilana bağlı değildir. Yargıtay, ehliyetsiz kişiyle işlem yapanın iyiniyetinin ehliyetsizliği gidermeyeceğini, bu kuralın tek istisnasının 410. maddedeki ilan kuralı olduğunu, ancak tam ehliyetsizler bakımından iyiniyetin korunmayacağını belirtmiştir.[4] Aynı kararda, kısıtlama kararının tapu kütüğüne işlenmemiş olmasının tek başına karşı tarafın iyiniyetini göstermediği kabul edilmiştir.

V. Kısıtlılığın Süresi ve Sonraki İşlemler

- **Üçüncü kişiler:** İyiniyetli üçüncü kişilere karşı etki ilanla başlar.
- **Kaldırma:** İlan edilmiş kısıtlamanın kaldırılması da ilan olunur.
- **Tespit:** Uyuşmazlıkta kısıtlılığın süresi ve ilan araştırılır.

7 Kısıtlama ilan edilmişse kaldırılması da ilan olunur; ancak fiil ehliyetinin yeniden kazanılması ilanın yapılmasına bağlı değildir (TMK m. 473). Yargıtay, hükümlülük sebebiyle kısıtlanan bir şirket yetkilisinin katıldığı işlemlerde kısıtlılık hâlinin süresinin ve kısıtlama kararının ilan edilip edilmediğinin tespit edilmesi gerektiğini belirtmiştir.[5]

8 Vesayet kararından sonra kısıtlı hakkında başlatılan takipte kısıtlıyı vasi temsil eder; bu yüzden ödeme emrinin vasiye tebliği gerekir.[6]

> UYGULAMA NOTU
>
> **Eşin veya bir yakının kısıtlanmasına karar verilmişse**, kararın kesinleştikten sonra yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilan edildiği takip edilmelidir; ilandan önce iyiniyetli kişilerle yapılan işlemler kısıtlıyı bağlayabilir. **Kısıtlı biriyle sözleşme yapılacaksa veya ondan bir taşınmaz edinilecekse**, kısıtlama ilan edilmişse iyiniyete dayanılamayacağı ve ayırt etme gücü bulunmayan kişiyle yapılan işlemin iyiniyetle de ayakta tutulamayacağı göz önünde bulundurulmalıdır. **Kısıtlılık kaldırılmışsa**, ilan edilmiş bir kısıtlamanın kaldırılmasının da ilan olunacağı, fiil ehliyetinin ise ilanı beklemeden yeniden kazanıldığı göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 473).

4 Yargıtay 14. HD, 11.11.2010, E. 2010/11035, K. 2010/12624.
5 Yargıtay 11. HD, 21.01.2025, E. 2024/1176, K. 2025/305.
6 Yargıtay 12. HD, 22.10.2015, E. 2015/12580, K. 2015/25437.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 12. HUKUK DAİRESİ**
11.05.2015 · E. 2015/11249 · K. 2015/13095

Savurganlık sebebiyle verilen kısıtlama kararı ilan edilmemişse, kısıtlının düzenlediği bono iyiniyetli hamile karşı geçerli sayılır

Bonoya dayalı icra takibinde keşideci borçlunun vasisi, keşidecinin senedin düzenlenmesinden önce savurganlık sebebiyle kısıtlandığını ileri sürerek takibin iptalini istemiştir. İcra mahkemesi takibi iptal etmiştir; geri çevirme üzerine vesayet mahkemesinden gelen cevaba göre kısıtlama kararı ilan edilmemişti.

> *O halde, keşideci borçlu hakkındaki kısıtlama kararı, TMK'nun 410/3. maddesinde özel olarak düzenlenen ayırt etme gücü ile ilgili olmayıp, aynı kanunun 406. maddesi gereğince borçlunun savurganlığı nedeniyle verilen bir kısıtlama kararı olduğundan ve 410/1. madde gereğince de kısıtlama kararı ilan edilmediğinden kanunun amir hükmü gereğince iyiniyetli üçüncü kişileri bağlamaz.*

DEĞERLENDİRME Karar, 410. maddenin ikinci fıkrasının kambiyo işlemlerindeki sonucunu gösterir. Daire, maddenin üç fıkrasını aktarmış ve kısıtlamanın savurganlık sebebiyle verildiğini, ayırt etme gücüyle ilgili olmadığını belirtmiştir. Kısıtlama kararı ilan edilmediğinden iyiniyetli üçüncü kişileri bağlamayacağı ve kısıtlı borçlunun takip konusu bono nedeniyle sorumlu tutulması gerektiği açıklanarak takibin iptali kararı bozulmuştur (TMK m. 406).

2 **YARGITAY 12. HUKUK DAİRESİ**
22.10.2015 · E. 2015/12580 · K. 2015/25437

Kısıtlama kararından önce imzalanan sözleşme nedeniyle kısıtlı sorumludur; kısıtlamadan sonra başlatılan takipte ödeme emri vasiye tebliğ edilmelidir

Kredi sözleşmesine dayalı icra takibine karşı borçlunun vasisi, borçlunun sözleşme tarihinde borçlanma ehliyeti bulunmadığını ileri sürerek takibin iptalini istemiştir. Borçlu savurganlık sebebiyle kısıtlanmıştı; kısıtlama kararı sözleşmeden yaklaşık bir buçuk ay sonra verilmişti. İcra mahkemesi takibi iptal etmiştir.

> *Borçlu hakkındaki kısıtlama kararı, TMK'nun 410/3. maddesinde özel olarak düzenlenen ayırt etme gücü ile ilgili olmayıp, aynı Kanun'un 406. maddesi gereğince borçlunun savurganlığı nedeniyle verilen bir kısıtlama kararı olduğundan ve kısıtlama kararının tarihi, kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihten sonra olduğundan, kredi sözleşmesinin imzalandığı tarihte, borçlunun borçlanma ehliyeti olmadığından söz edilemez. Bu nedenle kısıtlı borçlunun takip konusu sözleşme nedeniyle sorumlu olduğunun kabulü gerekir. Ayrıca vesayet altına alınma kararından sonra başlatılan takipte, kısıtlıyı vasisi temsil edeceğinden ve onun adına itiraz ve şikayet haklarını kullanacağından, İİK.nun 61. maddesi kapsamında çıkarılan ödeme emrinin vasiye tebliği zorunludur.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlamanın hüküm doğurduğu anı ve sonrasındaki temsil kuralını birlikte gösterir. Daire, kısıtlamanın ayırt etme gücüyle ilgili olmayan bir sebebe, savurganlığa dayandığını ve kararın kredi sözleşmesinden sonra verildiğini belirtmiş; sözleşme tarihinde borçlunun borçlanma ehliyetinin bulunmadığından söz edilemeyeceğini açıklamıştır. Vesayet kararından sonra başlatılan takipte ise kısıtlıyı vasisi temsil edeceğinden ödeme emrinin vasiye tebliği gerektiği; bu yüzden takibin değil, kısıtlıya tebliğ edilen ödeme emrinin iptali gerektiği belirtilmiştir (TMK m. 406).

3 **YARGITAY (KAPATILAN) 14. HUKUK DAİRESİ**
11.11.2010 · E. 2010/11035 · K. 2010/12624

Ehliyetsiz kişiyle işlem yapanın iyiniyeti ehliyetsizliği gidermez; kısıtlama kararının tapu kütüğüne işlenmemiş olması tek başına iyiniyet sebebi değildir

Kısıtlı adına yeni atanan vasi, önceki vasinin kısıtlıdan aldığı vekaletnameyle kısıtlının taşınmazı üzerinde bir şirket lehine kurduğu ipotek ve intifa hakkının terkinini istemiştir. Mahkeme, vesayet kararının tapuda kayıtlı olmadığı ve şirketin iyiniyetli olduğu gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

> *Bu nedenle de ehliyetsiz kişi ile işlem yapanın iyiniyetli olması da ehliyetsizliği gideremeyecektir. Bu kuralın tek istisnası Türk Medeni Kanununun 410. maddesindeki kısıtlama kararının ilanından önce iyiniyetli üçüncü kişileri etkilemeyeceğine dair düzenleme olup burada da tam ehliyetsizler için iyiniyetin hiçbir şekilde korunamayacağı da ayrıca hüküm altına alınmıştır. Tüm bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi taşınmaz maliki 2003 yılında kısıtlanmış olup fiil ehliyetinden yoksundur. Fiil ehliyeti hükmen kısıtlanan kişinin taşınmaz malları üzerinde önemli ölçüde tasarruf yapacak nitelikte verdiği vekaletname de bu kişi vasisi dahi olsa ehliyetsizlik nedeniyle geçersizdir. Tapuda bu vekaletname ile hak kazanan kişinin kazanımı da korunmayacaktır. Mahkemece açıklanan tüm bu hususlar ile vesayet kararının ilan zorunluluğu unsuru da gözardı edilerek sadece kararın tapu kütüğüne işlenmemiş olması nedeniyle davalı ... Ltd. Şti.nin iyiniyetli olduğundan bahisle davanın reddi doğru görülmediğinden hükmün bozulması gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 410. maddenin ikinci ve üçüncü fıkraları arasındaki ilişkiyi gösterir. Daire, fiil ehliyetinin bulunmadığı durumlarda işlemin geçersiz olduğunu ve işlem yapanın iyiniyetinin ehliyetsizliği gidermeyeceğini belirtmiş; bu kuralın tek istisnasının kısıtlama kararının ilanından önce iyiniyetli üçüncü kişileri etkilememesi olduğunu, ancak tam ehliyetsizler bakımından iyiniyetin korunmayacağını açıklamıştır. Kısıtlı kişinin, vasisine dahi olsa, taşınmazları üzerinde tasarruf imkânı veren vekaletnamesinin geçersiz olduğu; mahkemenin ilan zorunluluğunu gözden kaçırıp yalnız kararın tapu kütüğüne işlenmemesine dayanarak iyiniyet kabul etmesinin doğru olmadığı belirtilmiştir (TMK m. 462).

4 **YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ**
08.04.2014 · E. 2013/17406 · K. 2014/6850

Ayırt etme gücü bulunan kişinin kısıtlama davası sürerken yaptığı sözleşme, yalnız davanın önceden açılmış olmasına dayanılarak geçersiz sayılamaz

Kendi isteğiyle 408. madde uyarınca kısıtlanan davacı adına, kısıtlama davası sürerken imzaladığı bir şirket kuruluş sözleşmesinin iptali istendi. Mahkeme, sözleşme tarihinde davacının sözleşme yapma ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle davayı kabul etmiştir.

> *TMK'nın 410. maddesinin 2 ve 3. bendi "Kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez. Ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçlarına ilişkin hükümler saklıdır." hükmünü haiz olmakla, isteğe bağlı kısıtlama kararının üçüncü kişiler yönünden sonuç doğurabilmesi için kararın ilan edilmesi gerektiği açıkça hüküm altına alınmıştır. Bu halde, davacı kısıtlının ayırt etme gücü bulunduğuna göre, mahkemece, vesayet davası açılma tarihinin şirket ana sözleşmesinden önce olması esas alınarak, kısıtlama kararı şirket ana sözleşme tarihinden sonra olsa da, davacının sözleşme düzenlendiği tarihte sözleşme yapma ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle davanın kabulüne karar vermesi yerinde değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlamanın üçüncü kişilere karşı hangi andan itibaren etkili olduğunu gösterir. Daire, 410. maddeye göre kısıtlamanın iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemediğini ve isteğe bağlı kısıtlama kararının üçüncü kişiler yönünden sonuç doğurabilmesi için ilan edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayırt etme gücü bulunan kişinin kısıtlama kararından önce yaptığı sözleşme, vesayet davasının sözleşmeden önce açılmış olmasına dayanılarak ehliyetsizlik gerekçesiyle geçersiz sayılmamıştır (TMK m. 408).

5 **YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ**
21.01.2025 · E. 2024/1176 · K. 2025/305

Kısıtlının katıldığı işlemlerin geçerliliği için kısıtlılığın süresi ve kısıtlama kararının ilan edilip edilmediği belirlenmelidir

Alacak davasında davalı şirketin yetkilisi, hükümlü olduğu için kısıtlanmıştı; infazın ertelendiği dönemde kısıtlılık hâlinin ortadan kalktığı ve hükümlülük sona erince vesayetin son bulduğu mahkeme kararlarıyla tespit edilmişti. Davacı, şirket yetkilisinin imzaladığı bir sulh sözleşmesine dayanmıştır.

> *Yasal düzenlemeler ve dosya kapsamı gözetilerek, davalı şirket yetkilisi ...'ın kısıtlılık halinin süresi, kısıtlılık kararının ilan edilip edilmediğinin tespiti ile kısıtlının katıldığı hukuki işlemlerin sıhhatinin bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiğinden, mahkemece hatalı değerlendirme ile sonuca varılması doğru olmamış bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 410. maddenin ikinci fıkrasının kısıtlılığın süresiyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini gösterir. Daire, 407 ve 410. maddeleri aktararak

kısıtlama kararının kesinleşince yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilan olunacağını ve kısıtlamanın iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemeyeceğini hatırlatmıştır. Kısıtlılık hâlinin hangi dönemlerde sürdüğü ve kısıtlama kararının ilan edilip edilmediği tespit edilmeden, kısıtlının katıldığı işlemlerin geçerliliği hakkında verilen karar bozulmuştur (TMK m. 407).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 412:** Yerleşim yerinin değişmesi ve yeni yerde ilan.
- **TMK m. 473:** Kısıtlamanın kaldırılmasının ilanı.
- **TMK m. 431:** Kayyım ve yasal danışman atanmasında ilan.
- **TMK m. 409:** İlgilinin dinlenilmesi ve bilirkişi raporu.
- **TMK m. 462:** Vesayet makamının iznine bağlı işlemler.

YETKİ

Üçüncü Ayırım · m. 411–412

Yetki başlıklı ayırım, Türk Medeni Kanunu'nun 411–412. maddelerini kapsamaktadır. Bu ciltte yer alan maddeler ve özleri aşağıda gösterilmiştir.

Madde	Kenar başlığı	Özü
m. 411	Vesayet işlerinde yetki	Vesayet işlerinde hangi mahkemenin yetkili olduğunu belirler
m. 412	Yerleşim yerinin değişmesi	Vesayet altındaki kişinin yerleşim yerini değiştirmesini vesayet makamının iznine bağlar

MADDE

411 A. Vesayet işlerinde yetki

KANUN METNİ

Vesayet işlerinde yetki küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 411, vesayet işlerinde hangi mahkemenin yetkili olduğunu belirler. Vesayet işlerinde yetki, **küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine**, yani vesayet makamı olan **sulh hukuk mahkemesine** ve denetim makamı olan **asliye hukuk mahkemesine** aittir (TMK m. 397). Yerleşim yeri, bir kimsenin **sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir** (TMK m. 19); eğitim, sağlık, bakım veya ceza kurumuna konulma yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmaz (TMK m. 22). Yargıtay bu yetki kuralını **kesin yetki** olarak nitelendirmiştir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 361. maddesini karşılar ve **hüküm değişikliği yoktur**.

TEMEL KAVRAMLAR

Vesayet daireleri	Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi ile denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Yerleşim yeri	Bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer (TMK m. 19).
Yasal yerleşim yeri	Vesayet altındaki kişi için bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer (TMK m. 21).
Kesin yetki	Tarafların anlaşmasıyla değiştirilemeyen ve mahkemece kendiliğinden gözetilen yetki.
Yargı yeri belirlenmesi	Mahkemeler arasındaki yetki uyuşmazlığının üst mahkemece çözülmesi.

1 Yargıtay 20. HD, 15.10.2015, E. 2015/9038, K. 2015/9255.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 411- Yürürlükteki Kanunun 361 inci maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki maddenin kenar başlığı, metne tam olarak uymadığı için "Salahiyettar makam" deyimi yerine maddede "Vesayet işlerinde yetki" deyimine yer verilmiştir. Vesayet işlerinde yetkili mahkemeler şimdiye kadar olduğu gibi vesayet altına alınan kişinin yerleşim yerindeki sulh ve asliye mahkemeleridir. Bir hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 140-141*

Tasarının 411. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 460).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 361. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vesayet işlerinde salahiyet, küçüğün veya mahcurun ikametgahındaki vesayet dairelerine aittir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 361 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 361	4721 sayılı Kanun m. 411
Kenar başlığı	Salahiyettar makam	Vesayet işlerinde yetki
Yetki	Küçüğün veya kısıtlının ikametgâhındaki vesayet daireleri	Küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet daireleri
Hüküm	Kaynak kural	Hüküm değişikliği yok

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 411. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Yetkili daireler	Küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet daireleri	TMK m. 411
Vesayet daireleri	Sulh hukuk mahkemesi (vesayet makamı) ve asliye hukuk mahkemesi (denetim makamı)	TMK m. 397
Yerleşim yeri	Sürekli kalma niyetiyle oturulan yer	TMK m. 19

Konu	Kural	Dayanak
Vesayet altındaki kişi	Bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer	TMK m. 21
Kurumda bulunma	Eğitim, sağlık, bakım veya ceza kurumuna konulma yeni yerleşim yeri doğurmaz	TMK m. 22
Yerleşim yeri değişikliği	Vesayet makamının izniyle olur; yetki yeni vesayet dairelerine geçer	TMK m. 412
Kayyım	Temsil kayyımında kişinin yerleşim yeri, yönetim kayyımında malların yönetildiği yer	TMK m. 430
Kaynak	743 m. 361	Gerekçe, s. 140-141

1 TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 361. maddesini karşılamaktadır. Eski maddenin kenar başlığı metne tam olarak uymadığı için "Salahiyettar makam" deyimi yerine "Vesayet işlerinde yetki" deyimine yer verilmiştir. Gerekçe, vesayet işlerinde yetkili mahkemelerin şimdiye kadar olduğu gibi vesayet altına alınan kişinin **yerleşim yerindeki sulh ve asliye mahkemeleri** olduğunu belirtir; **hüküm değişikliği yoktur**. Tasarının 411. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 460).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, yetkinin **davanın açıldığı tarihteki** yerleşim yerine göre belirlenmesidir; dava açıldıktan sonra kişinin başka yere taşınması yetkiyi değiştirmez.[2] İkinci nokta, kısıtlama kararından sonra kısıtlının yerleşim yerini ancak **vesayet makamının izniyle** değiştirebilmesidir (TMK m. 412). Üçüncü nokta, hastane, bakım kurumu veya cezaevinde bulunmanın **kendiliğinden yeni yerleşim yeri doğurmamasıdır** (TMK m. 22).

II. Yetkili Vesayet Daireleri

- **Vesayet makamı:** Sulh hukuk mahkemesi.
- **Denetim makamı:** Asliye hukuk mahkemesi.
- **Yer:** Küçüğün veya kısıtlının yerleşim yeri.

1. madde, vesayet işlerinde yetkiyi küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine verir. Kamu vesayeti, vesayet makamı ve denetim makamından oluşan vesayet daireleri tarafından yürütülür; vesayet makamı sulh hukuk mahkemesi, denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir (TMK m. 397). Kural, vasi atanması ve kısıtlama istemleri ile vesayetin yürütülmesi sırasında verilecek kararlar için uygulanır.

2 Yargıtay 18. HD, 03.11.2015, E. 2015/2498, K. 2015/15746.

Yargıtay, vesayet işlerindeki yetki kuralının kesin yetki niteliğinde olduğunu belirtmiştir.[3] Aynı kararda, ana ve baba evli değilken ana küçük olduğunda çocuğa vasi atanması veya velayetin babaya verilmesi isteminin vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesinde inceleneceği kabul edilmiştir (TMK m. 337). 2

III. Yerleşim Yerinin Belirlenmesi

- **Tanım:** Sürekli kalma niyetiyle oturulan yer.
- **Nüfus kaydı:** Adres beyanı aksi kanıtlanıncaya kadar geçerlidir.
- **Dava tarihi:** Yetki dava tarihindeki yerleşim yerine göre belirlenir.

Yerleşim yeri, bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir; bir kimsenin aynı zamanda birden çok yerleşim yeri olamaz (TMK m. 19). Yargıtay, adres kayıtlarında kişinin yazılı beyanının esas alındığını ve adres beyanının aksi sabit oluncaya kadar geçerli olduğunu belirterek, yetkinin davanın açıldığı tarihteki yerleşim yerine göre belirlenmesi gerektiğini kabul etmiştir.[4] Kayyım atanmasına ilişkin bir davada da dava tarihinden sonra yerleşim yerinin değişmesinin yetkisizlik kararına dayanak yapılamayacağı belirtilmiştir.[5] 3

Nüfus kaydı tek ölçüt değildir; başka bir ile atanan ve adres kaydı güncellenen bir memurun dava tarihindeki yerleşim yeri yeni görev yeri sayılmıştır.[6] 4

IV. Kurumda veya Cezaevinde Bulunma

- **Genel kural:** Kuruma konulma yeni yerleşim yeri doğurmaz.
- **Cezaevi:** Cezaevine girmeden önceki son yerleşim yeri esas alınır.
- **İzinli nakil:** Vesayet makamının izniyle sürekli kalınan bakım merkezi yerleşim yeri olabilir.

Bir öğretim kurumuna devam etmek için bir yerde bulunma ya da eğitim, sağlık, bakım veya ceza kurumuna konulma, yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmaz (TMK m. 22). Yargıtay, kısıtlı adayının dava sırasında cezaevinde bulunmasının dava tarihindeki yerleşim yerine göre belirlenen yetkiyi değiştirmediğini kabul etmiş;[7] hükümlüye kayyım atanması isteminde, nüfus kaydında ceza infaz kurumunun adresi görünse de cezaevine girmeden önceki son yerleşim yerini esas almıştır.[8] 5

3 Yargıtay 20. HD, 15.10.2015, E. 2015/9038, K. 2015/9255.
4 Yargıtay 18. HD, 03.11.2015, E. 2015/2498, K. 2015/15746.
5 Yargıtay HGK, 24.11.2020, E. 2017/2772, K. 2020/937.
6 Yargıtay 5. HD, 22.04.2025, E. 2025/2651, K. 2025/5831.
7 Yargıtay 20. HD, 02.05.2019, E. 2019/1253, K. 2019/3058.
8 Yargıtay 5. HD, 23.12.2024, E. 2024/6163, K. 2024/10388.

6 Buna karşılık vesayet makamının izniyle bir bakım merkezine nakledilen ve orada sürekli kalan kısıtlının, sürekli yerleşme niyetiyle bakım merkezinde kaldığı kabul edilerek yeni yerdeki mahkeme yetkili sayılmıştır.[9]

V. Yerleşim Yerinin Değişmesi

- **İzin:** Vesayet altındaki kişi yerleşim yerini izinsiz değiştiremez.
- **Yetkinin geçmesi:** İzinle değişirse yetki yeni vesayet dairelerine geçer.
- **Yasal yerleşim yeri:** Vesayet altındaki kişinin yerleşim yeri vesayet makamının bulunduğu yerdir.

7 Vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez; yerleşim yerinin değişmesi hâlinde yetki yeni vesayet dairelerine geçer (TMK m. 412). Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir (TMK m. 21). Yargıtay, izin kararı bulunmadığında vesayet dosyasının kısıtlamayı veren mahkemede kaldığını;[10] izin verilmişse dosyanın yeni yerdeki mahkemece takip edileceğini belirtmiştir.[11]

VI. Kayyımlıkta Yetki

- **Temsil kayyımı:** Kişinin yerleşim yerindeki vesayet makamı.
- **Yönetim kayyımı:** Malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği yer.
- **Usul:** Vasi atanmasına ilişkin kurallar kayyıma da uygulanır.

8 Temsil kayyımı, kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri vesayet makamı tarafından; yönetim kayyımı ise malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamı tarafından atanır (TMK m. 430). Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanır (TMK m. 431). Yargıtay, küçüğe temsil kayyımı atanmasında da 411. maddeyi uygulayarak küçüğün güncel nüfus kaydındaki yerleşim yerini esas almıştır.[12]

VII. Yabancılık Unsuru Bulunan Vesayet İşleri

- **Yurt dışındaki kişi:** Türkiye'de vasi atanması istenebilir.
- **Rapor:** Kişinin bulunduğu ülkede istinabe yoluyla rapor alınabilir.
- **Tanıma:** Yabancı vesayet kararının tanınması davası asliye mahkemesinde görülür.

9 Yargıtay 20. HD, 12.01.2016, E. 2015/16312, K. 2016/199.
10 Yargıtay 5. HD, 26.09.2024, E. 2024/6513, K. 2024/8471.
11 Yargıtay 5. HD, 03.11.2025, E. 2025/11002, K. 2025/13931.
12 Yargıtay 5. HD, 16.11.2020, E. 2020/9313, K. 2020/10032.

Yargıtay, yurt dışında yaşayan kısıtlı adayı için Türkiye'de vasi atanması istendiğinde, tanıma istemi bulunmuyorsa davacının yabancı kararın tanınması davası açmaya zorlanamayacağını ve kişinin bulunduğu ülkede istinabe yoluyla rapor alınması gerektiğini belirtmiştir.[13] Yabancı mahkemenin verdiği vasi atama kararının tanınması ve tenfizi istendiğinde ise görevli mahkeme, 5718 sayılı Kanun'a göre asliye mahkemesidir.[14] 9

UYGULAMA NOTU

Eş, anne veya baba için vasi atanması istenecekse, dava ilgilinin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesinde açılmalıdır; hastanede, bakım kurumunda veya cezaevinde bulunması kendiliğinden yerleşim yerini değiştirmez. **Kısıtlı başka bir şehre taşınacaksa**, önce vesayet makamından izin alınmalıdır; izin verilirse vesayet dosyası yeni yerdeki mahkemeye geçer (TMK m. 412). **Vesayet altına alınacak kişi yurt dışında yaşıyorsa**, orada verilmiş bir vesayet kararının Türkiye'de tanınması asliye mahkemesinden istenebilir veya Türkiye'de vasi atanması talep edilebilir.

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY HUKUK GENEL KURULU
24.11.2020 · E. 2017/2772 · K. 2020/937

Kayyım atanmasına ilişkin davada yetki kesin ve kamu düzenine ilişkindir; dava tarihinden sonra yerleşim yerinin değişmesi yetkisizlik sebebi değildir

Bir kimsenin taşınmaz paylarını yönetmek üzere mal memuru yönetim kayyımı olarak atanmıştı. Kayyım, bu paylardan birinin bir şirkete devri ve bazı ödemeler için yetki ve izin istemiştir; mahkeme yetkisizlik kararı verdi ve Özel Dairenin bozma kararına karşı direnmiştir.

> *"Kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki söz konusu olup, bu yön kamu düzenine ilişkindir. Kayyımlık altına alınması istenilen kişinin dava tarihinden sonra yerleşim yerinin değişmesi hâlinde mahkemece yetkisizlik kararı verilemez…*

DEĞERLENDİRME Karar, 411. maddedeki yetki kuralının kayyımlıkta nasıl uygulandığını gösterir. Kurul, vasinin atanmasına ilişkin hükümlerin aksi belirtilmedikçe kayyım hakkında da uygulanacağını ve vesayet işlerinde yetkinin 411. maddeye göre belirlendiğini hatırlatmış; temsil kayyımı için kişinin yerleşim yerinin, yönetim kayyımı için ise malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği yerin vesayet makamının yetkili olduğunu açıklamıştır. Yetkinin kesin ve kamu düzenine ilişkin olduğu,

13 Yargıtay 8. HD, 05.12.2017, E. 2017/7655, K. 2017/16197.
14 Yargıtay HGK, 15.10.2019, E. 2017/1924, K. 2019/1060.

dava tarihinden sonra yerleşim yerinin değişmesinin yetkisizlik kararına dayanak yapılamayacağı belirtilerek direnme kararı bozulmuştur (TMK m. 430).

2 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
03.11.2015 · E. 2015/2498 · K. 2015/15746

Vesayet davasında yetkili mahkeme, dava tarihindeki yerleşim yerine göre belirlenir; sonradan yer değiştirilmesi yetkisizlik sebebi değildir

Kısıtlama davası açıldığında kısıtlanması istenen kişinin adres kaydı davanın açıldığı ilçede görünüyordu. Karar tarihinde dosyaya giren kolluk tutanağına göre kişi başka bir ilçede oturuyordu; mahkeme yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Açılmış olan bir davada dava şartları, davanın açılmış olduğu tarihe göre belirlenir. Mahkeme davanın başında, esasa ilişkin incelemeye geçmeden önce dava şatlarının bulunup bulunmadığını kendiliğinden araştırmak ve incelemekle yükümlüdür. Davanın açıldığı tarihten sonra ortaya çıkan olaylar ve talepler, kanunda bir istisna tanınmamış ise, hüküm anında dikkate alınmayacaktır. Yani her dava açıldığı tarihteki hukuki ve maddi olgulara göre sonuçlandırılmalıdır. Somut olayda davanın açıldığı tarih itibariyle kısıtlanması istenilenin yerleşim yerine göre yetkili mahkemenin belirlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 411. maddedeki yerleşim yerinin hangi tarihe göre belirleneceğini gösterir. Daire, adres kayıtlarında kişinin yazılı beyanının esas alındığını ve adres beyanının aksi sabit oluncaya kadar geçerli olduğunu hatırlatmıştır. Dava şartlarının davanın açıldığı tarihe göre belirleneceği, dava açıldıktan sonra ortaya çıkan olayların kanunda istisna yoksa hüküm anında dikkate alınmayacağı açıklanarak, dava tarihinde yetkili olan mahkemenin verdiği yetkisizlik kararı bozulmuştur (TMK m. 412).

3 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
02.05.2019 · E. 2019/1253 · K. 2019/3058

Kısıtlı adayının cezaevinde bulunması, dava tarihindeki yerleşim yerine göre belirlenen yetkiyi değiştirmez

405. madde uyarınca vasi atanması istendi. Kısıtlı adayı dava sırasında bir cezaevinde bulunuyordu; mahkemelerden biri yargılamanın cezaevinin bulunduğu yerde daha hızlı yapılabileceğini, diğeri vesayet davalarında yetkinin kesin olduğunu belirterek yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamından, davanın açıldığı tarih itibarıyla kısıtlı adayının "..." adresinde ikamet ettiği anlaşıldığından uyuşmazlığın ... . Sulh Hukuk Mahkemesince çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, işlemlerin daha hızlı yürütülebileceği düşüncesinin yetki kuralını değiştirmediğini gösterir. Daire, vesayet işlerinde yetkinin küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait olduğunu ve yerleşim yerinin sürekli kalma niyetiyle oturulan yer olduğunu hatırlatmıştır. Kısıtlı adayının dava-

nın açıldığı tarihte ikamet ettiği adres esas alınarak oradaki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir; kanuna göre de ceza kurumuna konulma yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmaz (TMK m. 22).

4 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
15.10.2015 · E. 2015/9038 · K. 2015/9255

Vesayet işlerindeki yetki kuralı kesin yetki niteliğindedir; küçüğe vasi atanması veya velayetin babaya verilmesi istemi vesayet makamında incelenir

Evlilik dışı doğan ve annesi de küçük olan bir çocuk için vasi atanması istendi. Asliye hukuk mahkemesi davanın vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir; dosya yargı yeri belirlenmesi için gönderilmiştir.

> *...küçüğe vasi atanması veya menfaatine göre velayetin babaya verilmesi hususunun tartışılması görevinin, vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu, bu durumun aksini gösterir bir düzenlemenin TMK'da yer almadığı, yine TMK'nın 411. maddesine göre vesayet işlerinde yetki küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait olup, söz konusu yetki kuralının kesin yetki mahiyetinde olduğu anlaşılmakla, davanın görevli Kırkağaç Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 411. maddedeki yetki kuralının niteliğini açıkça belirtir. Daire, ana ve baba evli değilse velayetin anaya ait olduğunu, ana küçükse hâkimin çocuğun menfaatine göre vasi atayacağını veya velayeti babaya vereceğini hatırlatmıştır. Bu hususun tartışılması görevinin vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine ait olduğu, vesayet işlerinde yetkinin küçüğün yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait bulunduğu ve bu kuralın kesin yetki niteliğinde olduğu açıklanmıştır (TMK m. 337).

5 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
12.01.2016 · E. 2015/16312 · K. 2016/199

Vesayet makamının izniyle bir bakım merkezine nakledilen ve orada sürekli kalan kısıtlının yerleşim yeri bakım merkezinin bulunduğu yer olabilir

Kısıtlının vasisinin talebi üzerine vesayet makamı, kısıtlının başka bir ildeki bakım merkezine nakline ve adres değişikliğine izin verip yetkisizlik kararı vermiştir. Dosyanın gönderildiği mahkeme, bakımevine konulmanın yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmayacağı gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamından, kısıtlının 2010 yılından itibaren Özel S.. Bakım Merkezinde kalmakta iken, Ürgüp Sulh Hukuk Mahkemesinin 03.09.2015 tarihli ek kararı ile G.. Bakım Merkezine naklinin yapıldığı ve kısıtlının adres değişikliğine izin verildiği anlaşılmış olup, her ne kadar Türk Medenî Kanununun 22. maddesinde bakım ve sağlık kurumuna konulmanın yeni yerleşim yeri edinme sonucunu*

doğurmayacağı belirlenmişse de, kısıtlının sürekli yerleşmek niyetiyle bakımevinde kaldığı ve sürekli bakım ve gözetiminin bakımevinde gerçekleştirildiği anlaşıldığından uyuşmazlığın Niğde Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.

DEĞERLENDİRME Karar, kurumda bulunmaya ilişkin genel kural ile vesayet makamının iznini birlikte değerlendirir. Daire, 22. maddeye göre bakım veya sağlık kurumuna konulmanın yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmadığını kabul etmekle birlikte, kısıtlının yıllardır bakım merkezinde kaldığını, nakline ve adres değişikliğine vesayet makamınca izin verildiğini, sürekli bakım ve gözetiminin bakım merkezinde yürütüldüğünü gözetmiştir. Kısıtlının sürekli yerleşme niyetiyle bakım merkezinde kaldığı sonucuna varılarak yeni yerdeki sulh hukuk mahkemesi yetkili sayılmıştır (TMK m. 412).

6 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
03.11.2025 · E. 2025/11002 · K. 2025/13931

Yerleşim yeri değişikliğine izin verilen kısıtlının yerleşim yeri, bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yerdir

Kısıtlı, vesayet altına alındıktan sonra başka bir ildeki bir ilçede oturmaya başlamıştı; vesayet makamı ek kararla yerleşim yeri değişikliğine izin verdi ve dosya yeni yerdeki mahkemeye gönderilmiştir. Mahkemeler arasında yetki uyuşmazlığı çıkmıştır.

> *Dosya kapsamında yapılan incelemeye göre, kısıtlının Bursa 10. Sulh Hukuk Mahkemesinin 13.09.2023 tarihli ve 2023/76 Esas, 2023/1533 Karar sayılı kararı ile vesayet altına alındığı, daha sonra mahkemece 21.03.2024 tarihli ek kararla kısıtlının Gaziosmanpaşa/İstanbul adresinde ikamet ettiği gerekçesiyle yerleşim yeri değişikliğine izin kararı verildiği, vesayet kararının bu mahkemece takip edildiği ve kısıtlılık halinin devam ettiği, yerleşim yerinin vesayet makamının bulunduğu yer olduğu anlaşıldığına göre uyuşmazlığın Gaziosmanpaşa 1. Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 411 ve 412. maddelerin birlikte uygulanmasını gösterir. Daire, kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine vesayet makamınca izin verildiğini, vesayet kararının yeni yerdeki mahkemece takip edildiğini ve kısıtlılık hâlinin sürdüğünü belirtmiştir. Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yerinin bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yer olduğu gözetilerek yeni yerdeki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 412).

7 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
26.09.2024 · E. 2024/6513 · K. 2024/8471

Vesayet makamının izni olmadıkça kısıtlının yerleşim yeri değişmez; vesayet dosyası kısıtlamayı veren mahkemede kalır

Hükümlü, 407. madde uyarınca kısıtlanmış ve kendisine vasi atanmıştı. Vasi, kısıtlının denetimli serbestlikten yararlanarak başka bir ilçede oturduğunu belirterek

dosyanın oraya gönderilmesini istemiştir; iki sulh hukuk mahkemesi yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Hadim Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olmadığı gibi, kısıtlı veya vasinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi de olmadığından vesayet dosyasının takibi ile ilgili karar vermekte Hadim Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yerleşim yerinin fiilen değişmesinin tek başına yetkiyi değiştirmediğini gösterir. Daire, vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişinin yerleşim yerini değiştiremeyeceğini ve yerleşim yeri değişirse yetkinin yeni vesayet dairelerine geçeceğini hatırlatmıştır. Vesayet makamınca verilmiş bir izin kararı bulunmadığından, vesayet dosyasının takibi ile ilgili karar verme yetkisinin kısıtlamayı veren mahkemede kaldığı belirtilmiştir (TMK m. 412).

8 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
23.12.2024 · E. 2024/6163 · K. 2024/10388

Hükümlüye kayyım atanması isteminde, nüfus kaydında ceza infaz kurumunun adresi görünse de cezaevine girmeden önceki son yerleşim yeri esas alınır

Ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüye 407. madde uyarınca kayyım atanması istendi. Nüfus kaydında yerleşim yeri olarak ceza infaz kurumunun adresi görünüyordu; üç ayrı sulh hukuk mahkemesi yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Eskişehir 1 Nolu Açık Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nün 08.03.2024 tarihli yazısının ekinde bulunan tutanağa göre hükümlünün cezaevine girmeden önceki son yerleşim yeri adresini Seyitgazi/Eskişehir olarak beyan ettiği anlaşıldığından uyuşmazlığın Eskişehir 2. Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 411. maddedeki yerleşim yerinin nüfus kaydıyla sınırlı olmadığını gösterir. Daire, yerleşim yerinin bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer olduğunu hatırlatmıştır. Nüfus kaydında ceza infaz kurumunun adresi görünmesine karşın, hükümlünün kurumda alınan beyanına göre cezaevine girmeden önceki son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 407).

9 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
22.04.2025 · E. 2025/2651 · K. 2025/5831

Başka bir ile atanan ve adres kaydı güncellenen kısıtlı adayının dava tarihindeki yerleşim yeri yeni görev yeridir

406. madde uyarınca vasi atanması ve koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Kısıtlı adayı memurdu ve başka bir ile atanmıştı; iki ayrı ildeki sulh

hukuk mahkemeleri kısıtlı adayının yerleşim yerinin diğer ilde olduğunu belirterek yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamından, kısıtlı adayının memur olduğu, Ardahan'ın görev yeri olduğu, Ankara iline tayin olduğu ve dava açıldığı tarihten bir kaç gün sonra mernis adresinin Sincan/Ankara olarak güncellendiği hususu birlikte değerlendirildiğinde dava tarihi itibariyle yerleşim yeri adresinin Sincan/Ankara olduğu anlaşıldığından uyuşmazlığın Ankara Batı 7. Sulh Hukuk Mahkemesince çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yerleşim yerinin belirlenmesinde sürekli kalma niyetinin dış göstergelerinin nasıl değerlendirileceğini gösterir. Daire, yerleşim yerinin bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer olduğunu ve vesayet işlerinde yetkinin kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait bulunduğunu hatırlatmıştır. Kısıtlı adayının yeni görev yerine atanması ve adres kaydının güncellenmesi birlikte değerlendirilerek dava tarihindeki yerleşim yerinin yeni görev yeri olduğu kabul edilmiştir (TMK m. 406).

10 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
16.11.2020 · E. 2020/9313 · K. 2020/10032

Küçüğe temsil kayyımı atanmasında da 411. madde uygulanır; yetkili mahkeme küçüğün güncel nüfus kaydındaki yerleşim yerine göre belirlenir

Bir küçüğe temsil kayyımı atanması istendi. Mahkemelerden biri nüfus kaydındaki adrese, diğeri kolluk araştırmasında belirlenen ve küçüğün sürekli kalma niyetiyle oturduğu bildirilen adrese dayanarak yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Somut olayda, nüfus kayıtlarının incelenmesinde güncel nüfus kayıtlarına göre kayyım tayini istenilen küçüğün yerleşim yeri adresinin "... Mahallesi ... Sokak No:... İç Kapı No:... Merkez/..." olduğu anlaşıldığından, uyuşmazlığın ... 2. Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kayyımlığın yetki bakımından vesayete bağlandığını gösterir. Daire, temsil kayyımı atanmasını düzenleyen 426. maddeyi, vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım atanmasında da uygulanacağını belirten 431. maddeyi ve 411. maddeyi birlikte aktarmıştır. Küçüğün güncel nüfus kayıtlarındaki yerleşim yeri adresi esas alınarak oradaki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 431).

11 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
05.12.2017 · E. 2017/7655 · K. 2017/16197

Yurt dışında yaşayan kısıtlı adayı için Türkiye'de vasi atanması istendiğinde, tanıma istemi yoksa kişinin bulunduğu ülkede istinabe yoluyla rapor alınmalıdır

Yurt dışında bir mahkeme kararıyla kısıtlanan ve kendisine yurt dışında yaşayan bir vasi atanan kişi için, Türkiye'deki işlerinin takibi amacıyla burada vasi atanması istendi. Mahkeme, kişinin yurt dışında yaşadığını ve vesayet işlerinde kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerinin yetkili olduğunu belirterek davayı reddetmiştir.

> *TMK'nun 411. maddesinde ''Vesayet işlerinde yetki küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir.'' hükmü ile kamu düzeni ve kesin yetki ilkeleri benimsenmiş ise , burada amaç, kendisini ve malvarlığını, yönetmekten ve korumaktan yoksun olanlarla (Türk Medeni Kanunu'nun 404, 405.maddeleri), kendisini ve malvarlığını, yönetmek ve korumaktan yoksun bırakılanların (Türk Medeni Kanunu'nun 406, 407, 408.maddeleri) korunmasıdır. O halde Mahkemece, vesayete ilişkin hükümlerin kamu düzenine ilişkin olduğu ve kısıtlı adayı hakkında yurtdışında vasi atanmasına ilişkin kararın tanınması ve tenfizine ilişkin istek bulunmadığı göz önünde bulundurularak, yurtdışında bulunan kısıtlı adayının TMK'nun 405. maddesince kısıtlanmasını gerektirir bir durumunun olup olmadığına dair bulunduğu ülkede istinabe yoluyla rapor alınması yoluna gidilmelidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 411. maddedeki kamu düzeni ve kesin yetki ilkelerinin amacını açıklar. Daire, tanınması ve tenfizi istenen bir yabancı mahkeme kararı bulunmadığını, davacıyı yabancı vesayet kararının tanınması davası açmaya zorlamanın kanunun amacına aykırı olacağını belirtmiştir. Vesayet hükümlerinin kişilerin korunmasına yönelik ve kamu düzenine ilişkin olduğu gözetilerek, yurt dışındaki kısıtlı adayının kısıtlanmasını gerektiren bir durum bulunup bulunmadığı konusunda istinabe yoluyla rapor alınması gerektiği açıklanmış ve ret kararı bozulmuştur (TMK m. 405).

12 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
15.10.2019 · E. 2017/1924 · K. 2019/1060

Yabancı mahkemenin verdiği vasi atama kararının tanınması ve tenfizi davasına vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi değil, asliye mahkemesi bakar

Yurt dışında yaşayan bir Türk vatandaşının kısıtlanıp kendisine vasi atanmasına ilişkin yabancı mahkeme kararının Türkiye'de tanınması ve tenfizi istendi. Sulh hukuk mahkemesi, vesayet işlerinde Türk mahkemelerinin yetkisinin münhasır olduğu gerekçesiyle davayı reddetti ve Özel Dairenin bozma kararına karşı direnmiştir.

> *MÖHUK'un 51/1. maddesi gereğince görevli mahkemenin asliye mahkemeleri olduğu ve görev hususu dava şartlarından olması nedeniyle yargılamanın*

her aşamasında kendiliğinden nazara alınması gerektiğinden; davanın asliye mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekirken sulh hukuk mahkemesince davaya bakılmış olması hatalıdır.

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet işlerindeki yetki kuralı ile yabancı kararların tanınması ve tenfizi arasındaki sınırı gösterir. Kurul, tanıma ve tenfiz davalarında görevli mahkemenin 5718 sayılı Kanun'a göre asliye mahkemesi olduğunu, görevin dava şartı olduğunu ve yargılamanın her aşamasında kendiliğinden gözetileceğini belirtmiştir. Bu nedenle vesayet işlerinde Türk mahkemelerinin münhasır yetkisi bulunup bulunmadığı tartışmasına girilmeden, davaya sulh hukuk mahkemesince bakılması hatalı bulunarak direnme kararı değişik gerekçeyle bozulmuştur (TMK m. 397).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 412:** Yerleşim yerinin değişmesi.
- **TMK m. 397:** Vesayet daireleri.
- **TMK m. 430:** Kayyımlıkta yetki.
- **TMK m. 431:** Kayyım ve yasal danışman atanmasında usul.
- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.

MADDE

412 B. Yerleşim yerinin değişmesi

KANUN METNİ

(1) Vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez.
(2) Yerleşim yerinin değişmesi hâlinde yetki, yeni vesayet dairelerine geçer. Bu takdirde kısıtlama yeni yerleşim yerinde ilân olunur.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 412, vesayet altındaki kişinin yerleşim yerini değiştirmesini vesayet makamının iznine bağlar. Vesayet makamının **izni olmadıkça** vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez. Yerleşim yeri izinle değişirse **yetki yeni vesayet dairelerine geçer** ve **kısıtlama yeni yerleşim yerinde ilan olunur**. Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir (TMK m. 21); yerleşim yerinin değiştirilmesi ayrıca vesayet makamının iznini gerektiren işler arasında sayılmıştır (TMK m. 462). Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 362. maddesini karşılar; "sulh mahkemesi" deyimi "vesayet makamı" olarak değiştirilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Vesayet makamı	Sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
İzin	Vesayet makamının, kısıtlının yerleşim yerinin değiştirilmesini onaylayan kararı.
Yeni vesayet daireleri	Yeni yerleşim yerindeki sulh hukuk ve asliye hukuk mahkemeleri.
Yasal yerleşim yeri	Vesayet altındaki kişi için bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer (TMK m. 21).
Vesayet dosyası	Vesayetin yürütülmesine ilişkin işlemlerin takip edildiği dosya.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 412- Yürürlükteki Kanunun 362 inci maddesini karşılamaktadır. "Sulh mahkemesi" deyimi "vesayet makamı" olarak değiştirilmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 141*

Tasarının 412. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 460).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 362. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Sulh mahkemesinin izni olmadıkça, vesayet altındaki kimse, ikametgahını değiştiremez. İkametgah değiştirildiğinde, salahiyet, yeni ikametgahın vesayet dairelerine geçer; bu suretle hacir, yeni ikametgahta ilan edilir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 362 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 362	4721 sayılı Kanun m. 412
İzin veren	Sulh mahkemesi	Vesayet makamı
Yetki	Yeni ikametgâhın vesayet dairelerine geçer	Yeni vesayet dairelerine geçer
İlan	Kısıtlama yeni ikametgâhta ilan edilir	Kısıtlama yeni yerleşim yerinde ilan olunur

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 412. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
İzin	Vesayet altındaki kişi izinsiz yerleşim yerini değiştiremez	TMK m. 412/1
Yetkinin geçmesi	İzinle değişirse yetki yeni vesayet dairelerine geçer	TMK m. 412/2
İlan	Kısıtlama yeni yerleşim yerinde ilan olunur	TMK m. 412/2
Yasal yerleşim yeri	Bağlı olunan vesayet makamının bulunduğu yer	TMK m. 21

Konu	Kural	Dayanak
İzne bağlı iş	Yerleşim yerinin değiştirilmesi vesayet makamının iznine bağlıdır	TMK m. 462/14
Genel yetki	Yerleşim yerindeki vesayet daireleri	TMK m. 411
Kaynak	743 m. 362	Gerekçe, s. 141

TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 362. maddesini karşılamaktadır ve eski metindeki **"sulh mahkemesi" deyimi "vesayet makamı"** olarak değiştirilmiştir. Tasarının 412. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 460). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, kısıtlının fiilen başka bir yerde oturmasının **izin olmadıkça yetkiyi değiştirmemesidir**. İkinci nokta, iznin **kısıtlının veya vasinin talebi** üzerine verilmesi gerektiğidir; talep olmadan verilen izne dayanılarak dosya gönderilemez.[1] Üçüncü nokta, izin verildiğinde vesayet dosyasının **yeni yerdeki mahkemece takip edilmesidir** (TMK m. 411).

II. Vesayet Makamının İzni

- **Kural:** Vesayet altındaki kişi yerleşim yerini izinsiz değiştiremez.
- **Talep:** İzin kısıtlının veya vasinin talebine bağlıdır.
- **İzne bağlı iş:** Yerleşim yerinin değiştirilmesi 462. maddede de sayılmıştır.

Birinci fıkraya göre vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez. Yerleşim yerinin değiştirilmesi, vesayet makamının iznini gerektiren işler arasında ayrıca sayılmıştır (TMK m. 462). Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir (TMK m. 21). 2

Yargıtay, kısıtlı ya da vasisinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadan vesayet makamının kendiliğinden izin verip dosyayı başka bir mahkemeye göndermesini kabul etmemiş ve dosya hakkında karar verme yetkisinin ilk vesayet makamında kaldığını belirtmiştir.[2] Vasiye itiraz gibi başka bir istem incelenirken, yerleşim yeri değişikliğine ilişkin bir istek yokken yetkisizlik kararı verilmesi de bozma sebebi sayılmıştır.[3] 3

1 Yargıtay 5. HD, 26.09.2024, E. 2024/6927, K. 2024/8638.
2 Yargıtay 5. HD, 26.09.2024, E. 2024/6927, K. 2024/8638.
3 Yargıtay 2. HD, 03.11.2011, E. 2011/4451, K. 2011/18000.

III. İzinsiz Taşınmanın Sonuçları

- **Yetki:** İzinsiz başka yerde oturmak o yeri yetkili kılmaz.
- **Dosya:** Vesayet dosyası kısıtlamayı veren mahkemede kalır.
- **Diğer davalar:** Yerleşim yerine bağlı yetki kuralları da buna göre uygulanır.

4 İzin alınmadan kısıtlının başka bir yere gitmesi veya orada oturması, o yerin mahkemesini yetkili kılmaz. Yargıtay, vesayet kararıyla kısıtlının yerleşim yerinin karar veren vesayet makamının bulunduğu yer olduğunu ve izin olmadan başka yerde oturmanın yetkiyi değiştirmediğini belirtmiştir.[4] İzin kararı ve izin talebi bulunmadığında vesayet dosyasının takibi kısıtlamayı veren mahkemede kalır.[5]

5 Bu kural yerleşim yerine bağlanan başka yetki kurallarını da etkiler. Yargıtay, vesayet altındaki bir kişinin nüfus kaydındaki doğum tarihinin düzeltilmesi davasında, vesayet makamının izni bulunmadığından davanın vesayet makamının bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğini kabul etmiştir.[6]

IV. İzinle Yerleşim Yerinin Değişmesi

- **Yetki:** Yetki yeni vesayet dairelerine geçer.
- **Dosya:** Vesayet dosyası yeni yerdeki mahkemece takip edilir.
- **İlan:** Kısıtlama yeni yerleşim yerinde ilan olunur.

6 İkinci fıkraya göre yerleşim yerinin değişmesi hâlinde yetki yeni vesayet dairelerine geçer; bu takdirde kısıtlama yeni yerleşim yerinde ilan olunur (TMK m. 410). Yargıtay, vasinin talebi üzerine izin verilmişse vesayet dosyasının yeni yerdeki mahkemece takip edileceğini, izin veren mahkemenin aynı dilekçedeki vasi değişikliği talebini ayrıca değerlendirme zorunluluğunun bulunmadığını belirtmiştir.[7] İzin kararı bulunduğunda, kısıtlının o sırada ceza infaz kurumunda bulunması da yetkinin yeni yere geçmesine engel görülmemiştir.[8]

7 Bakım veya sağlık kurumuna konulma kural olarak yeni yerleşim yeri doğurmaz (TMK m. 22); ancak vesayet makamının izniyle bir bakım merkezine nakledilen ve orada sürekli kalan kısıtlı için yeni yerdeki mahkeme yetkili sayılmıştır.[9]

V. Kayyımlık ve Yasal Danışmanlıkta

- **Usul:** Vasi atanmasına ilişkin kurallar kayyıma da uygulanır.
- **İzin:** Kayyım atanan kişinin yerleşim yeri değişikliği de izne bağlıdır.

4 Yargıtay 17. HD, 28.10.2011, E. 2011/10607, K. 2011/9995.
5 Yargıtay 5. HD, 01.07.2024, E. 2024/5418, K. 2024/7905.
6 Yargıtay 20. HD, 07.11.2019, E. 2019/5229, K. 2019/6370.
7 Yargıtay 5. HD, 26.09.2024, E. 2024/6011, K. 2024/8449.
8 Yargıtay 5. HD, 29.04.2024, E. 2024/3459, K. 2024/4713.
9 Yargıtay 20. HD, 12.01.2016, E. 2015/16312, K. 2016/199.

- **Dosya:** İzin yoksa dosya kayyımı atayan mahkemede kalır.

Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanır (TMK m. 431). Yargıtay, istek üzerine kayyım atanan kişinin yerleşim yerinin değiştirilmesine vesayet makamınca izin verilmediği bir dosyada, dosyanın takibinde kayyımı atayan mahkemenin yetkili olduğunu belirtmiştir.[10] 8

UYGULAMA NOTU

Kısıtlı, vasisi olan yakınının yanına taşınacaksa, vasi önce vesayet makamından yerleşim yeri değişikliğine izin istemelidir; izin verildiğinde vesayet dosyası yeni yerdeki sulh hukuk mahkemesine geçer. **İzin alınmadan taşınılmışsa**, vesayet işleri eski mahkemede görülmeye devam eder; bu mahkemeden izin istenebilir. **Başka bir talep için mahkemeye başvuruluyorsa**, yerleşim yeri değişikliği isteği dilekçede ayrıca ve açıkça belirtilmelidir.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
26.09.2024 · E. 2024/6927 · K. 2024/8638

Kısıtlı veya vasi yerleşim yeri değişikliği istemeden vesayet makamı kendiliğinden izin verip dosyayı başka yere gönderemez

405. madde uyarınca kısıtlanan kişinin vasisi önce kısıtlı adına bir banka hesabındaki blokenin kaldırılmasını, sonra kısıtlılığın kaldırılmasını istemiştir. Vesayet makamı, ortada böyle bir talep yokken kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verip yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme de yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlı ya da vasisinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadan vesayet makamı olan Tokat Sulh Hukuk Mahkemesince kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ve dosyanın Kayseri Nöbetçi Sulh Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verildiği anlaşılmakla dosya hakkında karar vermekte Tokat Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 412. maddedeki iznin bir talebe dayanması gerektiğini gösterir. Daire, yerleşim yerinin sürekli kalma niyetiyle oturulan yer olduğunu, vesayet işlerinde yetkinin kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait bulunduğunu ve vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişinin yerleşim yerini değiştiremeyeceğini aktarmıştır. Kısıtlı ya da vasisi yerleşim yeri değişikliği istemeden verilen izne dayanılarak dosyanın gönderilemeyeceği, dosya hakkında karar verme yetkisinin ilk vesayet makamında kaldığı belirtilmiştir (TMK m. 411).

10 Yargıtay 5. HD, 15.09.2022, E. 2022/8073, K. 2022/12023.

2 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
26.09.2024 · E. 2024/6011 · K. 2024/8449

Vasinin talebi üzerine yerleşim yeri değişikliğine izin verilmişse vesayet dosyası yeni yerdeki mahkemece takip edilir

Vasi, kısıtlının sürekli olarak başka bir ilde oturduğunu belirterek yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesini, dosyanın oraya gönderilmesini ve vasi değişikliğini istemiştir. Vesayet makamı kolluk araştırmasından sonra izin verip yetkisizlik kararı vermiştir; yeni yerdeki mahkeme, vasi değişikliği talebinin değerlendirilmediği gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yerinin değiştirilmesi için vesayet makamı olan Devrekani Sulh Hukuk Mahkemesince vasinin talebi üzerine 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı bulunduğuna göre ve yerleşim yeri değişikliğine izin kararı veren mahkemenin vasi değişikliği talebinini değerlendirme zorunluluğu bulunmadığından vesayet dosyasının takibi ile İstanbul Anadolu 22. Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, izinli yerleşim yeri değişikliğinin yetkiye etkisini gösterir. Daire, vasinin talebi üzerine 412. maddenin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı bulunduğunu belirtmiştir. İzin kararı veren mahkemenin aynı dilekçedeki vasi değişikliği talebini ayrıca değerlendirme zorunluluğu bulunmadığı açıklanarak vesayet dosyasının takibinde yeni yerdeki sulh hukuk mahkemesi yetkili sayılmıştır (TMK m. 411).

3 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
29.04.2024 · E. 2024/3459 · K. 2024/4713

Vesayet makamının yerleşim yeri değişikliğine izin kararı varsa, kısıtlının o sırada ceza infaz kurumunda bulunması yetkinin yeni yere geçmesine engel değildir

Hükümlü olduğu için 407. madde uyarınca kısıtlanan kişinin vasisi, kısıtlının adresini başka bir ile taşımak için izin istemiştir. Vesayet makamı izin verip yetkisizlik kararı vermiştir; yeni yerdeki mahkeme, kısıtlının hâlen ceza infaz kurumunda bulunduğunu ve o adreste oturmadığını belirterek yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Ankara Batı 1. Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olduğundan vesayet dosyasının takibi ile İzmir 9. Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet makamının izin kararının bağlayıcılığını gösterir. Daire, vesayet işlerinde yetkiyi ve yerleşim yerinin değişmesini düzenleyen 411 ve 412. maddeleri aktarmıştır. Vesayet makamınca 412. maddenin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı bulunduğundan, kısıtlının fiilen ceza infaz kurumunda bulunmasına rağmen vesayet dosyasının takibinde yeni yerdeki sulh hukuk mahkemesinin yetkili olduğu belirtilmiştir (TMK m. 407).

4 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
01.07.2024 · E. 2024/5418 · K. 2024/7905

Yerleşim yeri değişikliğine ilişkin bir izin kararı ve izin talebi yoksa vesayet dosyasının takibi ilk vesayet makamında kalır

Vesayet altındaki kişinin dosyası hakkında mahkemeler arasında yetki uyuşmazlığı çıkmıştır. Vesayet makamınca verilmiş bir yerleşim yeri değişikliği izni bulunmuyordu; kısıtlı veya vasi de böyle bir izin istememişti.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Gaziosmanpaşa 1. Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olmadığı gibi kısıtlı veya vasinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi de olmadığından vesayet dosyasının takibi ile ilgili karar vermekte Gaziosmanpaşa 1. Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 412. maddenin birinci fıkrasının yetki bakımından sonucunu gösterir. Daire, vesayet makamınca verilmiş bir izin kararı ve kısıtlı ya da vasi tarafından yapılmış bir izin talebi bulunmadığından, yerleşim yerinin değiştiğinin kabul edilemeyeceğini belirtmiştir. Vesayet dosyasının takibi ile ilgili karar verme yetkisinin kısıtlamayı veren vesayet makamında kaldığı açıklanmıştır (TMK m. 411).

5 **YARGITAY (KAPATILAN) 17. HUKUK DAİRESİ**
28.10.2011 · E. 2011/10607 · K. 2011/9995

Vesayet kararıyla kısıtlının yerleşim yeri vesayet makamının bulunduğu yerdir; izinsiz başka yerde oturmak o yeri yetkili kılmaz

Vasinin değiştirilmesi istendi. Vesayet makamı, nüfus kaydındaki adrese göre kısıtlının başka bir ilçede oturduğunu belirterek yetkisizlik kararı vermiştir; o ilçedeki mahkeme, bu adresin bir ceza infaz kurumuna ait olduğunu ve yerleşim yeri değişikliğine izin verilmediğini belirterek yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Vesayet kararı verilmekle kısıtlının yerleşim yeri artık karar veren vesayet makamının bulunduğu yer olur. (TMK.md.21/2). Vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez. (TMK. md.412/1) Kısıtlının yerleşim yerinin değiştirildiğine ilişkin vesayet makamının herhangi bir izni bulunmamaktadır. Böyle bir izin alınmaksızın kısıtlının vesayet makamının bağlı bulunduğu yer dışına gitmiş olması veya başka bir yerde oturuyor olması o yeri yetkili kılmaz.*

DEĞERLENDİRME Karar, 21 ve 412. maddelerin birlikte uygulanmasını açık biçimde gösterir. Daire, vesayet kararı verilmekle kısıtlının yerleşim yerinin karar veren vesayet makamının bulunduğu yer olduğunu ve vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişinin yerleşim yerini değiştiremeyeceğini belirtmiştir. İzin alınmaksızın kısıtlının başka bir yere gitmesi veya orada oturmasının o yeri yetkili kılmayacağı, ayrıca dayanılan adresin bir ceza infaz kurumuna ait olduğu açıklanarak vesayet makamı yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 411).

6 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
03.11.2011 · E. 2011/4451 · K. 2011/18000

Vasi atamasına itiraz incelenirken, ortada yerleşim yeri değişikliği isteği yokken yetkisizlik kararı verilemez

Kısıtlının kardeşi, kısıtlıya vasi olarak atanan kişiye itiraz etmiştir. Vasinin kısıtlının yerleşim yerinin değiştirilmesine ilişkin bir talebi bulunmuyordu; mahkeme yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Vesayet makamının, bu itirazı Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince inceleyip, itiraz sebebini yerinde görmesi halinde yeni bir vasi ataması, yerinde görmediği takdirde, bu konudaki görüşüyle birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirmesi gerekirken, kısıtlının yerleşim yerinin değiştirilmesine ilişkin bir istek bulunmadığı halde, yetkisizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 412. maddedeki yetki kuralının istemle bağlantısını gösterir. Daire, vesayet altındaki kişilerin yerleşim yerinin bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yer olduğunu, vesayet makamının izni olmadıkça kısıtlının yerleşim yerinin değiştirilemeyeceğini ve yerleşim yeri değişirse yetkinin yeni vesayet dairelerine geçeceğini hatırlatmıştır. Vasiye yapılan itirazın vesayet makamınca incelenmesi gerekirken, yerleşim yeri değişikliğine ilişkin bir istek bulunmadan verilen yetkisizlik kararı bozulmuştur (TMK m. 422).

7 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
07.11.2019 · E. 2019/5229 · K. 2019/6370

Vesayet altındaki kişinin izinsiz taşınması yerleşim yerini değiştirmediğinden, yerleşim yerine bağlı başka davalarda da vesayet makamının bulunduğu yer esas alınır

Vesayet altındaki bir kişinin nüfus kaydındaki doğum tarihinin düzeltilmesi istendi. Kısıtlının adres kaydı başka bir ile taşınmış görünüyordu; iki ayrı asliye hukuk mahkemesi, nüfus kaydının düzeltilmesi davalarındaki kesin yetki kuralına dayanarak yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamında kısıtlı ...'ın ... 5. Sulh Hukuk Mahkemesi 13/11/2018 tarih, 2018/2097 E.- 2018/2334 K. sayılı ilamı ile ...'ın vasi olarak atandığı, vesayet makamı olan Bursa 5. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından kısıtlıların ikametgahının değiştirilmesine ilişkin izin verilmediğine göre uyuşmazlığın .... 9. Asliye Hukuk Mahkemesinde görülüp, çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 412. maddenin vesayet dosyası dışındaki davalara etkisini gösterir. Daire, nüfus kayıtlarının düzeltilmesi davalarında yerleşim yeri mahkemesinin kesin yetkili olduğunu, vesayet işlerinde yetkinin kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait bulunduğunu ve vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişinin yerleşim yerini değiştiremeyeceğini hatırlatmıştır. Vesayet makamınca yerleşim yeri değişikliğine izin verilmediğinden, davanın vesayet

makamının bulunduğu yerdeki asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiği belirtilmiştir (TMK m. 411).

8 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
12.01.2016 · E. 2015/16312 · K. 2016/199

Vesayet makamının izniyle bir bakım merkezine nakledilen ve orada sürekli kalan kısıtlının yerleşim yeri bakım merkezinin bulunduğu yer olabilir

Kısıtlının vasisinin talebi üzerine vesayet makamı, kısıtlının başka bir ildeki bakım merkezine nakline ve adres değişikliğine izin verip yetkisizlik kararı vermiştir. Dosyanın gönderildiği mahkeme, bakımevine konulmanın yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmayacağı gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamından, kısıtlının 2010 yılından itibaren Özel S.. Bakım Merkezinde kalmakta iken, Ürgüp Sulh Hukuk Mahkemesinin 03.09.2015 tarihli ek kararı ile G.. Bakım Merkezine naklinin yapıldığı ve kısıtlının adres değişikliğine izin verildiği anlaşılmış olup, her ne kadar Türk Medenî Kanununun 22. maddesinde bakım ve sağlık kurumuna konulmanın yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmayacağı belirlenmişse de, kısıtlının sürekli yerleşmek niyetiyle bakımevinde kaldığı ve sürekli bakım ve gözetiminin bakımevinde gerçekleştirildiği anlaşıldığından uyuşmazlığın Niğde Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kurumda bulunmaya ilişkin genel kural ile vesayet makamının iznini birlikte değerlendirir. Daire, bakım veya sağlık kurumuna konulmanın kural olarak yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmadığını kabul etmekle birlikte, kısıtlının yıllardır bakım merkezinde kaldığını, nakline ve adres değişikliğine vesayet makamınca izin verildiğini, sürekli bakım ve gözetiminin bakım merkezinde yürütüldüğünü gözetmiştir. Kısıtlının sürekli yerleşme niyetiyle bakım merkezinde kaldığı sonucuna varılarak yeni yerdeki sulh hukuk mahkemesi yetkili sayılmıştır (TMK m. 411).

9 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
15.09.2022 · E. 2022/8073 · K. 2022/12023

İstek üzerine kayyım atanan kişinin yerleşim yeri değişikliğine izin verilmemişse, kayyım dosyasının takibi kayyımı atayan mahkemede kalır

Ergin bir kişiye 428. madde uyarınca kayyım atanmıştı. Kayyım, bu kişi adına yatırılan parayı çekebilmek için izin istemiştir; kişinin başka bir ildeki bir kurumda kaldığı gerekçesiyle iki sulh hukuk mahkemesi yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kendisine kayyım tayin edilenin yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Akçaabat Sulh Hukuk Mahkemesince TMK'nın 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olmadığından dosyanın takibi ile Akçaabat Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 412. maddenin kayyımlıkta da uygulandığını gösterir. Daire, isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri varsa ergin bir kişiye kendi isteği üzerine kayyım atanabileceğini ve vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım atanmasında da uygulanacağını aktarmıştır. Kayyım atanan kişinin yerleşim yerinin değiştirilmesine vesayet makamınca izin verilmediğinden dosyanın takibinde kayyımı atayan mahkemenin yetkili olduğu belirtilmiştir (TMK m. 431).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 411:** Vesayet işlerinde yetki.
- **TMK m. 410:** Kısıtlamanın ilanı.
- **TMK m. 462:** Vesayet makamının iznine bağlı işler.
- **TMK m. 431:** Kayyım ve yasal danışman atanmasında usul.
- **TMK m. 397:** Vesayet daireleri.

VASİNİN ATANMASI

Dördüncü Ayırım · m. 413–425

Vasinin Atanması başlıklı ayırım, Türk Medeni Kanunu'nun 413–425. maddelerini kapsamaktadır. Bu ciltte yer alan maddeler ve özleri aşağıda gösterilmiştir.

Madde	Kenar başlığı	Özü
m. 413	Genel olarak	Vasinin kim olabileceğini ve birden çok vasi atanmasını düzenler
m. 414	Eşin ve hısımların önceliği	Vasi seçiminde eşe ve yakın hısımlara öncelik tanır
m. 415	İlgililerin isteği	Vasi seçiminde vesayet altına alınacak kişinin ve ana babasının isteğine yer verir
m. 416	Vasiliği kabul yükümlülüğü	Vasiliğe atanan kişiye görevi kabul etme yükümlülüğü yükler
m. 417	Vasilikten kaçınma sebepleri	Vasiliği kabul yükümlülüğünün istisnalarını sayar
m. 418	Vasiliğe engel olan sebepler	Vasi olmayı tümüyle engelleyen sebepleri sayar
m. 419	Vasinin atanması	TMK m. 419 üç kural koyar
m. 420	Geçici önlemler	Vasi atanıncaya kadar geçen süredeki korumayı düzenler
m. 421	Tebliğ ve ilân	TMK m. 421 iki duyuru yükümlülüğü koyar
m. 422	Usul	Vasi atamasına karşı iki başvuruyu ve bunların inceleme usulünü düzenler
m. 423	Geçici görev	Vesayette boşluk doğmasını önler
m. 424	Karar	Kaçınma ve itiraz sürecinin son aşamasını düzenler
m. 425	Görevin verilmesi	Vasinin göreve başlama anını düzenler

MADDE

413

A. Koşulları

I. Genel olarak

KANUN METNİ

(1) Vesayet makamı, bu görevi yapabilecek yetenekte olan bir ergini vasi olarak atar.
(2) Gereken durumlarda, bu görevi birlikte veya vesayet makamı tarafından belirlenen yetkileri uyarınca ayrı ayrı yerine getirmek üzere birden çok vasi atanabilir.
(3) Rızaları bulunmadıkça birden çok kimse vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemez.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 413, vasinin kim olabileceğini ve birden çok vasi atanmasını düzenler. Vesayet makamı, bu görevi **yapabilecek yetenekte olan bir ergini** vasi olarak atar. **Gereken durumlarda** birden çok vasi, görevi **birlikte** ya da vesayet makamının belirlediği yetkilere göre **ayrı ayrı** yerine getirmek üzere atanabilir. Ancak **rızaları bulunmadıkça** birden çok kimse vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemez. Vasi seçiminde haklı sebepler engel olmadıkça eşin ve yakın hısımların önceliği (TMK m. 414) ile vesayet altına alınacak kişinin gösterdiği kimse (TMK m. 415) gözetilir. Gerekçeye göre madde, eski Kanun'un 363. maddesini üç fıkra hâline getirmiştir ve **hüküm değişikliği yoktur**.

TEMEL KAVRAMLAR

Vasi	Vesayet altındaki kişinin kişiliği ve malvarlığı ile ilgili menfaatlerini koruyan ve onu hukuki işlemlerde temsil eden kişi (TMK m. 403).
Ergin	On sekiz yaşını doldurmuş, evlenmiş veya mahkeme kararıyla ergin kılınmış kişi (TMK m. 11-12).
Birlikte vesayet	Birden çok vasinin vesayeti ortaklaşa yürütmesi.
Ayrı ayrı vesayet	Birden çok vasinin vesayet makamının belirlediği ayrı yetkileri kullanması.
Rıza	Birlikte vesayet için vasilerin açık kabulü.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 413- Yürürlükteki Kanunun 363 üncü maddesi, "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimi kullanılmak suretiyle üç fıkra hâline getirilmiştir. Hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 141*

Tasarının 413. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 460).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 363. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Sulh mahkemesi, vesayet işlerini görmeğe ehil olan bir reşidi, vasi tayin eder. Kendilerine verilen vazifeyi birlikte veya her birerleri kendilerine ayrılan vazifeleri ayrı ayrı yapmak üzere sulh mahkemesi icabı hale göre birden ziyade vasi tayin edebilir. Bununla beraber, bir vesayetin birlikte idaresi; rızaları olmadıkça, birden ziyade kimseye yükletilemez.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 363 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 363	4721 sayılı Kanun m. 413
Atayan	Sulh mahkemesi	Vesayet makamı
Vasinin nitelikleri	Vesayet işlerini görmeye ehil bir reşit	Görevi yapabilecek yetenekte bir ergin
Birden çok vasi	Hâlin gereğine göre birlikte veya ayrı ayrı görev için	Gereken durumlarda birlikte veya vesayet makamının belirlediği yetkilere göre ayrı ayrı
Rıza	Birlikte vesayet rıza olmadıkça yükletilemez	Rızaları bulunmadıkça birlikte vesayet görevi verilemez
Yapı	Tek fıkra	Üç fıkra

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 413. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Vasinin nitelikleri	Görevi yapabilecek yetenekte ergin	TMK m. 413/1

Konu	Kural	Dayanak
Birden çok vasi	Gereken durumlarda birlikte veya ayrı ayrı görev için	TMK m. 413/2
Yetkiler	Ayrı ayrı görevde yetkileri vesayet makamı belirler	TMK m. 413/2
Rıza	Birlikte vesayet için rıza şarttır	TMK m. 413/3
Öncelik	Eş ve yakın hısımlar	TMK m. 414
İlgilinin isteği	Kişinin veya ana ve babasının gösterdiği kimse	TMK m. 415
Vasi olamayacaklar	Kısıtlılar, menfaati çatışanlar ve kanunda sayılan diğerleri	TMK m. 418
Kaynak	743 m. 363	Gerekçe, s. 141

1 TBMM gerekçesine göre eski Kanun'un 363. maddesi, **"sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı"** deyimi kullanılarak **üç fıkra hâline** getirilmiştir; **hüküm değişikliği yoktur**. Tasarının 413. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 460).

> **DİKKAT**
>
> Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, vasinin yalnız ergin ve ehil olmasının yetmemesi, vesayet makamının kişinin **yeteneğini, becerisini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini** de gözetmesidir.[1] İkinci nokta, kural olarak **tek vasi** atanması, birden çok vasi atanıyorsa **sebebinin gösterilmesi** gerektiğidir. Üçüncü nokta, birlikte vesayet için vasilerin **rızasının alınması** ve ayrı ayrı görevde **yetkilerin belirlenmesi** zorunluluğudur (TMK m. 422).

II. Vasi Olarak Atanacak Kişi

- **Erginlik:** Vasi ergin olmalıdır.
- **Yetenek:** Görevi yapabilecek kişisel yetenek aranır.
- **Engeller:** Kanunda vasi olamayacak kişiler ayrıca sayılmıştır.

2 Birinci fıkraya göre vesayet makamı, bu görevi yapabilecek yetenekte olan bir ergini vasi olarak atar. Yargıtay, ehil ya da ergin olmanın vasi olmak için tek başına yeterli olmadığını, vesayet makamının atayacağı kişinin kişisel yeteneğini, becerilerini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini de dikkate almak zorunda olduğunu belirtmiştir.[2]

3 Kısıtlılar, kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler, menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla

1 Yargıtay 2. HD, 02.03.2006, E. 2005/17985, K. 2006/2658.
2 Yargıtay 2. HD, 02.03.2006, E. 2005/17985, K. 2006/2658.

aralarında düşmanlık bulunanlar ve ilgili vesayet daireleri hâkimleri vasi olamaz (TMK m. 418). Kanunda sayılan kişiler ise vasiliği kabul etmeyebilir (TMK m. 417).

III. Vasi Seçiminde Öncelik

- **Eş ve hısımlar:** Haklı sebepler engel olmadıkça öncelik tanınır.
- **İlgilinin isteği:** Kişinin veya ana ve babasının gösterdiği kimse atanır.
- **Yakınlık ve ilişki:** Yerleşim yerlerinin yakınlığı ve kişisel ilişkiler gözetilir.

Haklı sebepler engel olmadıkça vesayet makamı, vesayet altına alınacak kişinin öncelikle eşini veya yakın hısımlarından birini, vasilik koşullarına sahip olmaları kaydıyla bu göreve atar; bu atamada yerleşim yerlerinin yakınlığı ve kişisel ilişkiler göz önünde tutulur (TMK m. 414). Haklı sebepler engel olmadıkça vasiliğe, vesayet altına alınacak kişinin ya da ana veya babasının gösterdiği kimse atanır (TMK m. 415). Bu öncelikler, 413. maddedeki yetenek ölçütüyle birlikte uygulanır. 4

IV. Birden Çok Vasi

- **Kural:** Kural olarak tek vasi atanır.
- **İstisna:** Gereken durumlarda birlikte veya ayrı ayrı görev için birden çok vasi.
- **Gerekçe:** Birden çok vasi atanmasının sebebi kararda gösterilmelidir.

İkinci fıkraya göre gereken durumlarda, görevi birlikte veya vesayet makamı tarafından belirlenen yetkileri uyarınca ayrı ayrı yerine getirmek üzere birden çok vasi atanabilir. Yargıtay, kural olarak bir kişinin vasi atanacağını; işlerin durumu, malların başka yerlerde bulunması veya özel sebepler gözetilerek birden çok kişinin atanabileceğini ve bu durumda sebebin kararda gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir.[3] 5

Vasiler görevi ayrı ayrı yerine getirecekse yetkilerinin vesayet makamınca belirlenmesi zorunludur.[4] Aynı kararda, önceki vasinin yanında ikinci vasi atanmasına ilişkin vesayet makamı kararının itiraza değil temyize tabi olduğu kabul edilmiştir. 6

V. Birlikte Vesayet İçin Rıza

- **Rıza:** Birlikte vesayet için vasilerin rızası şarttır.
- **Soru:** Vasilere görevi birlikte yürütmek isteyip istemedikleri sorulur.
- **Vasi değişikliği:** Mevcut vasinin yanına rızasız yeni vasi eklenemez.

Üçüncü fıkraya göre rızaları bulunmadıkça birden çok kimse vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemez. Yargıtay, birlikte vasi atanan kişilere görevi birlikte 7

3 Yargıtay 2. HD, 06.07.2010, E. 2010/2701, K. 2010/13512.
4 Yargıtay 2. HD, 03.10.2011, E. 2011/578, K. 2011/14771.

yürütmek isteyip istemedikleri sorulmadan ve yetkileri belirlenmeden verilen kararı bozmuştur.[5]

8 Vasinin değiştirilmesi istendiğinde mahkeme, mevcut vasinin yetkisini sınırlayıp malvarlığının yönetimi için yanına rızaları alınmadan yeni bir vasi atayamaz.[6] Mevcut vasinin görevinin devamına karar verilip başka bir kişinin de ayrıca vasi olarak görevlendirilmesi de aynı koşullara bağlıdır.[7]

VI. Atamaya İtiraz

- **Kaçınma:** Atanan kişi tebliğden itibaren on gün içinde kaçınabilir.
- **İtiraz:** İlgililer öğrenmeden itibaren on gün içinde itiraz edebilir.
- **Karar:** Vesayet makamı yerinde görmezse durumu denetim makamına bildirir.

9 Vasiliğe atanan kişi bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir; ilgili olan herkes, vasinin atandığını öğrendiği günden başlayarak on gün içinde atamanın kanuna aykırı olduğunu ileri sürebilir. Vesayet makamı kaçınma veya itiraz sebebini yerinde görürse yeni bir vasi atar, görmezse görüşüyle birlikte durumu denetim makamına bildirir (TMK m. 422).

UYGULAMA NOTU

Eş veya anne-baba için vasi atanacaksa, yakın kendini aday gösterebilir, vesayet altına alınacak kişi de kimi istediğini mahkemeye bildirebilir (TMK m. 414, 415). **Kardeşler birlikte vasi olmak istiyorsa**, mahkemeye rızalarını açıkça bildirmeli; görevi birlikte mi, ayrı ayrı mı yürütecekleri ve yetkileri belirlenmelidir. **Atanan vasiye itiraz edecek kişi**, atamayı öğrendiği günden itibaren on gün içinde vesayet makamına başvurmalıdır (TMK m. 422).

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
02.03.2006 · E. 2005/17985 · K. 2006/2658

Ehil ya da ergin olmak vasi olmak için tek başına yetmez; vesayet makamı atayacağı kişinin kişisel yeteneğini, becerisini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini de gözetmelidir

Mahkeme, vesayet altına alınan kişiye çocuklarından ikisini birlikte vasi olarak atamıştır. Kararda vasilerin rızası alınmamış, birden çok vasi atanmasının sebebi de gösterilmemişti.

5 Yargıtay 18. HD, 19.04.2016, E. 2016/6449, K. 2016/6201.
6 Yargıtay 18. HD, 01.07.2015, E. 2014/21086, K. 2015/11622.
7 Yargıtay 18. HD, 20.10.2015, E. 2015/13950, K. 2015/14844.

> *Vesayet makamı, vesayet işlerini görmek için ergin bir kişiyi vasi olarak tayin eder. Ehil olmak yahut ergin olmak vasi olmak için başlı başına yeterli değildir. Vesayet makamı aynca vasi tayin edeceği kişinin şahsi kabiliyetini, becerilerini, ahlaki yapısını, yaşam biçimini de dikkate almak zorundadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 413. maddenin birinci fıkrasındaki "bu görevi yapabilecek yetenekte" ölçütünün içeriğini açıklar. Daire, vasi atanacak kişinin ergin ve ehil olmasının yetmediğini, vesayet makamının bu kişinin kişisel yeteneğini, becerilerini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini de dikkate almak zorunda olduğunu belirtmiştir. Kural olarak bir kişinin vasi atanacağı, birlikte vesayet için atanacak birden çok vasinin rızasının aranacağı açıklanarak, rıza alınmadan ve sebep gösterilmeden birlikte vasi atanması bozulmuştur (TMK m. 414).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
06.07.2010 · E. 2010/2701 · K. 2010/13512

Kural olarak tek vasi atanır; birden çok vasi atanıyorsa bunun sebebi kararda gösterilmeli ve birlikte vesayet için rızaları alınmalıdır

Mahkeme, kısıtlanan kişiye iki kişiyi birlikte vasi olarak atamıştır. Vasilerin rızası alınmamış, birden çok vasi atanmasının sebebi karar yerinde gösterilmemişti.

> *Kural olarak, bir kişi vasi olarak tayin edilir. Ancak, işlerin durumu, malların başka yerlerde olmaları veya özel sebepler dikkate alınarak her biri ayrı işleri görmek veya birlikte bütün işleri yürütmek üzere birden çok kişi de vasi olarak atanabilir. Ancak rızaları bulunmadıkça birden çok kimse vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemez (TMK.md.413/3).*

DEĞERLENDİRME Karar, birden çok vasi atanmasının istisnai niteliğini gösterir. Daire, kural olarak bir kişinin vasi atanacağını; işlerin durumu, malların başka yerlerde bulunması veya özel sebepler gözetilerek her biri ayrı işleri görmek ya da birlikte bütün işleri yürütmek üzere birden çok kişinin atanabileceğini belirtmiştir. Rızaları bulunmadıkça birden çok kimsenin vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemeyeceği hatırlatılarak, rıza alınmadan ve sebep gösterilmeden verilen karar bozulmuştur (TMK m. 418).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
03.10.2011 · E. 2011/578 · K. 2011/14771

Vasiler görevi ayrı ayrı yürütecekse yetkilerini vesayet makamı belirlemelidir; ikinci vasi atanmasına ilişkin karar itiraza değil temyize tabidir

Akıl hastalığı sebebiyle kısıtlanan kişiye çocuğu vasi olarak atanmış ve karar kesinleşmişti. Vesayet makamı daha sonra önceki vasinin yanında birlikte görev yapmak üzere ikinci bir vasi atamıştır; bu karara karşı yapılan itiraz denetim makamınca reddedilmiştir.

> *Vesayet makamı gereken durumlarda, vesayet görevini birlikte veya ayrı ayrı yerine getirmek üzere birden çok vasi atayabilir. Vesayet görevini ayrı ayrı yerine getireceklerse, yetkilerinin vesayet makamı tarafından belirlenmesi zorunludur (TMK md. 413/2). Rızaları bulunmadıkça birden çok kimse vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemez (TMK md. 413/3). Yasal düzenleme böyle olduğuna göre, ilgililerin rızaları alınmadan birden çok kimsenin vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirmesi doğru bulunmamıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 413. maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarını birlikte uygular. Daire, vasiler görevi ayrı ayrı yerine getirecekse yetkilerinin vesayet makamınca belirlenmesinin zorunlu olduğunu, rızaları bulunmadıkça birden çok kimsenin vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemeyeceğini belirtmiştir. Ayrıca önceki vasinin yanında ikinci vasi atanmasına ilişkin vesayet makamı kararının itiraza değil temyize tabi olduğu, denetim makamının ancak vasinin sıfatına ve kaçınma sebebine ilişkin itirazları inceleyebileceği açıklanmıştır (TMK m. 422).

4 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
19.04.2016 · E. 2016/6449 · K. 2016/6201

Birlikte vasi atanan kişilere görevi birlikte yürütmek isteyip istemedikleri sorulmadan ve yetkileri belirlenmeden vesayet yürütülemez

Kısıtlama davasında mahkeme, kısıtlanması istenen kişiye iki kişiyi birlikte vasi olarak atamıştır. Vasilere birlikte görev yapmak isteyip istemedikleri sorulmamış, yetkileri de belirlenmemişti; karar ayrıca tek hekim raporuna dayanıyordu.

> *4721 sayılı TMK 413. maddesinin 1. fıkrasında, vesayet makamının bu görevi yapabilecek yetenekte olan bir ergini vasi olarak atayacağı; 2. fıkrasında ise, gereken durumlarda bu görevi birlikte veya vesayet makamı tarafından belirlenen yetkileri uyarınca ayrı ayrı yerine getirmek üzere birden çok vasinin atanabileceği; 3.fıkrasında ise, rızaları bulunmadıkça birden çok kimsenin vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemeyeceği hükme bağlandığı halde, dosyanın incelenmesinden, kısıtlanmak istenilen ...'na vasi olarak atanan ... ve ...'na birlikte vasilik görevini yürütmek isteyip istemedikleri sorulmadığı ve rızaları da alınmadığı gibi yetkileri de belirlenmeden birlikte vesayeti yürütmekle görevlendirilmeleri, Doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 413. maddenin üç fıkrasını aktararak rıza koşulunun biçimsel önemini gösterir. Daire, vasi olarak atanan kişilere birlikte vasilik görevini yürütmek isteyip istemediklerinin sorulmadığını, rızalarının alınmadığını ve yetkilerinin belirlenmediğini tespit etmiştir. Bu eksiklikler, resmî sağlık kurulu raporu alınmadan tek hekim raporuna dayanılmasıyla birlikte bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 409).

5 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
01.07.2015 · E. 2014/21086 · K. 2015/11622

Vasinin değiştirilmesi isteminde, mevcut vasinin yetkisini sınırlayıp yanına rızaları alınmadan yeni bir vasi atamak doğru değildir

Davacılar, vasinin kısıtlının malvarlığını yönetimde özensiz davrandığını ve kısıtlıya ulaşmalarını engellediğini ileri sürerek vasinin değiştirilmesini istemiştir. Mahkeme, mevcut vasinin görevini kısıtlının bakımına ilişkin işlerle sınırlandırıp malvarlığının yönetimi için ikinci bir vasi atamıştır.

> *Somut olayda ; dosyanın incelenmesinde mevcut vasi ... ile yeni atanan ...'ın birlikte vasilik görevini yürütmek isteyip istemedikleri sorulmamış ve rızaları alınmamıştır. Açıklanan yasal düzenleme karşısında birden çok kişinin rızaları alınmadan birlikte vesayeti yürütmekle görevlendirilemeyeceğinden, mahkemece eski vasinin yetkilerinin sınırlandırılmasına ve yeni vasi atanmasına karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi değişikliği uyuşmazlıklarında birden çok vasi çözümünün sınırını gösterir. Daire, 413. maddenin üç fıkrasını aktarmış ve mevcut vasi ile yeni atanan kişiye vasilik görevini birlikte yürütmek isteyip istemediklerinin sorulmadığını, rızalarının alınmadığını belirtmiştir. Birden çok kişinin rızaları alınmadan vesayeti birlikte yürütmekle görevlendirilemeyeceği açıklanarak eski vasinin yetkilerinin sınırlandırılmasına ve yeni vasi atanmasına ilişkin karar bozulmuştur (TMK m. 422).

6 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
20.10.2015 · E. 2015/13950 · K. 2015/14844

Mevcut vasinin yanında ikinci bir vasi görevlendirilmesi, her iki vasinin rızası alınmadan ve yetkileri belirlenmeden yapılamaz

Kısıtlı adayına vasi atanması istendi. Mahkeme, daha önce atanan vasinin görevinin devamına ve başka bir kişinin de ayrıca vasi olarak görevlendirilmesine karar vermiştir.

> *Somut olayda; dosyanın incelenmesinde mevcut vasi ... ile yeni atanan ...'ın birlikte vasilik görevini yürütmek isteyip istemedikleri sorulmamış ve rızaları alınmamıştır. Açıklanan yasal düzenleme karşısında birden çok kişi, rızaları alınmadan ve yetkileri belirlenmeden birlikte vesayeti yürütmekle görevlendirilemeyeceğinden, mahkemece eski vasinin yetkilerinin sınırlandırılmasına ve yeni vasi atanmasına karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, birden çok vasi atanmasında rıza ve yetki belirleme koşullarının birlikte arandığını gösterir. Daire, mevcut vasi ile yeni atanan kişiye birlikte vasilik görevini yürütmek isteyip istemediklerinin sorulmadığını ve rızalarının alınmadığını belirtmiştir. Birden çok kişinin rızaları alınmadan ve yetkileri belirlenmeden birlikte vesayeti yürütmekle görevlendirilemeyeceği açıklanarak karar bozulmuştur (TMK m. 414).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 414:** Eşin ve hısımların önceliği.
- **TMK m. 415:** İlgililerin isteği.
- **TMK m. 418:** Vasiliğe engel olan sebepler.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.

MADDE

414 A. Koşulları II. Eşin ve hısımların önceliği

KANUN METNİ

Haklı sebepler engel olmadıkça, vesayet makamı, vesayet altına alınacak kişinin öncelikle eşini veya yakın hısımlarından birini, vasilik koşullarına sahip olmaları kaydıyla bu göreve atar. Bu atamada yerleşim yerlerinin yakınlığı ve kişisel ilişkiler göz önünde tutulur.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 414, vasi seçiminde eşe ve yakın hısımlara öncelik tanır. Haklı sebepler engel olmadıkça vesayet makamı, vesayet altına alınacak kişinin **öncelikle eşini veya yakın hısımlarından birini** vasi olarak atar. Öncelik, bu kişilerin **vasilik koşullarına sahip olmaları** kaydıyla tanınır (TMK m. 413, TMK m. 418); atamada **yerleşim yerlerinin yakınlığı** ve **kişisel ilişkiler** göz önünde tutulur. Eş ile vesayet altındaki kişi arasında **boşanma davası** gibi bir menfaat çatışması varsa, eş o davada temsilci olamaz. Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 364. maddesini karşılar; kenar başlığındaki "karı ve kocanın" deyimi yerine "eşin" sözcüğü kullanılmıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Yakın hısım	Vesayet altına alınacak kişiyle yakın kan veya kayın hısımlığı bulunan kişi; eski Kanun bunu "yakın kan veya sıhri hısımları" diye ifade ediyordu.
Haklı sebep	Öncelikli kişinin atanmasını vesayet altındaki kişinin menfaatine aykırı kılan durum.
Vasilik koşulları	Vasi olabilmek için aranan yetenek ve erginlik ile kanundaki engellerin bulunmaması (TMK m. 413, 418).
Menfaat çatışması	Vasinin kendi menfaatiyle vesayet altındaki kişinin menfaatinin karşı karşıya gelmesi.
Temsil kayyımı	Yasal temsilciyle menfaat çatışması bulunan işte atanan kayyım (TMK m. 426).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 414-Yürürlükteki Kanunun 364 üncü maddesini karşılamaktadır. "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" kullanılmış, kenar başlığında geçen "karı ve kocanın" deyimi yerine "eşin" sözcüğü kullanılmıştır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 141*

Tasarının 414. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 461).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 364. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Muhik sebepler olmadıkça, sulh mahkemesi, vasiliğe kasırın yakın kan veya sıhri hısımlarından bu vazifeye ehil olan birini yahut karısını veya kocasını tercihan tayin eder. Alakadarların şahsi münasebetleri ve ikametgahlarının yakınlığı gözetilir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 364 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 364	4721 sayılı Kanun m. 414
Atayan	Sulh mahkemesi	Vesayet makamı
Öncelikli kişiler	Yakın kan veya kayın hısımlarından ehil biri ya da karısı veya kocası	Eşi veya yakın hısımlarından biri
Koşul	Göreve ehil olmak	Vasilik koşullarına sahip olmak
Gözetilecekler	Şahsi ilişkiler ve ikametgâhların yakınlığı	Yerleşim yerlerinin yakınlığı ve kişisel ilişkiler
İstisna	Muhik (haklı) sebepler	Haklı sebepler

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 414. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Öncelik	Eş veya yakın hısımlardan biri	TMK m. 414
Koşul	Vasilik koşullarına sahip olmak	TMK m. 413, 418
Ölçütler	Yerleşim yerlerinin yakınlığı ve kişisel ilişkiler	TMK m. 414

Konu	Kural	Dayanak
İstisna	Haklı sebepler	TMK m. 414
İlgilinin isteği	Kişinin veya ana ve babasının gösterdiği kimse	TMK m. 415
Menfaat çatışması	O iş için temsil kayyımı atanır	TMK m. 426
İtiraz	Atamaya on gün içinde itiraz	TMK m. 422
Kaynak	743 m. 364	Gerekçe, s. 141

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 364. maddesini karşılamaktadır; **"sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı"** kullanılmış, kenar başlığında geçen **"karı ve kocanın" deyimi yerine "eşin" sözcüğü** kullanılmıştır. Tasarının 414. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 461). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, önceliğin **mutlak olmaması**, haklı sebepler varsa eş veya yakın hısım yerine başka birinin atanabilmesidir. İkinci nokta, öncelik tanınacak kişinin de **vasilik koşullarına sahip olması** gerektiğidir. Üçüncü nokta, vasi olan eş ile kısıtlı arasında **boşanma davası** açılırsa, bu davada eşin kısıtlıyı temsil edememesi ve menfaat çatışması bulunmayan tarafsız bir temsilciye ihtiyaç duyulmasıdır.[1]

II. Eş ve Yakın Hısımların Önceliği

- **Öncelik:** Eş veya yakın hısımlardan biri.
- **Ölçütler:** Yerleşim yerlerinin yakınlığı ve kişisel ilişkiler.
- **Gözetme yükümlülüğü:** Vesayet makamı vasiyi belirlerken bu önceliği dikkate alır.

1. madde, vesayet altına alınacak kişinin eşine ve yakın hısımlarına öncelik tanır. Haklı sebepler engel olmadıkça vesayet makamı bu kişilerden birini, vasilik koşullarına sahip olmaları kaydıyla vasi olarak atar; atamada yerleşim yerlerinin yakınlığı ve kişisel ilişkiler göz önünde tutulur. Yargıtay, isteğe bağlı kısıtlama isteminin kabulü gerektiğini belirttiği bir kararında, vesayet makamının vasiyi belirlerken 414. maddedeki öncelik durumunu gözeteceğini de hatırlatmıştır.[2]

Eski Kanun, vasiliğe kısıtlının yakın kan veya kayın hısımlarından bu göreve ehil olan birinin ya da eşinin tercihan atanmasını öngörüyordu. Yürürlükteki metin aynı kuralı sürdürmüş, gerekçeye göre terimler değiştirilmiştir. 2

1 Yargıtay 2. HD, 19.04.2017, E. 2017/810, K. 2017/4602.
2 Yargıtay 2. HD, 05.09.2012, E. 2012/1035, K. 2012/20344.

III. Vasilik Koşulları

- **Yetenek:** Görevi yapabilecek yetenekte ergin.
- **Engeller:** Kısıtlılar ve menfaati çatışanlar vasi olamaz.
- **Kişisel özellikler:** Beceri, ahlaki yapı ve yaşam biçimi gözetilir.

3 Öncelik, eşin veya yakın hısımın vasilik koşullarına sahip olması kaydıyla tanınır. Vesayet makamı bu görevi yapabilecek yetenekte olan bir ergini vasi atar (TMK m. 413); kısıtlılar, kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler, menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla aralarında düşmanlık bulunanlar ve ilgili vesayet daireleri hâkimleri vasi olamaz (TMK m. 418).

4 Yargıtay, vesayet makamının atayacağı kişinin kişisel yeteneğini, becerilerini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini de dikkate alması gerektiğini belirtmiştir.[3]

IV. Haklı Sebepler ve Menfaat Çatışması

- **Haklı sebep:** Öncelikli kişinin atanması kişinin menfaatine aykırıysa.
- **Boşanma davası:** Vasi olan eş bu davada kısıtlıyı temsil edemez.
- **Çözüm:** Menfaat çatışması olmayan tarafsız bir temsilci.

5 Öncelik haklı sebeplerle bertaraf edilebilir. Kanunda vasiliğe engel sayılan hâllerin yanında, somut olayda öncelikli kişinin atanmasını vesayet altındaki kişinin menfaatine aykırı kılan durumlar da haklı sebep oluşturabilir.

6 Yargıtay, hükümlü davalıya önce davacı eşinin vasi atandığı, boşanma davası nedeniyle bu kez davacı kadının babasının temsilci olarak atandığı bir dosyada, bunun davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtladığını belirterek menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanmasını istemiştir.[4] Vasi olarak eşi atanan kısıtlının boşanma davasında, menfaat çatışması sebebiyle eşe yasal temsilci sıfatıyla yapılan bildirimin sonuç doğurmayacağı ve kısıtlıya temsil kayyımı atanması gerektiği kabul edilmiştir.[5] Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile kısıtlının menfaati çatışıyorsa vesayet makamı temsil kayyımı atar (TMK m. 426).

V. İlgilinin İsteği ve Atamaya İtiraz

- **İstek:** Kişinin veya ana ve babasının gösterdiği kimse atanır.
- **İtiraz:** Atamaya itiraz önce vesayet makamında incelenir.
- **Denetim:** Vesayet makamı itirazı yerinde görmezse denetim makamı karar verir.

3 Yargıtay 2. HD, 02.03.2006, E. 2005/17985, K. 2006/2658.
4 Yargıtay 2. HD, 19.04.2017, E. 2017/810, K. 2017/4602.
5 Yargıtay 2. HD, 17.09.2014, E. 2014/16109, K. 2014/17697.

Haklı sebepler engel olmadıkça vasiliğe, vesayet altına alınacak kişinin ya da ana veya babasının gösterdiği kimse atanır (TMK m. 415). İlgili olan herkes, vasinin atandığını öğrendiği günden başlayarak on gün içinde atamanın kanuna aykırı olduğunu ileri sürebilir (TMK m. 422). 7

Yargıtay, kısıtlının kardeşinin vasi atanmasına karşı eşinin kendisinin vasi atanması gerektiğini ileri sürdüğü bir dosyada, vasinin şahsına yönelik bu itirazın önce vesayet makamınca incelenmesi, yerinde görülmezse denetim makamınca kesin olarak karara bağlanması gerektiğini belirtmiştir.[6] Aynı usul, vasi değişikliği sonucunda kısıtlının eşinin yeni vasi atanmasına yapılan itiraz için de uygulanmıştır.[7] 8

UYGULAMA NOTU

Eş kısıtlanacaksa, vasilik koşullarına sahip öbür eş vasi olarak atanmasını isteyebilir; kanun eşe ve yakın hısımlara öncelik tanır. **Eşler arasında boşanma davası varsa veya açılacaksa**, eşin bu davada öbür eşi vasi sıfatıyla temsil edemeyeceği, mahkemenin tarafsız bir temsilci atanmasını sağlaması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. **Önceliği olduğu hâlde yerine başka biri vasi atanan kişi**, atamayı öğrendiği günden itibaren on gün içinde vesayet makamına itiraz etmelidir (TMK m. 422).

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
05.09.2012 · E. 2012/1035 · K. 2012/20344

Vesayet makamı vasiyi belirlerken 414. maddedeki eşin ve yakın hısımların önceliğini gözetmek zorundadır

Davacı, uzun yıllardır süren engeli sebebiyle kendi işlerini göremediğini ve başkasının yardımına ihtiyaç duyduğunu ileri sürerek kısıtlanmasını istemiştir. Toplanan deliller ve resmî sağlık kurulu raporu bu durumu doğruladığı hâlde mahkeme istemi reddetmiştir.

> *Gerçekleşen bu duruma göre ilgili kısıtlanmasını istemekte haklıdır. Davacının yirmi sekiz yıldır bu durumda olduğu halde bugüne kadar kısıtlanmasını istememiş olması isteğin reddi için yasal bir sebep değildir. Kısıtlanmasını gerektiren şartlar oluşmuştur. Vesayet makamının vasiyi belirlerken Türk Medeni Kanununun 414. maddesindeki öncelik durumunu gözeteceği de yasa gereğidir. Bu yönler dikkate alınmadan, isteğin kabulü yerine yasal olmayan gerekçe ile reddi doğru bulunmamıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 414. maddedeki önceliğin kısıtlama kararının ayrılmaz bir parçası olduğunu gösterir. Daire, isteğe bağlı kısıtlamanın koşullarının gerçek-

6 Yargıtay 18. HD, 10.05.2016, E. 2015/11809, K. 2016/7594.
7 Yargıtay 2. HD, 16.10.2008, E. 2008/9610, K. 2008/13524.

leştiğini ve istemin reddinin yasal olmayan bir gerekçeye dayandığını belirtirken, kısıtlama kararı verildiğinde vesayet makamının vasiyi belirlerken 414. maddedeki öncelik durumunu gözeteceğinin de yasa gereği olduğunu vurgulamıştır. Buna göre vasi seçiminde öncelikle eş ve yakın hısımlar değerlendirilmelidir (TMK m. 408).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
02.03.2006 · E. 2005/17985 · K. 2006/2658

Öncelik tanınan yakının da görevi yapabilecek kişisel yeteneğe sahip olması gerekir; birden çok yakın birlikte atanacaksa rızaları aranır

Mahkeme, vesayet altına alınan kişiye çocuklarından ikisini birlikte vasi olarak atamıştır. Kararda vasilerin rızası alınmamış, birden çok vasi atanmasının sebebi de gösterilmemişti.

> *Vesayet makamı, vesayet işlerini görmek için ergin bir kişiyi vasi olarak tayin eder. Ehil olmak yahut ergin olmak vasi olmak için başlı başına yeterli değildir. Vesayet makamı aynca vasi tayin edeceği kişinin şahsi kabiliyetini, becerilerini, ahlaki yapısını, yaşam biçimini de dikkate almak zorundadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 414. maddedeki "vasilik koşullarına sahip olmaları kaydıyla" sınırının içeriğini gösterir. Daire, vasi atanacak kişinin ergin ve ehil olmasının yetmediğini, vesayet makamının bu kişinin kişisel yeteneğini, becerilerini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini de dikkate almak zorunda olduğunu belirtmiştir. Yakın hısımlardan birden çok kişinin birlikte atanması hâlinde rızalarının alınması ve bu yolun sebebinin kararda gösterilmesi gerektiği açıklanarak karar bozulmuştur (TMK m. 413).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
19.04.2017 · E. 2017/810 · K. 2017/4602

Boşanma davasında kısıtlı davalıya, davacı eşin veya onun yakınının değil, menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanması gerekir

Boşanma davasında davalı erkek hükümlüydü ve daha önce kendisine davacı eşi vasi olarak atanmıştı. Mahkemenin talebi üzerine bu kez davacı kadının babası davalıya temsilci olarak atandı ve yargılamaya bu temsilciyle devam edilmiştir.

> *Bu durum davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtlayıcı niteliktedir. Açıklanan sebeple mahkemce yeniden Sulh Hukuk Mahkemesine bildirimde bulunularak davalı ile arasında menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin davalıya vasi olarak atanması suretiyle yeniden yargılama yapılarak, usulünce tüm deliller toplandıktan sonra sonucu uyarınca bir karar verilmesi gerekirken davalı ile arasında menfaat çatışması bulunan kayyım ile yargılamaya devamla yazılı şekilde karar verilmesi usul ve kanuna aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 414. maddedeki haklı sebeplerin boşanma davasındaki görünümünü gösterir. Daire, davacı eşin ya da onun babasının davalıyı temsil etmesinin davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtladığını belirtmiştir. Sulh

hukuk mahkemesine yeniden bildirimde bulunularak davalı ile arasında menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanması ve yargılamanın bu kişiyle yürütülmesi gerekiği açıklanarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 418).

4 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
17.09.2014 · E. 2014/16109 · K. 2014/17697

Vasi olarak eşi atanan kısıtlının boşanma davasında, eşe yasal temsilci sıfatıyla yapılan bildirim sonuç doğurmaz; kısıtlıya temsil kayyımı atanmalıdır

Boşanma davasında davalı, kararı cezaevinden temyiz etmiştir; daha sonra hükümlülük sebebiyle vesayet altına alındı ve kendisine vasi olarak eşi atandı. Temyiz harçları yatırılmamıştı.

> *Ne var ki, davalı hükümlülük sebebiyle vesayet altında olduğuna ve vasi olarak eşi atandığına göre, kanuni temsilcisi ile kısıtlının menfaatinin çatışması sebebiyle "kanuni temsilcisi" sıfatıyla eşine Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 434/3. maddesi gereğince bildirim yapılması da sonuç doğurmayacaktır.*

DEĞERLENDİRME Karar, eşin vasiliği ile boşanma davası arasındaki çatışmanın usule etkisini gösterir. Daire, davalının hükümlülük sebebiyle vesayet altında olduğunu ve vasi olarak eşinin atandığını tespit etmiş; yasal temsilci ile kısıtlının menfaatinin boşanma davası sebebiyle çatıştığını belirtmiştir. Bu nedenle kısıtlıya temsil kayyımı atanması, temyiz harç ve giderlerinin tamamlanması için bildirimin kayyıma yapılması gerektiği açıklanarak dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 426).

5 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
10.05.2016 · E. 2015/11809 · K. 2016/7594

Kısıtlının kardeşinin vasi atanmasına karşı eşin kendisinin atanması gerektiği itirazı, önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenir

Davacı, kardeşinin 405. madde uyarınca kısıtlanmasını istemiştir; mahkeme istemi kabul edip davacıyı vasi olarak atamıştır. Davaya katılan kısıtlının eşi, vasi atanmasına gerek olmadığını, atanacaksa kendisinin vasi olması gerektiğini ileri sürerek kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı asliye mahkemesine aittir. Öyle ise vasinin şahsına yönelik itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde denetim makamınca bu konuda aynı yasanın 488.maddesi uyarınca kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahalline İADESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, 414. maddedeki önceliğin hangi usulle ileri sürüleceğini gösterir. Daire, kısıtlama kararını onamış; vasinin şahsına yönelik itirazın ise temyiz

incelemesiyle değil, 422. maddedeki usulle incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Buna göre eşin itirazı önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmeli, yerinde görülmezse denetim makamı konuyu kesin olarak karara bağlamalıdır (TMK m. 422).

6 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
16.10.2008 · E. 2008/9610 · K. 2008/13524

Görevden alınan vasinin yerine kısıtlının eşinin atanmasına yönelik itiraz da önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenir

Vesayet makamı mevcut vasiyi görevden aldı ve yerine kısıtlının eşini vasi olarak atamıştır. Görevden alınan vasi, hem görevden alınmasına hem de yeni vasinin şahsına itiraz ederek kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı Sulh Hukuk Mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı olan Asliye Hukuk Mahkemesine aittir.(5133 S.K. md.2-3, TMK.md.397) Öyle ise vasinin şahsına yönelik itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz ve özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde dilekçenin görev yönünden reddi ile denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmek üzere dosyanın geri çevrilmesine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi değişikliği sonucunda eşin vasi atanmasına karşı başvurunun yolunu gösterir. Daire, görevden almaya karşı itirazın denetim makamına yapılacağını; yeni atanan vasinin şahsına yönelik itirazın ise önce vesayet makamınca incelenmesi, itiraz ve özür nedenleri yerinde görülmezse denetim makamınca kesin olarak karara bağlanması gerektiğini belirtmiştir. Dilekçe temyiz incelemesi yönünden reddedilerek dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 422).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 413:** Vasinin atanması ve birden çok vasi.
- **TMK m. 415:** İlgililerin isteği.
- **TMK m. 418:** Vasiliğe engel olan sebepler.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 426:** Temsil kayyımlığı.

MADDE

415

A. Koşulları

III. İlgililerin isteği

KANUN METNİ

Haklı sebepler engel olmadıkça, vasiliğe, vesayet altına alınacak kişinin ya da ana veya babasının gösterdiği kimse atanır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 415, vasi seçiminde vesayet altına alınacak kişinin ve ana babasının isteğine yer verir. Haklı sebepler engel olmadıkça vasiliğe, **vesayet altına alınacak kişinin** ya da **ana veya babasının gösterdiği kimse** atanır. Gösterilen kişinin de vasilik koşullarına sahip olması gerekir (TMK m. 413, TMK m. 418); menfaat çatışması gibi **haklı sebepler** varsa vesayet makamı başka birini atayabilir. Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 365. maddesini karşılar ve daha anlaşılır hâle getirilerek yeniden kaleme alınmıştır; isteği göz önünde tutulacak ana ve babanın **vesayet altına alınanın ana veya babası** olduğu vurgulanmıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Gösterme	Vesayet altına alınacak kişinin veya ana ya da babasının, vasi olarak atanmasını istediği kişiyi bildirmesi.
Haklı sebep	Gösterilen kişinin atanmasını vesayet altındaki kişinin menfaatine aykırı kılan durum.
Vasilik koşulları	Görevi yapabilecek yetenekte ergin olmak ve kanundaki engellerin bulunmaması (TMK m. 413, 418).
Vesayet makamı	Vasiyi atayan ve vesayeti yürüten sulh hukuk mahkemesi.
Velayet altında bırakma	Kısıtlanan ergin çocuğun vasi yerine ana ve babasının velayetinde kalması (TMK m. 419).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

Madde 415-Yürürlükteki Kanunun 365 inci maddesini karşılamaktadır. Madde daha anlaşılır hâle getirilmek suretiyle yeniden kaleme alınmıştır. Maddede isteği göz

> önünde tutulacak ana ve babanın "vesayet altına alınanın ana veya babası" olduğunu ifade etmek üzere "onun ana ya da babasının" ifadesi kullanılmıştır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 141*

Tasarının 415. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 461). Tasarı metninde de ifade "vesayet altına alınacak kişinin ya da ana veya babasının" biçimindedir.

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 365. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Muhik sebepler mani olmadıkça, sulh mahkemesi, vasiliğe baba veya ananın yahut kasırın gösterdiği kimseyi tayin eder.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 365 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 365	4721 sayılı Kanun m. 415
Atayan	Sulh mahkemesi	Metinde belirtilmez; atamayı vesayet makamı yapar
Gösterme hakkı olanlar	Baba veya ana yahut kasır	Vesayet altına alınacak kişi ya da ana veya babası
Sonuç	Gösterilen kimse tayin edilir	Gösterilen kimse atanır
İstisna	Muhik (haklı) sebepler	Haklı sebepler

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 415. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Gösterme hakkı	Vesayet altına alınacak kişi ya da ana veya babası	TMK m. 415
Sonuç	Gösterilen kimse atanır	TMK m. 415
İstisna	Haklı sebepler	TMK m. 415
Koşul	Vasilik koşullarına sahip olmak	TMK m. 413, 418
Öncelik	Eş veya yakın hısımlar	TMK m. 414
Ergin çocuk	Kural olarak velayet altında bırakılır	TMK m. 419
İtiraz	Atamaya on gün içinde itiraz	TMK m. 422

Konu	Kural	Dayanak
Kaynak	743 m. 365	Gerekçe, s. 141

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 365. maddesini karşılamaktadır; madde **daha anlaşılır hâle getirilmek suretiyle yeniden kaleme alınmış**, isteği göz önünde tutulacak ana ve babanın vesayet altına alınanın ana veya babası olduğu vurgulanmıştır. Gerekçede bu amaçla "onun ana ya da babasının" ifadesinin kullanıldığı belirtilmekle birlikte, Tasarı ve Kanun metninde ifade "vesayet altına alınacak kişinin ya da ana veya babasının" biçimindedir. Tasarının 415. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 461). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, gösterme hakkının hem **vesayet altına alınacak kişiye** hem de onun **ana veya babasına** tanınmasıdır. İkinci nokta, gösterilen kişinin de **vasilik koşullarına sahip olması** ve atanmasına engel bir **haklı sebep** bulunmaması gerektiğidir. Üçüncü nokta, kişinin bu hakkı kullanabilmesi için davadan haberdar edilmesi ve duruşmaya çağrılması gerektiğidir.[1]

II. Vasi Gösterebilecek Kişiler

- **Vesayet altına alınacak kişi:** Kendi vasisini gösterebilir.
- **Ana veya baba:** Vesayet altına alınacak kişinin ana veya babası da vasi gösterebilir.
- **Sonuç:** Haklı sebepler engel olmadıkça gösterilen kimse atanır.

1. madde, vasi seçiminde vesayet altına alınacak kişinin ve ana babasının isteğine yer verir. Kanun bu isteği, haklı sebepler engel olmadıkça uyulması gereken bir kural olarak düzenler: vasiliğe, vesayet altına alınacak kişinin ya da ana veya babasının gösterdiği kimse atanır. Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 365. maddesini daha anlaşılır biçimde yeniden kaleme almıştır; eski metin "baba veya ananın yahut kasırın" gösterdiği kimseden söz ediyordu.

Yargıtay, 415. maddeyi kısıtlanması istenen kişinin davadan haberdar edilmesi gereğinin gerekçelerinden biri olarak göstermiş; vesayet davasının duruşma açılmadan evrak üzerinden karara bağlanamayacağını, kişinin davadan haberdar edilmesi için davetiye çıkarılması gerektiğini belirtmiştir.[2] 2

1 Yargıtay 2. HD, 24.05.2010, E. 2009/21807, K. 2010/10038.
2 Yargıtay 2. HD, 24.05.2010, E. 2009/21807, K. 2010/10038.

III. Haklı Sebepler

- **Kural:** Gösterilen kişi atanır.
- **İstisna:** Haklı sebep varsa vesayet makamı başka birini atayabilir.
- **Örnekler:** Vasilik engelleri, menfaat çatışması, görevi yürütmeye elverişsizlik.

3 Gösterilen kişinin atanması haklı sebeplerle engellenebilir. Kanunda vasiliğe engel sayılan hâller bu kişi için de geçerlidir: kısıtlılar, kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler, menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla aralarında düşmanlık bulunanlar ve ilgili vesayet daireleri hâkimleri vasi olamaz (TMK m. 418). Gösterilen kişinin görevi yapabilecek yetenekte bir ergin olması da gerekir (TMK m. 413).

4 Yargıtay, vesayet makamının atayacağı kişinin kişisel yeteneğini, becerilerini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini de dikkate alması gerektiğini belirtmiştir.[3] Boşanma davasında kısıtlı davalıyı davacı eşin ya da onun babasının temsil etmesinin davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtladığı, menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanması gerektiği kabul edilmiştir.[4]

IV. 414. Madde ile İlişkisi

- **414. madde:**

  Eşe ve yakın hısımlara öncelik tanır.
- **415. madde:**

  Kişinin veya ana babasının gösterdiği kimseyi öne çıkarır.
- **Ortak sınır:** Her iki kural da haklı sebeplerle sınırlıdır.

1. madde, vesayet makamının vesayet altına alınacak kişinin öncelikle eşini veya yakın hısımlarından birini, vasilik koşullarına sahip olmaları kaydıyla vasi olarak atamasını öngörür (TMK m. 414). 415. madde ise kişinin veya ana ya da babasının gösterdiği kimsenin atanmasını öngörür. Kanun iki kural arasında açık bir sıralama yapmaz; gösterilen kişi eş veya yakın hısımlardan biri olduğunda iki kural aynı sonuca varır. Farklı kişiler öne sürüldüğünde vesayet makamı, haklı sebepleri ve vesayet altındaki kişinin menfaatini gözeterek karar verir.

5 Yargıtay, kısıtlının kardeşinin vasi atanmasına karşı eşinin kendisinin vasi atanması gerektiğini ileri sürdüğü bir dosyada, bu itirazın önce vesayet makamınca incelenmesi, yerinde görülmezse denetim makamınca kesin olarak karara bağlanması gerektiğini belirtmiştir.[5]

3 Yargıtay 2. HD, 02.03.2006, E. 2005/17985, K. 2006/2658.
4 Yargıtay 2. HD, 19.04.2017, E. 2017/810, K. 2017/4602.
5 Yargıtay 18. HD, 10.05.2016, E. 2015/11809, K. 2016/7594.

V. Ana ve Babanın İsteği ve Kısıtlanan Ergin Çocuk

- **Ana veya baba:** Çocuğu için vasi gösterebilir.
- **Ergin çocuk:** Kural olarak velayet altında bırakılır.
- **Ana babanın ifadesi:** Başka biri vasi atanacaksa ana veya babanın görüşü alınır.

Ana ve babanın gösterme hakkı, kısıtlanan ergin çocuklarda velayet kuralıyla birlikte düşünülmelidir. Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmaz, ana ve babalarının velayeti altında bırakılır (TMK m. 419). 6

Yargıtay, babası ölmüş ve bakımını annesi üstlenmiş bir ergin için mahkemenin annenin ifadesine başvurması, anne dışında birinin vasi atanması gerekiyorsa annenin davacıyı vasi olarak göstermesi hâlinde istemi kabul etmesi gerektiğini belirtmiştir.[6] Babası ölmüş bir küçüğün kısıtlanmasını isteyen annenin vasi atanmasına değil, çocuğun ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlanmasına ve annenin velayeti altında bırakılmasına karar verilmesi gerektiği de kabul edilmiştir.[7] 7

VI. Kişinin Kendi İsteği ve Dinlenmesi

- **Bildirim:** Kişi vasi olarak kimi istediğini duruşmada bildirebilir.
- **Dinlenme:** Kısıtlanacak kişi davaya çağrılmalı ve görüşü alınmalıdır.
- **İsteğe bağlı kısıtlama:** Kişi kendi kısıtlanmasını da isteyebilir.

Kişinin vasisini gösterebilmesi, davadan haberdar olmasına ve görüşünü bildirebilmesine bağlıdır. Yargıtay, kısıtlı adayının dinlenmediği ve kısıtlanmak isteyip istemediğinin sorulmadığı bir dosyada mahkemenin kısıtlı adayını duruşmaya davet ederek görüşünü alması gerektiğini belirtmiştir.[8] 8

Kısıtlanması istenen kişinin duruşmada kendi işlerini göremediğini söyleyip davacının vasisi olarak atanmasını istediği bir dosyada, istemin isteğe bağlı kısıtlama yönünden de değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir.[9] Kişinin kendi kısıtlanmasını isteyebileceği hâller 408. maddede düzenlenmiştir (TMK m. 408). 9

VII. Atamaya İtiraz

- **Süre:** Atamanın öğrenildiği günden başlayarak on gün.
- **Yer:** Önce vesayet makamı, sonra denetim makamı.

6 Yargıtay 2. HD, 14.02.2005, E. 2004/15802, K. 2005/1935.
7 Yargıtay 2. HD, 29.03.2011, E. 2010/16274, K. 2011/5552.
8 Yargıtay 18. HD, 13.05.2014, E. 2014/3545, K. 2014/8864.
9 Yargıtay 18. HD, 10.10.2013, E. 2013/11384, K. 2013/13313.

- **Kapsam:** Gösterilen kişi yerine başka birinin atanması veya haklı sebep tartışması.

10 Gösterilen kişi yerine başka biri atanırsa ilgili olan herkes, vasinin atandığını öğrendiği günden başlayarak on gün içinde atamanın kanuna aykırı olduğunu ileri sürebilir (TMK m. 422). Vasinin şahsına yönelik itiraz önce vesayet makamında incelenir; vesayet makamı itirazı yerinde görmezse denetim makamı karar verir. Yargıtay, kısıtlama kararıyla birlikte atanan vasinin şahsına yönelik itirazı temyiz aşamasında incelememiş, bu usulle incelenmesi için dosyayı geri çevirmiştir.[10]

UYGULAMA NOTU

Kısıtlanması istenen kişi, kimin vasisi olmasını istediğini duruşmada açıkça bildirmelidir; haklı sebepler engel olmadıkça gösterdiği kişi atanır. **Kısıtlanacak kişinin ana veya babası** da vasi gösterebilir; kısıtlanan ergin çocuğun kural olarak ana ve babanın velayetinde bırakılacağı da göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 419). **Gösterilen kişi yerine başka biri atanmışsa**, atamanın öğrenildiği günden itibaren on gün içinde vesayet makamına itiraz edilmelidir (TMK m. 422).

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
14.02.2005 · E. 2004/15802 · K. 2005/1935

Ergin çocuğun kısıtlanmasında önce bakımını üstlenen annenin ifadesine başvurulur; anne dışında biri vasi atanacaksa annenin gösterdiği kişi haklı sebep yoksa atanır

Babası ölmüş, bakım ve gözetimini annesinin üstlendiği bir ergin hakkında davacı vasi tayini istemiştir. Mahkeme annenin ifadesine başvurmadan ergini kısıtladı ve davacının velayeti altına koydu. Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kararın kanun yararına bozulmasını istemiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 415. maddesine göre haklı sebepler engel olmadıkça, vasiliğe vesayet altına alınacak kişinin ana veya babasının gösterdiği kimse atanır. Yine aynı Kanunun 419. maddesinde ise kısıtlanan ergin çocukların kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakılacağı hükmü yer almaktadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 415. maddenin ana ve babaya tanıdığı gösterme hakkını 419. maddeyle birlikte uygular. Daire, 415. maddeye göre haklı sebepler engel olmadıkça vasiliğe ana veya babanın gösterdiği kimsenin atanacağını, 419. maddeye göre de kısıtlanan ergin çocukların kural olarak velayet altında bırakılacağını hatırlatmıştır. Buna göre mahkeme bakım ve gözetimi üstlenen annenin ifadesine

10 Yargıtay 18. HD, 13.05.2014, E. 2014/3545, K. 2014/8864.

başvurmalı, davacının vasi atanmasına engel haklı sebep bulunup bulunmadığını değerlendirmeli; anne dışında birinin vasi atanması gerekiyorsa annenin davacıyı göstermesi hâlinde istemi kabul etmelidir. Velayetin yalnızca ana ve babaya tanınan bir hak olduğu, davacının ancak vasi olarak atanabileceği de belirtilerek hüküm, sonuca etkili olmamak üzere bozulmuştur (TMK m. 419).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.05.2010 · E. 2009/21807 · K. 2010/10038

Kişinin vasisini gösterebilmesi için davadan haberdar edilmesi gerekir; vesayet davasında duruşma açılmadan evrak üzerinden kısıtlama kararı verilemez

Bir ergin hakkında 405. madde uyarınca vesayet altına alınma istemiyle dava açılmıştır. Mahkeme duruşma açmadan, tensip zaptıyla birlikte kısıtlama kararı vermiştir.

> *Vesayet davaları Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 73.maddesinde belirtilen istisnalardan olmadığından duruşma açılması; kısıtlanması istenilen ergin kişinin davadan haberdar edilmesi, bu amaçla davetiye çıkarılması gereklidir. Zira Türk Medeni Kanununun 415.maddesindeki haklı sebepler engel olmadıkça, vasiliğe, vesayet altına alınacak kişinin ya da ana veya babasının gösterdiği kimsenin atanacağını öngörmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 415. maddedeki gösterme hakkının usule yansımasını gösterir. Daire, vesayet davalarının duruşma yapılmadan karara bağlanabilecek istisnalar arasında bulunmadığını, kısıtlanması istenen ergin kişinin davadan haberdar edilmesi için davetiye çıkarılması gerektiğini belirtmiş; bunun gerekçesi olarak 415. maddeye göre vasiliğe kişinin ya da ana veya babasının gösterdiği kimsenin atanacağını göstermiştir. Kişinin kendisinin de kısıtlanmasını isteyebileceği ve belirli sebeplerle kısıtlamada dinlenmesinin zorunlu olduğu hatırlatılarak evrak üzerinden verilen hüküm bozulmuştur (TMK m. 409).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
29.03.2011 · E. 2010/16274 · K. 2011/5552

Kısıtlanan ergin çocuk kural olarak vesayet altına alınmaz; sağ olan ana veya babanın velayeti altında bırakılır

Babası ölmüş küçük bir çocuğun annesi, çocuğun kısıtlanmasını ve kendisinin vasi olarak atanmasını istemiştir. Mahkemenin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Gerek duyulduğunda ergin olmayan kişilerin de kısıtlanmasına karar verilebilir; ancak, kısıtlama kararı ergin olduktan sonra sonuç doğurur. Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayıp, velayet altında bırakılır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 415. maddedeki ana ve babanın konumunu 419. maddeyle birlikte gösterir. Daire, gerek duyulduğunda ergin olmayan kişilerin de

kısıtlanabileceğini, ancak kısıtlama kararının ergin olduktan sonra sonuç doğuracağını belirtmiştir. Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakıldığından, mahkemenin çocuğun ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlanmasına ve annenin velayeti altında bırakılmasına karar vermesi gerekiği açıklanarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 419).

4 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
10.10.2013 · E. 2013/11384 · K. 2013/13313

Kişi kendi işlerini göremediğini söyleyip davacının vasisi olarak atanmasını istiyorsa istem, isteğe bağlı kısıtlama yönünden de değerlendirilmelidir

Davacı, kısıtlanması istenen kişiye kendisinin baktığını belirterek vasi olarak atanmasını istemiştir. Alınan raporda vasi gerekmediği belirtilmişti; ancak kısıtlanması istenen kişi duruşmada kendi işlerini göremediğini ve davacının vasisi olarak atanmasını istediğini söylemiştir. Mahkeme davayı reddetmiştir.

> *Vesayet hakkındaki hükümler kamu düzenine ilişkindir. Türk Medeni Kanunu'nun 408. maddesinde "Yaşlılığı, sakatlığı, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden her ergin kısıtlanmasını isteyebilir." hükmü düzenlenmiştir. Mahkemece bu yönden de delillerin değerlendirilmesi ve sonucu uyarınca bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet altına alınacak kişinin kendi isteğini ve vasi olarak kimi istediğini duruşmada bildirdiği bir dosyada verilmiştir. Daire, vesayet hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olduğunu belirterek istemin 408. maddedeki isteğe bağlı kısıtlama yönünden de değerlendirilmesi gerektiğini açıklamış ve ret kararını bozmuştur. Kısıtlama kararı verilirse 415. maddeye göre kişinin gösterdiği kimse, haklı sebepler engel olmadıkça vasi atanır (TMK m. 408).

5 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
13.05.2014 · E. 2014/3545 · K. 2014/8864

Kısıtlanacak kişi dinlenmeden karar verilemez; atanan vasinin şahsına itiraz ise önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenir

Davacı, annesinin kısıtlanmasını ve belirttiği bir kişinin vasi olarak atanmasını istemiştir. Mahkeme 405. madde uyarınca kısıtlama kararı vermiştir. Davacının temyizi üzerine Daire, kısıtlama kararını ve vasinin şahsına yönelik itirazı ayrı ayrı incelemiştir.

> *Mahkemece kısıtlı adayının duruşmaya davet edilerek görüşü alınıp sonucuna göre hüküm kurulması gerektiğinin düşünülmemesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar iki yönüyle 415. maddeye bağlanır. Daire önce, raporda kişinin dinlenmesine engel bir durum bulunmadığı belirtildiği hâlde kısıtlı adayının yargılama sırasında dinlenmediğini ve kısıtlanmak isteyip istemediğinin sorulma-

dığını tespit etmiş; mahkemenin kısıtlı adayını duruşmaya davet ederek görüşünü alması gerektiğini belirterek hükmü bozmuştur. Vasinin şahsına yönelik itiraz yönünden ise temyiz incelemesi yapılmamış; itirazın önce vesayet makamı olan sulh mahkemesince, yerinde görülmezse denetim makamınca kesin olarak karara bağlanması için dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 422).

6 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
10.05.2016 · E. 2015/11809 · K. 2016/7594

Vasinin kim olacağına ilişkin itiraz, temyizle değil önce vesayet makamında, yerinde görülmezse denetim makamında incelenir

Davacı, kardeşinin 405. madde uyarınca kısıtlanmasını istemiştir; mahkeme istemi kabul edip davacıyı vasi olarak atamıştır. Davaya katılan kısıtlının eşi, vasi atanmasına gerek olmadığını, atanacaksa kendisinin vasi olması gerektiğini ileri sürerek kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı asliye mahkemesine aittir. Öyle ise vasinin şahsına yönelik itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde denetim makamınca bu konuda aynı yasanın 488.maddesi uyarınca kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahalline İADESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin kim olacağına ilişkin uyuşmazlığın hangi yolla çözüleceğini gösterir. Daire, kısıtlama kararını onamış; eşin kendisinin vasi atanması gerektiği yönündeki itirazının temyiz incelemesiyle değil, 422. maddedeki usulle incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Buna göre itiraz önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmeli, yerinde görülmezse denetim makamı konuyu kesin olarak karara bağlamalıdır. Kişinin veya ana ve babasının gösterdiği kimse yerine başka biri atanırsa da atamanın kanuna aykırılığı bu yolla ileri sürülebilir (TMK m. 422).

7 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
19.04.2017 · E. 2017/810 · K. 2017/4602

Boşanma davasında kısıtlı davalıya, davacı eşin veya onun yakınının değil, menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanması gerekir

Boşanma davasında davalı erkek hükümlüydü ve daha önce kendisine davacı eşi vasi olarak atanmıştı. Mahkemenin talebi üzerine bu kez davacı kadının babası davalıya temsilci olarak atandı ve yargılamaya bu temsilciyle devam edilmiştir.

> *Bu durum davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtlayıcı niteliktedir. Açıklanan sebeple mahkemce yeniden Sulh Hukuk Mahkemesine bildirimde bulunularak davalı ile arasında menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin davalıya vasi olarak atanması suretiyle yeniden yargılama yapılarak, usulünce*

tüm deliller toplandıktan sonra sonucu uyarınca bir karar verilmesi gerekirken davalı ile arasında menfaat çatışması bulunan kayyım ile yargılamaya devamla yazılı şekilde karar verilmesi usul ve kanuna aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.

DEĞERLENDİRME Karar, 415. maddedeki haklı sebeplerin boşanma davasındaki görünümünü gösterir. Daire, davacı eşin ya da onun babasının davalıyı temsil etmesinin davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtladığını belirtmiştir. Sulh hukuk mahkemesine yeniden bildirimde bulunularak davalı ile arasında menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanması ve yargılamanın bu kişiyle yürütülmesi gerektiği açıklanarak hüküm bozulmuştur. Menfaati vesayet altındaki kişinin menfaatiyle önemli ölçüde çatışan kimse vasi olamaz; bu engel gösterilen kişi için de geçerlidir (TMK m. 418).

8 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
02.03.2006 · E. 2005/17985 · K. 2006/2658

Vesayet makamı, vasi atayacağı kişinin kişisel yeteneğini, becerilerini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini de dikkate almak zorundadır

Mahkeme, vesayet altına alınan kişiye çocuklarından ikisini birlikte vasi olarak atamıştır. Kararda vasilerin rızası alınmamış, birden çok vasi atanmasının sebebi de gösterilmemişti.

> *"Vesayet makamı, vesayet işlerini görmek için ergin bir kişiyi vasi olarak tayin eder. Ehil olmak yahut ergin olmak vasi olmak için başlı başına yeterli değildir. Vesayet makamı aynca vasi tayin edeceği kişinin şahsi kabiliyetini, becerilerini, ahlaki yapısını, yaşam biçimini de dikkate almak zorundadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi seçiminde vesayet makamının hangi niteliklere bakacağını gösterir. Daire, vasi atanacak kişinin ergin ve ehil olmasının yetmediğini, vesayet makamının bu kişinin kişisel yeteneğini, becerilerini, ahlaki yapısını ve yaşam biçimini de dikkate almak zorunda olduğunu belirtmiştir. Birden çok kişinin birlikte atanması hâlinde rızalarının alınması ve bu yolun sebebinin kararda gösterilmesi gerektiği açıklanarak karar bozulmuştur. Gösterilen kişinin atanmasına engel haklı sebep bulunup bulunmadığı değerlendirilirken de bu nitelikler göz önünde tutulabilir (TMK m. 413).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 413:** Vasinin atanması ve birden çok vasi.
- **TMK m. 414:** Eşin ve hısımların önceliği.
- **TMK m. 416:** Vasiliği kabul yükümlülüğü.
- **TMK m. 418:** Vasiliğe engel olan sebepler.
- **TMK m. 419:** Kısıtlanan ergin çocukların velayet altında bırakılması.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.

MADDE

416 A. Koşulları IV. Vasiliği kabul yükümlülüğü

KANUN METNİ

(1) Vesayet altına alınan kimsenin yerleşim yerinde oturanlardan vasiliğe atananlar, bu görevi kabul etmekle yükümlüdürler.
(2) Aile meclisince atanma hâlinde vasiliği kabul yükümlülüğü yoktur.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 416, vasiliğe atanan kişiye görevi kabul etme yükümlülüğü yükler. Vesayet altına alınan kimsenin **yerleşim yerinde oturanlardan** vasiliğe atananlar bu görevi kabul etmekle yükümlüdür; **aile meclisince atanma** hâlinde ise kabul yükümlülüğü yoktur. Yükümlülükten kanundaki **kaçınma sebepleriyle** kurtulunabilir (TMK m. 417); kaçınma, atamanın tebliğinden başlayarak **on gün** içinde ileri sürülür (TMK m. 422). Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 366. maddesini karşılar; eski metinden farklı olarak kabul yükümlülüğü yalnız erkekler için değil **kadınlar için de** getirilmiş ve kadın erkek eşitliği sağlanmıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Kabul yükümlülüğü	Vasiliğe atanan kişinin, kanuni bir kaçınma sebebi yoksa görevi üstlenme zorunluluğu.
Kaçınma	Vasiliğe atanan kişinin kanundaki sebeplere dayanarak görevi kabul etmemesi (TMK m. 417, 422).
Aile meclisi	Özel vesayette vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğunu üstlenen, hısımlardan oluşan kurul (TMK m. 398, 400).
Denetim makamı	Vesayet makamının kararlarına karşı itirazları inceleyen asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Geçici görev	Kaçınan veya atanmasına itiraz edilen vasinin, yerine başkası atanıncaya kadar görevi sürdürme yükümlülüğü (TMK m. 423).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 416- Yürürlükteki Kanunun 366 ncı maddesini karşılamaktadır. Ancak farklı olarak mahkemece vasiliğe atanan kişinin bu görevi kabul etme yükümlülüğü, sadece erkekler için değil kadınlar için de getirilmiş ve böylece kadın erkek eşitliği de sağlanmıştır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 141*

Tasarının 416. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 461).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 366. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Küçüğün veya mahcurun erkek hısımları ve kocası ve bir de vesayet mıntıkası dahilinde sakin ve medeni ve siyasi hakları haiz diğer erkekler vesayet vazifesini kabul ile mükelleftirler. Aile meclisi tarafından tayin edilen vasi için, böyle bir mükellefiyet yoktur.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 366 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 366	4721 sayılı Kanun m. 416
Yükümlüler	Erkek hısımlar ve koca ile vesayet bölgesinde oturan, medeni ve siyasi haklara sahip diğer erkekler	Vesayet altına alınanın yerleşim yerinde oturup vasiliğe atananlar
Kadınlar	Yükümlüler arasında sayılmamıştı	Yükümlüdür
Aile meclisi	Aile meclisince atanan vasi için yükümlülük yok	Aile meclisince atanmada yükümlülük yok

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 416. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Yükümlüler	Vesayet altına alınanın yerleşim yerinde oturup vasiliğe atananlar	TMK m. 416
İstisna	Aile meclisince atanmada kabul yükümlülüğü yok	TMK m. 416
Kurtulma yolu	Kanundaki kaçınma sebepleri	TMK m. 417

Konu	Kural	Dayanak
Süre	Atamanın tebliğinden başlayarak on gün	TMK m. 422
İnceleme	Önce vesayet makamı, sonra denetim makamı	TMK m. 422
Kesinlik	Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir	TMK m. 488
Geçici görev	Yerine başkası atanıncaya kadar görev sürer	TMK m. 423
Kaynak	743 m. 366	Gerekçe, s. 141

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 366. maddesini karşılamaktadır; ancak farklı olarak mahkemece vasiliğe atanan kişinin bu görevi kabul etme yükümlülüğü **sadece erkekler için değil kadınlar için de** getirilmiş ve böylece **kadın erkek eşitliği** sağlanmıştır. Tasarının 416. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 461). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, kabul yükümlülüğünün vesayet altına alınan kimsenin **yerleşim yerinde oturanlar** için öngörülmesidir. İkinci nokta, kanunda sayılan bir kaçınma sebebi bulunmadıkça görevi **istememenin** yükümlülükten kurtarmaması ve kaçınmanın **on gün** içinde ileri sürülmesi gerektiğidir. Üçüncü nokta, kaçınma talebini reddeden denetim makamı kararının **kesin** olması, bu karara karşı temyiz yoluna gidilememesidir.[1]

II. Kabul Yükümlülüğünün Kapsamı

- **Kimler:** Vesayet altına alınan kimsenin yerleşim yerinde oturanlardan vasiliğe atananlar.
- **Cinsiyet:** Kadın erkek ayrımı yoktur.
- **Sonuç:** Kanuni kaçınma sebebi yoksa görev kabul edilir.

1. madde, vasiliğe atanan kişiye görevi kabul etme yükümlülüğü yükler. Yükümlülük, vesayet altına alınan kimsenin yerleşim yerinde oturanlardan vasiliğe atananlar için öngörülmüştür. Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olduğundan (TMK m. 403), kanun atanan kişinin görevi kabul edip etmemesini serbest iradesine bırakmamıştır.

Eski Kanun'da kabul yükümlülüğü, küçüğün veya kısıtlının erkek hısımları ve kocası ile vesayet bölgesinde oturan, medeni ve siyasi haklara sahip diğer erkekler için öngörülmüştü. Gerekçeye göre yeni düzenleme bu yükümlülüğü kadınlar için de getirmiş ve kadın erkek eşitliğini sağlamıştır. 2

1 Yargıtay 8. HD, 23.01.2018, E. 2017/9027, K. 2018/1104.

III. Aile Meclisince Atanma

- **Özel vesayet:** Vesayet istisnai olarak bir aileye verilebilir.
- **Aile meclisi:** Vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğunu üstlenir.
- **Sonuç:** Aile meclisince atanan vasi için kabul yükümlülüğü yoktur.

3 Vesayet altındaki kişinin menfaatinin haklı gösterdiği, özellikle bir işletmenin, bir ortaklığın veya benzeri işlerin sürdürülmesi gerektiği durumlarda vesayet istisnai olarak bir aileye verilebilir; bu durumda vesayet makamının yetki, görev ve sorumluluğu kurulacak aile meclisine geçer (TMK m. 398). Aile meclisi, vesayet altındaki kişinin vasi olmaya ehil, denetim makamınca dört yıl için atanacak en az üç hısımından oluşur (TMK m. 400). 416. maddenin ikinci fıkrasına göre aile meclisince atanma hâlinde vasiliği kabul yükümlülüğü yoktur.

IV. Kaçınma Sebepleri ve Usulü

- **Sebepler:** Kanunda sayılan hâller.
- **Süre:** Atamanın tebliğinden başlayarak on gün.
- **İnceleme:** Önce vesayet makamı, yerinde görmezse denetim makamı.

4 Kabul yükümlülüğünden kanundaki kaçınma sebepleriyle kurtulunabilir. Altmış yaşını doldurmuş olanlar, bedensel engelleri veya sürekli hastalıkları sebebiyle bu görevi güçlükle yapabilecek olanlar, dörtten çok çocuğun velisi olanlar ve üzerinde vasilik görevi olanlar gibi kanunda sayılan kişiler vasiliği kabul etmeyebilir (TMK m. 417). Vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir; vesayet makamı kaçınma sebebini yerinde görürse yeni bir vasi atar, yerinde görmezse görüşüyle birlikte durumu denetim makamına bildirir (TMK m. 422).

5 Yargıtay, vasiliği kabul etmediğini bildiren vasinin başvurusunu vesayet görevinden kaçınma olarak nitelendirmiş; bu başvurunun önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince, yerinde görülmezse denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.[2] Görev süresi dolan vasinin yerine atanan kişinin de kaçınma hakkını atamanın tebliğinden başlayarak on gün içinde kullanabileceği kabul edilmiştir.[3] Birlikte vasi atanan iki kişiden birinin görevi yürütemeyeceklerini ileri sürmesi, kendisi yönünden kaçınma, diğeri yönünden vasinin şahsına itiraz sayılmıştır.[4]

2 Yargıtay 8. HD, 06.04.2017, E. 2017/6052, K. 2017/5157.
3 Yargıtay 2. HD, 24.11.2011, E. 2011/7192, K. 2011/19661.
4 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/9033, K. 2018/811.

V. Kaçınma Talebinin Reddi ve Kesinlik

- **Ret:** Kanuni sebep yoksa kaçınma talebi reddedilir.
- **Kesinlik:** Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir.
- **Temyiz:** Bu karara karşı temyiz yoluna gidilemez.

6 Kanunda sayılan bir kaçınma sebebi bulunmadıkça görevi istememek, vasiyi kabul yükümlülüğünden kurtarmaz. Vasi atanan eşin kaçınma talebinin, vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle reddedildiği bir dosyada Yargıtay, denetim makamının bu kararının kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir.[5] İlgililer vesayet makamının kararlarına karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir; denetim makamı gerektiğinde duruşma da yaparak itirazı kesin karara bağlar (TMK m. 488).

7 Vasiliği kabul etmediğini belirterek yapılan temyiz başvurusu da kaçınma niteliğinde sayılmış; kaçınma talebi vesayet makamı ve denetim makamınca incelenip karara bağlanmışsa temyiz istemi reddedilmiştir.[6] Vasi atanmayı kendisi isteyen kişinin sonradan ileri sürdüğü kaçınma sebeplerinin de aynı usulle incelenmesi gerektiği belirtilmiştir.[7]

VI. Yetkili Makam ve Geçici Görev

- **Yetkili makam:** Kısıtlama kararını veren vesayet makamı.
- **Yetkisizlik:** Kaçınma talebi üzerine yetkisizlik kararı verilemez.
- **Geçici görev:** Vasi, yerine başkası atanıncaya kadar görevini sürdürür.

8 Kaçınma talebini inceleme görevi, kısıtlama kararını veren ve yerleşim yeri değişikliğine izin vermemiş olan vesayet makamına aittir. Yargıtay, vasinin kaçınma talebi üzerine vesayet makamının yetkisizlik kararı veremeyeceğini, görüşünü oluşturarak durumu denetim makamına bildirmekle yükümlü olduğunu belirtmiştir.[8] Kaçınma talebinde bulunan eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanmasının doğru olmadığı da kabul edilmiştir.[9] Vasiliği kabul etmediğini bildiren vasinin görevinin kaldırılması istemi hakkında karar verme yetkisinin, yerleşim yeri değişikliğine izin vermemiş vesayet makamında olduğu belirtilmiştir.[10]

9 Vasiliğe atanan kimse, vasilikten kaçınmış veya atanmasına itiraz edilmiş olsa bile, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür (TMK m. 423). Denetim makamı vereceği kararı vasiliğe atanmış

5 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/8818, K. 2018/737.
6 Yargıtay 18. HD, 01.12.2015, E. 2015/17534, K. 2015/17572.
7 Yargıtay 8. HD, 30.04.2018, E. 2018/9840, K. 2018/11816.
8 Yargıtay 2. HD, 12.07.2007, E. 2007/11135, K. 2007/11112.
9 Yargıtay 18. HD, 21.02.2013, E. 2013/911, K. 2013/2273.
10 Yargıtay 5. HD, 08.12.2025, E. 2025/13651, K. 2025/16432.

olan kimseye ve vesayet makamına bildirir; vasiliğe atananın görevden alınması hâlinde vesayet makamı hemen yeni bir vasi atar (TMK m. 424).

UYGULAMA NOTU

Vasi olarak atanan ve görevi üstlenemeyecek kişi, kanundaki kaçınma sebeplerinden birine dayanarak atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vesayet makamına başvurmalıdır (TMK m. 417, 422). **Kaçınma sebebi varsa**, denetim makamının vereceği karar kesin olduğundan sebepler baştan eksiksiz ve belgeli olarak bildirilmelidir. **Yerine başkası atanıncaya kadar** vasi, vasilik görevlerini yerine getirmeye devam etmelidir (TMK m. 423).

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/8818 · K. 2018/737

Vasi atanan eşin kaçınma talebini yasal koşullar bulunmadığı için reddeden denetim makamı kararı kesindir; bu karar temyiz edilemez

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve kendisine eşi vasi olarak atandı. Eş, vasilik görevini kabul etmediğini belirterek karara itiraz etmiştir. Vesayet makamı itirazı reddederek dosyayı denetim makamına göndermiştir; denetim makamı da vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle talebi reddetmiştir. Eş bu kararı temyiz etmiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesinde vasinin şahsına-sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına ait bulunduğu; 488. maddesinde ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğu hükme bağlandığından; vasi adayı tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasilik görevinden kaçınma niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, 416. maddedeki kabul yükümlülüğünün uygulamadaki sonucunu gösterir. Vasi olarak atanan eş görevi kabul etmediğini bildirmiş; vesayet makamı itirazı reddetmiş, denetim makamı da vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle talebi reddetmiştir. Daire, kaçınma sebeplerini inceleme görevinin önce vesayet makamına, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamına ait olduğunu, denetim makamının bu konudaki kararının kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir. Görevi kabul etmek istememek, kanundaki kaçınma sebeplerinden biri bulunmadıkça vasiyi yükümlülükten kurtarmaz (TMK m. 417).

2 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
23.01.2018 · E. 2017/9027 · K. 2018/1104

Vasi olmak istemediği için yapılan itirazı reddeden denetim makamı kararı kesindir; temyiz edilemez

Hükümlü bir kişiye vasi olarak atanan kişi, vasi olmak istemediğini açıklayarak atamaya itiraz etmiştir. Denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi itirazı reddetmiştir; vasi bu kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesi "İlgililer, vesayet makamının kararlarına karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilirler. Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı kesin karara bağlar" hükmünü içermektedir. Açıklanan Kanun hükmü uyarınca denetim makamı kararı kesin olduğundan, temyiz kabiliyeti bulunmamaktadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, kabul yükümlülüğüne karşı başvurulabilecek yolun sınırını gösterir. Vasi, görevi istemediğini ileri sürerek atamaya itiraz etmiş, denetim makamı itirazı reddetmiştir. Daire, 488. maddeye göre denetim makamının itiraz üzerine verdiği kararın kesin olduğunu, bu nedenle temyiz edilemeyeceğini belirterek temyiz istemini reddetmiştir. Bu nedenle kaçınma sebepleri vesayet makamında ve denetim makamında eksiksiz ileri sürülmelidir (TMK m. 488).

3 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
01.12.2015 · E. 2015/17534 · K. 2015/17572

Vasiliği kabul etmeyen vasi adayının temyiz dilekçesi kaçınma niteliğindedir; denetim makamı talebi karara bağlamışsa temyiz istemi reddedilir

Ceza infaz kurumunun ihbarı üzerine hükümlü bir kişi kısıtlandı ve kendisine vasi atandı. Vasi adayı vasiliği kabul etmediğini belirterek itiraz etmiştir; vesayet makamı kaçınma talebini reddetti, denetim makamı da bu kararı onaylamıştır. Vasi adayı denetim makamının kararını temyiz etmiştir.

> *Aynı Yasanın 488. maddesi uyarınca ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararları kesindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasiliği kabul etmeyen kişinin başvurusunun hukuki niteliğini gösterir. Daire, vasi adayının temyiz dilekçesini 422. maddeye göre vasilikten kaçınma olarak nitelendirmiştir. Bu talebin vesayet makamı ve denetim makamınca incelenip karara bağlandığını, denetim makamının kararının 488. madde uyarınca kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir (TMK m. 422).

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
06.04.2017 · E. 2017/6052 · K. 2017/5157

Vasiliği kabul etmediğini bildiren vasinin başvurusu kaçınma sayılır; önce vesayet makamı, yerinde görmezse denetim makamı inceler

Hükümlü bir kişiye kardeşi vasi olarak atandı. Kardeş, vasiliği kabul etmediğini bildirerek vasiliğinin iptalini istemiştir; mahkeme duruşma açarak istemi reddetti ve vasi kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasinin şahsına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini inceleme görevi, öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına aittir. Türk Medeni Kanunu'nun 397. maddesinde de denetim makamı görevinin asliye hukuk mahkemesine ait olduğu hükme bağlandığından bu hukuki düzenlemelere göre, temyiz dilekçesinin vasinin vesayet görevinden kaçınması olarak kabul edilip yapılan bu itirazların öncelikle sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmesi, itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine İADESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, kabul yükümlülüğüne karşı ileri sürülen itirazın izleyeceği yolu gösterir. Daire, vasinin başvurusunu vesayet görevinden kaçınma olarak nitelendirmiş; kaçınma sebeplerini inceleme görevinin önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine ait olduğunu belirtmiştir. Sulh hukuk mahkemesinin itirazı yerinde görmemesi hâlinde evrakı denetim makamına göndermesi ve kesin kararı denetim makamının vermesi için dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 422).

5 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/7192 · K. 2011/19661

Görev süresi dolan vasinin yerine atanan kişi kaçınma hakkını on gün içinde kullanabilir; bu talebi önce vesayet makamı inceler

Görev süresinin dolduğunu ileri süren vasi görevden alınmasını istemiştir; vesayet makamı istemi kabul ederek kısıtlıya kardeşini yeni vasi olarak atamıştır. Yeni vasi, vasilik görevinden kaçınma sebeplerini ileri sürerek kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince; vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden itibaren on gün içinde kaçınma hakkının kullanabilir. Vesayet makamı kaçınma sebeplerini yerinde görürse, yeni bir vasi atar, yerinde görmediği takdirde , bu konudaki görüşüyle birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kabul yükümlülüğünün vasi değişikliğinde de geçerli olduğunu gösterir. Daire, yeni atanan vasinin atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde kaçınma hakkını kullanabileceğini, vesayet makamının kaçınma sebeplerini yerinde görürse yeni bir vasi atayacağını, görmezse görüşüyle

birlikte durumu denetim makamına bildireceğini belirtmiştir. Temyiz dilekçesi görev yönünden reddedilmiş ve kaçınma sebeplerinin bu usulle incelenmesi için dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 422).

6 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/9033 · K. 2018/811

Birlikte vasi atanan iki kişiden birinin görevi yürütemeyeceklerini ileri sürmesi, kendisi yönünden kaçınma, diğeri yönünden vasinin şahsına itirazdır

405. madde uyarınca kısıtlanan bir kişiye iki kızı birlikte vasi olarak atandı. Kızlardan biri, kardeşiyle birlikte vesayet görevini yerine getiremeyeceklerini belirterek tarafsız bir kişinin vasi atanmasını istedi ve kararı temyiz etmiştir.

> *Temyiz mahiyeti itibari ile kararı temyiz eden yönünden vasilik görevinden kaçınma, diğer vasi yönünden ise vasinin şahsına itiraz niteliğindedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kabul yükümlülüğünün birden çok vasi atanmasındaki görünümünü gösterir. Daire, temyiz dilekçesini temyiz eden vasi yönünden vasilik görevinden kaçınma, diğer vasi yönünden ise vasinin şahsına itiraz olarak nitelendirmiştir. Her iki talebin önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmesi, yerinde görülmezse denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince kesin olarak karara bağlanması için dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 413).

7 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
30.04.2018 · E. 2018/9840 · K. 2018/11816

Vasi atanmayı kendisi isteyen kişinin sonradan ileri sürdüğü kaçınma sebepleri de önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenir

Davacı, kardeşinin işlerini kendisinin takip edeceğini belirterek vasi olarak atanmasını istemiştir; mahkeme kardeşi kısıtlayıp davacıyı vasi atamıştır. Davacının vekili kararı temyiz etti, daha sonra temyizden feragat etmiştir; dilekçede kaçınma sebeplerine dair itirazlar da yer alıyordu.

> *Somut olayda, vasinin kaçınma sebeplerine yönelik itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde denetim makamınca incelenip bu konuda aynı yasanın 488. maddesi uyarınca kesin bir karar verilmesi gerektiği anlaşılmıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasiliği kendisi isteyen kişinin de kaçınma sebeplerini 422. maddedeki usulle ileri sürebileceğini gösterir. Daire, feragat nedeniyle temyiz dilekçesini reddetmiştir. Kaçınma sebeplerine yönelik itirazın ise vesayet makamınca değerlendirilmesi, itiraz nedenleri yerinde görülmezse denetim makamınca incelenip 488. madde uyarınca kesin karara bağlanması için dosyayı geri çevirmiştir (TMK m. 422).

8 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
12.07.2007 · E. 2007/11135 · K. 2007/11112

Vasinin kaçınma talebi üzerine vesayet makamı yetkisizlik kararı veremez; görüşünü oluşturup durumu denetim makamına bildirmekle yükümlüdür

Kısıtlama kararını veren sulh hukuk mahkemesinin atadığı vasi vasilikten kaçınmak istemiştir. Mahkeme, kısıtlının yerleşim yeri değiştirilmemiş olduğu hâlde yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlamaya karar vermekle, kararı veren bu mahkeme vesayet makamı haline gelmiştir.Kısıtlının yerleşim yerinin değiştirildiğine ilişkin bir kararda bulunmamaktadır. İstek, atanan vasinin vasilikten kaçınmasına ilişkindir. (TMK.422) Atanan vasinin, vasilikten kaçınma sebebini ileri sürmesi halinde vesayet makamı bu sebebi yerinde görüp görmediğine ilişkin bir görüş oluşturup bu konuda gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirmekle yükümlüdür.(TMK. 422/3.) Bunun dışında başka bir karar veremez.*

DEĞERLENDİRME Karar, kaçınma başvurusunda vesayet makamının görevini gösterir. Daire, kısıtlama kararını veren mahkemenin vesayet makamı hâline geldiğini, kısıtlının yerleşim yeri de değiştirilmediğinden yetkinin bu mahkemede kaldığını belirtmiştir. Vasinin kaçınma sebebi ileri sürmesi hâlinde vesayet makamının bu sebebi yerinde görüp görmediğine ilişkin görüşünü oluşturarak durumu denetim makamına bildirmekle yükümlü olduğu ve bunun dışında başka bir karar veremeyeceği açıklanarak yetkisizlik kararı bozulmuştur (TMK m. 412).

9 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
21.02.2013 · E. 2013/911 · K. 2013/2273

Kaçınma talebinde bulunan eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanamaz; talep yetkili vesayet makamında incelenir

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve eşi vasi olarak atandı. Eş vasilikten kaçınma talebinde bulunmuştur; vesayet makamı yetkisizlik kararıyla dosyayı başka bir mahkemeye göndermiştir. Bu mahkeme dosyayı aynı kişi hakkında açılan başka bir davayla birleştirerek hükümlüye yeni bir vasi atamıştır.

> *Hükümlü Hendek Sulh Hukuk Mahkemesi'nin kararı ile kısıtlandığına ve yerleşim yerinin değiştirilmesi hakkında bu yer mahkemesince de bir karar verilmediğine göre, vesayet makamı Hendek'tir. Bu yetki kesin ve kamu düzenine ilişkindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi olarak atanan eşin kaçınma talebinin hangi mahkemede ele alınacağını gösterir. Daire, kısıtlama kararını veren ve yerleşim yeri değişikliğine karar vermemiş olan mahkemenin vesayet makamı olduğunu, bu yetkinin kesin ve kamu düzenine ilişkin bulunduğunu belirtmiştir. Dosyaların bu vesayet makamına gönderilmesi gerektiği, ayrıca eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanmasının da doğru olmadığı açıklanarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 411).

10 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
08.12.2025 · E. 2025/13651 · K. 2025/16432

Vasiliği kabul etmediğini bildiren vasinin görevinin kaldırılması istemini, yerleşim yeri değişikliğine izin vermemiş olan vesayet makamı inceler

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve kendisine vasi atandı. Vasi, vasiliği kabul etmediğini belirterek vasilik görevinin kaldırılmasını istemiştir. Mahkeme, hükümlünün cezaevine girmeden önceki adresinin başka bir ilçede olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme de yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Antalya 3. Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı ve kısıtlı veya vasinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadığından konu ile ilgili karar vermekte Antalya 3. Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasiliği kabul etmeyen vasinin başvurusunun hangi mahkemede görüleceğini gösterir. Daire, vesayet makamınca 412. maddeye göre verilmiş bir yerleşim yeri değişikliği izni ve bu yönde bir talep bulunmadığından, vasinin görevinin kaldırılması istemi hakkında karar vermeye kısıtlama kararını veren vesayet makamının yetkili olduğunu belirterek yargı yerini bu mahkeme olarak belirlemiştir (TMK m. 412).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 398:** Özel vesayetin koşulları.
- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.
- **TMK m. 417:** Vasilikten kaçınma sebepleri.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 423:** Geçici görev.
- **TMK m. 488:** Vesayet makamı kararlarına itiraz.

MADDE

417

A. Koşulları

V. Vasilikten kaçınma sebepleri

KANUN METNİ

(1) Aşağıdaki kişiler vasiliği kabul etmeyebilirler:
(2) l. Altmış yaşını doldurmuş olanlar,
(3) 2. Bedensel engelleri veya sürekli hastalıkları sebebiyle bu görevi güçlükle yapabilecek olanlar,
(4) 3. Dörtten çok çocuğun velisi olanlar,
(5) 4. Üzerinde vasilik görevi olanlar,
(6) 5. Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, hâkimlik ve savcılık mesleği mensupları.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 417, vasiliği kabul yükümlülüğünün istisnalarını sayar. Vasiliğe atanan kişi kural olarak görevi kabul etmekle yükümlüdür (TMK m. 416); ancak **altmış yaşını doldurmuş** olanlar, **bedensel engelleri veya sürekli hastalıkları** sebebiyle görevi güçlükle yapabilecek olanlar, **dörtten çok çocuğun velisi** olanlar, **üzerinde vasilik görevi** olanlar ve **Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, hâkimlik ve savcılık mesleği mensupları** vasiliği kabul etmeyebilir. Kaçınma hakkı, atamanın tebliğinden başlayarak **on gün** içinde kullanılır (TMK m. 422). Gerekçeye göre kenar başlığı "Mazeretler" yerine "Vasilikten kaçınma sebepleri" olmuş, hâlen bir vesayet görevini üstlenmiş olanlara ve Cumhurbaşkanına kaçınma hakkı tanınmış, eski Kanun'da yalnız temyiz mahkemesi başkan ve üyelerine tanınan hak bütün hâkim ve savcılara genişletilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Kaçınma | Vasiliğe atanan kişinin kanundaki bir sebebe dayanarak görevi kabul etmemesi.

Kaçınma sebebi	Kişiye vasiliği kabul etmeme hakkı veren, 417. maddede sayılan durum.
Engel sebebi	Kişinin vasi olmasını hiç mümkün kılmayan durum (TMK m. 418); kaçınma sebebinden farklıdır.
Denetim makamı	Vesayet makamı kaçınma sebebini yerinde görmezse konuyu karara bağlayan asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397, 422).
Görev süresi	Vasinin kural olarak atandığı iki yıllık süre; dört yıl dolunca vasi kaçınma hakkını kullanabilir (TMK m. 456).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 417- Yürürlükteki Kanunun 367 nci maddesini karşılamaktadır. Kenar başlık "Mazeretler" yerine "Vasilikten kaçınma sebepleri" şeklinde değiştirilmiştir. Maddenin (4) numaralı bendinde yürürlükteki hükümden farklı olarak hâlen bir vesayet görevini üstlenmiş olan kişilerin de bu görevden kaçınabilecekleri belirtilmiştir. Bu değişiklik vesayet görevinin daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla yapılmıştır. Yürürlükteki maddenin (5) numaralı bendinde vasilikten kaçınabilecekler arasında Cumhurbaşkanı sayılmamış iken, maddeye Cumhurbaşkanı da eklenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri için tanınmış olan kaçınma sebebinin onlardan daha önemli bir makamda bulunan Cumhurbaşkanı için tanınmamış olması bir çelişki kabul edilmiştir. Yürürlükteki maddenin (5) numaralı bendinde sadece "Temyiz mahkemesi reis ve azaları" için tanınmış olan kaçınma hakkı, yeni düzenlemede bütün "hâkim ve savcıları" içerecek şekilde genişletilmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 141*

Tasarının 417. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 461). Maddenin ilk metni aşağıdadır; ikinci ve beşinci bentleri sonradan değiştirilmiştir.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Aşağıdaki kişiler vasiliği kabul etmeyebilirler:*
>
> 1. *Altmış yaşını doldurmuş olanlar,*
> 2. *Bedensel özürleri veya sürekli hastalıkları sebebiyle bu görevi güçlükle yapabilecek olanlar,*
> 3. *Dörtten çok çocuğun velisi olanlar,*
> 4. *Üzerinde vasilik görevi olanlar,*
> 5. *Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri, hâkimlik ve savcılık mesleği mensupları.*
>
> 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 417 (ilk metin, 2002)

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 367. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Aşağıdaki kimseler vasilikten itizar edebilirler: 1 – Altmış yaşını bitirmiş olanlar. 2 – Malüliyetten dolayı vesayeti güçlük ile yapacak olanlar. 3 – Dörtten fazla çocuğun velisi bulunanlar. 4 – Uhdesinde iki vesayet bulunan veya işi aşkın bir vesayeti olanlar. 5 – Mebuslar, vekiller ve temyiz mahkemesi reis ve azaları.*

743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 367 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 367	4721 sayılı Kanun m. 417
Kenar başlığı	Mazeretler	Vasilikten kaçınma sebepleri
Yaş	Altmış yaşını bitirmiş olanlar	Altmış yaşını doldurmuş olanlar
Engel veya hastalık	Malüliyet sebebiyle vesayeti güçlükle yapacak olanlar	Bedensel engel veya sürekli hastalık sebebiyle görevi güçlükle yapabilecek olanlar
Çocuk sayısı	Dörtten fazla çocuğun velisi bulunanlar	Dörtten çok çocuğun velisi olanlar
Başka vesayet	İki vesayet veya işi aşkın bir vesayet	Üzerinde vasilik görevi olanlar
Kamu görevlileri	Mebuslar, vekiller, temyiz mahkemesi reis ve azaları	Cumhurbaşkanı, TBMM üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, hâkimler ve savcılar

Değişiklik durumu

Tasarı metni Adalet Komisyonunda değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 417. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.
03.05.2013	İkinci bentteki "özürleri" ibaresi "engelleri" olarak değiştirildi	6462 s. K. m. 1
07.07.2018	Beşinci bentteki "ve Bakanlar Kurulu üyeleri" ibaresi "üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar," olarak değiştirildi	700 s. KHK m. 139, RG 07.07.2018, sayı 30471 (2. mükerrer)

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
1. bent	Altmış yaşını doldurmuş olanlar	TMK m. 417
2. bent	Bedensel engelleri veya sürekli hastalıkları sebebiyle görevi güçlükle yapabilecek olanlar	TMK m. 417
3. bent	Dörtten çok çocuğun velisi olanlar	TMK m. 417
4. bent	Üzerinde vasilik görevi olanlar	TMK m. 417
5. bent	Cumhurbaşkanı, TBMM üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, hâkimler ve savcılar	TMK m. 417
Süre	Atamanın tebliğinden başlayarak on gün	TMK m. 422

Konu	Kural	Dayanak
Görev süresi	Dört yıl dolunca kaçınma hakkı	TMK m. 456
Kaynak	743 m. 367	Gerekçe, s. 141

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 367. maddesini karşılamaktadır. 1
Kenar başlığı **"Mazeretler" yerine "Vasilikten kaçınma sebepleri"** olarak değiştirilmiş; dördüncü bentte eski hükümden farklı olarak **hâlen bir vesayet görevini üstlenmiş olanların** da kaçınabilecekleri belirtilmiştir. Beşinci bende **Cumhurbaşkanı** eklenmiş, eski metinde yalnız "Temyiz mahkemesi reis ve azaları" için tanınan kaçınma hakkı **bütün hâkim ve savcıları** içerecek biçimde genişletilmiştir. Tasarının 417. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 461).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, kaçınma sebeplerinin kişiye bir **hak** vermesi, sebebi taşıyan kişinin isterse vasiliği kabul edebilmesidir. İkinci nokta, kaçınmanın atamanın tebliğinden başlayarak **on gün** içinde vesayet makamına bildirilmesi gerektiğidir. Üçüncü nokta, kanunda sayılmayan bir sebebe dayanan talebin reddedilebilmesi ve denetim makamının itiraz üzerine verdiği kararın **kesin** olmasıdır.[1]

II. Kaçınma Sebeplerinin Niteliği

- **Hak:** Kaçınma sebebi, vasiliği kabul etmeme hakkı verir.
- **Seçim:** Sebebi taşıyan kişi isterse görevi kabul edebilir.
- **Fark:** Kaçınma sebepleri, vasi olmayı tümüyle engelleyen sebeplerden ayrıdır.

1. madde, 416. maddedeki kabul yükümlülüğünün istisnalarını düzenler: maddede sayılan kişiler "vasiliği kabul etmeyebilirler". Kaçınma sebebi bir hak verir; sebebi taşıyan kişi isterse vasiliği kabul edebilir. Bu yönüyle kaçınma sebepleri, kişinin vasi olmasını hiç mümkün kılmayan engel sebeplerinden ayrılır: kısıtlılar, kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler, menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla aralarında düşmanlık bulunanlar ve ilgili vesayet daireleri hâkimleri vasi olamaz (TMK m. 418).

Kanunda sayılmayan bir sebebe dayanan kaçınma talebi, vesayet makamı ve 2
denetim makamınca reddedilebilir. Kısıtlının kendisini sürekli rahatsız etmesi nedeniyle görevi yürütemeyeceğini ileri süren vasinin itirazı denetim makamınca reddedilmiş; Yargıtay, denetim makamının bu kararının kesin olduğunu belirterek

1 Yargıtay 18. HD, 08.04.2014, E. 2013/20853, K. 2014/6536.

temyiz istemini reddetmiştir.[2] Vasi atanan eşin talebinin, vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle reddedildiği bir dosyada da aynı sonuca varılmıştır.[3]

III. Yaş, Engel veya Hastalık ve Çocuk Sayısı

- **Altmış yaş:** Yaşın doldurulmuş olması yeterlidir.
- **Engel veya hastalık:** Görevin güçlükle yapılabilecek olması aranır.
- **Çocuk sayısı:** Dörtten çok çocuğun velisi olmak gerekir.

3 Altmış yaşını doldurmuş olanlar vasiliği kabul etmeyebilir; bu sebep eski Kanun'da da "altmış yaşını bitirmiş olanlar" biçiminde yer alıyordu. Yargıtay, 417. maddenin birinci bendine dayanılarak ileri sürülen kaçınmanın da önce vesayet makamında, yerinde görülmezse denetim makamında incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.[4] Vasinin yaşı itibarıyla görevlerini yapamadığı ileri sürülerek vasi değiştirildiğinde, yeni atanan vasinin itirazı da aynı usulle incelenmiştir.[5]

4 Bedensel engelleri veya sürekli hastalıkları sebebiyle bu görevi güçlükle yapabilecek olanlar da vasiliği kabul etmeyebilir. Bentte yalnız engel veya hastalığın varlığı değil, bunun görevin yapılmasını güçleştirmesi aranır. Eski Kanun "malüliyetten dolayı vesayeti güçlük ile yapacak olanlar" ifadesini kullanıyordu; bentteki "özürleri" ibaresi 25.04.2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunla "engelleri" olarak değiştirilmiştir. Dörtten çok çocuğun velisi olanlar da vasiliği kabul etmeyebilir; eski Kanun bu hakkı "dörtten fazla çocuğun velisi bulunanlar" için tanıyordu.

IV. Üzerinde Vasilik Görevi Olanlar

- **Yeni düzenleme:** Üzerinde tek bir vasilik görevinin bulunması yeterlidir.
- **Eski Kanun:** İki vesayet veya işi aşkın bir vesayet aranıyordu.
- **Amaç:** Vesayet görevinin daha sağlıklı yürütülmesi.

5 Dördüncü bent, üzerinde vasilik görevi olanlara vasiliği kabul etmeme hakkı tanır. Eski Kanun bu hakkı "uhdesinde iki vesayet bulunan veya işi aşkın bir vesayeti olanlar" için öngörüyordu. Gerekçeye göre yeni düzenlemede, hâlen bir vesayet görevini üstlenmiş olan kişilerin de bu görevden kaçınabilecekleri belirtilmiş; değişiklik vesayet görevinin daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla yapılmıştır.

2 Yargıtay 18. HD, 08.04.2014, E. 2013/20853, K. 2014/6536.
3 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/8818, K. 2018/737.
4 Yargıtay 2. HD, 29.12.2008, E. 2008/15112, K. 2008/18057.
5 Yargıtay 18. HD, 11.01.2016, E. 2015/5794, K. 2016/139.

V. Kamu Görevlileri

- **Kapsam:** Cumhurbaşkanı, TBMM üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, hâkimler ve savcılar.
- **2018 değişikliği:** "Bakanlar Kurulu üyeleri" ibaresi güncellenmiştir.
- **Engel ile farkı:** İlgili vesayet daireleri hâkimleri vasi olamaz.

6 Beşinci bent, Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, hâkimlik ve savcılık mesleği mensuplarına vasiliği kabul etmeme hakkı tanır. Bendin ilk metni "Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyeleri, hâkimlik ve savcılık mesleği mensupları" biçimindeydi; 700 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 139. maddesiyle "ve Bakanlar Kurulu üyeleri" ibaresi "üyeleri, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar," olarak değiştirilmiştir.

7 Gerekçeye göre eski metinde Cumhurbaşkanı kaçınabilecekler arasında sayılmamıştı; Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Bakanlar Kurulu üyelerine tanınan hakkın Cumhurbaşkanına tanınmamış olması bir çelişki kabul edilerek Cumhurbaşkanı maddeye eklenmiştir. Eski metinde yalnız "Temyiz mahkemesi reis ve azaları" için tanınan kaçınma hakkı da bütün hâkim ve savcıları içerecek biçimde genişletilmiştir. İlgili vesayet daireleri hâkimleri ise kaçınma değil engel sebebi kapsamındadır; bu kişiler vasi olamaz (TMK m. 418).

VI. Kaçınmanın Usulü

- **Süre:** Atamanın tebliğinden başlayarak on gün.
- **İnceleme:** Önce vesayet makamı, yerinde görmezse denetim makamı.
- **Kesinlik:** Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir.

8 Vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir; vesayet makamı kaçınma sebebini yerinde görürse yeni bir vasi atar, yerinde görmezse görüşüyle birlikte durumu denetim makamına bildirir (TMK m. 422). Yargıtay, kaçınma sebebi ileri sürüldüğünde vesayet makamının yetkisizlik kararı veremeyeceğini, görüşünü oluşturarak durumu denetim makamına bildirmekle yükümlü olduğunu belirtmiştir.[6]

9 İlgililer vesayet makamının kararlarına karşı tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir; denetim makamı itirazı kesin karara bağlar (TMK m. 488). Vasilik yapmak istemediğini bildiren oğulun itirazını reddeden denetim makamı kararına karşı temyiz yoluna gidilemeyeceği kabul edilmiştir.[7] Vasiliğe atanan kimse, kaçınmış olsa bile yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür (TMK m. 423).

6 Yargıtay 2. HD, 12.07.2007, E. 2007/11135, K. 2007/11112.
7 Yargıtay 18. HD, 18.03.2014, E. 2013/18524, K. 2014/4942.

VII. Dört Yıl Sonra Kaçınma

- **Görev süresi:** Vasi kural olarak iki yıl için atanır.
- **Uzatma:** Vesayet makamı süreyi ikişer yıl uzatabilir.
- **Dört yıl:** Dolunca vasi kaçınma hakkını kullanabilir.

1. maddedeki sebeplerden bağımsız olarak, dört yıl dolunca vasi vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir (TMK m. 456). Vasilik süresinin dört yılı doldurduğunu belirten vasinin kaçınma talebi hakkında karar vermeye, yerleşim yeri değişikliğine izin vermemiş olan vesayet makamının yetkili olduğu belirtilmiştir.[8] Görev süresi dolan vasinin yerine atanan kişinin de kaçınma hakkını atamanın tebliğinden başlayarak on gün içinde kullanabileceği kabul edilmiştir.[9]

UYGULAMA NOTU

Altmış yaşını dolduran, dörtten çok çocuğun velisi olan veya üzerinde başka bir vasilik görevi bulunan kişi, bunu belgeleyerek atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vesayet makamına bildirmelidir (TMK m. 422). **Engel veya hastalık sebebine dayanan kişi**, görevi neden güçlükle yapabileceğini gösteren belgeleri sunmalıdır. **Dört yıldır vasilik yapan kişi**, kaçınma hakkını kullanabilir (TMK m. 456); yerine başkası atanıncaya kadar görevini sürdürmelidir (TMK m. 423).

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
29.12.2008 · E. 2008/15112 · K. 2008/18057

Altmış yaşını doldurmuş olmaya dayanan kaçınma talebi temyizle değil, önce vesayet makamında, yerinde görülmezse denetim makamında incelenir

Sulh hukuk mahkemesinin vesayet kararı, atanan vasi tarafından 417. maddenin birinci bendi uyarınca vasilikten kaçınma yönünden temyiz edilmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı Sulh Mahkemesine onun kabul etmemesi halinde denetim makamına Asliye Mahkemesine aittir.(5133 S.K. md.2-3, TMK.md.397) Öyle ise vasinin şahsına yönelik itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz ve özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde dilekçenin görev yönünden reddi ile denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmek üzere dosyanın geri çevrilmesine karar verilmesi gerekmiştir.*

8 Yargıtay 5. HD, 06.10.2025, E. 2025/9269, K. 2025/12410.
9 Yargıtay 2. HD, 24.11.2011, E. 2011/7192, K. 2011/19661.

DEĞERLENDİRME Karar, 417. maddenin birinci bendindeki yaş sebebine dayanan kaçınmanın hangi yolla ileri sürüleceğini gösterir. Vasi, bu bende dayanarak kararı temyiz etmiştir. Daire, kaçınma sebeplerini inceleme görevinin önce vesayet makamı olan sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamı olan asliye mahkemesine ait olduğunu belirtmiş; dilekçeyi görev yönünden reddederek kaçınma sebebinin bu usulle incelenmesi için dosyayı geri çevirmiştir (TMK m. 422).

2 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
11.01.2016 · E. 2015/5794 · K. 2016/139

Yaşı sebebiyle görevini yapamayan vasinin yerine atanan kişinin itirazı da önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenir

Vasinin yaşı itibarıyla görevlerini yapamadığı belirtilerek vasinin değiştirilmesi istendi. Mahkeme istemi kabul ederek yeni bir vasi atamıştır; yeni vasi kararı temyiz etmiştir.

> *Temyiz, atanan vasinin kaçınma sebeplerine ilişkindir. Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasinin şahsına-sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi, öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına aittir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yaşın vasi değişikliğine yol açtığı bir dosyada yeni vasinin itirazının nasıl inceleneceğini gösterir. Daire, temyizin atanan vasinin kaçınma sebeplerine ilişkin olduğunu belirtmiş; kaçınma sebeplerini ve vasinin şahsına yönelik itirazları inceleme görevinin önce vesayet makamına, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamına ait olduğunu açıklamıştır. İtirazların önce sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmesi, yerinde görülmezse evrakın denetim makamına gönderilmesi ve kesin kararın orada verilmesi için dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 422).

3 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
08.04.2014 · E. 2013/20853 · K. 2014/6536

Kanunda sayılmayan bir sebebe dayanan kaçınma itirazını reddeden denetim makamı kararı kesindir

405. madde uyarınca kısıtlanan kişiye kardeşi vasi olarak atandı. Vasi, kısıtlının kendisini sürekli rahatsız etmesi nedeniyle görevi yürütemeyeceğini belirterek vasilikten çekilmek istemiştir; vesayet makamı talebi reddetti, denetim makamı da itirazı reddetmiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesi "İlgililer, vesayet makamının kararlarına karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilirler. Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı kesin karara bağlar'' hükmünü içermektedir. Açıklanan yasa hükmü uyarınca denetim makamı kararı kesin olduğundan, temyiz kabiliyeti bulunmamaktadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 417. maddede sayılmayan bir sebebe dayanan kaçınma talebinin sonucunu gösterir. Vasi, kısıtlının kendisini sürekli rahatsız etmesini görevi yürütememe sebebi olarak ileri sürmüş; vesayet makamı ve denetim makamı talebi reddetmiştir. Daire, 488. madde uyarınca denetim makamının itiraz üzerine verdiği kararın kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir. Kaçınma talebinin kanundaki sebeplerden birine dayandırılması bu nedenle önem taşır (TMK m. 488).

4 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
18.03.2014 · E. 2013/18524 · K. 2014/4942

Vasilik yapmak istemediğini bildiren oğulun itirazını reddeden denetim makamı kararına karşı temyiz yoluna gidilemez

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve oğlu vasi olarak atandı. Oğul, vasilik yapmak istemediğini belirterek atamaya itiraz etmiştir; vesayet makamı talebi reddederek dosyayı denetim makamına gönderdi, denetim makamı da itirazı reddetmiştir.

> *Açıklanan yasa hükmü uyarınca denetim makamı kararı kesin olduğundan, temyiz kabiliyeti bulunmamaktadır. Bu nedenle temyiz isteminin REDDİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, kanuni bir kaçınma sebebi gösterilmeden yalnız istememeye dayanan itirazın sonucunu gösterir. Denetim makamı itirazı reddetmiş; Daire, 488. maddeye göre denetim makamı kararının kesin olduğunu ve temyiz kabiliyeti bulunmadığını belirterek temyiz istemini reddetmiştir. Vasiliği kabul yükümlülüğü 416. maddede, istisnaları 417. maddede düzenlenmiştir (TMK m. 416).

5 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/8818 · K. 2018/737

Vasi atanan eşin kaçınma talebini yasal koşullar bulunmadığı için reddeden denetim makamı kararı kesindir

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve kendisine eşi vasi olarak atandı. Eş, vasilik görevini kabul etmediğini belirterek karara itiraz etmiştir. Vesayet makamı itirazı reddederek dosyayı denetim makamına göndermiştir; denetim makamı da vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle talebi reddetmiştir. Eş bu kararı temyiz etmiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesinde vasinin şahsına-sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına ait bulunduğu; 488. maddesinde ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğu hükme bağlandığından; vasi adayı tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasilik görevinden kaçınma niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, kaçınmanın ancak kanundaki koşullar varsa kabul edildiği bir dosyada verilmiştir. Denetim makamı, vasi atanan eşin talebini vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiştir. Daire, kaçınma sebeplerini inceleme görevinin önce vesayet makamına, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamına ait olduğunu, denetim makamının bu konudaki kararının kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir (TMK m. 422).

6 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/7192 · K. 2011/19661

Görev süresi dolan vasinin yerine atanan kişi kaçınma hakkını on gün içinde kullanabilir; bu talebi önce vesayet makamı inceler

Görev süresinin dolduğunu ileri süren vasi görevden alınmasını istemiştir; vesayet makamı istemi kabul ederek kısıtlıya kardeşini yeni vasi olarak atamıştır. Yeni vasi, vasilik görevinden kaçınma sebeplerini ileri sürerek kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince; vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden itibaren on gün içinde kaçınma hakkının kullanabilir. Vesayet makamı kaçınma sebeplerini yerinde görürse, yeni bir vasi atar, yerinde görmediği takdirde , bu konudaki görüşüyle birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirir.*

DEĞERLENDİRME Karar, görev süresinin dolması ile yeni vasinin kaçınma hakkı arasındaki ilişkiyi gösterir. Görev süresinin dolduğunu ileri süren vasi görevden alınmış, yerine kısıtlının kardeşi atanmıştır. Daire, yeni vasinin atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde kaçınma hakkını kullanabileceğini, kaçınma sebeplerini önce vesayet makamının, yerinde görmezse denetim makamının inceleyeceğini belirterek dosyayı geri çevirmiştir. Dört yıl dolunca vasinin kendisi de kaçınma hakkını kullanabilir (TMK m. 456).

7 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
06.10.2025 · E. 2025/9269 · K. 2025/12410

Dört yılı dolduran vasinin kaçınma talebi hakkında karar vermeye, yerleşim yeri değişikliğine izin vermemiş olan vesayet makamı yetkilidir

405. madde uyarınca kısıtlanan kişiye vasi atandı. Vasi, vasilik süresinin dört yılı doldurduğunu belirterek kaçınma talebinin kabulünü ve başka bir vasi atanmasını istemiştir; kısıtlı da kısıtlılığının kaldırılmasını istemiştir. Mahkeme kısıtlının başka bir ilde yaşadığı gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme de yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Gaziantep 4. Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı ve kısıtlı veya vasinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadığından konu ile ilgili karar vermekte Gaziantep 4. Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 456. maddedeki dört yıllık süreye dayanan kaçınma talebinin hangi mahkemede görüleceğini gösterir. Vasi, dört yılı doldurduğunu ileri sürerek kaçınma hakkını kullanmak istemiştir. Daire, vesayet makamınca 412. maddeye göre verilmiş bir yerleşim yeri değişikliği izni ve bu yönde bir talep bulunmadığından, konu hakkında karar vermeye kısıtlama kararını veren vesayet makamının yetkili olduğunu belirterek yargı yerini bu mahkeme olarak belirlemiştir (TMK m. 456).

8 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
12.07.2007 · E. 2007/11135 · K. 2007/11112

Vasinin kaçınma talebi üzerine vesayet makamı yetkisizlik kararı veremez; görüşünü oluşturup durumu denetim makamına bildirmekle yükümlüdür

Kısıtlama kararını veren sulh hukuk mahkemesinin atadığı vasi vasilikten kaçınmak istemiştir. Mahkeme, kısıtlının yerleşim yeri değiştirilmemiş olduğu hâlde yetkisizlik kararı vermiştir.

> *"Kısıtlamaya karar vermekle, kararı veren bu mahkeme vesayet makamı haline gelmiştir.Kısıtlının yerleşim yerinin değiştirildiğine ilişkin bir kararda bulunmamaktadır. İstek, atanan vasinin vasilikten kaçınmasına ilişkindir. (TMK.422) Atanan vasinin, vasilikten kaçınma sebebini ileri sürmesi halinde vesayet makamı bu sebebi yerinde görüp görmediğine ilişkin bir görüş oluşturup bu konuda gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirmekle yükümlüdür.(TMK. 422/3.) Bunun dışında başka bir karar veremez.*

DEĞERLENDİRME Karar, kaçınma sebebi ileri sürüldüğünde vesayet makamının ne yapacağını gösterir. Daire, kısıtlama kararını veren mahkemenin vesayet makamı hâline geldiğini, kısıtlının yerleşim yeri de değiştirilmediğinden yetkinin bu mahkemede kaldığını belirtmiştir. Vasinin kaçınma sebebi ileri sürmesi hâlinde vesayet makamının bu sebebi yerinde görüp görmediğine ilişkin görüşünü oluşturarak durumu denetim makamına bildirmekle yükümlü olduğu ve bunun dışında başka bir karar veremeyeceği açıklanarak yetkisizlik kararı bozulmuştur (TMK m. 422).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 416:** Vasiliği kabul yükümlülüğü.
- **TMK m. 418:** Vasiliğe engel olan sebepler.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 423:** Geçici görev.
- **TMK m. 456:** Görevin süresi.
- **TMK m. 488:** Vesayet makamı kararlarına itiraz.

MADDE

418 A. Koşulları VI. Vasiliğe engel olan sebepler

KANUN METNİ

(1) Aşağıdaki kişiler vasi olamazlar:
(2) 1. Kısıtlılar,
(3) 2. Kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler,
(4) 3. Menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla aralarında düşmanlık bulunanlar,
(5) 4. İlgili vesayet daireleri hâkimleri.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 418, vasi olmayı tümüyle engelleyen sebepleri sayar. **Kısıtlılar**, **kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler**, **menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanlar veya onunla aralarında düşmanlık bulunanlar** ve **ilgili vesayet daireleri hâkimleri** vasi olamaz. Bu sebepler, kişiye yalnız görevi reddetme hakkı veren kaçınma sebeplerinden farklıdır (TMK m. 417). Hukuk Genel Kurulu'na göre vasi olacak kişinin menfaati ile kısıtlının menfaatinin çatışmaması zorunludur.[1] Tasarıdaki "Kamu haklarından yoksun olanlar" ibaresi, Anayasa ile terim birliği için Adalet Komisyonunca "Kamu hizmetinden yasaklılar" olarak değiştirilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Engel sebebi	Kişinin vasi olarak atanmasını kanun gereği olanaksız kılan durum.
Kaçınma sebebi	Kişiye vasiliği kabul etmeme hakkı veren durum (TMK m. 417); engel sebebinden farklıdır.
Menfaat çatışması	Vasi olacak kişinin menfaati ile vesayet altındaki kişinin menfaatinin önemli ölçüde karşı karşıya gelmesi.
Kamu hizmetinden yasaklılar	Kamu hizmetlerinden yasaklanmış olanlar; Adalet Komisyonu bu ifadeyi Anayasa'nın 76. maddesiyle terim birliği için seçmiştir.

1 Yargıtay HGK, 18.10.2022, E. 2020/674, K. 2022/1291.

Temsil kayyımı | Yasal temsilcinin menfaatiyle çatışan bir işte kısıtlıyı temsil etmek üzere atanan kayyım (TMK m. 426).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 418- Yürürlükteki Kanunun 368 inci maddesi anlaştırılmak ve kısmen değiştirilmek suretiyle alınmıştır. Maddenin (1) numaralı bendinde İsviçre Medenî Kanununun 368 inci maddesinin (1) numaralı bendi ve bunu tekrarlayan yürürlükteki 368 inci maddenin (1) numaralı bendinden farklı olarak "vesayet altında bulunanlar" yerine "kısıtlılar" sözcüğü kullanılmıştır. Zira vesayet altında bulunanlar küçükler ve kısıtlılardır. Küçükler vasi olamayacağına göre (1) numaralı benddeki yasak sadece kısıtlılar içindir. Maddenin (4) numaralı bendinde "İlgili vesayet daireleri hâkimliği" vesayete engel sebep sayılmaktadır. Bu bendin İsviçre Medenî Kanununun 384 üncü maddesinin (4) numaralı bendindeki karşılığı bu yasağı vasilik için "buna elverişli başka bir kişinin bulunması" koşuluyla öngörmüştür. Madde İsviçre'den farklı olarak böyle bir koşul aramaksızın, vasilik için elverişli bir kişi bulunsa da bulunmasa da vesayet makamı ya da denetim makamı hâkimleri için vasi olmayı yasaklamaktadır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 142*

Adalet Komisyonunun değişikliği

> - Tasarının 418 inci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendindeki "Kamu haklarından yoksun olanlar" ibaresi, Anayasanın 76 ncı maddesinin ikinci fıkrasında "kamu hizmetinden yasaklılar" ifadesi yer aldığından, Anayasa ile terim birliğini sağlamak amacıyla "Kamu hizmetinden yasaklılar" şeklinde değiştirilmiştir.
>
> *Adalet Komisyonunun Tasarıda yaptığı değişiklikler, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 315*

Gerekçe Tasarı metnini anlatır: Tasarının ikinci bendinde "Kamu haklarından yoksun olanlar" ifadesi yer alıyordu. Adalet Komisyonu bu ibareyi "Kamu hizmetinden yasaklılar" olarak değiştirmiş, madde Komisyonun kabul ettiği biçimde yürürlüğe girmiştir.

	Tasarı m. 418	Kanun m. 418
2. bent	"Kamu haklarından yoksun olanlar veya haysiyetsiz hayat sürenler"	"Kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler"
Dayanak	Tasarı metni, s. 461	Komisyon değişikliği, s. 315; Komisyon metni, s. 461

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 368. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Aşağıdaki kimseler vasi olamazlar: 1 – Vesayet altında bulunanlar. 2 – Medeni ve siyasi haklardan mahrum veya suihal sahibi olanlar. 3 – Menfaatleri kasırın menfaatleri ile zıt olan veya onunla düşmanlığı olanlar. 4 – Alakadar vesayet daireleri hakimleri.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 368 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 368	4721 sayılı Kanun m. 418
1. bent	Vesayet altında bulunanlar	Kısıtlılar

	743 sayılı Kanun m. 368	4721 sayılı Kanun m. 418
2. bent	Medeni ve siyasi haklardan mahrum veya kötü hâl sahibi olanlar	Kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler
3. bent	Menfaatleri vesayet altındakinin menfaatleriyle zıt olanlar veya onunla düşmanlığı olanlar	Menfaati önemli ölçüde çatışanlar veya aralarında düşmanlık bulunanlar
4. bent	İlgili vesayet daireleri hâkimleri	İlgili vesayet daireleri hâkimleri

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir.** Tasarı aşamasında Adalet Komisyonu ikinci bentte terim düzeltmesi yapmıştır. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 418. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
Tasarı aşaması	Adalet Komisyonu ikinci bentteki "Kamu haklarından yoksun olanlar" ibaresini "Kamu hizmetinden yasaklılar" olarak değiştirdi	S. Sayısı 723, s. 315
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
1. bent	Kısıtlılar	TMK m. 418
2. bent	Kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler	TMK m. 418
3. bent	Menfaati önemli ölçüde çatışanlar veya aralarında düşmanlık bulunanlar	TMK m. 418
4. bent	İlgili vesayet daireleri hâkimleri	TMK m. 418
Kaçınmadan farkı	Engel varsa kişi vasi olamaz; kaçınma sebebi yalnız ret hakkı verir	TMK m. 417
Belirli bir işte çatışma	O iş için temsil kayyımı atanır	TMK m. 426
İtiraz	Atamanın kanuna aykırılığı on gün içinde ileri sürülür	TMK m. 422
Kaynak	743 m. 368	Gerekçe, s. 142

TBMM gerekçesine göre madde, eski Kanun'un 368. maddesi "anlaştırılmak ve kısmen değiştirilmek suretiyle" alınmıştır. Birinci bentte "vesayet altında bulunanlar" yerine **"kısıtlılar"** sözcüğü kullanılmıştır; gerekçeye göre küçükler zaten vasi olamayacağından yasak kısıtlılar içindir. Dördüncü bentte ise İsviçre 1

Medeni Kanunu'ndan farklı olarak, vasilik için elverişli başka bir kişi bulunsun ya da bulunmasın **vesayet makamı ya da denetim makamı hâkimlerinin** vasi olması yasaklanmıştır. Tasarıdaki **"Kamu haklarından yoksun olanlar"** ibaresi, Anayasa'nın 76. maddesinin ikinci fıkrasındaki ifadeyle terim birliği sağlamak amacıyla Adalet Komisyonunca **"Kamu hizmetinden yasaklılar"** olarak değiştirilmiştir (S. Sayısı 723, s. 315).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, engel sebeplerinin **kaçınma sebeplerinden farklı** olması, engel bulunan kişinin istese bile vasi olamamasıdır. İkinci nokta, menfaat çatışmasının **önemli ölçüde** olmasının aranması ve hâkimin bunu **kendiliğinden araştırmasıdır**.[2] Üçüncü nokta, **boşanma davasında** vasi olan eşin kısıtlı eşi temsil edememesi ve bu davada temsil kayyımı atanması gerekmesidir.

II. Engel Sebeplerinin Niteliği

- **Kesin yasak:** Engel sebebi bulunan kişi vasi olamaz.
- **Araştırma:** Vesayet makamı engel bulunup bulunmadığını kendiliğinden araştırır.
- **Kaçınmadan farkı:** Kaçınma sebebini taşıyan kişi isterse vasiliği kabul edebilir.

1. madde, kişinin vasi olmasını hiç mümkün kılmayan sebepleri sayar. Bu sebepler, kişiye yalnız görevi reddetme hakkı veren kaçınma sebeplerinden farklıdır (TMK m. 417): kaçınma sebebini taşıyan kişi isterse vasiliği kabul edebilir, engel sebebini taşıyan kişi ise vasi olamaz. Vesayet makamı, görevi yapabilecek yetenekte bir ergini vasi atar (TMK m. 413) ve atanacak kişide bir engel sebebi bulunup bulunmadığını da değerlendirir.

2 Yargıtay, vasi atanacak kişi ile kendisine vasi atanacak kişi arasında menfaat çatışması bulunmasının vasiliğe engel oluşturduğunu, bu nedenle menfaat çatışmasının bulunup bulunmadığının hâkim tarafından kendiliğinden araştırılması gerektiğini belirtmiştir.[3]

III. Kısıtlılar

- **Kapsam:** Kısıtlılar vasi olamaz.
- **Küçükler:** Vasi ancak ergin olabileceğinden küçükler ayrıca sayılmamıştır.

2 Yargıtay 20. HD, 10.06.2014, E. 2014/4652, K. 2014/6349.
3 Yargıtay 20. HD, 10.06.2014, E. 2014/4652, K. 2014/6349.

- **Sonradan kısıtlanma:** Vasinin fiil ehliyetini yitirmesiyle vasilik sona erer.

Birinci bent kısıtlıları vasi olamayacak kişiler arasında sayar. Gerekçeye göre eski Kanun ve İsviçre Medeni Kanunu "vesayet altında bulunanlar" ifadesini kullanıyordu; vesayet altında bulunanlar küçükler ve kısıtlılar olduğundan ve küçükler zaten vasi olamayacağından yeni metinde "kısıtlılar" sözcüğü tercih edilmiştir. Vasi ancak görevi yapabilecek yetenekte bir ergin olabilir (TMK m. 413). Vasi sonradan fiil ehliyetini yitirirse vasilik görevi sona erer (TMK m. 479). 3

IV. Kamu Hizmetinden Yasaklılar ve Haysiyetsiz Hayat Sürenler

- **Bugünkü metin:** Kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler.
- **Tasarı:** "Kamu haklarından yoksun olanlar" ibaresi kullanılmıştı.
- **Komisyon:** Anayasa ile terim birliği için ibare değiştirilmiştir.

İkinci bent, kamu hizmetinden yasaklıları ve haysiyetsiz hayat sürenleri vasi olamayacak kişiler arasında sayar. Tasarıda bu bent "Kamu haklarından yoksun olanlar veya haysiyetsiz hayat sürenler" biçimindeydi; Adalet Komisyonu, Anayasa'nın 76. maddesinin ikinci fıkrasında "kamu hizmetinden yasaklılar" ifadesi yer aldığından terim birliği sağlamak amacıyla ibareyi değiştirmiştir. Eski Kanun bu bentte "medeni ve siyasi haklardan mahrum veya suihal sahibi olanlar" ifadesini kullanıyordu. 4

Bir dosyada ilk derece mahkemesinin, adayda ikinci bent yönünden engel bulunup bulunmadığını adli sicil kaydını getirterek araştırdığı görülmektedir.[4] Vasi değişikliği isteyen kişinin sicil kaydına göre vasiliğe engel hâli bulunduğu gerekçesiyle istemin reddedildiği bir dosyada ise Yargıtay, itirazın 422. maddedeki usulle incelenmesi için dosyayı geri çevirmiştir.[5] 5

V. Menfaat Çatışması ve Düşmanlık

- **Ölçüt:** Menfaatin önemli ölçüde çatışması veya aralarında düşmanlık bulunması.
- **Sonuç:** Bu kişi vasi olamaz; atanmışsa başka bir vasi atanır.
- **Belirli bir iş:** Çatışma tek bir işle sınırlıysa o iş için temsil kayyımı atanır.

Üçüncü bent, menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışanları veya onunla aralarında düşmanlık bulunanları vasi olamayacak kişiler arasında sayar. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, vasi olarak atanacak kişinin menfaati ile kısıtlının menfaatinin çatışmamasının zorunlu olduğunu belirtmiş; şirketin 6

4 Yargıtay 8. HD, 24.10.2017, E. 2017/6306, K. 2017/13554.
5 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/10648, K. 2018/742.

yönetim kurulu üyesi olan vasinin, yönetim kurulunun ibrasına ilişkin oylamada kısıtlı adına oy kullanamayacağını, kısıtlının bu oylamada ancak temsil kayyımı aracılığıyla oy kullanabileceğini kabul etmiştir.[6]

7 Miras uyuşmazlıklarında da aynı ilke uygulanmaktadır. Muris muvazaasına dayalı tapu iptali davasında davacılardan birinin, aynı davadaki kısıtlı davacıya vasi olarak atanmasının 418. maddenin üçüncü bendine aykırı olduğu, kısıtlıya yasal şartları taşıyan başka bir vasi atanması gerektiği belirtilmiştir.[7] Ortaklığın giderilmesi davasında davalıya vasi olarak atanan davacının kısıtlıyı temsil edemeyeceği, kısıtlıya kayyım atanması gerektiği kabul edilmiştir.[8] Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile kısıtlının menfaati çatışıyorsa vesayet makamı o iş için temsil kayyımı atar (TMK m. 426).

VI. Boşanma Davasında Vasi Olan Eş

- **Çatışma:** Boşanma davasında vasi olan eş ile kısıtlı eşin menfaati çatışır.
- **Temsil:** Vasi olan eş bu davada kısıtlıyı temsil edemez.
- **Çözüm:** Temsil kayyımı veya menfaat çatışması olmayan tarafsız bir vasi.

8 Eşin vasi olarak atanmasında öncelik tanınsa da (TMK m. 414), eşler arasında boşanma davası açıldığında vasi olan eş ile kısıtlı eşin menfaati çatışır. Yargıtay, kısıtlı tarafın açılan boşanma davasında vasisi ile menfaati çatıştığında davayı izlemek üzere kısıtlıya temsil kayyımı atanması için vesayet makamına bildirimde bulunulması, dava dilekçesinin atanan kayyıma tebliğ edilmesi gerektiğini belirtmiştir.[9]

9 Vasi olarak eşi atanan kısıtlının boşanma davasında eşe yasal temsilci sıfatıyla yapılan bildirimin sonuç doğurmayacağı kabul edilmiştir.[10] Davacı eşin ya da onun babasının kısıtlı davalıyı temsil etmesinin davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtladığı, menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanması gerektiği de belirtilmiştir.[11]

VII. İlgili Vesayet Daireleri Hâkimleri

- **Kapsam:** Vesayet makamı ve denetim makamı hâkimleri.
- **İsviçre farkı:** Elverişli başka bir kişinin bulunup bulunmaması önemli değildir.
- **Diğer hâkimler:** Vasiliği kabul etmeme hakkına sahiptir.

6 Yargıtay HGK, 18.10.2022, E. 2020/674, K. 2022/1291.
7 Yargıtay 1. HD, 27.09.2021, E. 2021/2345, K. 2021/4660.
8 Yargıtay 7. HD, 09.09.2024, E. 2024/2595, K. 2024/3613.
9 Yargıtay 2. HD, 22.03.2016, E. 2016/5264, K. 2016/5617.
10 Yargıtay 2. HD, 17.09.2014, E. 2014/16109, K. 2014/17697.
11 Yargıtay 2. HD, 19.04.2017, E. 2017/810, K. 2017/4602.

Dördüncü bent, ilgili vesayet daireleri hâkimlerini vasi olamayacak kişiler arasında sayar. Gerekçeye göre İsviçre Medeni Kanunu bu yasağı vasilik için elverişli başka bir kişinin bulunması koşuluna bağlamışken, Türk Medeni Kanunu böyle bir koşul aramaksızın vesayet makamı ya da denetim makamı hâkimlerinin vasi olmasını yasaklamıştır. İlgili vesayet daireleri dışındaki hâkim ve savcılar için ise engel değil kaçınma sebebi öngörülmüştür; bu kişiler vasiliği kabul etmeyebilir (TMK m. 417). 10

VIII. Engel İddiası ve İtiraz

- **Süre:** Vasinin atandığını öğrenmeden başlayarak on gün.
- **Yol:** Önce vesayet makamı, yerinde görmezse denetim makamı.
- **Atama kesinleşmişse:** Vasi görevden alınıncaya kadar temsil yetkisi sürer.

İlgili olan herkes, vasinin atandığını öğrendiği günden başlayarak on gün içinde atamanın kanuna aykırı olduğunu ileri sürebilir; vesayet makamı itiraz sebebini yerinde görürse yeni bir vasi atar, yerinde görmezse görüşüyle birlikte durumu denetim makamına bildirir (TMK m. 422). Mevcut vasi ile kısıtlı arasında menfaat çatışması bulunduğu iddiasıyla yapılan vasi değişikliği isteminin, vasinin şahsına itiraz olarak önce vesayet makamında incelenmesi gerektiği belirtilmiştir.[12] 11

Kesinleşmiş kararla atanan vasinin vesayet makamından izin alarak kısıtlıyı temsilen dava açabileceği kabul edilmiş; karşı tarafın, vasinin kısıtlının eşi olması ve aralarında mal ortaklığı bulunması sebebiyle vasi olamayacağı savunmasına karşın mahkemenin işin esasına girmesi gerektiği belirtilmiştir.[13] 12

UYGULAMA NOTU

Bir kişiye vasi atanacaksa, atanacak kişide kısıtlılık, kamu hizmetinden yasaklılık, menfaat çatışması veya düşmanlık gibi bir engel bulunup bulunmadığı mahkemeye bildirilmelidir. **Eş kısıtlıysa ve boşanma davası açılacaksa**, öbür eş vasi olsa bile bu davada kısıtlı eşi temsil edemeyeceği, temsil kayyımı atanması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 426). **Engeli olan biri vasi atanmışsa**, atamanın öğrenildiği günden başlayarak on gün içinde vesayet makamına itiraz edilmelidir (TMK m. 422).

12 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/10648, K. 2018/742.
13 Yargıtay 1. HD, 01.02.2010, E. 2009/13623, K. 2010/884.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
18.10.2022 · E. 2020/674 · K. 2022/1291

Menfaati kısıtlının menfaatiyle önemli ölçüde çatışan kişi vasi olamaz; şirketin yönetim kurulu üyesi olan vasi, kendi ibrasında kısıtlı adına oy kullanamaz

Bir anonim şirketin pay sahibi kısıtlandı ve kızı vasi olarak atandı; vesayet makamı, vasinin şirket toplantılarında kısıtlıyı temsil etmesine karar vermişti. Şirketin yönetim kurulu üyesi de olan vasi, genel kurulda yönetim kurulu üyelerinin ibrasına ilişkin oylamada kısıtlı adına oy kullanmıştır; diğer bir pay sahibi genel kurul kararlarının iptalini istemiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 418. maddesi gereğince menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışan kişiler vasi olarak atanamaz. Başka bir deyişle vasi olarak atanacak kişinin menfaati ile kısıtlının menfaatinin çatışmaması zorunludur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 418. maddenin üçüncü bendindeki menfaat çatışması engelini Hukuk Genel Kurulu düzeyinde açıklar. Genel Kurul, menfaati kendisine vasi atanacak kişinin menfaati ile önemli ölçüde çatışan kişilerin vasi olarak atanamayacağını, vasi olacak kişinin menfaati ile kısıtlının menfaatinin çatışmamasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Vesayet makamı vasiye şirket toplantılarında temsil yetkisi vermiş olsa da, yönetim kurulu üyesi olan vasi ile kısıtlı arasında ibra konusunda menfaat çatışması bulunduğundan kısıtlının bu oylamada ancak temsil kayyımı aracılığıyla oy kullanabileceği kabul edilmiş ve ibra kararının iptaline ilişkin direnme kararı onanmıştır (TMK m. 426).

2 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
10.06.2014 · E. 2014/4652 · K. 2014/6349

Vasi atanacak kişi ile vesayet altına alınacak kişi arasında menfaat çatışması bulunup bulunmadığını hâkim kendiliğinden araştırır

Davacı, görülmekte olan davada babası ile arasında menfaat çatışması bulunmadığını, bu konunun etraflıca araştırılması istemlerinin reddedildiğini ileri sürerek hâkimin tarafsızlığından şüphe duyduğunu belirtti ve hâkimin reddini istemiştir. İstem reddedildi, davacıya disiplin para cezası verilmiştir; davacı bu kararı temyiz etmiştir.

> *Ayrıca, 4721 sayılı Medeni Kanunun 418/3. maddesi uyarınca vasi atanacak kişi ile kendisine vasi atanacak kişi arasında menfaat çatışması bulunması halinin vasiliğe engel oluşturduğundan, menfaat çatışmasının bulunup bulunmadığının hâkim tarafından re'sen araştırılması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, menfaat çatışması engelinin yargılamadaki yerini gösterir. Daire, hâkimin reddi için ileri sürülen hususların HMK'nın 36. maddesinde

sayılan sebeplerden olmadığını belirterek ret istemini reddeden kararı onamıştır. Kararda ayrıca, 418. maddenin üçüncü bendine göre vasi atanacak kişi ile kendisine vasi atanacak kişi arasında menfaat çatışması bulunmasının vasiliğe engel oluşturduğu, bu nedenle menfaat çatışmasının bulunup bulunmadığının hâkim tarafından kendiliğinden araştırılması gerektiği vurgulanmıştır (TMK m. 413).

3 **YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ**
27.09.2021 · E. 2021/2345 · K. 2021/4660

Muris muvazaasına dayalı tapu iptali davasında davacılardan biri, aynı davadaki kısıtlı davacıya vasi olamaz; yasal şartları taşıyan başka bir vasi atanmalıdır

Muris muvazaasına dayalı tapu iptali ve tescil davasında davacılardan biri yargılama sırasında kısıtlandı ve kendisine diğer davacı vasi olarak atandı. Mahkeme, vasi için husumete izin kararı alınmadan yargılamayı sürdürüp davayı kabul etmiştir; davalı kararı temyiz etmiştir.

> *...yargılama süreç ve sonuçları itibariyle TMK'nın 418/3. maddesi hükmü gereğince menfaat aykırılığı bulunduğundan, kısıtlı...'a yasal şartları taşıyan başka bir vasi atanması, aynı kararla vasi olarak atanacak kişiye TMK'nın 462/8. maddesi gereğince husumete izin kararı verilmesinin istenilmesi,...*

DEĞERLENDİRME Karar, 418. maddenin üçüncü bendinin miras uyuşmazlıklarındaki uygulamasını gösterir. Daire, davanın taraflarından biri olan ve vasi olarak atanan davacı ile kısıtlı davacı arasında menfaat aykırılığı bulunacağının ve bunun 418. maddenin üçüncü bendine aykırılık oluşturacağının kuşkusuz olduğunu belirtmiştir. Vesayet dosyasına ihbarda bulunularak kısıtlıya yasal şartları taşıyan başka bir vasi atanması, atanacak vasiye 462. maddenin sekizinci bendi uyarınca husumete izin verilmesinin istenmesi gerektiği açıklanarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 462).

4 **YARGITAY 7. HUKUK DAİRESİ**
09.09.2024 · E. 2024/2595 · K. 2024/3613

Ortaklığın giderilmesi davasında davalıya vasi olarak atanan davacı, kısıtlıyı temsil edemez; kısıtlıya kayyım atanmalı ve karar kayyıma tebliğ edilmelidir

Ortaklığın giderilmesi davasında davacı, aynı zamanda kısıtlı davalının vasisiydi. Mahkemenin kabul kararı, kısıtlı davalı adına bu davacıya tebliğ edilmiştir.

> *7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 39 uncu maddesinde, "Kendilerine tebliğ yapılması caiz olan kimselerin o davada hasım olarak alakaları varsa muhatap namına kendilerine tebliğ yapılamaz" hükmüne yer verilmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin menfaat çatışması bulunan davada kısıtlıyı temsil edemeyeceğini gösterir. Daire, ortaklığın giderilmesi davalarının çift taraflı olduğunu, davanın tarafı olan davacının aynı zamanda davalıya vasi olarak atanmış olmasının aralarında menfaat çatışması yarattığını belirtmiştir. Kendilerine tebliğ

yapılması caiz olan kimselerin o davada hasım olarak ilgisi varsa muhatap adına kendilerine tebliğ yapılamayacağından, kısıtlıyı davada temsil etmek üzere kayyım atanması ve gerekçeli kararın kayyıma tebliğ edilmesi için dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 426).

5 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
19.04.2017 · E. 2017/810 · K. 2017/4602

Boşanma davasında kısıtlı davalıya, davacı eşin veya onun yakınının değil, menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanması gerekir

Boşanma davasında davalı erkek hükümlüydü ve daha önce kendisine davacı eşi vasi olarak atanmıştı. Mahkemenin talebi üzerine bu kez davacı kadının babası davalıya temsilci olarak atandı ve yargılamaya bu temsilciyle devam edilmiştir.

> *Bu durum davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtlayıcı niteliktedir. Açıklanan sebeple mahkemce yeniden Sulh Hukuk Mahkemesine bildirimde bulunularak davalı ile arasında menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin davalıya vasi olarak atanması suretiyle yeniden yargılama yapılarak, usulünce tüm deliller toplandıktan sonra sonucu uyarınca bir karar verilmesi gerekirken davalı ile arasında menfaat çatışması bulunan kayyım ile yargılamaya devamla yazılı şekilde karar verilmesi usul ve kanuna aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 418. maddenin üçüncü bendindeki menfaat çatışması engelinin boşanma davasındaki görünümünü gösterir. Daire, davacı eşin ya da onun babasının davalıyı temsil etmesinin davalının adil yargılanma ve savunma hakkını kısıtladığını belirtmiştir. Sulh hukuk mahkemesine yeniden bildirimde bulunularak davalı ile arasında menfaat çatışması olmayan tarafsız bir kişinin vasi atanması ve yargılamanın bu kişiyle yürütülmesi gerektiği açıklanarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 414).

6 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
22.03.2016 · E. 2016/5264 · K. 2016/5617

Boşanma davasında vasisi olan eşle menfaati çatışan kısıtlı davalıya temsil kayyımı atanmalı; dava dilekçesi kısıtlıya doğrudan tebliğ edilemez

Boşanma davasında davalı erkek hükümlü olarak kısıtlanmış ve davacı eşi vasi olarak atanmıştı. Mahkeme dava dilekçesini kısıtlı davalıya doğrudan tebliğ etmiştir; ön inceleme ve tahkikat duruşma günlerini davalıya tebliğ etmeden yargılamayı sürdürüp hüküm kurmuştur.

> *Kısıtlı tarafın açılan boşanma davasında vasisi ile menfaati çatışmakta olduğunda da açılan boşanma davasını izlemek üzere kısıtlanmış olan tarafa temsil kayyımı atanması için vesayet makamına bildirimde bulunulması, atanan kayyuma dava dilekçesinin tebliğ edilerek yargılamaya devam olunması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi olan eş ile kısıtlı eş arasındaki menfaat çatışmasının boşanma davasındaki usul sonucunu gösterir. Daire, vesayet makamının bir davada

yasal temsilcinin menfaati ile kısıtlının menfaati çatışıyorsa temsil kayyımı atayacağını, kısıtlı tarafın açılan boşanma davasında vasisi ile menfaati çatıştığında da davayı izlemek üzere temsil kayyımı atanması için vesayet makamına bildirimde bulunulması gerektiğini belirtmiştir. Dava dilekçesinin kısıtlı davalıya doğrudan tebliği ve duruşma günlerinin tebliğ edilmemesi savunma hakkını kısıtladığından hüküm bozulmuştur (TMK m. 426).

7 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
17.09.2014 · E. 2014/16109 · K. 2014/17697

Vasi olarak eşi atanan kısıtlının boşanma davasında, eşe yasal temsilci sıfatıyla yapılan bildirim sonuç doğurmaz; kısıtlıya temsil kayyımı atanmalıdır

Boşanma davasında davalı, kararı cezaevinden temyiz etmiştir; daha sonra hükümlülük sebebiyle vesayet altına alındı ve kendisine vasi olarak eşi atandı. Temyiz harçları yatırılmamıştı.

> *Ne var ki, davalı hükümlülük sebebiyle vesayet altında olduğuna ve vasi olarak eşi atandığına göre, kanuni temsilcisi ile kısıtlının menfaatinin çatışması sebebiyle "kanuni temsilcisi" sıfatıyla eşine Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 434/3. maddesi gereğince bildirim yapılması da sonuç doğurmayacaktır.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi olan eşin boşanma davasında kısıtlı adına bildirim almasının sonucunu gösterir. Daire, davalının hükümlülük sebebiyle vesayet altında olduğunu ve vasi olarak eşinin atandığını tespit etmiş; yasal temsilci ile kısıtlının menfaatinin boşanma davası sebebiyle çatıştığını belirtmiştir. Bu nedenle kısıtlıya temsil kayyımı atanması, temyiz harç ve giderlerinin tamamlanması için bildirimin kayyıma yapılması gerektiği açıklanarak dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 426).

8 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/10648 · K. 2018/742

Mevcut vasi ile kısıtlı arasında menfaat çatışması bulunduğu iddiasıyla yapılan vasi değişikliği istemi, vasinin şahsına itiraz olarak önce vesayet makamında incelenir

Kısıtlı adayına vasi atandı. Kısıtlının oğlu, babası ile atanan vasi arasında menfaat çatışması bulunduğunu ileri sürerek vasinin görevden alınmasını ve kendisinin vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme, oğulun sicil kaydına göre vasiliğe engel hâli bulunduğunu, mevcut vasinin görevini yapamadığının da kanıtlanamadığını belirterek itirazı reddetmiştir.

> *...temyiz dilekçesinin vasi adayının, atanan vasinin şahsına itirazı olarak kabul edilip, yapılan bu itirazın öncelikle sulh hukuk mahkemesince değerlendirilerek yerinde görülmediği de gözetilerek buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine İADESİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, menfaat çatışması iddiasının hangi usulle ileri sürüleceğini gösterir. Mahkeme, vasi olmak isteyen oğulun sicil kaydına göre vasiliğe engel bir hâli bulunduğunu da gözetmiştir. Daire, temyiz dilekçesini atanan vasinin şahsına itiraz olarak nitelendirmiş; itirazın önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmesi, yerinde görülmezse evrakın denetim makamına gönderilmesi ve kesin kararın orada verilmesi için dosyayı geri çevirmiştir (TMK m. 422).

9 **YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ**
01.02.2010 · E. 2009/13623 · K. 2010/884

Kesinleşmiş kararla atanan vasi, vesayet makamının izniyle kısıtlıyı temsilen dava açabilir; mahkeme bu temsil yetkisini gözeterek işin esasına girmelidir

Kısıtlıya kesinleşmiş kararla vasi atanan davacı, kısıtlının taşınmazını devraldığı davalıya karşı tapu iptali ve tescil davası açmıştır. Davalı, davacı ile kısıtlının eş olduğunu ve aralarında mal ortaklığı bulunduğunu, bu nedenle davacının vasi olamayacağını savunmuştur; mahkeme aktif husumet yokluğu nedeniyle davayı reddetmiştir.

> *...vasinin vesayet makamından izin almak suretiyle (Türk Medeni Kanununun 462/8.md.) kısıtlının bütün menfaatlerini korumak, hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olduğu açıktır.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasiliğe engel bulunduğu iddiasının vasinin açtığı davada nasıl değerlendirileceğine ışık tutar. Davalı, davacının kısıtlının eşi olması ve aralarında mal ortaklığı bulunması sebebiyle vasi olamayacağını savunmuştur. Daire, kesinleşmiş vesayet kararıyla atanan vasinin vesayet makamından izin almak suretiyle kısıtlının bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olduğunu belirtmiş; davacının kısıtlıyı temsilen davada taraf olduğunun kabulü ile işin esası hakkında karar verilmesi gerektiğini açıklayarak hükmü bozmuştur. Vasinin şahsına yönelik engel iddiası 422. maddedeki itiraz yoluyla vesayet makamında ileri sürülebilir (TMK m. 422).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 413:** Vasinin atanması ve birden çok vasi.
- **TMK m. 414:** Eşin ve hısımların önceliği.
- **TMK m. 417:** Vasilikten kaçınma sebepleri.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 426:** Temsil kayyımı.
- **TMK m. 479:** Fiil ehliyetinin yitirilmesi ve ölüm.

MADDE

419

B. Atama usulü

I. Vasinin atanması

KANUN METNİ

(1) Vesayet makamı, gecikmeksizin vasi atamakla yükümlüdür.
(2) Gerek duyulduğunda henüz ergin olmayanların da kısıtlanmasına karar verilebilir; ancak, kısıtlama kararı ergin olduktan sonra sonuç doğurur.
(3) Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayıp velâyet altında bırakılır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 419 üç kural koyar. Birincisi, **vesayet makamı gecikmeksizin vasi atamakla yükümlüdür.** İkincisi, gerek duyulduğunda **henüz ergin olmayanlar da kısıtlanabilir**; ancak kısıtlama kararı **ergin olduktan sonra** sonuç doğurur. Üçüncüsü, **kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmaz, velayet altında bırakılır** (TMK m. 335). Velayet altında bırakılan kısıtlı çocuk ve malları hakkında **velayet hükümleri** uygulanır; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, velinin bu çocuk adına iştirak nafakasının artırılması davası açması için vesayet makamından izin almasına gerek olmadığını kabul etmiştir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 369. maddesini karşılar ve hüküm değişikliği yoktur.

TEMEL KAVRAMLAR

Gecikmeksizin atama	Vesayeti gerektiren durum belirlendiğinde vasinin beklemeden atanması yükümlülüğü.
Küçüğün kısıtlanması	Ergin olmayan kişi hakkında, ergin olduğunda sonuç doğurmak üzere verilen kısıtlama kararı.
Velayet altında bırakma	Kısıtlanan ergin çocuğa vasi atanmayıp çocuğun ana ve babasının velayetinde kalması.

1 Yargıtay HGK, 05.11.2019, E. 2017/441, K. 2019/1137.

Velayet hükümleri | Ana ve babanın çocuk ve çocuk malları üzerindeki hak ve yükümlülüklerini düzenleyen kurallar (TMK m. 335 vd.).

Vesayet makamı | Vasiyi atayan ve vesayeti yürüten sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 419-Yürürlükteki Kanunun 369 uncu maddesini karşılamaktadır. Henüz ergin olmayanların gerekli görülerek kısıtlanmasına karar verilen hâllerde, ikinci fıkraya kısıtlama kararının ancak ergin olma tarihinden itibaren sonuç meydana getireceği hakkında bir ibare eklenmek suretiyle maddeye açıklık getirilmiştir. Madde, kaynak İsviçre Medenî Kanununun 385 inci maddesine uygun olarak üç fıkra hâline getirilmiştir. Hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 142*

Tasarının 419. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 369. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Sulh mahkemesi, vasi tayinini müstelzim hallerde, hemen tayine mecburdur. İcabında, küçüğün rüşde vüsulünden evvel de hacir muamelesi yapılabilir. Reşit olan evlat hacredildikte, vesayet altına alınacak yerde, aslolan, velayet altına konulmaktır.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 369 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 369	4721 sayılı Kanun m. 419
Atama	Sulh mahkemesi, vasi tayinini gerektiren hâllerde hemen tayine mecburdur	Vesayet makamı gecikmeksizin vasi atamakla yükümlüdür
Küçükler	Gerektiğinde küçüğün erginliğinden önce de kısıtlama yapılabilir	Gerek duyulduğunda kısıtlanabilir; karar ergin olduktan sonra sonuç doğurur
Ergin çocuk	Asıl olan velayet altına konulmaktır	Kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakılır
Yapı	İki fıkra	Üç fıkra

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 419. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Atama	Vesayet makamı gecikmeksizin vasi atar	TMK m. 419
Küçükler	Gerek duyulursa kısıtlanabilir; karar ergin olunca sonuç doğurur	TMK m. 419
Ergin çocuk	Kural olarak velayet altında bırakılır	TMK m. 419, 335
Uygulanacak hükümler	Velayet hükümleri	TMK m. 335 vd.
Vesayet izni	462 ve 463. maddeler uygulanmaz	TMK m. 462, 463
Velayete ilişkin istemler	Aile mahkemesi	4787 s. K. m. 4
Kısıtlılığın kaldırılması	Sulh hukuk mahkemesi	TMK m. 397
Kaynak	743 m. 369	Gerekçe, s. 142

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 369. maddesini karşılamaktadır. 1
Henüz ergin olmayanların kısıtlanmasına karar verilen hâllerde, ikinci fıkraya kısıtlama kararının **ancak ergin olma tarihinden itibaren sonuç meydana getireceği** hakkında bir ibare eklenerek maddeye açıklık getirilmiştir. Madde, kaynak İsviçre Medeni Kanunu'nun 385. maddesine uygun olarak üç fıkra hâline getirilmiştir; **hüküm değişikliği yoktur.** Tasarının 419. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, kısıtlanan ergin çocuğa kural olarak **vasi atanmaması**, çocuğun ana ve babasının **velayeti altında bırakılmasıdır**; mahkeme bunun yerine vasi atamışsa hüküm düzeltilir.[2] İkinci nokta, küçük hakkında verilen kısıtlama kararının **ergin olduktan sonra** sonuç doğurmasıdır. Üçüncü nokta, velayet altında bırakılan kısıtlı hakkında **velayet hükümlerinin** uygulanması, vesayet makamı iznine ilişkin hükümlerin uygulanmamasıdır.

II. Gecikmeksizin Vasi Atama

- **Yükümlülük:** Vesayet makamı vasiyi beklemeden atar.
- **Kamu düzeni:** Vesayet hükümleri kamu düzenine ilişkindir.
- **Ret sebebi değildir:** Kişinin bakımını bir yakınının üstlenmesi.

2 Yargıtay 8. HD, 25.01.2018, E. 2017/11747, K. 2018/1441.

2 Vesayet makamı, vesayeti gerektiren bir durumu öğrendiğinde gecikmeksizin vasi atamakla yükümlüdür. Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür (TMK m. 403). Vasi atanıncaya kadar vesayet işleri zorunlu kıldığı takdirde vesayet makamı gerekli önlemleri re'sen alır (TMK m. 420).

3 Yargıtay, kısıtlanması istenen kişinin bakımının bir yakını tarafından sağlanmasının kanunda ret sebebi olarak düzenlenmediğini, bu durumun kişinin fiil ehliyetinin bulunduğu anlamına da gelmediğini belirterek ret kararını bozmuş ve vesayet makamının gecikmeksizin vasi atamakla yükümlü olduğunu hatırlatmıştır.[3]

III. Henüz Ergin Olmayanların Kısıtlanması

- **Olanak:** Gerek duyulduğunda küçük de kısıtlanabilir.
- **Sonuç:** Kısıtlama kararı ergin olduktan sonra sonuç doğurur.
- **Gerekçe:** Bu ibare maddeye açıklık getirmek için eklenmiştir.

4 Gerek duyulduğunda henüz ergin olmayanların da kısıtlanmasına karar verilebilir; ancak kısıtlama kararı ergin olduktan sonra sonuç doğurur. Gerekçeye göre eski Kanun da küçüğün erginliğinden önce kısıtlama yapılmasına izin veriyordu; yeni metin kararın ancak ergin olma tarihinden itibaren sonuç doğuracağını açıkça belirtmiştir. Küçük, ergin oluncaya kadar zaten ana ve babasının velayeti altındadır (TMK m. 335).

5 Yargıtay, ergin olmayan kızına maaş bağlanabilmesi için vasi atanmasını isteyen davacının istemini küçüğün kısıtlanması istemi olarak değerlendirmiş; küçüğün yetkili bir sağlık kuruluşunca incelenerek kısıtlamayı gerektiren bir durumun bulunup bulunmadığının belirlenmesi, böyle bir durum varsa ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlanmasına karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir.[4] Babası ölmüş bir küçüğün kısıtlanmasını isteyen annenin vasi atanmasına değil, çocuğun ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlanmasına ve annenin velayeti altında bırakılmasına karar verilmesi gerektiği de kabul edilmiştir.[5]

IV. Kısıtlanan Ergin Çocuğun Velayet Altında Bırakılması

- **Kural:** Kısıtlanan ergin çocuğa vasi atanmaz.
- **İstisna:** Hâkim vasi atanmasına gerek görürse vasi atanır.
- **Yanlış atama:** Vasi atanmışsa hüküm velayet altında bırakma biçiminde düzeltilir.

3 Yargıtay 18. HD, 27.09.2012, E. 2012/9885, K. 2012/10229.
4 Yargıtay 2. HD, 13.06.2011, E. 2010/20843, K. 2011/10255.
5 Yargıtay 2. HD, 29.03.2011, E. 2010/16274, K. 2011/5552.

Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmaz, velayet altında bırakılır. Aynı kural velayet hükümleri arasında da yer alır: hâkim vasi atanmasına gerek görmedikçe, kısıtlanan ergin çocuklar da ana ve babanın velayeti altında kalır (TMK m. 335). Eski Kanun bu kuralı "Reşit olan evlat hacredildikte, vesayet altına alınacak yerde, aslolan, velayet altına konulmaktır" biçiminde ifade ediyordu. Kısıtlamaya ve vasi atanmasına ya da kısıtlının velayet altında bırakılmasına ilişkin karar, kısıtlının yerleşim yerinde ve nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur (TMK m. 421). 6

Yargıtay, hükümlülük sebebiyle kısıtlanan ergin çocuğa babasının vasi olarak atandığı bir dosyada, çocuğun velayet altında bırakılması gerekirken vesayet altına alınmasının doğru olmadığını belirtmiş; yanılgı yeniden yargılamayı gerektirmediğinden hükmü, çocuğun babasının velayeti altında bırakılması biçiminde düzelterek onamıştır.[6] Babası ölmüş ve bakımını annesi üstlenmiş bir ergin için mahkemenin annenin ifadesine başvurması ve öncelikle annenin velayeti altında bırakılma kuralını gözetmesi gerektiği de belirtilmiştir.[7] 7

V. Velayet Hükümlerinin Uygulanması

- **Velayet hükümleri:** Çocuk ve malları hakkında velayet kuralları uygulanır.
- **Vesayet izni:** 462 ve 463. maddeler uygulanmaz.
- **Uygulama:** Dava açma, taşınmaz satışı ve bakma sözleşmesi için izin aranmamıştır.

Velayet altında bırakılan kısıtlı çocuk ve malları hakkında velayet hükümleri uygulanır. Velayet hakkına sahip ebeveyn çocuğun mallarını yönetme hakkına sahip ve bununla yükümlüdür; kural olarak hesap ve güvence vermez (TMK m. 352). Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, kısıtlanan ergin çocuğun anne ve babasına vasi tayin edilmesi hâlinde vesayet değil velayet hükümlerinin uygulanması gerektiğini belirterek annenin velayeti altındaki kısıtlı çocuğu adına iştirak nafakasının artırılması davasını vesayet makamından izin almadan açabileceğini kabul etmiştir.[8] 8

Velayet altında bırakılan kısıtlı çocuğa babasından intikal eden taşınmazların satılmasında velinin mahkemeden izin almasına gerek olmadığı belirtilmiştir.[9] Vesayet makamı ve denetim makamı iznini düzenleyen 462 ve 463. maddelerin velayet altındaki çocuklarda uygulanmayacağı, velinin ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapmak için de mahkemeden izin almasının gerekmediği kabul edilmiştir.[10] 9

6 Yargıtay 8. HD, 25.01.2018, E. 2017/11747, K. 2018/1441.
7 Yargıtay 2. HD, 14.02.2005, E. 2004/15802, K. 2005/1935.
8 Yargıtay HGK, 05.11.2019, E. 2017/441, K. 2019/1137.
9 Yargıtay 2. HD, 02.11.2017, E. 2016/19351, K. 2017/12079.
10 Yargıtay 8. HD, 02.12.2019, E. 2019/6008, K. 2019/10760.

VI. Görevli Mahkeme

- **Velayete ilişkin istemler:** Aile mahkemesi.
- **Kısıtlılığın kaldırılması:** Sulh hukuk mahkemesi.
- **Neden:** Vesayet işleri aile mahkemelerinin görevi dışında bırakılmıştır.

10 Aile mahkemeleri, Medeni Kanun'un ikinci kitabından doğan dava ve işlere bakar; ancak vesayet, kayyımlık ve yasal danışmanlığı düzenleyen üçüncü kısım bu görevin dışındadır. Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir (TMK m. 397). Bu ayrım, velayet altında bırakılan kısıtlıya ilişkin istemlerde hangi mahkemenin görevli olacağını belirler.

11 Yargıtay, velayet altında bırakılan kısıtlının taşınmaz payının ölünceye kadar bakma karşılığı devrine izin istemini sulh hukuk mahkemesi sıfatıyla karara bağlayan hükmü, davanın aile mahkemesinde görülmesi gerektiği gerekçesiyle bozmuştur.[11] Kısıtlanıp annesinin velayeti altında bırakılan ergin çocuğun taşınmazının satışına izin istemi için de aile mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir.[12] Buna karşılık kısıtlılığın kaldırılması istemi vesayete ilişkin olduğundan sulh hukuk mahkemesinde görülür.[13]

> **UYGULAMA NOTU**
>
> **Ergin çocuk kısıtlanacaksa**, kural olarak vasi atanmaz, ana ve baba veli olarak kalır; kararda çocuğun velayette bırakıldığının açıkça yazılması istenmelidir (TMK m. 419, 335). **Çocuk henüz ergin değilse**, gerek duyulduğunda ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlanması istenebilir. **Boşanmış ana veya baba, velayetindeki kısıtlı ergin çocuk için iştirak nafakasının artırılmasını istiyorsa**, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na göre bu dava için vesayet makamından izin alması gerekmez.[14]

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
05.11.2019 · E. 2017/441 · K. 2019/1137

Kısıtlanıp annesinin velayeti altında bırakılan ergin çocuk için iştirak nafakasının artırılması davası açmak üzere vesayet makamından izin alınması gerekmez

Boşanma kararıyla velayeti anneye verilen ve iştirak nafakasına hükmedilen müşterek çocuk, ergin olduktan sonra kısıtlanarak annesinin velayeti altında bırakılmıştır. Anne, çocuk adına iştirak nafakasının artırılmasını istemiştir. Özel Daire, dava

11 Yargıtay 8. HD, 05.04.2018, E. 2018/1309, K. 2018/10766.
12 Yargıtay 20. HD, 31.01.2017, E. 2016/14667, K. 2017/664.
13 Yargıtay 5. HD, 30.11.2020, E. 2020/10043, K. 2020/10490.
14 Yargıtay HGK, 05.11.2019, E. 2017/441, K. 2019/1137.

açılması için vesayet makamından izin alınması gerektiği gerekçesiyle kararı bozmuştur; yerel mahkeme izne gerek olmadığı gerekçesiyle direnmiştir.

> *4721 sayılı TMK'nın 419. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; "Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakılır." hükmü gereğince kısıtlanan ergin çocuklara anne ve babasının vasi tayin edilmesi hâlinde vesayet değil velayet hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 419. maddenin üçüncü fıkrasının boşanma sonrası uyuşmazlıklardaki sonucunu Hukuk Genel Kurulu düzeyinde gösterir. Genel Kurul, kısıtlanan ergin çocukların kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakılacağını, bu çocuklar hakkında vesayet değil velayet hükümlerinin uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle anne, velayeti altındaki kısıtlı çocuğu adına iştirak nafakasının artırılması davasını vesayet makamından izin almadan açabilir; yerel mahkemenin bu yöndeki direnme gerekçesi yerinde bulunmuş, işin esasının incelenmesi için dosya Özel Daireye gönderilmiştir (TMK m. 335).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
02.11.2017 · E. 2016/19351 · K. 2017/12079

Velayet altında bırakılan kısıtlı çocuğa babasından kalan taşınmazların satışı için veli mahkemeden izin almak zorunda değildir

Kısıtlanan ergin çocuk annesinin velayeti altında bırakılmıştı. Anne, çocuğa babasından intikal eden taşınmazları satabilmek için izin istemiştir; mahkeme satışın kısıtlının menfaatine uygun olduğunun ispatlanamadığı gerekçesiyle istemi reddetmiştir.

> *Kısıtlanan ergin çocukların "kural olarak" vesayet altına alınmayıp "velayet altında bırakılacağına" ilişkin yasal düzenlemenin (TMK m. 335/2.419/3) sonucu olarak "velayet altında bırakılan" çocuk ve mallarına yönelik yapılacak işlemlerde velayete ilişkin hükümlerin uygulanması gerekecektir. Velayete ilişkin hükümler gereği bu hakka sahip olan ebeveyn çocuğun mallarını yönetme hakkına sahip ve bununla yükümlüdürler. Kural olarak hesap ve güvence vermezler (TMK m. 352/1). Velayet hakkına sahip olan anne veya baba kusurları sebebiyle velayeti kaldırılmadıkça çocuğun mallarını da kullanabilirler (TMK m. 354). Çocuk mallarının gelirlerini öncelikle çocuğun bakımı, yetiştirilmesi ve eğitim için; hakkaniyete uyduğu ölçüde de aile ihtiyaçlarım karşılamak üzere sarfedebilirler (TMK m.355). Buna göre, talep edenin velayeti altındaki çocuk için intikal eden taşınmazların satılmasında mahkemeden izin almasına gerek yoktur.*

DEĞERLENDİRME Karar, velayet altında bırakılan kısıtlının malları üzerindeki işlemlerde hangi kuralların uygulanacağını gösterir. Daire, bu çocuk ve malları hakkında velayet hükümlerinin uygulanacağını; velayet hakkına sahip ebeveynin çocuğun mallarını yönetme hakkına sahip ve bununla yükümlü olduğunu, kural olarak hesap ve güvence vermeyeceğini belirtmiştir. Velinin taşınmaz satışı için mahkemeden izin almasına gerek bulunmadığından davacının hukuki yararı yoktur; ret kararı bu gerekçeyle düzeltilerek onanmıştır (TMK m. 352).

3 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
02.12.2019 · E. 2019/6008 · K. 2019/10760

Velayet altında bırakılan kısıtlı çocuk hakkında vesayet makamı iznine ilişkin 462 ve 463. maddeler uygulanmaz; ölünceye kadar bakma sözleşmesi için izin gerekmez

Evlat edinen, velayeti altında bırakılan kısıtlı evlatlığı adına ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapılmasına izin verilmesini istemiştir. Daire önce işin aile mahkemesinde görülmesi gerektiği gerekçesiyle kararı bozmuştur; bozmadan sonra aile mahkemesi istemi reddetti ve karar yeniden temyiz edilmiştir.

> *Kısıtlanıp velayet altında bırakılmasına karar verilen çocuklar ve bunların malları hakkındaki uyuşmazlıklarda velayet hükümleri uygulanacak olup, TMK'nin 462 ve 463. maddelerinin velayet altındaki çocuklarda uygulanması sözkonusu değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, velayet altında bırakılan kısıtlı ile vesayet altındaki kısıtlı arasındaki farkı açıkça ortaya koyar. Daire, kısıtlanıp velayet altında bırakılan çocuklar ve malları hakkındaki uyuşmazlıklarda velayet hükümlerinin uygulanacağını, vesayet makamı ve denetim makamı iznini düzenleyen 462 ve 463. maddelerin bu çocuklar hakkında uygulanmayacağını belirtmiştir. Bu nedenle velinin ölünceye kadar bakma sözleşmesi yapmak için mahkemeden izin almasına gerek olmadığı, istemin reddi sonuç itibarıyla doğru olduğundan hükmün gerekçesi değiştirilerek onanmıştır (TMK m. 462).

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
05.04.2018 · E. 2018/1309 · K. 2018/10766

Velayet altında bırakılan kısıtlının taşınmazının ölünceye kadar bakma karşılığı devrine izin istemi, sulh hukuk mahkemesinde değil aile mahkemesinde görülür

Kısıtlanan ergin evlatlık, evlat edinen annesinin velayeti altında bırakılmıştı. Anne, çocuğun taşınmaz payının ölünceye kadar bakma karşılığı bir yakınına devrine izin verilmesini sulh hukuk mahkemesinden istemiştir; istem reddedildi, denetim makamı da itirazı reddetmiştir.

> *Dava; annesinin velayeti altına bırakılan ergin kısıtlının, taşınmazdaki payının ölünceye kadar bakma vaadi ile devrine izin verilmesi istemine ilişkin olup, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ikinci kitabında yer alan işler arasında bulunmaktadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, velayet altında bırakılan kısıtlıya ilişkin istemlerde görevli mahkemeyi gösterir. Daire, velayet altında bırakılan çocuk ve malları hakkında velayet hükümlerinin uygulanacağını, bu istemin Medeni Kanun'un ikinci kitabının velayete ilişkin işleri arasında yer aldığını belirtmiştir. Aile hukukundan doğan bu dava ve işlere aile mahkemesi, bulunmayan yerlerde aile mahkemesi sıfatıyla asliye

hukuk mahkemesi bakacağından, sulh hukuk mahkemesi olarak işin esasına girilmesi doğru görülmemiş ve hüküm bozulmuştur (TMK m. 335).

5 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
31.01.2017 · E. 2016/14667 · K. 2017/664

Kısıtlanıp annesinin velayeti altında bırakılan ergin çocuğun taşınmazının satışına izin istemine aile mahkemesi bakar

Anne, kısıtlanıp velayeti altında bırakılan oğlunun taşınmaz hissesinin satılması ve bedelle çocuk adına araç alınması için izin istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi velayet hükümleri uygulanacağı için aile mahkemesinin görevli olduğunu, aile mahkemesi ise satışa izin konusunda sulh hukuk mahkemesinin görevli olduğunu belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

> *Somut olayda; 18 yaşından büyük çocuğun kısıtlanıp annesinin velayeti altına alındığına göre TMK'nın 2. kitabında düzenlenen velayet hükümlerinin uygulanması gerektiği ve TMK'nın 335. vd. maddelerinde düzenlenen uyuşmazlığın 4787 sayılı Aile Mahkemesinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun uyarınca aile mahkemelerinin görevi kapsamında olduğu anlaşılmakla, davanın ... 10. Aile Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekir.*

DEĞERLENDİRME Karar, görev uyuşmazlığını 419. maddenin üçüncü fıkrası üzerinden çözer. Daire, ergin çocuğun kısıtlanıp annesinin velayeti altına alındığı durumda velayet hükümlerinin uygulanacağını, velayete ilişkin uyuşmazlıkların aile mahkemelerinin görevi kapsamında olduğunu belirtmiş ve aile mahkemesini yargı yeri olarak belirlemiştir (TMK m. 335).

6 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
30.11.2020 · E. 2020/10043 · K. 2020/10490

Velayet altında bırakılan kısıtlının kısıtlılığının kaldırılması istemi vesayet hukukuna ilişkindir; bu isteme sulh hukuk mahkemesi bakar

Kısıtlı, kısıtlılık hâlinin kaldırılmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi velayet altında bırakılan çocuklar hakkında velayet hükümleri uygulanacağı gerekçesiyle, asliye hukuk mahkemesi ise kısıtlılığın kaldırılmasının vesayet makamının görevi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

> *O halde, konusu Medeni Yasanın 2. Kitabının Üçüncü Kısmında yer alan davaya sulh hukuk mahkemesi bakmakla görevli olduğundan,uyuşmazlığın ... Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, velayet altında bırakma ile kısıtlılığın kendisi arasındaki ayrımı gösterir. Daire, kısıtlılığın kaldırılması isteminin vesayete ilişkin olduğunu, Medeni Kanun'un ikinci kitabının üçüncü kısmındaki vesayet, kayyımlık ve yasal danışmanlık işlerinin aile mahkemelerinin görevi dışında bırakıldığını ve vesayet makamının sulh hukuk mahkemesi olduğunu belirterek sulh hukuk mahkemesini

yargı yeri olarak belirlemiştir. Velayet altında bırakılan kısıtlının kısıtlılığının kaldırılması da bu kapsamdadır (TMK m. 397).

7 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
25.01.2018 · E. 2017/11747 · K. 2018/1441

Kısıtlanan ergin çocuğa babasının vasi olarak atanması yanlıştır; hüküm, çocuğun babasının velayeti altında bırakılması biçiminde düzeltilir

Ceza infaz kurumunun ihbarı üzerine hükümlü bir ergin, hapis hâli sona erinceye kadar kısıtlandı ve babası vasi olarak atandı. Kısıtlı kararı temyiz etmiştir.

> *Buna göre, Türk Medeni Kanunu'nun 335 ve 419/son maddeleri uyarınca, kısıtlanan ergin çocuğun velayet altında bırakılması gerekirken vesayet altına alınmasına karar verilmesi doğru değil ise de, bu yanılgının düzeltilmesi yeniden yargılamasını gerektirmediğinden kararın bu bölümünün düzeltilerek ONANMASINA karar vermek gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 419. maddenin üçüncü fıkrasının hükümlülük sebebiyle kısıtlamada da uygulandığını gösterir. Daire, hâkim vasi atanmasına gerek görmedikçe kısıtlanan ergin çocukların ana ve babanın velayeti altında kalacağını, 462 ve 463. maddelerin velayet altındaki çocuklarda uygulanmayacağını belirtmiştir. Kısıtlanan ergin çocuğun velayet altında bırakılması gerekirken vesayet altına alınması doğru görülmemiş; yanılgı yeniden yargılamayı gerektirmediğinden hüküm, çocuğun babasının velayeti altında bırakılması biçiminde düzeltilerek onanmıştır (TMK m. 407).

8 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
14.02.2005 · E. 2004/15802 · K. 2005/1935

Ergin çocuğun kısıtlanmasında önce bakımını üstlenen annenin ifadesine başvurulur; öncelikle annenin velayeti altında bırakılma kuralı gözetilir

Babası ölmüş, bakım ve gözetimini annesinin üstlendiği bir ergin hakkında davacı vasi tayini istemiştir. Mahkeme annenin ifadesine başvurmadan ergini kısıtladı ve davacının velayeti altına koydu. Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kararın kanun yararına bozulmasını istemiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 415. maddesine göre haklı sebepler engel olmadıkça, vasiliğe vesayet altına alınacak kişinin ana veya babasının gösterdiği kimse atanır. Yine aynı Kanunun 419. maddesinde ise kısıtlanan ergin çocukların kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakılacağı hükmü yer almaktadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 419. maddenin üçüncü fıkrasını 415. maddeyle birlikte uygular. Daire, kısıtlanan ergin çocukların kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakılacağını hatırlatmış; mahkemenin bakım ve gözetimi üstlenen annenin ifadesine başvurması, öncelikle annenin velayeti altına alınma kuralını gözetmesi gerektiğini belirtmiştir. Velayet hakkının yalnızca ana ve babaya tanındığı,

bu nedenle üçüncü bir kişinin ancak vasi olarak atanabileceği, ergini davacının velayeti altına koyan kararın hatalı olduğu açıklanarak hüküm sonuca etkili olmamak üzere bozulmuştur (TMK m. 415).

9 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
29.03.2011 · E. 2010/16274 · K. 2011/5552

Babası ölmüş küçüğün kısıtlanmasını isteyen anne vasi atanmaz; çocuk ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlanır ve annenin velayeti altında bırakılır

Babası ölmüş küçük bir çocuğun annesi, çocuğun kısıtlanmasını ve kendisinin vasi olarak atanmasını istemiştir. Mahkemenin bu istem üzerine verdiği karar temyiz edilmiştir.

> *Gerek duyulduğunda ergin olmayan kişilerin de kısıtlanmasına karar verilebilir; ancak, kısıtlama kararı ergin olduktan sonra sonuç doğurur. Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayıp, velayet altında bırakılır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 419. maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarını birlikte uygular. Daire, gerek duyulduğunda ergin olmayan kişilerin de kısıtlanabileceğini, ancak kısıtlama kararının ergin olduktan sonra sonuç doğuracağını belirtmiştir. Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakıldığından, mahkemenin annenin vasi atanmasına değil, çocuğun ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlanmasına ve annenin velayeti altında bırakılmasına karar vermesi gerektiği açıklanarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 335).

10 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
13.06.2011 · E. 2010/20843 · K. 2011/10255

Ergin olmayan çocuğun kısıtlanması istemi, küçük olduğu gerekçesiyle reddedilemez; gerekirse ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlama kararı verilir

Davacı, ergin olmayan kızına maaş bağlanabilmesi için vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme istemi reddetmiştir.

> *Türk Medeni Kanunun 419/2. maddesinde gerek duyulduğunda henüz ergin olmayanların da kısıtlanmasına karar verilebileceği, ancak kısıtlama kararının ergin olduktan sonra sonuç doğuracağı hükme bağlanmıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 419. maddenin ikinci fıkrasının işlevini gösterir. Daire, olayları açıklamanın taraflara, hukuki nitelendirmenin hâkime ait olduğunu belirterek istemi küçüğün kısıtlanması istemi olarak değerlendirmiştir. Küçüğün rapor düzenleme yetkisi bulunan bir sağlık kuruluşuna sevk edilerek kısıtlamayı gerektiren bir durumun bulunup bulunmadığının belirlenmesi, böyle bir durum varsa ergin olduktan sonra sonuç doğurmak üzere kısıtlanmasına karar verilmesi gerekirken istemin eksik incelemeyle reddedilmesi bozma sebebi sayılmıştır (TMK m. 405).

11 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
27.09.2012 · E. 2012/9885 · K. 2012/10229

Kısıtlanması istenen kişinin bakımını bir yakınının üstlenmesi ret sebebi değildir; vesayet makamı gecikmeksizin vasi atamakla yükümlüdür

Davacı, bir yakınının 405. madde uyarınca kısıtlanmasını istemiştir; alınan sağlık kurulu raporu vasi atanması gerektiğini bildirmiştir. Mahkeme, kısıtlanması istenen kişinin oğlunun yanında kaldığı ve bakımının oğlu tarafından karşılandığı gerekçesiyle istemi reddetmiştir.

> *Vesayet makamı, gecikmeksizin vasi atamakla yükümlüdür. Kısıtlanması istenilenin bakımının halen oğlu tarafından sağlanıyor olması yasada ret nedeni olarak düzenlenmediği gibi, onun fiil ehliyetinin bulunduğu anlamına da gelmez.*

DEĞERLENDİRME Karar, 419. maddenin birinci fıkrasındaki gecikmeksizin atama yükümlülüğünün uygulamadaki anlamını gösterir. Daire, vesayet hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olduğunu, vasinin kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve onu temsil etmekle yükümlü bulunduğunu hatırlatmıştır. Kısıtlanması istenen kişinin bakımının bir yakını tarafından sağlanmasının kanunda ret sebebi olarak düzenlenmediğini, bunun kişinin fiil ehliyetinin bulunduğu anlamına da gelmediğini belirterek kişiyi kanuni korumanın dışında bırakan ret kararını bozmuştur (TMK m. 403).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 335:** Velayetin koşulları.
- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.
- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.
- **TMK m. 420:** Geçici önlemler.
- **TMK m. 421:** Tebliğ ve ilân.
- **TMK m. 462:** Vesayet makamının izni.

MADDE

420 B. Atama usulü II. Geçici önlemler

KANUN METNİ

(1) Vesayet işleri zorunlu kıldığı takdirde vesayet makamı, vasinin atanmasından önce de re'sen gerekli önlemleri alır; özellikle, kısıtlanması istenen kişinin fiil ehliyetini geçici olarak kaldırabilir ve ona bir temsilci atayabilir.

(2) Vesayet makamının kararı ilân olunur.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 420, vasi atanıncaya kadar geçen süredeki korumayı düzenler. Kısıtlama davası sürerken vesayet işleri zorunlu kılıyorsa vesayet makamı **re'sen gerekli önlemleri** alır. Kanun iki önlemi özellikle sayar: kısıtlanması istenen kişinin **fiil ehliyetinin geçici olarak kaldırılması** ve ona **bir temsilci atanması**. Vesayet makamının bu kararı **ilân olunur**; Yargıtay, ilân edildiğine dair belge bulunmayan böyle bir ara karara dayanılarak icra satış ilanının atanan vasiye tebliğ edilemeyeceğini belirtmiştir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 370. maddesini karşılar ve iki fıkra hâline getirilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Geçici önlem	Vasi atanmadan önce vesayet makamının kısıtlanması istenen kişiyi korumak için aldığı karar.
Fiil ehliyetinin geçici olarak kaldırılması	Kısıtlama kararı verilinceye kadar kişinin kendi işlemleriyle hak edinme ve borç altına girme ehliyetinin geçici olarak ortadan kaldırılması.
Temsilci	Geçici önlem kararıyla kısıtlanması istenen kişiye atanan ve onu temsil eden kişi.
İlân	Vesayet makamının geçici önlem kararının duyurulması (TMK m. 420).

1 Yargıtay 12. HD, 19.06.2025, E. 2025/3338, K. 2025/4675.

Re'sen | Bir istem beklenmeksizin mahkemenin kendiliğinden harekete geçmesi.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 420- Yürürlükteki Kanunun 370 inci maddesini karşılamaktadır. Ancak ondan farklı olarak madde iki fıkra hâline getirilmiştir. İsviçre Medenî Kanununun bu maddeyi karşılayan 386 ncı maddesi üç fıkra hâlinde düzenlenmiştir. Mehazın ilk iki fıkrası tek fıkra hâline getirilmiş, vesayet makamının kararının ilân edilmesi iki hâli de kapsadığından ayrı fıkra hâline getirilmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 142*

Tasarının 420. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 370. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vasinin tayininden evvel bazı işlerin görülmesi zaruri ise, sulh mahkemesi, lazımgelen tedbirleri yapar. Hususiyle hacredilecek kimseyi medeni haklarını kullanmaktan muvakkaten men ve ona bir mümessil tayin edebilir; bu karar ilan olunur.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 370 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 370	4721 sayılı Kanun m. 420
Koşul	Vasinin tayininden önce bazı işlerin görülmesinin zorunlu olması	Vesayet işlerinin zorunlu kılması
Makam	Sulh mahkemesi	Vesayet makamı
Önlem	Gerekli tedbirler; özellikle medeni hakları kullanmaktan geçici men ve temsilci tayini	Re'sen gerekli önlemler; özellikle fiil ehliyetinin geçici kaldırılması ve temsilci atanması
İlân	Karar ilân olunur	Karar ilân olunur; ayrı fıkrada düzenlenmiştir

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 420. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Koşul	Vesayet işlerinin zorunlu kılması	TMK m. 420
Zaman	Vasinin atanmasından önce	TMK m. 420
Başlatma	Vesayet makamı re'sen karar verir	TMK m. 420
Örnek önlemler	Fiil ehliyetinin geçici kaldırılması ve temsilci atanması	TMK m. 420
İlân	Vesayet makamının kararı ilân olunur	TMK m. 420
Asıl yükümlülük	Vesayet makamı gecikmeksizin vasi atar	TMK m. 419
Kaynak	743 m. 370	Gerekçe, s. 142

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 370. maddesini karşılamaktadır; ancak ondan farklı olarak **iki fıkra hâline getirilmiştir.** İsviçre Medeni Kanunu'nun bu maddeyi karşılayan 386. maddesi üç fıkradan oluşuyordu; kaynağın ilk iki fıkrası tek fıkra hâline getirilmiş, vesayet makamının kararının **ilân edilmesi iki hâli de kapsadığından** ayrı bir fıkrada düzenlenmiştir. Tasarının 420. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, geçici önlemlerin **vasi atanmadan önce** ve ancak vesayet işleri **zorunlu kıldığında** alınmasıdır. İkinci nokta, kanunun "özellikle" ifadesini kullanması, fiil ehliyetinin geçici olarak kaldırılması ve temsilci atanmasının **örnek** olarak sayılmasıdır. Üçüncü nokta, kararın **ilân** edilmesidir; ilân edildiği belgelenmeyen ara karara dayanılarak icra satış ilanının atanan vasiye tebliğ edilemeyeceği kabul edilmiştir.[2]

II. Geçici Önlemlerin Koşulları

- **Zorunluluk:** Vesayet işlerinin önlem alınmasını zorunlu kılması gerekir.
- **Zaman:** Önlem, vasinin atanmasından önce alınır.
- **Re'sen:** Vesayet makamı istem beklemeden karar verir.

Vesayet makamı gecikmeksizin vasi atamakla yükümlüdür (TMK m. 419). Ancak vasinin atanması; vesayeti gerektiren durumun tespiti, vasi adayının belirlenmesi, adayda vasiliğe engel bir durum bulunup bulunmadığının araştırılması ve rapor- 2

2 Yargıtay 12. HD, 19.06.2025, E. 2025/3338, K. 2025/4675.

ların alınması gibi işlemler nedeniyle zaman alabilir. 420. madde bu süre içinde vesayet işleri zorunlu kıldığı takdirde vesayet makamına re'sen gerekli önlemleri alma görevi verir.

3 Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, vasi tayininin gecikmeksizin yapılması gereken işlerden olmasına karşın uygulamada zaman alabildiğini, bu süreçte acele işlerin görülmesi gerekiyorsa hâkimin 420. maddeye göre gerekli önlemleri re'sen alabileceğini belirtmiştir.[3] Aynı kararda, kısıtlanması istenen kişi adına açılan davada kanuni temsil eksikliğinin yargılama sırasında tamamlanabilecek bir dava şartı olduğu ve vesayet davasının sonucunun beklenmesi gerektiği de kabul edilmiştir.

III. Fiil Ehliyetinin Geçici Olarak Kaldırılması ve Temsilci Atanması

- **Önlem:** Kısıtlanması istenen kişinin fiil ehliyeti geçici olarak kaldırılabilir.
- **Temsilci:** Kişiye bir temsilci atanabilir.
- **Süre:** Önlem kısıtlama hakkında karar verilinceye kadar sürer.

4 Kanunun özellikle saydığı önlem, kısıtlanması istenen kişinin fiil ehliyetinin geçici olarak kaldırılması ve ona bir temsilci atanmasıdır. Bu önlem kişi hakkında kısıtlama kararı verilmeden önce alınır ve yargılama süresince kişinin menfaatlerini korumaya yöneliktir. Eski Kanun aynı önlemi, kısıtlanacak kişinin medeni haklarını kullanmaktan geçici olarak men edilmesi ve ona bir temsilci atanması biçiminde düzenliyordu.

5 Uygulamada vesayet makamının, kısıtlama istemi üzerine verdiği ara kararla kişinin fiil ehliyetini geçici olarak kaldırıp kendisine vasi atadığı görülmektedir. Yargıtay, böyle bir ara kararın ilân edildiğine dair belge bulunmayan bir dosyada, icra satış ilanının bu ara karar gereğince vasiye tebliğinin mümkün olmadığını belirtmiştir.[4]

IV. Diğer Önlemler

- **Sınırlı sayı değildir:** Kanun "özellikle" ifadesini kullanır.
- **Örnekler:** Geçici vasi heyeti oluşturulması, malvarlığına tedbir konulması.
- **Nitelik:** Önlemler yargılama sürerken verilen ara kararlardır.

6 Kanun "özellikle" ifadesini kullandığından vesayet makamının alabileceği önlemler fiil ehliyetinin geçici olarak kaldırılması ve temsilci atanmasıyla sınırlı değildir. Bir dosyada vesayet makamının ara kararla geçici vasi heyeti oluşturduğu ve kısıtlanması istenen kişinin malvarlığına tedbir koyduğu, bu ara karara karşı yapılan

3 Yargıtay HGK, 02.11.2022, E. 2020/465, K. 2022/1416.
4 Yargıtay 12. HD, 19.06.2025, E. 2025/3338, K. 2025/4675.

istinaf başvurularının usulden reddedildiği görülmektedir; Yargıtay, bölge adliye mahkemesinin temyiz istemlerini reddeden ek kararlarını onamıştır.[5]

V. Kararın İlânı

- **Zorunluluk:** Vesayet makamının kararı ilân olunur.
- **Gerekçe:** İlân her iki hâli de kapsadığından ayrı fıkrada düzenlenmiştir.
- **Kesin karar:** Kısıtlama ve vasi atanması kararı da ilân olunur.

Vesayet makamının geçici önlem kararı ilân olunur. Gerekçeye göre ilânın ayrı bir fıkrada düzenlenmesinin sebebi, ilânın her iki hâli de kapsamasıdır. Kısıtlamaya ve vasi atanmasına ilişkin karar da kısıtlının yerleşim yerinde ve nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur (TMK m. 421). İlân edildiği belgelenmeyen geçici önlem kararına dayanılarak icra satış ilanının atanan vasiye tebliğ edilemeyeceğinin kabul edilmesi, ilânın üçüncü kişilerle ilgili işlemlerdeki önemini göstermektedir. 7

UYGULAMA NOTU

Bir yakınının kısıtlanması için dava açan ve yargılama sürerken malvarlığının zarar görmesinden endişe eden kişi, vesayet makamından fiil ehliyetinin geçici olarak kaldırılmasını ve bir temsilci atanmasını isteyebilir; mahkeme bu önlemleri kendiliğinden de alabilir (TMK m. 420). **Geçici önlem kararı verilmişse**, kararın ilân edildiğinden emin olunmalıdır. **Kısıtlama kararı verildiğinde** vasi atanır ve karar ilân olunur (TMK m. 419, 421).

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 12. HUKUK DAİRESİ**
19.06.2025 · E. 2025/3338 · K. 2025/4675

Fiil ehliyetini geçici olarak kaldıran ve vasi atayan ara karar ilân edilmedikçe, icra satış ilanı bu vasiye tebliğ edilemez

Paydaşlardan biri hakkında 408. madde uyarınca kısıtlama istendi; vesayet makamı ara kararla bu kişinin fiil ehliyetini geçici olarak kaldırdı ve kendisine vasi atamıştır. Paydaşı olduğu taşınmazın icra yoluyla satışında satış ilanı kişinin kendisine tebliğ edilmiştir; vasi ihalenin feshini istemiştir. Bölge adliye mahkemesi, ilanın vasiye tebliğ edilmesi gerektiği gerekçesiyle ihaleyi feshetmiştir.

> *...bu kararın ilan edildiğine dair bir dosyada bir belge ve iddia bulunmamaktadır. Bu durumda, bu ara karar gereğince satış ilanının vasiye tebliği mümkün değildir.*

5 Yargıtay 8. HD, 30.09.2020, E. 2020/1635, K. 2020/5586.

DEĞERLENDİRME Karar, 420. maddenin ikinci fıkrasındaki ilânın uygulamadaki önemini gösterir. Daire, fiil ehliyetinin geçici olarak kaldırılmasına ve vasi atanmasına ilişkin ara kararın ilân edildiğine dair dosyada bir belge bulunmadığını, bu nedenle satış ilanının bu ara karar gereğince vasiye tebliğinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Tebliğden sonra verilen kısıtlama kararının da sonuca etkisi bulunmadığından bölge adliye mahkemesinin gerekçesi isabetsiz bulunmuş; asile yapılan tebliğin usulsüz olduğu iddiasının incelenmesi için karar bozulmuştur (TMK m. 421).

2 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
02.11.2022 · E. 2020/465 · K. 2022/1416

Vasi tayini zaman alabileceğinden bu süreçte acele işler için hâkim re'sen önlem alabilir; kısıtlanması istenen kişi adına açılan davada vesayet davasının sonucu beklenmelidir

Davacılar, hukuki işlem ehliyeti bulunmadığını ileri sürdükleri babalarının taşınmazlarını davalılara devrettiğini belirterek babaları adına tapu iptali ve tescil davası açmıştır; babaları için vasi tayini de istemişlerdir. Dava tarihinde babaya henüz vasi atanmamıştı. Mahkeme davacıların sıfatı bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetti, Özel Dairenin bozma kararına karşı direnmiştir; direnme kararından sonra baba öldü ve vesayet davasında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

> *Vasi ataması TMK'nın 419/1. maddesi gereğince gecikmeksizin yapılmalıdır. Gerek bu hüküm gerekse HMK'nın 30. maddesinde düzenlenen usul ekonomisi ilkesinin bir sonucu olarak vasi tayini gecikmeksizin yapılması gereken işlerden olsa da pratikte; vasi tayinini gerektirecek hâlin tespiti, vasi olarak atanacak kişi veya kişilerin belirlenmesi, bunların vasiliğe engel bir durum içinde olup olmadığının araştırılması, bir kısım resmi makamlardan istenen evrakların gelmesi ya da doktor raporlarının alınması gibi işlemler sonucunda vasi tayini gerçekleştiğinden uzun zaman alabilmektedir. İşte bu süreç içerisinde eğer TMK'nın 420/1. maddesine göre bazı acele işlerin görülmesi gerekiyorsa hâkim, gerekli önlemleri re'sen alabilir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 419 ve 420. maddelerin birlikte işlevini Hukuk Genel Kurulu düzeyinde açıklar. Genel Kurul, vasi atamasının gecikmeksizin yapılması gerektiğini, ancak uygulamada durumun tespiti, vasi adayının belirlenmesi ve raporların alınması gibi işlemler nedeniyle zaman alabildiğini, bu süreçte acele işlerin görülmesi gerekiyorsa hâkimin 420. maddeye göre gerekli önlemleri re'sen alabileceğini belirtmiştir. Kısıtlanması istenen kişi adına açılan davada kanuni temsil eksikliğinin yargılama sırasında tamamlanabilecek bir dava şartı olduğu, vesayet davasının sonucunun beklenmesi gerektiği kabul edilmiş; kişinin ölümüyle bu imkân ortadan kalktığından ret kararı değişik gerekçeyle onanmıştır. Karar oy çokluğuyla verilmiştir (TMK m. 419).

3 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
30.09.2020 · E. 2020/1635 · K. 2020/5586

Geçici vasi heyeti oluşturulmasına ve malvarlığına tedbir konulmasına ilişkin ara karara karşı istinaf başvurusunun usulden reddine dair karar onanmıştır

Vesayet davasında sulh hukuk mahkemesi, ara kararla geçici vasi heyeti oluşturulmasına ve kısıtlanması istenen kişinin malvarlığına tedbir konulmasına karar vermiştir. Kısıtlanması istenen kişi ile davacının istinaf başvuruları usulden reddedilmiştir; temyiz istemleri de bölge adliye mahkemesinin ek kararlarıyla reddedildi ve bu ek kararlar temyiz edilmiştir.

> *Mahkeme ara kararına karşı kısıtlanması istenilen vekili ile davacı vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi (35.) Hukuk Dairesince istinaf başvurularının usulden reddine kesin olarak karar verilmiş, kısıtlı vekili ile davacı vekilinin temyiz istemi üzerine ise Bölge Adliye Mahkemesince temyiz istemlerinin ek karar ile reddine karar verilmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 420. madde kapsamındaki önlemlerin uygulamadaki çeşitliliğini ve niteliğini gösterir. Vesayet makamı, kanunda örnek olarak sayılan önlemlerin yanında geçici vasi heyeti oluşturmuş ve kısıtlanması istenen kişinin malvarlığına tedbir koymuştur. Bu ara karara karşı yapılan istinaf başvuruları usulden reddedilmiş; Daire, temyiz istemlerinin reddine ilişkin bölge adliye mahkemesi ek kararlarını usul ve kanuna uygun bularak onamıştır. Geçici önlem kararı, kısıtlama davasında nihai karar verilinceye kadar kişiyi korumaya yöneliktir (TMK m. 419).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 419:** Vasinin atanması.
- **TMK m. 421:** Tebliğ ve ilân.
- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.
- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.
- **TMK m. 408:** İsteğe bağlı kısıtlama.
- **TMK m. 426:** Temsil kayyımı.

MADDE

421

B. Atama usulü

III. Tebliğ ve ilân

KANUN METNİ

(1) Atama kararı vasiye hemen tebliğ olunur.
(2) Kısıtlamaya ve vasi atanmasına veya kısıtlanan velâyet altında bırakılmışsa buna ilişkin karar, kısıtlının yerleşim yerinde ve nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 421 iki duyuru yükümlülüğü koyar. Birincisi, **atama kararı vasiye hemen tebliğ olunur**; gerekçeye göre "tebliğ" sözcüğü **yazılı bildirimi** ifade eder. Vasiliğe atanan kişinin on günlük kaçınma süresi de bu tebliğden başlar (TMK m. 422). İkincisi, **kısıtlamaya ve vasi atanmasına** ya da kısıtlanan **velayet altında bırakılmışsa** buna ilişkin karar, kısıtlının **yerleşim yerinde ve nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur.** Kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilândan önce etkilemez (TMK m. 410). Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 371. maddesini karşılar; yeni metin, velayet altında bırakma kararlarının da ilân edilmesini kabul etmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Tebliğ	Gerekçeye göre atama kararının vasiye yazılı olarak bildirilmesi.
İlân	Kısıtlama ve vasi atama ya da velayet altında bırakma kararının kamuya duyurulması.
Yerleşim yeri	Kişinin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer (TMK m. 19).
Nüfusa kayıtlı olunan yer	Kişinin nüfus kaydının bulunduğu yer; ilân burada da yapılır.
İyiniyetli üçüncü kişi	Kısıtlamayı bilmeden ve bilmesi gerekmeden kısıtlıyla işlem yapan kişi (TMK m. 410).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 421- Yürürlükteki Kanunun 371 inci maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki maddeden farklı olarak iki fıkra hâlinde düzenlenmiştir. Birinci fıkra vasiliğe atama kararının hemen vasiye tebliğ edilmesiyle ilgilidir. İsviçre Medenî Kanununun bu maddeyi karşılayan 387 nci maddesinin birinci fıkrasında bu bildirimin yazılı olması hükme bağlanmıştır. Maddede geçen "tebliğ" sözcüğü yazılı bildirimi ifade etmek üzere kullanılmıştır. İkinci fıkrada sadece kısıtlamaya ve vasi atanmasına ilişkin kararların değil, kısıtlanan kişi velâyet altında bırakılmışsa, buna ilişkin kararların da ilân edilmesi kabul edilmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 142*

Tasarının 421. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 371. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vesayete tayin edildiği, vasiye derhal tahriren tebliğ edilir; tayin, hacir hükmü ile birlikte hem doğduğu hem ikametgahının bulunduğu yerlerde resmen ilan olunur.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 371 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 371	4721 sayılı Kanun m. 421
Tebliğ	Vasiye derhal yazılı olarak tebliğ edilir	Vasiye hemen tebliğ olunur; tebliğ yazılı bildirimdir
İlân edilen	Tayin, kısıtlama hükmüyle birlikte	Kısıtlama ve vasi atanması ya da velayet altında bırakma kararı
İlân yeri	Doğduğu ve ikametgâhının bulunduğu yerler	Yerleşim yeri ve nüfusa kayıtlı olduğu yer
Yapı	Tek fıkra	İki fıkra

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 421. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Tebliğ	Atama kararı vasiye hemen tebliğ olunur	TMK m. 421
Tebliğin sonucu	Kaçınma süresi tebliğden başlar	TMK m. 422
İlân edilen kararlar	Kısıtlama ve vasi atanması ya da velayet altında bırakma	TMK m. 421
İlân yeri	Yerleşim yeri ve nüfusa kayıtlı olunan yer	TMK m. 421
İlânın etkisi	Kısıtlama iyiniyetli üçüncü kişileri ilândan önce etkilemez	TMK m. 410
Göreve başlama	Atama kararı kesinleşince	TMK m. 425
Kaynak	743 m. 371	Gerekçe, s. 142

1 TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 371. maddesini karşılamaktadır ve ondan farklı olarak **iki fıkra hâlinde** düzenlenmiştir. Birinci fıkra, vasiliğe atama kararının **hemen vasiye tebliğ edilmesiyle** ilgilidir; İsviçre Medeni Kanunu'nun 387. maddesi bu bildirimin yazılı olmasını öngördüğünden maddede geçen **"tebliğ" sözcüğü yazılı bildirimi** ifade etmek üzere kullanılmıştır. İkinci fıkrada yalnız kısıtlamaya ve vasi atanmasına ilişkin kararların değil, **kısıtlanan kişi velayet altında bırakılmışsa buna ilişkin kararların da** ilân edilmesi kabul edilmiştir. Tasarının 421. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, atama kararının vasiye **yazılı olarak ve hemen** bildirilmesi, vasinin on günlük **kaçınma süresinin bu tebliğden** başlamasıdır. İkinci nokta, ilânın hem **yerleşim yerinde** hem de **nüfusa kayıtlı olunan yerde** yapılması ve kısıtlanan ergin çocuğun velayet altında bırakıldığı kararları da kapsamasıdır. Üçüncü nokta, vasi atandıktan sonra kısıtlıyla ilgili davalarda tebligatların **vasiye** yapılmasıdır; boşanma davasında vasiye tebliğ edilmeden hüküm kurulamayacağı kabul edilmiştir.[1]

II. Atama Kararının Vasiye Tebliği

- **Hemen tebliğ:** Atama kararı gecikmeden vasiye bildirilir.
- **Yazılı bildirim:** Gerekçeye göre "tebliğ" yazılı bildirimi ifade eder.

1 Yargıtay 2. HD, 04.12.2014, E. 2014/13035, K. 2014/24765.

- **Kaçınma süresi:** On günlük süre tebliğden başlar.

1. maddenin birinci fıkrasına göre atama kararı vasiye hemen tebliğ olunur. Gerekçeye göre kaynak İsviçre Medeni Kanunu bu bildirimin yazılı olmasını öngördüğünden maddedeki "tebliğ" sözcüğü yazılı bildirimi ifade etmek üzere kullanılmıştır. Tebliğin önemli bir sonucu vardır: vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir (TMK m. 422). Atama kararı kesinleşince vesayet makamı vasinin göreve başlaması için gerekli işlemleri yapar (TMK m. 425).

Yargıtay, boşanma davasının davalısına atanan vasiye yerleşim yeri vesayet makamının kararının tebliğ edilmediği bir dosyada, vesayet kararı vasiye tebliğ edildikten sonra vasinin kaçınma sebeplerini ileri sürebileceğini, vesayet makamının bunları yerinde görürse yeni vasi atayacağını, görmezse durumu denetim makamına bildireceğini belirtmiş; bu süreç sonuçlanmadan davanın esasının incelenmesini usule aykırı bulmuştur.[2] 2

III. Kararın İlânı

- **İlân edilen kararlar:** Kısıtlama ve vasi atanması ya da velayet altında bırakma.
- **İlân yeri:** Kısıtlının yerleşim yeri ve nüfusa kayıtlı olduğu yer.
- **Yenilik:** Velayet altında bırakma kararlarının ilânı gerekçede açıkça kabul edilmiştir.

1. maddenin ikinci fıkrasına göre kısıtlamaya ve vasi atanmasına ya da kısıtlanan velayet altında bırakılmışsa buna ilişkin karar, kısıtlının yerleşim yerinde ve nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur. Kısıtlanan ergin çocuklar kural olarak vesayet altına alınmayıp velayet altında bırakıldığından (TMK m. 419), bu kararların da ilân edilmesi üçüncü kişilerin kısıtlamadan haberdar olmasını sağlar. Eski Kanun, tayinin hacir hükmüyle birlikte "hem doğduğu hem ikametgahının bulunduğu yerlerde" resmen ilân olunacağını öngörüyordu.

Kısıtlama kararının ilânı ayrıca 410. maddede düzenlenmiştir: kısıtlama kararı kesinleşince hemen kısıtlının yerleşim yeri ile nüfusa kayıtlı olduğu yerde ilân olunur (TMK m. 410). 421. madde bu ilânı, vasi atanmasına ve velayet altında bırakmaya ilişkin kararlarla birlikte düzenler. Vasi atanmadan önce alınan geçici önlem kararları da ilân olunur (TMK m. 420). 3

IV. İlânın Üçüncü Kişilere Etkisi

- **Kural:** Kısıtlama iyiniyetli üçüncü kişileri ilândan önce etkilemez.
- **İlândan sonra:** Kısıtlıyla yapılan işlemler kısıtlılık hükümlerine tabi olur.

2 Yargıtay 2. HD, 11.12.2006, E. 2006/20101, K. 2006/17373.

- **Ayırt etme gücü:** Ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçlarına ilişkin hükümler saklıdır.

4 Kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilândan önce etkilemez; ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçlarına ilişkin hükümler ise saklıdır (TMK m. 410). Yargıtay, kısıtlama kararının ilanından sonra düzenlenen bononun kısıtlıyı bağlamadığı gerekçesiyle verilen menfi tespit kararını onamıştır.[3] Kısıtlama kararından ve ilanından sonra kısıtlının taşınmazını satın alan kişinin iyiniyet savunmasına karşın satışın geçersiz sayıldığı karar da onanmıştır.[4]

5 İlânın belgelenmesi de önem taşır. Vasi atanmadan önce fiil ehliyetini geçici olarak kaldıran ara kararın ilân edildiğine dair dosyada belge bulunmadığı bir icra dosyasında, satış ilanının bu ara karar gereğince vasiye tebliğinin mümkün olmadığı kabul edilmiştir.[5]

V. Boşanma Davasında Vasiye Tebligat

- **Temsil:** Vasi atandıktan sonra kısıtlıyı davada vasi temsil eder.
- **Tebligat:** Duruşma günleri ve karar vasiye tebliğ edilir.
- **Sonuç:** Vasiye tebliğ edilmeden kurulan hüküm bozulur.

6 Vasi atandıktan sonra kısıtlıyla ilgili davalarda tebligatlar vasiye yapılır. Yargıtay, hükümlülük sebebiyle vasi atanan davalının boşanma davasında, tahkikat duruşmasının vasiye tebliğ edilmeden cezaevindeki davalıya tebliğ edilmesiyle kurulan hükmü, davalının hukuki dinlenilme hakkına aykırı bularak bozmuştur.[6] Hükümlü davalının vesayet altına alınıp alınmadığının belirlenmesi, vesayet altındaysa kararın vasiye tebliğ edilmesinden sonra dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesi gerektiği de kabul edilmiştir.[7]

UYGULAMA NOTU

Vasi olarak atanan kişiye atama kararı yazılı olarak tebliğ edilir; kaçınma sebebi varsa on günlük süre bu tebliğden itibaren hesaplanır (TMK m. 422). **Kısıtlanmış eşle boşanma davası görülüyorsa**, dava belgelerinin ve duruşma günlerinin vasiye tebliğ edildiği kontrol edilmelidir; aksi hâlde verilecek hüküm bozulabilir. **Kısıtlı biriyle işlem yapılacaksa**, kısıtlama kararının ilân edilmiş olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 410).

3 Yargıtay 19. HD, 27.09.2011, E. 2011/2066, K. 2011/11477.
4 Yargıtay 1. HD, 07.04.2011, E. 2011/2589, K. 2011/4018.
5 Yargıtay 12. HD, 19.06.2025, E. 2025/3338, K. 2025/4675.
6 Yargıtay 2. HD, 04.12.2014, E. 2014/13035, K. 2014/24765.
7 Yargıtay 2. HD, 05.12.2011, E. 2011/9739, K. 2011/20886.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.12.2006 · E. 2006/20101 · K. 2006/17373

Boşanma davasında davalıya atanan vasiye vesayet kararı tebliğ edilmemişse, kaçınma ve itiraz süreci tamamlanmadan davanın esasına girilemez

Boşanma davasının davalısına birden fazla vesayet makamınca vasi atanmıştı; davalının yerleşim yerindeki vesayet makamının kararı ise vasiye tebliğ edilmemişti. Mahkeme bu durumu gözetmeden davanın esasını inceleyip hüküm kurmuştur.

> *Vesayet Kararının vasiye tebliği edilip, vasi...ın vasilikten kaçınma sebeplerini ileri sürmesi halinde vesayet makamınca kaçınma sebepleri kabul edilirse yeni bir vasi atayabileceği gibi isteğin yerinde görülmemesi halinde de gerekli kararın verilmesi bakımından durumu denetim makamına bildirmesi zorunludur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 421. maddenin birinci fıkrasındaki tebliğin boşanma davasına etkisini gösterir. Daire, vesayet kararını kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet makamının vermesi gerektiğini ve bu yetkinin kesin olduğunu belirtmiş; yerleşim yeri vesayet makamının kararının vasiye tebliğ edilmediğini tespit etmiştir. Vesayet kararı vasiye tebliğ edildikten sonra vasi kaçınma sebeplerini ileri sürebilir; vesayet makamı bunları yerinde görürse yeni vasi atar, görmezse durumu denetim makamına bildirir. Yetkisiz vesayet makamının kararının kaldırılması, itirazların incelenmesi ve sonucun beklenmesi gerekirken davanın esasının incelenmesi usule aykırı bulunarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 422).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
05.12.2011 · E. 2011/9739 · K. 2011/20886

Boşanma davasında hükümlü davalı vesayet altındaysa karar vasiye tebliğ edilmeden temyiz incelemesi yapılmaz

Boşanma davasında davalı baba, karar tarihinde hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunuyordu. Temyiz incelemesi sırasında davalının vesayet altına alınıp alınmadığı dosyadan anlaşılamamıştır.

> *Bu itibarla davalının vesayet altına alınıp alınmadığının belirlenmesi, eğer davalı vesayet altında ise kararın vasiye tebliğ edilmesinden sonra gönderilmek üzere dosyanın yerel mahkemesine İADESİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi atanmasının boşanma davasındaki tebligat düzenine etkisini gösterir. Daire, hükümlü davalının vesayet altına alınıp alınmadığının belirlenmesini, vesayet altındaysa kararın vasiye tebliğ edilmesini ve ancak bundan sonra dosyanın temyiz incelemesi için gönderilmesini istemiştir. Vasiliğe atanan kişi atama kararının kendisine tebliğinden başlayarak kaçınma hakkını kullanabilir; atama kararı kesinleşince vesayet makamı vasinin göreve başlaması için gerekli işlemleri yapar (TMK m. 425).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
04.12.2014 · E. 2014/13035 · K. 2014/24765

Vasi atanmış hükümlü davalının boşanma davasında tahkikat duruşması vasiye tebliğ edilmeden hüküm kurulamaz

Boşanma davasında davalı kocaya hükümlülük sebebiyle vasi atanmıştı. Dava dilekçesi ve ön inceleme duruşması vasiye tebliğ edilmiştir; ancak tahkikat duruşması vasiye tebliğ edilmeden cezaevindeki davalıya tebliğ edildi ve hüküm kuruldu.

> *Davalı tahkikat duruşmasında hükümlü olup cezaevinde bulunduğuna göre vasisinin Hukuk Muhakemeleri Kanununun 147. maddesi uyarınca tahkikat duruşmasına davet edilmesi zorunludur. Bu yasal zorunluluğun gereği yapılıp, davalının vasisisin tahkikat duruşmasında bulunmasına olanak sağlamadan yazılı şekilde hüküm kurulması, davalının hukuki dinlenilme hakkına (HMK md. 27) aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi atanmasının boşanma yargılamasındaki sonucunu gösterir. Daire, davalı hükümlü olup cezaevinde bulunduğuna göre vasisinin tahkikat duruşmasına davet edilmesinin zorunlu olduğunu, vasinin duruşmada bulunmasına olanak sağlanmadan hüküm kurulmasının davalının hukuki dinlenilme hakkına aykırı olduğunu belirterek hükmü bozmuştur. Kısıtlı adına davada yasal temsilci olan vasi hareket ettiğinden duruşma günlerinin vasiye bildirilmesi gerekir (TMK m. 407).

4 **YARGITAY (KAPATILAN) 19. HUKUK DAİRESİ**
27.09.2011 · E. 2011/2066 · K. 2011/11477

Kısıtlama kararının ilanından sonra düzenlenen bono kısıtlıyı bağlamaz; bu gerekçeye dayanan menfi tespit kararı onanmıştır

Davacı, hakkında başlatılan icra takibine konu bononun düzenlendiği tarihte kısıtlı olduğunu ileri sürerek borçlu olmadığının tespitini istemiştir. Mahkeme, bononun düzenlendiği tarihte davacının kısıtlı olduğunu ve kısıtlama kararının bu tarihten önce ilan edildiğini belirterek davayı kabul etmiştir; davalı kararı temyiz etmiştir.

> *Mahkemece, bononun tanzim tarihi itibariyle davacının kısıtlı olduğu ve tanzim tarihinden önce kısıtlama kararının ilan edilmiş olması nedeniyle bononun mutlak olarak kısıtlıyı bağlamadığı, aynı tarihte vesayet makamına davacının kısıtlılık durumunun sona ermesine karar verilmediği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiş,...*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlamanın ilanının üçüncü kişilere etkisini gösterir. Mahkeme, bononun düzenlendiği tarihte davacının kısıtlı olduğunu, kısıtlama kararının bu tarihten önce ilan edildiğini ve vesayet makamınca kısıtlılığın sona erdirilmediğini belirterek bononun kısıtlıyı bağlamadığını kabul etmiş; Daire bu kararı onamıştır. Kısıtlama, iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez (TMK m. 410).

5 **YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ**
07.04.2011 · E. 2011/2589 · K. 2011/4018

Kısıtlama kararından ve ilanından sonra kısıtlının taşınmazını satın alan kişinin işlemi geçerli sayılmamış; tapu iptali kararı onanmıştır

Kısıtlının vasisi, kısıtlama kararı ve bu kararın ilanından sonra kısıtlıya ait taşınmazın davalıya satıldığını ileri sürerek tapu iptali ve tescil istemiştir. Davalı, kısıtlama kararının ilan edilmediğini, tapu kaydına güvenerek iyiniyetle satın aldığını savunmuştur. Mahkeme, satıştan önce kısıtlama kararı verildiği ve kişinin ayırt etme gücü bulunmadığı gerekçesiyle davayı kabul etmiştir.

> *Mahkemece, davacının ayırtetme gücünün bulunmadığı ve satış tarihinden önce kısıtlanmasına karar verildiği, T.M.K.'nun 14, 15 ve 16.maddeleri gereğince dava konusu taşınmazın 6.5.2008 tarihinde satışına ilişkin işlemin geçerli kabul edilemeyeceği gerekçesiyle davanın kabulüne karar verilmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlama kararının ilanı ile ayırt etme gücünün birlikte değerlendirildiği bir dosyada verilmiştir. Mahkeme, kişinin ayırt etme gücünün bulunmadığını ve satıştan önce kısıtlandığını belirterek satış işlemini geçersiz saymış; Daire bu kararı onamıştır. Kısıtlama iyiniyetli üçüncü kişileri ilandan önce etkilemez; ancak ayırt etme gücüne sahip olmamanın sonuçlarına ilişkin hükümler saklıdır (TMK m. 410).

6 **YARGITAY 12. HUKUK DAİRESİ**
19.06.2025 · E. 2025/3338 · K. 2025/4675

Fiil ehliyetini geçici olarak kaldıran ve vasi atayan ara karar ilân edilmedikçe, icra satış ilanı bu vasiye tebliğ edilemez

Paydaşlardan biri hakkında 408. madde uyarınca kısıtlama istendi; vesayet makamı ara kararla bu kişinin fiil ehliyetini geçici olarak kaldırdı ve kendisine vasi atamıştır. Paydaşı olduğu taşınmazın icra yoluyla satışında satış ilanı kişinin kendisine tebliğ edilmiştir; vasi ihalenin feshini istemiştir. Bölge adliye mahkemesi, ilanın vasiye tebliğ edilmesi gerektiği gerekçesiyle ihaleyi feshetmiştir.

> *...bu kararın ilan edildiğine dair bir dosyada bir belge ve iddia bulunmamaktadır. Bu durumda, bu ara karar gereğince satış ilanının vasiye tebliği mümkün değildir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet makamı kararlarının ilânının uygulamadaki önemini gösterir. Daire, fiil ehliyetinin geçici olarak kaldırılmasına ve vasi atanmasına ilişkin ara kararın ilân edildiğine dair dosyada bir belge bulunmadığını, bu nedenle satış ilanının bu ara karar gereğince vasiye tebliğinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Tebliğden sonra verilen kısıtlama kararının da sonuca etkisi bulunmadığından bölge adliye mahkemesinin gerekçesi isabetsiz bulunmuş ve karar bozulmuştur. Kesin kısıtlama ve vasi atama kararları da 421. madde uyarınca ilân olunur (TMK m. 420).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 410:** Kısıtlamanın ilânı.
- **TMK m. 419:** Vasinin atanması.
- **TMK m. 420:** Geçici önlemler.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 425:** Görevin verilmesi.
- **TMK m. 407:** Özgürlüğü bağlayıcı ceza sebebiyle kısıtlama.

MADDE

422

B. Atama usulü
IV. Kaçınma ve itiraz
1. Usul

KANUN METNİ

(1) Vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir.
(2) İlgili olan herkes, vasinin atandığını öğrendiği günden başlayarak on gün içinde atamanın kanuna aykırı olduğunu ileri sürebilir.
(3) Vesayet makamı, vasilikten kaçınma veya itiraz sebebini yerinde görürse yeni bir vasi atar; yerinde görmediği takdirde, bu konudaki görüşü ile birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 422, vasi atamasına karşı iki başvuruyu ve bunların inceleme usulünü düzenler. Vasiliğe atanan kişi, atamanın kendisine **tebliğinden başlayarak on gün** içinde **vasilikten kaçınma** hakkını kullanabilir. **İlgili olan herkes** de vasinin atandığını **öğrendiği günden başlayarak on gün** içinde atamanın **kanuna aykırı olduğunu** ileri sürebilir. Vesayet makamı kaçınma veya itiraz sebebini **yerinde görürse yeni bir vasi atar**; yerinde görmezse görüşüyle birlikte durumu **denetim makamına bildirir.** Yargıtay'a göre bu başvurular temyiz yoluyla değil bu usulle incelenir ve denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 372. maddesini karşılar ve arılaştırılarak kaleme alınmıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Kaçınma	Vasiliğe atanan kişinin kanundaki sebeplere dayanarak görevi kabul etmemesi (TMK m. 417).
İtiraz	İlgililerin vasi atamasının kanuna aykırı olduğunu ileri sürmesi.

1 Yargıtay 18. HD, 12.10.2015, E. 2015/14336, K. 2015/14218.

İlgili	Atamadan hukuken etkilenen kişi; uygulamada kısıtlının eşi, çocukları, kardeşleri ve küçüklerin annesi bu yola başvurmuştur.
Vesayet makamı	Vasiyi atayan sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Denetim makamı	Vesayet makamının yerinde görmediği kaçınma ve itirazları karara bağlayan asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 422- Yürürlükteki Kanunun 372 nci maddesini karşılamaktadır. Arılaştırmak suretiyle kaleme alınmıştır. Maddedeki "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimi kullanılmıştır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 142*

Tasarının 422. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 372. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Tayini kendisine tebliğ edildiği günden itibaren on gün içinde, vasi, kanuni mazeretlerini beyan ile itizar edebilir. Bundan başka her alakadar, muttali olduğu günden itibaren on gün içinde tayinin kanuna mugayir olduğundan bahisle itiraz edebilir. Sulh Mahkemesi, itizarı veya itirazı kabul ederse yeniden bir vasi tayin eder; kabul etmediği halde bir karar vermek üzere keyfiyeti raporla mahkemei asliyeye gönderir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 372 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 372	4721 sayılı Kanun m. 422
Kaçınma	Vasi, tebliğden itibaren on gün içinde kanuni mazeretlerini bildirerek kaçınabilir	Vasiliğe atanan kişi, tebliğden başlayarak on gün içinde kaçınma hakkını kullanabilir
İtiraz	Her ilgili, öğrendiği günden itibaren on gün içinde itiraz edebilir	İlgili olan herkes, öğrendiği günden başlayarak on gün içinde atamanın kanuna aykırılığını ileri sürebilir
İnceleme	Sulh mahkemesi; kabul etmezse asliye mahkemesi	Vesayet makamı; yerinde görmezse denetim makamı

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 422. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Kaçınma	Vasiliğe atanan kişi kaçınma hakkını kullanabilir	TMK m. 422
Kaçınma süresi	Tebliğden başlayarak on gün	TMK m. 422
İtiraz	İlgili olan herkes atamanın kanuna aykırılığını ileri sürebilir	TMK m. 422
İtiraz süresi	Atamanın öğrenildiği günden başlayarak on gün	TMK m. 422
Vesayet makamı	Yerinde görürse yeni vasi atar; görmezse denetim makamına bildirir	TMK m. 422
Geçici görev	Vasi, yerine başkası atanıncaya kadar görevini sürdürür	TMK m. 423
Karar	Denetim makamı kararı vasiye ve vesayet makamına bildirir	TMK m. 424
Kesinlik	Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir	TMK m. 488
Kaynak	743 m. 372	Gerekçe, s. 142

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 372. maddesini karşılamaktadır; **arılaştırılarak** kaleme alınmış, maddedeki **"sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı"** deyimi kullanılmıştır. Tasarının 422. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, kaçınma süresinin **tebliğden**, itiraz süresinin ise **öğrenmeden** başlaması ve her ikisinin de **on gün** olmasıdır. İkinci nokta, vasinin şahsına yönelik itirazların ve kaçınma sebeplerinin **temyiz yoluyla değil**, önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenmesidir. Üçüncü nokta, denetim makamının bu konudaki kararının **kesin** olmasıdır.[2]

II. Vasilikten Kaçınma

- **Kim:** Vasiliğe atanan kişi.
- **Süre:** Atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün.
- **Sebepler:** Kanundaki kaçınma sebepleri ve dört yıl dolduktan sonra kaçınma hakkı.

2 Yargıtay 8. HD, 23.01.2018, E. 2017/9027, K. 2018/1104.

2 Vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vasilikten kaçınma hakkını kullanabilir. Atama kararının vasiye hemen tebliğ olunması bu süre bakımından önem taşır (TMK m. 421). Kaçınma, kanunda sayılan sebeplere dayanmalıdır (TMK m. 417); dört yıl dolunca vasi ayrıca kaçınma hakkını kullanabilir (TMK m. 456).

3 Yargıtay, vasiliğe atanan kişinin kaçınma hakkını tebliğden başlayarak on gün içinde kullanabileceğini, vesayet makamının kaçınma sebeplerini yerinde görürse yeni bir vasi atayacağını, görmezse görüşüyle birlikte durumu denetim makamına bildireceğini belirtmiştir.[3] Kaçınma sebeplerine dayanan temyiz dilekçesinin görev yönünden reddedilmesi ve dosyanın bu usulle inceleme için geri çevrilmesi gerektiği de kabul edilmiştir.[4]

4 Boşanma davalarında da bu süreç önem taşır. Davalıya atanan vasiye vesayet kararı tebliğ edilmemiş bir dosyada Yargıtay, kararın tebliğinden sonra vasinin kaçınma sebeplerini ileri sürebileceğini ve bu süreç sonuçlanmadan davanın esasına girilmesinin usule aykırı olduğunu belirtmiştir.[5]

III. Atamanın Kanuna Aykırılığına İtiraz

- **Kim:** İlgili olan herkes.
- **Süre:** Vasinin atandığının öğrenildiği günden başlayarak on gün.
- **Sebepler:** Vasilik koşulları, öncelik hakları ve vasiliğe engel sebepler.

5 İlgili olan herkes, vasinin atandığını öğrendiği günden başlayarak on gün içinde atamanın kanuna aykırı olduğunu ileri sürebilir. İtiraz, atanan kişinin vasilik koşullarını taşımadığına (TMK m. 413), eşe ve yakın hısımlara tanınan önceliğin gözetilmediğine (TMK m. 414) veya atanan kişide vasiliğe engel bir sebep bulunduğuna (TMK m. 418) dayanabilir.

6 Yargıtay, kısıtlının kardeşinin vasi atanmasına karşı eşinin kendisinin atanması gerektiği yönündeki itirazının önce vesayet makamında, yerinde görülmezse denetim makamında incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.[6] Küçük yeğenlerine vasi olmak isteyen davacının, küçüklere anneannelerinin vasi atanmasına karşı temyizi de vasinin şahsına itiraz olarak değerlendirilmiştir.[7]

7 Kısıtlının oğlunun, vasi olarak atanan eşe yönelik itirazının kısıtlama kararına yönelik temyizden ayrı tutulduğu ve önce vesayet makamında incelenmesi için dosyanın iade edildiği görülmektedir.[8] Mevcut vasi ile kısıtlı arasında menfaat

3 Yargıtay 2. HD, 24.11.2011, E. 2011/7192, K. 2011/19661.
4 Yargıtay 2. HD, 25.05.2010, E. 2009/21809, K. 2010/10152.
5 Yargıtay 2. HD, 11.12.2006, E. 2006/20101, K. 2006/17373.
6 Yargıtay 18. HD, 10.05.2016, E. 2015/11809, K. 2016/7594.
7 Yargıtay 18. HD, 25.03.2014, E. 2013/19551, K. 2014/5511.
8 Yargıtay 8. HD, 17.01.2018, E. 2018/61, K. 2018/639.

çatışması bulunduğu iddiasıyla yapılan vasi değişikliği istemi de aynı usule bağlanmıştır.[9]

IV. Vesayet Makamının İncelemesi

- **Yerinde görürse:** Yeni bir vasi atar.
- **Yerinde görmezse:** Görüşüyle birlikte durumu denetim makamına bildirir.
- **Başka karar veremez:** Kaçınma talebi üzerine yetkisizlik kararı verilemez.

8 Vesayet makamı, vasilikten kaçınma veya itiraz sebebini yerinde görürse yeni bir vasi atar; yerinde görmediği takdirde bu konudaki görüşü ile birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirir. Yargıtay, vasinin kaçınma sebebi ileri sürmesi hâlinde vesayet makamının görüşünü oluşturarak durumu denetim makamına bildirmekle yükümlü olduğunu ve bunun dışında başka bir karar veremeyeceğini belirterek verilen yetkisizlik kararını bozmuştur.[10]

9 Kısıtlama kararına yönelik temyiz ile vasinin şahsına yönelik itiraz aynı dilekçede yer alsa bile ayrı incelenir. Vasi adayının temyizinde kısıtlama kararı onanmış, vasinin şahsına yönelik itiraz ise 422. maddedeki usulle incelenmek üzere iade edilmiştir.[11]

V. Denetim Makamının Kararı ve Kesinlik

- **Karar:** Denetim makamı kararını vasiye ve vesayet makamına bildirir.
- **Kesinlik:** İtiraz üzerine verilen denetim makamı kararı kesindir.
- **Geçici görev:** Karar verilinceye kadar vasi görevini sürdürür.

10 Denetim makamı vereceği kararı vasiliğe atanmış olan kimseye ve vesayet makamına bildirir; vasiliğe atananın görevden alınması hâlinde vesayet makamı hemen yeni bir vasi atar (TMK m. 424). İlgililer vesayet makamının kararlarına karşı tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir; denetim makamı gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı kesin karara bağlar (TMK m. 488).

11 Yargıtay, küçüklerin annesinin dedeleri vasi atanmasına yaptığı itirazı reddeden denetim makamı kararının kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir.[12] Vasi olmak istemediği için yapılan itirazı reddeden denetim makamı kararının da temyiz edilemeyeceği kabul edilmiştir.[13] Vasiliğe atanan kimse, vasilikten

9 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/10648, K. 2018/742.
10 Yargıtay 2. HD, 12.07.2007, E. 2007/11135, K. 2007/11112.
11 Yargıtay 18. HD, 07.10.2015, E. 2015/38, K. 2015/13887.
12 Yargıtay 18. HD, 12.10.2015, E. 2015/14336, K. 2015/14218.
13 Yargıtay 8. HD, 23.01.2018, E. 2017/9027, K. 2018/1104.

kaçınmış veya atanmasına itiraz edilmiş olsa bile, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür (TMK m. 423).

UYGULAMA NOTU

Vasi olarak atanan ve görevi üstlenemeyecek kişi, kanundaki kaçınma sebebini atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde vesayet makamına bildirmelidir. **Eşe veya bir yakına başkası vasi atanmışsa ve bu atamanın kanuna aykırı olduğu düşünülüyorsa**, atamanın öğrenildiği günden başlayarak on gün içinde vesayet makamına itiraz edilmelidir; kararı temyiz etmek yerine bu yol kullanılmalıdır. **Denetim makamının kararı kesin** olduğundan itiraz sebepleri ve deliller baştan eksiksiz bildirilmelidir (TMK m. 488).

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
24.11.2011 · E. 2011/7192 · K. 2011/19661

Vasiliğe atanan kişi kaçınma hakkını atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde kullanır; bu talebi önce vesayet makamı inceler

Görev süresinin dolduğunu ileri süren vasi görevden alınmasını istemiştir; vesayet makamı istemi kabul ederek kısıtlıya kardeşini yeni vasi olarak atamıştır. Yeni vasi, vasilik görevinden kaçınma sebeplerini ileri sürerek kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince; vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden itibaren on gün içinde kaçınma hakkının kullanabilir. Vesayet makamı kaçınma sebeplerini yerinde görürse, yeni bir vasi atar, yerinde görmediği takdirde , bu konudaki görüşüyle birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 422. maddenin birinci ve üçüncü fıkralarını birlikte açıklar. Daire, vasiliğe atanan kişinin bu durumun kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde kaçınma hakkını kullanabileceğini, vesayet makamının kaçınma sebeplerini yerinde görürse yeni bir vasi atayacağını, görmezse görüşüyle birlikte durumu denetim makamına bildireceğini belirtmiştir. Kaçınma sebeplerini inceleme görevi önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, sonra denetim makamı sıfatıyla asliye hukuk mahkemesine ait olduğundan temyiz dilekçesi görev yönünden reddedilerek dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 421).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
25.05.2010 · E. 2009/21809 · K. 2010/10152

Vasinin kaçınma sebeplerine dayanan temyiz dilekçesi görev yönünden reddedilir; kaçınma önce vesayet makamında, sonra denetim makamında kesin olarak karara bağlanır

Vasi tayinine ilişkin karar, atanan vasi tarafından vasilik görevinden kaçınma yönünden temyiz edilmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422.maddesi vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürlerini) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı olan sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı olan asliye mahkemesine aittir (5133 S.K.md.2-3, TMK.md.397). Öyle ise vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebepleri, yukarıda açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamına gönderilmesne ve denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahalline geri çevrilemsine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kaçınmanın temyiz yoluyla değil 422. maddedeki usulle ileri sürüleceğini gösterir. Daire, vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini inceleme görevinin önce vesayet makamı olan sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamı olan asliye mahkemesine ait olduğunu belirtmiştir. Vesayet makamınca özür nedenleri yerinde görülmezse kararla birlikte evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca kesin bir karar verilmesi için dilekçe görev yönünden reddedilerek dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 417).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
12.07.2007 · E. 2007/11135 · K. 2007/11112

Vasinin kaçınma talebi üzerine vesayet makamı yetkisizlik kararı veremez; görüşünü oluşturup durumu denetim makamına bildirmekle yükümlüdür

Kısıtlama kararını veren sulh hukuk mahkemesinin atadığı vasi vasilikten kaçınmak istemiştir. Mahkeme, kısıtlının yerleşim yeri değiştirilmemiş olduğu hâlde yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlamaya karar vermekle, kararı veren bu mahkeme vesayet makamı haline gelmiştir.Kısıtlının yerleşim yerinin değiştirildiğine ilişkin bir kararda bulunmamaktadır. İstek, atanan vasinin vasilikten kaçınmasına ilişkindir. (TMK.422) Atanan vasinin, vasilikten kaçınma sebebini ileri sürmesi halinde vesayet makamı bu sebebi yerinde görüp görmediğine ilişkin bir görüş oluşturup bu konuda gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirmekle yükümlüdür.(TMK. 422/3.) Bunun dışında başka bir karar veremez.*

DEĞERLENDİRME Karar, 422. maddenin üçüncü fıkrasının vesayet makamına bıraktığı seçenekleri gösterir. Daire, kısıtlama kararını veren mahkemenin vesayet makamı hâline geldiğini, kısıtlının yerleşim yeri de değiştirilmediğinden yetkinin bu mahkemede kaldığını belirtmiştir. Vasinin kaçınma sebebi ileri sürmesi hâlinde ve-

sayet makamının bu sebebi yerinde görüp görmediğine ilişkin görüşünü oluşturarak durumu denetim makamına bildirmekle yükümlü olduğu ve bunun dışında başka bir karar veremeyeceği açıklanarak yetkisizlik kararı bozulmuştur (TMK m. 412).

4 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.12.2006 · E. 2006/20101 · K. 2006/17373

Boşanma davasında davalıya atanan vasiye vesayet kararı tebliğ edilmemişse, kaçınma ve itiraz süreci tamamlanmadan davanın esasına girilemez

Boşanma davasının davalısına birden fazla vesayet makamınca vasi atanmıştı; davalının yerleşim yerindeki vesayet makamının kararı ise vasiye tebliğ edilmemişti. Mahkeme bu durumu gözetmeden davanın esasını inceleyip hüküm kurmuştur.

> *Vesayet Kararının vasiye tebliği edilip, vasi...ın vasilikten kaçınma sebeplerini ileri sürmesi halinde vesayet makamınca kaçınma sebepleri kabul edilirse yeni bir vasi atayabileceği gibi isteğin yerinde görülmemesi halinde de gerekli kararın verilmesi bakımından durumu denetim makamına bildirmesi zorunludur.*

DEĞERLENDİRME Karar, 422. maddedeki kaçınma sürecinin boşanma davasına etkisini gösterir. Daire, vesayet kararının vasiye tebliğ edilmediğini tespit etmiş; kararın tebliğinden sonra vasinin kaçınma sebeplerini ileri sürebileceğini, vesayet makamının bunları yerinde görürse yeni vasi atayacağını, görmezse gerekli kararın verilmesi için durumu denetim makamına bildirmesinin zorunlu olduğunu belirtmiştir. Yetkisiz vesayet makamının kararının kaldırılması, vasinin itirazlarının denetim makamınca incelenmesi ve sonucun beklenmesi gerekirken davanın esasının incelenmesi usule aykırı bulunarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 421).

5 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
12.10.2015 · E. 2015/14336 · K. 2015/14218

Küçüklerin annesinin, dedeleri vasi atanmasına yaptığı itirazı reddeden denetim makamı kararı kesindir; bu karara karşı temyiz yoluna gidilemez

Nüfus müdürlüğünün ihbarı üzerine velayet altında bulunmayan küçükler vesayet altına alındı ve dedeleri vasi olarak atandı. Küçüklerin annesi atanan vasinin şahsına itiraz etmiştir; vesayet makamı itirazı reddederek dosyayı denetim makamına gönderdi, denetim makamı da bu kararı onaylamıştır. Anne denetim makamının kararını temyiz etmiştir.

> *Aynı Yasanın 488. maddesi uyarınca ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararları kesindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 422. maddenin ikinci fıkrasındaki itirazın hangi aşamada sona erdiğini gösterir. Küçüklerin annesi, atanan vasinin şahsına itiraz etmiş; itiraz önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenmiştir. Daire, annenin temyiz dilekçesini atanan vasinin şahsına itiraz olarak nitelendirmiş, denetim

makamının bu konudaki kararının 488. madde uyarınca kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir (TMK m. 488).

6 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
25.03.2014 · E. 2013/19551 · K. 2014/5511

Kendisinin vasi atanmasını isteyen davacının, küçüklere anneannelerinin vasi atanmasına karşı temyizi, vasinin şahsına itiraz olarak önce vesayet makamında incelenir

Davacı, yaşı küçük yeğenlerine kendisinin vasi olarak atanmasını istemiştir. Mahkeme davayı kabul etmekle birlikte küçüklere anneannelerini vasi olarak atamıştır; davacı kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı asliye mahkemesine aittir. Öyle ise vasinin şahsına yönelik itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde denetim makamınca bu konuda aynı Yasa'nın 488.maddesi uyarınca kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahalline İADESİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi olmak isteyen yakının kendi yerine başkasının atanmasına karşı izleyeceği yolu gösterir. Davacı yeğenlerine vasi olmak istemiş, mahkeme ise anneanneyi atamıştır. Daire, bu temyizi vasinin şahsına yönelik itiraz olarak değerlendirmiş; itirazın önce vesayet makamında incelenmesi, yerinde görülmezse denetim makamınca 488. madde uyarınca kesin olarak karara bağlanması için dosyayı geri çevirmiştir (TMK m. 414).

7 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
17.01.2018 · E. 2018/61 · K. 2018/639

Kısıtlama kararı onansa bile, kısıtlının oğlunun atanan vasiye yönelik itirazı temyizle değil önce vesayet makamında incelenir

Davacı oğul, anne ve babasının kısıtlanmasını istemiştir. Mahkeme bunlardan birini 405. madde uyarınca kısıtlayıp eşini vasi olarak atadı, diğeri hakkındaki istemi reddetmiştir. Oğul kararı temyiz etmiştir.

> *2-Atanan vasinin şahsına itiraz yönünden temyizin incelemesine gelince; Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince, vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı olan sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı olan asliye mahkemesine ait olduğundan, vasinin şahsına yönelik itirazları içerir dilekçenin öncelikle vesayet makamınca incelenip itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamına gönderilerek denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmesi için dosyanın mahkemesine iadesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlama kararına yönelik temyiz ile vasinin şahsına yönelik itirazın ayrı yollar izlediğini gösterir. Daire, kısıtlama kararının esasına yönelik temyiz itirazlarını reddederek kararın bu bölümünü onamıştır. Atanan vasinin şahsına yönelik itiraz yönünden ise dilekçenin görev yönünden reddedilmesi, itirazın önce vesayet makamınca incelenmesi, yerinde görülmezse evrakın denetim makamına gönderilerek kesin karar verilmesi için dosya iade edilmiştir (TMK m. 414).

8 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
07.10.2015 · E. 2015/38 · K. 2015/13887

Vasi adayının temyizinde kısıtlama kararı onanmış; atanan vasinin şahsına yönelik itiraz ise 422. maddedeki usulle incelenmek üzere iade edilmiştir

Davacı, bir yakınının vesayet altına alınmasını istemiştir. Mahkeme istemi kabul etmiştir; kararı vasi adayı temyiz etmiştir.

> *2-Vasinin şahsına itiraz yönünden temyize gelince; Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı olan sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde ise denetim makamı asliye mahkemesine aittir. Öyle ise vasinin şahsına yönelik itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde denetim makamınca bu konuda aynı Yasanın 488. maddesi uyarınca kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahalline İADESİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, aynı temyiz dilekçesindeki iki farklı istemin nasıl ayrıştırılacağını gösterir. Daire, vasi tayinine yönelik temyiz itirazlarını yerinde görmeyerek hükmü onamış; vasinin şahsına yönelik itiraz yönünden ise itirazın önce vesayet makamınca değerlendirilmesi, yerinde görülmezse denetim makamınca 488. madde uyarınca kesin bir karar verilmesi için dosyayı iade etmiştir (TMK m. 488).

9 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
10.05.2016 · E. 2015/11809 · K. 2016/7594

Kısıtlının kardeşinin vasi atanmasına karşı eşin kendisinin atanması gerektiği itirazı, önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenir

Davacı, kardeşinin 405. madde uyarınca kısıtlanmasını istemiştir; mahkeme istemi kabul edip davacıyı vasi olarak atamıştır. Davaya katılan kısıtlının eşi, vasi atanmasına gerek olmadığını, atanacaksa kendisinin vasi olması gerektiğini ileri sürerek kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince vasinin sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevi öncelikle vesayet makamı sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı asliye mahkemesine aittir. Öyle ise vasinin şahsına yönelik*

itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz nedenleri yerinde görülmediği takdirde denetim makamınca bu konuda aynı yasanın 488.maddesi uyarınca kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahalline İADESİNE...

DEĞERLENDİRME Karar, eşin önceliğine dayanan itirazın hangi usulle ileri sürüleceğini gösterir. Daire, kısıtlama kararını onamış; vasinin şahsına yönelik itirazın ise temyiz incelemesiyle değil, 422. maddedeki usulle incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Buna göre eşin itirazı önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmeli, yerinde görülmezse denetim makamı konuyu kesin olarak karara bağlamalıdır (TMK m. 414).

10 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/10648 · K. 2018/742

Mevcut vasi ile kısıtlı arasında menfaat çatışması bulunduğu iddiasıyla yapılan vasi değişikliği istemi, vasinin şahsına itiraz olarak önce vesayet makamında incelenir

Kısıtlı adayına vasi atandı. Kısıtlının oğlu, babası ile atanan vasi arasında menfaat çatışması bulunduğunu ileri sürerek vasinin görevden alınmasını ve kendisinin vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme, oğulun sicil kaydına göre vasiliğe engel hâli bulunduğunu, mevcut vasinin görevini yapamadığının da kanıtlanamadığını belirterek itirazı reddetmiştir.

> *...temyiz dilekçesinin vasi adayının, atanan vasinin şahsına itirazı olarak kabul edilip, yapılan bu itirazın öncelikle sulh hukuk mahkemesince değerlendirilerek yerinde görülmediği de gözetilerek buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine İADESİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, atamanın kanuna aykırılığına ilişkin itirazın menfaat çatışması iddiasına dayanabileceğini ve bu itirazın izleyeceği yolu gösterir. Daire, temyiz dilekçesini atanan vasinin şahsına itiraz olarak nitelendirmiş; itirazın önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince değerlendirilmesi, yerinde görülmezse evrakın denetim makamına gönderilmesi ve kesin kararın orada verilmesi için dosyayı geri çevirmiştir (TMK m. 418).

11 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
23.01.2018 · E. 2017/9027 · K. 2018/1104

Vasi olmak istemediği için yapılan itirazı reddeden denetim makamı kararı kesindir; temyiz edilemez

Hükümlü bir kişiye vasi olarak atanan kişi, vasi olmak istemediğini açıklayarak atamaya itiraz etmiştir. Denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi itirazı reddetmiştir; vasi bu kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesi "İlgililer, vesayet makamının kararlarına karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilirler. Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı kesin karara bağlar" hükmünü içermektedir. Açıklanan Kanun hükmü uyarınca denetim makamı kararı kesin olduğundan, temyiz kabiliyeti bulunmamaktadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 422. maddedeki sürecin denetim makamında sona erdiğini gösterir. Vasi, görevi istemediğini ileri sürerek atamaya itiraz etmiş, denetim makamı itirazı reddetmiştir. Daire, 488. maddeye göre denetim makamının itiraz üzerine verdiği kararın kesin olduğunu, bu nedenle temyiz edilemeyeceğini belirterek temyiz istemini reddetmiştir (TMK m. 488).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 416:** Vasiliği kabul yükümlülüğü.
- **TMK m. 417:** Vasilikten kaçınma sebepleri.
- **TMK m. 418:** Vasiliğe engel olan sebepler.
- **TMK m. 423:** Geçici görev.
- **TMK m. 424:** Denetim makamının kararı.
- **TMK m. 488:** Vesayet makamı kararlarına itiraz.

MADDE

423

B. Atama usulü
IV. Kaçınma ve itiraz
2. Geçici görev

KANUN METNİ

Vasiliğe atanan kimse, vasilikten kaçınmış veya atanmasına itiraz edilmiş olsa bile, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 423, vesayette boşluk doğmasını önler. Vasiliğe atanan kimse, **vasilikten kaçınmış veya atanmasına itiraz edilmiş olsa bile**, **yerine bir başkası atanıncaya kadar** vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür. Kaçınma veya itiraz, vesayet makamı ya da denetim makamı karar verinceye kadar kişiyi görevden kurtarmaz (TMK m. 422). Aynı düşünce, görevi sona eren vasinin yenisi göreve başlayıncaya kadar zorunlu işleri yapmasını öngören 482. maddede de yer alır (TMK m. 482). Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 373. maddesini karşılar, arılaştırılarak yeniden kaleme alınmıştır ve hüküm değişikliği yoktur.

TEMEL KAVRAMLAR

Geçici görev	Kaçınan veya atanmasına itiraz edilen vasinin, yerine başkası atanıncaya kadar görevini sürdürmesi.
Kaçınma	Vasiliğe atanan kişinin kanundaki sebeplere dayanarak görevi kabul etmemesi (TMK m. 417, 422).
İtiraz	İlgililerin vasi atamasının kanuna aykırı olduğunu ileri sürmesi (TMK m. 422).
Göreve devam zorunluluğu	Görevi sona eren vasinin yenisi göreve başlayıncaya kadar zorunlu işleri yapması (TMK m. 482).
Vesayet makamı	Vasiyi atayan ve vesayeti yürüten sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 423- Yürürlükteki Kanunun 373 üncü maddesini karşılamaktadır. Arılaştırılmak suretiyle yeniden kaleme alınmıştır. Hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 142*

Tasarının 423. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 373. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vesayetten itizar etmiş veya vesayetine itiraz edilmiş olan vasi, yerine diğeri gelinceye kadar vazifesini yapmağa mecburdur.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 373 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 373	4721 sayılı Kanun m. 423
Kapsam	Vesayetten kaçınan veya vesayetine itiraz edilen vasi	Vasilikten kaçınan veya atanmasına itiraz edilen kimse
Süre	Yerine diğeri gelinceye kadar	Yerine bir başkası atanıncaya kadar
Yükümlülük	Görevini yapmaya mecburdur	Vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 423. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Kapsam	Kaçınan veya atanmasına itiraz edilen vasi	TMK m. 423
Süre	Yerine bir başkası atanıncaya kadar	TMK m. 423
Yükümlülük	Vasiye ait görevleri yerine getirmek	TMK m. 423
Kaçınma ve itiraz	Tebliğden veya öğrenmeden başlayarak on gün	TMK m. 422
Karar	Denetim makamı kararını vasiye ve vesayet makamına bildirir	TMK m. 424
Görev sona erince	Yenisi göreve başlayıncaya kadar zorunlu işler	TMK m. 482

Konu	Kural	Dayanak
Kaynak	743 m. 373	Gerekçe, s. 142

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 373. maddesini karşılamaktadır; **arılaştırılarak yeniden kaleme alınmıştır** ve **hüküm değişikliği yoktur.** Tasarının 423. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 462). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, kaçınma veya itirazın vasiyi **kendiliğinden görevden kurtarmamasıdır.** İkinci nokta, yükümlülüğün **yerine bir başkası atanıncaya kadar** sürmesidir. Üçüncü nokta, bu süreçte kısıtlıyla ilgili tebligat ve işlemlerin **mevcut vasi** üzerinden yürütülmesidir; Yargıtay, vasinin görevden alınması davası sürerken de görevden alınıncaya ve yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut vasinin görevinin devam ettiğini belirtmiştir.[1]

II. Geçici Görevin Kapsamı

- **Kim:** Vasilikten kaçınan veya atanmasına itiraz edilen kişi.
- **Ne zamana kadar:** Yerine bir başkası atanıncaya kadar.
- **Hangi görevler:** Vasiye ait bütün görevler.

1. madde, vasiliğe atanan kişinin kaçınma veya itiraz nedeniyle görevini bırakmasını önler: bu kişi, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür. Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olduğundan (TMK m. 403), kaçınma veya itiraz süresince kişinin korumasız kalmaması amaçlanır. Eski Kanun da "yerine diğeri gelinceye kadar vazifesini yapmağa mecburdur" diyerek aynı kuralı koyuyordu.

III. Kaçınma ve İtiraz Süresince

- **Kaçınma:** Tebliğden başlayarak on gün içinde ileri sürülür.
- **İnceleme:** Önce vesayet makamı, yerinde görmezse denetim makamı.
- **Sonuç:** Talep reddedilirse kişi vasi olarak kalır; kabul edilirse yeni vasi atanır.

Vasiliğe atanan kişi atamanın kendisine tebliğinden başlayarak on gün içinde kaçınma hakkını kullanabilir; ilgili olan herkes de atamayı öğrendiği günden başlayarak on gün içinde itiraz edebilir (TMK m. 422). Denetim makamı vereceği 2

1 Yargıtay 2. HD, 14.02.2006, E. 2006/1209, K. 2006/1537.

kararı vasiliğe atanmış olan kimseye ve vesayet makamına bildirir; vasiliğe atananın görevden alınması hâlinde vesayet makamı hemen yeni bir vasi atar (TMK m. 424). Bu süreç sonuçlanıncaya kadar 423. madde uygulanır.

3 Yargıtay, vasi atanan eşin kaçınma talebinin vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle reddedildiği bir dosyada, denetim makamının bu kararının kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir.[2] Kaçınma talebinde bulunan eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanmasının doğru olmadığı da kabul edilmiştir.[3]

IV. Temsil ve Tebligat

- **Temsil:** Geçici görev süresince vasi kısıtlıyı temsil etmeye devam eder.
- **Tebligat:** Kısıtlıyla ilgili kararlar mevcut vasiye tebliğ edilir.
- **Belirsizlik:** Vasinin kim olduğu tereddütlüyse mahkeme bunu araştırmalıdır.

4 Geçici görev, kısıtlının davalarındaki temsil ve tebligat düzenini de etkiler. Yargıtay, davalı kısıtlının vasisinin görevden alınmasına ilişkin dava derdest olsa bile görevden alınıncaya ve yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut vasinin görevinin devam ettiğini belirtmiş ve kararın mevcut vasiye tebliği için dosyayı iade etmiştir.[4]

5 Vasi olarak atanan kişinin vasi olmayı kabul etmediğini bildirdiği bir tazminat davasında ise mahkemenin bu kişiye vasi olarak işlem yapması ile beyanı arasındaki çelişkinin giderilmesi, davalının gerçek vasisinin tespit edilmesi ve gerekçeli kararın usulüne uygun biçimde tebliğ edilmesi istenmiştir.[5]

V. Görevi Bırakma İstemleri

- **Kaçınma sebebi sonradan doğarsa:** Vasi görevden alınmasını isteyebilir.
- **Önemli sebep varsa:** Vasi görevine devam etmek zorundadır.
- **Görev sona erince:** Yenisi göreve başlayıncaya kadar zorunlu işler yapılır.

6 Vasi, bir kaçınma sebebi ortaya çıktığı takdirde sürenin bitiminden önce görevinden alınmasını isteyebilir; ancak önemli sebeplerin varlığı hâlinde görevine devam etmek zorundadır (TMK m. 481). Görevi sona eren vasi de yenisi göreve başlayıncaya kadar zorunlu işleri yapmakla yükümlüdür (TMK m. 482).

7 Vasinin istifa ederek başka bir vasi atanmasını istediği bir dosyada, kaçınma nedenleri belirtilmediği için çekilme talebinin reddedilerek vasilik görevinin devamına karar verildiği görülmektedir; Yargıtay, bu dosyada kararı verecek vesayet

2 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/8818, K. 2018/737.
3 Yargıtay 18. HD, 21.02.2013, E. 2013/911, K. 2013/2273.
4 Yargıtay 2. HD, 14.02.2006, E. 2006/1209, K. 2006/1537.
5 Yargıtay 4. HD, 29.06.2015, E. 2014/10783, K. 2015/8774.

makamını belirlemiştir.[6] Artık vasi olmak istemediğini bildiren vasinin istemi hakkında karar vermeye, kısıtlama kararını veren vesayet makamının yetkili olduğu da belirtilmiştir.[7]

UYGULAMA NOTU

Vasi olarak atanan ve kaçınma talebinde bulunan kişi, talebi sonuçlanıncaya ve yerine başkası atanıncaya kadar vasilik görevlerini yerine getirmeye devam etmelidir (TMK m. 423). **Eşin veya bir yakının vasisine itiraz edilmişse**, itiraz süresince kısıtlıyla ilgili işlemlerin mevcut vasi üzerinden yürütüleceği göz önünde bulundurulmalıdır. **Boşanma davası gibi bir davada karşı taraf kısıtlıysa**, tebligatların o tarihteki vasiye yapıldığı kontrol edilmelidir.

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
14.02.2006 · E. 2006/1209 · K. 2006/1537

Vasinin görevden alınması için dava derdest olsa bile, görevden alınıncaya ve yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut vasinin görevi devam eder

Tenkis davasında davalılardan biri vesayet altındaydı ve vasisinin görevden alınmasına ilişkin dava görülmekteydi. Daire daha önce kararın vasiye tebliğ edilmesini istemişti; iadeden sonra dosyaya giren belgelerden vasinin görevden alınması davasının derdest olduğu anlaşılmıştır.

> *Görevden alınıncaya ve yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut vasinin görevi devam eder. (TMK. 482)...*

DEĞERLENDİRME Karar, vasilikteki süreklilik ilkesini gösterir. Daire, vasinin görevden alınmasına ilişkin davanın derdest olmasının vasinin temsil yetkisini kendiliğinden ortadan kaldırmadığını; vasi görevden alınıncaya ve yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut vasinin görevinin devam ettiğini belirtmiştir. Bu nedenle mahkeme kararının mevcut vasiye tebliğ edilmesi için dosya iade edilmiştir. Aynı düşünce, vasiliğe atanan kişinin kaçınmış veya atanmasına itiraz edilmiş olsa bile yerine başkası atanıncaya kadar görevini yerine getirmesini öngören 423. maddede de yer alır (TMK m. 482).

2 YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ
21.02.2013 · E. 2013/911 · K. 2013/2273

Kaçınma talebinde bulunan eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanamaz; talep yetkili vesayet makamında incelenir

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve eşi vasi olarak atandı. Eş vasilikten kaçınma talebinde bulunmuştur; vesayet makamı yetkisizlik kararıyla dosyayı

6 Yargıtay 5. HD, 12.02.2024, E. 2023/10745, K. 2024/1446.
7 Yargıtay 5. HD, 25.11.2025, E. 2025/11651, K. 2025/15224.

başka bir mahkemeye göndermiştir. Bu mahkeme dosyayı aynı kişi hakkında açılan başka bir davayla birleştirerek hükümlüye yeni bir vasi atamıştır.

> *Hükümlü Hendek Sulh Hukuk Mahkemesi'nin kararı ile kısıtlandığına ve yerleşim yerinin değiştirilmesi hakkında bu yer mahkemesince de bir karar verilmediğine göre, vesayet makamı Hendek'tir. Bu yetki kesin ve kamu düzenine ilişkindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kaçınma talebi sonuçlanıncaya kadar mevcut vasiliğin sürdüğünü gösterir. Daire, kısıtlama kararını veren ve yerleşim yeri değişikliğine karar vermemiş olan mahkemenin vesayet makamı olduğunu, bu yetkinin kesin ve kamu düzenine ilişkin bulunduğunu belirtmiştir. Kaçınma talebinde bulunan eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanmasının da doğru olmadığı açıklanarak hüküm bozulmuştur. Kaçınan vasi, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür (TMK m. 422).

3 **YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ**
29.06.2015 · E. 2014/10783 · K. 2015/8774

Vasi atanan kişi vasi olmayı kabul etmediğini bildirmişse, davada gerekçeli karar tebliğ edilmeden önce vesayet altındaki davalının gerçek vasisi belirlenmelidir

Tazminat davasında davalılardan biri vesayet altındaydı. Vesayet kararı ve dava dilekçesi tebliğ edilen vasi, verdiği dilekçeyle vasi olmayı kabul etmediğini bildirmiştir. Mahkeme daha sonra bu kişiye duruşma davetiyesi çıkarılmasına karar vermiştir; gerekçeli karar da davalının vasisine tebliğ edildi ve temyiz edilmiştir.

> *Anılan çelişkinin giderilerek davalılardan ...'nın gerçek vasisinin tespit edilip usulüne uygun biçimde gerekçeli kararın tebliğ edilmesi gerektiğinden dosyanın yerel mahkemesine geri çevrilmesine karar verildi.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin kabul etmeme beyanının vesayet altındaki kişinin davalarına etkisini gösterir. Daire, vasinin vasi olmayı kabul etmediğini bildirmesi ile mahkemenin bu kişiye vasi olarak işlem yapması arasındaki çelişkinin giderilmesini, davalının gerçek vasisinin tespit edilmesini ve gerekçeli kararın usulüne uygun biçimde tebliğ edilmesini istemiş ve dosyayı geri çevirmiştir. 423. maddeye göre kaçınma, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasinin görevini sona erdirmez; bu nedenle kaçınma talebinin akıbeti vesayet dosyasından araştırılmalıdır (TMK m. 422).

4 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
12.02.2024 · E. 2023/10745 · K. 2024/1446

Vasinin istifa ederek başka vasi atanması istemi hakkında karar vermeye, yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadan izin veren vesayet makamı yetkilidir

Kısıtlıya atanan vasi, vasilik görevinden istifasının kabul edilerek başka bir vasi atanmasını istemiştir. Vesayet makamı, istem olmadan kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verip yetkisizlik kararı vermiştir. Dosyanın gönderildiği mahkeme, kaçınma nedenleri belirtilmediği için çekilme talebini reddedip vasilik görevinin devamına karar verdi, ardından o da yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlı ya da vasisinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadan vesayet makamı olan Fatsa Sulh Hukuk Mahkemesince kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ve dosyanın Antalya Nöbetçi Sulh Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verildiği anlaşılmakla dosya hakkında karar vermekte Fatsa Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin görevi bırakma isteminin kendiliğinden sonuç doğurmadığını ve hangi mahkemede inceleneceğini gösterir. Dosyada, kaçınma nedenleri belirtilmediği için vasinin çekilme talebinin reddedilerek vasilik görevinin devamına karar verildiği görülmektedir. Daire, kısıtlı ya da vasisinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadan izin verip dosyayı gönderen vesayet makamının dosya hakkında karar vermeye yetkili olduğunu belirterek yargı yerini belirlemiştir (TMK m. 412).

5 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
25.11.2025 · E. 2025/11651 · K. 2025/15224

Artık vasi olmak istemeyen vasinin görevinin kaldırılması istemi hakkında karar vermeye, kısıtlama kararını veren vesayet makamı yetkilidir

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlanmış ve kendisine vasi atanmıştı. Vasi, artık vasi olmak istemediğini belirterek vasiliğinin kaldırılmasını istemiştir. Mahkeme kısıtlının yerleşim yerinin başka bir ilde olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme de yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Yumurtalık Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı ve kısıtlı veya vasinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadığından konu ile ilgili karar vermekte Yumurtalık Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin görevi bırakma isteminin ele alınacağı yeri gösterir. Daire, vesayet makamınca 412. maddeye göre verilmiş bir yerleşim yeri değişikliği izni ve bu yönde bir talep bulunmadığından, vasinin değiştirilmesi istemi hakkında karar vermeye kısıtlama kararını veren vesayet makamının yetkili oldu-

ğunu belirtmiştir. İstem sonuçlanıncaya kadar vasi, yerine başkası atanıncaya kadar görevini yerine getirmekle yükümlüdür (TMK m. 481).

6 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/8818 · K. 2018/737

Vasi atanan eşin kaçınma talebini yasal koşullar bulunmadığı için reddeden denetim makamı kararı kesindir; bu karar temyiz edilemez

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve kendisine eşi vasi olarak atandı. Eş, vasilik görevini kabul etmediğini belirterek karara itiraz etmiştir. Vesayet makamı itirazı reddederek dosyayı denetim makamına göndermiştir; denetim makamı da vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle talebi reddetmiştir. Eş bu kararı temyiz etmiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesinde vasinin şahsına-sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına ait bulunduğu; 488. maddesinde ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğu hükme bağlandığından; vasi adayı tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasilik görevinden kaçınma niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, kaçınma talebi reddedildiğinde vasiliğin sürdüğünü gösterir. Denetim makamı, vasi atanan eşin talebini vasilikten kaçınmanın yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle reddetmiş; Daire, denetim makamının bu konudaki kararının kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir. Kaçınma süreci boyunca eş, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlü kalmıştır (TMK m. 488).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 424:** Denetim makamının kararı.
- **TMK m. 425:** Görevin verilmesi.
- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.
- **TMK m. 481:** Engelin veya kaçınma sebebinin ortaya çıkması.
- **TMK m. 482:** Göreve devam zorunluluğu.

MADDE

424

B. Atama usulü
IV. Kaçınma ve itiraz
3. Karar

KANUN METNİ

(1) Denetim makamı, vereceği kararı vasiliğe atanmış olan kimseye ve vesayet makamına bildirir.
(2) Vasiliğe atananın görevden alınması hâlinde vesayet makamı, hemen yeni bir vasi atar.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 424, kaçınma ve itiraz sürecinin son aşamasını düzenler. Vesayet makamının yerinde görmediği kaçınma veya itiraz üzerine karar veren **denetim makamı**, kararını **vasiliğe atanmış olan kimseye ve vesayet makamına bildirir.** Denetim makamı vasiliğe atananın görevden alınmasına karar verirse **vesayet makamı hemen yeni bir vasi atar.** Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir (TMK m. 488); Yargıtay, denetim makamının kararıyla vasilik sıfatı kaldırılan küçüğe vesayet makamının başka bir vasi ataması gerektiğini belirtmiştir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 374. maddesini karşılar; "asliye mahkemesi" yerine "denetim makamı", "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimleri kullanılmıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Denetim makamı	Vesayet makamının yerinde görmediği kaçınma ve itirazları karara bağlayan asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Vesayet makamı	Vasiyi atayan ve vesayeti yürüten sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Bildirim	Denetim makamının kararının vasiliğe atanmış kişiye ve vesayet makamına iletilmesi.
Görevden alınma	Denetim makamının kaçınmayı veya itirazı kabul ederek atanan kişinin vasiliğini sona erdirmesi.

1 Yargıtay 18. HD, 22.12.2014, E. 2014/17070, K. 2014/18811.

Kesinlik | Denetim makamının itiraz üzerine verdiği kararın başka bir kanun yoluna götürülememesi (TMK m. 488).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 424- Yürürlükteki Kanunun 374 üncü maddesini karşılamaktadır. Arılaştırılmak ve "asliye mahkemesi" yerine "denetim makamı", "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimleri kullanılmak suretiyle yeniden kaleme alınmıştır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 143*

Tasarının 424. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 463).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 374. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Mahkemei asliye, kararını vasiye ve sulh mahkemesine tebliğ eder. Vasi mazur görülmüş ise sulh mahkemesi, derhal yeni bir vasi tayin eder.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 374 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 374	4721 sayılı Kanun m. 424
Karar veren	Asliye mahkemesi	Denetim makamı
Bildirim	Vasiye ve sulh mahkemesine tebliğ	Vasiliğe atanmış olan kimseye ve vesayet makamına bildirim
Yeni vasi	Vasi mazur görülmüşse sulh mahkemesi derhal yeni vasi tayin eder	Vasiliğe atanan görevden alınırsa vesayet makamı hemen yeni vasi atar

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 424. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Karar veren	Denetim makamı	TMK m. 424
Bildirim	Vasiliğe atanmış olan kimseye ve vesayet makamına	TMK m. 424

Konu	Kural	Dayanak
Görevden alma sonucu	Vesayet makamı hemen yeni bir vasi atar	TMK m. 424
Önceki aşama	Vesayet makamı kaçınma veya itirazı yerinde görmezse durumu bildirir	TMK m. 422
Ara dönem	Atanan kişi yerine başkası atanıncaya kadar görevini sürdürür	TMK m. 423
Kesinlik	Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir	TMK m. 488
Kaynak	743 m. 374	Gerekçe, s. 143

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 374. maddesini karşılamaktadır; **arılaştırılarak** ve **"asliye mahkemesi" yerine "denetim makamı", "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı"** deyimleri kullanılarak yeniden kaleme alınmıştır. Tasarının 424. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 463). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, denetim makamının kararını hem **vasiliğe atanmış kişiye** hem de **vesayet makamına** bildirmesidir. İkinci nokta, atanan kişinin görevden alınması hâlinde vesayet makamının **beklemeden yeni bir vasi ataması** gerektiğidir. Üçüncü nokta, denetim makamının itiraz üzerine verdiği kararın **kesin** olması, bu karara karşı temyiz yoluna gidilememesidir.[2]

II. Denetim Makamının Kararı ve Bildirimi

- **Önceki aşama:** Vesayet makamı kaçınma veya itirazı yerinde görmezse durumu denetim makamına bildirir.
- **Karar:** Denetim makamı kaçınma veya itiraz hakkında karar verir.
- **Bildirim:** Karar, vasiliğe atanmış kişiye ve vesayet makamına bildirilir.

Vesayet makamı, vasilikten kaçınma veya itiraz sebebini yerinde görmediği takdirde bu konudaki görüşü ile birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirir (TMK m. 422). 424. madde bu aşamadan sonrasını düzenler: denetim makamı vereceği kararı vasiliğe atanmış olan kimseye ve vesayet makamına bildirir. Bildirim, hem atanan kişinin görevinin sürüp sürmeyeceğini öğrenmesini hem de vesayet makamının gerekli işlemleri yapmasını sağlar. 2

Kaçınma veya itiraz sonuçlanıncaya kadar atanan kişi, yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirmekle yükümlüdür (TMK m. 423). 3

2 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/8266, K. 2018/743.

Eski Kanun da asliye mahkemesinin kararını vasiye ve sulh mahkemesine tebliğ edeceğini öngörüyordu.

III. Görevden Alma Hâlinde Yeni Vasi

- **Kural:** Atanan kişi görevden alınırsa vesayet makamı hemen yeni vasi atar.
- **Vasisiz kalma:** Vesayet altındaki kişinin vasisiz kalmaması amaçlanır.
- **Önceki vasi:** Görevi sona erdirilmeden ikinci bir vasi atanamaz.

4 Denetim makamı kaçınmayı veya itirazı yerinde görerek vasiliğe atananı görevden alırsa, vesayet makamı hemen yeni bir vasi atar. Yargıtay, denetim makamının itirazı kabul ederek anneannenin vasilik sıfatını kaldırdığı ve küçüğün vasisiz kaldığı bir dosyada, mahkemenin denetim makamı kararını da değerlendirerek küçüğe başka bir vasi ataması gerektiğini belirtmiş ve istemi usulden reddeden hükmü bozmuştur.[3]

5 Vesayet makamı kaçınma sebebini kendisi yerinde görürse de yeni bir vasi atar (TMK m. 422). Kaçınma nedenleri yerinde görülen vasinin yerine vesayet makamınca bir avukatın atandığı ve hükümlünün yeni vasiye itirazının denetim makamınca reddedildiği bir dosyada, denetim makamının kararının kesin olduğu kabul edilmiştir.[4] Buna karşılık kaçınma talebinde bulunan eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanmasının doğru olmadığı belirtilmiştir.[5]

IV. Kararın Kesinliği

- **Kesin karar:** Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir.
- **Temyiz:** Bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu reddedilir.
- **Kapsam:** Vasinin, kısıtlının ve diğer ilgililerin başvuruları.

6 İlgililer vesayet makamının kararlarına karşı tebliğ gününden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir; denetim makamı gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı kesin karara bağlar (TMK m. 488). Yargıtay, hükümlüye vasi atanan babanın kaçınma talebini reddeden denetim makamı kararının kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir.[6]

7 Kısıtlının, vasinin işlerinin çokluğu nedeniyle görevden alınması istemini reddeden denetim makamı kararı için de aynı sonuca varılmıştır.[7] Hükümlü ergin çocuğun babası yerine annesinin velayeti altında bırakılmasına ilişkin karara yapılan itiraz denetim makamınca reddedildiğinde de temyiz istemi reddedilmiştir.[8]

3 Yargıtay 18. HD, 22.12.2014, E. 2014/17070, K. 2014/18811.
4 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/8266, K. 2018/743.
5 Yargıtay 18. HD, 21.02.2013, E. 2013/911, K. 2013/2273.
6 Yargıtay 8. HD, 06.12.2017, E. 2017/7463, K. 2017/16274.
7 Yargıtay 8. HD, 05.10.2017, E. 2017/2801, K. 2017/12295.
8 Yargıtay 8. HD, 25.01.2018, E. 2017/8934, K. 2018/1474.

V. Yeni Vasinin Göreve Başlaması

- **Kesinleşme:** Atama kararı kesinleşince vasi göreve başlar.
- **Vesayet makamı:** Göreve başlama için gerekli işlemleri yapar.
- **Kaçınma hakkı:** Yeni vasi de kaçınma hakkını on gün içinde kullanabilir.

Yeni vasinin atanmasıyla süreç yeniden başlar: atama kararı yeni vasiye tebliğ edilir ve yeni vasi de kaçınma hakkını tebliğden başlayarak on gün içinde kullanabilir (TMK m. 421). Görev süresi dolan vasinin yerine atanan kişinin kaçınma sebeplerinin önce vesayet makamında incelenmesi gerektiği kabul edilmiştir.[9] Atama kararı kesinleşince vesayet makamı vasinin göreve başlaması için gerekli işlemleri yapar (TMK m. 425). 8

UYGULAMA NOTU

Kaçınma talebinde bulunan veya atamasına itiraz edilen vasi, denetim makamının kararı kendisine ve vesayet makamına bildirilinceye kadar vasilik görevlerini sürdürmelidir (TMK m. 423). **Eşin veya bir yakının vasisi görevden alınmışsa**, vesayet makamının hemen yeni bir vasi ataması takip edilmelidir; kişinin vasisiz kalmaması gerekir. **Denetim makamının kararı kesin** olduğundan itiraz ve deliller bu aşamadan önce eksiksiz sunulmalıdır (TMK m. 488).

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
22.12.2014 · E. 2014/17070 · K. 2014/18811

Denetim makamı itirazı kabul ederek vasinin vasilik sıfatını kaldırmışsa, vasisiz kalan küçüğe vesayet makamının başka bir vasi ataması gerekir

Vesayet makamının bir küçüğe anneannesini vasi atamasına yapılan itiraz denetim makamınca kabul edilmiş ve anneannenin vasilik sıfatı kaldırılmıştı; küçüğün başka bir vasisi yoktu. Davacı, denetim makamının kararı doğrultusunda küçüğe bir yakınının vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme, aynı konuda başka mahkemelerde derdest davalar bulunduğu gerekçesiyle istemi usulden reddetmiştir.

> *TMK' nın 424. madde gereğince ise vasiliğe atananın görevden alınması halinde vesayet makamı, hemen yeni bir vasi atar.*

DEĞERLENDİRME Karar, 424. maddenin ikinci fıkrasını doğrudan uygular. Daire, kaçınma ve itirazları inceleme görevinin önce vesayet makamına, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamına ait olduğunu hatırlatmış; vasiliğe atananın görevden alınması hâlinde vesayet makamının hemen yeni bir vasi atayacağını belirtmiştir. Denetim makamının kararıyla anneannenin vasilik sıfatı kaldırıldığından ve küçüğün vasisi bulunmadığından, mahkemenin denetim makamı kararını da

9 Yargıtay 2. HD, 24.11.2011, E. 2011/7192, K. 2011/19661.

değerlendirerek başka bir vasi ataması gerekirken istemi reddetmesi doğru görülmemiş ve hüküm bozulmuştur (TMK m. 419).

2 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/8266 · K. 2018/743

Kaçınma sebepleri yerinde görülen vasinin yerine vesayet makamınca atanan yeni vasiye yapılan itirazı reddeden denetim makamı kararı kesindir

Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve kendisine vasi atandı. Vesayet makamı vasinin kaçınma nedenlerini yerinde görerek bir avukatı yeni vasi olarak atamıştır. Hükümlü yeni vasiyi kabul etmediğini belirterek itiraz etmiştir; denetim makamı itirazı yasal koşulları bulunmadığı gerekçesiyle reddetti ve hükümlü kararı temyiz etmiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesinde vasinin şahsına-sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına ait bulunduğu; 488. maddesinde ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğu hükme bağlandığından; kısıtlı adayı tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince vasinin şahsına itiraz niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, kaçınma sonrasında yeni vasi atanması sürecini ve bu sürecin nerede sona erdiğini gösterir. Vesayet makamı kaçınma nedenlerini yerinde görerek yeni bir vasi atamış, yeni vasiye yapılan itiraz denetim makamına gönderilmiş ve reddedilmiştir. Daire, hükümlünün temyiz dilekçesini vasinin şahsına itiraz olarak nitelendirmiş, denetim makamının bu konudaki kararının 488. madde uyarınca kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir (TMK m. 422).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2011 · E. 2011/7192 · K. 2011/19661

Görev süresi dolan vasinin görevden alınması üzerine vesayet makamı yeni vasi atar; yeni vasinin kaçınma sebepleri önce vesayet makamında incelenir

Görev süresinin dolduğunu ileri süren vasi görevden alınmasını istemiştir; vesayet makamı istemi kabul ederek kısıtlıya kardeşini yeni vasi olarak atamıştır. Yeni vasi, vasilik görevinden kaçınma sebeplerini ileri sürerek kararı temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince; vasiliğe atanan kişi, bu durumun kendisine tebliğinden itibaren on gün içinde kaçınma hakkının kullanabilir. Vesayet makamı kaçınma sebeplerini yerinde görürse, yeni bir vasi atar, yerinde*

görmediği takdirde , bu konudaki görüşüyle birlikte gerekli kararı vermek üzere durumu denetim makamına bildirir.

DEĞERLENDİRME Karar, vasinin görevden alınmasından sonra yeni vasi atanmasının ve yeni vasinin kaçınmasının izleyeceği yolu gösterir. Vesayet makamı görev süresi uzatılmayan vasiyi görevden alarak yeni vasi atamıştır. Daire, yeni vasinin kaçınma hakkını tebliğden başlayarak on gün içinde kullanabileceğini, vesayet makamının kaçınma sebeplerini yerinde görürse yeni bir vasi atayacağını, görmezse durumu denetim makamına bildireceğini belirtmiş ve temyiz dilekçesini görev yönünden reddederek dosyayı geri çevirmiştir (TMK m. 422).

4 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
21.02.2013 · E. 2013/911 · K. 2013/2273

Kaçınma talebinde bulunan eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanamaz; talep yetkili vesayet makamında incelenir

Hükümlü bir kişi 407. madde uyarınca kısıtlandı ve eşi vasi olarak atandı. Eş vasilikten kaçınma talebinde bulunmuştur; vesayet makamı yetkisizlik kararıyla dosyayı başka bir mahkemeye göndermiştir. Bu mahkeme dosyayı aynı kişi hakkında açılan başka bir davayla birleştirerek hükümlüye yeni bir vasi atamıştır.

> *Hükümlü Hendek Sulh Hukuk Mahkemesi'nin kararı ile kısıtlandığına ve yerleşim yerinin değiştirilmesi hakkında bu yer mahkemesince de bir karar verilmediğine göre, vesayet makamı Hendek'tir. Bu yetki kesin ve kamu düzenine ilişkindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yeni vasinin ancak önceki vasinin görevi sona erdirildikten sonra atanabileceğini gösterir. Daire, kısıtlama kararını veren ve yerleşim yeri değişikliğine karar vermemiş olan mahkemenin vesayet makamı olduğunu, bu yetkinin kesin ve kamu düzenine ilişkin bulunduğunu belirtmiştir. Eşin vasiliği kaldırılmadan hükümlüye ikinci bir vasi atanmasının doğru olmadığı da açıklanarak hüküm bozulmuştur. Vasiliğe atananın görevden alınması hâlinde yeni vasiyi atamak vesayet makamının görevidir (TMK m. 411).

5 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
06.12.2017 · E. 2017/7463 · K. 2017/16274

Hükümlüye vasi atanan babanın kaçınma talebini reddeden denetim makamı kararı kesindir; bu karara karşı temyiz yoluna gidilemez

Hükümlülük sebebiyle kısıtlanan kişiye babası vasi olarak atandı. Babanın atamaya karşı verdiği dilekçe vasiliğe itiraz olarak değerlendirilmiştir; vesayet makamı itirazı reddederek dosyayı denetim makamına gönderdi, denetim makamı da itirazı reddetmiştir. Baba kararı temyiz etmiştir.

> *Vasinin temyizi, vasilikten kaçınmaya yöneliktir. İtiraz, denetim makamınca değerledirilmiş ve reddedilmiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 422.*

maddesinde, vasinin şahsına-sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına ait bulunduğu; 488. maddesinde ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğu hükme bağlandığından; vasi tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince vasilikten kaçınma niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE,...

DEĞERLENDİRME Karar, 424. maddedeki denetim makamı kararının vasi yönünden sonucunu gösterir. Daire, babanın temyiz dilekçesini vasilikten kaçınma niteliğinde saymış; kaçınma talebinin denetim makamınca incelenip reddedildiğini, 488. maddeye göre denetim makamının itiraz üzerine verdiği kararın kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir. Denetim makamının kaçınma talebini reddetmesiyle baba vasi olarak kalmıştır (TMK m. 488).

6 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
05.10.2017 · E. 2017/2801 · K. 2017/12295

Kısıtlının, vasinin işlerinin çokluğu nedeniyle görevden alınması istemini reddeden denetim makamı kararı kesindir

Hükümlü bir kişiye vasi atandı. Kısıtlı, vasinin işlerinin çokluğu nedeniyle vasilik görevinin kaldırılmasını istemiştir; vesayet makamı itirazı reddederek dosyayı denetim makamına gönderdi, denetim makamı da itirazı reddetmiştir. Kısıtlı kararı temyiz etmiştir.

> *İtiraz, denetim makamınca değerledirilmiş ve reddedilmiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 422. Maddesinde yasal danışmanın şahsına-sıfatına karşı yapılan itirazları veya vasinin-yasal danışmanın ileri sürdüğü kaçınma sebeplerini (özürleri) inceleme görevinin öncelikle vesayet makamı olan Sulh Hukuk Mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamına ait bulunduğu; 488. maddesinde ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğu hükme bağlandığından; kısıtlı tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe Türk Medeni Kanununun 422. maddesi gereğince vasinin şahsına itiraz niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet altındaki kişinin kendisinin de vasiye itiraz edebildiği bir dosyada denetim makamı kararının niteliğini gösterir. Daire, kısıtlının temyizini atanan vasinin şahsına itiraz olarak nitelendirmiş; itirazın denetim makamınca değerlendirilip reddedildiğini ve bu kararın 488. madde uyarınca kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir (TMK m. 422).

7 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
25.01.2018 · E. 2017/8934 · K. 2018/1474

Hükümlü ergin çocuğun babası yerine annesinin velayeti altında bırakılmasına ilişkin karara itirazı reddeden denetim makamı kararı kesindir

Ceza infaz kurumunun ihbarı üzerine hükümlü bir ergin, hapis hâli sona erinceye kadar kısıtlanarak babasının velayeti altında bırakılmıştır. Kısıtlının itirazı üzerine babanın velayeti kaldırılarak kısıtlı annesinin velayeti altına alındı. Kısıtlı bu karara da itiraz etmiştir; vesayet makamı itirazı yerinde görmeyerek dosyayı denetim makamına gönderdi, denetim makamı itirazı reddetmiştir.

> *Kısıtlı tarafından dilekçeler verilmiş ise de, bu dilekçeler Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasinin şahsına itiraz niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, 424. maddedeki sürecin velayet altında bırakılan kısıtlı yönünden de işlediğini gösterir. Kısıtlı, önce babasının, sonra annesinin velayeti altında bırakılmasına itiraz etmiştir. Daire, kısıtlının dilekçelerini vasinin şahsına itiraz niteliğinde saymış; itirazın denetim makamınca incelenip karara bağlandığını ve bu kararın kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir (TMK m. 419).

8 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
05.12.2017 · E. 2017/6914 · K. 2017/16142

Kısıtlının vasinin şahsına itirazı denetim makamınca reddedilmişse, bu karara karşı yapılan temyiz başvurusu reddedilir

Ceza infaz kurumunun ihbarı üzerine hükümlü bir kişi hapis hâli sona erinceye kadar kısıtlandı ve kendisine vasi atandı. Kısıtlının vasinin şahsına itirazı vesayet makamınca denetim makamına gönderilmiştir; denetim makamı itirazı reddetmiştir. Kısıtlının temyiz itirazı da mahkemece süreden reddedildi ve kısıtlı bu kararı temyiz etmiştir.

> *Kısıtlı tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince vasinin şahsına itiraz niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, denetim makamı kararının kesinliğinin temyiz sürecine etkisini gösterir. Daire, kısıtlının temyiz dilekçesini vasinin şahsına itiraz niteliğinde saymış; itirazın denetim makamınca incelenip reddedildiğini ve 488. madde uyarınca bu kararın kesin olduğunu belirterek temyiz istemini reddetmiştir. Denetim makamı vereceği kararı vasiliğe atanmış olan kimseye ve vesayet makamına bildirir (TMK m. 488).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 423:** Geçici görev.
- **TMK m. 425:** Görevin verilmesi.
- **TMK m. 397:** Kamu vesayeti.
- **TMK m. 488:** Vesayet makamı kararlarına itiraz.
- **TMK m. 483:** Vasinin görevden alınma sebepleri.

MADDE

425

B. Atama usulü
V. Görevin verilmesi

KANUN METNİ

Atama kararı kesinleşince vesayet makamı vasinin göreve başlaması için gerekli işlemleri yapar.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 425, vasinin göreve başlama anını düzenler. Atama kararı **kesinleşince** vesayet makamı vasinin **göreve başlaması için gerekli işlemleri yapar.** Kesinleşme, kaçınma ve itiraz sürecinin de dayanağıdır: Yargıtay'a göre denetim makamı ancak atama kararı kesinleşmişse atananın sıfatına ilişkin itirazları ve kaçınma sebeplerini inceleyip kesin olarak karara bağlayabilir.[1] Kısıtlanması istenen kişi adına görülen davalarda da vesayet kararının kesinleşmesi beklenir. Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 375. maddesini karşılar; kenar başlığı İsviçre Medeni Kanunu'ndaki aslına uygun olarak **"Görevin verilmesi"** olmuş, "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimi kullanılmıştır ve hüküm değişikliği yoktur.

TEMEL KAVRAMLAR

Kesinleşme	Atama kararına karşı kanun yollarının tükenmesi veya kullanılmaması sonucu kararın değiştirilemez hâle gelmesi.
Görevin verilmesi	Kesinleşen atama kararı üzerine vesayet makamının vasinin göreve başlaması için gerekli işlemleri yapması.
Bekletici sorun	Bir davanın sonucunun başka bir davanın sonucuna bağlı olması nedeniyle o davanın sonucunun beklenmesi.
Temsil kayyımı	Yasal temsilciyle menfaat çatışması bulunan bir işte kısıtlıyı temsil etmek üzere atanan kayyım (TMK m. 426).
Devir ve teslim	Eski Kanun'da tayinin kesinleşmesiyle sulh mahkemesi aracılığıyla vasiye yapılan işlem.

1 Yargıtay 2. HD, 16.05.2011, E. 2010/19715, K. 2011/8468.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 425- Yürürlükteki Kanunun 375 inci maddesini karşılamaktadır. Maddenin kenar başlığı İsviçre Medenî Kanununun 391 inci maddesindeki aslıyla uyumlu olmak üzere "Görevin verilmesi" şeklinde değiştirilmiştir. Maddedeki "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimi kullanılmıştır. Hüküm değişikliği yoktur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 143*

Tasarının 425. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 463).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 375. maddeydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Tayin kat'ileşince sulh mahkemesi marifetiyle vasiye devir ve teslim muamelesi yapılır.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 375 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 375	4721 sayılı Kanun m. 425
Kenar başlığı	Devir ve teslim	Görevin verilmesi
Koşul	Tayinin kesinleşmesi	Atama kararının kesinleşmesi
İşlem	Sulh mahkemesi aracılığıyla devir ve teslim	Vesayet makamı göreve başlama için gerekli işlemleri yapar

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 425. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Koşul	Atama kararının kesinleşmesi	TMK m. 425
Görevli makam	Vesayet makamı	TMK m. 425
İşlem	Vasinin göreve başlaması için gerekli işlemler	TMK m. 425
Kesinleşmeden önce	Atanan kişi kaçınabilir, ilgililer itiraz edebilir	TMK m. 422
Ara dönem	Atanan kişi yerine başkası atanıncaya kadar görevini sürdürür	TMK m. 423
Göreve başlayan vasi	Kısıtlıyı bütün hukuki işlemlerinde temsil eder	TMK m. 448

Konu	Kural	Dayanak
Kaynak	743 m. 375	Gerekçe, s. 143

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 375. maddesini karşılamaktadır. 1
Maddenin **kenar başlığı**, İsviçre Medeni Kanunu'nun 391. maddesindeki aslıyla uyumlu olmak üzere **"Görevin verilmesi"** şeklinde değiştirilmiş; maddedeki **"sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı"** deyimi kullanılmıştır. **Hüküm değişikliği yoktur.** Tasarının 425. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 463).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, vasinin göreve başlamasının **atama kararının kesinleşmesine** bağlanmasıdır. İkinci nokta, kesinleşmenin kaçınma ve itiraz sürecini de etkilemesi; denetim makamının kararının ancak atama kararı kesinleştikten sonra **kesinlik** kazanmasıdır. Üçüncü nokta, kısıtlı adına görülen davalarda vesayet kararının kesinleşmesinin **beklenmesi** ve taraf teşkilinin vasi aracılığıyla sağlanmasıdır.[2]

II. Kesinleşme ve Göreve Başlama

- **Koşul:** Atama kararı kesinleşmelidir.
- **Vesayet makamı:** Göreve başlama için gerekli işlemleri yapar.
- **Sonuç:** Vasi, kısıtlıyı bütün hukuki işlemlerinde temsil etmeye başlar.

1. madde, vasi atama sürecinin son adımını düzenler: atama kararı kesinleşince vesayet makamı vasinin göreve başlaması için gerekli işlemleri yapar. Kesinleşmeden önce atama kararı vasiye tebliğ edilir (TMK m. 421), atanan kişi kaçınabilir ve ilgililer itiraz edebilir (TMK m. 422); bu süreçte atanan kişi yerine bir başkası atanıncaya kadar vasiye ait görevleri yerine getirir (TMK m. 423). Göreve başlayan vasi, vesayet dairelerinin yetkilerine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla vesayet altındaki kişiyi bütün hukuki işlemlerinde temsil eder (TMK m. 448).

Eski Kanun, tayin kesinleşince sulh mahkemesi aracılığıyla vasiye "devir ve teslim muamelesi" yapılacağını öngörüyordu. Gerekçeye göre yeni metin, İsviçre Medeni Kanunu'ndaki aslına uygun olarak "Görevin verilmesi" kenar başlığını almış ve "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimini kullanmıştır; hüküm değişikliği yoktur. 2

2 Yargıtay 1. HD, 27.05.2010, E. 2010/5255, K. 2010/5998.

III. Kesinleşmenin Kaçınma ve İtiraz Sürecine Etkisi

- **Denetim makamı:** Atama kararı kesinleşmişse sıfata itirazı ve kaçınmayı kesin karara bağlar.
- **Kesinleşmeden önce:** Denetim makamının kararı kesinlik kazanmaz.
- **Temyiz:** Atama kararının esasına ilişkin itirazlar kanun yolunda incelenir.

3 Yargıtay, kamu vesayetinde denetim makamının ancak atama kararının kesinleşmiş olması hâlinde atananın sıfatına ilişkin itirazları ve ileri sürülen kaçınma sebeplerini inceleyip karara bağlayabileceğini belirtmiştir.[3] Atama kararı henüz kesinleşmeden veya bu karara yönelik temyiz itirazları sonuçlanmadan denetim makamının verdiği kararın kesinlik kazanmayacağı ve kanun yolu denetimine engel olmayacağı da aynı kararda kabul edilmiştir. Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir (TMK m. 488).

IV. Kısıtlı Adına Görülen Davalarda Kesinleşmenin Beklenmesi

- **Temsil:** Hukuki ehliyeti bulunmayan kişi adına dava vasi aracılığıyla yürütülür.
- **Bekletici sorun:** Derdest vesayet davasının sonucu beklenir.
- **Menfaat çatışması:** Vasi davanın karşı tarafıysa temsil kayyımı atanır.

4 Kısıtlanması istenen kişi adına veya aleyhine görülen davalarda vesayet kararının kesinleşmesi, kişinin davada kim tarafından temsil edileceğini belirler. Yargıtay, tapu iptali davasında davalı eşin kısıtlıya vasi atandığı bir dosyada vasiliğin kesinleşmesinin beklenmesi, kesinleşirse dava yönünden temsil kayyımı atanması ve taraf teşkili sağlandıktan sonra işin esasının incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.[4]

5 Taraflardan biri hakkında derdest vesayet davası bulunan bir ortaklığın giderilmesi davasında, mahkemenin vesayet davasının kesinleşmesini bekletici sorun yapması gerektiği kabul edilmiştir.[5] Davayla ilgili vesayet dosyası kesinleşmeden temyiz incelemesi yapılmayarak dosyanın kesinleşmenin beklenmesi için geri çevrildiği de görülmektedir.[6]

V. Dava Şartının Kesinleşmeyle Tamamlanması

- **Tamamlanabilir dava şartı:** Kanuni temsil eksikliği yargılama sırasında giderilebilir.
- **Vasi kimliği:** Atanacak vasinin davayı açan kişi olması gerekmez.
- **Acele işler:** Vasi atanıncaya kadar hâkim gerekli önlemleri alabilir.

3 Yargıtay 2. HD, 16.05.2011, E. 2010/19715, K. 2011/8468.
4 Yargıtay 1. HD, 27.05.2010, E. 2010/5255, K. 2010/5998.
5 Yargıtay 6. HD, 18.03.2013, E. 2013/3163, K. 2013/4642.
6 Yargıtay 1. HD, 16.11.2012, E. 2012/15003, K. 2012/13138.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, vasi tayininin gecikmeksizin yapılması gerekmekle birlikte uygulamada zaman alabildiğini, bu süreçte acele işler için hâkimin gerekli önlemleri re'sen alabileceğini ve kısıtlanması istenen kişi adına açılan davada vesayet davasının sonucunun beklenmesi gerektiğini belirtmiştir.[7] Vesayet kararı kesinleşip atanan vasi davayı takip ettiğinde dava şartının tamamlanacağı, vesayet altına alınan kişiye atanacak vasinin davayı açan kişi olmasının zorunlu olmadığı da kabul edilmiştir.[8] 6

UYGULAMA NOTU

Vasi olarak atanan kişi, atama kararının kesinleştiğini ve vesayet makamının göreve başlaması için gerekli işlemleri yaptığını takip etmelidir (TMK m. 425). **Bir yakın adına dava açılmışsa ve vesayet davası sürüyorsa**, mahkemenin vesayet davasının kesinleşmesini beklemesi istenmeli; kesinleşince vasinin davayı takip etmesi sağlanmalıdır. **Karşı taraf, davacının vesayetindeki kişiyse**, o dava için temsil kayyımı atanması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 426).

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
16.05.2011 · E. 2010/19715 · K. 2011/8468

Denetim makamı ancak atama kararı kesinleşmişse atananın sıfatına ilişkin itirazları ve kaçınma sebeplerini inceleyebilir; aksi hâlde verdiği karar kesinlik kazanmaz

Sulh hukuk mahkemesi, bir mirasçının miras payını temsil etmek üzere kayyım atamıştır. Kendisine kayyım atanan mirasçı, hem kararın esasına hem de atanan kayyımın şahsına itiraz etmiştir; dosya denetim makamına gönderildi ve denetim makamı kayyımın şahsına yönelik itirazı reddetmiştir. Mirasçı bu kararı da temyiz etmiştir.

> *Kamu vesayetinde denetim makamı, ancak atama kararının kesinleşmiş olması halinde atananın sıfatına ilişkin itirazları ve ileri sürülen kaçınma sebeplerini inceleyip karara bağlayabilir. (TMK. m.422) Bu halde denetim makamının verdiği kararlar "kesin" niteliktedir. Kayyım atanmasına ilişkin vesayet makamınca verilen karar henüz kesinleşmeden veya bu karara yönelik temyiz itirazları Yargıtay'ca incelenip sonuca bağlanmadan denetim makamının görevi başlamaz ve böyle bir durumda "sıfata itirazı" ya da "kaçınma sebeplerini" incelemesi ve sonuçlandırması, tesis ettiği karara "kesinlik" vasfını vermez ve kanun yolu denetimine engel olmaz.*

7 Yargıtay HGK, 02.11.2022, E. 2020/465, K. 2022/1416.
8 Yargıtay 1. HD, 14.04.2021, E. 2020/1275, K. 2021/2240.

DEĞERLENDİRME Karar, 425. maddedeki kesinleşme aşamasının kaçınma ve itiraz sürecindeki önemini gösterir. Daire, vesayet makamının atama kararının esasına yönelik temyiz itirazlarını inceleme görevinin Yargıtay'a ait olduğunu, denetim makamının ancak atama kararı kesinleşmişse atananın sıfatına ilişkin itirazları ve kaçınma sebeplerini inceleyip kesin olarak karara bağlayabileceğini belirtmiştir. Atama kararı kesinleşmeden veya temyiz itirazları sonuçlanmadan denetim makamının verdiği kararın kesinlik kazanmayacağı ve kanun yolu denetimine engel olmayacağı açıklanarak her iki karar da bozulmuştur. Vasi hakkındaki hükümler, aksi belirtilmedikçe kayyım hakkında da uygulanır (TMK m. 403).

2 **YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ**
27.05.2010 · E. 2010/5255 · K. 2010/5998

Tapu iptali davasında davalı eş kısıtlının vasisi olarak atanmışsa vasiliğin kesinleşmesi beklenmeli, ardından davada temsil kayyımı atanmalıdır

Taşınmazı devreden kişinin ehliyetsizliğine dayanılarak tapu iptali ve tescil davası açılmıştır. Yargılama sırasında devreden kişiye eşi olan davalı vasi olarak atandı; davacı bu vasi atama kararını da temyiz ettiğini bildirmiştir.

> *Kural olarak, hukuksal ehliyeti bulunmayan kişi adına dava, atanan vasi aracılığıyla yürütülür. O halde vasilik durumunun kesinleşmesinin beklenmesi, davalının vasiliğinin kesinleşmesi halinde eldeki dava yönünden Türk Medeni Kanununun 426.maddesi hükmünce temsil kayyımı tayini cihetine gidilmesi, böylece taraf teşkili sağlandıktan sonra işin esasının incelenmesi gerekeceği de açıktır.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi atama kararının kesinleşmesinin görülmekte olan davalara etkisini gösterir. Daire, hukuki ehliyeti bulunmayan kişi adına davanın atanan vasi aracılığıyla yürütüleceğini, bu nedenle vasiliğin kesinleşmesinin beklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Davalı eşin vasiliği kesinleşirse, dava yönünden kısıtlı ile vasisi arasında menfaat çatışması bulunduğundan 426. madde uyarınca temsil kayyımı atanması ve taraf teşkili sağlandıktan sonra işin esasının incelenmesi gerektiği açıklanmıştır (TMK m. 426).

3 **YARGITAY (KAPATILAN) 6. HUKUK DAİRESİ**
18.03.2013 · E. 2013/3163 · K. 2013/4642

Taraflardan biri hakkında derdest vesayet davası varsa, mahkeme vesayet davasının kesinleşmesini bekletici sorun yapmalıdır

Banka mevduatı üzerindeki elbirliği mülkiyetinin paylı mülkiyete çevrilmesi davasında davalılar, davacının ayırt etme gücü ve fiil ehliyeti bulunmadığını ve hakkında derdest bir vesayet davası olduğunu ileri sürmüştür. Vesayet davasında kısıtlama istemi reddedilmiş, karar temyiz edilmişti; mahkeme bu davanın sonucunu beklemeden hüküm kurmuştur.

> *Bir davada taraf olarak yer alan kişinin fiil ehliyetinin bulunması zorunludur. Bu durumda mahkemenin vesayet davasının kesinleşmesini bekletici mesele*

yapması gerekirken eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir.

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet davasının kesinleşmesinin başka davalar üzerindeki etkisini gösterir. Daire, dava ve taraf ehliyetinin kamu düzenine ilişkin olduğunu, bir davada taraf olarak yer alan kişinin fiil ehliyetinin bulunmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Kısıtlama istemi reddedilmiş olsa da karar temyiz edilmiş ve vesayet davası derdest olduğundan, mahkemenin bu davanın kesinleşmesini bekletici sorun yapması gerektiği açıklanarak hüküm bozulmuştur (TMK m. 419).

4 **YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ**
16.11.2012 · E. 2012/15003 · K. 2012/13138

Davayla ilgili vesayet dosyası kesinleşmeden temyiz incelemesi yapılmaz; dosya kesinleşmenin beklenmesi için geri çevrilir

Tapu iptali ve tescil davasında verilen karar temyiz edilmiştir. Davayla ilgili bir vesayet dosyası sulh hukuk mahkemesinde görülüyordu ve henüz kesinleşmemişti.

> *Kadıköy 2. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2011/980 sayılı vesayet dosyasının kesinleşmesinin beklenmesi ve kesinleştiği takdirde mahkemesinden getirtilerek evraka eklenmesi, ondan sonra gönderilmesi için de dosyanın yerel mahkemesine GERİ ÇEVRİLMESİNE,...*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet dosyasının kesinleşmesinin başka bir davanın temyiz incelemesine etkisini gösterir. Daire, vesayet dosyasının kesinleşmesinin beklenmesini, kesinleştiği takdirde dosyanın getirtilerek evraka eklenmesini ve ancak bundan sonra dosyanın temyiz incelemesi için gönderilmesini istemiştir. Vesayet kararının kesinleşmesi, kişinin davada kim tarafından temsil edileceğini belirler (TMK m. 421).

5 **YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ**
14.04.2021 · E. 2020/1275 · K. 2021/2240

Kısıtlanması istenen kişi adına açılan davada vesayet kararı kesinleşip atanan vasi davayı takip ediyorsa dava şartı tamamlanmış olur; vasinin davayı açan kişi olması gerekmez

Davacı, babasının taşınmazını muvazaalı olarak devrettiğini ileri sürerek babası adına tapu iptali ve tescil davası açmıştır; babası için vasi atanmasını da istemişti. Daire önceki kararında vesayet davasının kesinleşmesinin beklenmesini ve vasiye tebligat yapılmasını istemişti. Vesayet davasında davacı değil bir avukat vasi atandı ve karar kesinleşmiştir; mahkeme, davayı açanın vasi olarak atanmadığı gerekçesiyle davayı husumetten reddetmiştir.

> *Kaldı ki, somut olayda olduğu gibi, vesayet altına alınan kişiye atanacak vasinin davayı açan kişi olmasında da bir zorunluluk yoktur.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet kararının kesinleşmesiyle dava şartının nasıl tamamlanacağını gösterir. Daire, dava açılırken bulunmayan dava şartlarının yargılama sırasında tamamlanması hâlinde davanın esasına girilmesi gerektiğini, vesayet altına alınan kişiye atanacak vasinin davayı açan kişi olmasının zorunlu olmadığını belirtmiştir. Vesayet kararı kesinleşip atanan vasi davayı takip ettiğinden davanın bu gerekçeyle reddi doğru bulunmamış; kısıtlının temyiz aşamasında ölmesi nedeniyle mirasçıların davada yer almasının sağlanması için hüküm bozulmuştur (TMK m. 462).

6 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
02.11.2022 · E. 2020/465 · K. 2022/1416

Vasi tayini zaman alabileceğinden bu süreçte acele işler için hâkim re'sen önlem alabilir; kısıtlanması istenen kişi adına açılan davada vesayet davasının sonucu beklenmelidir

Davacılar, hukuki işlem ehliyeti bulunmadığını ileri sürdükleri babalarının taşınmazlarını davalılara devrettiğini belirterek babaları adına tapu iptali ve tescil davası açmıştır; babaları için vasi tayini de istemişlerdir. Dava tarihinde babaya henüz vasi atanmamıştı. Mahkeme davacıların sıfatı bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetti, Özel Dairenin bozma kararına karşı direnmiştir; direnme kararından sonra baba öldü ve vesayet davasında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

> *Vasi ataması TMK'nın 419/1. maddesi gereğince gecikmeksizin yapılmalıdır. Gerek bu hüküm gerekse HMK'nın 30. maddesinde düzenlenen usul ekonomisi ilkesinin bir sonucu olarak vasi tayini gecikmeksizin yapılması gereken işlerden olsa da pratikte; vasi tayinini gerektirecek hâlin tespiti, vasi olarak atanacak kişi veya kişilerin belirlenmesi, bunların vasiliğe engel bir durum içinde olup olmadığının araştırılması, bir kısım resmi makamlardan istenen evrakların gelmesi ya da doktor raporlarının alınması gibi işlemler sonucunda vasi tayini gerçekleştiğinden uzun zaman alabilmektedir. İşte bu süreç içerisinde eğer TMK'nın 420/1. maddesine göre bazı acele işlerin görülmesi gerekiyorsa hâkim, gerekli önlemleri re'sen alabilir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vasi atamasının kesinleşmesinin beklenmesi gereken durumlarda başka davaların nasıl yürütüleceğini Hukuk Genel Kurulu düzeyinde açıklar. Genel Kurul, vasi atamasının gecikmeksizin yapılması gerektiğini ancak uygulamada zaman alabildiğini, bu süreçte acele işler için hâkimin 420. maddeye göre gerekli önlemleri re'sen alabileceğini belirtmiştir. Kısıtlanması istenen kişi adına açılan davada kanuni temsil eksikliğinin yargılama sırasında tamamlanabilecek bir dava şartı olduğu, vesayet davasının sonucunun beklenmesi gerektiği kabul edilmiş; kişinin ölümüyle bu imkân ortadan kalktığından ret kararı değişik gerekçeyle onanmıştır. Karar oy çokluğuyla verilmiştir (TMK m. 420).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 421:** Tebliğ ve ilân.

- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 423:** Geçici görev.
- **TMK m. 424:** Denetim makamının kararı.
- **TMK m. 448:** Vasinin temsil yetkisi.
- **TMK m. 426:** Temsil kayyımı.

KAYYIMLIK VE YASAL DANIŞMANLIK

Beşinci Ayırım · m. 426–431

Kayyımlık ve Yasal Danışmanlık başlıklı ayırım, Türk Medeni Kanunu'nun 426–431. maddelerini kapsamaktadır. Bu ciltte yer alan maddeler ve özleri aşağıda gösterilmiştir.

Madde	Kenar başlığı	Özü
m. 426	Temsil	Temsil kayyımı atanmasını gerektiren hâlleri düzenler
m. 427	Kanun gereği	Yönetim kayyımlığını düzenler
m. 428	İstek üzerine	Ergin bir kişiye kendi isteği üzerine kayyım atanmasını düzenler
m. 429	Yasal danışmanlık	Yasal danışmanlığı düzenler
m. 430	Yetki	Kayyım atanmasında hangi vesayet makamının yetkili olduğunu düzenler
m. 431	Usul	Kayyım ve yasal danışmanın atanma usulünü düzenler

MADDE

426

A. Kayyımlığı gerektiren hâller

I. Temsil

KANUN METNİ

(1) Vesayet makamı, aşağıda yazılı olan veya kanunda gösterilen diğer hâllerde ilgilisinin isteği üzerine veya re'sen temsil kayyımı atar:

(2) 1. Ergin bir kişi, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda değilse,

(3) 2. Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa,

(4) 3. Yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 426, temsil kayyımı atanmasını gerektiren hâlleri düzenler. Vesayet makamı, **ilgilisinin isteği üzerine veya re'sen** temsil kayyımı atar. Madde üç hâl sayar: ergin bir kişinin hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple **ivedi bir işini** kendisi görememesi ve bir temsilci de atayamaması; bir işte **yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaatinin çatışması**; yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir **engel** bulunması. Kanunda gösterilen diğer hâllerde de temsil kayyımı atanır. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, velayetin değiştirilmesi davasında çocuk ile anne ve baba arasında menfaat çatışması bulunduğunu kabul ederek çocuğa temsil kayyımı atanması gerektiğini belirtmiştir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 376. maddesini karşılar; ilk bentteki "gaip olmak" ifadesi, gaiplik kurumuyla karıştırılmaya elverişli olduğundan **"başka bir yerde bulunma"** olarak değiştirilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Temsil kayyımı | Belirli bir işte bir kişiyi temsil etmek üzere vesayet makamınca atanan kayyım.

1 Yargıtay HGK, 30.05.2018, E. 2017/2486, K. 2018/1148.

Yasal temsilci	Küçüğün veya kısıtlının velisi ya da vasisi.
Menfaat çatışması	Yasal temsilcinin bir işteki menfaatinin, temsil ettiği küçüğün veya kısıtlının menfaatiyle bağdaşmaması.
İvedi iş	Beklemeye elverişli olmayan, acele görülmesi gereken iş.
Yönetim kayyımı	Yönetimi kimseye ait olmayan mallar için atanan kayyım (TMK m. 427).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 426- Yürürlükteki Kanunun 376 ncı maddesini karşılamaktadır. Bu madde ile başlayan birinci bölümün beşinci ayırımın başlığı içeriğine uygun olarak, "yasal danışmanlık" deyiminin de eklenmesi suretiyle "Kayyımlık Ve Yasal Danışmanlık" biçiminde düzenlenmiştir. Yürürlükteki metinde yer alan "sulh mahkemesi" deyimi yerine "vesayet makamı" deyimi kullanılmıştır. Maddede başka bir hüküm değişikliği yoktur. Sadece (1) numaralı bendindeki "gaip olmak" ifadesi gaiplik kurumu ile karıştırmaya elverişli olduğundan bunun yerine "başka bir yerde bulunma" ifadesine yer verilmiştir. Buna göre, kayyım atanması için kişinin mutlaka nerede olduğunun bilinmemesi gerekmeyip, nerede olduğu bilinmesine rağmen ivedi bir işini kendisi görebilecek durumda olmaması yeterli sayılmıştır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 143*

Tasarının 426. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 463).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 376. maddeydi; madde "Kayyımlık" başlıklı beşinci faslın ilk maddesiydi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Sulh mahkemesi, aşağıdaki hallerde ve kanunun tayin ettiği diğer yerlerde alakadarının istidası üzerine veya doğrudan doğruya kayyım tayin eder: 1 – Reşit olan bir kimse hastalık veya gaip olmak ile yahut bunlara benzer sebeplerden biriyle müstacel bir işini bizzat yapamadığı gibi bir mümessil tayinine de muktedir olamazsa. 2 – Bir işte kanuni mümessilin menfaati ile küçüğün veya mahcurun menfaati birbirine zıt olursa. 3 – Kanuni mümessilin bir manii zuhur ederse.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 376 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 376	4721 sayılı Kanun m. 426
Atayan makam	Sulh mahkemesi	Vesayet makamı
Atama yolu	Alakadarın istidası üzerine veya doğrudan doğruya	İlgilisinin isteği üzerine veya re'sen
Birinci hâl	Hastalık veya gaip olmak ya da benzer sebep	Hastalık, başka bir yerde bulunma veya benzeri sebep
İkinci hâl	Kanuni mümessil ile küçük veya mahcurun menfaatlerinin zıtlığı	Yasal temsilci ile küçük veya kısıtlının menfaat çatışması

	743 sayılı Kanun m. 376	4721 sayılı Kanun m. 426
Üçüncü hâl	Kanuni mümessilin manii	Yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine engel
Ayırım başlığı	Kayyımlık	Kayyımlık ve Yasal Danışmanlık

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 426. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Atayan makam	Vesayet makamı	TMK m. 426
Atama yolu	İlgilisinin isteği üzerine veya re'sen	TMK m. 426
Birinci hâl	Ergin kişinin ivedi işini görememesi ve temsilci atayamaması	TMK m. 426/1
İkinci hâl	Yasal temsilci ile küçüğün veya kısıtlının menfaat çatışması	TMK m. 426/2
Üçüncü hâl	Yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine engel	TMK m. 426/3
Diğer hâller	Kanunda gösterilen hâller	TMK m. 426
Görevin sona ermesi	Görevlendirildiği işin bitirilmesi	TMK m. 477
Kaynak	743 m. 376	Gerekçe, s. 143

1 TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 376. maddesini karşılamaktadır. Bu maddeyle başlayan beşinci ayırımın başlığı, içeriğine uygun olarak "yasal danışmanlık" deyimi de eklenerek **"Kayyımlık ve Yasal Danışmanlık"** biçiminde düzenlenmiş; maddede **"sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı"** deyimi kullanılmıştır. Gerekçeye göre maddede başka bir hüküm değişikliği yoktur; yalnızca ilk bentteki **"gaip olmak"** ifadesi gaiplik kurumuyla karıştırılmaya elverişli olduğundan **"başka bir yerde bulunma"** ifadesine yer verilmiştir. Buna göre kayyım atanması için kişinin nerede olduğunun bilinmemesi gerekmez; nerede olduğu bilinmesine rağmen ivedi bir işini kendisi görebilecek durumda olmaması

yeterlidir. Tasarının 426. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 463).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, temsil kayyımlığının **belirli bir işle sınırlı** olmasıdır; kayyımın görevi, yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer (TMK m. 477). İkinci nokta, menfaat çatışmasının değerlendirilmesinde kayyım atanmasını isteyenin değil, **çocuğun menfaatinin** aranmasıdır.[2] Üçüncü nokta, vasi olan eşin kısıtlı eşe karşı açtığı boşanma davasında temsil kayyımı atanmasının **taraf sıfatlarının birleşmesini gidermemesi** ve kısıtlıya yeni vasi atanması gerekmesidir.[3]

II. Temsil Kayyımı Atanmasını Gerektiren Hâller

- **Ergin kişinin ivedi işi:** Hastalık, başka bir yerde bulunma veya benzeri bir sebep.
- **Menfaat çatışması:** Yasal temsilci ile küçük veya kısıtlı arasında.
- **Yasal temsilcinin engeli:** Temsilcinin görevini yerine getirememesi.
- **Kanunda gösterilen diğer hâller:** Örneğin soybağının reddi davasını açmak üzere çocuğa atanan kayyım.

1. madde, kayyımlığı gerektiren hâllerin ilki olan temsil kayyımlığını düzenler. Kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır; Kanun'un vasi hakkındaki hükümleri, aksi belirtilmiş olmadıkça kayyım hakkında da uygulanır (TMK m. 403). Vesayet makamı, maddede sayılan hâllerde veya kanunda gösterilen diğer hâllerde ilgilisinin isteği üzerine ya da re'sen temsil kayyımı atar. Ergin olmayan çocuğa soybağının reddi davasını açmak üzere atanan kayyım (TMK m. 291), babalık davasının ihbar edildiği kayyım (TMK m. 301) ve çocuğun ana veya babasıyla yapacağı bazı hukuki işlemlere katılan kayyım (TMK m. 345) bu diğer hâllere örnektir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da temsil kayyımının 426. maddede sayılan hâllerin yanında Kanun'un gösterdiği başka durumlarda da atanabileceğini belirtmiş ve bunlar arasında 291, 301, 345 ve 360. maddeleri saymıştır.[4]

Temsil kayyımlığı, yönetimi kimseye ait olmayan mallar için atanan yönetim kayyımlığından (TMK m. 427) ve isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri bulunan ergin kişiye kendi isteğiyle atanan kayyımdan (TMK m. 428) ayrılır. Yargıtay, kayyım isteminin 426. madde kapsamında temsil kayyımlığına mı yoksa 427. madde **2**

2 Yargıtay 8. HD, 21.09.2017, E. 2017/2435, K. 2017/11319.
3 Yargıtay 2. HD, 04.11.2025, E. 2025/3158, K. 2025/9456.
4 Yargıtay HGK, 30.05.2018, E. 2017/2486, K. 2018/1148.

kapsamında yönetim kayyımlığına mı ilişkin olduğunun önce açıklattırılması, ardından ilgili maddenin koşullarının değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir.[5]

III. Ergin Kişinin İvedi İşi

- **Kişi:** Ergin olmalıdır.
- **Sebep:** Hastalık, başka bir yerde bulunma veya benzeri bir sebep.
- **Koşul:** İvedi işini kendisi göremiyor ve bir temsilci de atayamıyor olmalıdır.

3 Maddenin ilk bendi, kendi işini görmeye ehil olan ergin bir kişinin geçici olarak işini görememesi hâlini düzenler. Gerekçeye göre "başka bir yerde bulunma" ifadesi, kayyım atanması için kişinin nerede olduğunun bilinmemesini şart koşmaz; nerede olduğu bilinmesine rağmen ivedi bir işini kendisi görebilecek durumda olmaması yeterlidir. Bu yönüyle bent, uzun süreden beri bulunamayan ve oturduğu yer de bilinmeyen kişinin malları için öngörülen yönetim kayyımlığından (TMK m. 427) ayrılır. Kişi ivedi işi için kendisi bir temsilci atayabiliyorsa, bu bende göre kayyım atanması gerekmez.

IV. Ortaklığın Giderilmesi Davasında Paydaşın Temsili

- **Kimliği belirlenemeyen paydaş:** Davada temsil için 426. maddeye göre temsil kayyımı.
- **Kimliği belli paydaş:** Adresi bulunamıyorsa ilanen tebligat.
- **Hazinenin menfaati:** 3561 sayılı Kanun'a göre mal memurunun yönetim kayyımı olarak atanması.

4 Paylı mülkiyette açılan ortaklığın giderilmesi davaları, kayyım istemlerinin görüldüğü alanlardan biridir. Yargıtay, paydaşlardan birinin kimliği, adresi ve mirasçıları araştırmaya rağmen belirlenemediğinde, kayyım istemi görülmekte olan dava nedeniyle yapıldığından 3561 sayılı Kanun'a göre değil 426. maddeye göre temsil kayyımı atanması gerektiğini belirtmiştir.[6] Buna karşılık paydaşlar ve mirasçıları belli ise temsil kayyımı atanmasını gerektiren koşullar bulunmaz; adresi araştırmaya rağmen tespit edilemeyenlere ilanen tebligat yapılabilir.[7] Kamulaştırma davası nedeniyle istenen kayyımda ise Yargıtay, malikin kim ve nerede olduğunun bilinmemesinin 426. maddede sayılan sebeplerden olmadığını ve bu durumda ancak 427. madde kapsamında yönetim kayyımı atanabileceğini oy çokluğuyla kabul etmiştir;[8] bu nedenle kayyım isteminde hangi kayyımlık türünün istendiği açıkça belirtilmelidir (TMK m. 427).

5 Yargıtay 8. HD, 05.10.2017, E. 2017/2830, K. 2017/12263.
6 Yargıtay 18. HD, 26.05.2016, E. 2016/7692, K. 2016/8514.
7 Yargıtay 18. HD, 08.09.2015, E. 2015/11497, K. 2015/12162.
8 Yargıtay 8. HD, 05.10.2017, E. 2017/2817, K. 2017/12259.

V. Menfaat Çatışması ve Çocuğun Temsili

- **Yasal temsilci:** Veli olan anne veya baba ya da vasi.
- **Ölçüt:** Kayyım isteyenin değil, çocuğun menfaati.
- **Sonuç:** Çatışma bulunan işte çocuk temsil kayyımıyla temsil edilir.

Maddenin ikinci bendi, yasal temsilcinin bir işteki menfaatinin temsil ettiği küçüğün veya kısıtlının menfaatiyle çatışması hâlini düzenler. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, öğretide temsil olunanın menfaatinin ihlaline yönelik soyut bir tehlike olasılığının menfaat çatışmasının kabulü için yeterli sayıldığını belirtmiş ve temsil kayyımı atanmaksızın menfaat çatışması içinde yapılan hukuki işlemlerin kesin hükümsüz olduğunu vurgulamıştır.[9] Aynı kararda velayetin değiştirilmesi davasında küçük ile davacı anne ve davalı baba arasında menfaat çatışması bulunduğu kabul edilmiş; küçüğü davada temsil etmek üzere kayyım atanması için yetkili vesayet makamına ihbarda bulunulması, atanacak kayyımın duruşmaya çağrılması ve delillerinin toplanması gerektiği belirtilmiştir. 5

Hukuk Genel Kurulunun aynı dönemde verdiği başka bir kararda ise, velayetin değiştirilmesi davasında velayet kendisine bırakılan davalı anne ile çocuk arasında 426. maddenin ikinci bendinde öngörülen menfaat çatışmasının bulunmadığı ve temsil kayyımı atanmasının gerekmediği ön sorun olarak oy çokluğuyla kabul edilmiştir.[10] Bu iki karar, velayet davalarında temsil kayyımı gerekip gerekmediğinin somut olaya göre farklı değerlendirilebildiğini göstermektedir. 6

VI. Soybağı ve Babalık Davalarında Temsil Kayyımı

- **Soybağının reddi:** Davalı çocuğa kayyım atanmadan esasa girilemez.
- **Babalık davası:** Anne ile çocuğun menfaati çatışabilir.
- **Kanun yolu:** Kayyım çocuk adına bağımsız olarak başvurabilir.

Soybağı davaları, yasal temsilci ile çocuk arasındaki menfaat çatışmasının ortaya çıkabildiği davalardır. Yargıtay, kayıtlı babanın soybağının reddi, annenin de babalık davası açmaması karşısında yasal temsilciler ile çocuğun menfaatlerinin çatıştığını ve bu davaların açılabilmesi için çocuğa kayyım atanması gerektiğini kabul etmiştir.[11] Kocanın açtığı soybağının reddi davasında davalı küçüklere kayyım atanmadan işin esasının incelenmesi eksik hasımla yargılama olarak değerlendirilmiştir.[12] 7

Anayasa Mahkemesi, annenin soybağının reddi davası açamayacağını öngören TMK m. 286 birinci fıkrasını iptal etmiştir.[13] Bu karardan sonra annenin açtığı 8

9 Yargıtay HGK, 30.05.2018, E. 2017/2486, K. 2018/1148.
10 Yargıtay HGK, 06.06.2018, E. 2017/2069, K. 2018/1179.
11 Yargıtay 8. HD, 15.01.2018, E. 2017/7974, K. 2018/374.
12 Yargıtay 8. HD, 09.10.2019, E. 2019/4650, K. 2019/8781.
13 AYM, 26.07.2023, E. 2023/37, K. 2023/140.

soybağının reddi davasında çocuğa temsil kayyımı atanarak taraf teşkilinin sağlanması ve işin esasının incelenmesi gerekiği kabul edilmiştir.[14]

9 Babalık davasında çocuğa atanan temsil kayyımı, çocuk yararına hükmedilen nafakanın miktarına karşı anneden bağımsız olarak kanun yoluna başvurabilir; Yargıtay'a göre bu talep hakkı ile kanun yoluna başvurma hakkı birbirinden bağımsızdır.[15] Anne tarafından açılan babalık davasına çocuğa atanan temsil kayyımı devam etmişse davanın çocuk adına velayeten açıldığı kabul edilir ve çocuk tarafından açılan babalık davalarında hak düşürücü süre bulunmadığı gözetilir.[16]

VII. Kısıtlının Temsili ve Boşanma Davası

- **Vasi karşı tarafsa:** Menfaat çatışması doğar.
- **Boşanma davası:** Vasi olan eşin açtığı davada kısıtlıya yeni vasi atanır.
- **Diğer davalar:** Menfaat çatışması araştırılır; varsa temsil kayyımı atanır.

10 Kısıtlı ile vasisi arasında menfaat çatışması bulunan işlerde de 426. maddenin ikinci bendi uygulanır. Yargıtay, bir tapu iptali ve tescili davasında kısıtlı ile vasi arasında dava konusunda menfaat çatışması bulunup bulunmadığının araştırılması, çatışma tespit edilirse kısıtlıya temsil kayyımı atanması gerektiğini belirtmiştir.[17]

11 Vasi olan eşin kısıtlı eşe karşı açtığı boşanma davasında ise Yargıtay, davacı ve davalı sıfatlarının birleştiğini, temsil kayyımı atanmasının bu durumu ortadan kaldırmadığını ve davayı takip etmek üzere kısıtlıya yeni vasi atanması için vesayet makamına bildirimde bulunulması gerektiğini kabul etmiştir.[18] Vasi atanmasına ilişkin karar dosyaya alındıktan sonra işin esasının incelenmesi gerekir.

VIII. Görevin Sınırı ve Sona Ermesi

- **Belirli iş:** Kayyım yalnızca görevlendirildiği işte temsil eder.
- **Sona erme:** İşin bitirilmesiyle.
- **Yeni iş:** Başka bir iş için yeniden atama gerekir.

12 Temsil kayyımlığı, kayyımın yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer (TMK m. 477). Yargıtay, bir çocuğa soybağının reddi davası için atanmış kayyımın velayetin kaldırılması davasında o çocuğu temsil edemeyeceğini, temsil kayyımının görevlendirildiği iş dışında başka bir işte küçüğü temsil etmesinin

14 Yargıtay 2. HD, 23.10.2024, E. 2024/8602, K. 2024/7762; Yargıtay 2. HD, 15.04.2026, E. 2026/2257, K. 2026/4224.
15 Yargıtay 2. HD, 19.01.2026, E. 2025/9608, K. 2026/535.
16 Yargıtay 2. HD, 06.11.2024, E. 2024/2346, K. 2024/8355.
17 Yargıtay 8. HD, 09.03.2017, E. 2017/9069, K. 2017/3294.
18 Yargıtay 2. HD, 25.04.2018, E. 2016/15821, K. 2018/5629; Yargıtay 2. HD, 04.11.2025, E. 2025/3158, K. 2025/9456.

mümkün olmadığını belirtmiştir.[19] Bu nedenle atama kararında kayyımın hangi iş için atandığının açıkça belirtilmesi, kayyımın yetkisinin sınırını gösterir.

UYGULAMA NOTU

Çocuğun velayeti, soybağı veya babalık davası söz konusuysa, ana veya babanın menfaatiyle çocuğun menfaati çatışabileceğinden mahkemenin çocuğa temsil kayyımı atanması için vesayet makamına ihbarda bulunup bulunmadığı takip edilmelidir (TMK m. 426). **Vasisi olduğu eşle boşanma söz konusuysa**, kısıtlı eşe davayı takip etmek üzere yeni vasi atanması gerekeceği göz önünde bulundurulmalıdır. **Ortaklığın giderilmesi davasında bir paydaşa ulaşılamıyorsa**, istemin temsil kayyımlığına mı yönetim kayyımlığına mı ilişkin olduğu açıkça belirtilmelidir.

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY HUKUK GENEL KURULU
30.05.2018 · E. 2017/2486 · K. 2018/1148

Velayetin değiştirilmesi davasında çocuk ile anne ve baba arasında menfaat çatışması bulunduğu kabul edilerek çocuğa temsil kayyımı atanması gerektiği belirtilmiştir

Anlaşmalı boşanmada ortak çocuğun velayeti babaya verilmişti. Anne, babanın velayetten doğan yükümlülüklerini yerine getirmediğini ileri sürerek velayetin kendisine verilmesini istemiştir. Davayı kabul eden yerel mahkeme kararı Özel Dairece bozulmuştur; mahkeme önceki kararında direnmiştir.

> *Görüldüğü üzere, velayetin değiştirilmesine ilişkin davalar çocuğun güvenliğini doğrudan ilgilendiren davalardır. Bu kadar önemli bir davada, velayet hakkına sahip anne ya da babanın, kural olarak temsil olunanın menfaatine hareket ettiği kabul edilse dahi her zaman çocuğun yararına davranmayacağı, herhangi bir sebeple çocuk aleyhine hareket ederek onun zararına bir durum yaratma ihtimali olduğu da tartışmasızdır. Olağandır ki, bu tür davalarda davanın açılış amacı da diğer tarafın çocuğun menfaatine aykırı davrandığı iddiasıdır. O hâlde çocuk ile yasal temsilcisi arasında bir menfaat çatışmasının olduğu kabul edilerek TMK'nın 426. maddesinin ikinci fıkrası gereğince küçüğe bir temsil kayyımı atanması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 426. maddenin ikinci bendinin velayet davalarındaki uygulamasını gösterir. Hukuk Genel Kurulu, temsil olunanın menfaatinin ihlaline yönelik soyut bir tehlike olasılığının menfaat çatışmasının kabulü için yeterli olduğunu belirten öğreti görüşüne yer vermiş, temsil kayyımı atanmaksızın menfaat çatışması içinde yapılan hukuki işlemlerin kesin hükümsüz olduğunu belirtmiştir. Somut olayda küçük ile davacı anne ve davalı baba arasında menfaat çatışması

19 Yargıtay 8. HD, 16.01.2018, E. 2017/7421, K. 2018/458.

bulunduğu kabul edilmiş; küçüğü davada temsil etmek üzere kayyım atanması için yetkili vesayet makamına ihbarda bulunulması, atanacak kayyımın duruşmaya çağrılması ve göstermesi hâlinde delillerinin toplanması gerektiği gerekçesiyle direnme kararı değişik gerekçeyle bozulmuştur.

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
04.11.2025 · E. 2025/3158 · K. 2025/9456

Kısıtlının vasisi olan eş boşanma davası açmışsa davada temsil kayyımı atanması taraf sıfatlarının birleşmesini gidermez; kısıtlıya yeni vasi atanmalıdır

Kısıtlanan kocaya eşi vasi olarak atanmıştı. Kadın boşanma davası açmıştır; sulh hukuk mahkemesi kocayı bu davada temsil etmek üzere bir avukatı kayyım olarak atamıştır. Boşanma davası kabul edildi, istinaf başvurusu esastan reddedildi ve karar kayyım tarafından temyiz edilmiştir.

> *Davada tarafların davacı ve davalı sıfatları birleşmiş olup temsil kayyımı atanması bu hususu ortadan kaldırmaz. O halde mahkemece kısıtlı erkeğin açılan boşanma davasında vasi olan davacı kadın ile menfaati çatışmakta olduğundan açılan boşanma davasını takip etmek üzere kendisine yeni vasi atanması için vesayet makamına bildirimde bulunulması, vasi atanmasına ilişkin karar dosyaya alındıktan sonra işin esasının incelenmesi gerekirken, yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve kanuna aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 426. maddenin ikinci bendindeki menfaat çatışmasının vasi ile kısıtlı arasındaki boşanma davasında hangi yolla giderileceğini gösterir. Daire, taraf teşkilinin kamu düzenine ilişkin olduğunu ve yargılamanın her aşamasında re'sen gözetileceğini belirtmiştir. Vasi olan davacı kadın ile kısıtlı erkeğin menfaatleri çatıştığından, davayı takip etmek üzere kısıtlıya yeni vasi atanması için vesayet makamına bildirimde bulunulması ve vasi atama kararı dosyaya alındıktan sonra işin esasının incelenmesi gerektiği kabul edilmiştir. Temsil kayyımı atanmış olması, davacı ve davalı sıfatlarının aynı kişide birleşmesini ortadan kaldırmamaktadır.

3 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
16.01.2018 · E. 2017/7421 · K. 2018/458

Temsil kayyımı yalnızca görevlendirildiği işte küçüğü temsil edebilir; başka bir dava için atanmış kayyım bulunması yeni bir dava için atama yapılmasına engel değildir

Koruma ve bakım altındaki üç çocuk için açılan velayetin kaldırılması davasında çocukları temsil etmek üzere kayyım atanması istendi. Sulh hukuk mahkemesi, çocuklardan birine başka bir dosyada daha önce kayyım atandığı gerekçesiyle onun yönünden karar verilmesine yer olmadığına hükmetmiştir; karar bu yönden temyiz edilmiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 426 ve devamı maddelerinde temsil kayyımlığı düzenlenmiştir. Bu madde de kayyım olarak atanacak kişi belirtilmemiş, resen temsil kayyımı atanacağını öngörmüştür. Türk Medeni Kanunu'nun 477. maddesinde; "Temsil kayyımlığı, kayyımın yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer. " hükmüne yer verilmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımlığının belirli bir işle sınırlı olduğunu gösterir. Daire, 426. maddede kayyım olarak atanacak kişinin belirtilmediğini ve re'sen temsil kayyımı atanabileceğini, temsil kayyımlığının kayyımın yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erdiğini (TMK m. 477) hatırlatmıştır. Çocuğa daha önce atanan kayyımın bir soybağının reddi davası için atandığı, velayetin kaldırılması davası için olmadığı tespit edilmiş; temsil kayyımının görevlendirildiği iş dışında başka bir işte küçüğü temsil edemeyeceği belirtilerek bu çocuk yönünden de talebin kabul edilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

4 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
15.04.2026 · E. 2026/2257 · K. 2026/4224

Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra annenin açtığı soybağının reddi davasında çocuğa temsil kayyımı atanarak taraf teşkili sağlanmalıdır

Anne, çocuk ile nüfusta kayıtlı babası arasındaki soybağının reddini istemiştir. Annenin daha önce açtığı aynı nitelikteki dava sıfat yokluğundan reddedilmişti; ilk derece mahkemesi yeni davayı da sıfat yokluğundan reddetti, istinaf başvurusu esastan reddedilmiştir.

> *Anayasa Mahkemesinin 26.07.2023 tarihli, 2023/37 Esas sayılı dosyası ile anne tarafından soybağının reddi davasının açılamayacağını öngören 4721 sayılı Kanun'un 286 ncı maddesinin birinci fıkrasının iptaline karar verilmiştir. Usul ekonomisi, adil yargılanma hakkı ve Anayasa Mahkemesinin iptal kararı bir bütün olarak değerlendirildiğinde, 25.10.2019 tarihinde davacı anne tarafından açılan ve sıfat yokluğundan reddedilen soybağının reddi davasının, eldeki dosya yönünden kesin hüküm oluşturmayacağının ve annenin bu davayı açabileceğinin kabulü gerekir. Hal böyle iken Mahkemece çocuğa temsil kayyımı atanmasını sağlayarak taraf teşkili sağlandıktan sonra delillerin toplanması ve işin esası hakkında karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiş ve hükmün bozulmasına karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 426. maddenin ikinci bendinin soybağı davalarındaki uygulamasını gösterir. Anayasa Mahkemesi, annenin soybağının reddi davası açamayacağını öngören TMK m. 286 birinci fıkrasını iptal etmiştir. Daire, usul ekonomisi, adil yargılanma hakkı ve iptal kararını birlikte değerlendirerek annenin daha önce sıfat yokluğundan reddedilen davasının kesin hüküm oluşturmayacağını ve annenin bu davayı açabileceğini kabul etmiştir. Annenin açtığı davada çocuğa temsil kayyımı atanarak taraf teşkilinin sağlanması, ardından delillerin toplanıp işin esası hakkında karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

5 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
19.01.2026 · E. 2025/9608 · K. 2026/535

Babalık davasında çocuğa atanan temsil kayyımı, çocuk yararına hükmedilen nafakanın miktarına karşı anneden bağımsız olarak kanun yoluna başvurabilir

Babalık davasında çocuğun menfaati ile annenin menfaati çatıştığı için çocuğa temsil kayyımı atanmıştı. Mahkeme babalığın tespitine ve çocuk yararına nafakaya karar vermiştir. Kayyım nafakanın miktarına karşı istinaf yoluna başvurmuştur; bölge adliye mahkemesi, nafakanın annenin talebiyle hükmedildiği gerekçesiyle başvuruyu usulden reddetmiştir.

> *Menfaat çatışmasına ilişkin hükmün amacı, çocuğun annesi tarafından yeterince korunamaması tehlikesini ortadan kaldırmaktır. Çocuğun üstün yararına ilişkin işlerde usul kuralları çocuğun aleyhine olacak şekilde yorumlanamaz. İştirak nafakası çocuk yararına hükmedildiğine göre; çocuk yararına hükmedilecek nafakayı, velâyeten annesi veya Mahkeme kararı ile atanan temsil kayyımı talep edebilir. Bu talep hakkı ve verilen karara karşı istinaf veya temyiz yoluna başvurma hakları birbirlerinden bağımsız olup bu hakkın kullanılması için diğerinin işlem yapmasına gerek yoktur. Çünkü aslında nafaka, çocuğun hakkıdır. Kayyım ve veli aynı hakka temsil hakkına münferit olarak sahiptir.*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımının çocuk adına kanun yollarına başvurma yetkisini gösterir. Daire, babalık davasıyla birlikte anne tarafından istenen nafakanın çocuk yararına hükmedilen bir nafaka olduğunu, annenin kendisi yararına babalık davasıyla birlikte nafaka isteme hakkının bulunmadığını belirtmiştir. Çocuk yararına hükmedilecek nafakayı velayeten anne veya mahkeme kararıyla atanan temsil kayyımı isteyebilir; bu talep hakkı ile kanun yoluna başvurma hakkı birbirinden bağımsızdır. Kayyımın çocuğun üstün yararına uygun olarak yaptığı istinaf başvurusunun incelenmesi gerektiği belirtilerek bölge adliye mahkemesi kararı bozulmuştur.

6 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
06.11.2024 · E. 2024/2346 · K. 2024/8355

Anne tarafından açılan babalık davasında çocuğa temsil kayyımı atanıp dava kayyım tarafından sürdürülmüşse dava çocuk adına açılmış sayılır; hak düşürücü süre uygulanmaz

Anne, çocuğun babalığının hükmen tespiti için dava açmıştır. Yargılama sırasında sulh hukuk mahkemesi çocuğa temsil kayyımı atadı ve kayyım davaya devam etmiştir. İlk derece mahkemesi davayı kabul etmiştir; bölge adliye mahkemesi ise davanın hak düşürücü süre geçtikten sonra açıldığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

> *Somut olayda, anne tarafından açılan babalık davasında, çocuğa İstanbul 13. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 13.02.2020 tarihli ve 2019/166 Esas, 2020/239 Karar sayılı kararı ile temsil kayyım atandığına ve kayyım tarafından davaya devam edildiğine göre davanın çocuk adına anne tarafından velâyeten açıldığının ka-*

bulü ile çocuk tarafından açılan babalık davalarında hak düşürücü süre olmadığı hususunun gözetilerek yargılamanın adil ve en kısa sürede bitirilmesi olarak açıklanan usul ekonomisi ilkesi gereğince davanın kabulüne ve babalığın tespitine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, kararın bozulmasına karar verilmesi gerekmiştir.

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımının davaya katılmasının davanın niteliğine etkisini gösterir. Daire, çocuğa temsil kayyımı atandığını ve kayyımın davaya devam ettiğini gözeterek davanın çocuk adına anne tarafından velayeten açıldığını kabul etmiştir. Çocuk tarafından açılan babalık davalarında hak düşürücü süre bulunmadığı ve usul ekonomisi ilkesi gözetilerek davanın kabul edilmesi gerektiği belirtilmiş, bölge adliye mahkemesi kararı bozulmuştur. Babalık davası ana tarafından açılmışsa kayyıma, kayyım tarafından açılmışsa anaya ihbar edilir (TMK m. 301).

7 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
15.01.2018 · E. 2017/7974 · K. 2018/374

Kayıtlı baba soybağının reddi davası, anne de babalık davası açmıyorsa çocuk ile yasal temsilcileri arasında menfaat çatışması vardır; çocuğa kayyım atanmalıdır

Çocuğun biyolojik babası olduğunu ileri süren kişi, kayıtlı babanın soybağının reddi davası, annenin de babalık davası açmadığını belirterek çocuğa kayyım atanmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi, anne ile çocuk arasında menfaat çatışması bulunmadığı ve çocuğun ergin olunca süresi içinde dava açabileceği gerekçesiyle talebi reddetmiştir.

> *Somut olayda davacının talebi kayıt babası tarafından soybağının reddi, anne tarafından ise babalık davası açılmaması yasal temsilcileri ile çocuğun menfaati çatıştığı gerekçesiyle bu davaların açılabilmesi için çocuğa kayyım atanması istenildiğine göre, yukarıdaki Kanun ve TMK'nın 426/2 maddesi "Bir işte Yasal temsilci ile küçük veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa ilgilinin isteği üzerine yada resen temsil kayyımı atanır" hükümleri gereğince küçüğe kayyım atanması gerekirken, davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 426. maddenin ikinci bendinin 291. maddeyle birlikte uygulanmasını gösterir. Ergin olmayan çocuğa atanacak kayyım, atama kararının kendisine tebliğinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açar (TMK m. 291). Daire, kayıtlı babanın soybağının reddi, annenin de babalık davası açmaması karşısında yasal temsilciler ile çocuğun menfaatlerinin çatıştığını kabul etmiş ve bu davaların açılabilmesi için çocuğa kayyım atanması gerektiğine karar vermiştir.

8 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
21.09.2017 · E. 2017/2435 · K. 2017/11319

Temsil kayyımı isteminde kayyım atanmasını isteyenin değil, çocuğun menfaati aranır

Çocuğun babası olduğunu iddia eden kişi, babalık ve soybağının reddi davalarının açılabilmesi için çocuğa kayyım atanmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi, davacının bu davayı açmakta hukuki yararı bulunmadığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 426. maddesinde; bir işte yasal temsilci ile küçüğün menfaati çatışıyorsa re'sen veya ilgilisinin isteği üzerine temsil kayyımı atanacağı hükme bağlandığından, eldeki davada çocuğa kayyım atanacak olması sebebiyle, davacınm değil çocuğun menfaati aranmalıdır. İleride görülmesi muhtemel soybağı davasında veli ile çocuk arasında menfaat çatışmasının doğacağıda açıktır. Bu itibarla; mahkemece, dosyanın durumuna göre esasa girilerek inceleme yapılması ve talep hakkında bir karar verilmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçeyle davanın reddi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımı istemlerinde hangi menfaatin esas alınacağını gösterir. Daire, kayyımın çocuğa atanacak olması nedeniyle davacının değil çocuğun menfaatinin aranması gerektiğini ve ileride görülmesi muhtemel soybağı davasında veli ile çocuk arasında menfaat çatışması doğacağını belirtmiştir. Talebin hukuki yarar yokluğundan reddi yerinde görülmemiş, esasa girilerek inceleme yapılması gerektiği kabul edilmiştir. Temsil kayyımı, 426. maddeye göre ilgilisinin isteği üzerine veya re'sen atanabilir.

9 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
09.10.2019 · E. 2019/4650 · K. 2019/8781

Kocanın açtığı soybağının reddi davasında davalı küçüklere kayyım atanmadan eksik hasımla işin esasına girilemez

Koca, evlilik birliği içinde doğan çocukların biyolojik babası olmadığını ileri sürerek çocuklar ve anneleri aleyhine soybağının reddi davası açmıştır. Mahkeme, davalılara ulaşılamadığı ve inceleme için örnek alınamadığı gerekçesiyle davayı ispatlanamamış sayarak reddetmiştir.

> *4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 426/2. maddesinde, bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa, vesayet makamınca ilgilisinin isteği üzerine veya re'sen temsil kayyımı atanacağı düzenlenmiştir. Mahkemece, davalı küçüklere kayyım tayin ettirilerek husumetin kayyıma yöneltilmesi, gösterdiği takdirde delillerinin toplanılması, delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonuca göre karar verilmesi gerekliği halde, bu husus göz ardı edilerek eksik hasımla işin esasının incelenmesi...*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımının soybağının reddi davasında taraf teşkili yönünden önemini gösterir. Daire, soybağının reddi istenen çocuğa kayyım atanmadığını tespit etmiş; davalı küçüklere kayyım atattırılarak husumetin kayyıma

yöneltilmesi, gösterdiği takdirde delillerinin toplanması ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kararda derdestlik ve soybağının tespiti için yapılacak inceleme yönünden de bozma sebepleri yer almaktadır.

10 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
26.05.2016 · E. 2016/7692 · K. 2016/8514

Ortaklığın giderilmesi davasında kimliği ve mirasçıları belirlenemeyen paydaş için 3561 sayılı Kanun'a göre değil, 426. maddeye göre temsil kayyımı atanmalıdır

Ortaklığın giderilmesi davasında paydaşlardan birinin kim olduğu jandarma, nüfus ve tapu kayıtları üzerinden yapılan araştırmaya rağmen belirlenememiştir. Bu paydaş için Hazinenin kayyım atanması istendi; sulh hukuk mahkemesi mal müdürünü yönetim kayyımı olarak atadı ve karar kayyım adayı tarafından temyiz edilmiştir.

> *Somut olayda yapılan araştırma sonucunda taşınmaz hissedarı ….in adresi, kimliği ve mirasçılarına ulaşılamamışsa da ortaklığın giderilmesi davası nedeniyle kayyım atanması talep edildiğinden Türk Medeni Kanununun 426. maddesi uyarınca temsil kayyımı atanması gerekirken 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanuna göre kayyım tayin edilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 426. madde ile 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun arasındaki ayrımı gösterir. 3561 sayılı Kanun, TMK m. 427 uyarınca bir malın resmen yönetilmesi amacıyla kayyım atanmasını gerektiren hâllerde Hazinenin hak ve menfaati varsa mal memurunun yönetim kayyımı atanmasını öngörür. Daire, kayyım isteminin görülmekte olan bir ortaklığın giderilmesi davası nedeniyle yapıldığını gözeterek, paydaşın adresi, kimliği ve mirasçılarına ulaşılamamış olsa da davada temsil için 426. maddeye göre temsil kayyımı atanması gerektiğine karar vermiştir.

11 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
08.09.2015 · E. 2015/11497 · K. 2015/12162

Paydaşların ve mirasçılarının kimliği belli ise ortaklığın giderilmesi davası için temsil kayyımı atanmaz; adresi bulunamayanlara ilanen tebligat yapılabilir

Ortaklığın giderilmesi davasında, tapuda paydaş görünen üç kişinin sağ olup olmadığının ve mirasçılarının bulunup bulunmadığının bilinmediği ileri sürülerek bu paydaşları temsil etmek üzere defterdarın kayyım atanması istendi. Mahkeme talebi kabul etmiştir; karar kayyım adayı defterdar vekilince temyiz edilmiştir.

> *Diğer taraftan ortaklığın giderilmesi davasının konusu olan taşınmazın paydaşları bellidir. Bu kişilerin adreslerinin araştırmaya rağmen tespit edilememesi halinde, ilanen tebligat yapma yolu mevcuttur. Türk Medeni Kanununun 426. maddesinde sayılan temsil kayyımı atanmasını gerektiren haller ve şartlar da bulunmadığından davanın reddine karar verilmesi gerekirken yerinde olmayan gerekçeyle kabulü doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 426. maddenin ilk bendindeki koşulların bulunmadığı bir durumu gösterir. Daire, yapılan araştırmada ölmüş paydaşların kimlikleri ile mirasçılarının sağ ve adreslerinin belli olduğunu, Hazinenin menfaati de bulunmadığından 3561 sayılı Kanun'un uygulanma koşullarının oluşmadığını belirtmiştir. Paydaşları belli olan davada adresleri araştırmaya rağmen tespit edilemeyenlere ilanen tebligat yapılabileceği, temsil kayyımı atanmasını gerektiren hâllerin de bulunmadığı kabul edilerek karar bozulmuştur.

12 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
05.10.2017 · E. 2017/2830 · K. 2017/12263

Kayyım isteminin temsil kayyımlığına mı yönetim kayyımlığına mı ilişkin olduğu önce açıklattırılmalı, ardından ilgili maddenin koşulları incelenmelidir

Kadastro mahkemesinde görülen bir dosya nedeniyle, bir taşınmazda pay sahibi olan kişiye kayyım atanması istendi. Sulh hukuk mahkemesi defterdarı kayyım olarak atamıştır; karar kayyım adayı vekilince temyiz edilmiştir.

> *Kayyım atanması talebinin yukarıda açıklanan kanun hükümleri gözetilerek, kanunun amacı da dikkate alınmak suretiyle değerlendirilip sonuçlandırılması gerekir. Buna göre mahkemece, ilk önce kayyım atanması için ihbarda bulunan mahkemeden kayyım atanması isteminin Türk Medeni Kanununun 426.maddesi kapsamında temsil kayyımı atanması mı yoksa 427. maddesi kapsamında yönetim kayyımı atanması istemi olduğu açıklattırılmalı, bundan sonra temsil veya yönetim kayyımlığı şartlarının oluşup oluşmadığı kanun maddelerinde sayılan sebepler kapsamında değerlendirilmelidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımlığı ile yönetim kayyımlığı arasındaki ayrımı gösterir. Daire, 426. maddede temsil kayyımı atanmasını gerektiren üç sebebi sıralamış; yönetim kayyımlığının ise gerekli yönetimden yoksun kalan ve yönetimi başka yollarla sağlanamayan malvarlığının yönetilmesi amacına hizmet ettiğini belirtmiştir (TMK m. 427). İstem yönetim kayyımlığına ilişkinse 3561 sayılı Kanun hükümleri de gözetilerek tapu, vergi ve nüfus kayıtlarının araştırılması gerektiği açıklanmış, eksik incelemeyle verilen karar bozulmuştur.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.
- **TMK m. 427:** Yönetim kayyımlığı.
- **TMK m. 428:** İstek üzerine kayyım.
- **TMK m. 477:** Kayyımlığın sona ermesi.
- **TMK m. 291:** Soybağının reddinde diğer ilgililerin dava hakkı.
- **TMK m. 301:** Babalık davasında dava hakkı.

MADDE

427

A. Kayyımlığı gerektiren hâller
II. Yönetim
1. Kanun gereği

KANUN METNİ

(1) Vesayet makamı, yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri alır ve özellikle aşağıdaki hâllerde bir yönetim kayyımı atar:
(2) 1. Bir kimse uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemezse,
(3) 2. Vesayet altına alınması için yeterli bir sebep bulunmamakla beraber, bir kişi malvarlığını kendi başına yönetmek veya bunun için temsilci atamak gücünden yoksunsa,
(4) 3. Bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerekli kılarsa,
(5) 4. Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa,
(6) 5. Bir hayır işi veya genel yarar amacı güden başka bir iş için halktan toplanan para ve sair yardımı yönetme veya harcama yolu sağlanamamışsa.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 427, yönetim kayyımlığını düzenler. Vesayet makamı, **yönetimi kimseye ait olmayan mallar** için gereken önlemleri alır ve özellikle beş hâlde bir **yönetim kayyımı** atar: bir kimse uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemezse; vesayet için yeterli sebep bulunmamakla beraber bir kişi malvarlığını kendi başına yönetemiyor ve bunun için temsilci de atayamıyorsa; bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerektiriyorsa; bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa; halktan toplanan para ve yardımı yönetme veya harcama yolu sağlanamamışsa. Temsil kayyımı belirli bir işte kişiyi temsil ederken yönetim kayyımı **malvarlığını yönetir**. Yargıtay, seçilmiş yönetim kurulu bulunan şirkette organ yokluğundan söz edilemeyeceğini belirtmiştir.[1]

Tasarıdaki "zorunlu yönetimden yoksun bulunan mallar" ifadesi, Adalet Komisyonunca eski Kanun'la paralellik sağlamak amacıyla **"yönetimi kimseye ait olmayan mallar"** olarak değiştirilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Yönetim kayyımı	Yönetimi kimseye ait olmayan malların yönetimi için vesayet makamınca atanan kayyım.
Temsil kayyımı	Belirli bir işte bir kişiyi temsil etmek üzere atanan kayyım (TMK m. 426).
Tereke	Ölen kişinin geride bıraktığı malvarlığı.
Cenin	Ana rahmindeki çocuk.
Organ yokluğu	Tüzel kişinin kanunen bulunması gereken yönetim veya temsil organından yoksun kalması.
Mal memuru	3561 sayılı Kanun'a göre Hazinenin hak ve menfaati bulunan hâllerde yönetim kayyımı olarak atanan mahallin en büyük mal memuru.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

Madde 427- Yürürlükteki Kanunun 377 nci maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki madde yönetim kayyımlığının bir koşulu olarak "idaresi kimseye ait olmayan mallar"dan söz etmektedir. İsviçre Medenî Kanununun bu maddeyi karşılayan 393 üncü maddesinde ise bunun yerine "zorunlu yönetimden yoksun mallar" dan söz edilmektedir. Bu deyim daha isabetli olduğundan yeni düzenlemede bu ifadeye yer verilmiştir. Maddenin (1) numaralı bendinde, yürürlükteki hükmü aynen tekrarlanmakla beraber, gaiplik kurumu ile karıştırmayı önlemek üzere, "gaip" sözcüğü yerine "uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemez" ifadesine yer verilmiştir. Maddenin (2) numaralı bendi "vekil" yerine maddenin amacına daha uygun olarak "temsilci" sözcüğü kullanılmak suretiyle yürürlükteki maddeden alınmıştır. Maddenin (3) numaralı bendi kaynak Kanuna uygun olarak yeniden kaleme alınmıştır. Maddenin (4) numaralı bendi bir kısım tüzel kişilerin sayılması yerine bütün tüzel kişileri kapsayacak şekilde kaleme alınmıştır. Buna göre herhangi bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmışsa ve yönetimi başka bir yasal yolla sağlanamıyorsa yönetim kayyımı tayin edilebilecektir. Maddenin (5) numaralı bendinde bir hayır işi veya genel yarar amacı için halktan toplanan para ve sair yardımın yönetilme veya harcama yolunun sağlanamaması hâlinde yönetim kayyımı atanması öngörülmüştür. Bu konuda 2860 sayılı "Yardım Toplama Kanunu" mevcut olup, özel hükümler içermektedir. Özel hükmün bulunmadığı hâller de düşünülerek (5) numaralı bent korunmuştur.

Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 143-144

1 Yargıtay 11. HD, 08.03.2018, E. 2016/7714, K. 2018/1804.

Adalet Komisyonunun değişikliği

- Tasarının 427 nci maddesinin birinci fıkrasında, yürürlükteki Kanunun 377 inci maddesinin birinci fıkrasıyla paralelliği sağlamak amacıyla değişiklik yapılmıştır.

Adalet Komisyonunun Tasarıda yaptığı değişiklikler, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 315

Gerekçe Tasarı metnini anlatır: Tasarının giriş cümlesinde "zorunlu yönetimden yoksun bulunan mallar" ifadesi yer alıyordu. Adalet Komisyonu bu ifadeyi eski Kanun'un 377. maddesiyle paralel olarak "yönetimi kimseye ait olmayan mallar" biçiminde değiştirmiş, madde Komisyonun kabul ettiği biçimde yürürlüğe girmiştir. Maddenin bentleri Tasarıdaki gibi kabul edilmiştir.

	Tasarı m. 427	Kanun m. 427
Giriş cümlesi	"zorunlu yönetimden yoksun bulunan mallar için gereken önlemleri alır"	"yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri alır"
Bentler	1-5. bentler	Tasarıdaki gibi
Dayanak	Tasarı metni, s. 463-464	Komisyon değişikliği, s. 315; Komisyon metni, s. 463-464

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 377. maddeydi; madde "Malların idaresi" başlığı altında "Kanuni kayyım" kenar başlığını taşıyordu.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

Sulh mahkemesi; idaresi kimseye ait olmayan mallar için muktazi tedbirleri ittihaza, hususile atideki hallerde kayyım tayinine mecburdur: 1 – Bir kimse uzun müddettenberi gaip olupta bulunduğu yer, belli olmazsa. 2 – Bir kimse malını bizzat idareye veya bunun için bir vekil tayinine muktedir olmayıp ta kendisine bir vasi tayinine de mahal yok ise. 3 – Bir terekede ölüme bağlı haklar henüz taayyün etmemiş bulunur veya ceninin menfaati için lüzum görülürse. 4 – Bir cemiyetin veya tesisin teşkilatı eksik olur ve başka suretle de idaresi temin edilmemiş bulunur ise. 5 – Bir hayır iş veya umumi menfaat için halktan toplanan paraların idare ve sureti sarfı temin edilmemiş ise.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 377 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 377	4721 sayılı Kanun m. 427
Makam	Sulh mahkemesi	Vesayet makamı
Konu	İdaresi kimseye ait olmayan mallar	Yönetimi kimseye ait olmayan mallar
Birinci hâl	Uzun müddettenberi gaip olup bulunduğu yer belli olmayan kimse	Uzun süreden beri bulunamayan ve oturduğu yer bilinmeyen kimse
İkinci hâl	Malını idareye veya vekil tayinine muktedir olmayan kimse	Malvarlığını yönetmek veya temsilci atamak gücünden yoksun kişi
Üçüncü hâl	Ölüme bağlı hakları taayyün etmemiş tereke, cenin	Mirasçılık hakları belli olmayan tereke, cenin
Dördüncü hâl	Teşkilatı eksik cemiyet veya tesis	Gerekli organlardan yoksun tüzel kişi
Beşinci hâl	Halktan toplanan paralar	Halktan toplanan para ve sair yardım

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir.** Tasarı aşamasında Adalet Komisyonu giriş cümlesinde ifade değişikliği yapmıştır. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 427. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
Tasarı aşaması	Adalet Komisyonu giriş cümlesindeki "zorunlu yönetimden yoksun bulunan mallar" ifadesini "yönetimi kimseye ait olmayan mallar" olarak değiştirdi	S. Sayısı 723, s. 315
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Atayan makam	Vesayet makamı	TMK m. 427
Genel görev	Yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri almak	TMK m. 427
Birinci hâl	Uzun süreden beri bulunamayan ve oturduğu yer bilinmeyen kişi	TMK m. 427/1
İkinci hâl	Malvarlığını kendi başına yönetemeyen ve temsilci atayamayan kişi	TMK m. 427/2
Üçüncü hâl	Mirasçılık hakları belli olmayan tereke, ceninin menfaati	TMK m. 427/3
Dördüncü hâl	Gerekli organlardan yoksun kalan tüzel kişi	TMK m. 427/4
Beşinci hâl	Halktan toplanan para ve yardımın yönetimi	TMK m. 427/5
Hazinenin menfaati	Mal memurunun yönetim kayyımı atanması	3561 s. K. m. 2
Yetki	Malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya malların bulunduğu yer	TMK m. 430
Sona erme	Sebebin ortadan kalkması veya görevden alma	TMK m. 477
Kaynak	743 m. 377	Gerekçe, s. 143-144

1 TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 377. maddesini karşılamaktadır. Gerekçe, eski maddedeki "idaresi kimseye ait olmayan mallar" ifadesi yerine İsviçre Medeni Kanunu'nun 393. maddesindeki **"zorunlu yönetimden yoksun mallar"** deyiminin daha isabetli bulunarak Tasarıya alındığını açıklar. Birinci bentte gaiplik kurumuyla karıştırılmaması için "gaip" sözcüğü yerine **"uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemez"** ifadesi kullanılmış; ikinci bentte "vekil" yerine **"temsilci"** sözcüğü tercih edilmiş; üçüncü bent kaynak

Kanun'a uygun olarak yeniden yazılmış; dördüncü bent bir kısım tüzel kişilerin sayılması yerine **bütün tüzel kişileri** kapsayacak biçimde kaleme alınmıştır. Beşinci bent, gerekçeye göre 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'ndaki özel hükümlerin bulunmadığı hâller düşünülerek korunmuştur. Adalet Komisyonu ise maddenin birinci fıkrasını eski Kanun'un 377. maddesinin birinci fıkrasıyla paralellik sağlamak amacıyla değiştirmiş; kanunlaşan metinde **"yönetimi kimseye ait olmayan mallar"** ifadesi yer almıştır (S. Sayısı 723, s. 315).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, yönetim kayyımının kişiyi belirli bir işte temsil etmek için değil, **malvarlığını yönetmek** için atanmasıdır. İkinci nokta, **3561 sayılı Kanun**'un, maddenin uygulandığı bazı hâllerde Hazinenin hak ve menfaati bulunuyorsa mahallin en büyük mal memurunun yönetim kayyımı olarak atanmasını öngörmesidir. Üçüncü nokta, tüzel kişiye yönetim kayyımı atanabilmesi için organın **gerçekten bulunmaması** ve yönetimin **başka yoldan sağlanamamasıdır**; yönetim kurulu üyeleri arasındaki çekişme bu koşulu tek başına karşılamaz.[2]

II. Yönetim Kayyımlığının Konusu

- **Konu:** Yönetimi kimseye ait olmayan mallar.
- **Vesayet makamı:** Gereken önlemleri alır, sayılan hâllerde yönetim kayyımı atar.
- **Temsil kayyımından farkı:** Yönetim kayyımı malvarlığını yönetir.

Kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır (TMK m. 403). 427. madde, bu ikinci amaca hizmet eden yönetim kayyımlığını düzenler. Madde, vesayet makamının yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri alacağını genel olarak belirttikten sonra yönetim kayyımı atanacak hâlleri "özellikle" sözcüğüyle sayar. Temsil kayyımlığı (TMK m. 426) kişinin belirli bir işte temsiline yönelikken yönetim kayyımlığı malvarlığının korunmasını ve yönetilmesini amaçlar; isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri bulunan ergin kişiye ise kendi isteği üzerine kayyım atanabilir (TMK m. 428). 2

Yönetim kayyımlığı, malikleri belli olan bir malın paydaşları arasındaki anlaşmazlıkları çözme aracı değildir. Yargıtay, yarı yarıya paydaş olan iki kişi arasında taşınmazın kullanımı ve gelirlerinin paylaşımından doğan uyuşmazlığın 426 ve 427. maddelerde sayılan kayyım atanması sebeplerinden olmadığını belirtmiştir.[3] 3

2 Yargıtay 11. HD, 08.03.2018, E. 2016/7714, K. 2018/1804.
3 Yargıtay 18. HD, 01.12.2015, E. 2015/4463, K. 2015/17620.

III. Uzun Süreden Beri Bulunamayan Kişi ve Tereke

- **Bulunamayan kişi:** Uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemez.
- **Tereke:** Mirasçılık hakları henüz belli değildir.
- **Cenin:** Menfaatleri yönetim kayyımını gerektirir.

4 Maddenin ilk bendi, uzun süreden beri bulunamayan ve oturduğu yer de bilinmeyen kişinin malları için yönetim kayyımı atanmasını öngörür. Gerekçeye göre bu ifade, "gaip" sözcüğünün gaiplik kurumuyla karıştırılmasını önlemek için seçilmiştir. Yargıtay, kamulaştırılacak taşınmazın maliklerinin kim oldukları ve nerede bulundukları tespit edilemediğinde istemin 427. madde kapsamında yönetim kayyımı atanmasına ilişkin olduğunu, malikin kim ve nerede olduğunun bilinmemesinin 426. maddede sayılan temsil kayyımlığı sebeplerinden olmadığını oy çokluğuyla kabul etmiştir.[4] Uzun zamandır haber alınamayan paydaşın payı için istenen kayyım da yönetim kayyımlığı olarak nitelendirilmiştir.[5] Buna karşılık ortaklığın giderilmesi davası nedeniyle kimliği belirlenemeyen paydaş için 426. maddeye göre temsil kayyımı atanması gerektiğini belirten kararlar da vardır.[6]

5 Üçüncü bent, mirasçılık hakları henüz belli olmayan terekenin ve ceninin menfaatlerinin korunmasına yöneliktir. Yargıtay, tapuda ölü olarak kayıtlı malikin mirasçıları araştırmaya rağmen belirlenemediğinde terekede mirasçılık haklarının belli olmadığını, mirasçısı belli olmayan tereke malı üzerinde Hazinenin hak ve menfaati bulunduğunu ve kayyım atanması gerektiğini kabul etmiştir.[7] Tapu malikinin tek mirasçısı olduğunu ileri süren kişinin mirasçılık belgesi davası derdestken de terekedeki mirasçılık hakları henüz belli olmadığından yönetim kayyımı atanması gerektiği belirtilmiştir.[8]

IV. 3561 Sayılı Kanun ve Hazinenin Menfaati

- **Hâller:** Uzun süreden beri bulunamama, oturduğu yerin bilinmemesi, sağ olup olmadığı ispatlanamayan mirasçının payı.
- **Araştırma:** Vesayet makamı Hazinenin hak ve menfaatini mal memurluğundan sorar.
- **Sonuç:** Menfaat varsa mahallin en büyük mal memuru yönetim kayyımı olur.

6 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun, 427. maddeye göre bir kimsenin uzun süreden beri bulunamaması, oturduğu yerin bilinmemesi

4 Yargıtay 8. HD, 05.10.2017, E. 2017/2817, K. 2017/12259.
5 Yargıtay 17. HD, 18.12.2014, E. 2014/20485, K. 2014/18998.
6 Yargıtay 18. HD, 26.05.2016, E. 2016/7692, K. 2016/8514.
7 Yargıtay 2. HD, 12.09.2012, E. 2011/23262, K. 2012/20955; Yargıtay 2. HD, 16.02.2012, E. 2012/796, K. 2012/2917.
8 Yargıtay 2. HD, 01.06.2009, E. 2009/957, K. 2009/10384.

ya da ortada bulunmayan ve miras açıldığında sağ olup olmadığı ispatlanamayan mirasçının payının resmen yönetilmesi amacıyla kayyım atanmasını gerektiren hâllerde, vesayet makamının bu kişilerin malları üzerinde Hazinenin hak ve menfaati bulunup bulunmadığını mahallin en büyük mal memurluğundan araştırmasını öngörür. Hazinenin hak ve menfaati bulunduğu anlaşılırsa mahallin en büyük mal memuru yönetim kayyımı olarak atanır.

7 Yargıtay, bu tür istemlerde mahkemenin kayyım adayının beyanlarıyla yetinmeden tapu kaydının ilk tesisinden itibaren bütün tedavüllerini, vergi ve nüfus kayıtlarını getirterek malikle irtibatı araştırması gerektiğini belirtmiştir.[9] Kayyımlığın kaldırılması istemlerinde de re'sen araştırma ilkesi geçerlidir; tapuda malik görünen kişi ile mirasçılık belgesindeki murisin aynı kişi olup olmadığı kuşkuya yer bırakmayacak şekilde belirlenmelidir.[10] Yönetim kayyımlığı, kayyımın atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınmasıyla sona erer (TMK m. 477).

V. Tüzel Kişinin Organ Yokluğu

- **Koşul:** Gerekli organların bulunmaması ve yönetimin başka yoldan sağlanamaması.
- **Kapsam:** Gerekçeye göre bütün tüzel kişiler.
- **Sınır:** Seçilmiş organ varsa organ yokluğu yoktur.

8 Dördüncü bent, bir tüzel kişinin gerekli organlardan yoksun kalması ve yönetiminin başka yoldan sağlanamaması hâlinde yönetim kayyımı atanmasını öngörür. Gerekçeye göre bent, eski Kanun'daki gibi bir kısım tüzel kişileri saymak yerine bütün tüzel kişileri kapsayacak şekilde kaleme alınmıştır. Yargıtay, yönetim kayyımı atanabilmesi için şirketin yönetim kurulunun bir şekilde oluşturulmasının mümkün olmaması ve bu boşluğun başka hukuki yollarla giderilmemiş olması gerektiğini, seçilmiş yönetim kurulu bulunan şirkette üyeler arasındaki çekişmenin organ yokluğu sayılamayacağını belirtmiştir.[11] Müdürü ölen ve ortaklarının mirasçıları mirası reddeden şirkete ise, görülmekte olan davada taraf teşkilinin sağlanması için kayyım atanması gerektiği kabul edilmiştir.[12]

9 Yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmazsa üyelerden birinin başvurusu üzerine sulh hâkiminin üç üyeyi genel kurulu toplantıya çağırmakla görevlendireceğini öngören TMK m. 75 hükmüne, Yargıtay'ın federasyonu genel kurula götürmek üzere kayyım atanması istemine ilişkin kararında 427. maddenin yanında yer verilmiştir.[13]

9 Yargıtay 8. HD, 05.10.2017, E. 2017/2817, K. 2017/12259.
10 Yargıtay 8. HD, 20.03.2018, E. 2018/1084, K. 2018/9722; Yargıtay 8. HD, 15.03.2018, E. 2017/17108, K. 2018/9393.
11 Yargıtay 11. HD, 08.03.2018, E. 2016/7714, K. 2018/1804.
12 Yargıtay 13. HD, 30.09.2019, E. 2019/4225, K. 2019/9155.

VI. Görev, Yetki ve Kanun Yolu

- **Görevli makam:** Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi; ticaret şirketlerinde asliye ticaret mahkemesi.
- **Yetki:** Malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya malların bulunduğu yer.
- **Kanun yolu:** Organ yokluğuna dayanan istem çekişmesiz yargı işidir.

10 Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir (TMK m. 397). Yargıtay, federasyonu genel kurula götürmek üzere kayyım atanması isteminde görevin sulh hukuk mahkemesine ait olduğunu, asliye hukuk mahkemesinin bu istemi ayırarak görevsizlik kararı vermesi gerektiğini belirtmiştir.[14] Ticaret şirketlerine kayyım atanmasına ilişkin davalar ise, kayyım atanmasını gerekli kılan olguların Türk Ticaret Kanunu hükümleri ışığında değerlendirilmesi gerektiği için mutlak ticari dava sayılmış ve asliye ticaret mahkemesinde görülmesi gerektiği kabul edilmiştir.[15]

11 Yönetim kayyımı, malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kişinin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamınca atanır (TMK m. 430). Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, kayyım atanmasına ilişkin davada yetkinin kesin olduğunu ve kamu düzenine ilişkin bulunduğunu belirtmiştir.[16] Taşınmazın bulunduğu yer vesayet makamının yetkili olduğuna ilişkin yargı yeri belirleme kararları da bu yöndedir.[17] Tüzel kişinin organ yokluğu nedeniyle yönetim kayyımı atanması istemi çekişmesiz yargı işi ve geçici hukuki koruma niteliğinde görülmüş; bölge adliye mahkemesinin bu konudaki kararının temyiz edilemeyeceği kabul edilmiştir.[18]

UYGULAMA NOTU

Uzun süredir haber alınamayan bir paydaş veya mirasçısı belli olmayan bir malik varsa, kayyım isteminin temsil kayyımlığına mı yönetim kayyımlığına mı ilişkin olduğu açıkça belirtilmeli ve tapu, nüfus ve vergi kayıtları dosyaya sunulmalıdır (TMK m. 427). **Şirkette organ yokluğu söz konusuysa**, önce genel kurulu toplantıya çağırma gibi şirketler hukukunun sağladığı yollar değerlendirilmelidir; yönetim kurulu üyeleri arasındaki çekişmenin tek başına organ yokluğu sayılmadığını belirten Yargıtay kararı göz önünde bulundurulmalıdır.[19] **Kayyımlığın kaldırılması isteniyorsa**, tapu maliki ile murisin aynı kişi olduğunu gösteren kayıtlar eksiksiz sunulmalıdır.

13 Yargıtay 18. HD, 23.06.2015, E. 2015/1013, K. 2015/11013.
14 Yargıtay 18. HD, 23.06.2015, E. 2015/1013, K. 2015/11013.
15 Yargıtay 11. HD, 24.11.2014, E. 2014/16402, K. 2014/18216.
16 Yargıtay HGK, 24.11.2020, E. 2017/2772, K. 2020/937.
17 Yargıtay 5. HD, 20.11.2023, E. 2023/7361, K. 2023/11169.
18 Yargıtay 11. HD, 22.02.2021, E. 2020/871, K. 2021/1558.
19 Yargıtay 11. HD, 08.03.2018, E. 2016/7714, K. 2018/1804.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
12.09.2012 · E. 2011/23262 · K. 2012/20955

Tapuda ölü olarak kayıtlı malikin mirasçıları belirlenemiyorsa terekede mirasçılık hakları belli değildir; Hazinenin menfaati bulunduğundan kayyım atanmalıdır

Kamulaştırılan bir taşınmazın tapuda ölü olarak kayıtlı iki malikine 3561 sayılı Kanun'a göre kayyım atanmasını Hazine istemiştir. Kolluk araştırmasında bu kişilerin mirasçılarının bulunup bulunmadığına dair bilgi edinilememiştir. Sulh hukuk mahkemesi, Hazinenin hukuki yararı bulunmadığı gerekçesiyle istemi reddetmiştir.

> *3561 sayılı Kanunun 5793 sayılı Kanunla değişik 2. ve Türk Medeni Kanununun 427/3. maddesine göre, bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değil ise, bu hal kayyım atanması sebebidir. Böyle bir durumda bu nitelikteki malvarlığı başka bir ifade ile mirasçısı belli olmayan bir tereke malı üzerinde Hazine'nin hak ve menfaati vardır. Öyleyse kayyım atanması gerekir. Bu husus gözetilmeden yasal olmayan gerekçe ile isteğin reddi doğru bulunmamıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 427. maddenin üçüncü bendinin 3561 sayılı Mal Memurlarının Kayyım Tayin Edilmesine Dair Kanun ile birlikte uygulanmasını gösterir. Daire, bir terekede mirasçılık haklarının henüz belli olmamasının kayyım atanması sebebi olduğunu, mirasçısı belli olmayan tereke malı üzerinde Hazinenin hak ve menfaati bulunduğunu belirtmiştir. Tapuda ölü olarak görünen maliklerin mirasçıları araştırmaya rağmen belirlenemediğinden kayyım atanması gerektiği kabul edilerek istemi reddeden karar bozulmuştur.

2 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
05.10.2017 · E. 2017/2817 · K. 2017/12259

Kamulaştırılacak taşınmazın maliklerinin kim oldukları ve nerede bulundukları tespit edilemiyorsa istem 427. madde kapsamında yönetim kayyımı atanmasına ilişkindir; mahkeme re'sen araştırma yapmalıdır

Kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davasında, taşınmazın maliklerinin kim oldukları ve nerede bulundukları tespit edilememiştir. Davayı gören mahkemenin verdiği yetkiye dayanılarak bu malikleri temsil etmek üzere kayyım atanması istendi. Sulh hukuk mahkemesi, kayyım adayının beyanlarına dayanarak istemi reddetmiştir.

> *Vesayete ilişkin hükümler kamu düzeni ile yakından ilgili bulunduğundan, mahkeme taleple bağlı olmaksızın kendiliğinden araştırma ilkesi gereği gerekli araştırmayı yaparak oluşacak sonuca göre bir karar vermek zorundadır. Somut olayda, dava kamulaştırmaya konu taşınmaz maliklerinin kimler ve nerede oldukları tespit edilemediğinden TMK 427. Madde kapsamında yönetim kayyımı atanması istemine ilişkindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, malikin kim olduğunun ve nerede bulunduğunun bilinmemesi hâlinde başvurulacak kayyımlık türünü gösterir. Daire, 426. maddede temsil kayyımı için sayılan üç sebebin sınırlı olduğunu, malikin kim ve nerede olduğunun bilinmemesinin bunlardan biri olmadığını, bu durumda ancak 427. madde kapsamında yönetim kayyımı atanabileceğini belirtmiştir. Mahkemenin kayyım adayının soyut beyanlarıyla yetinmeden tapu, vergi ve nüfus kayıtlarını getirterek maliklerle irtibatı ve varsa mirasçıları araştırması gerektiği kabul edilmiştir. Karar oy çokluğuyla verilmiştir.

3 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
01.12.2015 · E. 2015/4463 · K. 2015/17620

Paydaşlar arasındaki taşınmazın kullanımı ve gelirlerinin paylaşımına ilişkin uyuşmazlık, 426 ve 427. maddelerde sayılan kayyım atanması sebeplerinden değildir

Taşınmazda yarı yarıya paydaş olan iki kişiden biri, bağımsız bölümlerin kiraya verilmesi, kira bedellerinin toplanması ve paylaşımı konusunda diğer paydaşla anlaşamadığını ileri sürerek taşınmazın yönetimi için kayyım atanmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi istemi kabul etmiştir.

> *Dosya içerisindeki bilgi ve belgelerin incelenmesinde, davacı ve davalının taşınmazda ½ paydaş oldukları ve uyuşmazlığın taşınmazın kullanımı ve gelirlerinin paylaşımından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Yukarıda gösterilen yasal düzenlemeler ve yapılan açıklamalar dikkate alındığında, davacının talebinin Türk Medenî Kanununun 426. ve 427. maddelerinde düzenlenen kayyım atanmasını gerektirir nedenler arasında bulunmadığı düşünülmeksizin, davanın reddine karar verilmesi gerekirken, kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yönetim kayyımlığının paydaşlar arasındaki uyuşmazlıkları çözme aracı olmadığını gösterir. Daire, 427. maddenin yönetimi kimseye ait olmayan mallar için öngörüldüğünü hatırlatmış; malikleri belli olan ve paydaşları arasında kullanım ve gelir paylaşımı konusunda anlaşmazlık bulunan bir taşınmaz için kayyım atanmasını gerektiren bir sebep bulunmadığını kabul ederek istemi kabul eden kararı bozmuştur.

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
20.03.2018 · E. 2018/1084 · K. 2018/9722

3561 sayılı Kanun'a göre atanan kayyımlığın kaldırılması davasında tapu maliki ile mirasçılık belgesindeki murisin aynı kişi olup olmadığı re'sen araştırılarak kuşkuya yer bırakmayacak şekilde belirlenmelidir

Tapuda malik görünen kişinin mirasçıları olduklarını ileri sürenler, taşınmaz için daha önce atanan kayyımlığın kaldırılmasını istemiştir. Dosyaya tapulama tutanağı ve nüfus kayıtları getirtilmeden davanın kabulüne karar verilmiştir; karar kayyım vekilince temyiz edilmiştir.

> *3561 sayılı Kanun uyarınca atanan kayyımlığın kaldırılmasına ilişkin davalarda re'sen araştırma ilkesi geçerlidir. Mahkemece, konuya ilişkin kanun hükümleri ve kanunun amacı gözetilerek; sadece dosyadaki bilgi ve belgeler ile yetinilmeden, kolluk araştırması yapılarak, davacının gösterdiği tanıklar dinlenip; dava konusu taşınmaza ait ilk tesisinden itibaren bütün tedavülleri ile birlikte tapu kayıtları ve dayanak belgelerinin tapu müdürlüğünden, vergi kaydıyla ilgili bilgi ve belgelerin belediye başkanlığı ile vergi dairesi müdürlüğünden, gelen kayıt ve belgelerde kimlik bilgilerinin bulunması halinde nüfus müdürlüğünden ilgililerin nüfus aile kayıtlarının getirtilerek tapu kaydı malikleriyle irtibatı araştırılıp; toplanan bütün deliller birlikte değerlendirilerek, tapuda malik görünen kişi ile mirasçılık belgesinde adı geçen murisin aynı kişi olup olmadığı hususu kuşkuya yer bırakmayacak şekilde belirlendikten sonra oluşacak sonuç dairesinde bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ve araştırmayla yazılı şekilde karar verilmesi de doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yönetim kayyımlığının sona erdirilmesinde izlenecek yolu gösterir. Yönetim kayyımlığı, kayyımın atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınmasıyla sona erer (TMK m. 477). Daire, kayyım atanması istemine ilişkin davaların kamu düzeniyle yakından ilgili olduğunu ve kaldırma davalarında da re'sen araştırma ilkesinin geçerli olduğunu belirtmiştir. Kolluk araştırması, tanık dinlenmesi, tapu, vergi ve nüfus kayıtlarının getirtilmesiyle tapuda malik görünen kişi ile mirasçılık belgesindeki murisin aynı kişi olup olmadığı belirlenmeden verilen karar eksik inceleme sayılarak bozulmuştur.

5 **YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ**
08.03.2018 · E. 2016/7714 · K. 2018/1804

Şirketin seçilmiş yönetim kurulu varsa organ yokluğundan söz edilemez; yönetim kurulu üyeleri arasındaki çekişme yönetim kayyımı atanmasını gerektirmez

İki üyeli ve çift imzayla temsil edilen bir anonim şirketin yönetim kurulu üyeleri arasında çekişme çıkmıştır. Ortaklar, üyelerden birinin şirket aleyhine açtığı davada şirketin temsil edilemediğini ileri sürerek o davayla sınırlı temsil kayyımı istemiştir; karşı tarafsa yönetim kurulunun toplanıp karar alamadığını belirterek şirkete yönetim kayyımı atanmasını istemiştir. Mahkeme yönetim kayyımı atamıştır.

> *TMK'nin 427/4. maddesine göre bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka bir yoldan sağlanamamış ise vesayet makamınca yönetim kayyımı atanması gerekmektedir. Anılan düzenlemeye göre yönetim kayyımı atanabilmesi için şirketin yönetim kurulunun bir şekilde oluşturulmasının mümkün olmaması ve bu boşluğun başkaca hukuki yollarla giderilmemiş olması şarttır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 427. maddenin dördüncü bendindeki organ yokluğunun anlamını gösterir. Daire, yönetim kayyımı atanabilmesi için şirketin yönetim kurulunun bir şekilde oluşturulmasının mümkün olmaması ve bu boşluğun başka hukuki

yollarla giderilmemiş olması gerektiğini belirtmiştir. Seçilmiş yönetim kurulu bulunan şirkette organ yokluğundan söz edilemeyeceği, mevcut yönetim kurulunun çalışamaz hâlde olmasının da şirketler hukukunun kendi sistemi içinde giderilebileceği kabul edilmiştir. Buna karşılık şirketin, üyelerden birinin açtığı davada temsil edilebilmesi için o davayla sınırlı temsil kayyımı atanması gerektiği belirtilerek karar bozulmuştur.

6 **YARGITAY 13. HUKUK DAİRESİ**
30.09.2019 · E. 2019/4225 · K. 2019/9155

Müdürü ve ortaklarının mirasçıları mirası reddeden şirkete, davada taraf teşkilinin sağlanması için 427. maddenin dördüncü bendine göre kayyım atanmalıdır

Bir limited şirket ve kefiller aleyhine alacak davası açılmıştır. Yargılama sırasında şirketin müdürü ve çoğunluk payına sahip ortağı ölmüştür; mirasçıları ile diğer ortak olan eşi mirası reddetmiştir. Mahkeme şirkete kayyım atanmasını sağlamadan davayı kabul etmiştir.

> *TMK 427/1-4'te "Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa" denilerek vesayet makamınca bir yönetim kayyımı atanabileceği belirtimiştir. Bu durumda şirketin aktif ve pasiflerinin belirlenmesi, taraf ehliyetini taşıması ve alacaklar ile şirket haklarının korunması bakımından TMK. 427/1-4'e göre şirkete kayyum tayin edilmeden ve taraf teşkili tamamlanmadan eksik inceleme ve yanılgılı gerekçe ile yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup, bozma sebebidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 427. maddenin dördüncü bendinin görülmekte olan davalardaki önemini gösterir. Daire, taraf teşkilinin dava şartı olduğunu ve hâkimin bunu re'sen gözeteceğini belirtmiştir. Şirketin yönetimini ve temsilini sağlayacak organın kalmadığı durumda şirketin aktif ve pasiflerinin belirlenmesi, taraf ehliyetinin sağlanması ve alacaklar ile şirket haklarının korunması için şirkete kayyım atanması gerektiği kabul edilmiş; kayyım atanmadan ve taraf teşkili tamamlanmadan verilen hüküm bozulmuştur.

7 **YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ**
22.02.2021 · E. 2020/871 · K. 2021/1558

Tüzel kişinin organ yokluğu nedeniyle yönetim kayyımı atanması istemi çekişmesiz yargı işi ve geçici hukuki koruma niteliğindedir; bölge adliye mahkemesi kararı temyiz edilemez

Yüzde elli paylı ortak, kendisi ve diğer ortakla birlikte şirketi temsil etme görev süresinin dolduğunu ve şirketin organsız kaldığını ileri sürerek limited şirkete kayyım atanmasını istemiştir. İlk derece mahkemesi, davacının görev süresi dolsa bile genel kurulu toplantıya çağırabileceği gerekçesiyle hukuki yarar yokluğundan davayı reddetmiştir; istinaf başvurusu esastan reddedilmiştir.

> *Dava, davalı limited şirketin yasal ve zorunlu organlarının yokluğu nedeni ile yönetim kayyımı atanması istemine ilişkindir. Davanın yasal dayanağı TMK'nın 427/4. maddesi olup, bir tüzel kişinin gerekli organlarından yoksun kalması ve yönetiminin başka yoldan sağlanamaması durumunda yönetim kayyımı atanacağı düzenlenmiştir. Bu yöndeki istemin, mahiyeti itibariyle mahkemeden geçici hukuki koruma önlemine dair karar verilmesi niteliğinde olduğunda kuşku yoktur. Öte yandan, HMK'nın 382/1. maddesinde, uyuşmazlığın hangi ölçütlere göre çekişmesiz yargı işi sayılacağı açıklanmış, Yasa'nın 382/2. maddesinde çekişmesiz yargı kapsamında olan işler sayılmış, Yasa'nın 382/2-b-19 maddesinde de vesayet işlerinin çekişmesiz yargı işlerinden sayıldığı düzenlenmiştir. HMK 362/1-ç maddesinde ise çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararların temyizinin kabil olmadığı öngörülmüştür. Açıklanan yasal düzenlemeler karşısında TMK'nın 427/4. maddesinde hukuki dayanağını bulan eldeki kayyım tayini davası, HMK'nın 382/2-b-19. maddesinde düzenlenen vesayet işleri kapsamında bulunması nedeniyle çekişmesiz yargı işi olduğu gibi mahiyeti gereğince HMK'nın 10. kısmında yer verilen geçici hukuki koruma önlemi istemine ilişmesi nedeniyle, Bölge Adliye Mahkemesi kararı, HMK'nın 362/1(ç) ve (f) maddeleri gereğince temyiz edilemeyeceğinden HMK'nın 366. maddesi delaletiyle 346. maddesi gereğince davacı vekilinin temyiz dilekçesinin reddine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 427. maddenin dördüncü bendine dayanan istemlerin usul yönünü gösterir. Daire, bir tüzel kişinin gerekli organlardan yoksun kalması ve yönetiminin başka yoldan sağlanamaması hâlinde yönetim kayyımı atanacağını hatırlatmış; bu istemin vesayet işleri kapsamında çekişmesiz yargı işi olduğunu ve mahiyeti itibarıyla geçici hukuki koruma niteliği taşıdığını belirtmiştir. Bu nitelikteki kararlar temyiz edilemediğinden temyiz dilekçesi reddedilmiştir. İlk derece mahkemesinin, genel kurulu toplantıya çağırma imkânı bulunan ortağın kayyım isteminde hukuki yararı bulunmadığına ilişkin değerlendirmesi de kararda aktarılmıştır.

8 **YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ**
24.11.2014 · E. 2014/16402 · K. 2014/18216

Ticaret şirketlerine kayyım atanmasına ilişkin davalar mutlak ticari davadır; asliye ticaret mahkemesinde görülür

Bir limited şirketin müdürü ve ortağının uzun süredir tutuklu bulunması nedeniyle şirket işlerinin yürütülemediği, borç ve alacakların zamanında ödenemediği ileri sürülerek şirkete kayyım atanması istendi. Asliye hukuk mahkemesi, vesayet makamının sulh hukuk mahkemesi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

> *Yasanın açıklanan bu düzenlemesi karşısında, tüzel kişilik taşıyan ticaret şirketlerine yönetim kayyımı atanmasına ilişkin istemlerin de sulh hukuk mahkemesince görülüp sonuçlandırılmasının, yasa normunun lafzına uygun olduğu kuşkusuzdur. Ancak, şirketin uzun süredir işlerinin yürütülemediği ve iflasa*

sürüklendiği ve şirket müdürünün tutuklu bulunduğu gibi iddialarla kayyım atanması istemiyle açılan böyle bir davada, mutlak biçimde Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketlere ilişkin hükümleri ışığında kayyım atanmasını gerekli kılan olguların varlığı ve mahiyetinin değerlendirilerek belirlenmesinde zorunluluk bulunduğundan, ticaret şirketlerine kayyım atanmasına ilişkin davalar da, TTK'nın 4. maddesinin ilk fıkrasının birinci bendinde belirtilen biçimde geniş anlamda ticari dava niteliğindedir.Bir başka anlatımla, ticaret şirketlerine kayyım atanmasına ilişkin davaların, mutlak ticari davalardan olduğunun kabulü gerekir.

Değerlendirme Karar, ticaret şirketlerine yönetim kayyımı atanması istemlerinde görevli mahkemeyi gösterir. Daire, 427. maddenin dördüncü bendinin gerekçesine göre düzenlemenin türü ve niteliği ne olursa olsun bütün tüzel kişileri kapsadığını ve bu istemlerin sulh hukuk mahkemesince görülmesinin normun lafzına uygun olduğunu kabul etmiştir. Ancak kayyım atanmasını gerekli kılan olguların Türk Ticaret Kanunu hükümleri ışığında değerlendirilmesi zorunlu olduğundan bu davaların mutlak ticari dava niteliğinde bulunduğunu ve asliye ticaret mahkemesinde, bu mahkemenin bulunmadığı yerde asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla asliye hukuk mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararını bozmuştur.

9 **Yargıtay (Kapatılan) 18. Hukuk Dairesi**
23.06.2015 · E. 2015/1013 · K. 2015/11013

Federasyonu genel kurula götürmek üzere kayyım atanması isteminde görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir; asliye hukuk mahkemesi bu istemi ayırarak görevsizlik kararı vermelidir

Bir federasyonun genel kurul toplantısının iptali davasıyla birlikte, federasyonu genel kurula götürmek üzere kayyım atanması da istendi. Asliye hukuk mahkemesi genel kurulu iptal etmiştir; kayyım istemini ise koşulları oluşmadığı gerekçesiyle esastan reddetmiştir.

> *Yukarıda gösterilen yasal düzenlemeler göz önüne alındığında; kayyım atama talebi yönünden sulh hukuk mahkemesi görevli olduğundan asliye hukuk mahkemesince kayyım atama davasına bakma görevinin kendisine ait olmadığı kabul edilerek dava dosyasının tefrik edilip ayrı bir esas numarası üzerinden dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken kayyım atama talebinin esastan incelenerek davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

Değerlendirme Karar, dernek ve federasyon gibi tüzel kişilere kayyım atanması istemlerinde görevli mahkemeyi gösterir. Daire, vesayet makamının sulh hukuk mahkemesi olduğunu (TMK m. 397), vesayet makamının tüzel kişinin gerekli organlardan yoksun kalması ve yönetiminin başka yoldan sağlanamaması hâlinde yönetim kayyımı atayacağını hatırlatmıştır. Yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmazsa üyelerden birinin başvurusu üzerine sulh hâkiminin üç üyeyi genel

kurulu toplantıya çağırmakla görevlendireceğini öngören TMK m. 75 hükmüne de kararda yer verilmiştir. Kayyım istemi yönünden görevin sulh hukuk mahkemesine ait olduğu belirtilerek istemin esastan reddine ilişkin kısım bozulmuştur.

10 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
24.11.2020 · E. 2017/2772 · K. 2020/937

Yönetim kayyımı, malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kişinin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamınca atanır; kayyımlık işlerinde yetki kesindir

Bir taşınmazdaki pay sahibine 3561 sayılı Kanun'a göre defterdar yönetim kayyımı olarak atanmıştı. Kayyım, arsa karşılığı yapım sözleşmesi gereğince bu kişiye ait payın müteahhit şirkete devri ve bazı giderlerin ödenmesi için kendisine yetki ve izin verilmesini istemiştir. Kendisine kayyım atanan kişinin mirasçısı olduğunu bildiren kişinin müdahalesi üzerine mahkeme yetkisizlik kararı verdi, Özel Dairenin bozma kararına karşı direnmiştir.

> *Kayyım atanması konusunda yetki ise TMK'nın 430. maddesinde temsil kayyımı ve yönetim kayyımı için ayrı ayrı düzenlenmiştir. Temsil kayyımı atanmasında yetkili mahkeme TMK'nın 430/1. maddesinde; "Temsil kayyımı, kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri vesayet makamı tarafından atanır" şeklinde belirtilmiştir. Yönetim kayyımlığında yetkili mahkeme ise TMK'nın 430/2. maddesinde " Yönetim kayyımı, malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamı tarafından atanır." şeklinde düzenleme konusu yapılmıştır. 18. Kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki söz konusu olup, bu yön kamu düzenine ilişkindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yönetim kayyımlığında yetkili vesayet makamını gösterir. Hukuk Genel Kurulu, 426, 427 ve 428. maddelerdeki kayyımlık türlerinin hukuki sonuçlarının farklı olduğunu belirtmiş; temsil kayyımının kendisine kayyım atanacak kişinin yerleşim yerindeki, yönetim kayyımının ise malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kişinin payına düşen malların bulunduğu yerdeki vesayet makamınca atanacağını açıklamıştır (TMK m. 430). Kayyımlık altına alınan kişinin dava tarihinden sonra yerleşim yerinin değişmesi hâlinde yetkisizlik kararı verilemeyeceği de belirtilerek direnme kararı bozulmuştur.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 426:** Temsil kayyımı.
- **TMK m. 428:** İstek üzerine kayyım.
- **TMK m. 403:** Vasi ve kayyım.
- **TMK m. 430:** Kayyımlıkta yetki.
- **TMK m. 477:** Kayyımlığın sona ermesi.
- **TMK m. 397:** Kamu vesayeti.

MADDE

428

A. Kayyımlığı gerektiren hâller
II. Yönetim
2. İstek üzerine

KANUN METNİ

İsteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri varsa, ergin bir kişiye kendi isteği üzerine bir kayyım atanabilir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 428, ergin bir kişiye kendi isteği üzerine kayyım atanmasını düzenler. Madde iki koşul arar: kişide **isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri** bulunmalı ve kişi kayyım atanmasını **kendisi istemelidir**. İsteğe bağlı kısıtlama sebepleri 408. maddede sayılır: yaşlılık, engellilik, deneyimsizlik veya ağır hastalık sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetememe. Kısıtlamadan farklı olarak kayyım atanması kişinin **fiil ehliyetini etkilemez** (TMK m. 458). Gerekçeye göre sayılan sebeplerden birinin bulunması yeterli olmayıp kişinin kendisine kayyım atanması isteminde bulunması da **zorunludur**. Yargıtay, 428. madde uyarınca kayyım atanan kişinin yerleşim yeri değişikliğine vesayet makamı izin vermemişse dosyanın takibinde kayyımı atayan mahkemenin yetkili olduğunu belirtmiştir.[1] Madde eski Kanun'un 378. maddesini karşılar ve Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

İstek üzerine kayyım	İsteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri bulunan ergin kişiye kendi isteğiyle atanan kayyım.
İsteğe bağlı kısıtlama	Kişinin kendi isteği üzerine kısıtlanması (TMK m. 408).
Fiil ehliyeti	Kişinin kendi fiilleriyle hak edinebilmesi ve borç altına girebilmesi.
Kısıtlama	Ergin kişinin vesayet altına alınarak fiil ehliyetinin sınırlanması.
Yasal danışman	Kısıtlama için yeterli sebep bulunmayan kişinin belirli işlerde görüşü alınmak üzere atanan danışman (TMK m. 429).

1 Yargıtay 5. HD, 15.09.2022, E. 2022/8073, K. 2022/12023.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 428- Yürürlükteki Kanunun 378 inci maddesini karşılamaktadır. İsteğe bağlı kısıtlama sebepleri 408 inci maddede belirlenmiştir. Sayılan sebeplerden birinin bulunması yeterli olmayıp, ayrıca kişinin kendisine kayyım atanması isteminde bulunması da zorunludur.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 144*

Tasarının 428. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 464).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 378. maddeydi; kenar başlığı "İhtiyari kayyım" idi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Kendisinde ihtiyari hacir sebeplerinden biri bulunan reşit için, talebi üzerine, bir kayyım tayin edilebilir.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 378 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 378	4721 sayılı Kanun m. 428
Kenar başlığı	İhtiyari kayyım	İstek üzerine
Kişi	Reşit	Ergin
Sebep	İhtiyari hacir sebeplerinden biri	İsteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri
İstek	Talebi üzerine	Kendi isteği üzerine
Sonuç	Kayyım tayin edilebilir	Kayyım atanabilir

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 428. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Kişi	Ergin	TMK m. 428
Sebep	İsteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri	TMK m. 408
İstek	Kişinin kendisinin kayyım istemesi	TMK m. 428

Konu	Kural	Dayanak
Atama	Vesayet makamınca kayyım atanabilir	TMK m. 428
Ehliyete etkisi	Fiil ehliyetini etkilemez	TMK m. 458
Görev alanı	Malvarlığının yönetimiyle görevlendirilmişse yönetim ve korumaya ilişkin işler	TMK m. 460
Usul	Vasinin atanması usulü uygulanır	TMK m. 431
Kaynak	743 m. 378	Gerekçe, s. 144

1 TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 378. maddesini karşılamaktadır. İsteğe bağlı kısıtlama sebepleri 408. maddede belirlenmiştir; gerekçeye göre sayılan sebeplerden birinin **bulunması yeterli değildir**, kişinin kendisine kayyım atanması **isteminde bulunması da zorunludur**. Tasarının 428. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 464).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, kayyımın ancak ilgilinin **kendi isteği** üzerine atanabilmesidir; bir yakının talebi bu maddeye göre kayyım atanması için yeterli değildir. İkinci nokta, kayyım atanmasının kişinin **fiil ehliyetini etkilememesi** ve bu yönüyle 408. maddedeki isteğe bağlı kısıtlamadan ayrılmasıdır (TMK m. 458). Üçüncü nokta, isteğin yanında kişide 408. maddede sayılan sebeplerden birinin bulunmasının da gerekmesidir; isteğe bağlı kısıtlamada Yargıtay, isteğin tek başına yeterli olmadığını ve kişinin işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat etmesi gerektiğini belirtmiştir.[2]

II. İstek Üzerine Kayyımlığın Koşulları

- **Ergin kişi:** Kayyım yalnız ergin kişiye bu maddeye göre atanır.
- **Sebep:** Yaşlılık, engellilik, deneyimsizlik veya ağır hastalık sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetememe.
- **İstek:** Kayyım atanmasını kişinin kendisi ister.

1. madde, 427. maddedeki kanun gereği yönetim kayyımlığıyla birlikte "Yönetim" başlığı altında, istek üzerine kayyımlığı düzenler. Madde kayyım atanmasını isteğe bağlı kısıtlama sebeplerine bağlar; 408. maddeye göre yaşlılığı, engelliliği, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden her ergin kısıtlanmasını isteyebilir (TMK m. 408). Gerekçeye göre bu sebeplerden birinin bulunması yeterli olmayıp kişinin kendisine kayyım atanması isteminde bulunması da zorunludur. Kayyım, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanır (TMK m. 403); vasinin

2 Yargıtay 2. HD, 21.11.2011, E. 2011/6557, K. 2011/19218.

atanması usulüne ilişkin kurallar kayyımın atanmasında da uygulanır (TMK m. 431). İsteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden ayrı olarak, 12.03.2024 tarihinde yürürlüğe giren 7499 sayılı Kanun'la değiştirilen 407. madde de kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin kişinin isteği üzerine kısıtlanacağını veya kendisine kayyım atanacağını düzenler; Kanun'un kayyımlığa ilişkin hükümleri niteliğine uygun düştüğü ölçüde bu durumda da uygulanır (TMK m. 407).

İsteğin nasıl ortaya konacağı konusunda 408. maddeye ilişkin kararlar yol gösterir. 2
Yargıtay, isteğe bağlı kısıtlamada kişinin davayı bizzat açmasının gerekmediğini, açılmış bir davada isteğini bildirmesinin yeterli olduğunu kabul etmiştir.[3] Kişinin kendi talebi bulunmadığı bir davada isteğe bağlı kısıtlama hükmünün uygulanamayacağı da kabul edilmiştir.[4]

III. Kayyım ile İsteğe Bağlı Kısıtlama Arasındaki Fark

- **Kısıtlama:** Kişi vesayet altına alınır ve vasi tarafından temsil edilir.
- **Kayyım:** Fiil ehliyeti etkilenmez.
- **Ortak nokta:** Her iki yol da 408. maddedeki sebeplere ve kişinin isteğine dayanır.

İsteğe bağlı kısıtlama ile istek üzerine kayyımlık aynı sebeplere dayanır; aralarındaki fark sonuçlarında ortaya çıkar. Kısıtlanan kişi vesayet altına alınır; vasi, vesayet altındaki kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür (TMK m. 403). Bir kimseye kayyım atanması ise onun fiil ehliyetini etkilemez; kayyımın görev süresi ve ücreti vesayet makamı tarafından belirlenir (TMK m. 458). 3

Kayyım bir malvarlığının yönetimi ve gözetimi ile görevlendirilmişse yalnız o malvarlığının yönetim ve korunması için gerekli olan işleri yapabilir; bunun dışındaki işler temsil olunanın vereceği özel yetkiye, temsil olunan bu yetkiyi verecek durumda değilse vesayet makamının iznine bağlıdır (TMK m. 460). Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin kişiye ise belirli işlerde görüşü alınmak üzere yasal danışman atanır (TMK m. 429). 4

IV. Kayyımlık Türleri Arasındaki Yeri

- **Temsil kayyımlığı:** Belirli bir işte temsil.
- **Yönetim kayyımlığı:** Kanun gereği, yönetimi kimseye ait olmayan mallar.

3 Yargıtay 2. HD, 26.12.2011, E. 2011/12332, K. 2011/23616.
4 Yargıtay 8. HD, 19.09.2017, E. 2017/2884, K. 2017/11059.

- **İstek üzerine kayyımlık:** Ergin kişinin kendi isteği.

5 Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, kayyımlığın temsil kayyımlığı, yönetim kayyımlığı ve isteğe bağlı kayyımlık olmak üzere üç türde düzenlendiğini ve bu düzenlemelerin hukuki sonuçlarının birbirinden farklı olduğunu belirtmiştir.[5] Temsil kayyımı kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri, yönetim kayyımı ise malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamı tarafından atanır (TMK m. 430).

6 Vesayet altındaki kişi, vesayet makamının izni olmadıkça yerleşim yerini değiştiremez (TMK m. 412). Yargıtay, 428. madde uyarınca kayyım atanan kişinin yerleşim yeri değişikliğine vesayet makamınca izin verilmemişse kayyım dosyasının takibinde kayyımı atayan mahkemenin yetkili olduğunu kabul etmiştir.[6]

V. Sona Erme

- **İstek üzerine kısıtlama:** Vesayetin kaldırılması sebebin ortadan kalkmasına bağlıdır.
- **Yönetim kayyımlığı:** Sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınması.

7 Kendi isteğiyle kısıtlanmış kişi üzerindeki vesayetin kaldırılması, kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkmasına bağlıdır (TMK m. 476). Yargıtay, isteğe bağlı kısıtlamada vesayetin yalnız kısıtlının artık istememesi gerekçesiyle kaldırılamayacağını ve sebebin ortadan kalkıp kalkmadığının araştırılması gerektiğini belirtmiştir.[7] Yönetim kayyımlığının sona ermesi ise 477. maddede düzenlenmiştir: yönetim kayyımlığı, kayyımın atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınmasıyla sona erer (TMK m. 477). 428. madde, 427. maddeyle birlikte "Yönetim" başlığı altında yer alır.

UYGULAMA NOTU

Yaşlılık, engellilik, deneyimsizlik veya ağır hastalık sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemeyen kişi, fiil ehliyetini etkilemeyen bir koruma yolu olarak kendi isteğiyle kayyım atanmasını vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesinden isteyebilir (TMK m. 428). **Bir yakın için başvurulacaksa**, bu maddenin kişinin kendi isteğini aradığı göz önünde bulundurulmalıdır. **Kayyıma hangi işler için yetki verileceği** başvuruda açıkça belirtilmelidir; malvarlığının yönetimi dışındaki işler özel yetkiye veya vesayet makamının iznine bağlıdır (TMK m. 460).

5 Yargıtay HGK, 24.11.2020, E. 2017/2772, K. 2020/937.
6 Yargıtay 5. HD, 15.09.2022, E. 2022/8073, K. 2022/12023.
7 Yargıtay 8. HD, 26.01.2017, E. 2017/920, K. 2017/766.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
15.09.2022 · E. 2022/8073 · K. 2022/12023

428. madde uyarınca kendi isteğiyle kayyım atanan kişinin yerleşim yeri değişikliğine vesayet makamı izin vermemişse, kayyım dosyasının takibinde kayyımı atayan mahkeme yetkilidir

Ergin bir kişiye 428. madde uyarınca kayyım atanmıştı. Kayyım, bu kişi adına yatırılan parayı çekebilmek için izin istemiştir. Kayyımı atayan sulh hukuk mahkemesi izin verdi, ardından kişinin başka bir ilde kaldığı gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme de yerleşim yeri değişikliğine izin verilmediği gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kendisine kayyım tayin edilenin yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Akçaabat Sulh Hukuk Mahkemesince TMK'nın 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olmadığından dosyanın takibi ile Akçaabat Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 428. maddeye göre atanan bir kayyımla ilgilidir. Daire, isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri varsa ergin bir kişiye kendi isteği üzerine kayyım atanabileceğini ve vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım atanmasında da uygulanacağını (TMK m. 431) aktarmıştır. Vesayet altındaki kişinin vesayet makamının izni olmadıkça yerleşim yerini değiştiremeyeceğini öngören TMK m. 412 gözetilerek, izin kararı bulunmadığından dosyanın takibinde kayyımı atayan mahkemenin yetkili olduğu belirtilmiştir.

2 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
24.11.2020 · E. 2017/2772 · K. 2020/937

Kayyımlık temsil, yönetim ve isteğe bağlı kayyımlık olmak üzere üç türde düzenlenmiştir; bu türlerin hukuki sonuçları birbirinden farklıdır

Bir taşınmazdaki pay sahibine 3561 sayılı Kanun'a göre yönetim kayyımı atanmıştı. Kayyım, arsa karşılığı yapım sözleşmesi gereğince bu kişiye ait payın müteahhit şirkete devri için kendisine yetki ve izin verilmesini istemiştir. Mahkeme yetkisizlik kararı verdi ve Özel Dairenin bozma kararına karşı direnmiştir.

> *4721 sayılı TMK'da kayyımlık; temsil kayyımlığı (TMK m. 426), yönetim kayyımlığı (TMK m. 427) ve isteğe bağlı kayyımlık (TMK m. 428) olmak üzere üç türde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin hukuki sonuçları birbirinden farklı olup, aynı Kanun'un 403. maddesine göre kayyımın, belirli işleri görmek ya da mal varlığını yönetmek için atanacağı hüküm altına alınmıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 428. maddedeki isteğe bağlı kayyımlığın kayyımlık türleri arasındaki yerini gösterir. Hukuk Genel Kurulu, kayyımlığın temsil kayyımlığı (TMK m. 426), yönetim kayyımlığı (TMK m. 427) ve isteğe bağlı kayyımlık (TMK m. 428) olarak üç türde düzenlendiğini ve bu düzenlemelerin hukuki sonuçlarının

farklı olduğunu belirtmiştir. Kayyımlık türüne göre yetkili vesayet makamının da değiştiği, yönetim kayyımının malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kişinin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamınca atanacağı açıklanmıştır (TMK m. 430).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
26.12.2011 · E. 2011/12332 · K. 2011/23616

İsteğe bağlı kısıtlamada kişinin davayı bizzat açması gerekmez; açılmış bir davada isteğini bildirmesi yeterlidir

Kısıtlanması istenen kişi hakkında açılan davada 405. madde yönünden kısıtlama istemi reddedilmiştir. Kısıtlanması istenen kişi duruşmadaki beyanında ve temyiz dilekçesinde kısıtlanmasını istediğini bildirmişti; mahkeme 408. madde yönünden inceleme yapmadan davayı reddetmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 408. maddesine göre kısıtlama kararı verilebilmesi için, kısıtlanması istenilen kişinin kendisinin bizzat dava açmasına gerek olmayıp, açılan bir davada bu isteğini bildirmesi de yeterlidir.*

DEĞERLENDİRME Karar 408. maddeye ilişkindir; 428. madde de istek üzerine kayyımı aynı isteğe bağlı kısıtlama sebeplerine bağladığından, isteğin nasıl ortaya konacağı konusunda yol gösterir. Daire, kısıtlanması istenen kişinin kendisinin dava açmasının zorunlu olmadığını, başkası tarafından açılmış bir davada bu isteğini bildirmesinin de yeterli olduğunu belirtmiştir. Kişi duruşmada ve temyiz dilekçesinde isteğini bildirdiğinden, 408. maddedeki durumda olup olmadığı araştırılmadan verilen ret kararı bu yönden bozulmuştur.

4 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
21.11.2011 · E. 2011/6557 · K. 2011/19218

İstek tek başına yetmez; kişi isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri yüzünden işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat etmelidir

Kısıtlanması istenen kişi hakkında başkası tarafından dava açılmıştır; kısıtlanması istenen kişi duruşmaya katılarak kısıtlanmasını istediğini bildirmiştir. Mahkeme davayı aktif husumet yokluğu nedeniyle reddetmiştir.

> *Ancak, kişinin kısıtlanmasını istemesi yeterli olmayıp; Türk Medeni Kanununun 408. maddesindeki durumda bir kişi olduğunu ve bu durumu sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini de ispat etmesi gerekir. Açıklanan nedenlerle; kısıtlanması istenilen kişinin, yasada açıklanan durumda olup olmadığının belirlenmesi için gösterilecek deliller toplanarak, vesayet işleri kamu düzeniyle ilgili olduğundan, gerekirse kendiliğinden araştırma ilkesi uyarınca inceleme de yapılarak; gerçekleşecek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken; davanın aktif husumet yokluğu nedeniyle reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar 408. maddeye ilişkindir ve 428. maddenin dayandığı iki koşulu birlikte gösterir: kişinin isteği ve kanunda sayılan sebeplerden birinin

bulunması. Gerekçeye göre 428. maddede de sayılan sebeplerden birinin bulunması yeterli olmayıp kişinin kendisine kayyım atanması isteminde bulunması zorunludur. Daire, isteğin açılmış bir davada bildirilebileceğini kabul ettiğinden aktif husumet yokluğundan ret kararı verilmesini doğru bulmamış; kişinin kanunda açıklanan durumda olup olmadığının delillerle ve gerekirse kendiliğinden araştırma yapılarak belirlenmesi gerektiğini açıklamıştır.

5 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
19.09.2017 · E. 2017/2884 · K. 2017/11059

Kısıtlanması istenen kişinin kendi talebi yoksa isteğe bağlı kısıtlama hükmü uygulanamaz

Davacı, babasının yaşlı olduğunu, malvarlığını iyi yönetemediğini ve bir taşınmazını bedelini almadan bir yakınına devrettiğini ileri sürerek 405, 406 ve 408. maddeler uyarınca kısıtlanmasını istemiştir. Mahkeme davayı kabul etti ve karar kısıtlı adayı vekilince temyiz edilmiştir.

> *Mahkemece de, dava Türk Medeni Kanunu'nun 406. maddesi kapsamında değerlendirilmiş olmakla birlikte sağlık yönünden aldırılan rapor, kısıtlı adayının kısıtlanma talebinin bulunmaması ve bütün dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde Türk Medeni Kanununun 405, 406 ve 408. maddeleri koşullarını taşımayan davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yerinde olmayan gerekçeyle kabulü doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar 408. maddeye ilişkindir; ilgilinin kendi isteği bulunmadıkça isteğe bağlı kısıtlama hükmünün uygulanamayacağını gösterir. 428. madde de kayyımın ergin kişiye kendi isteği üzerine atanabileceğini öngördüğünden, bir yakının talebi bu maddeye göre kayyım atanması için yeterli değildir. Daire, kişinin kısıtlanma talebi bulunmadığını ve 405 ile 406. maddelerin koşullarının da gerçekleşmediğini belirterek davanın kabulüne ilişkin kararı bozmuştur (TMK m. 406).

6 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
26.01.2017 · E. 2017/920 · K. 2017/766

Kendi isteğiyle kısıtlanan kişinin vesayeti, kısıtlamayı gerektiren sebep ortadan kalkmadıkça yalnız artık istemediği için kaldırılamaz

Kendi isteğiyle 408. madde uyarınca kısıtlanmış olan kişi hakkında vesayetin kaldırılması istendi. Mahkeme, kısıtlı kısıtlanmayı istemediği sürece kısıtlanmasına karar verilemeyeceği gerekçesiyle ek kararla istemi kabul etmiştir; karar vasi tarafından temyiz edilmiştir.

> *Aynı Kanun'un 476. maddesine göre; kendi isteğiyle kısıtlanmış olan kişi üzerindeki vesayetin kaldırılması, kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkmasına bağlıdır. Vesayetin sona ermesi halleri Türk Medeni Kanunu'nun 470 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Mahkemece, kısıtlanma nedenleri de gözetilerek Türk Medeni Kanunu'nun 475 ve 476. maddeleri uyarınca araştırma ve inceleme yapılarak, kısıtlanma nedeninin ortadan kalktığına ilişkin sağlık raporu alın-*

dıktan sonra oluşacak sonuca göre bir karar verilmesi yerine eksik inceleme ile talebin kabulüne karar verilmesi doğru görülmemiştir.

DEĞERLENDİRME Karar 408. maddeye göre verilen isteğe bağlı kısıtlamanın sona ermesine ilişkindir. Daire, 476. madde uyarınca kendi isteğiyle kısıtlanmış kişi üzerindeki vesayetin kaldırılmasının kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkmasına bağlı olduğunu belirtmiş; sebebin ortadan kalkıp kalkmadığı araştırılmadan, yalnız kısıtlının artık istememesi gerekçesiyle vesayetin kaldırılmasını eksik inceleme saymıştır (TMK m. 476). İstek üzerine atanan kayyım bakımından ise yönetim kayyımlığının sona ermesine ilişkin 477. madde hükmü ayrıca gözetilir.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 408:** İstek üzerine kısıtlama.
- **TMK m. 407:** Özgürlüğü bağlayıcı ceza.
- **TMK m. 427:** Kanun gereği yönetim kayyımı.
- **TMK m. 429:** Yasal danışmanlık.
- **TMK m. 458:** Kayyımın konumu.
- **TMK m. 460:** Malvarlığının yönetimi.
- **TMK m. 476:** İstek üzerine kısıtlamada vesayetin kaldırılması.

MADDE

429 B. Yasal danışmanlık

KANUN METNİ

(1) Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin bir kişiye aşağıdaki işlerde görüşü alınmak üzere bir yasal danışman atanır:
(2) 1. Dava açma ve sulh olma,
(3) 2. Taşınmazların alımı, satımı, rehnedilmesi ve bunlar üzerinde başka bir aynî hak kurulması,
(4) 3. Kıymetli evrakın alımı, satımı ve rehnedilmesi,
(5) 4. Olağan yönetim sınırları dışında kalan yapı işleri,
(6) 5. Ödünç verme ve alma,
(7) 6. Ana parayı alma,
(8) 7. Bağışlama,
(9) 8. Kambiyo taahhüdü altına girme,
(10) 9. Kefil olma.
(11) Aynı koşullar altında bir kimsenin malvarlığını yönetme yetkisi, gelirlerinde dilediği gibi tasarruf hakkı saklı kalmak üzere kaldırılabilir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 429, yasal danışmanlığı düzenler. Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından **fiil ehliyetinin sınırlanması** gerekli görülen ergin bir kişiye, maddede sayılan **dokuz işte görüşü alınmak üzere** bir yasal danışman atanır: dava açma ve sulh olma, taşınmaz işlemleri, kıymetli evrak işlemleri, olağan yönetim dışındaki yapı işleri, ödünç verme ve alma, ana parayı alma, bağışlama, kambiyo taahhüdü ve kefillik. Aynı koşullarla kişinin **malvarlığını yönetme yetkisi**, gelirlerinde dilediği gibi tasarruf hakkı saklı kalmak üzere kaldırılabilir. Yasal danışman **yasal temsilci değildir**; Yargıtay, danışmanın danışmanı olduğu kişi adına onun katılımı olmaksızın boşanma davası açamayacağını belirtmiştir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 379.

maddesini karşılar; "reyi alınmak üzere müşavir" yerine "yasal danışman", "husumet" yerine "dava açma ve sulh olma" deyimleri kullanılmış ve hüküm değişikliği yapılmamıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Yasal danışman	Kısıtlama için yeterli sebep bulunmayan ergin kişinin kanunda sayılan işlerde görüşü alınmak üzere atanan kişi.
Görüş (onay)	Yasal danışmanın, danışmanlık altındaki kişinin yapacağı işleme verdiği izin veya sonradan verdiği olur.
İcazet	Yetkisiz yapılmış bir işlemin sonradan onaylanması.
Malvarlığını yönetme yetkisinin kaldırılması	Kişinin gelirlerinde dilediği gibi tasarruf hakkı saklı kalmak üzere malvarlığını yönetme yetkisinin elinden alınması.
Kısıtlama	Ergin kişinin vesayet altına alınarak fiil ehliyetinin sınırlanması.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 429- Yürürlükteki Kanunun 379 uncu maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki maddenin "Mahdut ehliyet" şeklindeki kenar başlığı, Beşinci Ayırımın başlığa uygun olarak "Yasal danışmanlık" biçiminde değiştirilmiştir. Maddedeki "reyi alınmak üzere müşavir" yerine "yasal danışmanı" deyimi kabul edilmiştir. Maddenin (1) numaralı bendinde "husumet" den söz edilmiş iken usul hukukuna uygunluk sağlamak ve maksadı daha iyi anlatabilmek için "dava açma ve sulh olma" deyimleri kullanılmıştır. Maddenin ikinci fıkrası anlaştırılmak ve kısaltılmak suretiyle yeniden kaleme alınmıştır. Hüküm değişikliği yapılmamıştır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 144*

Tasarının 429. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 464).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 379. maddeydi; kenar başlığı "Mahdut ehliyet" idi.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Hacrine kafi sebep bulunmamakla beraber medeni haklarını kullanmak salahiyetinden kısmen mahrum edilmesi menfaati iktizasından bulunan reşide aşağıdaki işlerinde reyi alınmak üzere bir müşavir tayin olunur: 1 – Husumet ve sulh. 2 – Gayrimenkulün alım satımı ve onlar üzerinde rehin ve sair ayni bir hak tesisi. 3 – Kıymetli evrak alım satımı ve terhini. 4 – Alelade idare ihtiyaçları haricinde inşaat. 5 – Ödünç verme ve alma. 6 – Sermayeyi almak. 7 – Hibe. 8 – Kambiyo taahhütleri altına girmek. 9 – Kefalet. Bu suretle medeni haklarını kullanmak salahiyetinden kısmen mahrum edilen kimse gelirinde dilediği veçhile tasarruf hakkı baki kalmak üzere mallarını idare hakkından dahi mahrum edilebilir.*

1 Yargıtay 2. HD, 10.02.2022, E. 2021/9354, K. 2022/1172.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 379 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 379	4721 sayılı Kanun m. 429
Kenar başlığı	Mahdut ehliyet	Yasal danışmanlık
Atanan kişi	Reyi alınmak üzere müşavir	Görüşü alınmak üzere yasal danışman
Birinci iş	Husumet ve sulh	Dava açma ve sulh olma
Diğer işler	Gayrimenkul, kıymetli evrak, inşaat, ödünç, sermaye, hibe, kambiyo, kefalet	Taşınmaz, kıymetli evrak, yapı işleri, ödünç, ana para, bağışlama, kambiyo taahhüdü, kefillik
İkinci fıkra	Malları idare hakkından mahrum edilme	Malvarlığını yönetme yetkisinin kaldırılması
Gelirler	Gelirinde dilediği gibi tasarruf hakkı baki	Gelirlerinde dilediği gibi tasarruf hakkı saklı

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 429. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Kişi	Kısıtlama için yeterli sebep bulunmayan ergin	TMK m. 429
Koşul	Korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanmasının gerekli görülmesi	TMK m. 429
Görüş alınacak işler	Dokuz iş (dava ve sulh, taşınmaz, kıymetli evrak, yapı, ödünç, ana para, bağışlama, kambiyo, kefillik)	TMK m. 429/1
İkinci fıkra	Malvarlığını yönetme yetkisinin kaldırılması, gelirler saklı	TMK m. 429/2
Atama usulü	Vasinin atanması usulü uygulanır	TMK m. 431
Yetkili makam	Kişinin yerleşim yerindeki vesayet makamı	TMK m. 411
Sona erme	Vesayetin kaldırılmasına ilişkin hükümler uyarınca vesayet makamının kararı	TMK m. 477
Kaynak	743 m. 379	Gerekçe, s. 144

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 379. maddesini karşılamaktadır. 1
Eski maddenin **"Mahdut ehliyet"** olan kenar başlığı, beşinci ayırımın başlığına

uygun olarak **"Yasal danışmanlık"** biçiminde değiştirilmiş; maddedeki "reyi alınmak üzere müşavir" yerine **"yasal danışman"** deyimi kabul edilmiştir. Birinci bentte "husumet" yerine usul hukukuna uygunluk sağlamak ve amacı daha iyi anlatmak için **"dava açma ve sulh olma"** deyimleri kullanılmış; ikinci fıkra kısaltılarak yeniden yazılmıştır. Gerekçeye göre **hüküm değişikliği yapılmamıştır.** Tasarının 429. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 464).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, yasal danışmanın **vasi gibi yasal temsilci olmamasıdır**; danışman kişinin yerine geçerek işlem yapamaz ve onun adına dava açamaz.[2] İkinci nokta, dava açma ve sulh olmanın görüşü alınacak işlerden olması nedeniyle **boşanma davasında** da danışmanlık altındaki kişinin kendi katılımının ve danışmanın görüşünün gerekmesidir. Üçüncü nokta, yasal danışman atanması için kısıtlama sebebinin bulunmaması, ancak kişinin korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektiren durumun **kanıtlanması** gerekmesidir.[3]

II. Yasal Danışman Atanmasının Koşulları

- **Kişi:** Ergin olmalıdır.
- **Kısıtlama sebebi:** Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamalıdır.
- **Koruma ihtiyacı:** Korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülmelidir.

1. madde, vesayet ile tam ehliyet arasında bir koruma yolu öngörür. Kısıtlama sebepleri 405 ile 408. maddelerde düzenlenmiştir (TMK m. 405, TMK m. 406, TMK m. 408). Bu sebeplerden biri kısıtlama için yeterli değilse, ancak kişinin korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülüyorsa, kanunda sayılan işlerde görüşü alınmak üzere yasal danışman atanır. Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar yasal danışmanın atanmasında da uygulanır (TMK m. 431).

2 Yargıtay, yasal danışman atanabilmesi için de fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektiren durumun kanıtlanması gerektiğini, sağlık kurulu raporunda müşavir atanmasının uygun olacağına dair bir bildirim bulunmadığı ve böyle bir durum kanıtlanmadığı hâlde yasal danışman atanamayacağını belirtmiştir.[4] Buna karşılık raporda müşavir atanmasının uygun görüldüğü bildirilmişse kişinin yaşı ve rapor gözetilerek yasal danışman atanması gerektiği,[5] rapor yasal danışman atanması

2 Yargıtay 6. HD, 16.01.2012, E. 2011/14246, K. 2012/63.
3 Yargıtay 18. HD, 02.07.2012, E. 2012/6192, K. 2012/8339.
4 Yargıtay 18. HD, 02.07.2012, E. 2012/6192, K. 2012/8339.
5 Yargıtay 2. HD, 15.02.2010, E. 2009/12973, K. 2010/2554.

gerektiğini bildirmişken kişiyi korumasız bırakacak şekilde karar verilemeyeceği kabul edilmiştir.[6]

III. Görüşü Alınacak İşler

- **Dava ve sulh:** Dava açma ve sulh olma.
- **Mal işlemleri:** Taşınmazların alımı, satımı, rehni ve aynî hak kurulması; kıymetli evrakın alımı, satımı ve rehni.
- **Borç doğuran işler:** Ödünç verme ve alma, ana parayı alma, bağışlama, kambiyo taahhüdü, kefillik.
- **Yapı işleri:** Olağan yönetim sınırları dışında kalan yapı işleri.

Maddenin birinci fıkrası, yasal danışmanın görüşünün alınacağı dokuz işi sayar. Bu işlerin dışında kalan işlemleri kişi tek başına yapabilir. Yargıtay, kendisine yasal danışman atanan kişinin kural olarak ergin, ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan bir kimse olduğunu, kişilik ve malvarlığına ilişkin işlemleri tek başına yapabileceğini; kanunda belirtilen işlerde ise işlemin geçerliliği için danışmanın onayının veya sonradan verdiği olurun gerektiğini belirtmiştir.[7] 3

Maddenin ikinci fıkrası daha geniş bir sınırlama öngörür: aynı koşullar altında kişinin malvarlığını yönetme yetkisi, gelirlerinde dilediği gibi tasarruf hakkı saklı kalmak üzere kaldırılabilir. Gerekçeye göre bu fıkra kısaltılarak yeniden yazılmış, hüküm değişikliği yapılmamıştır. 4

IV. Yasal Danışmanın Yetkisi ve Temsil Yasağı

- **Yasal temsilci değildir:** Kişinin yerine geçemez, onu temsilen işlem yapamaz.
- **Görüş ve icazet:** İzin verebilir, birlikte işlem yapabilir veya sonradan onaylayabilir.
- **Tek başına dava:** Danışmanın tek başına dava açma ehliyeti yoktur.

Yasal danışmanın görevi, kanunda sayılan işlerde görüş vermektir. Yargıtay, yasal danışmanın vasi gibi yasal temsilci olmadığını; kendisine yasal danışman atanan kişinin danışmanın izniyle tek başına ya da danışmanla birlikte dava açabileceğini veya danışmanın açılan davaya sonradan icazet verebileceğini, ancak danışmanın danışmanı olduğu kişi adına onun katılımı olmaksızın dava açamayacağını ve onun aleyhine açılan davayı tek başına yürütemeyeceğini belirtmiştir.[8] Yasal danışmanın, danışmanı olduğu kişinin yaptığı temlikin iptali için tek başına açtığı tapu iptali ve tescil davasında aktif dava ehliyeti bulunmadığı da kabul edilmiştir.[9] 5

6 Yargıtay 18. HD, 18.11.2013, E. 2013/11359, K. 2013/15777.
7 Yargıtay 6. HD, 16.01.2012, E. 2011/14246, K. 2012/63.
8 Yargıtay 2. HD, 10.02.2022, E. 2021/9354, K. 2022/1172.
9 Yargıtay 1. HD, 06.06.2011, E. 2011/5207, K. 2011/6781.

6 Bununla birlikte danışmanın tek başına yaptığı işlem kendiliğinden geçersiz sayılmayabilir. Yargıtay, yasal danışmanın tek başına yaptığı takibe itirazın, kendisine danışman atanan kişi bu işleme muvafakat ederse geçerli olacağını, aksi yorumun aşırı şekilcilik olacağını ve hak kaybına yol açacağını belirtmiştir.[10]

V. Boşanma Davasında Yasal Danışmanlık

- **Dava açma:** Kişinin katılımı ve danışmanın görüşü gerekir.
- **Vekâletname:** Kişinin kendisinin vereceği özel yetkili vekâletname aranır.
- **Kanun yolundan feragat:** Danışmanın görüşü alınmadan geçerli sonuç doğurmaz.

7 Boşanma davası, dava açma ve sulh olma kapsamında yasal danışmanın görüşü alınacak işlerdendir. Yargıtay, yasal danışmanın avukata verdiği vekâletnameyle danışmanlık altındaki erkek adına boşanma davası açıldığı bir dosyada, erkeğin kendisinin vereceği özel yetkili vekâletnamenin sunulması için süre verilmesini ve icazet verilmezse temyiz itirazlarının incelenmeyeceği ihtarıyla kararın erkeğe tebliğ edilmesini istemiştir.[11] Kendisine 429. maddede gösterilen bütün işlerde yasal danışman atanan kadının temyizden feragatinin ise danışmanın görüşü alınmadan hukuken geçerli sonuç doğurmayacağı kabul edilmiştir.[12]

VI. Görev, Yetki ve Sona Erme

- **Görevli makam:** Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi.
- **Yetki:** Kişinin yerleşim yeri.
- **Sona erme:** Vesayetin kaldırılmasına ilişkin hükümler uyarınca vesayet makamının kararı.

8 Vesayet işlerinde yetki, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (TMK m. 411). Yargıtay, yasal danışman atanması isteminde yetkili mahkemenin kolluk araştırmasıyla belirlenen kısıtlı adayının yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi olduğunu belirtmiştir.[13] Vesayet altına alınma isteminin yasal danışman atanması istemini de içerdiği, vesayeti kaldırılan kişiye yasal danışman atanmasının gerekip gerekmediğini vesayet takibini yapan mahkemenin değerlendireceği de kabul edilmiştir.[14] Yasal danışmanlık, vesayetin kaldırılmasına ilişkin hükümler uyarınca vesayet makamının kararıyla sona erer (TMK m. 477).

10 Yargıtay 12. HD, 29.09.2014, E. 2014/17243, K. 2014/22717.
11 Yargıtay 2. HD, 10.02.2022, E. 2021/9354, K. 2022/1172.
12 Yargıtay 2. HD, 19.09.2016, E. 2015/24492, K. 2016/13005.
13 Yargıtay 5. HD, 14.06.2022, E. 2022/6692, K. 2022/10745.
14 Yargıtay 20. HD, 25.06.2015, E. 2015/7912, K. 2015/6463.

UYGULAMA NOTU

Kendisine yasal danışman atanan kişi, dava açma, sulh olma, taşınmaz satışı, borç verme ve alma, bağışlama ve kefillik gibi maddede sayılan işlerde danışmanın görüşünü yazılı olarak almalıdır (TMK m. 429). **Boşanma davası açılacaksa**, vekâletnameyi danışmanlık altındaki kişinin kendisinin vermesi ve danışmanın görüşünün dosyaya sunulması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. **Yasal danışman atanması isteniyorsa**, kişinin korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektiren durum rapor ve diğer delillerle ortaya konulmalıdır.

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ
10.02.2022 · E. 2021/9354 · K. 2022/1172

Yasal danışman yasal temsilci değildir; danışmanı olduğu kişi adına onun katılımı olmaksızın boşanma davası açamaz

Kendisine babası yasal danışman olarak atanmış olan erkek adına, yasal danışmanın avukata verdiği vekâletnameyle boşanma davası açılmıştır; kadın da karşı boşanma davası açmıştır. Bölge adliye mahkemesinin kararı erkek adına temyiz edilmiştir; dosyada erkeğin kendisinin verdiği bir vekâletname veya muvafakatname bulunmuyordu.

> *Yasal danışman vasi gibi yasal temsilci değildir. Kendisine yasal danışman atanan kişi danışmanın izni ile tek başına dava açabileceği gibi danışmanla birlikte de dava açabilir ya da açılan davaya danışman sonradan icazet verebilir. Ancak yasal danışman, danışmanı olduğu kişi adına onun katılımı olmaksızın dava açamaz, onun aleyhine açılan davayı tek başına yürütemez.*

DEĞERLENDİRME Karar, 429. maddenin boşanma davalarındaki uygulamasını gösterir. Daire, dava açma ve sulh olmanın yasal danışmanın görüşü alınarak yapılacak işlerden olduğunu, kendisine yasal danışman atanan kişinin danışmanın izniyle tek başına ya da danışmanla birlikte dava açabileceğini veya danışmanın açılan davaya sonradan icazet verebileceğini belirtmiştir. Yasal danışmanın tek başına vekâletname vererek dava açması ve temyiz etmesi yetkisiz işlem sayıldığından, erkeğin kendisinin vereceği özel yetkili vekâletnamenin sunulması için süre verilmesi ve icazet vermezse temyiz itirazlarının incelenmeyeceği ihtarıyla kararın erkeğe tebliğ edilmesi için dosya geri çevrilmiştir.

2 YARGITAY 6. HUKUK DAİRESİ
16.01.2012 · E. 2011/14246 · K. 2012/63

Kendisine yasal danışman atanan kişi kısıtlı değildir; danışman onun yerine geçerek veya onu temsilen işlem yapamaz ve dava açamaz

Kendisine yasal danışman atanmış kişinin kiracısı hakkında, yasal danışman kendisini vasi olarak nitelendirerek kira borcu için icra takibi başlatmıştır. Kiracının itirazı

üzerine icra mahkemesinde itirazın kaldırılması ve tahliye istendi; mahkeme istemi kabul etmiştir.

> *Kendisine yasal danışman atanan kişi kural olarak ergin, sezgin (reşit, mümeyyiz) bulunan ve kısıtlı olmayan kimsedir. Bu kimselerin tam ehliyetlilerden farkı yoktur. Kişilik ve mal varlığına ilişkin işlemleri tek başlarına yapma yeteneğine sahiptirler. Ancak zihinsel gelişimi, anlama, kavrama, deneyimsizlik, irade yetersizliği gibi nedenlerin bulunmasına bağlı olarak bu kimselere yasal danışman atanması gerekebilir. Bu kişiler tüm haklarını kullanma ehliyetine sahiptir. Ancak, kanunda belirtilen hallerde, yaptığı işin hukuken geçerliliği için danışmanın onayını alması veya yapılan işleme sonradan olur vermesi gerekir. Danışman işlemin yapılmasına katılamaz veya kendisine danışman atanan kimse yerine geçerek veyahut onu temsilen bir işlem yapamaz.*

DEĞERLENDİRME Karar, yasal danışmanlığın hukuki niteliğini gösterir. Daire, kendisine yasal danışman atanan kişinin kısıtlı olmadığını ve kişilik ile malvarlığına ilişkin işlemleri tek başına yapma yeteneğine sahip olduğunu belirtmiştir. Kanunda belirtilen işlerde işlemin geçerliliği için danışmanın onayı veya sonradan verdiği olur gerekir; ancak danışman işlemin tarafı olamaz ve danışmanlık altındaki kişi yerine geçerek işlem yapamaz. Yasal danışmanın onu temsilen takip yapma ve dava açma yetkisi bulunmadığından davanın reddi gerektiği belirtilerek karar bozulmuştur.

3 **YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ**
06.06.2011 · E. 2011/5207 · K. 2011/6781

Yasal danışmanın, danışmanı olduğu kişinin yaptığı temlikin iptali için tek başına tapu iptali ve tescil davası açma ehliyeti yoktur

Taşınmazını vekil aracılığıyla devretmiş olan kişinin yasal danışmanı, işlemin ehliyetsizlik ve vekâlet görevinin kötüye kullanılması sebebiyle iptalini ve taşınmazın danışmanlık altındaki kişi adına tescilini istemiştir. Mahkeme iddianın ispatlanamadığı gerekçesiyle davayı reddetmiştir.

> *Bu durumda yasal danışmanı bulunan ve temliki işlemi yapan kişinin dava açması durumunda danışmandan görüş alması asıldır. Yasal danışmanın tek başına iptal ve tescil davası açması anılan düzenlemeye uygun düşmemektedir. Bu nedenle yasal danışmanın davada aktif dava ehliyeti bulunmamaktadır.*

DEĞERLENDİRME Karar, yasal danışmanın dava açma yetkisinin sınırını gösterir. Daire, dava açma ve sulh olmanın yasal danışmanın görüşü alınarak yapılacak işlerden sayıldığını, bu durumda asıl olanın danışmanlık altındaki kişinin danışmandan görüş alarak dava açması olduğunu belirtmiştir. Yasal danışmanın tek başına tapu iptali ve tescil davası açması bu düzenlemeye uygun düşmediğinden aktif dava ehliyeti bulunmadığı kabul edilmiş; davanın reddi bu gerekçeyle onanmıştır.

4 **YARGITAY 12. HUKUK DAİRESİ**
29.09.2014 · E. 2014/17243 · K. 2014/22717

Yasal danışmanın tek başına yaptığı takibe itiraz kendiliğinden geçersiz değildir; kendisine danışman atanan kişi muvafakat ederse itiraz geçerli olur

Kendisine yasal danışman atanmış borçlu hakkında ilamsız icra takibi başlatılmıştır; ödeme emrine süresinde borçlunun yasal danışmanı itiraz etti ve takip durdurulmuştur. Alacaklının şikâyeti üzerine icra mahkemesi, danışmanın borçlu adına itiraz edemeyeceği gerekçesiyle takibin durdurulmasına ilişkin işlemi iptal etmiştir; karar borçlu tarafından temyiz edilmiştir.

> *Takibe yapılan itiraz, hak düşürücü süreye tabi olup acele işlerdendir. Yasal danışmanın tek başına takibe itiraz etmesinin hukuki sonuç doğurması mümkün değilse de itirazı başlı başına geçersiz hale getirmez. Zira yasal danışmanın yaptığı bu işleme karşı kendisine yasal danışman atananın muvafakatı halinde itirazın geçerli olduğunun kabulü gerekir, aksi durum aşırı şekilcilik olup hak kaybına sebebiyet verir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yasal danışmanın tek başına yaptığı işlemin sonradan onayla geçerlilik kazanabileceğini gösterir. Daire, takibe itirazın borçlu ile birlikte yasal danışman tarafından yapılması gerektiğini kabul etmekle birlikte, borçlunun şikâyetin kabulüne ilişkin kararı temyiz etmekle danışmanın işlemini dolaylı olarak onadığını belirtmiştir. Aksi yöndeki yorumun aşırı şekilcilik olacağı ve hak kaybına yol açacağı gerekçesiyle şikâyetin reddi gerektiği kabul edilerek karar bozulmuştur.

5 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
19.09.2016 · E. 2015/24492 · K. 2016/13005

Kendisine 429. maddedeki bütün işlerde yasal danışman atanan kişinin temyizden feragati, danışmanın görüşü alınmadan geçerli sonuç doğurmaz

Kadının açtığı boşanma ve ziynet alacağı davası kısmen kabul edilmiştir. Kadın velayet, tazminat, nafaka ve ziynet yönünden kararı temyiz ettikten sonra temyizden feragat etmiştir. Feragat tarihinde kadına 429. maddede gösterilen bütün işlerde görüşü alınmak üzere yasal danışman atanmış olduğu anlaşılmıştır.

> *Yasal danışmanın görüşü alınmadan yapılan feragat hukuken geçerli sonuç doğurmaz...*

DEĞERLENDİRME Karar, boşanma davasında yasal danışmanlığın kanun yolu işlemlerine etkisini gösterir. Dava açma ve sulh olma yasal danışmanın görüşü alınarak yapılacak işlerdendir; Daire, temyizden feragatin de danışmanın görüşü alınmadan hukuken geçerli sonuç doğurmayacağını belirtmiştir. Temyizden feragat konusunda yasal danışmanın görüşü alındıktan sonra gönderilmek üzere dosya ilk derece mahkemesine iade edilmiştir.

6 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
25.06.2015 · E. 2015/7912 · K. 2015/6463

Vesayet altına alınma istemi yasal danışman atanması istemini de içerir; vesayeti kaldırılan kişiye yasal danışman atanmasına vesayet takibini yapan mahkeme bakar

Kısıtlanmış bir kişi hakkında alınan sağlık kurulu raporunda vasi atanmasının gerekmediği, yasal danışman atanmasının uygun olacağı bildirilmiştir. Vesayet makamı vesayeti sonlandırdı ve yasal danışman atanması için başka bir sulh hukuk mahkemesine ihbarda bulunmuştur; iki mahkeme de görevsizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlı adayının vesayet altına alınması talebi nitelik itibarıyla kısıtlı adayına yasal danışman atanması talebini de içerir. Vesayet altına alınma ve yasal danışman atanmada kişinin fiil ehliyeti kısıtlanmaktadır. Vesayette kısıtlı adayının bütün işlemleri için kendisine vasi atanmakta, yasal danışman atanmasında ise, kısıtlı adayına yasada sayılan bazı işlerde görüşü alınmak üzere yasal danışman atanmaktadır. Daha önce kısıtlanmış bir kişinin vesayet durumunun devamına lüzum görülmüyor ve fakat kendisine yasal danışman atanması gerekiyorsa bu durumu değerlendirecek merci, kısıtlının vesayet takibini yapan mahkemedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet ile yasal danışmanlık arasındaki geçişin usulünü gösterir. Daire, vesayet altına alınmada da yasal danışman atanmasında da kişinin fiil ehliyetinin kısıtlandığını; vesayette bütün işlemler için vasi atandığını, yasal danışmanlıkta ise yalnız kanunda sayılan işlerde görüşü alınmak üzere danışman atandığını belirtmiştir. Vesayet talebinin yasal danışman talebini de içerdiği kabul edilerek, vesayetin devamına gerek görülmeyen kişiye yasal danışman atanması gerekip gerekmediğini vesayet takibini yapan mahkemenin değerlendireceği sonucuna varılmıştır (TMK m. 411).

7 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
18.11.2013 · E. 2013/11359 · K. 2013/15777

Sağlık kurulu raporu yasal danışman atanması gerektiğini bildirmişse mahkeme kişiyi korumasız bırakacak şekilde karar veremez; 429. maddedeki işler için danışman atamalıdır

Kendisine yönetim ve temsil kayyımı atanmış kişi, kayyımın habersiz harcamalar yaptığını ileri sürerek kayyımlığın kaldırılmasını istemiştir. Mahkeme kayyımlığı kaldırdı ve kişinin kendisine vekil veya danışman seçmekte serbest olduğuna karar vermiştir. Dosyadaki sağlık kurulu raporunda ise kişiye yasal danışman atanması gerektiği bildirilmişti.

> *Dosya kapsamına ve rapor içeriğine göre, mahkemece daha önce kayyım atanması, yasa hükümlerine aykırı ise de; vesayete ilişkin hükümlerin kamu düzenine ilişkin olması nedeniyle dosyanın re'sen ele alınıp kayyımlığa son verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamaktadır. Ancak mahkemece dosya içeriği gözetilerek ...'a Türk Medeni Kanunu'nun 429. maddesinde sayılan işler için yasal danışman*

atanması gerekirken, adı geçenin korumasız kalmasına yol açacak şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.

DEĞERLENDİRME Karar, yasal danışmanlığın koruyucu işlevini gösterir. Daire, daha önce yapılan kayyım atamasının kanuna aykırı olduğunu ve vesayete ilişkin hükümler kamu düzenine ilişkin bulunduğundan kayyımlığa re'sen son verilmesinde isabetsizlik bulunmadığını kabul etmiştir. Ancak rapor ve dosya içeriği gözetilerek kişiye 429. maddede sayılan işler için yasal danışman atanması gerekirken onu korumasız bırakacak şekilde karar verilmesi doğru bulunmamıştır.

8 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
15.02.2010 · E. 2009/12973 · K. 2010/2554

Raporda ilgiliye müşavir atanmasının uygun görüldüğü bildirilmişse, kişinin yaşı ve rapor gözetilerek yasal danışman atanması gerekir

Bir kişinin kısıtlanması istendi. Hastaneden alınan raporda, kısıtlanması istenen kişiye müşavir atanmasının uygun olduğu bildirilmiştir. Mahkeme yasal danışman atanmasına karar vermeden davayı sonuçlandırmıştır.

> *Kısıtlanması istenenin yaşı ve yukarıda sözü edilen rapor dikkate alınarak yasal danışman atanmasına karar vermek gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlama için yeterli sebep bulunmadığı hâlde yasal danışmanlık koşullarının oluştuğu bir durumu gösterir. Daire, kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin kişiye kanunda yazılı işlemlerde görüşü alınmak üzere yasal danışman atanacağını hatırlatmıştır. Raporda müşavir atanmasının uygun görüldüğü ve kişinin yaşı gözetildiğinde yasal danışman atanması gerektiği belirtilerek karar bu yönden bozulmuştur.

9 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
02.07.2012 · E. 2012/6192 · K. 2012/8339

Raporda müşavir atanmasının uygun olacağına ilişkin bir şerh bulunmadığı ve fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektiren durum kanıtlanmadığı hâlde yasal danışman atanamaz

Çocukları, yaşlı babalarının başkalarının yönlendirmesiyle hareket ettiğini ileri sürerek kısıtlanmasını, bu kabul edilmezse kendisine yasal danışman atanmasını istemiştir. Sağlık kurulu raporunda akli melekelerinin yerinde olduğu ve vasi atanmasının gerekmediği belirtilmişti. Mahkeme vasi istemini reddetti, yasal danışman atamıştır.

> *Türk Medeni Kanununun 429. maddesi uyarınca kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber, korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin bir kişiye kanunda yazılı işlemlerde görüşü alınmak üzere bir*

> *yasal danışman atanacağı hükme bağlanmış ise de, ... Devlet Hastanesince düzenlenen 21.01.2010 tarihli raporda, ilgiliye müşavir atanmasının uygun olacağı yönünde de bir bildirim (şerh) bulunmamaktadır. ...'in kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber, korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektirir bir durumun varlığı da kanıtlanamadığı halde, davanın kabulü ile yasal danışman atanmasına karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yasal danışman atanmasının da ispat gerektirdiğini gösterir. Daire, 429. maddenin kısıtlama için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlanması gerekli görülen ergin kişiyi kapsadığını hatırlatmıştır. Raporda müşavir atanmasının uygun olacağına dair bir bildirim bulunmadığı ve fiil ehliyetinin sınırlanmasını gerektiren bir durumun da kanıtlanamadığı gözetilerek yasal danışman atanmasına ilişkin karar bozulmuştur.

10 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
14.06.2022 · E. 2022/6692 · K. 2022/10745

Yasal danışman atanması isteminde yetkili mahkeme, kolluk araştırmasıyla belirlenen kısıtlı adayının yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesidir

Bir kişiye yasal danışman atanması istendi. İki ayrı ildeki sulh hukuk mahkemesi, kişinin adres kaydını ve yerleşim yerini gerekçe göstererek ayrı ayrı yetkisizlik kararı vermiştir; yargı yerinin belirlenmesi için dosya gönderilmiştir.

> *"Diğer yandan aynı Kanun'un 411. maddesine göre, "Vesayet işlerinde yetki, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir." ve 19/1. maddesi uyarınca da "Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir."...*

DEĞERLENDİRME Karar, yasal danışmanlıkta yetkili vesayet makamının nasıl belirleneceğini gösterir. Daire, vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanacağını (TMK m. 431), vesayet işlerinde yetkinin kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait olduğunu (TMK m. 411) hatırlatmıştır. Yerleşim yerinin bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer olduğu gözetilerek, kolluk araştırmasıyla belirlenen yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.
- **TMK m. 406:** Savurganlık, kötü yaşama tarzı, kötü yönetim ve diğer sebepler.
- **TMK m. 408:** İstek üzerine kısıtlama.
- **TMK m. 428:** İstek üzerine kayyım.
- **TMK m. 430:** Kayyımlıkta yetki.
- **TMK m. 477:** Yasal danışmanlığın sona ermesi.

MADDE

430 C. Yetki

KANUN METNİ

(1) Temsil kayyımı, kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri vesayet makamı tarafından atanır.

(2) Yönetim kayyımı, malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamı tarafından atanır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 430, kayyım atanmasında hangi vesayet makamının yetkili olduğunu düzenler. Madde iki kural koyar: **temsil kayyımı**, kendisine kayyım atanacak kimsenin **yerleşim yeri** vesayet makamı tarafından; **yönetim kayyımı** ise malvarlığının **büyük bölümünün yönetildiği** veya temsil edilen kimsenin **payına düşen malların bulunduğu yer** vesayet makamı tarafından atanır. Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, kayyım atanmasına ilişkin davada yetkinin **kesin** olduğunu ve kamu düzenine ilişkin bulunduğunu belirtmiştir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 380. maddesini karşılar; iki fıkra hâlinde kaleme alınmış ve ikinci fıkrada "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimi kullanılmıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Yerleşim yeri	Bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer (TMK m. 19).
Yasal yerleşim yeri	Velayet altındaki çocuğun ve vesayet altındaki kişinin kanunla belirlenen yerleşim yeri (TMK m. 21).
Kesin yetki	Tarafların anlaşmasıyla değiştirilemeyen ve mahkemece re'sen gözetilen yetki.
Vesayet makamı	Sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397).

1 Yargıtay HGK, 24.11.2020, E. 2017/2772, K. 2020/937.

Yargı yeri belirlenmesi	İki mahkemenin birbirine karşı yetkisizlik kararı vermesi üzerine yetkili mahkemenin üst mahkemece belirlenmesi.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 430- Yürürlükteki Kanunun 380 inci maddesini karşılamaktadır. İkinci fıkrada "sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı" deyimi kullanılmıştır. Madde iki fıkra hâlinde kaleme alınmıştır. Birinci fıkra temsil kayyımı atanmasında, ikinci fıkra ise yönetim kayyımı atanmasında yetkiyi düzenlemektedir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 144*

Tasarının 430. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 464).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 380. maddeydi; madde "Salahiyettar makam" başlığını taşıyordu.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Kayyım, Kayyımlık altına alınacak kimsenin ikametgahı sulh mahkemesi tarafından tayin olunur. Malların idaresiyle mükellef olan kayyım, o malların en büyük kısmı nerede idare ediliyor veya temsil edilen kimsenin hissesine nerede isabet etmiş bulunuyorsa, oranın sulh mahkemesi tarafından tayin olunur.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 380 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 380	4721 sayılı Kanun m. 430
Yapı	Tek paragraf	İki fıkra
Temsil için kayyım	Kayyımlık altına alınacak kimsenin ikametgâhı sulh mahkemesi	Kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri vesayet makamı
Malların idaresi	Malların en büyük kısmının idare edildiği veya hissenin isabet ettiği yer sulh mahkemesi	Malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamı
Kavram	Malların idaresiyle mükellef kayyım	Yönetim kayyımı

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 430. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Temsil kayyımı	Kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri vesayet makamı	TMK m. 430/1
Yönetim kayyımı	Malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya malların bulunduğu yer vesayet makamı	TMK m. 430/2
Yetkinin niteliği	Kesin yetki, kamu düzenine ilişkin	Yargıtay HGK, K. 2020/937
Küçüğün yerleşim yeri	Ana ve babasının ya da bırakıldığı ana veya babanın yerleşim yeri	TMK m. 21
Kısıtlının yerleşim yeri	Bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer	TMK m. 21
Kurumda bulunma	Yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmaz	TMK m. 22
Yerleşim yeri değişikliği	Vesayet makamının iznine bağlıdır	TMK m. 412
Kaynak	743 m. 380	Gerekçe, s. 144

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 380. maddesini karşılamaktadır. 1
İkinci fıkrada **"sulh mahkemesi" yerine "vesayet makamı"** deyimi kullanılmış; madde **iki fıkra hâlinde** kaleme alınmıştır. Gerekçeye göre birinci fıkra **temsil kayyımı**, ikinci fıkra ise **yönetim kayyımı** atanmasında yetkiyi düzenlemektedir. Tasarının 430. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 464).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, yetki kuralının **kayyımlık türüne göre değişmesidir**; bu nedenle kayyım isteminin temsil kayyımlığına mı yönetim kayyımlığına mı ilişkin olduğu yetkiyi doğrudan etkiler.[2] İkinci nokta, yetkinin **kesin** olması ve kayyımlık altına alınan kişinin dava tarihinden sonra yerleşim yerinin değişmesinin yetkisizlik kararına dayanak yapılamamasıdır. Üçüncü nokta, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerinin **nüfus kaydıyla yetinilmeden** fiilen araştırılması gerekmesidir.[3]

2 Yargıtay 17. HD, 18.12.2014, E. 2014/20485, K. 2014/18998.
3 Yargıtay 20. HD, 16.02.2009, E. 2009/1440, K. 2009/2497.

II. İki Ayrı Yetki Kuralı

- **Temsil kayyımı:** Kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri.
- **Yönetim kayyımı:** Malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yer.
- **Görevli makam:** Her iki durumda da vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi.

1. madde, 426 ile 428. maddelerde düzenlenen kayyımlık türleri için yetkili vesayet makamını belirler. Temsil kayyımı belirli bir işte kişiyi temsil etmek için atandığından (TMK m. 426) yetki, kendisine kayyım atanacak kişinin yerleşim yerine bağlanmıştır. Yönetim kayyımı ise malvarlığını yönetmek için atandığından (TMK m. 427) yetki, malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kişinin payına düşen malların bulunduğu yere göre belirlenir. Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanır (TMK m. 431); vesayet işlerinde genel yetki kuralı, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet daireleridir (TMK m. 411).

2 Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, kayyım atanması konusunda yetkinin 430. maddede temsil kayyımı ve yönetim kayyımı için ayrı ayrı düzenlendiğini, kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki bulunduğunu ve kayyımlık altına alınan kişinin dava tarihinden sonra yerleşim yerinin değişmesi hâlinde yetkisizlik kararı verilemeyeceğini belirtmiştir.[4]

III. Temsil Kayyımında Yerleşim Yeri

- **Genel kural:** Sürekli kalma niyetiyle oturulan yer.
- **Küçük:** Ana ve babanın veya çocuğun bırakıldığı ana ya da babanın yerleşim yeri.
- **Kısıtlı:** Bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer.

3 Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir (TMK m. 19). Velayet altındaki çocuğun yerleşim yeri ana ve babasının, ortak yerleşim yerleri yoksa çocuğun kendisine bırakıldığı ana veya babanın yerleşim yeridir; vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri ise bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir (TMK m. 21). Yargıtay, anneleriyle birlikte mahkemenin bulunduğu yerde oturan küçüklere temsil kayyımı atanması isteminde yetkisizlik kararı verilemeyeceğini belirtmiştir.[5] Kısıtlı kişiye temsil kayyımı isteminde de vesayet dosyasının takip edildiği ve kısıtlılığın devam ettiği gözetilerek kısıtlının yerleşim yerinin vesayet makamının bulunduğu yer olduğu kabul edilmiştir.[6]

4 Yargıtay HGK, 24.11.2020, E. 2017/2772, K. 2020/937.
5 Yargıtay 2. HD, 15.07.2010, E. 2010/11814, K. 2010/14362.
6 Yargıtay 5. HD, 08.12.2025, E. 2025/11515, K. 2025/16409.

Yerleşim yeri fiilen araştırılarak belirlenir. Yargıtay, küçüğün yerleşim yerinin bütün resmî kurumlardan araştırılıp tespit edilmesi gerektiğini ve nüfusa kayıtlı olunan yerin tek başına yetkiyi belirlemediğini,[7] kolluk araştırmasıyla belirlenen yerleşim yerinin esas alınacağını[8] ve küçüklerin dava tarihindeki adresine göre yetkinin belirleneceğini kabul etmiştir.[9] Yerleşim yeri tespit edilemiyorsa nüfusa kayıtlı olunan yer karine olarak yerleşim yeri kabul edilir.[10] 4

IV. Kurumda Bulunma ve Yerleşim Yeri Değişikliği

- **Kurumda bulunma:** Eğitim, sağlık, bakım veya ceza kurumuna konulma yeni yerleşim yeri doğurmaz.
- **İzin:** Vesayet altındaki kişi vesayet makamının izni olmadıkça yerleşim yerini değiştiremez.
- **Yetkinin geçmesi:** Yerleşim yeri değişirse yetki yeni vesayet dairelerine geçer.

Bir öğretim kurumuna devam etmek için bir yerde bulunma ya da eğitim, sağlık, bakım veya ceza kurumuna konulma, yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmaz (TMK m. 22). Yargıtay, bir sosyal hizmet kurumunda kalan küçüğe temsil kayyımı atanması isteminde, küçüğün kuruma yerleştirilmeden önce kiminle ve nerede oturduğunun kolluk aracılığıyla araştırılması gerektiğini belirtmiştir.[11] 5

Vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez; yerleşim yerinin değişmesi hâlinde yetki yeni vesayet dairelerine geçer (TMK m. 412). Yargıtay, kısıtlı veya vasisinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi bulunmadan vesayet makamının kendiliğinden izin verip dosyayı göndermesini yetkinin geçmesi için yeterli görmemiş;[12] istek üzerine atanan kayyımın dosyasında da yerleşim yeri değişikliğine izin verilmemişse kayyımı atayan mahkemenin yetkili olduğunu kabul etmiştir.[13] 6

V. Yönetim Kayyımında Malların Bulunduğu Yer

- **Ölçüt:** Malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği yer veya payına düşen malların bulunduğu yer.
- **Taşınmaz:** Taşınmazın bulunduğu yer vesayet makamı.
- **Nitelendirme:** İstemin türü yetkiyi belirler.

7 Yargıtay 20. HD, 16.02.2009, E. 2009/1440, K. 2009/2497.
8 Yargıtay 5. HD, 02.03.2026, E. 2025/12833, K. 2026/3526.
9 Yargıtay 5. HD, 19.01.2026, E. 2025/11009, K. 2026/588.
10 Yargıtay 20. HD, 04.11.2008, E. 2008/13360, K. 2008/14422.
11 Yargıtay 17. HD, 20.09.2013, E. 2013/13348, K. 2013/12526.
12 Yargıtay 5. HD, 16.12.2025, E. 2025/12817, K. 2025/17535.
13 Yargıtay 5. HD, 15.09.2022, E. 2022/8073, K. 2022/12023.

7 İkinci fıkra, yönetim kayyımlığında yetkiyi kişinin yerleşim yerine değil, yönetilecek malvarlığına bağlar. Yargıtay, kimliği tespit edilemeyen malik için istenen kayyımda taşınmazların bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesini yetkili saymış ve kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki bulunduğunu belirtmiştir.[14] Uzun zamandır haber alınamayan paydaşın payı için istenen kayyımın yönetim kayyımı olarak nitelendirildiği ve yetkinin ikinci fıkraya göre belirlendiği de görülmektedir.[15] 3561 sayılı Kanun'a göre atanan yönetim kayyımının pay devri için izin istemesinde de Hukuk Genel Kurulu, ikinci fıkradaki yetki kuralını uygulamıştır.[16]

UYGULAMA NOTU

Bir çocuğa temsil kayyımı atanması istenecekse, çocuğun gerçekte kiminle ve nerede oturduğunu gösteren belgeler dilekçeye eklenmelidir; nüfus kaydı tek başına yetkiyi belirlemez (TMK m. 430, 21). **Bir taşınmaz payı için kayyım istenecekse**, istemin yönetim kayyımlığına ilişkin olduğu belirtilmeli ve taşınmazın bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesine başvurulmalıdır. **Vesayet altındaki kişi başka bir yere taşınmışsa**, vesayet makamından yerleşim yeri değişikliği için izin istenmesi gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 412).

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
15.07.2010 · E. 2010/11814 · K. 2010/14362

Temsil kayyımı, kendisine kayyım atanacak kişinin yerleşim yerindeki vesayet makamınca atanır; anneleriyle birlikte oturan küçükler için o yer mahkemesi yetkilidir

İki küçüğe temsil kayyımı atanması istendi. Toplanan delillerden küçüklerin anneleriyle birlikte mahkemenin bulunduğu ilçede oturdukları anlaşıldığı hâlde sulh hukuk mahkemesi yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Deliller toplanıp işin esası hakkında karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde yetkisizlik kararı verilmesi doğru bulunmamıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 430. maddenin birinci fıkrasının temel uygulamasını gösterir. Daire, temsil kayyımının kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yerindeki vesayet makamınca atanacağını (TMK m. 430/1) ve küçüklerin anneleriyle birlikte oturduğu yerin yerleşim yeri olduğunu (TMK m. 21) hatırlatmıştır. Küçüklerin mahkemenin bulunduğu yerde anneleriyle oturduğu anlaşıldığından yetkisizlik kararı bozulmuş, delillerin toplanıp işin esası hakkında karar verilmesi istenmiştir.

14 Yargıtay 5. HD, 20.11.2023, E. 2023/7361, K. 2023/11169.
15 Yargıtay 17. HD, 18.12.2014, E. 2014/20485, K. 2014/18998.
16 Yargıtay HGK, 24.11.2020, E. 2017/2772, K. 2020/937.

2 **YARGITAY (KAPATILAN) 20. HUKUK DAİRESİ**
16.02.2009 · E. 2009/1440 · K. 2009/2497

Temsil kayyımı isteminde küçüğün yerleşim yeri bütün resmî kurumlardan araştırılarak belirlenmelidir; nüfusa kayıtlı olunan yer tek başına yetkiyi belirlemez

Aile mahkemesinin yazısı üzerine bir küçüğe kayyım atanması istendi. Araştırmada küçüğün annesiyle birlikte bir ilçede oturduğu bildirilmişti; o yerdeki sulh hukuk mahkemesi, bildirilen adreste oturmadıkları ve nüfusa kayıtlı oldukları yerin yetkili olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Bu durumda; Acıpayam Sulh Hukuk Mahkemesince, küçüğün yerleşim yeri tüm resmi kurumlardan araştırılıp tesbit edilmesi gerekirken, nüfusa kayıtlı olduğu yerin yetkili olduğunu gerekçe göstererek yetkisizlik kararı verilmesi doğru bulunmadığından, uyuşmazlığın çözümünde Acapıyam Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımlığında yerleşim yerinin nasıl belirleneceğini gösterir. Daire, 430. maddenin birinci fıkrasına göre temsil kayyımının kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri vesayet makamınca atanacağını hatırlatmış; küçüğün yerleşim yerinin bütün resmî kurumlardan araştırılıp tespit edilmesi gerekirken nüfusa kayıtlı olduğu yerin yetkili olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilmesini doğru bulmamıştır.

3 **YARGITAY (KAPATILAN) 20. HUKUK DAİRESİ**
04.11.2008 · E. 2008/13360 · K. 2008/14422

Yerleşim yeri tespit edilemiyorsa nüfusa kayıtlı olunan yer karine olarak yerleşim yeri kabul edilir ve o yer mahkemesi yetkili olur

Bir kişi hakkında vasi atanması istendi. Yapılan araştırmada kısıtlı adayının yer değiştirdiği ve son yerleşim yerinin tespit edilemediği anlaşılmıştır; iki sulh hukuk mahkemesi ayrı ayrı yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Yerleşim yerinin tespit edilemediği hallerde, karine olarak nüfusa kayıtlı olunan yerde yerleşim yeri olarak kabul edilir. Somut olayda; yapılan araştırmada kısıtlı adayının yer değiştirdiği, son yerleşim yerinin tesbit edilemediği anlaşılmakla, uyuşmazlığın çözümünde yetkili mahkeme nüfusa kayıtlı olduğu yer İpsala Sulh Hukuk Mahkemesidir.*

DEĞERLENDİRME Karar vesayet davasına ilişkindir; ancak Daire, yetkiyi belirlerken 430. maddenin birinci fıkrasını ve yerleşim yerini düzenleyen 19. maddeyi birlikte aktarmıştır. Yerleşim yerinin tespit edilemediği hâllerde nüfusa kayıtlı olunan yerin karine olarak yerleşim yeri kabul edileceği belirtilmiş, kısıtlı adayının son yerleşim yeri tespit edilemediğinden nüfusa kayıtlı olduğu yer mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir.

4 **YARGITAY 17. HUKUK DAİRESİ**
20.09.2013 · E. 2013/13348 · K. 2013/12526

Küçüğün bir bakım kurumuna yerleştirilmesi yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmaz; temsil kayyımı için kuruma yerleştirilmeden önceki yerleşim yeri araştırılmalıdır

Hakkında babalık davası görülen bir küçüğe temsil kayyımı atanması istendi. Sulh hukuk mahkemesi, küçüğün başka bir ildeki sosyal hizmet kurumunda kaldığı gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir; dosya yargı yerinin belirlenmesi için gönderilmiştir.

> *Türk Medeni Kanununun 22. maddesi uyarınca bakım ve sağlık kurumuna konulmanın yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmamasına göre, küçük ...'in, Sosyal Hizmetler müdürlüğüne yerleştirilmeden önce kiminle ve nerede ikamet ettiği, kolluk gücü ile araştırılarak tesbiti ile belgelendirilmesi ve dosya arasına konulması, ondan sonra merci tayini incelemesi yapılmak üzere gönderilmesi için dosyanın mahkemesine GERİ ÇEVRİLMESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımlığında yerleşim yerinin belirlenmesinde 22. maddenin etkisini gösterir. Daire, 430. maddenin birinci fıkrası ile yerleşim yerini düzenleyen 19. maddeyi aktarmış; bakım ve sağlık kurumuna konulmanın yeni yerleşim yeri edinme sonucunu doğurmadığını belirtmiştir. Küçüğün kuruma yerleştirilmeden önce kiminle ve nerede oturduğunun kolluk aracılığıyla araştırılıp belgelendirilmesi için dosya geri çevrilmiştir.

5 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
02.03.2026 · E. 2025/12833 · K. 2026/3526

Kayyım atanmasına ilişkin davada yetki kesindir; temsil kayyımında kolluk araştırmasıyla belirlenen küçüğün yerleşim yerindeki mahkeme yetkilidir

Bir küçüğe temsil kayyımı atanması istendi. Bir sulh hukuk mahkemesi nüfus kaydındaki adrese göre, diğeri ise kolluk araştırmasında küçüğün dedesiyle birlikte başka bir ilde oturduğunun bildirilmesine göre yetkisizlik kararı vermiştir.

> *1. Kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki söz konusu olup, bu yön kamu düzenine ilişkindir. 2. Dosya kapsamı ve yapılan kolluk araştırması sonucundan, kayyım atanması istenilen küçüğün yerleşim yeri adresinin Merkez/Batman olduğu anlaşıldığından, uyuşmazlığın Batman 2. Sulh Hukuk Mahkemesince sonuçlandırılması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımlığında yetkinin kesin olduğunu ve fiilî yerleşim yerinin esas alındığını gösterir. Daire, kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki bulunduğunu ve bu yönün kamu düzenine ilişkin olduğunu belirtmiş; nüfus kaydındaki adres yerine kolluk araştırmasıyla belirlenen küçüğün yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesini yargı yeri olarak belirlemiştir.

6 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
19.01.2026 · E. 2025/11009 · K. 2026/588

Temsil kayyımı isteminde yetkiyi küçüklerin dava tarihindeki yerleşim yeri belirler

Küçüklere temsil kayyımı atanması istendi. İki ayrı ildeki sulh hukuk mahkemesi, kayyım atanması istenenlerin adresinin diğer ilde olduğu gerekçesiyle ayrı ayrı yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamında yapılan incelemeye göre küçüklerin dava tarihindeki adresinin Melikgazi/Kayseri olduğu anlaşıldığından uyuşmazlığın Kayseri 3. Sulh Hukuk Mahkemesince çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, temsil kayyımlığında yetkinin hangi tarihe göre belirleneceğini gösterir. Daire, yerleşim yerinin bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer olduğunu (TMK m. 19) ve temsil kayyımının kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yerindeki vesayet makamınca atanacağını hatırlatmış; küçüklerin dava tarihindeki adresine göre yargı yerini belirlemiştir.

7 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
08.12.2025 · E. 2025/11515 · K. 2025/16409

Kısıtlı kişiye temsil kayyımı isteminde, kısıtlının yerleşim yeri vesayet makamının bulunduğu yer olduğundan vesayet dosyasının takip edildiği yer mahkemesi yetkilidir

Uzun yıllar önce kısıtlanarak annesinin velayeti altına alınmış bir kişiye temsil kayyımı atanması istendi. Bir mahkeme nüfus kaydındaki adrese göre, diğeri ise kısıtlının yerleşim yerinin vesayet makamının bulunduğu yer olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamında yapılan incelemeye göre kayyım tayini istenilenin Adana 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 23.10.1992 tarih ve 1992/1264 Esas, 1992/1282 Karar sayılı kararıyla kısıtlandığı ve …'ın velayeti altına alındığı, vesayet dosyasının bu mahkemece takip edildiği, kısıtlılık halinin devam ettiği, yerleşim yerinin vesayet makamının bulunduğu yer olduğu anlaşıldığına göre uyuşmazlığın Adana 2. Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlılara atanacak temsil kayyımında yetkinin nasıl belirleneceğini gösterir. Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir (TMK m. 21); vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez (TMK m. 412). Daire, vesayet dosyasının takip edildiği ve kısıtlılık hâlinin devam ettiği gözetilerek kısıtlının yerleşim yerinin vesayet makamının bulunduğu yer olduğunu kabul etmiş ve bu yerdeki mahkemeyi yargı yeri olarak belirlemiştir.

8 **YARGITAY HUKUK GENEL KURULU**
24.11.2020 · E. 2017/2772 · K. 2020/937

Yönetim kayyımı, malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kişinin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamınca atanır; kayyımlık işlerinde yetki kesindir

Bir taşınmazdaki pay sahibine 3561 sayılı Kanun'a göre yönetim kayyımı atanmıştı. Kayyım, bu kişiye ait payın müteahhit şirkete devri ve bazı giderlerin ödenmesi için kendisine yetki ve izin verilmesini istemiştir. Mahkeme yetkisizlik kararı verdi ve Özel Dairenin bozma kararına karşı direnmiştir.

> *Kayyım atanması konusunda yetki ise TMK'nın 430. maddesinde temsil kayyımı ve yönetim kayyımı için ayrı ayrı düzenlenmiştir. Temsil kayyımı atanmasında yetkili mahkeme TMK'nın 430/1. maddesinde; "Temsil kayyımı, kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yeri vesayet makamı tarafından atanır" şeklinde belirtilmiştir. Yönetim kayyımlığında yetkili mahkeme ise TMK'nın 430/2. maddesinde " Yönetim kayyımı, malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamı tarafından atanır." şeklinde düzenleme konusu yapılmıştır. 18. Kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki söz konusu olup, bu yön kamu düzenine ilişkindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 430. maddenin iki fıkrasının ayrı yetki kuralları koyduğunu gösterir. Hukuk Genel Kurulu, temsil kayyımının kendisine kayyım atanacak kimsenin yerleşim yerindeki, yönetim kayyımının ise malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yerdeki vesayet makamınca atanacağını açıklamıştır. Kayyım atanmasına ilişkin davada yetkinin kesin olduğu ve kayyımlık altına alınan kişinin dava tarihinden sonra yerleşim yerinin değişmesi hâlinde yetkisizlik kararı verilemeyeceği belirtilerek direnme kararı bozulmuştur.

9 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
20.11.2023 · E. 2023/7361 · K. 2023/11169

Kimliği tespit edilemeyen malik için istenen kayyımda, taşınmazların bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesi kesin olarak yetkilidir

Bir köydeki çok sayıda parselin maliki olan ancak kimliği tespit edilemeyen kişiyi ortaklığın giderilmesi davasında temsil etmek üzere kayyım atanması istendi. Taşınmazların bulunduğu yerdeki mahkeme, kişinin orada hiç yaşamadığı gerekçesiyle; diğer mahkeme ise taşınmazların bulunduğu yerin kesin yetkili olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *1. Kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki söz konusu olup bu yön kamu düzenine ilişkindir. 2. Dosya kapsamından Gümüşhane ili, Şiran ilçesi, … köyü 62, 66, 418, 426, 464, 925, 1029, 1457, 1458 ve 1482 parsel maliki olan ancak kimliği tespit edilemeyen …'a ortaklığın giderilmesi davasında temsil etmek üzerine kayyım atanması talep edildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda*

uyuşmazlığın Şiran Sulh Hukuk Mahkemesince sonuçlandırılması gerekmektedir.

DEĞERLENDİRME Karar, yönetim kayyımlığında malların bulunduğu yerin yetkiyi belirlediğini gösterir. Daire, uyuşmazlığı 427. madde uyarınca yönetim kayyımı atanması istemi olarak nitelendirmiş ve 430. maddenin ikinci fıkrasını aktarmıştır. Kayyım atanmasına ilişkin davada kesin yetki bulunduğu belirtilerek taşınmazların bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir (TMK m. 427).

10 **YARGITAY 17. HUKUK DAİRESİ**
18.12.2014 · E. 2014/20485 · K. 2014/18998

Uzun zamandır haber alınamayan paydaşın payı için istenen kayyım yönetim kayyımıdır; yetki 430. maddenin ikinci fıkrasına göre belirlenir

Bir kişi, çocuklarıyla birlikte elbirliği hâlinde malik olduğu taşınmazda oğlundan uzun zamandır haber alınamadığını ve bu nedenle taşınmaz üzerinde işlem yapılamadığını belirterek oğlunun payına kayyım atanmasını istemiştir. Mahkemelerden biri istemi temsil kayyımlığı sayarak yerleşim yeri kuralına, diğeri yönetim kayyımlığı sayarak taşınmazın bulunduğu yer kuralına göre yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Aynı Kanunun 430/2.maddesinde de 'Yönetim kayyımı, malvarlığının büyük bölümünün yönetildiği veya temsil edilen kimsenin payına düşen malların bulunduğu yer vesayet makamı tarafından atanır.' hükmü getirilmiştir. Somut olayda, davacı, davacı ile çocuklarının iştirak halinde ortak olduğu taşınmazda, oğlu ...'deden uzun zamandır haber alınamadığını, bu nedenlede taşınmaz üzerinde işlem yapılamadığını belirtilerek oğlunun hissesi üzerine yönetim kayyım atanmasını talep ettiği anlaşılmıştır. Bu durumda Uyuşmazlığın, ... 21.Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, istemin temsil kayyımlığı mı yönetim kayyımlığı mı olduğunun yetkiyi doğrudan etkilediğini gösterir. Daire, uzun zamandır haber alınamayan paydaşın payı üzerinde istenen kayyımı 427. maddedeki yönetim kayyımlığı kapsamında değerlendirmiş ve 430. maddenin ikinci fıkrasındaki kurala göre yargı yerini belirlemiştir.

11 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
16.12.2025 · E. 2025/12817 · K. 2025/17535

Kısıtlı veya vasisinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi yoksa vesayet makamı kendiliğinden izin verip dosyayı gönderemez; dosyanın takibinde bu mahkeme yetkili kalır

Bir kişiye temsil kayyımı atanmıştı. Kayyımın bir abonelik işlemi için muvafakat istemesi üzerine vesayet makamı, kişinin sistemde görünen yeni adresine göre yerleşim yeri değişikliğine kendiliğinden izin verdi ve dosyayı başka ildeki sulh hukuk mahkemesine göndermiştir. Dosyanın gönderildiği mahkeme de yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlı ya da vasisinin yerleşim yeri değişikliğine izin talebi olmadan vesayet makamı olan Gaziantep 4. Sulh Hukuk Mahkemesince kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ve dosyanın Adana Nöbetçi Sulh Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verildiği anlaşılmakla dosyanın takibi ile Gaziantep 4. Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kayyım dosyasının takibinde yetkinin yerleşim yeri iznine bağlı olduğunu gösterir. Vesayet altındaki kişi vesayet makamının izni olmadıkça yerleşim yerini değiştiremez; yerleşim yeri değişirse yetki yeni vesayet dairelerine geçer (TMK m. 412). Daire, ortada bir izin talebi bulunmadan vesayet makamının kendiliğinden yerleşim yeri değişikliğine izin vererek dosyayı göndermesini yetki değişikliği için yeterli görmemiş; dosyanın takibinde ilk vesayet makamını yetkili saymıştır.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 426:** Temsil kayyımı.
- **TMK m. 427:** Yönetim kayyımı.
- **TMK m. 428:** İstek üzerine kayyım.
- **TMK m. 411:** Vesayet işlerinde yetki.
- **TMK m. 412:** Yerleşim yerinin değişmesi.
- **TMK m. 431:** Kayyım ve yasal danışmanın atanma usulü.

MADDE

431 D. Usul

KANUN METNİ

(1) Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar, kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanır.

(2) Kayyım veya yasal danışman atanmasına ilişkin karar, ancak vesayet makamının gerekli görmesi hâlinde ilân olunur.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 431, kayyım ve yasal danışmanın atanma usulünü düzenler. Birinci fıkraya göre **vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar**, kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanır; atanacak kişinin yeteneği, eşin ve hısımların önceliği, engel ve kaçınma sebepleri, itiraz, tebliğ ve göreve başlama kuralları bu yolla kayyım ve yasal danışman için de geçerli olur. İkinci fıkraya göre kayyım veya yasal danışman atanmasına ilişkin karar, **ancak vesayet makamının gerekli görmesi hâlinde ilan olunur.** Yargıtay, kayyımın sıfatına itirazın önce vesayet makamında, sonra denetim makamında inceleneceğini ve denetim makamının bu konudaki kararının kesin olduğunu belirtmiştir.[1] Gerekçeye göre madde eski Kanun'un 381. maddesini karşılar; eski metinde yalnız kayyımın atanmasından söz edilirken maddeye **"yasal danışman"** da eklenmiştir.

TEMEL KAVRAMLAR

Atama usulü	Vasinin seçimi, atanması, tebliğ, kaçınma, itiraz ve göreve başlamasına ilişkin kurallar (TMK m. 413-425).
Vesayet makamı	Kayyım ve yasal danışmanı atayan sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Denetim makamı	Vesayet makamının kararlarına karşı itirazları inceleyen asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Kaçınma	Atanan kişinin kanunda sayılan bir sebeple görevi kabul etmemesi.

1 Yargıtay 2. HD, 05.11.2007, E. 2007/12183, K. 2007/15003.

İlan | Kararın kamuya duyurulması; kayyım ve yasal danışmanlıkta vesayet makamının gerekli görmesine bağlıdır.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 431- yürürlükteki Kanunun 381 inci maddesini karşılamaktadır. Yürürlükteki metinde sadece kayyımın atanmasından söz edildiği hâlde maddede buna "yasal danışman" da eklenmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 144*

Tasarının 431. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 465).

Eski Kanun'da maddenin karşılığı 381. maddeydi; madde "Tayin" başlığını taşıyordu.

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Vasi tayininde usul ne ise, kayyım hakkında da odur. Sulh mahkemesi, muvafık görmezse kayyım tayinini ilan etmez.*
>
> 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 381 (mülga)

	743 sayılı Kanun m. 381	4721 sayılı Kanun m. 431
Kapsam	Kayyım	Kayyım ve yasal danışman
Genel kural	Vasi tayinindeki usul kayyım hakkında da uygulanır	Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar kayyım ve yasal danışmana da uygulanır
İlan	Sulh mahkemesi uygun görmezse ilan edilmez	Ancak vesayet makamının gerekli görmesi hâlinde ilan olunur

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 431. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Genel kural	Vasinin atanması usulüne ilişkin kurallar kayyım ve yasal danışmana da uygulanır	TMK m. 431/1
Atanacak kişi	Görevi yapabilecek yetenekte ergin	TMK m. 413

Konu	Kural	Dayanak
Öncelik	Eş ve yakın hısımlar	TMK m. 414
Engel ve kaçınma	Engel sebepleri, kaçınma sebepleri	TMK m. 417, 418
İtiraz	Önce vesayet makamı, sonra denetim makamı	TMK m. 422
Tebliğ	Atama kararı atanan kişiye tebliğ olunur	TMK m. 421
İlan	Yalnız vesayet makamı gerekli görürse	TMK m. 431/2
Yetki	Kişinin yerleşim yeri; yönetim kayyımında malların bulunduğu yer	TMK m. 411, 430
Kaynak	743 m. 381	Gerekçe, s. 144

TBMM gerekçesine göre madde eski Kanun'un 381. maddesini karşılamaktadır. 1
Eski metinde **yalnız kayyımın atanmasından** söz edilirken yeni maddeye **"yasal danışman"** da eklenmiştir. Eski Kanun, sulh mahkemesinin uygun görmezse kayyım tayinini ilan etmeyeceğini öngörüyordu; yeni metin bu kuralı kayyım ve yasal danışman atanmasına ilişkin karar için **"ancak vesayet makamının gerekli görmesi hâlinde ilân olunur"** biçiminde sürdürmüştür. Tasarının 431. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 465).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, vasilik için öngörülen **usul güvencelerinin** kayyım ve yasal danışman atanmasında da geçerli olmasıdır; Yargıtay, kayyımlığın kaldırılması isteminde duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verilemeyeceğini belirtmiştir.[2] İkinci nokta, kayyımın veya yasal danışmanın **şahsına itirazın** temyiz yoluyla değil, önce vesayet makamına, sonra denetim makamına yapılmasıdır. Üçüncü nokta, vasilikten farklı olarak kayyım ve yasal danışman atanmasına ilişkin kararın **kural olarak ilan edilmemesi**, ancak vesayet makamı gerekli görürse ilan edilmesidir.

II. Vasilik Kurallarının Kayyım ve Yasal Danışmana Uygulanması

- **Seçim:** Görevi yapabilecek yetenekte ergin; eş ve yakın hısımlara öncelik; ilgililerin gösterdiği kişi.
- **Engel ve kaçınma:** Vasiliğe engel olan sebepler ve kaçınma sebepleri.
- **Süreç:** Tebliğ, kaçınma ve itiraz, geçici görev, göreve başlama.

1. madde, kayyımlık ve yasal danışmanlık için ayrı bir atama usulü öngörmek yerine vasinin atanmasına ilişkin kurallara yollama yapar. Vesayet makamı, bu görevi yapabilecek yetenekte olan bir ergini vasi olarak atar (TMK m. 413); haklı sebepler engel olmadıkça vesayet altına alınacak kişinin eşini veya yakın

2 Yargıtay 18. HD, 24.03.2015, E. 2014/16673, K. 2015/4260.

hısımlarından birini öncelikle atar (TMK m. 414) ve ilgililerin gösterdiği kimseyi göz önünde tutar (TMK m. 415). Kısıtlılar, kamu hizmetinden yasaklılar veya haysiyetsiz hayat sürenler ve menfaati ilgilinin menfaatiyle önemli ölçüde çatışanlar vasi olamaz (TMK m. 418). Bu kurallar 431. madde uyarınca kayyım ve yasal danışman için de geçerlidir. Ayrıca Kanun'un vasi hakkındaki hükümleri, aksi belirtilmiş olmadıkça kayyım hakkında da uygulanır (TMK m. 403).

2 Atama kararı atanan kişiye hemen tebliğ olunur (TMK m. 421). Atanan kişi on gün içinde kaçınma hakkını kullanabilir, ilgili olan herkes de atamaya itiraz edebilir (TMK m. 422); kaçınmış veya atanmasına itiraz edilmiş olsa bile atanan kişi yerine bir başkası atanıncaya kadar görevini yerine getirir (TMK m. 423). Atama kararı kesinleşince vesayet makamı göreve başlama için gerekli işlemleri yapar (TMK m. 425).

III. Sıfata İtiraz ve Vesayet Makamı Kararlarına Karşı Yol

- **Sıfata itiraz:** Önce vesayet makamı, kabul etmezse denetim makamı.
- **Kesinlik:** Denetim makamının kararı kesindir.
- **Yönetime ilişkin kararlar:** On gün içinde denetim makamına itiraz.

3 Vasinin sıfatına itiraz usulü kayyım ve yasal danışman için de uygulanır. Kayyımın sıfatına karşı yapılan itirazları inceleme görevinin öncelikle vesayet makamına, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine ait olduğu ve denetim makamının bu konudaki kararının kesin olduğu belirtilerek, kayyımın sıfatına yönelik temyiz istemi reddedilmiştir.[3] Yasal danışmanın şahsına yönelik itiraz da aynı kurallar çerçevesinde değerlendirilmiştir.[4]

4 İlgililer, vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı tebliğden başlayarak on gün içinde itiraz edebilir; denetim makamı bu itirazı kesin olarak karara bağlar (TMK m. 488). Yargıtay, kayyımın bir ödeme konusunda vesayet makamından istediği karara karşı temyiz yolunun değil, denetim makamına itiraz yolunun açık olduğunu belirtmiştir.[5]

IV. Duruşma ve Hukuki Dinlenme

- **Nitelik:** Vesayet işleri çekişmesiz yargı işidir.
- **Duruşma:** Kayyım atanması ve kaldırılması istemlerinde dosya üzerinden karar verilemez.
- **Dayanak:** Hukuki dinlenme hakkı ve iddia ile savunma hakkı.

3 Yargıtay 2. HD, 05.11.2007, E. 2007/12183, K. 2007/15003.
4 Yargıtay 2. HD, 28.03.2007, E. 2006/19738, K. 2007/5067.
5 Yargıtay 18. HD, 06.03.2014, E. 2013/19638, K. 2014/4117.

Vesayet işleri çekişmesiz yargı işlerindendir ve bu işlerde niteliğine uygun düş- 5
tüğü ölçüde basit yargılama usulü uygulanır. Yargıtay, kayyımlığın kaldırılması isteminde duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verilemeyeceğini, hukuki dinlenme hakkı gereği tarafların dinlenmek ve iddia ile savunmalarını sunmak üzere usulüne uygun davet edilmesi gerektiğini belirtmiştir.[6] Kimliği tespit edilemeyen malike kayyım atanması isteminde de duruşma açılarak delillerin değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir.[7]

V. Görev ve Yetki

- **Görev:** Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi.
- **Yetki:** Vesayet işlerindeki kesin yetki kuralı ve 430. madde.
- **Araştırma:** Yerleşim yeri re'sen araştırılır.

Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir (TMK m. 397). Yargıtay, kayyım atan- 6
ması kararının kaldırılması davasının sıfata itiraz veya kaçınma istemi olmadığını ve görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğunu,[8] federasyonu genel kurula götürmek üzere kayyım atanması isteminde de görevin sulh hukuk mahkemesine ait olduğunu belirtmiştir.[9]

Vesayet işlerinde yetki, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet daire- 7
lerine aittir (TMK m. 411); kayyımlıkta ise 430. madde temsil ve yönetim kayyımı için ayrı yetki kuralları koyar (TMK m. 430). Yargıtay, yasal danışman atanmasında vesayet işlerindeki yetkinin kesin olduğunu ve mahkemece kendiliğinden gözetileceğini, kişinin yerleşim yerinin resmî kurumlardan da re'sen araştırılması gerektiğini belirtmiştir.[10] Kolluk araştırmasıyla belirlenen yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesinin yetkili olduğu da kabul edilmiştir.[11]

VI. Kararın İlanı

- **Vasilik:** Kısıtlama ve vasi atanmasına ilişkin karar ilan olunur.
- **Kayyımlık ve yasal danışmanlık:** Karar ancak vesayet makamı gerekli görürse ilan olunur.

Kısıtlamaya ve vasi atanmasına ilişkin karar, kısıtlının yerleşim yerinde ve nüfusa 8
kayıtlı olduğu yerde ilan olunur (TMK m. 421). 431. maddenin ikinci fıkrası bu kurala istisna getirir: kayyım veya yasal danışman atanmasına ilişkin karar ancak vesayet makamının gerekli görmesi hâlinde ilan olunur. İlanın gerekli olup

6 Yargıtay 18. HD, 24.03.2015, E. 2014/16673, K. 2015/4260.
7 Yargıtay 18. HD, 03.03.2015, E. 2015/363, K. 2015/3251.
8 Yargıtay 18. HD, 30.04.2013, E. 2013/4666, K. 2013/7270.
9 Yargıtay 18. HD, 23.06.2015, E. 2015/1013, K. 2015/11013.
10 Yargıtay 2. HD, 19.06.2008, E. 2008/4439, K. 2008/9008.
11 Yargıtay 5. HD, 14.06.2022, E. 2022/6692, K. 2022/10745.

olmadığına vesayet makamı karar verir. Kayyım atanmasının kişinin fiil ehliyetini etkilemediği de ayrıca düzenlenmiştir (TMK m. 458).

UYGULAMA NOTU

Kayyım ya da yasal danışman atanacaksa, eşin ve yakın hısımların öncelikli olduğu ve atanacak kişi için vasiliğe engel sebeplerin de geçerli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 414, 418, 431). **Atanan kayyımın şahsına itiraz edilecekse**, öğrenmeden başlayarak on gün içinde vesayet makamına başvurulmalıdır (TMK m. 422). **Kayyım dosyasında duruşma açılmadan karar verilmişse**, hukuki dinlenme hakkının ihlal edildiği kanun yolunda ileri sürülebilir.

İÇTİHATLAR

1 YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ
24.03.2015 · E. 2014/16673 · K. 2015/4260

Kayyımlığın kaldırılması isteminde duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verilemez; taraflar dinlenmek üzere usulüne uygun davet edilmelidir

Tapuda payı bulunan bir kişinin mirasçısı, kayyım atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalktığını ileri sürerek murisi adına kayıtlı paya ilişkin kayyımlığın kaldırılmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi duruşma açmadan dosya üzerinden davayı kabul etmiştir; karar temyiz edilmiştir.

> *Kanunun açıkça duruşma açılarak yargılama yapılmasını emrettiği hallerde dosya üzerinden karar verilemez. Bilindiği üzere HMK.nun hukuki dinlenme hakkı başlıklı 27. maddesi uyarınca davanın tarafları, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahip olup, bu hak yargılama ile ilgili bilgi sahibi olunmasını da içerir. Hukuki dinlenme hakkının gereği olarak, taraflar duruşmaya çağrılmadan hüküm verilememesi, Anayasanın 36. maddesi ile düzenlenen iddia ve savunma hakkının kullanılmasına olanak tanınması ilkesinin doğal bir sonucudur. Aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde düzenlenen adil yargılama hakkının da en önemli unsurudur. Gerçekten savunma hakkını güvence altına alan T.C.Anayasası'nın 36. maddesi ile 6100 Sayılı HMK.nun 27. maddesinde açıkça belirtildiği üzere, mahkemece taraflar, dinlenmek, iddia ve savunmalarını sunmak üzere kanuni şekillere uygun olarak davet edilmedikçe hüküm verilmesi mümkün bulunmamaktadır. Bu nedenlerle, duruşma açılmak suretiyle inceleme yapılması gerekirken, dosya üzerinden inceleme yapılarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 431. maddenin vasinin atanması usulünü kayyımlığa taşıdığını ve bunun usul güvencelerini de kapsadığını gösterir. Daire, vesayet işlerinin çekişmesiz yargı işi olduğunu ve niteliğine uygun düştüğü ölçüde basit yargılama usulünün uygulanacağını belirtmiştir. Dosya üzerinden karar verilebilmesi için bunun hukuken mümkün olması gerektiği, hukuki dinlenme hakkı gereği tarafların

dinlenmek ve iddia ile savunmalarını sunmak üzere davet edilmeden hüküm kurulamayacağı açıklanarak duruşma açılmadan verilen karar bozulmuştur.

2 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
03.03.2015 · E. 2015/363 · K. 2015/3251

Kimliği tespit edilemeyen malike kayyım atanması isteminde de duruşma açılarak deliller değerlendirilmeli, dosya üzerinden karar verilmemelidir

Kamulaştırma davasına konu taşınmazın maliklerinden birinin kimlik ve adresine ulaşılamadığı ileri sürülerek bu malike kayyım atanması istendi. Sulh hukuk mahkemesi duruşma yapmadan dosya üzerinden istemi kabul etmiştir; karar kayyım vekilince temyiz edilmiştir.

> *Bu nedenlerle, duruşma açılmak suretiyle inceleme yapılması ve delillerin değerlendirilerek sonuca göre karar verilmesi gerekirken, dosya üzerinden inceleme yapılarak yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kayyım atanması istemlerinde yargılama usulünü gösterir. Daire, istemi 427. madde ve 3561 sayılı Kanun'a dayalı kayyım tayini olarak nitelendirmiş; 431. madde uyarınca vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım atanmasında da uygulanacağını hatırlatmıştır. Hukuki dinlenme hakkı ve iddia ile savunma hakkı gereği duruşma açılarak delillerin değerlendirilmesi gerektiği belirtilerek dosya üzerinden verilen karar bozulmuştur (TMK m. 427).

3 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
05.11.2007 · E. 2007/12183 · K. 2007/15003

Kayyımın sıfatına itirazı önce vesayet makamı, kabul etmezse denetim makamı inceler; denetim makamının bu konudaki kararı kesindir

Bir derneğe ilişkin davada verilen tedbir kararına dayanılarak kayyım atandı. Kayyımlık kararı hem esası hem de atanan kayyımın şahsı yönünden temyiz edilmiştir. Kayyımın sıfatına yönelik itiraz daha önce vesayet makamınca uygun görülmemiş, denetim makamınca da reddedilmişti.

> *Vasi ve kayyımın sıfatına karşı yapılan itirazları inceleme görevi öncelikle vesayet makamına, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı olan Asliye Hukuk Mahkemesine aittir.(TMK. m. 422) Denetim makamının bu konuda vereceği karar ise kesindir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 431. madde yoluyla vasiye ilişkin itiraz usulünün kayyım hakkında da uygulandığını gösterir. Daire, vasinin sıfatına karşı itirazların öncelikle vesayet makamınca, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamınca inceleneceğini öngören 422. maddeyi (TMK m. 422) kayyıma uygulamış; denetim makamının bu konudaki kararının kesin olması nedeniyle kayyımın sıfatına yönelik temyiz istemini reddetmiştir. Kayyımlık kararının esasına yönelik temyiz itirazları ise yerinde görülmeyerek hüküm onanmıştır.

4 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
28.03.2007 · E. 2006/19738 · K. 2007/5067

Yasal danışmanın şahsına yönelik itiraz da vasinin sıfatına itiraz usulüne göre önce vesayet makamında, sonra denetim makamında incelenir

Vesayet davasında bir kişiye yasal danışman atandı. Karar, atanan yasal danışmanın şahsı yönünden temyiz edilmiştir.

> *Öyle ise yasal danışmanın şahsına yönelik itiraza ilişkin dilekçenin açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca itiraz ve özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde dilekçenin görev yönünden reddi ile denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmek üzere dosyanın geri çevrilmesine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 431. maddenin yasal danışmanlığa uygulanmasını gösterir. Daire, vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanacağını belirterek, vasinin sıfatına karşı itirazları ve kaçınma sebeplerini inceleme görevinin önce vesayet makamına, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamına ait olduğunu öngören 422. maddeyi yasal danışmana uygulamıştır. Yasal danışmanın şahsına yönelik temyiz dilekçesinin bu kurallar çerçevesinde değerlendirilmesi için dosya geri çevrilmiştir (TMK m. 429).

5 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
06.03.2014 · E. 2013/19638 · K. 2014/4117

Vesayet makamının kayyımlığın yönetimiyle ilgili kararlarına karşı yol temyiz değil, denetim makamına itirazdır

Bir paydaşa atanan kayyım, paydaşın hissesine düşen satış bedelinin paydaşın dedesi olduğunu iddia eden kişiye ödenip ödenmeyeceği konusunda vesayet makamından karar verilmesini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi istemi reddetmiştir; karar kayyım vekilince temyiz edilmiştir.

> *Aynı Yasanın 488. maddesine göre; ilgililer vesayet makamının, vesayetin idaresiyle ilgili olarak aldığı kararlara karşı, tebliğ gününden başlayarak on gün içinde itiraz edebilirler. Denetim makamı, gerektiğinde duruşma da yaparak bu itirazı kesin olarak karara bağlar. Vesayet makamının vesayetin yönetimiyle ilgili olarak aldığı kararlar kazai nitelikte ve temyizi kabil kararlardan olmadığından bu hususta denetim makamınca bir karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine İADESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, kayyımlığın yürütülmesi sırasında verilen kararlara karşı başvuru yolunu gösterir. Daire, 431. madde uyarınca vasiye ilişkin hükümlerin kayyım hakkında da uygulanacağını belirtmiş; vesayet makamının vasi ve kayyımın işlemlerine, denetim makamının da vesayet makamının kararlarına karşı şikâyet ve itiraz mercii olduğunu açıklamıştır. İlgililer vesayet makamının vesayetin idaresiyle ilgili kararlarına karşı tebliğden başlayarak on gün içinde itiraz edebilir (TMK m. 488); bu kararlar temyizi kabil olmadığından dosya denetim makamınca karar verilmek üzere iade edilmiştir.

6 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
30.04.2013 · E. 2013/4666 · K. 2013/7270

Kayyım atanması kararının kaldırılması davasına sulh hukuk mahkemesi bakar; bu dava kayyımın şahsına itiraz veya kaçınma istemi niteliğinde değildir

Bir parselin maliklerine atanan kayyımlığın kaldırılması için asliye hukuk mahkemesinde dava açılmıştır. Mahkeme görevsizlik kararı vermiştir; karar davacı vekilince temyiz edilmiştir.

> *Dava kayyım atanması kararının iptali; kaldırılması davası olup, kayyımın şahsına itiraz ya da kayyımın kaçınması talebine ilişkin bulunmamaktadır. Görevli mahkeme ise sulh hukuk mahkemesidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kayyımlığın kaldırılması istemlerinde görevli mahkemeyi gösterir. Daire, temsil ve yönetim kayyımlığının sona ermesine ilişkin 477. maddeyi, vasi hakkındaki hükümlerin kayyım hakkında da uygulanacağını öngören 403. maddeyi ve 431. maddeyi birlikte aktarmıştır. Vesayet işlerinin çekişmesiz yargı işi olduğu ve bu işlerde sulh hukuk mahkemesinin görevli bulunduğu, kayyımlığın kaldırılması davasının denetim makamının inceleyeceği bir sıfata itiraz veya kaçınma istemi olmadığı belirtilerek görevsizlik kararı gerekçesi değiştirilerek onanmıştır (TMK m. 477).

7 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
23.06.2015 · E. 2015/1013 · K. 2015/11013

Federasyonu genel kurula götürmek üzere kayyım atanması isteminde görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir

Bir federasyonun genel kurul toplantısının iptali davasıyla birlikte, federasyonu genel kurula götürmek üzere kayyım atanması da istendi. Asliye hukuk mahkemesi genel kurulu iptal etmiştir; kayyım istemini ise koşulları oluşmadığı gerekçesiyle esastan reddetmiştir.

> *Yukarıda gösterilen yasal düzenlemeler göz önüne alındığında; kayyım atama talebi yönünden sulh hukuk mahkemesi görevli olduğundan asliye hukuk mahkemesince kayyım atama davasına bakma görevinin kendisine ait olmadığı kabul edilerek dava dosyasının tefrik edilip ayrı bir esas numarası üzerinden dava dilekçesinin görev yönünden reddine karar verilmesi gerekirken kayyım atama talebinin esastan incelenerek davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kayyım atanmasında görev kuralının da vasinin atanması usulünden geldiğini gösterir. Daire, vesayet makamının sulh hukuk mahkemesi olduğunu, vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım atanmasında da uygulanacağını belirten 431. maddeyi ve yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırmazsa sulh hâkiminin üç üyeyi görevlendireceğini öngören TMK m. 75 hükmünü

aktarmıştır. Kayyım istemi yönünden görevin sulh hukuk mahkemesine ait olduğu belirtilerek bu istemin esastan reddine ilişkin kısım bozulmuştur (TMK m. 397).

8 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
19.06.2008 · E. 2008/4439 · K. 2008/9008

Yasal danışman atanmasında vesayet işlerindeki kesin yetki kuralı uygulanır; kişinin yerleşim yeri re'sen araştırılmalıdır

Bir kişiye yasal danışman atanması istendi. Kişinin nüfus kaydı ile vekâletnamesindeki adresleri farklı illerdeydi ve sürekli olarak üçüncü bir yerde oturduğu ileri sürülüyordu. Mahkeme yerleşim yeri yeterince araştırılmadan karar vermiştir.

> *"Vesayet işlerinde yetki, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir. (TMK.md.411) Bu yetki; kesin yetki olup, mahkemece kendiliğinden dikkate alınır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 431. madde yoluyla vesayete ilişkin yetki ve inceleme kurallarının yasal danışmanlığa uygulandığını gösterir. Daire, vesayet işlerinde yetkinin küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine ait olduğunu (TMK m. 411) ve bu yetkinin kesin olup mahkemece kendiliğinden gözetileceğini belirtmiştir. Kişinin yerleşim yerine ilişkin delillerin taraflara sorulması, yerleşim yerinin resmî kurumlardan da re'sen araştırılması gerektiği açıklanmış; kararda alınan raporun resmî sağlık kurulu raporu niteliğinde olmadığı da ayrıca vurgulanmıştır.

9 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
14.06.2022 · E. 2022/6692 · K. 2022/10745

Yasal danışman atanması isteminde yetkili mahkeme, kolluk araştırmasıyla belirlenen kısıtlı adayının yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesidir

Bir kişiye yasal danışman atanması istendi. İki ayrı ildeki sulh hukuk mahkemesi, kişinin adres kaydını ve yerleşim yerini gerekçe göstererek ayrı ayrı yetkisizlik kararı vermiştir; yargı yerinin belirlenmesi için dosya gönderilmiştir.

> *"Diğer yandan aynı Kanun'un 411. maddesine göre, "Vesayet işlerinde yetki, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir." ve 19/1. maddesi uyarınca da "Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir."...*

DEĞERLENDİRME Karar, 431. maddenin yasal danışman atanmasında yetkiyi belirleyen etkisini gösterir. Daire, vasinin atanması usulüne ilişkin kuralların kayyım ve yasal danışmanın atanmasında da uygulanacağını belirten 431. maddeyi ve vesayet işlerinde yetkiyi düzenleyen 411. maddeyi birlikte aktarmıştır. Yerleşim yerinin bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer olduğu gözetilerek, kolluk araştırmasıyla belirlenen yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi yargı yeri olarak belirlenmiştir.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 413:** Vasi olarak atanacak kişi.
- **TMK m. 414:** Eşin ve hısımların önceliği.
- **TMK m. 418:** Vasiliğe engel olan sebepler.
- **TMK m. 421:** Tebliğ ve ilân.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 430:** Kayyımlıkta yetki.

KORUMA AMACIYLA ÖZGÜRLÜĞÜN KISITLANMASI

Altıncı Ayırım · m. 432–437

Koruma Amacıyla Özgürlüğün Kısıtlanması başlıklı ayırım, Türk Medeni Kanunu'nun 432–437. maddelerini kapsamaktadır. Bu ciltte yer alan maddeler ve özleri aşağıda gösterilmiştir.

Madde	Kenar başlığı	Özü
m. 432	Koşulları	Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının koşullarını düzenler
m. 433	Yetki	Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında yetkili vesayet makamını belirler
m. 434	Bildirim yükümlülüğü	Koruma önlemlerinde yerleşim yeri vesayet makamına bildirim yükümlülüğünü düzenler
m. 435	İtiraz	Koruma amacıyla kuruma yerleştirme kararlarına karşı itiraz yolunu düzenler
m. 436	Genel olarak	Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında izlenecek usulü düzenler
m. 437	Yargılama usulü	Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında yargılamanın nasıl yürütüleceğini düzenler

MADDE

432 A. Koşulları

KANUN METNİ

(1) Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması hâlinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilir veya alıkonulabilir. Görevlerini yaparlarken bu sebeplerden birinin varlığını öğrenen kamu görevlileri, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar.
(2) Bu konuda kişinin çevresine getirdiği külfet de göz önünde tutulur.
(3) İlgili kişi durumu elverir elvermez kurumdan çıkarılır.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 432, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının koşullarını düzenler. Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle **toplum için tehlike oluşturan** her ergin kişi, **kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması** hâlinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir **kuruma yerleştirilir veya alıkonulabilir**. Görevlerini yaparken bu sebeplerden birini öğrenen kamu görevlileri durumu **hemen** yetkili vesayet makamına bildirir. Kişinin çevresine getirdiği külfet de göz önünde tutulur ve kişi **durumu elverir elvermez** kurumdan çıkarılır. Anayasa Mahkemesi, bu tedbirin güvenilir bir hekim raporuna, zorunluluğa ve kanundaki usule uygunluğa bağlı olduğunu belirtmiş; bildirimin gecikmesi ve ilgilinin dinlenmemesi nedeniyle kişi hürriyetinin ihlal edildiğine karar vermiştir.[1] Gerekçeye göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun 397a maddesinden alınmıştır; eski Kanun'da karşılığı yoktu.

TEMEL KAVRAMLAR

1 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması	Kişinin korunması için bir kuruma yerleştirilmesi veya kurumda alıkonulması.
Kurum	Kişinin tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli yer.
Kişisel korunmanın başka şekilde sağlanamaması	Kişinin bakım ve tedavisinin kuruma yerleştirilmeden sağlanamaması.
Çevre	Gerekçeye göre kişinin ailesi, kendisine bakmakla yükümlü olanlar ve vasisi gibi kişiler.
Bildirim yükümlülüğü	Sebeplerden birini görev sırasında öğrenen kamu görevlisinin durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmesi.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

Yürürlükteki Kanunda ve 1984 tarihli Öntasarıda mevcut olmayan bu Ayırım, İsviçre Medenî Kanununda 1 Ocak 1981 tarihinde yürürlüğe girmiş olan yeni düzenlemeden esinlenerek, aynı düzenlemenin Ülkemiz için de gerekli olduğu düşüncesiyle yeni bir Ayırım olarak Kanuna alınmıştır. Nitekim aynı ihtiyaç Anayasanın 19 uncu maddesinde de açıkça ifade edilmiştir.

Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 144 (Altıncı Ayırım)

Gerekçe

Madde 432- Madde kenar başlığıyla birlikte İsviçre Medenî Kanununun yeni 397 a maddesinden aynen alınmıştır. Bu ve bunu izleyen maddelerde, kişinin korunması amacıyla özgürlüğünün kısıtlanması söz konusu olup, bu denli önemli bir konunun koşulları, hüküm ve sonuçları özel hükümlerin konulmasını gerektirmiştir. Maddede kişinin bir kuruma yerleştirilmesi veya alıkonulması belli sebeplere bağlanmıştır. Bunlar toplum için tehlike oluşturan akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık veya serserilik hâlleridir. Ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalıkların neler olduğunun belirlenmesi tıp biliminin işi olmakla beraber, buraya AİDS, kolera, ilerlemiş verem ve veba gibi hastalıkların geleceği söylenebilir. Madde sadece toplum için tehlike oluşturan ergin kişilerin kuruma yerleştirilmesi veya kurumda alıkonulmasını öngörmektedir. Ergin olmayan kişiler bu maddenin kapsamına girmemektedir. Bu kişilere ilişkin koruma önlemleri daha önceki maddelerde hükme bağlanmıştır. Ergin kişinin bu madde gereğince kuruma yerleştirilmesi ya da kurumda alıkonulması için kısıtlı olması ya da olmaması önem taşımamaktadır. Kısıtlı olmamasına rağmen maddede sayılan sebeplerden biri varsa toplum için tehlike oluşturan bu kişiler bir kuruma yerleştirilebilecek veya kurumda alıkonulmaya devam edilecektir. Maddenin ikinci fıkrası kişinin koruma altına alınmasında çevresine getirdiği külfetlerin de göz önünde tutulmasını öngörmektedir. Buna göre koruma kararı verilirken bu unsur da etkili olacaktır. Buradaki "çevre" kavramına, kişinin ailesi, kendisine bakmakla yükümlü olanlar ve vasisi gibi kişiler girer. Bu hâllerde dahi kişinin bir kuruma yerleştirilebilmesi için bakım ve tedavisinin başka şekilde sağlanamaması şartı aranacaktır. Maddenin üçüncü fıkrası, kişi özgürlüğünün

> önemli olması nedeniyle, koruma altına alınan kişinin durumu uygun hâle gelir gelmez hemen kurumdan çıkarılmasını, yani özgürlüğünün geri verilmesini öngörmektedir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 145*

Tasarının 432. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 465).

Eski Kanun'da bu maddenin karşılığı yoktu. Gerekçeye göre koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına ilişkin ayırım 743 sayılı Kanun'da ve 1984 tarihli Öntasarıda yer almıyordu; İsviçre Medeni Kanunu'nda 1 Ocak 1981'de yürürlüğe giren düzenlemeden esinlenerek Kanun'a alınmıştır.

	743 sayılı Kanun dönemi	4721 sayılı Kanun m. 432
Düzenleme	Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına ilişkin ayırım yoktu	Altıncı ayırım, m. 432-437
Kaynak	Yok	İsviçre Medeni Kanunu m. 397a
Anayasal bağlantı	Yok	Gerekçeye göre Anayasa m. 19'daki ihtiyaç

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında usulü düzenleyen 436 ve 437. maddeler ise sonraki kanunlarla değiştirilmiştir (TMK m. 436, TMK m. 437). Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 432. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Kişi	Ergin; gerekçeye göre kısıtlı olup olmaması önem taşımaz	TMK m. 432
Sebepler	Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalık, serserilik	TMK m. 432/1
Tehlike	Toplum için tehlike oluşturma	TMK m. 432/1
Zorunluluk	Kişisel korunmanın başka şekilde sağlanamaması	TMK m. 432/1
Önlem	Elverişli bir kuruma yerleştirme veya alıkoyma	TMK m. 432/1

Konu	Kural	Dayanak
Bildirim	Kamu görevlileri hemen yetkili vesayet makamına bildirir	TMK m. 432/1
Çevre	Kişinin çevresine getirdiği külfet göz önünde tutulur	TMK m. 432/2
Çıkarılma	Durumu elverir elvermez	TMK m. 432/3
Anayasal güvence	Kişi hürriyeti ve güvenliği	Anayasa m. 19
Kaynak	İsviçre Medeni Kanunu m. 397a	Gerekçe, s. 144-145

TBMM gerekçesine göre **koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması** ayırımı, yürürlükteki Kanun'da ve 1984 tarihli Öntasarıda yer almıyordu; İsviçre Medeni Kanunu'nda 1 Ocak 1981'de yürürlüğe giren düzenlemeden esinlenerek ve aynı ihtiyacın Anayasa'nın 19. maddesinde de ifade edildiği gözetilerek Kanun'a alınmıştır. 432. madde kenar başlığıyla birlikte İsviçre Medeni Kanunu'nun **397a maddesinden aynen** alınmıştır. Gerekçe, maddenin yalnız **toplum için tehlike oluşturan ergin kişileri** kapsadığını, ergin olmayanların kapsam dışında kaldığını ve kişinin **kısıtlı olup olmamasının önem taşımadığını** açıklar. Tasarının 432. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 465). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, koşulların **birlikte** aranmasıdır: kanunda sayılan sebeplerden birinin bulunması, bu sebeple **toplum için tehlike** oluşturulması ve kişisel korunmanın **başka şekilde sağlanamaması**. İkinci nokta, tedbirin kişi hürriyetine doğrudan dokunması nedeniyle **usul güvencelerine** sıkı biçimde uyulması gerekmesidir; Anayasa Mahkemesi, kamu görevlilerinin bildiriminin hemen yapılmadığı ve ilgilinin dinlenmediği bir olayda ihlal kararı vermiştir.[2] Üçüncü nokta, kişinin **durumu elverir elvermez** kurumdan çıkarılması ve kurumdan çıkarılma isteminin reddine karşı da itiraz yolunun açık olmasıdır (TMK m. 435).

II. Koruma Kararının Koşulları

- **Kişi:** Ergin olmalıdır; kısıtlı olup olmaması önemli değildir.
- **Sebep:** Kanunda sayılan beş sebepten biri bulunmalıdır.
- **Tehlike:** Kişi bu sebeple toplum için tehlike oluşturmalıdır.
- **Zorunluluk:** Kişisel korunma başka şekilde sağlanamamalıdır.

1. madde, kişi hürriyetinin kanunla sınırlanabildiği hâllerden birini medeni hukuk bakımından düzenler. Madde, akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalık veya

2 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.

serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan ergin kişinin, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması hâlinde tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilmesini veya kurumda alıkonulmasını öngörür.

2 Gerekçeye göre madde yalnız ergin kişileri kapsar; ergin olmayanlara ilişkin koruma önlemleri önceki maddelerde düzenlenmiştir. Kişinin kısıtlı olup olmaması da önem taşımaz; kısıtlı olmasa bile maddede sayılan sebeplerden biri bulunan ve toplum için tehlike oluşturan kişi kuruma yerleştirilebilir veya kurumda alıkonulmaya devam edilebilir. Bu yönüyle koruma kararı, kişinin fiil ehliyetini sınırlayan kısıtlamadan (TMK m. 405) ayrı bir önlemdir. Yargıtay da koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması için düzenlenen raporun, kişinin 405. madde uyarınca kısıtlanmasını gerektirip gerektirmediğine dair açıklama içermiyorsa kısıtlama kararına dayanak yapılamayacağını kabul etmiştir.[3]

III. Kamu Görevlilerinin Bildirim Yükümlülüğü

- **Kimler:** Görevlerini yaparken sebeplerden birini öğrenen kamu görevlileri.
- **Ne zaman:** Hemen.
- **Kime:** Yetkili vesayet makamına.

3 Maddenin birinci fıkrası, görevlerini yaparken sebeplerden birinin varlığını öğrenen kamu görevlilerine durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirme yükümlülüğü yükler. Anayasa Mahkemesi, rızası dışında hastaneye yatırılan bir kişi hakkında bildirimin birkaç gün sonra yapılmasını bu hükme aykırı bulmuş ve ihlal sonucuna ulaşırken bu gecikmeyi de gözetmiştir.[4] Yargıtay kararlarında koruma istemlerinin bir kamu görevlisinin ihbarıyla[5] veya Cumhuriyet başsavcılığının ihbarıyla[6] vesayet makamının önüne geldiği görülmektedir. Kısıtlı bir kişinin kuruma yerleştirilmesi hâlinde yerleşim yeri vesayet makamına ayrıca bildirim yapılır (TMK m. 434).

IV. Çevreye Getirilen Külfet ve Kurumdan Çıkarılma

- **Çevre:** Kişinin ailesi, kendisine bakmakla yükümlü olanlar ve vasisi gibi kişiler.
- **Sınır:** Bu hâlde de bakım ve tedavinin başka şekilde sağlanamaması aranır.
- **Çıkarılma:** Kişi durumu elverir elvermez kurumdan çıkarılır.

4 İkinci fıkra, koruma kararı verilirken kişinin çevresine getirdiği külfetin de göz önünde tutulmasını öngörür. Gerekçeye göre "çevre" kavramına kişinin ailesi,

3 Yargıtay 2. HD, 09.09.2009, E. 2009/4720, K. 2009/15333.
4 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.
5 Yargıtay 8. HD, 12.11.2018, E. 2018/11741, K. 2018/18466.
6 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/8405, K. 2018/875.

kendisine bakmakla yükümlü olanlar ve vasisi gibi kişiler girer; bu hâllerde dahi kişinin bir kuruma yerleştirilebilmesi için bakım ve tedavisinin başka şekilde sağlanamaması şartı aranır.

Üçüncü fıkra, kişi özgürlüğünün önemi nedeniyle ilgili kişinin durumu elverir elvermez kurumdan çıkarılmasını öngörür. Yerleştirme veya alıkoymaya karar veren vesayet makamı kurumdan çıkarmaya da yetkilidir (TMK m. 433); kurumdan çıkarılma isteminin reddine karşı da denetim makamına itiraz edilebilir (TMK m. 435). 5

V. Kişi Hürriyeti Güvencesi

- **Anayasa m. 19:** Toplum için tehlike teşkil eden kişinin tedavi, eğitim veya ıslahı için kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbir.
- **Üç koşul:** Güvenilir hekim raporu, zorunluluk ve koşulların tutma boyunca sürmesi.
- **Usul:** Kanunda öngörülen usule uygunluk.

Gerekçe, bu ayırıma duyulan ihtiyacın Anayasa'nın 19. maddesinde de ifade edildiğini belirtir. Anayasa Mahkemesi, akıl hastalarının fiziksel özgürlüğünün kısıtlanabilmesi için hastalığın denetime elverişli ve güvenilir bir hekim raporuyla sabit olması, özgürlüğün kısıtlanmasının zorunlu olması ve bu tespitlerin tutma boyunca sürmesi gerektiğini; bu koşullar bulunsa bile sürecin kanunda öngörülen usule uygun yürütülmesi gerektiğini belirtmiştir.[7] Aynı kararda vesayet makamının ilgiliyi dinlemeden ve 437. maddedeki süreyi aşarak karar vermesi de ihlal sebepleri arasında sayılmıştır.[8] 6

VI. Yargılama, İtiraz ve Yetki

- **Yargılama:** Taraf teşkili, duruşma ve delillerin toplanması.
- **İtiraz:** Karara karşı on gün içinde denetim makamına.
- **Yetki:** İlgilinin yerleşim yeri veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bulunduğu yer.

Yargıtay, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması davasında taraf teşkili sağlanmadan ve duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verilemeyeceğini belirtmiştir.[9] Koruma kararına karşı yol temyiz değil, denetim makamına itirazdır; denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir.[10] Koruma istemini reddeden ka- 7

7 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.
8 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.
9 Yargıtay 2. HD, 11.01.2017, E. 2016/24926, K. 2017/214.
10 Yargıtay 8. HD, 16.01.2018, E. 2017/7990, K. 2018/567.

rara karşı vasinin temyiz dilekçesinin de itiraz olarak değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmiştir.[11]

8 Koruma kararına ilişkin dosya, vesayet dosyası gibi takip altında tutulmaz; bu nedenle karar kesinleştikten sonra ek kararla yetkisizlik verilip dosyanın gönderilmesi doğru bulunmamıştır.[12] Yetki uyuşmazlıklarında ise koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında önemli olanın en seri şekilde karar vermek olduğu gözetilerek istemin ilk ulaştığı mahkeme yargı yeri olarak belirlenmiştir.[13]

UYGULAMA NOTU

Bir kişi hakkında bu tedbir gündemdeyse, kişinin toplum için tehlike oluşturduğunu ve korunmasının başka şekilde sağlanamadığını gösteren resmî rapor ve belgelerin dosyada bulunup bulunmadığı takip edilmelidir (TMK m. 432, 436). **Hakkında koruma kararı verilen kişi**, kararın kendisine bildirilmesinden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir (TMK m. 435). **Durumu düzelen kişi**, kurumdan çıkarılmasını isteyebilir; bu istemin reddine karşı da itiraz yolu açıktır.

İÇTİHATLAR

1 **ANAYASA MAHKEMESİ · İKİNCİ BÖLÜM**
E.T. Başvurusu · B. No: 2022/91835 · 25.06.2025

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması güvenilir hekim raporu, zorunluluk ve kanundaki usule uygunluk gerektirir; bildirim hemen yapılmadan ve ilgili dinlenmeden verilen karar kişi hürriyetini ihlal eder

Başvurucu rızası dışında bir hastaneye yatırılmıştır. Hastanenin durumu vesayet makamına bildirmesi birkaç gün sonra yapılmıştır; sulh hukuk mahkemesi bildirimden bir hafta sonra, başvurucuyu dinlemeden ve dosya üzerinden koruma kararı vermiştir. Başvurucunun vesayet makamına ve denetim makamına yaptığı itirazlar reddedilmiştir.

> *Akıl hastalarının fiziksel özgürlüğünün kısıtlanabilmesi için kişinin -aciliyet arz eden hâller dışında- akıl hastalığının denetime elverişli ve güvenilir bir hekim raporu ile sabit olması, özgürlüğünün kısıtlanmasının zorunlu olduğu hâllerin söz konusu olması, tutma boyunca bu sebeplerin ve tespitlerin mevcut olması gereklidir (konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi ve AİHM kararları için bkz. §§ 31-33 ve §§ 35-37). Ayrıca süreç, kanunda öngörülen usule uygun olarak gerçekleştirilmelidir.*

11 Yargıtay 18. HD, 14.09.2015, E. 2015/282, K. 2015/12568.
12 Yargıtay 8. HD, 12.11.2018, E. 2018/11741, K. 2018/18466.
13 Yargıtay 5. HD, 09.01.2023, E. 2022/14443, K. 2023/22.

DEĞERLENDİRME Karar, 432. maddenin Anayasa'nın 19. maddesindeki kişi hürriyeti güvencesiyle birlikte nasıl uygulanacağını gösterir. Anayasa Mahkemesi, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının güvenilir ve denetime elverişli bir hekim raporuna dayanması, tutmanın zorunlu olması ve bu koşulların tutma boyunca sürmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu koşullar bulunsa bile sürecin kanundaki usule uygun yürütülmesi gerektiği vurgulanmış; kamu görevlilerinin bildirim yükümlülüğünün hemen yerine getirilmediği, vesayet makamının ilgiliyi dinlemeden ve 437. maddedeki süreyi aşarak karar verdiği tespit edilerek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ve manevi tazminata karar verilmiştir (TMK m. 437).

2 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.01.2017 · E. 2016/24926 · K. 2017/214

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması davasında taraf teşkili sağlanmalı, duruşma açılmalı ve deliller toplanmalıdır; dosya üzerinden karar verilemez

Aile mahkemesinde koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Mahkeme, dava dilekçesini davalı veliye tebliğ etmeden ve duruşma açmadan dosya üzerinden karar vermiştir; karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

> *Mahkemece, davalı veliye dava dilekçesi tebliğ edilerek taraf teşkilinin sağlanması, dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşamasının tamamlanmasından sonra duruşma açılması ve tarafların gösterdikleri takdirde delilleri toplanıp, değerlendirilip sonucu uyarınca karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile dosya üzerinden yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır (HMK m. 139).*

DEĞERLENDİRME Karar, 432. maddeye dayanan istemlerde yargılama güvencelerinin önemini gösterir. Daire, dava dilekçesinin davalı veliye tebliğ edilerek taraf teşkilinin sağlanması, dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşamasının tamamlanması, ardından duruşma açılarak tarafların gösterdiği delillerin toplanıp değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Eksik inceleme ile dosya üzerinden verilen karar bozulmuştur. Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına ilişkin usul kuralları 436 ve 437. maddelerde ayrıca düzenlenmiştir (TMK m. 436).

3 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
12.11.2018 · E. 2018/11741 · K. 2018/18466

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istemi vesayetle ilgili olmadığından dosya takip altında tutulmaz; karar kesinleştikten sonra ek kararla yetkisizlik verilip dosya gönderilemez

Bir kamu görevlisinin ihbarı üzerine bir kişinin 432. madde uyarınca bir kuruma yerleştirilmesine karar verilmiştir. Kişinin itirazı denetim makamınca kesin olarak reddedildi ve temyiz istemi de reddedilmiştir. Aradan zaman geçtikten sonra mahkeme ek kararla, kişinin başka bir ilde oturduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Eldeki davada talebin vesayet ile ilgisi bulunmadığından, koruma amacıyla özgürlüğünün kısıtlanması istenen kişinin dosyasının takip altında tutulması gerekmez. Buna göre, takip altında tutulmayan dosya hakkında mahkemece yetkisizlik kararı verilerek dosyanın gönderilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının vesayetten ayrı bir koruma önlemi olduğunu gösterir. Daire, görevlerini yaparken 432. maddedeki sebeplerden birinin varlığını öğrenen kamu görevlilerinin durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorunda olduğunu hatırlatmış; istemin kabulüne ilişkin kararın kesinleşmesiyle dava esasının kapandığını belirtmiştir. Talebin vesayetle ilgisi bulunmadığından dosyanın vesayet dosyası gibi takip altında tutulması gerekmediği, bu nedenle ek kararla yetkisizlik verilerek dosyanın gönderilmesinin doğru olmadığı kabul edilmiştir.

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/8405 · K. 2018/875

Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine verilen koruma kararına karşı yapılan başvuruyu denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi kesin olarak karara bağlar

Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine sulh hukuk mahkemesi bir kişinin 432. madde uyarınca koruma amacıyla özgürlüğünün kısıtlanmasına karar vermiştir. Karar temyiz yoluyla Yargıtay'a gönderilmiştir.

> *Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler gözönüne alındığında, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması kararlarına karşı yapılan itirazları inceleme görevinin, denetim makamı olan Asliye Hukuk Mahkemesine ait (5133 S.K. md.2-3, TMK md.397) bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, dilekçenin görev yönünden reddiyle, evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmesi için dosyanın Mahkemesine iadesine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 432. maddeye göre verilen koruma kararlarına karşı başvuru yolunu gösterir. Daire, maddenin kamu görevlilerine yüklediği bildirim yükümlülüğü ile kuruma yerleştirilen kişinin veya yakınlarının karara karşı on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceğini öngören 435. maddeyi birlikte aktarmıştır. Bu itirazları inceleme görevinin denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine ait olduğu belirtilerek dilekçenin görev yönünden reddi ve denetim makamınca kesin karar verilmesi için dosya iade edilmiştir (TMK m. 435).

5 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
16.01.2018 · E. 2017/7990 · K. 2018/567

Koruma kararına karşı denetim makamına yapılan itiraz üzerine verilen karar kesindir; bu karara karşı temyiz yolu kapalıdır

Bir kişi hakkında 432. madde uyarınca koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına karar verilmiştir. Kişinin itirazı denetim makamınca reddedilmiştir; kişi bu kararı da temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesinde ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğu hükme bağlandığından; kısıtlı adayı tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe, Türk Medeni Kanunu'nun 435. maddesi gereğince itiraz niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, koruma kararlarında kanun yolunun iki aşamada tamamlandığını gösterir. Daire, kuruma yerleştirilen kişinin veya yakınlarının karara karşı on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceğini ve itirazların önce vesayet makamınca, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamınca inceleneceğini hatırlatmıştır. Vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğunu öngören 488. madde gereğince temyiz istemi reddedilmiştir (TMK m. 488).

6 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
14.09.2015 · E. 2015/282 · K. 2015/12568

Koruma istemini reddeden karara karşı vasinin temyiz dilekçesi itiraz olarak değerlendirilmeli ve denetim makamınca kesin olarak karara bağlanmalıdır

Vasi, vesayet altındaki kişi hakkında tedavi amaçlı kişisel koruma kararı verilmesini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi istemi reddetmiştir; vasi bu kararı temyiz etmiştir.

> *Öyle ise mahkemece verilen koruma amaçlı özgürlüğü kısıtlamaya yönelik dilekçenin, yukarıda açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesi uyarınca kesin bir karar verilmesi için dosyanın mahkemesine İADESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, koruma istemini reddeden kararlarda da itiraz yolunun izlenmesi gerektiğini gösterir. Daire, 435. maddedeki itiraz hakkını ve itirazların önce vesayet makamınca, sonra denetim makamınca inceleneceğini öngören 422. maddeyi birlikte uygulamıştır. Vasinin temyiz dilekçesinin bu kurallar çerçevesinde değerlendirilmesi, vesayet makamı yerinde görmezse evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca kesin karar verilmesi için dosya iade edilmiştir (TMK m. 422).

7 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
09.01.2023 · E. 2022/14443 · K. 2023/22

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında önemli olan en seri şekilde karar verilmesidir; yetki uyuşmazlığında istemin ilk ulaştığı mahkeme yargı yeri olarak belirlenir

Bir hastanede bulunan kişi hakkında 432. madde uyarınca zorunlu yatış kararı istendi. Hastanenin bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesi kişinin başka bir ilçede oturduğu gerekçesiyle, o ilçedeki mahkeme ise ilgilinin bulunduğu yer mahkemesinin de yetkili olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına karar verilmesinde önemli olan en seri şekilde karar vermek olduğundan, uyuşmazlığın ilk olarak intikal ettiği mahkeme olan Karabük Sulh Hukuk Mahkemesince çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 432. madde kapsamındaki istemlerin ivedi niteliğini ve bunun yetki uyuşmazlıklarına etkisini gösterir. Yerleştirme veya alıkoymaya karar verme yetkisi, ilgilinin yerleşim yeri veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bulunduğu yer vesayet makamına aittir (TMK m. 433). Daire, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında önemli olanın en seri şekilde karar vermek olduğunu belirterek istemin ilk ulaştığı mahkemeyi yargı yeri olarak belirlemiştir.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 433:** Yetki.
- **TMK m. 434:** Bildirim yükümlülüğü.
- **TMK m. 435:** İtiraz.
- **TMK m. 436:** Usul.
- **TMK m. 437:** Yargılama usulü.
- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.

MADDE

433 B. Yetki

KANUN METNİ

(1) Yerleştirme veya alıkoymaya karar verme yetkisi, ilgilinin yerleşim yeri veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bulunduğu yer vesayet makamına aittir.

(2) Yerleştirme veya alıkoymaya karar veren vesayet makamı, kurumdan çıkarmaya da yetkilidir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 433, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında yetkili vesayet makamını belirler. Kuruma yerleştirme veya alıkoymaya karar verme yetkisi, kural olarak **ilgilinin yerleşim yeri** vesayet makamına; **gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde** ise ilgilinin **bulunduğu yer** vesayet makamına aittir. Yerleştirme veya alıkoymaya karar veren vesayet makamı **kurumdan çıkarmaya da** yetkilidir. Yargıtay'ın yargı yeri belirleme kararlarında, koruma kararlarında önemli olanın **en seri şekilde karar vermek** olduğu gözetilerek istemin ilk ulaştığı mahkemenin yetkili sayıldığı görülmektedir;[1] bazı kararlarda ise yetki ilgilinin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yere göre belirlenmiştir.[2] Gerekçeye göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun 397b maddesinden kısmen değiştirilerek alınmış; kanton sistemine özgü fıkrası alınmamıştır.

TEMEL KAVRAMLAR

Yerleşim yeri	Bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer (TMK m. 19).
Bulunduğu yer	İlgilinin karar anında fiilen bulunduğu yer; gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde yetkiyi belirler.

1 Yargıtay 5. HD, 28.02.2022, E. 2022/2933, K. 2022/3160.
2 Yargıtay 20. HD, 06.05.2015, E. 2015/2114, K. 2015/3617.

Gecikmesinde sakınca bulunan hâl	Kararın beklenmesinin kişi veya çevresi için zarar doğurabileceği acele durum.
Kurumdan çıkarma	Koruma amacıyla kuruma yerleştirilen kişinin özgürlüğünün geri verilmesi.
Yargı yeri belirlenmesi	İki mahkemenin birbirine karşı yetkisizlik kararı vermesi üzerine yetkili mahkemenin üst mahkemece belirlenmesi.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 433- Madde İsviçre Medenî Kanununun yeni 397 b maddesinden kısmen değiştirilmek suretiyle alınmıştır. Bu madde üç fıkra hâlinde olup, ikinci fıkrası Kantonal sistemle ilgili yetki kuralı getirdiğinden alınmamıştır. Birinci fıkrada kural olarak yerleştirme veya alıkoymaya, ilgilinin yerleşim yeri vesayet makamlarının yetkili olduğu belirtilmekte, ancak gecikmede sakınca bulunan hâllerde ilgilinin bulunduğu yerdeki vesayet makamlarının da karar yetkisine sahip olduğu ifade edilmektedir. Maddenin ikinci fıkrasında yerleştirmeye veya alıkoymaya yetkili vesayet makamının kurumdan çıkarmaya da yetkili olduğu belirtilmektedir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 145*

Tasarının 433. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 465).

Eski Kanun'da bu maddenin karşılığı yoktu. Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına ilişkin ayırım, gerekçeye göre İsviçre Medeni Kanunu'nda 1 Ocak 1981'de yürürlüğe giren düzenlemeden esinlenerek 4721 sayılı Kanun'la getirilmiştir.

	743 sayılı Kanun dönemi	4721 sayılı Kanun m. 433
Yetki kuralı	Koruma amacıyla kuruma yerleştirmeye ilişkin özel yetki kuralı yoktu	Yerleşim yeri; acele hâllerde bulunulan yer
Kurumdan çıkarma	Düzenleme yoktu	Yerleştirme kararını veren vesayet makamı
Kaynak	Yok	İsviçre Medeni Kanunu m. 397b (kısmen)

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 433. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Kural	İlgilinin yerleşim yeri vesayet makamı	TMK m. 433/1
Acele hâl	Gecikmesinde sakınca varsa bulunduğu yer vesayet makamı	TMK m. 433/1
Kurumdan çıkarma	Yerleştirme veya alıkoymaya karar veren vesayet makamı	TMK m. 433/2
Vesayet makamı	Sulh hukuk mahkemesi	TMK m. 397
Kısıtlının yerleşim yeri	Bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer	TMK m. 21
Yerleşim yeri değişikliği	Vesayet makamının iznine bağlı	TMK m. 412
Kaynak	İsviçre Medeni Kanunu m. 397b	Gerekçe, s. 145

TBMM gerekçesine göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun 397b maddesinden **kısmen değiştirilerek** alınmıştır; kaynak madde üç fıkralıdır ve ikinci fıkrası **kanton sistemine ilişkin** bir yetki kuralı getirdiğinden alınmamıştır. Gerekçe, birinci fıkrada kural olarak **ilgilinin yerleşim yeri** vesayet makamlarının yetkili olduğunu, **gecikmede sakınca bulunan hâllerde** ise ilgilinin **bulunduğu yerdeki** vesayet makamlarının da karar yetkisine sahip olduğunu; ikinci fıkrada yerleştirme veya alıkoymaya yetkili vesayet makamının **kurumdan çıkarmaya da** yetkili olduğunu açıklar. Tasarının 433. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 465). 1

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, yetki kuralında **iki seçenek** bulunmasıdır: kural olarak yerleşim yeri, acele hâllerde bulunulan yer. İkinci nokta, Yargıtay'ın yetki uyuşmazlıklarında koruma kararlarının ivedi niteliğini gözeterek istemin **ilk ulaştığı mahkemeyi** yetkili saydığı kararlarının bulunmasıdır.[3] Üçüncü nokta, kişi daha önce kısıtlanmışsa yerleşim yerinin bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer olması ve yerleşim yeri değişikliğine izin verilmemişse vesayet dosyasını yürüten mahkemenin yetkili sayılmasıdır.[4]

II. Yerleşim Yeri ve Bulunulan Yer

- **Kural:** İlgilinin yerleşim yeri vesayet makamı.

3 Yargıtay 5. HD, 28.11.2022, E. 2022/14061, K. 2022/16949.
4 Yargıtay 5. HD, 12.06.2023, E. 2023/4694, K. 2023/6094.

- **İstisna:** Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bulunduğu yer vesayet makamı.
- **Makam:** Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi.

1. maddenin birinci fıkrası, koruma amacıyla kuruma yerleştirme veya alıkoyma kararında yetkiyi iki bağlama noktasına dayandırır. Kural olarak ilgilinin yerleşim yeri vesayet makamı yetkilidir; yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir (TMK m. 19). Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ise ilgilinin bulunduğu yer vesayet makamı da karar verebilir. Vesayet makamı sulh hukuk mahkemesidir (TMK m. 397). Gerekçeye göre kaynak İsviçre hükmünün kanton sistemine özgü ikinci fıkrası Kanun'a alınmamıştır.

2 Yargıtay, tedavisi istenen kişinin adres kaydı yerine sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerleşim yerindeki mahkemeyi yetkili saymış;[5] geçici olarak başka bir ilçede bulunulmasının yerleşim yerini değiştirmediğini ve daimi ikamet adresi ile adres kaydının birlikte değerlendirileceğini belirtmiştir.[6] Adres kaydı, adres araştırma tutanağı ve tebligat parçası birlikte değerlendirilerek yerleşim yerinin belirlendiği,[7] kayıtlı adres bulunmadığında bilinen son adresin ve yurt içi ikametgâh adresinin esas alındığı kararlar da vardır.[8]

III. İvedilik ve İstemin İlk Ulaştığı Mahkeme

- **Ölçüt:** Koruma kararlarında en seri şekilde karar verilmesi.
- **Sonuç:** Yetki uyuşmazlığında istemin ilk ulaştığı mahkeme yetkili sayılabilir.
- **Dayanak:** Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bulunulan yer mahkemesinin de yetkili olması.

3 Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması kişi hürriyetine doğrudan dokunan bir önlemdir; hâkim, ilgili kişiyi dinler, tahkikatı tamamlar ve gecikmeksizin en geç iki gün içinde kararını verir (TMK m. 437). Yargıtay'ın 2022 ve 2023 tarihli bazı yargı yeri belirleme kararlarında, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında önemli olanın en seri şekilde karar vermek olduğu gözetilerek istemin ilk ulaştığı mahkeme yetkili sayılmıştır.[9] Aynı dönemde yetkiyi kolluk araştırmasıyla belirlenen yerleşim yerine göre tayin eden kararlar da bulunmaktadır.[10]

5 Yargıtay 20. HD, 06.05.2015, E. 2015/2114, K. 2015/3617.
6 Yargıtay 20. HD, 23.02.2016, E. 2015/16860, K. 2016/2158.
7 Yargıtay 17. HD, 25.12.2014, E. 2014/19939, K. 2014/19688.
8 Yargıtay 5. HD, 14.06.2021, E. 2021/4392, K. 2021/8840.
9 Yargıtay 5. HD, 28.02.2022, E. 2022/2933, K. 2022/3160; Yargıtay 5. HD, 28.11.2022, E. 2022/14061, K. 2022/16949; Yargıtay 5. HD, 09.01.2023, E. 2022/14443, K. 2023/22.
10 Yargıtay 5. HD, 06.11.2023, E. 2023/7873, K. 2023/10360.

IV. Kısıtlılar ve Yerleşim Yeri İzni

- **Kısıtlının yerleşim yeri:** Bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer.
- **İzin:** Vesayet makamının izni olmadıkça yerleşim yeri değiştirilemez.
- **Sonuç:** İzin yoksa vesayet dosyasını yürüten mahkeme yetkilidir.

Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri, bağlı oldukları vesayet makamının bulun- 4
duğu yerdir (TMK m. 21). Vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez; yerleşim yeri değişirse yetki yeni vesayet dairelerine geçer (TMK m. 412). Yargıtay, kısıtlı kişi hakkında koruma kararı istendiğinde, yerleşim yeri değişikliğine izin verilmemişse vesayet dosyasını yürüten mahkemenin yetkili olduğunu kabul etmiştir.[11] Kısıtlı bir kişinin kuruma yerleştirilmesi hâlinde bulunduğu yer vesayet makamının durumu yerleşim yeri vesayet makamına bildirme yükümlülüğü ayrıca düzenlenmiştir (TMK m. 434).

V. Kurumdan Çıkarma ve Yetkinin Sürekliliği

- **Kurumdan çıkarma:** Yerleştirme veya alıkoymaya karar veren vesayet makamı yetkilidir.
- **Takip:** Koruma dosyası vesayet dosyası gibi takip altında tutulmaz.
- **Bağlayıcılık:** Yargı yeri belirleme kararı mahkemeleri bağlar.

Maddenin ikinci fıkrasına göre yerleştirme veya alıkoymaya karar veren vesayet 5
makamı kurumdan çıkarmaya da yetkilidir; kişi durumu elverir elvermez kurumdan çıkarılır (TMK m. 432). Yargıtay, koruma kararının kesinleşmesiyle dava esasının kapandığını ve talebin vesayetle ilgisi bulunmadığından dosyanın takip altında tutulmasının gerekmediğini, bu nedenle sonradan ek kararla yetkisizlik verilip dosyanın gönderilemeyeceğini belirtmiştir.[12] Daha önce verilmiş yargı yeri belirleme kararının mahkemeleri bağladığı ve aynı uyuşmazlıkta yeniden yetkisizlik kararı verilemeyeceği de kabul edilmiştir.[13]

> **UYGULAMA NOTU**
>
> **Bir kişi hakkında acil bir koruma istemi söz konusuysa**, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde kişinin bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesinin de yetkili olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 433). **Kişi daha önce kısıtlanmışsa**, istem vesayet dosyasını yürüten sulh hukuk mahkemesine yapılmalıdır; yerleşim yeri değişikliği için vesayet makamının izni gerekir (TMK m. 412).

11 Yargıtay 5. HD, 12.06.2023, E. 2023/4694, K. 2023/6094; Yargıtay 5. HD, 08.11.2021, E. 2021/11536, K. 2021/12672; Yargıtay 5. HD, 15.03.2021, E. 2021/535, K. 2021/3431.
12 Yargıtay 8. HD, 12.11.2018, E. 2018/11741, K. 2018/18466.
13 Yargıtay 20. HD, 29.05.2017, E. 2017/6570, K. 2017/4683.

Kurumdan çıkarılma istenecekse, başvuru yerleştirme kararını veren vesayet makamına yapılmalıdır.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
28.02.2022 · E. 2022/2933 · K. 2022/3160

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında önemli olan en seri şekilde karar verilmesidir; yetki uyuşmazlığında istemin ilk ulaştığı mahkeme yetkili sayılır

Tedavi amaçlı kişisel koruma kararı istendi. İstemin ilk ulaştığı sulh hukuk mahkemesi, kolluk yazısında bildirilen başka ildeki adres nedeniyle yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme ise bu tür istemlerde yetki gözetilmeksizin derhal değerlendirme yapılması gerektiği gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Türk Medenî Kanunu'nun 433/1. maddesi gereğince yerleştirme veya alıkoymaya karar verme yetkisi, ilgilinin yerleşim yeri veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bulunduğu yer vesayet makamına ait olduğu ve anılan Kanun'un 432 vd. maddelerinde düzenlenen koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına karar verilmesinde önemli olan en seri şekilde karar vermek olduğundan, uyuşmazlığın, ilk olarak intikal ettiği mahkeme olan Diyarbakır 2.Sulh Hukuk Mahkemesi'nde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 433. maddenin birinci fıkrasındaki yetki kuralının koruma kararlarının ivedi niteliğiyle birlikte yorumlandığını gösterir. Daire, yerleştirme veya alıkoymaya karar verme yetkisinin ilgilinin yerleşim yeri veya gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde bulunduğu yer vesayet makamına ait olduğunu hatırlatmış; koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında önemli olanın en seri şekilde karar vermek olduğunu belirterek istemin ilk ulaştığı mahkemeyi yargı yeri olarak belirlemiştir.

2 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
28.11.2022 · E. 2022/14061 · K. 2022/16949

İlgilinin başka bir yere taşındığı ileri sürülse de koruma kararı istemi ivedilik gereği ilk ulaştığı mahkemede sonuçlandırılır

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. İlk mahkeme, ilgilinin başka bir ildeki yakınının yanına taşındığı bildirildiği için yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme ise kolluk araştırmasında ilgilinin ilk mahkemenin bulunduğu yerde olduğunun tespit edildiği gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 432 vd. maddelerinde düzenlenen koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına karar verilmesinde önemli olan en seri şekilde karar*

vermek olduğundan, uyuşmazlığın, ilk olarak intikal ettiği mahkeme olan Bursa 8. Sulh Hukuk Mahkemesi'nde çözümlenmesi gerekmektedir.

DEĞERLENDİRME Karar, adres bilgilerinin değişken olduğu durumlarda ivedilik ölçütünün uygulanmasını gösterir. Daire, ilgilinin taşındığına ilişkin beyanlar ile kolluk araştırmasının birbirini tutmadığı bir dosyada adres tespitine dayanmak yerine, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında önemli olanın en seri şekilde karar vermek olduğunu gözetmiş ve istemin ilk ulaştığı mahkemeyi yargı yeri olarak belirlemiştir.

3 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
06.05.2015 · E. 2015/2114 · K. 2015/3617

Yetkiyi, tedavisi istenen kişinin adres kaydı değil sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerleşim yeri belirler

Bir kurum, bir kişinin tedavi ettirilmesini istemiştir. İlk mahkeme kişinin MERNİS adresine göre, diğer mahkeme ise zabıta araştırmasına göre kişinin başka bir yerde oturduğu gerekçesiyle ayrı ayrı yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Yukarıda zikredilen bu yasal düzenlemeler karşısında, tedavisi istenen ...'ün sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerleşim yeri "..." olduğundan, yetkili mahkeme, ... Sulh Hukuk Mahkemesidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 433. maddedeki yerleşim yeri kuralının nasıl uygulandığını gösterir. Daire, 432 ve 433. maddeler ile yerleşim yerini bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer olarak tanımlayan 19. maddeyi birlikte aktarmış; tedavisi istenen kişinin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesini yetkili saymıştır.

4 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
23.02.2016 · E. 2015/16860 · K. 2016/2158

Geçici olarak başka bir ilçede bulunulması yerleşim yerini değiştirmez; daimi ikamet adresi ve adres kaydı birlikte değerlendirilir

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Bir mahkeme kolluk araştırmasına göre kişinin başka bir ilçede oturduğu, diğer mahkeme ise kişinin o ilçede oturmadığı gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *İlçe Jandarma Komutanlığının 10.11.2015 tarihli cevabi yazısından kısıtlı adayının ... ilçesinde geçici olarak ikamet ettiği, daimi ikamet adresinin ".../..." olduğu ve bu adresin aynı zamanda kısıtlı adayının adres kayıt sisteminde kayıtlı adresi de olduğu anlaşıldığından uyuşmazlığın ... 3. Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kişinin geçici olarak bulunduğu yer ile yerleşim yeri arasındaki ayrımı gösterir. Daire, kişinin bir ilçede geçici olarak ikamet ettiğini, daimi ikamet adresinin ise adres kayıt sisteminde de kayıtlı olan başka bir yer oldu-

ğunu belirleyerek yetkiyi daimi ikamet adresine göre tayin etmiştir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde ise ilgilinin bulunduğu yer vesayet makamı da yetkilidir.

5 **YARGITAY 17. HUKUK DAİRESİ**
25.12.2014 · E. 2014/19939 · K. 2014/19688

Kısıtlı adayının yerleşim yeri adres kaydı, adres araştırma tutanağı ve tebligat birlikte değerlendirilerek belirlenir

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istemi üzerine bir asliye hukuk mahkemesi görevsizlik, iki sulh hukuk mahkemesi ise ayrı ayrı yetkisizlik kararı vermiştir; dosya yargı yerinin belirlenmesi için gönderilmiştir.

> *Dosya kapsamından, kısıtlı adayının, tescil tarihi 14.04.2014 olan, adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine, adres araştırma tutanağına ve 05.09.2014 tarihli tebligat parçasına göre, " ..." adresinde ikamet ettiği anlaşılmıştır. Bu durumda, uyuşmazlığın, ... Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yerleşim yerinin belirlenmesinde kullanılan delilleri gösterir. Daire, vesayet işlerinde yetkinin kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairesine ait olduğunu öngören 411. madde ile 19. maddeyi aktarmış; adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki adres, adres araştırma tutanağı ve tebligat parçası birlikte değerlendirilerek belirlenen yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesini yargı yeri olarak belirlemiştir (TMK m. 411).

6 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
14.06.2021 · E. 2021/4392 · K. 2021/8840

Kişinin kayıtlı yerleşim yeri adresi bulunmuyorsa bilinen son adresi ve yurt içi ikametgâh adresi esas alınır

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Bir mahkeme kolluk tutanağına göre kişinin bulunduğu adresten ayrıldığı ve başka bir ilde kaydı olduğu, diğer mahkeme ise kişinin güncel adres kaydının boş olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamından, kısıtlı adayı ...'ın mernis adresinin boş olduğu, yerleşim yeri adresinin bulunmadığı, bilinen son adresinin ve yurtiçi ikametgah adresinin ise Ezine/... olduğu anlaşıldığından, uyuşmazlığın...Sulh Hukuk Mahkemesinde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, adres kaydı bulunmayan kişiler bakımından yetkinin belirlenmesini gösterir. Daire, kısıtlı adayının kayıtlı bir yerleşim yeri adresinin bulunmadığını, bilinen son adresi ile yurt içi ikametgâh adresinin aynı ilçede olduğunu tespit ederek bu yerdeki sulh hukuk mahkemesini yargı yeri olarak belirlemiştir.

7 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
12.06.2023 · E. 2023/4694 · K. 2023/6094

Kısıtlı kişi hakkında koruma kararı isteminde, yerleşim yeri değişikliğine izin verilmemişse vesayet dosyasını yürüten vesayet makamı yetkilidir

Kısıtlanarak kendisine vasi atanmış bir kişinin vasisi, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasını istemiştir. Vesayet makamı, kısıtlının başka bir ilçedeki adresini gerekçe göstererek yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme de vasinin yerleşim yeri değişikliği talebi bulunmadığı gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Kalkandere Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olmadığından konu ile ilgili karar vermekte Kalkandere Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlılar bakımından 433. maddedeki yerleşim yeri kuralının 21 ve 412. maddelerle birlikte uygulanmasını gösterir. Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir ve vesayet makamının izni olmadıkça yerleşim yeri değiştirilemez (TMK m. 412). Daire, izin kararı bulunmadığından koruma istemi hakkında karar vermeye vesayet dosyasını yürüten mahkemenin yetkili olduğunu kabul etmiştir.

8 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
08.11.2021 · E. 2021/11536 · K. 2021/12672

Daha önce vesayet altına alınmış kişi için koruma kararı isteminde, yerleşim yeri değişikliğine izin yoksa vesayet dosyasını takip eden mahkeme yetkilidir

Daha önce vesayet altına alınmış bir kişi hakkında koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Bir mahkeme kolluk araştırmasında kişinin başka bir köyde çalıştığının belirlenmesi, diğer mahkeme ise kişinin ve vasinin kayıtlı adresleri nedeniyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Dosya kapsamından, her ne kadar kısıtlının yerleşim yerinin "…/…" olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı verilmişse de kısıtlının daha önce … Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 2020/421 Esas, 2021/87 Karar sayılı kararıyla vesayet altına alındığı ve bu mahkemece takip edildiği, kısıtlının yerleşim yeri değişikliğiyle ilgili olarak vesayet makamının izni bulunmadığı anlaşıldığına göre uyuşmazlığın … Sulh Hukuk Mahkemesi'nde çözümlenmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, vesayet altındaki kişinin fiilen başka bir yerde bulunmasının yetkiyi kendiliğinden değiştirmediğini gösterir. Daire, kişinin daha önce vesayet altına alındığını ve vesayetin aynı mahkemece takip edildiğini, yerleşim yeri değişikliğine vesayet makamının izin vermediğini tespit ederek bu mahkemeyi yargı yeri olarak belirlemiştir.

9 **YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ**
29.05.2017 · E. 2017/6570 · K. 2017/4683

Yargıtay'ın verdiği yargı yeri belirleme kararı mahkemeleri bağlar; aynı uyuşmazlıkta yeniden yetkisizlik kararı verilemez

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istemiyle ilgili dosyada iki sulh hukuk mahkemesinin karşılıklı yetkisizlik kararları üzerine Yargıtay daha önce yetkili mahkemeyi belirlemişti. Buna rağmen dosya yeniden yetkisizlik kararıyla gönderilmiştir.

> *Dairemizce verilen merci tayini kararının mahkemeleri bağlayıcılığı özelliği vardır. O halde, uyuşmazlığın ... Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, yetki uyuşmazlığının bir kez çözülmesinden sonra doğan bağlayıcılığı gösterir. Daire, göreve ve yetkiye ilişkin kesinleşen kararların davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağladığını hatırlatmış ve daha önce verdiği yargı yeri belirleme kararıyla yetkili sayılan mahkemenin uyuşmazlığı sonuçlandırması gerektiğini belirtmiştir.

10 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
12.11.2018 · E. 2018/11741 · K. 2018/18466

Koruma kararı kesinleştikten sonra dosya takip altında tutulmaz; kişinin sonradan başka yerde oturması nedeniyle ek kararla yetkisizlik verilemez

Bir kamu görevlisinin ihbarı üzerine bir kişinin 432. madde uyarınca bir kuruma yerleştirilmesine karar verildi ve karar itiraz ile temyiz aşamalarından geçerek kesinleşmiştir. Aradan zaman geçtikten sonra mahkeme ek kararla, kişinin başka bir ilde oturduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Eldeki davada talebin vesayet ile ilgisi bulunmadığından, koruma amacıyla özgürlüğünün kısıtlanması istenen kişinin dosyasının takip altında tutulması gerekmez. Buna göre, takip altında tutulmayan dosya hakkında mahkemece yetkisizlik kararı verilerek dosyanın gönderilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 433. maddedeki yetkinin koruma kararının verildiği ana göre belirlendiğini ve kesinleşmeden sonra dosyanın vesayet dosyası gibi yürütülmediğini gösterir. Daire, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması isteminin vesayetle ilgisi bulunmadığını, kararın kesinleşmesiyle dava esasının kapandığını ve dosyanın takip altında tutulması gerekmediğini belirterek ek kararla verilen yetkisizlik kararını bozmuştur. Kurumdan çıkarmaya ise yerleştirme veya alıkoymaya karar veren vesayet makamı yetkilidir (TMK m. 433/2).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 432:** Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının koşulları.
- **TMK m. 434:** Bildirim yükümlülüğü.
- **TMK m. 435:** İtiraz.

- **TMK m. 411:** Vesayet işlerinde yetki.
- **TMK m. 412:** Yerleşim yerinin değişmesi.
- **TMK m. 397:** Kamu vesayeti.

MADDE

434 C. Bildirim yükümlülüğü

KANUN METNİ

Kısıtlı bir kişi bir kuruma yerleştirildiği veya alıkonulduğu ya da ergin bir kişi hakkında vesayete ilişkin diğer önlemlerin alınmasına gerek görüldüğü takdirde, kişinin bulunduğu yer vesayet makamı veya özel kanunlarda öngörülen ilgililer, durumu yerleşim yeri vesayet makamına bildirmekle yükümlüdürler.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 434, koruma önlemlerinde yerleşim yeri vesayet makamına bildirim yükümlülüğünü düzenler. İki durumda bildirim gerekir: **kısıtlı bir kişi bir kuruma yerleştirildiğinde veya alıkonulduğunda** ve **ergin bir kişi hakkında vesayete ilişkin diğer önlemlerin alınmasına gerek görüldüğünde.** Bildirimle yükümlü olanlar, kişinin **bulunduğu yer vesayet makamı** ile **özel kanunlarda öngörülen ilgililerdir**; bildirim **yerleşim yeri vesayet makamına** yapılır. Yargıtay, kısıtlama ve vesayet altına alma bildiriminin bir dava olmadığını, hâkimi harekete geçiren bir uyarı olduğunu ve herhangi bir kişinin bildiriminin yeterli olduğunu belirtmiştir.[1] Gerekçeye göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun 397c maddesinden alınmıştır; eski Kanun'da karşılığı yoktu.

TEMEL KAVRAMLAR

Bildirim	Vesayet makamının harekete geçmesi için durumun bu makama iletilmesi.
Bulunduğu yer vesayet makamı	Kişinin fiilen bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesi.
Yerleşim yeri vesayet makamı	Kişinin yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi; vesayet altındaki kişi için bağlı olduğu vesayet makamı.

1 Yargıtay 8. HD, 15.11.2017, E. 2017/6905, K. 2017/15394.

Özel kanunlardaki ilgililer	Özel kanunlarla bildirim yükümlülüğü verilen kişi ve kurumlar.
Vesayete ilişkin diğer önlemler	Kısıtlama, vasi, kayyım veya yasal danışman atanması gibi önlemler.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 434- Madde İsviçre Medenî Kanununun yeni 397c maddesinden alınmıştır. Burada kısıtlı bir kişinin kuruma yerleştirilmesine veya alıkonulmasına ya da ergin bir kişi hakkında vesayete ilişkin diğer önlemlerden birinin alınmasına gerek görüldüğü takdirde bildirim yükümlülüğü getirilmektedir. Bildirim yükümlülerinden birisi, kişinin bulunduğu yerdeki vesayet makamı, diğeri ise özel kanunlarda öngörülen ilgililerdir. Bildirimin yapılacağı yer ilgilinin yerleşim yeri vesayet makamı olarak belirlenmiştir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 145-146*

Tasarının 434. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 465).

Eski Kanun'da bu maddenin karşılığı yoktu. Madde, gerekçeye göre İsviçre Medeni Kanunu'ndaki koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına ilişkin düzenlemeden esinlenerek getirilen altıncı ayırımın bir parçasıdır.

	743 sayılı Kanun dönemi	4721 sayılı Kanun m. 434
Bildirim yükümlülüğü	Bu kapsamda bir düzenleme yoktu	Kurumdaki kısıtlı ve vesayet önlemi gereken ergin için bildirim
Yükümlüler	Yok	Bulunduğu yer vesayet makamı ve özel kanunlardaki ilgililer
Bildirilecek makam	Yok	Yerleşim yeri vesayet makamı
Kaynak	Yok	İsviçre Medeni Kanunu m. 397c

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 434. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Birinci durum	Kısıtlının kuruma yerleştirilmesi veya alıkonulması	TMK m. 434
İkinci durum	Ergin kişi hakkında vesayete ilişkin diğer önlem gereksinimi	TMK m. 434
Yükümlüler	Bulunduğu yer vesayet makamı; özel kanunlardaki ilgililer	TMK m. 434
Bildirilecek makam	Yerleşim yeri vesayet makamı	TMK m. 434
Kısıtlının yerleşim yeri	Bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yer	TMK m. 21
Kamu görevlilerinin bildirimi	Koruma sebeplerini öğrenen kamu görevlileri hemen bildirir	TMK m. 432/1
Kaynak	İsviçre Medeni Kanunu m. 397c	Gerekçe, s. 145-146

1 TBMM gerekçesine göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun **397c maddesinden** alınmıştır. Gerekçe, kısıtlı bir kişinin kuruma yerleştirilmesine veya alıkonulmasına ya da ergin bir kişi hakkında vesayete ilişkin diğer önlemlerden birinin alınmasına gerek görüldüğü takdirde **bildirim yükümlülüğü** getirildiğini açıklar. Gerekçeye göre bildirim yükümlülerinden biri **kişinin bulunduğu yerdeki vesayet makamı**, diğeri **özel kanunlarda öngörülen ilgililerdir**; bildirimin yapılacağı yer ise **ilgilinin yerleşim yeri vesayet makamı** olarak belirlenmiştir. Tasarının 434. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 465).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, bildirimin kişinin **bulunduğu yer** ile **yerleşim yeri** farklı olduğunda iki vesayet makamı arasında bilgi akışını sağlamasıdır. İkinci nokta, bildirimin bir **dava olmaması** ve bildirimde bulunanın gerçek anlamda taraf sayılmamasıdır; vesayet işi hâkim tarafından doğrudan yürütülür.[2] Üçüncü nokta, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında bildirimlerin gecikmesinin, Anayasa Mahkemesinin kişi hürriyeti incelemesinde usul güvencelerine aykırılık olarak değerlendirilmesidir.[3]

2 Yargıtay 8. HD, 15.11.2017, E. 2017/6905, K. 2017/15394.
3 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.

II. Bildirimi Gerektiren Durumlar

- **Kısıtlı kişi:** Bir kuruma yerleştirildiğinde veya alıkonulduğunda.
- **Ergin kişi:** Hakkında vesayete ilişkin diğer önlemlerin alınmasına gerek görüldüğünde.
- **Amaç:** Yerleşim yeri vesayet makamının durumdan haberdar olması.

1. madde, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması ayırımında yer alır ve iki ayrı durumda bildirim öngörür. Birincisi, zaten kısıtlı olan bir kişinin bir kuruma yerleştirilmesi veya kurumda alıkonulmasıdır. İkincisi, ergin bir kişi hakkında vesayete ilişkin diğer önlemlerin, örneğin kısıtlama, vasi, kayyım veya yasal danışman atanmasının gerekli görülmesidir. Her iki durumda da kişinin bulunduğu yer ile yerleşim yeri farklı olabileceğinden, madde yerleşim yeri vesayet makamının durumdan haberdar edilmesini sağlar. Vesayet işlerinde yetki, küçüğün veya kısıtlının yerleşim yerindeki vesayet dairelerine aittir (TMK m. 411).

III. Bildirimle Yükümlü Olanlar ve Bildirimin Yapılacağı Makam

- **Bulunduğu yer vesayet makamı:** Kişinin fiilen bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesi.
- **Özel kanunlardaki ilgililer:** Özel kanunlarla bildirim yükümlülüğü verilenler.
- **Bildirilecek makam:** Yerleşim yeri vesayet makamı.

Gerekçeye göre bildirim yükümlülerinden biri kişinin bulunduğu yerdeki vesayet makamı, diğeri özel kanunlarda öngörülen ilgililerdir; bildirim ilgilinin yerleşim yeri vesayet makamına yapılır. Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir (TMK m. 21) ve vesayet makamının izni olmadıkça vesayet altındaki kişi yerleşim yerini değiştiremez (TMK m. 412). Yargıtay, kısıtlı kişi hakkında koruma kararı istendiğinde yerleşim yeri değişikliğine izin verilmemişse vesayet dosyasını yürüten mahkemenin yetkili olduğunu kabul etmiştir.[4] **2**

Kanun, bildirim yükümlülüğünü yalnız bu maddede düzenlemiş değildir. Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması sebeplerinden birini görevini yaparken öğrenen kamu görevlileri durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadır (TMK m. 432); vesayet altına alınmayı gerektiren bir durumu öğrenen idari makamlar, noterler ve mahkemeler için de benzer bir yükümlülük öngörülmüştür (TMK m. 405). **3**

4 Yargıtay 5. HD, 12.06.2023, E. 2023/4694, K. 2023/6094.

IV. Bildirimin Hukuki Niteliği

- **Dava değildir:** Hâkimi harekete geçiren bir uyarıdır.
- **Taraf olma:** Bildirimde bulunan gerçek anlamda taraf değildir.
- **Re'sen yürütme:** Vesayet işi kamu düzenine ilişkindir; hâkim re'sen araştırır.

4 Yargıtay, vesayetin kamu düzenine ilişkin olduğunu ve hâkimin re'sen araştırma yetkisine sahip bulunduğunu belirterek, kısıtlama ve vesayet altına alma bildiriminin bir dava olmadığını, hâkimi harekete geçiren bir uyarı olduğunu ve bildirimde bulunanın davada gerçek anlamda taraf olmadığını kabul etmiştir.[5] Aynı kararda 434. madde uyarınca herhangi bir kişinin bildiriminin yeterli olduğu ve işlemlerin hâkim tarafından doğrudan yürütülmesi gerektiği belirtilerek, bildirimde bulunanın dava açma yetkisi bulunmadığı gerekçesiyle verilen ret kararı bozulmuştur.[6]

5 Bildirim veya ihbar üzerine vesayet makamının harekete geçtiği durumlarda da sonraki başvuru yolları değişmez. Yargıtay, Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine verilen koruma kararına karşı yapılan başvuruyu denetim makamının kesin olarak karara bağlayacağını belirtmiştir.[7]

V. Bildirimin Gecikmesi ve Kişi Hürriyeti

- **Güvence:** Bildirim yükümlülükleri usul güvencelerinin parçasıdır.
- **Gecikme:** Bildirimin hemen yapılmaması hukuka aykırılık değerlendirmesinde gözetilir.

6 Anayasa Mahkemesi, rızası dışında hastaneye yatırılan bir kişi hakkında vesayet makamına yapılan bildirimin birkaç gün sonra gerçekleştirilmesini, vesayet makamının kişiyi dinlemeden karar vermesiyle birlikte kanunda öngörülen usul güvencelerine aykırı bulmuş ve kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.[8] Karar, 432. maddedeki kamu görevlilerinin bildirim yükümlülüğüne ilişkindir.

> UYGULAMA NOTU
>
> **Kısıtlı başka bir şehirdeki bir kuruma yerleştirilmişse**, durumun yerleşim yeri vesayet makamına bildirilip bildirilmediği takip edilmelidir (TMK m. 434). **Bir kişi için vesayet önlemi gerektiği düşünülüyorsa**, vesayet makamına bildirimde bulunulabilir; bildirim bir dava değildir ve işi hâkim yürütür. **Bildirimin gecikmesi veya kişinin dinlenmemesi** gibi usul eksiklikleri itiraz sırasında ileri sürülebilir (TMK m. 435).

5 Yargıtay 8. HD, 15.11.2017, E. 2017/6905, K. 2017/15394.
6 Yargıtay 8. HD, 15.11.2017, E. 2017/6905, K. 2017/15394.
7 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/8405, K. 2018/875.
8 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
15.11.2017 · E. 2017/6905 · K. 2017/15394

Kısıtlama ve vesayet altına alma bildirimi dava değil, hâkimi harekete geçiren bir uyarıdır; herhangi bir kişinin bildirimi yeterlidir ve hâkim işi doğrudan yürütür

Kısıtlanması istenen kişinin kiracısı, kişinin malvarlığını kötü yönettiğini ve çevresine zarar verdiğini ileri sürerek kısıtlanmasını ve kendisine vasi atanmasını istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi, kiracının bu davayı açmaya hak ve yetkisi bulunmadığı gerekçesiyle istemi reddetmiştir.

> *Vesayet, kamu düzenine ilişkin olup, Hakim res'sen herşeyi araştırmak yetkisine sahiptir. Kısıtlama ve vesayet altına alma bildirimi bir dava olmayıp, Hakimi bu konuda harekete geçiren bir uyarı olup, ihbarda bulunanın davada gerçek anlamda taraf olma durumu bulunmamaktadır. Kısıtlama ve vesayat altına alma işlemleri için TMK'nun 434.maddesi gereğince herhangi bir kişinin bildirimi yeterli olup bu işlemlerin Hakim tarafından doğrudan yürütülmesi gerekmektedir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 434. maddedeki bildirim kavramının vesayet işlerindeki anlamını gösterir. Daire, maddenin metnini aktardıktan sonra vesayetin kamu düzenine ilişkin olduğunu ve hâkimin re'sen araştırma yetkisine sahip bulunduğunu belirtmiştir. Kısıtlama ve vesayet altına alma bildiriminin bir dava olmadığı, bildirimde bulunanın gerçek anlamda taraf olmadığı ve işin hâkim tarafından doğrudan yürütüleceği kabul edilerek, bildirimde bulunanın aktif dava ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle verilen ret kararı bozulmuştur.

2 **ANAYASA MAHKEMESİ · İKİNCİ BÖLÜM**
E.T. Başvurusu · B. No: 2022/91835 · 25.06.2025

Koruma amacıyla özgürlüğü kısıtlanan kişi hakkında vesayet makamına yapılacak bildirimin gecikmesi, kanundaki usul güvencelerine aykırılık oluşturur

Başvurucu rızası dışında bir hastaneye yatırılmıştır. Hastanenin durumu vesayet makamına bildirmesi birkaç gün sonra yapılmıştır; sulh hukuk mahkemesi bildirimden bir hafta sonra, başvurucuyu dinlemeden koruma kararı vermiştir. Başvurucunun itirazları reddedilmiştir.

> *Tüm bu şartların varlığı hâlinde dahi kişinin hukuka uygun tutulmasından bahsedebilmek için sürecin mevzuat tarafından gösterilen kurallara uygun gerçekleştirilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Zira akıl hastasının tutulması yukarıda izah edilen üç şartın varlığı yanında Anayasa'nın 19. maddesine göre ancak " kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirin yerine getirilmesi" hâlinde hukuki olacaktır. O hâlde incelenmesi gereken son mesele, söz konusu*

tutmanın 4721 sayılı Kanun'da belirtilen usul ve esaslara uygun olarak alınan bir tedbirin yerine getirilmesi amacıyla gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğidir.

DEĞERLENDİRME Karar, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında bildirim yükümlülüklerinin usul güvencesi niteliği taşıdığını gösterir. Anayasa Mahkemesi, kişinin hukuka uygun tutulmasından söz edilebilmesi için sürecin mevzuattaki kurallara uygun yürütülmesi gerektiğini belirtmiş; kamu görevlilerinin 432. maddedeki bildirim yükümlülüğünü hemen yerine getirmediğini, vesayet makamının da kişiyi dinlemeden ve 437. maddedeki süreyi aşarak karar verdiğini tespit ederek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (TMK m. 432).

3 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/8405 · K. 2018/875

Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine vesayet makamı koruma kararı verebilir; bu karara karşı başvuruyu denetim makamı kesin olarak karara bağlar

Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine sulh hukuk mahkemesi bir kişinin 432. madde uyarınca koruma amacıyla özgürlüğünün kısıtlanmasına karar vermiştir. Karar temyiz yoluyla Yargıtay'a gönderilmiştir.

> *Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler gözönüne alındığında, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması kararlarına karşı yapılan itirazları inceleme görevinin, denetim makamı olan Asliye Hukuk Mahkemesine ait (5133 S.K. md.2-3, TMK md.397) bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, dilekçenin görev yönünden reddiyle, evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmesi için dosyanın Mahkemesine iadesine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, bildirim ve ihbar üzerine vesayet makamının harekete geçmesini ve bundan sonraki başvuru yolunu gösterir. Daire, 432. maddedeki bildirim yükümlülüğü ile 435. maddedeki itiraz hakkını birlikte aktarmış; koruma kararlarına karşı yapılan itirazları inceleme görevinin denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine ait olduğunu belirterek dilekçenin görev yönünden reddi ve denetim makamınca kesin karar verilmesi için dosyayı iade etmiştir (TMK m. 435).

4 **YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ**
12.06.2023 · E. 2023/4694 · K. 2023/6094

Kısıtlının yerleşim yeri bağlı olduğu vesayet makamının bulunduğu yerdir; izin olmadıkça yerleşim yeri değişmez ve vesayet dosyasını yürüten makam yetkili kalır

Kısıtlanarak kendisine vasi atanmış bir kişinin vasisi, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasını istemiştir. Vesayet makamı, kısıtlının başka bir ilçedeki adresini gerekçe göstererek yetkisizlik kararı vermiştir; dosyanın gönderildiği mahkeme de vasinin yerleşim yeri değişikliği talebi bulunmadığı gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir.

> *Kısıtlının yerleşim yeri değişikliğine izin verilmesine ilişkin vesayet makamı olan Kalkandere Sulh Hukuk Mahkemesince 4721 sayılı Kanun'un 412 nci maddesinin birinci fıkrasına göre verilmiş bir izin kararı olmadığından konu ile ilgili karar vermekte Kalkandere Sulh Hukuk Mahkemesi yetkilidir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 434. maddede bildirimin yapılacağı makam olan yerleşim yeri vesayet makamının nasıl belirleneceğine ışık tutar. Vesayet altındaki kişilerin yerleşim yeri bağlı oldukları vesayet makamının bulunduğu yerdir ve vesayet makamının izni olmadıkça yerleşim yeri değiştirilemez (TMK m. 412). Daire, izin kararı bulunmadığından kısıtlı hakkındaki koruma istemi yönünden vesayet dosyasını yürüten mahkemeyi yetkili saymıştır.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 432:** Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının koşulları.
- **TMK m. 433:** Yetki.
- **TMK m. 435:** İtiraz.
- **TMK m. 411:** Vesayet işlerinde yetki.
- **TMK m. 412:** Yerleşim yerinin değişmesi.
- **TMK m. 405:** Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlama.

MADDE

435 D. İtiraz

KANUN METNİ

(1) Kuruma yerleştirilen kişi veya yakınları, verilen karara karşı kendilerine bildirilmesinden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilirler.

(2) Bu hak, kurumdan çıkarılma isteminin reddi hâlinde de kullanılabilir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 435, koruma amacıyla kuruma yerleştirme kararlarına karşı itiraz yolunu düzenler. Kuruma yerleştirilen **kişi veya yakınları**, verilen karara karşı kendilerine **bildirilmesinden başlayarak on gün içinde denetim makamına** itiraz edebilir. Bu hak, **kurumdan çıkarılma isteminin reddi** hâlinde de kullanılabilir. Denetim makamı asliye hukuk mahkemesidir ve itiraz üzerine verdiği karar kesindir. Yargıtay, koruma kararına karşı verilen temyiz dilekçesini itiraz niteliğinde saymış ve denetim makamının kararı kesin olduğu için temyiz istemini reddetmiştir.[1] Gerekçeye göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun 397d maddesinden aynen alınmıştır; eski Kanun'da karşılığı yoktu.

TEMEL KAVRAMLAR

İtiraz	Koruma kararına karşı denetim makamına yapılan başvuru.
Denetim makamı	Vesayet makamının kararlarına karşı itirazları inceleyen asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Yakınlar	Kuruma yerleştirilen kişinin yakını olan ve karara karşı itiraz hakkı tanınan kişiler.
Kurumdan çıkarılma istemi	Kuruma yerleştirilen kişinin özgürlüğünün geri verilmesi için yapılan başvuru.
Kesin karar	Kanun yoluna başvurulamayan karar.

1 Yargıtay 8. HD, 16.01.2018, E. 2017/7990, K. 2018/567.

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 435- Madde İsviçre Medenî Kanununun 397d maddesinden aynen alınmıştır. Birinci fıkrada kuruma yerleştirilen kişiye veya yakınlarına yerleştirme kararına karşı kararın kendilerine bildirilmesinden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz olanağı getirilmiştir. İkinci fıkrada aynı olanak kurumdan çıkarılma isteminin reddi hâlinde de öngörülmüştür.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 146*

Tasarının 435. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 466).

Eski Kanun'da bu maddenin karşılığı yoktu. Madde, gerekçeye göre İsviçre Medeni Kanunu'ndaki koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına ilişkin düzenlemeden esinlenerek getirilen altıncı ayırımın bir parçasıdır.

	743 sayılı Kanun dönemi	4721 sayılı Kanun m. 435
Koruma kararına itiraz	Bu kapsamda bir düzenleme yoktu	Kişi veya yakınları on gün içinde denetim makamına itiraz eder
Kurumdan çıkarılma isteminin reddi	Düzenleme yoktu	Aynı itiraz hakkı tanınmıştır
Kaynak	Yok	İsviçre Medeni Kanunu m. 397d

Değişiklik durumu

Madde 2002'den bu yana **değişmemiştir**; Tasarı metni Adalet Komisyonunda da değiştirilmemiştir. Bu şerh hazırlanırken norm denetimi karar bankasında 435. maddenin itiraz veya iptal konusu olduğu bir karara rastlanmamıştır.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
İtiraz edebilenler	Kuruma yerleştirilen kişi veya yakınları	TMK m. 435/1
Konu	Yerleştirme kararı; kurumdan çıkarılma isteminin reddi	TMK m. 435
Süre	Kendilerine bildirilmesinden başlayarak on gün	TMK m. 435/1
Merci	Denetim makamı (asliye hukuk mahkemesi)	TMK m. 397, 435
İnceleme sırası	Önce vesayet makamı, kabul etmezse denetim makamı	TMK m. 422

Konu	Kural	Dayanak
Sonuç	Denetim makamının kararı kesin	TMK m. 488
Bilgilendirme	İtiraz hakkı ve süresi yazılı olarak bildirilir	TMK m. 436
Kaynak	İsviçre Medeni Kanunu m. 397d	Gerekçe, s. 146

1 TBMM gerekçesine göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun **397d maddesinden aynen** alınmıştır. Gerekçe, birinci fıkrada kuruma yerleştirilen kişiye veya yakınlarına yerleştirme kararına karşı, kararın kendilerine bildirilmesinden itibaren **on gün içinde denetim makamına itiraz olanağı** getirildiğini; ikinci fıkrada aynı olanağın **kurumdan çıkarılma isteminin reddi** hâlinde de öngörüldüğünü açıklar. Tasarının 435. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 466).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, koruma kararına karşı yolun **temyiz değil denetim makamına itiraz** olmasıdır; Yargıtay'a gönderilen dilekçeler itiraz olarak değerlendirilmek üzere iade edilmektedir.[2] İkinci nokta, **on günlük sürenin kararın bildirilmesinden** başlaması ve kişiye itiraz hakkının yazılı olarak bildirilmesinin zorunlu olmasıdır (TMK m. 436). Üçüncü nokta, aynı kararla hem kısıtlama hem koruma kararı verilmişse kısıtlama yönünden temyiz, koruma yönünden itiraz yolunun izlenmesidir.[3]

II. İtiraz Hakkı ve Süresi

- **Kimler:** Kuruma yerleştirilen kişi veya yakınları.
- **Neye karşı:** Yerleştirme veya alıkoyma kararına ve kurumdan çıkarılma isteminin reddine.
- **Süre:** Kararın kendilerine bildirilmesinden başlayarak on gün.

1. madde, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması kararlarına karşı özel bir itiraz yolu öngörür. Kuruma yerleştirilen kişi veya yakınları, verilen karara karşı kendilerine bildirilmesinden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir. Bu hak, kişinin kurumdan çıkarılması için yaptığı istemin reddi hâlinde de kullanılabilir. Kişi durumu elverir elvermez kurumdan çıkarılır (TMK m. 432).

2 Karar verilirken ilgilinin kararın sebepleri hakkında bilgilendirilmesi ve karara karşı denetim makamına itiraz edebileceğine yazılı olarak dikkatinin çekilmesi zorunludur; bir kuruma yerleştirilen kişiye alıkonulma kararına veya kurumdan

2 Yargıtay 18. HD, 17.12.2013, E. 2013/14423, K. 2013/18206.
3 Yargıtay 18. HD, 07.04.2015, E. 2014/16607, K. 2015/5445.

çıkarılma isteminin reddine karşı en geç on gün içinde itiraz edebileceği derhâl yazılı olarak bildirilir (TMK m. 436).

III. İtirazın İncelenmesi ve Denetim Makamı Kararının Kesinliği

- **İnceleme sırası:** Önce vesayet makamı; kabul etmezse denetim makamı.
- **Denetim makamı:** Asliye hukuk mahkemesi.
- **Kesinlik:** Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir.

3 Yargıtay, koruma kararlarına karşı yapılan başvurularda 435. madde ile vasinin sıfatına itirazları düzenleyen 422. maddeyi birlikte uygulamıştır: itiraz önce vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesince, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenir ve denetim makamı 488. madde uyarınca kesin karar verir.[4] Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karara karşı temyiz yolu kapalıdır.[5]

IV. Temyiz Dilekçesinin İtiraz Sayılması

- **Kişinin başvurusu:** Temyiz adıyla verilse de itiraz olarak değerlendirilir.
- **Vasinin ve kurumun başvurusu:** Aynı kural uygulanır.
- **Sonuç:** Dosya denetim makamınca karar verilmek üzere iade edilir.

4 Yargıtay, koruma kararına karşı kişinin verdiği temyiz dilekçesini itiraz olarak değerlendirmiş ve denetim makamınca karar verilmek üzere dosyayı iade etmiştir.[6] Koruma istemini reddeden karara karşı vasinin başvurusu,[7] kuruma yerleştirme isteminde bulunan kurumun başvurusu[8] ve Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine verilen karara karşı yapılan başvuru da[9] aynı kurala göre değerlendirilmiştir.

V. Kısıtlama ile Koruma Kararının Farklı Kanun Yolları

- **Kısıtlama ve vasi atanması:** Temyiz incelemesi.
- **Koruma kararı:** Denetim makamına itiraz.

5 Aynı yargılamada hem kısıtlama hem koruma kararı verilebilir. Yargıtay, böyle bir dosyada kısıtlama ve vasi atanmasına ilişkin kısmı temyiz incelemesinden geçirerek onamış, koruma kararına ilişkin kısım bakımından ise 435. maddedeki itiraz

4 Yargıtay 18. HD, 17.12.2013, E. 2013/14423, K. 2013/18206.
5 Yargıtay 8. HD, 16.01.2018, E. 2017/7990, K. 2018/567.
6 Yargıtay 18. HD, 17.12.2013, E. 2013/14423, K. 2013/18206.
7 Yargıtay 18. HD, 14.09.2015, E. 2015/282, K. 2015/12568.
8 Yargıtay 8. HD, 25.01.2018, E. 2017/7911, K. 2018/1391.
9 Yargıtay 8. HD, 18.01.2018, E. 2017/8405, K. 2018/875.

yolunun izlenmesi için dosyayı iade etmiştir.[10] Kısıtlama kişinin fiil ehliyetini, koruma kararı ise kişi özgürlüğünü ilgilendirir.

VI. İtirazın Kişi Hürriyeti Bakımından Önemi

- **Güvence:** Denetim makamı, vesayet makamının usul eksikliklerini giderebilir.
- **Eksikliğin sürmesi:** Giderilmeyen eksiklikler ihlal değerlendirmesinde gözetilir.

6 Anayasa Mahkemesi, bildirimin gecikmesi, ilgilinin dinlenmemesi ve kanundaki sürenin aşılması nedeniyle usul güvencelerine aykırı verilen bir koruma kararında bu eksikliklerin itiraz üzerine denetim makamınca da giderilmediğini tespit ederek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.[11]

UYGULAMA NOTU

Koruma kararı bildirilen kişi veya yakınları, bildirim tarihinden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz etmelidir; bu süre temyiz süresiyle karıştırılmamalıdır (TMK m. 435). **Kurumdan çıkarılma istemi reddedilmişse**, aynı sürede bu karara da itiraz edilebilir. **Aynı kararla kısıtlama da verilmişse**, kısıtlama yönünden temyiz, koruma kararı yönünden itiraz yolu ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

İÇTİHATLAR

1 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
16.01.2018 · E. 2017/7990 · K. 2018/567

Koruma kararına karşı yol denetim makamına itirazdır; denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir ve temyiz edilemez

Bir kişi hakkında 432. madde uyarınca koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına karar verilmiştir. Kişinin itirazı denetim makamınca reddedilmiştir; kişi bu kararı da temyiz etmiştir.

> *Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesinde ise, vesayet makamının kararlarına ilişkin itiraz üzerine verilen denetim makamı kararlarının kesin olduğu hükme bağlandığından; kısıtlı adayı tarafından temyiz dilekçesi verilmiş ise de, bu dilekçe, Türk Medeni Kanunu'nun 435. maddesi gereğince itiraz niteliğinde olup, denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenerek karar verildiğinden ve denetim makamının kararı da kesin olduğundan temyiz isteminin REDDİNE…*

10 Yargıtay 18. HD, 07.04.2015, E. 2014/16607, K. 2015/5445.
11 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.

DEĞERLENDİRME Karar, 435. maddedeki itiraz yolunun kapsamını ve sonunu gösterir. Daire, kuruma yerleştirilen kişinin veya yakınlarının karara karşı kendilerine bildirilmesinden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceğini, bu hakkın kurumdan çıkarılma isteminin reddi hâlinde de kullanılabileceğini hatırlatmıştır. Kişinin temyiz dilekçesi 435. madde anlamında itiraz niteliğinde görülmüş; denetim makamı bu itirazı incelediği ve kararı 488. madde gereğince kesin olduğu için temyiz istemi reddedilmiştir (TMK m. 488).

2 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
07.04.2015 · E. 2014/16607 · K. 2015/5445

Aynı kararda kısıtlama ile koruma kararı birlikte verilmişse kısıtlama ve vasi atanması yönünden temyiz incelenir, koruma kararı yönünden ise itiraz yolu izlenir

Bir kurum, bir kişinin koruma amacıyla bir hastaneye yerleştirilmesini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi kişinin kısıtlanmasına, vasi atanmasına ve koruma amacıyla hastaneye yerleştirilmesine birlikte karar vermiştir; karar kişi tarafından temyiz edilmiştir.

> *2-Tedavi ve koruma kararı yönünden yapılan temyiz incelemesinde; Türk Medeni Kanunu'nun 435.maddesi gereğince kuruma yerleştirilen kişi veya yakınları, verilen karara karşı kendilerine bildirilmesinden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilirler. Bu hak, kurumdan çıkarılma isteminin reddi hâlinde de kullanılabilir. Türk Medeni Kanunu'nun 422. maddesi gereğince de yapılan itirazları inceleme görevi; öncelikle vesayet makamı olan sulh mahkemesine, onun kabul etmemesi halinde denetim makamı olan asliye mahkemesine aittir. Öyle ise mahkemece verilen tedavi ve koruma amaçlı özgürlüğü kısıtlama kararının kaldırılmasına yönelik dilekçenin, yukarıda açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesi uyarınca kesin bir karar verilmesi için dosyanın mahkemesine İADESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, kısıtlama ile koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının farklı kanun yollarına tabi olduğunu gösterir. Daire, kısıtlama ve vasi atanmasına ilişkin kısmı temyiz incelemesinden geçirerek onamış; koruma kararına yönelik kısım bakımından ise 435. madde gereğince kişinin veya yakınlarının on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceğini belirtmiştir. İtirazların önce vesayet makamınca, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamınca inceleneceği ve denetim makamının 488. madde uyarınca kesin karar vereceği gözetilerek dosya bu kısım yönünden iade edilmiştir (TMK m. 422).

3 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
17.12.2013 · E. 2013/14423 · K. 2013/18206

Koruma amacıyla hastaneye yerleştirme kararına karşı kişinin temyiz dilekçesi itiraz olarak değerlendirilmeli ve denetim makamına gönderilmelidir

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Sulh hukuk mahkemesi istemi kabul ederek kişinin tedavi amacıyla bir hastaneye yatırılmasına karar vermiştir; karar kişi tarafından temyiz edilmiştir.

> *Öyle ise mahkemece verilen koruma amaçlı özgürlüğü kısıtlama kararının kaldırılmasına yönelik dilekçenin, yukarıda açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesi uyarınca kesin bir karar verilmesi için dosyanın mahkemesine İADESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, 435. maddedeki itiraz yolunun temyiz yerine geçtiğini gösterir. Daire, kuruma yerleştirilen kişinin karara karşı on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceğini ve itirazların önce vesayet makamınca, onun kabul etmemesi hâlinde denetim makamınca inceleneceğini belirtmiştir. Kişinin dilekçesinin bu kurallar çerçevesinde değerlendirilmesi, vesayet makamı yerinde görmezse evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca kesin karar verilmesi için dosya iade edilmiştir.

4 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
14.09.2015 · E. 2015/282 · K. 2015/12568

Koruma istemini reddeden karara karşı vasinin başvurusu da itiraz olarak değerlendirilir ve denetim makamınca kesin olarak karara bağlanır

Vasi, vesayet altındaki kişi hakkında tedavi amaçlı kişisel koruma kararı verilmesini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi istemi reddetmiştir; vasi bu kararı temyiz etmiştir.

> *Öyle ise mahkemece verilen koruma amaçlı özgürlüğü kısıtlamaya yönelik dilekçenin, yukarıda açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesi uyarınca kesin bir karar verilmesi için dosyanın mahkemesine İADESİNE...*

DEĞERLENDİRME Karar, itiraz yolunun yalnız kabul kararlarına karşı değil koruma istemini reddeden kararlara karşı da izlendiğini gösterir. Daire, 435. maddedeki itiraz hakkını ve 422. maddedeki inceleme sırasını birlikte uygulamış; vasinin temyiz dilekçesinin itiraz olarak değerlendirilmesi ve denetim makamınca 488. madde uyarınca kesin karar verilmesi için dosyayı iade etmiştir.

5 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
25.01.2018 · E. 2017/7911 · K. 2018/1391

Kuruma yerleştirme istemine ilişkin karara karşı başvuran kurumun temyiz dilekçesi de itiraz olarak incelenmelidir

Bir kurum, vesayet altındaki kişinin tedavi amacıyla bir bakım ve rehabilitasyon merkezine yerleştirilmesini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi kişinin hâlen bulunduğu bakım merkezinde kalmasına izin vermiştir; karar kurum vekilince temyiz edilmiştir.

> *Öyle ise mahkemece verilen tedavi amacıyla kuruma yerleştirmeye yönelik dilekçenin, yukarıda açıklanan kurallar çerçevesinde değerlendirilip, vesayet makamınca özür nedenleri yerinde görülmediği takdirde buna ilişkin kararla birlikte evrakın denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda Türk Medeni Kanunu'nun 488. maddesi uyarınca kesin bir karar verilmek üzere dosyanın mahkemesine iadesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 435. maddedeki itiraz yolunun istemde bulunan kurum bakımından da uygulandığını gösterir. Daire, kuruma yerleştirilen kişi veya yakınlarının karara karşı denetim makamına itiraz edebileceğini hatırlatmış; kurumun temyiz dilekçesinin 422. madde çerçevesinde değerlendirilmesi, vesayet makamı yerinde görmezse evrakın denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesine gönderilmesi ve 488. madde uyarınca kesin karar verilmesi gerektiğini belirterek dosyayı incelemeksizin iade etmiştir.

6 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
18.01.2018 · E. 2017/8405 · K. 2018/875

Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine verilen koruma kararına karşı yapılan başvuruyu denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesi inceler

Cumhuriyet başsavcılığının ihbarı üzerine sulh hukuk mahkemesi bir kişinin 432. madde uyarınca koruma amacıyla özgürlüğünün kısıtlanmasına karar vermiştir. Karar temyiz yoluyla Yargıtay'a gönderilmiştir.

> *Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler gözönüne alındığında, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması kararlarına karşı yapılan itirazları inceleme görevinin, denetim makamı olan Asliye Hukuk Mahkemesine ait (5133 S.K. md.2-3, TMK md.397) bulunduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, dilekçenin görev yönünden reddiyle, evrakın denetim makamına gönderilmesi ve denetim makamınca bu konuda kesin bir karar verilmesi için dosyanın Mahkemesine iadesine karar verilmesi gerekmiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, koruma kararlarına karşı itirazları inceleme görevinin denetim makamına ait olduğunu gösterir. Daire, 432. ve 435. maddeleri birlikte aktararak itirazların denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince incelenmesi gerektiğini belirtmiş (TMK m. 397); dilekçenin görev yönünden reddi ve denetim makamınca kesin karar verilmesi için dosyayı iade etmiştir.

7 **ANAYASA MAHKEMESİ · İKİNCİ BÖLÜM**
E.T. Başvurusu · B. No: 2022/91835 · 25.06.2025

İtiraz üzerine denetim makamının, vesayet makamının kanundaki usul güvencelerine aykırılıklarını gidermemesi kişi hürriyeti ihlalinin sürmesine yol açar

Başvurucu rızası dışında bir hastaneye yatırılmıştır. Vesayet makamı, bildirimden bir hafta sonra ve başvurucuyu dinlemeden koruma kararı vermiştir. Başvurucu vekilinin itirazı önce vesayet makamınca, ardından denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince reddedilmiştir.

> *Söz konusu değerlendirmeler uyarınca başvurucunun tutulmasına esas teşkil eden tedbirin kanunda belirtilen usuli güvencelere uygun olarak alınmadığı belirtilen eksikliklerin denetim makamı olan Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından da giderilmediği anlaşılmıştır. 4721 sayılı Kanun'da öngörülen esaslara aykırı şekilde gerçekleştirilen tutma nedeniyle başvurucu, hukuka aykırı şekilde fiziksel özgürlüğünden mahrum bırakılmıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 435. maddedeki itiraz yolunun kişi hürriyeti güvencesi bakımından taşıdığı önemi gösterir. Anayasa Mahkemesi, koruma kararının bildirimin gecikmesi, ilgilinin dinlenmemesi ve kanundaki sürenin aşılması nedeniyle usul güvencelerine aykırı verildiğini; bu eksikliklerin itiraz üzerine denetim makamınca da giderilmediğini tespit etmiştir. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ve başvurucuya manevi tazminat ödenmesine karar verilmiştir (TMK m. 437).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 432:** Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının koşulları.
- **TMK m. 433:** Yetki.
- **TMK m. 436:** Usul.
- **TMK m. 437:** Yargılama usulü.
- **TMK m. 422:** Kaçınma ve itiraz usulü.
- **TMK m. 488:** Vesayet makamı kararlarına itiraz.

MADDE

436

E. Usul
I. Genel olarak

KANUN METNİ

(1) Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması, aşağıdaki kurallar saklı kalmak üzere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa tâbidir:

(2) **1.** Karar verilirken ilgilinin bunun sebepleri hakkında bilgilendirilmesi ve karara karşı denetim makamına itiraz edebileceğine yazılı olarak dikkatinin çekilmesi zorunludur.

(3) **2.** Bir kuruma yerleştirilen kişiye, alıkonulma kararına veya kurumdan çıkarılma isteminin reddine karşı en geç on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceği derhal yazılı olarak bildirilir.

(4) **3.** Mahkeme kararını gerektiren her istem, gecikmeksizin yetkili hâkime ulaştırılır.

(5) **4.** Yerleştirme kararı veren vesayet makamı veya hâkim durumun özelliklerine göre bu istemin görüşülmesini erteleyebilir.

(6) **5.** Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalığı olanlar hakkında, ancak resmî sağlık kurulu raporu alındıktan sonra karar verilebilir. (Mülga cümle:6/12/2019-7196/53md.) (...)

(7) **6.** (Ek:6/12/2019-7196/53md.) (Değişik:2/3/2024-7499/7 md.) Resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesini temin amacıyla; kişinin vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle kıl, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilir, kişiye gerekli tıbbi müdahaleler yapılabilir ve gerektiğinde kişi, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir. Hekim ön raporu üzerine verilen yerleştirme kararı derhâl ilgiliye ve yakınlarına bildirilir. İlgili veya yakınları, bu karara karşı bildirimden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir, yapılan itiraz kararın icrasını durdurmaz. İtiraz denetim makamınca ivedilikle karara bağlanır.

(8) **7.** (Ek:6/12/2019-7196/53md.) Bu madde kapsamında alınan kararların icrası için gerektiğinde ilgili kişi hakkında zor kullanılabilir ve sağlık görevlilerinden gerekli tıbbi yardım alınabilir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 436, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında izlenecek usulü düzenler. Koruma kararı, maddede sayılan kurallar saklı kalmak üzere **Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na** tabidir; bu Kanuna yapılan yollamalar bugün 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun karşılık gelen maddelerine yapılmış sayılır (HMK m. 447). Karar verilirken ilgili, **kararın sebepleri**

hakkında bilgilendirilir ve **denetim makamına itiraz edebileceği yazılı olarak bildirilir**; mahkeme kararını gerektiren her istem **gecikmeksizin** yetkili hâkime ulaştırılır. Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı ve ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık hâllerinde ancak **resmî sağlık kurulu raporu** alındıktan sonra karar verilebilir. Raporun alınabilmesi için kişi, hekim ön raporu üzerine **en fazla yirmi gün** süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir; bu karara karşı **bildirimden itibaren on gün içinde** denetim makamına itiraz edilebilir. Bu itiraz yolu, Anayasa Mahkemesinin 2023 tarihli iptal kararı üzerine 2024'te eklenmiştir.[1]

TEMEL KAVRAMLAR

Denetim makamı	Vesayet makamının kararlarına karşı itirazları inceleyen asliye hukuk mahkemesi (TMK m. 397).
Resmî sağlık kurulu raporu	Maddede sayılan hâllerde koruma kararından önce alınması gereken, kurul hâlinde düzenlenen resmî sağlık raporu.
Hekim ön raporu	Kurul raporu alınıncaya kadar kişinin sağlık kuruluşuna yerleştirilmesine dayanak olan hekim raporu.
Yerleştirme kararı	Kişinin bir kuruma veya sağlık kuruluşuna yerleştirilmesine ilişkin karar.
Basit yargılama usulü	Koruma kararlarında hâkimin uyguladığı yargılama usulü (TMK m. 437).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 436- Madde İsviçre Medenî Kanununun 397e maddesinden alınmıştır. Maddede koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında yargılamaya ilişkin Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunundaki genel hükümler dışında özel hükümlere yer verilmiştir. Bu özel hükümler boşanmada yargılama usulüne ilişkin 184 üncü madde hükmüne benzer bir hüküm niteliğindedir. Maddede, kişinin özgürlüğünün kısıtlanması gibi önemli bir karar verilirken, özgürlüğü kısıtlanan kişinin başvurabileceği yasal yollar ve hakları konusunda aydınlatılması gereği özellikle vurgulanmıştır.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 146*

Bu gerekçe maddenin ilk metnine aittir. Tasarının 436. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 466). (6) numaralı bendin bugünkü metni ise 7499 sayılı Kanunun 7. maddesiyle getirilmiştir; bu değişikliğin gerekçesi aşağıdadır.

Gerekçe

> Madde 7- Maddeyle, 4721 sayılı Kanunun 436 ncı maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde değişiklik yapılmaktadır. Söz konusu bentte yer alan "ve gerektiğinde kişi, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir." ibaresi Anayasa Mahkemesinin 25/1/2023 tarihli ve E: 2020/30; K: 2023/12

1 AYM, 25.01.2023, E. 2020/30, K. 2023/12.

sayılı kararıyla iptal edilmiş ve iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu karar, 27/6/2023 tarihli ve 32234 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Maddenin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı ve ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalığı olanlar hakkında ancak resmî sağlık kurulu raporu alındıktan sonra koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Maddenin aynı fıkrasının (6) numaralı bendinde ise resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesini temin amacıyla gerektiğinde kişinin hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebileceği hükmüne yer verilmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararında, hekim ön raporu üzerine sağlık kuruluşuna yerleştirilen kişinin bu yerleştirme kararına karşı başvurulabileceği herhangi bir yol öngörülmediğinden ve bu konuda başvuru imkânı sağlayan başkaca bir yasal düzenleme de bulunmadığından kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı sınırlanan kişiye aşırı külfet yüklendiği ve kuralla getirilen sınırlamanın orantılı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Teklifle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararında belirtilen gerekçelere uygun bir şekilde hekim ön raporu üzerine sağlık kuruluşuna yerleştirilen kişinin bu yerleştirme kararına karşı başvurabileceği bir itiraz mekanizması oluşturulmakta ve söz konusu (6) numaralı bent yeniden düzenlenmektedir. Buna göre resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesini temin amacıyla gerektiğinde kişinin, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebileceği, yerleştirme kararının derhal ilgiliye ve yakınlarına bildirileceği, ilgili ve yakınlarının bu karara karşı bildirimden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceği ve nihayetinde itirazın denetim makamınca ivedilikle karara bağlanacağı hükme bağlanmaktadır.

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 109 (28. Dönem), s. 11

Adalet Komisyonu, Teklifin çerçeve 1 ilâ 13. maddelerini, dolayısıyla 436. maddeyi değiştiren 7. maddeyi aynen kabul etmiştir (S. Sayısı 109, s. 38); Teklif metni ile Komisyon metni aynıdır (s. 123).

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması, aşağıdaki kurallar saklı kalmak üzere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa tâbidir:

1. *Karar verilirken ilgilinin bunun sebepleri hakkında bilgilendirilmesi ve karara karşı denetim makamına itiraz edebileceğine yazılı olarak dikkatinin çekilmesi zorunludur.*
2. *Bir kuruma yerleştirilen kişiye, alıkonulma kararına veya kurumdan çıkarılma isteminin reddine karşı en geç on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceği derhal yazılı olarak bildirilir.*
3. *Mahkeme kararını gerektiren her istem, gecikmeksizin yetkili hâkime ulaştırılır.*
4. *Yerleştirme kararı veren vesayet makamı veya hâkim durumun özelliklerine göre bu istemin görüşülmesini erteleyebilir.*
5. *Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalığı olanlar hakkında, ancak resmî sağlık kurulu raporu alındıktan sonra karar verilebilir. Vesayet makamının daha önceden bilirkişiye başvurmuş olması hâlinde denetim makamı bundan vazgeçebilir.*

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 436 (ilk metin, 01.01.2002-24.12.2019)

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> 1. *Resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesini temin amacıyla; kişinin vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle kıl, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilir, kişiye gerekli tıbbi müdahaleler yapılabilir ve gerektiğinde kişi, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir.*

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 436, bent 6 (7196 sayılı Kanunla eklenen metin, 24.12.2019-12.03.2024)

Eski Kanun'da bu maddenin karşılığı yoktu. Madde, gerekçeye göre İsviçre Medeni Kanunu'nun 397e maddesinden alınmış ve koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasını düzenleyen altıncı ayırımın bir parçası olarak getirilmiştir.

	743 sayılı Kanun dönemi	4721 sayılı Kanun m. 436
Koruma kararında usul	Bu kapsamda bir düzenleme yoktu	Usul kanunu, maddedeki özel kurallar saklı kalmak üzere uygulanır
Bilgilendirme ve itiraz bildirimi	Düzenleme yoktu	Kararın sebepleri ve itiraz hakkı yazılı olarak bildirilir
Rapor şartı	Düzenleme yoktu	Sayılan hâllerde resmî sağlık kurulu raporu aranır
Kaynak	Yok	İsviçre Medeni Kanunu m. 397e

Değişiklik durumu

(6) numaralı bent, iptal hükmünün yürürlüğe gireceği 27.03.2024 tarihinden önce, 12.03.2024'te yürürlüğe giren 7499 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiştir. Maddenin giriş cümlesi, (1)-(4) numaralı bentleri ve (5) numaralı bendin ilk cümlesi 2002'den bu yana değişmemiştir; (7) numaralı bent 2019'daki metniyle yürürlüktedir.

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.
24.12.2019	(5) numaralı bendin ikinci cümlesi yürürlükten kaldırıldı; (6) ve (7) numaralı bentler eklendi	7196 s. K. m. 53, RG 24.12.2019, sayı 30988
25.01.2023	(6) numaralı bendin örnek alma ve tıbbi müdahaleye ilişkin bölümü dışında kalan kısmı iptal edildi; bu bölüm ile (7) numaralı bent yönünden iptal talebi reddedildi; iptal hükmü kararın yayımlanmasından dokuz ay sonra yürürlüğe girecekti	AYM, K. 2023/12
27.06.2023	İptal kararı Resmî Gazete'de yayımlandı	RG 27.06.2023, sayı 32234
12.03.2024	(6) numaralı bent yeniden düzenlendi; yerleştirme kararının bildirilmesi ve on gün içinde itiraz yolu eklendi (kabul tarihi 02.03.2024)	7499 s. K. m. 7, RG 12.03.2024, sayı 32487

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Genel kural	Maddedeki kurallar saklı kalmak üzere usul kanunu uygulanır	TMK m. 436; HMK m. 447
Bilgilendirme	İlgili kararın sebepleri hakkında bilgilendirilir, itiraz edebileceği yazılı olarak bildirilir	TMK m. 436, bent 1
Kuruma yerleştirilen kişi	On gün içinde itiraz edebileceği derhal yazılı olarak bildirilir	TMK m. 436, bent 2; m. 435
İstemler	Mahkeme kararını gerektiren her istem gecikmeksizin yetkili hâkime ulaştırılır	TMK m. 436, bent 3
Erteleme	Vesayet makamı veya hâkim, istemin görüşülmesini erteleyebilir	TMK m. 436, bent 4
Rapor şartı	Sayılan hâllerde resmî sağlık kurulu raporu alındıktan sonra karar verilir	TMK m. 436, bent 5
Rapor için yerleştirme	Hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün; on gün içinde itiraz	TMK m. 436, bent 6
Zor kullanma	Kararların icrası için gerektiğinde zor kullanılabilir, tıbbi yardım alınabilir	TMK m. 436, bent 7
Kaynak	İsviçre Medeni Kanunu m. 397e	Gerekçe, s. 146

1 TBMM gerekçesine göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun **397e maddesinden** alınmıştır. Gerekçe, maddede koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında yargılamaya ilişkin genel hükümler dışında **özel hükümlere** yer verildiğini, bu hükümlerin boşanmada yargılama usulüne ilişkin

184. madde

hükmüne benzer nitelikte olduğunu ve özgürlüğü kısıtlanan kişinin başvurabileceği **yasal yollar ve hakları konusunda aydınlatılması** gereğinin özellikle vurgulandığını açıklar (TMK m. 184). Tasarının 436. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 466).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, koruma istemlerinin **duruşma açılmadan dosya üzerinden** karara bağlanamamasıdır; Yargıtay, basit yargılama usulüne tabi olsa da bu işlerde tarafların duruşmaya davet edilmesini aramıştır.[2] İkinci nokta, sayılan hâllerde kararın ancak **resmî sağlık kurulu raporu** alındıktan sonra verilebilmesidir. Üçüncü nokta, rapor için sağlık kuruluşuna yerleştirme kararına

2 Yargıtay 18. HD, 20.06.2016, E. 2016/6467, K. 2016/9883.

karşı **bildirimden itibaren on gün içinde** denetim makamına itiraz edilebilmesi ve itirazın kararın icrasını **durdurmamasıdır**.

II. Genel Kural: Usul Kanunu ve Saklı Tutulan Özel Kurallar

- **Genel kural:** Usul kanunu uygulanır.
- **Saklı kurallar:** Maddede sayılan yedi bent.
- **Yargılama usulü:** Basit yargılama usulü.

1. maddeye göre koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması, maddede sayılan kurallar saklı kalmak üzere Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'na tabidir. 1086 sayılı bu Kanun yürürlükten kaldırılmıştır; mevzuatta ona yapılan yollamalar 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun karşılık gelen maddelerine yapılmış sayılır (HMK m. 447/2). Hâkim basit yargılama usulüne göre karar verir ve gerektiğinde ilgili kişiye adli yardım sağlanır; hâkim ilgili kişiyi dinler, tahkikatı tamamlar ve gecikmeksizin en geç iki gün içinde kararını verir (TMK m. 437).

Yargıtay, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının basit yargılama usulüne tabi olmakla birlikte, 436. maddedeki özel usul kuralları ve 437. madde gözetildiğinde taraflar davet edilmeden duruşma açılmaksızın karar verilebilecek işlerden olmadığını belirtmiştir.[3] Aynı gerekçeyle, bir kamu kurumunun istemi üzerine duruşma açılmadan verilen ret kararı da bozulmuş ve kişisel korunmanın 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu çerçevesinde başka türlü sağlanıp sağlanamayacağının araştırılması istenmiştir.[4] Dava dilekçesi karşı tarafa tebliğ edilip taraf teşkili sağlanmadan ve dilekçeler aşaması tamamlanmadan dosya üzerinden verilen karar da usule aykırı bulunmuştur.[5] **2**

III. Kararın Sebeplerinin ve İtiraz Hakkının Bildirilmesi

- **Bilgilendirme:** Kararın sebepleri ilgiliye açıklanır.
- **Yazılı uyarı:** Denetim makamına itiraz edebileceği yazılı olarak bildirilir.
- **Kuruma yerleştirilen kişi:** On gün içinde itiraz edebileceği derhal yazılı olarak bildirilir.

Birinci bende göre karar verilirken ilgilinin kararın sebepleri hakkında bilgilendirilmesi ve karara karşı denetim makamına itiraz edebileceğine yazılı olarak dikkatinin çekilmesi zorunludur. İkinci bende göre bir kuruma yerleştirilen kişiye, alıkonulma kararına veya kurumdan çıkarılma isteminin reddine karşı en geç **3**

3 Yargıtay 18. HD, 20.06.2016, E. 2016/6467, K. 2016/9883.
4 Yargıtay 18. HD, 14.06.2016, E. 2016/9524, K. 2016/9547.
5 Yargıtay 2. HD, 11.01.2017, E. 2016/24926, K. 2017/214.

on gün içinde denetim makamına itiraz edebileceği derhal yazılı olarak bildirilir. Gerekçe, özgürlüğü kısıtlanan kişinin başvurabileceği yasal yollar ve hakları konusunda aydınlatılması gereğinin özellikle vurgulandığını belirtir (S. Sayısı 723, s. 146).

4 İtiraz hakkı 435. maddede düzenlenir: kuruma yerleştirilen kişi veya yakınları, karara karşı kendilerine bildirilmesinden başlayarak on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir (TMK m. 435). İtiraz üzerine denetim makamının verdiği karar kesindir ve temyiz edilemez.[6] İtirazın kesin olarak reddiyle dava esası kapanır; koruma dosyası vesayet dosyası gibi takip altında tutulmaz.[7]

5 Anayasa Mahkemesi, koruma amacıyla tutmanın koşulları gerçekleşmiş olsa bile ancak kanunda gösterilen usul kurallarına uygun yürütülmüşse hukuka uygun olacağını belirtmiş; durumun vesayet makamına hemen bildirilmemesi, kişinin dinlenmemesi ve 437. maddedeki sürenin aşılması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.[8]

IV. İstemlerin Hâkime Ulaştırılması ve Görüşmenin Ertelenmesi

- **Gecikmeksizin:** Mahkeme kararını gerektiren her istem yetkili hâkime ulaştırılır.
- **Erteleme:** Yerleştirme kararı veren vesayet makamı veya hâkim görüşmeyi erteleyebilir.
- **Karar süresi:** Hâkim en geç iki gün içinde karar verir.

6 Üçüncü bende göre mahkeme kararını gerektiren her istem gecikmeksizin yetkili hâkime ulaştırılır. Dördüncü bende göre yerleştirme kararı veren vesayet makamı veya hâkim, durumun özelliklerine göre bu istemin görüşülmesini erteleyebilir. Hâkim ilgili kişiyi dinledikten ve tahkikatı tamamladıktan sonra gecikmeksizin, en geç iki gün içinde kararını verir (TMK m. 437). Bu iki bendi doğrudan uygulayan bir karara bu şerh hazırlanırken rastlanmamıştır.

V. Resmî Sağlık Kurulu Raporu Şartı

- **Kapsam:** Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık.
- **Şart:** Karar ancak resmî sağlık kurulu raporu alındıktan sonra verilir.
- **Kaldırılan cümle:** Denetim makamının rapordan vazgeçebilmesine ilişkin cümle 2019'da yürürlükten kaldırılmıştır.

6 Yargıtay 8. HD, 16.01.2018, E. 2017/7990, K. 2018/567.
7 Yargıtay 8. HD, 12.11.2018, E. 2018/11741, K. 2018/18466.
8 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.

Beşinci bende göre akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalığı olanlar hakkında ancak resmî sağlık kurulu raporu alındıktan sonra karar verilebilir. Bendin ilk metnindeki ikinci cümle, vesayet makamının daha önce bilirkişiye başvurmuş olması hâlinde denetim makamının bundan vazgeçebileceğini öngörüyordu; bu cümle 7196 sayılı Kanunla 2019'da yürürlükten kaldırılmıştır. Serserilik, 432. maddede koruma kararının sebepleri arasında sayıldığı hâlde bu bentte yer almaz (TMK m. 432). 7

Kısıtlama davasında da akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle kısıtlamaya ancak resmî sağlık kurulu raporu üzerine karar verilir; raporun tanzimi için gereklilik bulunursa 436. madde hükümleri uygulanır (TMK m. 409). Yargıtay, koruma istemini yalnız vasi atanması yönünden inceleyip sağlık kurulu raporu doğrultusunda reddeden kararı, asıl istemin kuruma yerleştirme olduğu ve tarafların duruşmaya davet edilerek koşulların araştırılması gerektiği gerekçesiyle bozmuştur.[9] 8

VI. Rapor İçin Örnek Alma ve Sağlık Kuruluşuna Yerleştirme

- **Amaç:** Resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesi.
- **Önlemler:** Örnek alma, tıbbi müdahale, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün yerleştirme.
- **Güvence:** Derhâl bildirim; on gün içinde itiraz; itiraz icrayı durdurmaz, ivedilikle karara bağlanır.

Altıncı bende göre resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesini temin amacıyla kişinin vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle kıl, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilir, kişiye gerekli tıbbi müdahaleler yapılabilir ve gerektiğinde kişi, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir. Hekim ön raporu üzerine verilen yerleştirme kararı derhâl ilgiliye ve yakınlarına bildirilir. İlgili veya yakınları bu karara karşı bildirimden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir; itiraz kararın icrasını durdurmaz ve denetim makamınca ivedilikle karara bağlanır. 9

Bent maddeye 7196 sayılı Kanunla 2019'da eklenmişti. Anayasa Mahkemesi, örnek alma ve tıbbi müdahaleye ilişkin ilk bölümü tıbbi zorunluluklardan kaynaklanan ve ölçüsüz olmayan bir sınırlama saymış; hekim ön raporu üzerine yirmi güne kadar yerleştirmeye imkân veren kalan kısmı ise yerleştirme kararına karşı başvurulabilecek bir yol öngörülmediği için iptal etmiştir.[10] 7499 sayılı Kanun bendi iptal hükmü yürürlüğe girmeden yeniden düzenlemiş, yerleştirme kararının bildirilmesini ve buna karşı on günlük itiraz yolunu eklemiştir (TBMM S. Sayısı 109, s. 11). 10

9 Yargıtay 8. HD, 02.03.2017, E. 2017/1089, K. 2017/2818.
10 AYM, 25.01.2023, E. 2020/30, K. 2023/12, § 101, § 112.

11 Kısıtlama davasında resmî sağlık kurulu raporunun tanzimi için gereklilik bulunursa da bu bentteki usule başvurulabilir (TMK m. 409). Bendin 2024'te yeniden düzenlenen metnini uygulayan bir karara bu şerh hazırlanırken rastlanmamıştır.

VII. Zor Kullanma ve Tıbbi Yardım

- **Kapsam:** Madde kapsamında alınan kararların icrası.
- **Araçlar:** Gerektiğinde zor kullanma; sağlık görevlilerinden tıbbi yardım.
- **Anayasa denetimi:** Bent Anayasa'ya aykırı bulunmamıştır.

12 Yedinci bende göre madde kapsamında alınan kararların icrası için gerektiğinde ilgili kişi hakkında zor kullanılabilir ve sağlık görevlilerinden gerekli tıbbi yardım alınabilir. Anayasa Mahkemesi bu bendi; yardımın amacının, niteliğinin, kapsamının ve muhatabının açık olarak belirlendiği, zor kullanmanın gerekli bir araç olmadığının söylenemeyeceği ve kuralın zor kullanma yetkisini keyfi ya da orantısız kullananlar hakkında ceza soruşturması açılmasını veya tazminat verilmesini engellemediği gerekçesiyle Anayasa'ya aykırı bulmamıştır.[11]

> UYGULAMA NOTU
>
> **Bir kişi hakkında koruma kararı istenmişse**, mahkemenin duruşma açması, kişiyi dinlemesi ve sayılan hâllerde resmî sağlık kurulu raporu alması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 436, 437). **Rapor için bir sağlık kuruluşuna yerleştirme kararı verilmişse**, ilgili kişi veya yakınları bildirimden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir; itirazın kararın icrasını durdurmadığı unutulmamalıdır. **Kuruma yerleştirme kararı bildirilmişse**, bildirimde itiraz hakkının ve on günlük sürenin yazılı olarak gösterilip gösterilmediği kontrol edilmelidir.

VIII. Maddenin İlk Metni

13 Madde 01.01.2002'den 24.12.2019'a kadar aşağıdaki metinle uygulanmıştır.

14 7196 sayılı Kanunla 2019'da eklenen (6) numaralı bent, 12.03.2024'e kadar aşağıdaki metinle yürürlükteydi; bendin "ve gerektiğinde kişi, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir." bölümü 2023'te iptal edilmiştir.

11 AYM, 25.01.2023, E. 2020/30, K. 2023/12, § 117, § 119, § 122.

İÇTİHATLAR

1 **ANAYASA MAHKEMESİ · NORM DENETİMİ**
25.01.2023 · E. 2020/30 · K. 2023/12

Hekim ön raporu üzerine yirmi güne kadar sağlık kuruluşuna yerleştirmeye imkân veren kısım, yerleştirme kararına karşı başvuru yolu öngörülmediği için iptal edilmiştir

Bir iptal davası ve bir itiraz başvurusu üzerine, 7196 sayılı Kanunla 436. maddeye eklenen (6) ve (7) numaralı bentler incelenmiştir. (6) numaralı bent, resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesi için kişiden örnek alınmasına, gerekli tıbbi müdahalelerin yapılmasına ve gerektiğinde kişinin hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilmesine imkân veriyordu.

> *Kuralda hekim ön raporu üzerine sağlık kuruluşuna yerleştirilen kişinin bu yerleştirme kararına karşı başvurulabileceği herhangi bir yol öngörülmediği gibi bu konuda başvuru imkânı sağlayan başkaca bir yasal düzenleme de bulunmamaktadır. Bu itibarla kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı sınırlanan kişiye aşırı külfet yüklendiği ve kuralla getirilen sınırlamanın orantılı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, (6) numaralı bendin bugünkü metninin sebebidir. Mahkeme, bendin örnek alma ve tıbbi müdahaleye ilişkin ilk bölümünü tıbbi zorunluluklardan kaynaklanan ve kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına ölçüsüz bir sınırlama getirmeyen bir kural saymış, bu bölüm yönünden iptal talebini oybirliğiyle reddetmiştir. Kişinin yirmi güne kadar sağlık kuruluşuna yerleştirilmesine imkân veren kalan kısım ise belirli bir kanuna ve meşru bir amaca dayanmakla birlikte, yerleştirme kararına karşı başvurulabilecek bir yol öngörülmediği için Anayasa'nın 13. ve 19. maddelerine aykırı bulunmuş ve oybirliğiyle iptal edilmiştir. İptal hükmü kararın 27.06.2023 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmasından dokuz ay sonra yürürlüğe girecekti; bent bu süre dolmadan 7499 sayılı Kanunla yeniden düzenlenmiş ve yerleştirme kararına karşı on günlük itiraz yolu eklenmiştir (TMK m. 409).

2 **ANAYASA MAHKEMESİ · NORM DENETİMİ**
25.01.2023 · E. 2020/30 · K. 2023/12

Madde kapsamında alınan kararların icrası için gerektiğinde zor kullanılmasına ve sağlık görevlilerinden tıbbi yardım alınmasına imkân veren (7) numaralı bent Anayasa'ya aykırı değildir

Aynı kararda, 7196 sayılı Kanunla 436. maddeye eklenen ve madde kapsamında alınan kararların icrası için gerektiğinde ilgili kişi hakkında zor kullanılabileceğini ve sağlık görevlilerinden gerekli tıbbi yardım alınabileceğini öngören (7) numaralı bent, vücut bütünlüğü yönünden incelenmiştir.

> *Toplum için tehlike oluşturan her ergin kişinin kişisel korunmasının ve toplumun korunmasının sağlanması adına 4721 sayılı Kanun'un 436. maddesi kapsamında*

alınacak kararların icrası için gerektiğinde ilgili kişi hakkında zor kullanılabilmesi ve sağlık görevlilerinden gerekli tıbbi yardım alınabilmesini düzenleyen kuralın kamu düzeni ile bireylerin korunması amacına ulaşılması bakımından elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca toplum için tehlike oluşturan ve mahkeme kararının icrasına rıza göstermeyen ergin kişinin sağlık kuruluşuna yerleştirilmesini temin eden daha hafif bir aracın da bulunmadığı gözetildiğinde zor kullanılmasının gerekli bir araç olmadığı söylenemez.

DEĞERLENDİRME Karar, (7) numaralı bendin sınırlarını gösterir. Mahkeme, kuralın kişinin vücut bütünlüğünün dokunulmazlığını sınırladığını kabul etmiş; yardımın amacının, niteliğinin, kapsamının ve muhatabının açık olarak belirlendiğini, yardımın tıbbi yardımla ve sağlık görevlileriyle sınırlı tutulduğunu belirtmiştir. Kişiye karşı güç kullanımının ancak kaçınılmaz ve aşırı olmamak kaydıyla mümkün olduğu hatırlatılmış; kuralın zor kullanma yetkisini keyfi ya da orantısız kullananlar hakkında ceza soruşturması açılmasını veya tazminat verilmesini engellemediği de gözetilerek bent Anayasa'nın 13. ve 17. maddelerine aykırı görülmemiş ve iptal talebi oybirliğiyle reddedilmiştir.

3 **ANAYASA MAHKEMESİ · İKİNCİ BÖLÜM**
E.T. Başvurusu · B. No: 2022/91835 · 25.06.2025

Koruma amacıyla tutma, koşulları gerçekleşmiş olsa bile ancak kanunda gösterilen usul kurallarına uygun yürütülmüşse hukuka uygundur

Başvurucu rızası dışında bir hastaneye yatırılmıştır. Durum vesayet makamına birkaç gün sonra bildirilmiştir; vesayet makamı bildirimden bir hafta sonra ve başvurucuyu dinlemeden koruma kararı vermiştir. Başvurucu vekilinin itirazı önce vesayet makamınca, ardından denetim makamı olan asliye hukuk mahkemesince reddedilmiştir.

> *Tüm bu şartların varlığı hâlinde dahi kişinin hukuka uygun tutulmasından bahsedebilmek için sürecin mevzuat tarafından gösterilen kurallara uygun gerçekleştirilmesi gerektiği unutulmamalıdır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 436. maddedeki özel usul kurallarının kişi hürriyeti bakımından taşıdığı önemi gösterir. Anayasa Mahkemesi, tutmanın kanuni dayanağının bulunduğunu, hekim raporunun denetime elverişli olduğunu ve tutmanın zorunluluğuna ilişkin kabulün keyfîlik içermediğini tespit etmiştir. Buna karşın durumun vesayet makamına hemen bildirilmemesi, 437. maddedeki iki günlük sürenin aşılması ve kişinin dinlenmemesi nedeniyle tedbirin kanundaki usul güvencelerine uygun alınmadığı ve bu eksikliklerin denetim makamınca da giderilmediği belirtilerek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir (TMK m. 437).

4 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
20.06.2016 · E. 2016/6467 · K. 2016/9883

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istemi, 436. maddedeki özel usul kuralları gereği taraflar davet edilmeden ve duruşma açılmadan dosya üzerinden karara bağlanamaz

Bir kişi, kızının 432. madde uyarınca korunması amacıyla ilgili kurumlara yerleştirilmesini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi duruşma açmadan yaptığı inceleme sonucunda istemi reddetmiştir; karar isteyen tarafından temyiz edilmiştir.

> *Hukuk Muhakemeleri Kanununun 320/1'nci maddesine göre, basit usule tabi davalarda taraflar duruşmaya davet edilmeden dosya üzerinden karar verilebilmesi için, bunun kanunen mümkün olması gerekir. Oysa, ergin kişinin korunması amacıyla özgürlüğünün kısıtlanması, basit yargılama usulüne tabi (TMK. m. 437/1) olmakla birlikte, Türk Medeni Kanununun 436'nci maddesinde gösterilen özel usul kuralları ve 437/1. madde hükmü gözetildiğinde; taraflar davet edilmeden duruşma açılmaksızın karar verilebilecek işlerden değildir. Bu bakımdan, taraflar davet edilerek incelemenin duruşmalı yapılması gerekir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 436. maddenin özel usul kurallarının basit yargılama usulüyle birlikte nasıl uygulandığını gösterir. Daire, basit usule tabi davalarda dosya üzerinden karar verilebilmesi için bunun kanunen mümkün olması gerektiğini belirtmiş; koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının basit yargılama usulüne tabi olmakla birlikte 436. maddedeki özel usul kuralları ve 437. madde gözetildiğinde duruşmasız karara bağlanabilecek işlerden olmadığını kabul etmiştir. Koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğinin ayrıntılı bir araştırma ve ilgili kişilerin dinlenmesini gerektirdiği belirtilerek, taraflar duruşmaya davet edilmeden verilen ret kararı bozulmuştur (TMK m. 437).

5 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
14.06.2016 · E. 2016/9524 · K. 2016/9547

Vesayet makamı koruma istemini, kişisel korunmayı sağlayacak başka imkânları kararında göstererek reddeder; istemi kabul ederken yerleştirmenin tedavi, eğitim veya ıslahtan hangisi için olduğunu belirtir

Bir kamu kurumu, bir ihbar üzerine yaptığı inceleme sonucunda iki kişinin 432. madde uyarınca korunması amacıyla uygun kuruluşlara yerleştirilmesini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi duruşma açmadan yaptığı inceleme sonucunda istemi reddetmiştir; karar kurum vekilince temyiz edilmiştir.

> *Maddede sayılan hallerin varlığına rağmen ergin kişinin korunması için yasal başka imkanlar varsa, özgürlüğünün kısıtlanmasına karar verilemez. Böyle bir durumda vesayet makamı, kişisel korunmasını sağlayacak diğer imkanları kararında gösterir ve özgürlüğün kısıtlanması isteğini bu sebeple reddeder. Aksi durumda, kişinin korunması amacıyla, ne için (tedavisi, eğitimi veya ıslahı) olduğunu da belirtmek suretiyle, kuruma yerleştirilmesine veya alıkonulmasına, eş değiyişle özgürlüğünün kısıtlanmasına karar verecektir.*

DEĞERLENDİRME Karar, koruma istemi hakkında verilecek kararın içeriğini ve incelemenin kapsamını gösterir. Daire, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının iki temel koşula, yani maddede sayılan sebeplerden biriyle toplum için tehlike oluşturmaya ve kişisel korunmanın başka türlü sağlanamamasına bağlı olduğunu belirtmiştir. 436. maddedeki özel usul kuralları ve 437. madde gözetilerek incelemenin taraflar davet edilip duruşmalı yapılması, tehlike koşulu yönünden yeniden rapor alınması ve kişisel korunmanın 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu çerçevesinde başka türlü sağlanıp sağlanamayacağının araştırılması gerektiği belirtilerek karar bozulmuştur (TMK m. 432).

6 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
02.03.2017 · E. 2017/1089 · K. 2017/2818

Dilekçedeki asıl istem kuruma yerleştirme ise mahkeme yalnız vasi atanması yönünden inceleme yapamaz; taraflar duruşmaya davet edilerek koruma koşulları araştırılmalıdır

Bir kişi hakkında vasi atanması ve tedavisi için bir kuruma yerleştirilmesi istendi. Sulh hukuk mahkemesi yalnız vasi atanması yönünden inceleme yaparak alınan sağlık kurulu raporu doğrultusunda istemi reddetmiştir; karar talep eden vekilince temyiz edilmiştir.

> *O halde, sayılan hallerin mevcut olup olmadığı, toplum için tehlike oluşturup oluşturmadığı, oluşturuyor ise, kişinin korunmasının başka türlü sağlanıp sağlanamayacağı, ayrıntılı bir araştırma ve inceleme yapılmasını ve ilgili kişilerin dinlenmesini (TMK. m. 437/3) gerektirir. Öyleyse mahkemece yapılacak iş; tarafları duruşmaya davet etmek, delillerini sunmalarını sağlamak, gerekirse resen araştırma yapmak ve hasıl olacak sonucuna göre bir karar vermekten ibarettir.*

DEĞERLENDİRME Karar, koruma istemlerinde hukuki nitelemenin ve duruşmanın önemini gösterir. Daire, olayları açıklamanın taraflara, hukuki nitelemenin hâkime ait olduğunu ve vesayete ilişkin hükümlerin kamu düzenine ilişkin bulunduğunu hatırlatmıştır. Dilekçedeki asıl istemin tedavi amaçlı kişisel koruma kararı olduğu ve 436. maddede koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında uygulanacak usul kurallarının gösterildiği belirtilmiş; tarafların duruşmaya davet edilmesi, delillerini sunmalarının sağlanması ve gerekirse re'sen araştırma yapılması gerektiğinden karar bozulmuştur (TMK m. 432).

7 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.01.2017 · E. 2016/24926 · K. 2017/214

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması davasında taraf teşkili sağlanmadan, dilekçeler aşaması tamamlanmadan ve duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verilemez

Aile mahkemesinde koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Mahkeme, dava dilekçesini davalı veliye tebliğ etmeden dosya üzerinden karar vermiştir; karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

> *Mahkemece, davalı veliye dava dilekçesi tebliğ edilerek taraf teşkilinin sağlanması, dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşamasının tamamlanmasından sonra duruşma açılması ve tarafların gösterdikleri takdirde delilleri toplanıp, değerlendirilip sonucu uyarınca karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile dosya üzerinden yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır (HMK m. 139).*

DEĞERLENDİRME Karar, 436. maddenin koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasını özel kurallar saklı kalmak üzere genel usul kanununa tabi tutmasının sonucunu gösterir. Daire, dava dilekçesinin karşı tarafa tebliğ edilerek taraf teşkilinin sağlanmasını, dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşamasının tamamlanmasını, ardından duruşma açılarak tarafların gösterdiği delillerin toplanıp değerlendirilmesini aramış; bu aşamalar atlanarak dosya üzerinden verilen kararı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 139. maddesine dayanarak bozmuştur.

8 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
12.11.2018 · E. 2018/11741 · K. 2018/18466

Koruma kararına karşı itirazın denetim makamınca kesin olarak reddiyle dava esası kapanır; koruma dosyası vesayet dosyası gibi takip altında tutulmaz

Sulh hukuk mahkemesi bir kişinin 432. madde uyarınca tedavi amacıyla özgürlüğünün kısıtlanmasına karar vermiştir. Kişinin itirazı denetim makamınca kesin olarak reddedildi, bu karara karşı temyiz istemi de reddedilmiştir. Mahkeme yaklaşık iki yıl sonra verdiği ek kararla, kişinin ikamet adresinin başka bir yerde olduğu gerekçesiyle yetkisizlik kararı vermiştir; ek karar kişi tarafından temyiz edilmiştir.

> *Aynı Kanunun 436. maddesinde, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında uygulanacak usul kuralları, 437. maddesinde de yargılama usulü gösterilmiştir. Somut olayda, ...'ın Türk Medeni Kanunu'nın 432. maddesi uyarınca tedavi amacıyla özgürlüğünün kısıtlanarak tedavisinin yapılması istenmiş; Mahkemece 19.07.2016 tarihli, 2016/312-345 sayılı karar ile talebin kabulüne verilmiş, kısıtlı adayı tarafından karara karşı yapılan itiraz denetim makamı olan Bingöl 3. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 09.08.2016 tarihli, 2016/49 değişik iş sayılı karar ile kesin olarak reddedilmiş, bu kararın da temyiz edilmesi üzerine Dairemizin 16.01.2018 tarihli, 2017/7990-2018/567 sayılı karar ile temyiz isteminin reddine karar verilmiş, bu suretle dosya kesin hüküm halini almış ve dava esası kapanmıştır. Eldeki davada talebin vesayet ile ilgisi bulunmadığından, koruma amacıyla özgürlüğünün kısıtlanması istenen kişinin dosyasının takip altında tutulması gerekmez. Buna göre, takip altında tutulmayan dosya hakkında mahkemece yetkisizlik kararı verilerek dosyanın gönderilmesi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 436. maddede gösterilen usul kurallarının koruma kararına karşı itiraz yoluyla birlikte işleyişini gösterir. Daire, kişinin itirazının denetim makamınca kesin olarak reddedildiğini ve bu karara karşı temyiz isteminin de reddedildiğini belirterek dosyanın kesin hüküm hâlini aldığını ve dava esasının kapandığını kabul etmiştir. Talebin vesayetle ilgisi bulunmadığından koruma dosya-

sının takip altında tutulması gerekmediği, bu nedenle ek kararla yetkisizlik verilip dosyanın gönderilmesinin doğru olmadığı belirtilerek ek karar bozulmuştur (TMK m. 435).

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 432:** Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının koşulları.
- **TMK m. 433:** Yetki.
- **TMK m. 435:** İtiraz.
- **TMK m. 437:** Yargılama usulü.
- **TMK m. 409:** Kısıtlamada dinlenme ve resmî sağlık kurulu raporu.
- **TMK m. 184:** Boşanmada yargılama usulü.

MADDE

437 E. Usul II. Yargılama usulü

KANUN METNİ

(1) Hâkim, basit yargılama usulüne göre karar verir.
(2) Gerektiğinde ilgili kişiye adlî yardım sağlanır.
(3) (Değişik fıkra:6/12/2019-7196/54 md.) Hâkim, ilgili kişiyi dinler, tahkikatı tamamlar ve gecikmeksizin en geç iki gün içinde kararını verir.

MADDE ÖZETİ

TMK m. 437, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında yargılamanın nasıl yürütüleceğini düzenler. Hâkim **basit yargılama usulüne** göre karar verir ve gerektiğinde ilgili kişiye **adli yardım** sağlanır. Üçüncü fıkraya göre hâkim **ilgili kişiyi dinler, tahkikatı tamamlar** ve gecikmeksizin **en geç iki gün içinde** kararını verir; bu fıkra 2019'da ve 2023'te değiştirilmiştir. Yargıtay, basit yargılama usulüne tabi olmasına karşın bu işlerin taraflar davet edilmeden duruşma açılmaksızın karara bağlanamayacağını belirtmiştir.[1] Anayasa Mahkemesi, hâkimin ilgili kişiyi dinlemesini zorunlu tutan kuralı kişi hürriyeti için bir güvence sayarak Anayasa'ya aykırı bulmamıştır.[2] Gerekçeye göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun 397f maddesinden kısmen değiştirilerek alınmıştır; eski Kanun'da karşılığı yoktu.

TEMEL KAVRAMLAR

Basit yargılama usulü	Dava ve cevap dilekçesiyle yürüyen, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi verilmeyen yargılama usulü (HMK m. 316-322).
Adli yardım	Yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun kişinin giderlerden geçici olarak muaf tutulması ve gerekiyorsa kendisine avukat temin edilmesi (HMK m. 334, 335).

1 Yargıtay 18. HD, 20.06.2016, E. 2016/6467, K. 2016/9883.
2 AYM, 10.07.2025, E. 2025/119, K. 2025/155.

Tahkikat	Uyuşmazlığa ilişkin delillerin toplanıp incelendiği yargılama aşaması.
Dinleme	Hâkimin, hakkında karar verilecek kişiyi bizzat dinlemesi.
Vesayet makamı	Koruma kararını veren sulh hukuk mahkemesi (TMK m. 397, 433).

GEREKÇE VE TARİHÇE

Madde gerekçesi

> Madde 437- Madde İsviçre Medenî Kanununun 397f maddesinden kısmen değiştirilmek suretiyle alınmıştır. Birinci fıkrada bu konudaki yargılamanın basit yargılama usulüne tâbi olduğu ifade edilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında gerekli hâllerde ilgilinin adlî yardım yoluyla mahkemede temsil edilmesinin sağlanması kabul edilmiştir. Kişinin özgürlüğünün kısıtlanması gibi önemli bir kararda, kişinin kendi hak ve yetkilerini bilememesi durumu göz önünde tutulmak suretiyle gerekiyorsa bu kişinin yargılama sırasında adlî yardım yoluyla barolarca görevlendirilecek bir avukat tarafından temsil edilmesinin sağlanması öngörülmüştür. Maddenin üçüncü fıkrası yine özgürlüğün kısıtlanması gibi önemli bir kararın verilirken kişinin sadece vekil ya da temsilcisinin isteminin yeterli olmadığını, hâkimin bizzat bu kişiyi dinlemesinin de gerekli olduğunu belirtmektedir.
>
> *Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem), s. 146*

Bu gerekçe maddenin ilk metnine aittir. Tasarının 437. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 466-467).

743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığı

> *Hâkim, basit yargılama usulüne göre karar verir. Gerektiğinde ilgili kişiye adlî yardım sağlanır. Hâkim, karar verirken ilgili kişiyi dinler.*
>
> 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 437 (ilk metin, 01.01.2002-24.12.2019)

Eski Kanun'da bu maddenin karşılığı yoktu. Madde, gerekçeye göre İsviçre Medeni Kanunu'nun 397f maddesinden kısmen değiştirilerek alınmış ve koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasını düzenleyen altıncı ayırımın bir parçası olarak getirilmiştir.

	743 sayılı Kanun dönemi	4721 sayılı Kanun m. 437
Yargılama usulü	Koruma kararına ilişkin bir düzenleme yoktu	Basit yargılama usulü
Adli yardım	Düzenleme yoktu	Gerektiğinde ilgili kişiye adli yardım sağlanır
Dinleme ve süre	Düzenleme yoktu	Hâkim kişiyi dinler, tahkikatı tamamlar, en geç iki gün içinde karar verir
Kaynak	Yok	İsviçre Medeni Kanunu m. 397f

Değişiklik durumu

Madde metninin başındaki not 2019 değişikliğini gösterir; "tahkikatı tamamlar" ve "en geç iki gün içinde" ibareleri 2023'te eklenmiştir. Maddenin birinci ve ikinci fıkraları 2002'den bu yana değişmemiştir. Üçüncü fıkradaki "ilgili kişiyi dinler" ibaresi

iki kez itiraz yoluyla norm denetimine götürülmüştür. İlk başvuru, gerekli belgeler gönderilmediği ve aykırılık gerekçeleri ayrı ayrı gösterilmediği için esas incelemeye geçilmeden reddedilmiştir.[3] Aynı mahkemenin sonraki başvurusunda ise ibarenin Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.[4]

Tarih	Gelişme	Dayanak
01.01.2002	Madde yürürlüğe girdi	4721 s. K.
24.12.2019	Üçüncü fıkra "Hâkim, ilgili kişiyi dinler ve gecikmeksizin kararını verir." biçiminde değiştirildi (kabul tarihi 06.12.2019)	7196 s. K. m. 54, RG 24.12.2019, sayı 30988
05.04.2023	Üçüncü fıkradaki "dinler ve gecikmeksizin" ibaresi "dinler, tahkikatı tamamlar ve gecikmeksizin en geç iki gün içinde" biçiminde değiştirildi (kabul tarihi 28.03.2023)	7445 s. K. m. 14, RG 05.04.2023, sayı 32154

AÇIKLAMALAR

I. Genel Olarak

Konu	Kural	Dayanak
Yargılama usulü	Hâkim basit yargılama usulüne göre karar verir	TMK m. 437/1; HMK m. 316
Duruşma	Taraflar davet edilmeden dosya üzerinden karar verilmez	TMK m. 436, 437; HMK m. 320
Adli yardım	Gerektiğinde ilgili kişiye adli yardım sağlanır	TMK m. 437/2; HMK m. 334, 335
Dinleme	Hâkim ilgili kişiyi dinler	TMK m. 437/3
Tahkikat ve süre	Tahkikat tamamlanır; karar gecikmeksizin, en geç iki gün içinde verilir	TMK m. 437/3
Kanun yolu	Kuruma yerleştirilen kişi veya yakınları on gün içinde denetim makamına itiraz eder	TMK m. 435
Kaynak	İsviçre Medeni Kanunu m. 397f	Gerekçe, s. 146

TBMM gerekçesine göre madde İsviçre Medeni Kanunu'nun **397f maddesinden kısmen değiştirilerek** alınmıştır. Gerekçe, birinci fıkrada bu konudaki yargılamanın **basit yargılama usulüne** tabi olduğunun ifade edildiğini; ikinci fıkrada kişinin kendi hak ve yetkilerini bilememesi durumu göz önünde tutularak gerekiyorsa yargılama sırasında **adli yardım yoluyla barolarca görevlendirilecek bir avukat** tarafından temsil edilmesinin öngörüldüğünü; üçüncü fıkranın ise kişinin yalnız vekil ya da temsilcisinin isteminin yeterli olmadığını, **hâkimin** 1

3 AYM, 16.01.2025, E. 2025/2, K. 2025/4.
4 AYM, 10.07.2025, E. 2025/119, K. 2025/155.

bizzat bu kişiyi dinlemesinin de gerekli olduğunu belirttiğini açıklar. Tasarının 437. maddesi Adalet Komisyonunca aynen kabul edilmiştir (S. Sayısı 723, s. 466).

DİKKAT

Bu maddede dikkat edilecek ilk nokta, basit yargılama usulünün **duruşmasız karar** anlamına gelmemesidir; Yargıtay, koruma istemlerinde incelemenin taraflar davet edilerek duruşmalı yapılmasını aramıştır.[5] İkinci nokta, hâkimin **ilgili kişiyi bizzat dinlemesidir**; Anayasa Mahkemesi, dinlenmeye engel bir durum bulunup bulunmadığı araştırılmadan verilen koruma kararında ihlal sonucuna ulaşmıştır.[6] Üçüncü nokta, hâkimin tahkikatı tamamlayıp **en geç iki gün içinde** karar vermesidir; bu süre maddeye 2023'te eklenmiştir.

II. Basit Yargılama Usulü ve Duruşma

- **Usul:** Basit yargılama usulü.
- **Duruşma:** Taraflar davet edilmeden dosya üzerinden karar verilmez.
- **Taraf teşkili:** Dava dilekçesi tebliğ edilir, dilekçeler aşaması tamamlanır.

2 Birinci fıkraya göre hâkim, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında basit yargılama usulüne göre karar verir. Velayet ve vesayete ilişkin dava ve işler de bu usule tabidir (HMK m. 316). Basit yargılama usulünde dava ve cevap dilekçesi verilir, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçesi verilmez (HMK m. 317); mahkeme mümkün olan hâllerde tarafları duruşmaya davet etmeden dosya üzerinden karar verir (HMK m. 320). Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması, maddede sayılan özel kurallar saklı kalmak üzere usul kanununa tabidir (TMK m. 436).

3 Yargıtay, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının basit yargılama usulüne tabi olmakla birlikte, 436. maddedeki özel usul kuralları ve 437. madde gözetildiğinde taraflar davet edilmeden duruşma açılmaksızın karar verilebilecek işlerden olmadığını belirtmiştir.[7] Bir kamu kurumunun istemi üzerine duruşma açılmadan verilen ret kararı da aynı gerekçeyle bozulmuştur.[8] Dava dilekçesi karşı tarafa tebliğ edilerek taraf teşkili sağlanmadan, dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşaması tamamlanmadan ve duruşma açılmadan dosya üzerinden verilen karar da usule aykırı bulunmuştur.[9]

5 Yargıtay 18. HD, 20.06.2016, E. 2016/6467, K. 2016/9883.
6 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.
7 Yargıtay 18. HD, 20.06.2016, E. 2016/6467, K. 2016/9883.
8 Yargıtay 18. HD, 14.06.2016, E. 2016/9524, K. 2016/9547.
9 Yargıtay 2. HD, 11.01.2017, E. 2016/24926, K. 2017/214.

III. Adli Yardım

- **Kural:** Gerektiğinde ilgili kişiye adli yardım sağlanır.
- **Amaç:** Hak ve yetkilerini bilemeyen kişinin yargılamada temsil edilmesi.
- **Kapsam:** Giderlerden geçici muafiyet ve gerekiyorsa avukat temini.

İkinci fıkraya göre gerektiğinde ilgili kişiye adli yardım sağlanır. Gerekçe, kişinin kendi hak ve yetkilerini bilememesi durumu göz önünde tutularak, gerekiyorsa yargılama sırasında adli yardım yoluyla barolarca görevlendirilecek bir avukat tarafından temsil edilmesinin öngörüldüğünü belirtir (S. Sayısı 723, s. 146). Adli yardım kararı ilgiliye yargılama giderlerinden geçici muafiyet, teminat göstermekten muafiyet, giderlerin Devlet tarafından avans olarak ödenmesi ve davanın avukatla takibi gerekiyorsa ücreti sonradan ödenmek üzere bir avukat temini sağlar (HMK m. 335). Bu fıkrayı doğrudan uygulayan bir karara bu şerh hazırlanırken rastlanmamıştır. 4

IV. İlgili Kişinin Dinlenmesi

- **Kural:** Hâkim ilgili kişiyi dinler.
- **Kapsam:** Vekil veya temsilcinin istemi yeterli değildir.
- **Engel:** Dinlenmeye engel bir durum bulunup bulunmadığı araştırılır.

Üçüncü fıkraya göre hâkim ilgili kişiyi dinler. Gerekçe, özgürlüğün kısıtlanması gibi önemli bir karar verilirken kişinin yalnız vekil ya da temsilcisinin isteminin yeterli olmadığını, hâkimin bizzat bu kişiyi dinlemesinin de gerekli olduğunu belirtir (S. Sayısı 723, s. 146). Anayasa Mahkemesi, kuralın ilgili kişinin hâkim tarafından bizzat dinlenmesini zorunlu tuttuğunu, kişiye özgürlüğünün kısıtlanması için ileri sürülen nedenlere karşı çıkma imkânı verdiğini ve yalnız sağlık raporuna dayanılarak özgürlükten mahrum bırakılmasının önüne geçtiğini belirterek "ilgili kişiyi dinler" ibaresini Anayasa'ya aykırı bulmamıştır.[10] 5

Yargıtay, koruma koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin ayrıntılı bir araştırmayı ve ilgili kişilerin dinlenmesini gerektirdiğini belirtmiştir.[11] Koruma ile kısıtlamanın birlikte istendiği bir dosyada da delillerin toplanması ve kısıtlı adayının dinlenmesi aranmıştır.[12] Kısıtlama davasında da kurul raporu kişinin dinlenmesinde fayda olduğunu belirtiyorsa kişinin mahkemede hazır edilerek, bu mümkün değilse bulunduğu yerde dinlenmesi istenmiştir.[13] 6

Anayasa Mahkemesi, kişinin dinlenmesinde fayda bulunmadığını belirten ve on gün önce düzenlenmiş bir raporu değerlendiren vesayet makamının, karar tari- 7

10 AYM, 10.07.2025, E. 2025/119, K. 2025/155.
11 Yargıtay 8. HD, 02.03.2017, E. 2017/1089, K. 2017/2818.
12 Yargıtay 18. HD, 26.09.2013, E. 2013/9282, K. 2013/12347.
13 Yargıtay 8. HD, 30.04.2018, E. 2018/9313, K. 2018/11811.

hinde dinlenmeye engel bir durum bulunup bulunmadığını araştırmadan koruma kararı vermesini dinleme gerekliliğine aykırı bulmuştur.[14]

V. Tahkikatın Tamamlanması ve İki Günlük Süre

- **İlk metin:** Hâkim, karar verirken ilgili kişiyi dinler.
- **2019:** Hâkim, ilgili kişiyi dinler ve gecikmeksizin kararını verir.
- **2023:** Tahkikat tamamlanır, karar en geç iki gün içinde verilir.

8 Üçüncü fıkra iki kez değiştirilmiştir. İlk metinde hâkimin karar verirken ilgili kişiyi dinleyeceği belirtilmişti. 7196 sayılı Kanun fıkrayı 2019'da "Hâkim, ilgili kişiyi dinler ve gecikmeksizin kararını verir." biçiminde değiştirmiştir. 7445 sayılı Kanun ise 2023'te "dinler ve gecikmeksizin" ibaresini "dinler, tahkikatı tamamlar ve gecikmeksizin en geç iki gün içinde" biçiminde değiştirmiştir. Bugünkü metne göre hâkim ilgili kişiyi dinler, tahkikatı tamamlar ve gecikmeksizin, en geç iki gün içinde kararını verir.

9 Anayasa Mahkemesi, 22.08.2022 tarihli bildirimi 29.08.2022'de karara bağlayan vesayet makamının 437. maddede öngörülen iki günlük süreyi aştığını belirtmiştir.[15] Kararın konusu olan olaylar 2022 yılına aittir; iki günlük süre maddeye 05.04.2023'te yürürlüğe giren 7445 sayılı Kanunla eklenmiştir. Maddenin 2023'te getirilen iki günlük süresini uygulayan bir temyiz kararına bu şerh hazırlanırken rastlanmamıştır.

VI. Kanun Yolu

- **Yol:** Denetim makamına itiraz.
- **Süre:** Kararın bildirilmesinden başlayarak on gün.
- **Sonuç:** Denetim makamının kararı kesindir.

10 Koruma kararına karşı yol denetim makamına itirazdır; kuruma yerleştirilen kişi veya yakınları kararın kendilerine bildirilmesinden başlayarak on gün içinde itiraz edebilir (TMK m. 435). Denetim makamının itiraz üzerine verdiği karar kesindir ve temyiz edilemez.[16]

> UYGULAMA NOTU
>
> **Bir kişi hakkında koruma kararı istenmişse**, mahkemenin duruşma açması ve ilgili kişiyi bizzat dinlemesi gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır (TMK m. 437). **Kişi haklarını kendisi takip edemiyorsa**, adli yardım yoluyla avukat

14 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.
15 AYM (İkinci Bölüm), *E.T.* Başvurusu, B. No: 2022/91835, 25.06.2025.
16 Yargıtay 8. HD, 16.01.2018, E. 2017/7990, K. 2018/567.

görevlendirilmesi istenebilir. **Karar bildirildikten sonra**, on gün içinde denetim makamına itiraz edilebileceği unutulmamalıdır (TMK m. 435).

VII. Maddenin İlk Metni

Madde 01.01.2002'den 24.12.2019'a kadar aşağıdaki metinle uygulanmıştır. 11

Üçüncü fıkra 24.12.2019'dan 05.04.2023'e kadar "Hâkim, ilgili kişiyi dinler ve gecikmeksizin kararını verir." metniyle yürürlükteydi (7196 s. K. m. 54, RG 24.12.2019, sayı 30988). 12

İÇTİHATLAR

1 **ANAYASA MAHKEMESİ · NORM DENETİMİ**
10.07.2025 · E. 2025/119 · K. 2025/155

Hâkimin koruma kararından önce ilgili kişiyi bizzat dinlemesini zorunlu tutan kural, kişi hürriyeti için bir güvencedir ve Anayasa'ya aykırı değildir

Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması kararına yapılan itirazı inceleyen asliye hukuk mahkemesi, üçüncü fıkradaki "ilgili kişiyi dinler" ibaresinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Başvuruda, kişinin dinlenmesinin zorunlu tutulmasının yargılamayı uzatacağı ve adliyeye sevk sırasında güvenlik sorunu doğurabileceği, bu konuda hâkime takdir yetkisi tanınması gerektiği ileri sürülmüştür.

> *Kuralda, hâkimin koruma amacıyla özgürlüğü kısıtlanması talep edilen kişiyi dinleyeceği düzenlenmiştir. Kuralla, ilgili kişinin hâkim tarafından bizzat dinlenilmesi zorunlu tutulmakta, kişinin özgürlüğünün kısıtlanması konusunda ileri sürülen nedenlere karşı çıkmasına imkân tanınmaktadır. Ayrıca hâkimin ilgili kişiyi bizzat dinleyerek ve gözlemleyerek karar vermesi öngörülmek suretiyle yalnızca sağlık raporuna veya ilgili belgelere dayanılarak kişinin özgürlüğünden mahrum bırakılmasının önüne geçilmektedir. Nitekim kuralın da yer aldığı fıkranın değişiklik gerekçesinde de özgürlüğün kısıtlanması gibi önemli bir karar verilirken hâkimin bizzat bu kişiyi dinleyeceği ve gecikmeksizin karar vereceği açık şekilde vurgulanmıştır.*

DEĞERLENDİRME Karar, 437. maddenin üçüncü fıkrasındaki dinleme kuralının anlamını ve anayasal dayanağını gösterir. Anayasa Mahkemesi, kuralın ilgili kişinin hâkim tarafından bizzat dinlenmesini zorunlu tuttuğunu, kişinin özgürlüğünün kısıtlanması için ileri sürülen nedenlere karşı çıkmasına imkân tanıdığını ve yalnız sağlık raporuna veya belgelere dayanılarak özgürlükten mahrum bırakılmasının önüne geçtiğini belirtmiştir. Kural, özgürlüğü kısıtlanabilecek kişiler için güvence getiren bir düzenleme olarak görülmüş, Anayasa'nın 19. maddesine aykırı bulunmamış ve itiraz oybirliğiyle reddedilmiştir (TMK m. 432).

2 **ANAYASA MAHKEMESİ · İKİNCİ BÖLÜM**
E.T. Başvurusu · B. No: 2022/91835 · 25.06.2025

Vesayet makamının kişiyi dinlemeden ve dinlenmesine engel bulunup bulunmadığını araştırmadan, bildirimden bir hafta sonra koruma kararı vermesi 437. maddedeki güvencelere aykırıdır

Başvurucu rızası dışında bir hastaneye yatırılmıştır. Hastanenin raporu ve başvurucunun durumu vesayet makamına bildirilmiştir; vesayet makamı bildirimden bir hafta sonra, başvurucuyu dinlemeden koruma kararı vermiştir. Başvurucu vekilinin itirazları vesayet makamı ve denetim makamınca reddedilmiştir.

> *Diğer yandan 4721 sayılı Kanun'un 437. maddesinin üçüncü fıkrasına göre hâkim, ilgili kişiyi dinledikten sonra gecikmeksizin en geç iki gün içinde konuya ilişkin kararını verir. Vesayet makamı olan Sulh Hukuk Mahkemesi 19/8/2022 tarihinde düzenlenen rapora dayalı olarak başvurucu hakkında koruma tedbirine hükmedilmesi gerekliliğini içeren 22/8/2022 tarihli bildirimi 29/8/2022 tarihinde karara bağlamıştır. Başvurucunun mahkemede dinlenmesinde fayda bulunmadığı kanaatini içeren 19/8/2022 tarihli raporu 29/8/2022 tarihinde değerlendiren Sulh Hukuk Mahkemesi karar tarihi itibarıyla başvurucunun dinlenmesinde bir engel bulunup bulunmadığı hususunu araştırmaksızın başvurucunun fiziksel özgürlüğünü kısıtlayan koruma kararı vermiştir (bkz. § 8).*

DEĞERLENDİRME Karar, 437. maddenin üçüncü fıkrasındaki dinleme ve süre kurallarının kişi hürriyeti bakımından önemini gösterir. Anayasa Mahkemesi, vesayet makamının kişinin dinlenmesinde fayda bulunmadığını belirten ve on gün önce düzenlenmiş bir raporu değerlendirerek, karar tarihinde dinlenmeye engel bir durum bulunup bulunmadığını araştırmadan karar verdiğini tespit etmiştir. Kişinin dinlenmemesi ve 437. maddede öngörülen iki günlük sürenin aşılması kanundaki usul güvencelerine aykırı bulunmuş; bu eksikliklerin denetim makamınca da giderilmediği belirtilerek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir (TMK m. 435).

3 **YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ**
20.06.2016 · E. 2016/6467 · K. 2016/9883

Basit yargılama usulüne tabi olsa da koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması, taraflar davet edilmeden duruşma açılmaksızın karara bağlanabilecek işlerden değildir

Bir kişi, kızının 432. madde uyarınca korunması amacıyla ilgili kurumlara yerleştirilmesini istemiştir. Sulh hukuk mahkemesi duruşma açmadan yaptığı inceleme sonucunda istemi reddetmiştir; karar isteyen tarafından temyiz edilmiştir.

> *Oysa, ergin kişinin korunması amacıyla özgürlüğünün kısıtlanması, basit yargılama usulüne tabi (TMK. m. 437/1) olmakla birlikte, Türk Medeni Kanununun 436'nci maddesinde gösterilen özel usul kuralları ve 437/1. madde hükmü gözetildiğinde; taraflar davet edilmeden duruşma açılmaksızın karar verilebilecek*

işlerden değildir. Bu bakımdan, taraflar davet edilerek incelemenin duruşmalı yapılması gerekir.

DEĞERLENDİRME Karar, 437. maddenin birinci fıkrasındaki basit yargılama usulünün sınırını gösterir. Daire, basit usule tabi davalarda taraflar davet edilmeden dosya üzerinden karar verilebilmesi için bunun kanunen mümkün olması gerektiğini belirtmiş; koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasında 436. maddedeki özel usul kuralları ve 437. madde gözetildiğinde incelemenin taraflar davet edilerek duruşmalı yapılması gerektiğini kabul etmiştir. Tarafların duruşmaya davet edilmesi, delillerini sunmalarının sağlanması ve gerekirse re'sen araştırma yapılması gerektiğinden ret kararı bozulmuştur (TMK m. 436).

4 **YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ**
02.03.2017 · E. 2017/1089 · K. 2017/2818

Koruma koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediği ayrıntılı bir araştırmayı ve ilgili kişilerin 437. madde uyarınca dinlenmesini gerektirir

Bir kişi hakkında vasi atanması ve tedavisi için bir kuruma yerleştirilmesi istendi. Sulh hukuk mahkemesi yalnız vasi atanması yönünden inceleme yaparak alınan sağlık kurulu raporu doğrultusunda istemi reddetmiştir; karar talep eden vekilince temyiz edilmiştir.

> *"O halde, sayılan hallerin mevcut olup olmadığı, toplum için tehlike oluşturup oluşturmadığı, oluşturuyor ise, kişinin korunmasının başka türlü sağlanıp sağlanamayacağı, ayrıntılı bir araştırma ve inceleme yapılmasını ve ilgili kişilerin dinlenmesini (TMK. m. 437/3) gerektirir.*

DEĞERLENDİRME Karar, 437. maddenin üçüncü fıkrasındaki dinleme kuralını koruma koşullarının araştırılmasıyla birlikte ele alır. Daire, sayılan sebeplerden birinin bulunup bulunmadığının, kişinin toplum için tehlike oluşturup oluşturmadığının ve korunmasının başka türlü sağlanıp sağlanamayacağının ayrıntılı bir araştırmayı ve ilgili kişilerin dinlenmesini gerektirdiğini belirtmiştir. Mahkemenin yalnız vasi atanması yönünden inceleme yapması yerinde görülmemiş; tarafların duruşmaya davet edilmesi, delillerini sunmalarının sağlanması ve gerekirse re'sen araştırma yapılması için karar bozulmuştur (TMK m. 432).

5 **YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ**
26.09.2013 · E. 2013/9282 · K. 2013/12347

Koruma ve kısıtlama birlikte istendiğinde mahkeme, vesayet hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olduğunu gözeterek re'sen araştırma yapmalı ve kısıtlı adayını dinlemelidir

Davacı, bir kişi hakkında 432. madde uyarınca koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasını, 406. madde uyarınca da kısıtlanmasını ve vasi atanmasını istemiştir. Mahkeme istemi reddetmiştir; karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

> *Vesayet hakkındaki hükümlerin kamu düzenine ilişkin olduğu, mahkemece resen araştırma yapılabileceği de gözetilerek; resen ve tarafların gösterecekleri delillerin toplanması, kısıtlı adayının dinlenilmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile hüküm tesisi doğru görülmemiştir.*

DEĞERLENDİRME Karar, dinleme ve araştırma yükümlülüğünü koruma ile kısıtlamanın birlikte istendiği bir dosyada gösterir. Daire, hükme esas alınan raporun kişinin savurganlık, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetme sebebiyle korunmaya muhtaç olup olmadığı yönündeki değerlendirmeyi mahkemeye bıraktığını, mahkemenin ise bu yönde araştırma yapmadığını belirtmiştir. Vesayet hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olduğu gözetilerek delillerin toplanması, kısıtlı adayının dinlenmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerektiğinden hüküm bozulmuştur (TMK m. 406).

6 **YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ**
11.01.2017 · E. 2016/24926 · K. 2017/214

Koruma davasında dava dilekçesi tebliğ edilerek taraf teşkili sağlanmalı ve duruşma açılmalıdır; dosya üzerinden verilen karar usule aykırıdır

Aile mahkemesinde koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması istendi. Mahkeme, dava dilekçesini davalı veliye tebliğ etmeden dosya üzerinden karar vermiştir; karar davacı tarafından temyiz edilmiştir.

> *Mahkemece, davalı veliye dava dilekçesi tebliğ edilerek taraf teşkilinin sağlanması, dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşamasının tamamlanmasından sonra duruşma açılması ve tarafların gösterdikleri takdirde delilleri toplanıp, değerlendirilip sonucu uyarınca karar verilmesi gerekirken, eksik inceleme ile dosya üzerinden yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır (HMK m. 139).*

DEĞERLENDİRME Karar, basit yargılama usulünün taraf teşkili ve duruşma aşamalarını ortadan kaldırmadığını gösterir. Daire, dava dilekçesinin karşı tarafa tebliğ edilerek taraf teşkilinin sağlanmasını, dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşamasının tamamlanmasını ve ardından duruşma açılarak tarafların gösterdiği delillerin toplanıp değerlendirilmesini aramıştır. Bu aşamalar atlanarak dosya üzerinden verilen karar eksik inceleme sayılarak bozulmuştur.

BAĞLANTILI HÜKÜMLER

- **TMK m. 432:** Koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanmasının koşulları.
- **TMK m. 433:** Yetki.
- **TMK m. 435:** İtiraz.
- **TMK m. 436:** Usul, genel olarak.
- **TMK m. 409:** Kısıtlamada dinlenme ve resmî sağlık kurulu raporu.
- **TMK m. 397:** Vesayet ve denetim makamları.

KARARLAR DİZİNİ

Sayfa numaraları kararın anıldığı sayfaları gösterir; koyu yazılan numara, kararın İçtihatlar bölümünde ayrıntılı olarak incelendiği sayfadır.

ANAYASA MAHKEMESİ — NORM DENETİMİ

25.01.2023 · E. 2020/30 · K. 2023/12 .. 3233, 3235, 3238, **3239**, 3527, 3529, 3533, 3534, **3535**
22.03.2023 · E. 2022/105 · K. 2023/54 ..... 3206, 3209, 3211, 3212, **3214**
26.07.2023 · E. 2023/37 · K. 2023/140 3415
16.01.2025 · E. 2025/2 · K. 2025/4 3543
10.07.2025 · E. 2025/119 · K. 2025/155 ..... 3541, 3543, 3545, **3547**

ANAYASA MAHKEMESİ — BİREYSEL BAŞVURU

E.T., B. No: 2022/91835, 25.06.2025 .. 3486, 3489, 3490, 3491, **3492**, 3510, 3512, **3513**, 3520, **3524**, 3532, **3536**, 3544, 3546, **3548**

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

30.05.2018 · E. 2017/2486 · K. 2018/1148 .... 3410, 3413, 3415, **3417**
06.06.2018 · E. 2017/2069 · K. 2018/1179 3415
15.10.2019 · E. 2017/1924 · K. 2019/1060 .... 3193, **3194**, 3261, **3267**
05.11.2019 · E. 2017/441 · K. 2019/1137 ..... 3341, 3345, **3346**
24.11.2020 · E. 2017/2772 · K. 2020/937 ..... 3259, **3261**, 3432, **3439**, 3444, **3445**, 3461, 3463, 3464, 3466, **3470**
18.10.2022 · E. 2020/674 · K. 2022/1291 ..... 3329, 3334, **3336**
02.11.2022 · E. 2020/465 · K. 2022/1416 ..... 3356, **3358**, 3403, **3406**
26.11.2025 · E. 2024/766 · K. 2025/751 ..... 3213, **3215**
25.12.2025 · E. 2025/536 · K. 2025/918 ..... 3213, **3215**

YARGITAY 1. HUKUK DAİRESİ

01.02.2010 · E. 2009/13623 · K. 2010/884 .... 3335, **3340**
27.05.2010 · E. 2010/5255 · K. 2010/5998 .... 3401, 3402, **3404**
07.04.2011 · E. 2011/2589 · K. 2011/4018 .... 3364, **3367**
06.06.2011 · E. 2011/5207 · K. 2011/6781 .... 3453, **3456**
16.11.2012 · E. 2012/15003 · K. 2012/13138 ..... 3402, **3405**
10.09.2014 · E. 2014/12841 · K. 2014/13940 ..... 3168, **3172**
14.04.2021 · E. 2020/1275 · K. 2021/2240 .... 3403, **3405**
27.09.2021 · E. 2021/2345 · K. 2021/4660 .... 3334, **3337**

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ

14.02.2005 · E. 2004/15802 · K. 2005/1935 . 3301, **3302**, 3345, **3350**
14.02.2006 · E. 2006/1209 · K. 2006/1537 .... 3383, 3384, **3385**
02.03.2006 · E. 2005/17985 · K. 2006/2658 . 3282, **3284**, 3292, **3294**, 3300, **3306**
11.12.2006 · E. 2006/20101 · K. 2006/17373 ..... 3363, **3365**, 3372, **3376**
28.03.2007 · E. 2006/19738 · K. 2007/5067 . 3476, **3480**
12.07.2007 · E. 2007/11135 · K. 2007/11112 ..... 3311, **3316**, 3323, **3328**, 3373, **3375**
05.11.2007 · E. 2007/12183 · K. 2007/15003 ..... 3473, 3476, **3479**
18.06.2008 · E. 2008/3783 · K. 2008/8890 .... 3237, **3241**
19.06.2008 · E. 2008/4439 · K. 2008/9008 .... 3477, **3482**
16.10.2008 · E. 2008/9610 · K. 2008/13524 . 3293, **3296**
29.12.2008 · E. 2008/15112 · K. 2008/18057 ..... 3322, **3324**
01.06.2009 · E. 2009/957 · K. 2009/10384 3430
09.09.2009 · E. 2009/4720 · K. 2009/15333 . 3490
20.01.2010 · E. 2009/10526 · K. 2010/1212 . 3225, **3230**
15.02.2010 · E. 2009/12973 · K. 2010/2554 . 3452, **3459**
24.05.2010 · E. 2009/21807 · K. 2010/10038 ..... 3299, **3303**
25.05.2010 · E. 2009/21809 · K. 2010/10152 ..... 3372, **3375**

06.07.2010 · E. 2010/2701 · K. 2010/13512 . 3283, **3285**
15.07.2010 · E. 2010/11814 · K. 2010/14362 ..... 3464, **3466**
29.03.2011 · E. 2010/16274 · K. 2011/5552 . 3301, **3303**, 3344, **3351**
16.05.2011 · E. 2010/19715 · K. 2011/8468 . 3399, 3402, **3403**
13.06.2011 · E. 2010/20843 · K. 2011/10255 ..... 3344, **3351**
21.09.2011 · E. 2010/22756 · K. 2011/13718 ..... 3119, **3122**, **3131**, 3136, **3137**, 3143, **3144**, **3150**, **3157**, 3162, **3163**
03.10.2011 · E. 2011/578 · K. 2011/14771 .... 3283, **3285**
03.11.2011 · E. 2011/4451 · K. 2011/18000 . 3271, **3276**
21.11.2011 · E. 2011/6557 · K. 2011/19218 . 3224, **3227**, 3442, **3446**
24.11.2011 · E. 2011/6372 · K. 2011/19550 . 3119, **3121**, **3138**, **3145**, **3151**, **3158**, **3164**
24.11.2011 · E. 2011/7192 · K. 2011/19661 . 3310, **3314**, 3324, **3327**, 3372, **3374**, 3393, **3394**
05.12.2011 · E. 2011/9739 · K. 2011/20886 . 3364, **3365**
26.12.2011 · E. 2011/12332 · K. 2011/23616 ..... 3224, **3226**, 3443, **3446**
16.02.2012 · E. 2012/796 · K. 2012/2917 3430
12.03.2012 · E. 2011/13350 · K. 2012/5541 . 3237, **3240**
29.05.2012 · E. 2011/7877 · K. 2012/14314 . 3169, **3172**
05.09.2012 · E. 2012/1035 · K. 2012/20344 . 3224, **3227**, 3291, **3293**
12.09.2012 · E. 2011/23262 · K. 2012/20955 ..... 3430, **3433**
25.09.2013 · E. 2013/8753 · K. 2013/21953 . 3168, **3171**
17.09.2014 · E. 2014/16109 · K. 2014/17697 ..... 3292, **3295**, 3334, **3339**
04.12.2014 · E. 2014/13035 · K. 2014/24765 ..... 3362, 3364, **3366**
22.03.2016 · E. 2016/5264 · K. 2016/5617 .... 3334, **3338**
19.09.2016 · E. 2015/24492 · K. 2016/13005 ..... 3454, **3457**
11.01.2017 · E. 2016/24926 · K. 2017/214 .... 3491, **3493**, 3531, **3538**, 3544, **3550**
19.04.2017 · E. 2017/810 · K. 2017/4602 ..... 3291, 3292, **3294**, 3300, **3305**, 3334, **3338**
02.11.2017 · E. 2016/19351 · K. 2017/12079 ..... 3345, **3347**
25.04.2018 · E. 2016/15821 · K. 2018/5629 . 3416
09.10.2018 · E. 2016/24920 · K. 2018/10822 ..... 3169, **3171**
14.04.2021 · E. 2021/1979 · K. 2021/3053 .... 3168, **3170**
02.12.2021 · E. 2021/5987 · K. 2021/9112 .... 3199, 3200, **3201**
06.12.2021 · E. 2021/8051 · K. 2021/9121 ... **3130**
10.02.2022 · E. 2021/9354 · K. 2022/1172 .... 3450, 3453, 3454, **3455**
03.10.2022 · E. 2022/7901 · K. 2022/7602 ... **3129**
23.10.2024 · E. 2024/8602 · K. 2024/7762 3416
06.11.2024 · E. 2024/2346 · K. 2024/8355 .... 3416, **3420**
04.11.2025 · E. 2025/3158 · K. 2025/9456 .... 3413, 3416, **3418**
19.01.2026 · E. 2025/9608 · K. 2026/535 ..... 3416, **3420**
26.02.2026 · E. 2026/1043 · K. 2026/2270 .... 3127, **3128**
15.04.2026 · E. 2026/2257 · K. 2026/4224 .... 3416, **3419**
11.06.2026 · E. 2026/3240 · K. 2026/6481 .... 3119, **3120**, 3127, **3128**, **3137**, **3144**, 3149, **3150**, 3156, **3157**, **3163**, 3168, **3174**

YARGITAY 3. HUKUK DAİRESİ

29.04.2026 · E. 2026/223 · K. 2026/2553 ..... 3212, **3216**

YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ

29.06.2015 · E. 2014/10783 · K. 2015/8774 . 3384, **3386**
26.05.2025 · E. 2022/3327 · K. 2025/8513 .... 3213, **3216**

YARGITAY 5. HUKUK DAİRESİ

16.11.2020 · E. 2020/9313 · K. 2020/10032 . 3260, **3266**
30.11.2020 · E. 2020/10043 · K. 2020/10490 ..... 3346, **3349**
08.02.2021 · E. 2020/11651 · K. 2021/1061 . 3181, **3185**
15.03.2021 · E. 2021/535 · K. 2021/3431 3501
14.06.2021 · E. 2021/4392 · K. 2021/8840 .... 3500, **3504**
08.11.2021 · E. 2021/11536 · K. 2021/12672 ..... 3501, **3505**
28.02.2022 · E. 2022/2933 · K. 2022/3160 .... 3497, 3500, **3502**
14.06.2022 · E. 2022/6692 · K. 2022/10745 . 3454, **3460**, 3477, **3482**
15.09.2022 · E. 2022/8073 · K. 2022/12023 . 3225, **3232**, 3273, **3277**, 3440, 3444, **3445**, 3465
28.11.2022 · E. 2022/14061 · K. 2022/16949 ..... 3499, 3500, **3502**
09.01.2023 · E. 2022/14443 · K. 2023/22 ..... 3492, **3496**, 3500
12.06.2023 · E. 2023/4694 · K. 2023/6094 .... 3499, 3501, **3505**, 3511, **3514**
06.11.2023 · E. 2023/7873 · K. 2023/10360 . 3500
20.11.2023 · E. 2023/7361 · K. 2023/11169 . 3432, 3466, **3470**
12.02.2024 · E. 2023/10745 · K. 2024/1446 . 3385, **3387**

29.04.2024 · E. 2024/3459 · K. 2024/4713 .... 3272, **3274**
01.07.2024 · E. 2024/5418 · K. 2024/7905 .... 3272, **3275**
26.09.2024 · E. 2024/6513 · K. 2024/8471 .... 3213, **3219**, 3260, **3264**
26.09.2024 · E. 2024/6927 · K. 2024/8638 .... 3271, **3273**
26.09.2024 · E. 2024/6011 · K. 2024/8449 .... 3272, **3274**
23.12.2024 · E. 2024/6163 · K. 2024/10388 . 3213, **3218**, 3259, **3265**
22.04.2025 · E. 2025/2651 · K. 2025/5831 .... 3201, **3204**, 3259, **3265**
06.10.2025 · E. 2025/9269 · K. 2025/12410 . 3324, **3327**
03.11.2025 · E. 2025/11002 · K. 2025/13931 ..... 3260, **3264**
25.11.2025 · E. 2025/11651 · K. 2025/15224 ..... 3385, **3387**
08.12.2025 · E. 2025/13651 · K. 2025/16432 ..... 3311, **3317**
08.12.2025 · E. 2025/11515 · K. 2025/16409 ..... 3464, **3469**
16.12.2025 · E. 2025/12817 · K. 2025/17535 ..... 3465, **3471**
19.01.2026 · E. 2025/11009 · K. 2026/588 .... 3465, **3469**
02.03.2026 · E. 2025/12833 · K. 2026/3526 . 3465, **3468**
23.03.2026 · E. 2026/3099 · K. 2026/4700 .... 3213, **3219**

YARGITAY (KAPATILAN) 6. HUKUK DAİRESİ

18.03.2013 · E. 2013/3163 · K. 2013/4642 .... 3402, **3404**

YARGITAY 6. HUKUK DAİRESİ

16.01.2012 · E. 2011/14246 · K. 2012/63 ..... 3452, 3453, **3455**

YARGITAY 7. HUKUK DAİRESİ

18.01.2024 · E. 2022/6370 · K. 2024/322 ..... 3127, **3130**
09.09.2024 · E. 2024/2595 · K. 2024/3613 .... 3334, **3337**
17.02.2025 · E. 2025/382 · K. 2025/841 ..... 3169, **3173**

YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ

26.01.2017 · E. 2017/920 · K. 2017/766 ..... 3226, **3229**, 3444, **3447**
02.03.2017 · E. 2017/1084 · K. 2017/2817 .... 3239, **3244**
02.03.2017 · E. 2017/1089 · K. 2017/2818 .... 3533, **3538**, 3545, **3549**
09.03.2017 · E. 2017/9069 · K. 2017/3294 3416
16.03.2017 · E. 2017/1196 · K. 2017/3817 .... 3180, 3181, **3183**
06.04.2017 · E. 2017/6052 · K. 2017/5157 .... 3310, **3314**
19.09.2017 · E. 2017/2884 · K. 2017/11059 . 3224, **3229**, 3443, **3447**
21.09.2017 · E. 2017/2435 · K. 2017/11319 . 3413, **3422**
05.10.2017 · E. 2017/2801 · K. 2017/12295 . 3392, **3396**
05.10.2017 · E. 2017/2830 · K. 2017/12263 . 3414, **3424**
05.10.2017 · E. 2017/2817 · K. 2017/12259 . 3414, 3430, 3431, **3433**
17.10.2017 · E. 2017/6602 · K. 2017/13059 . 3237, **3242**
24.10.2017 · E. 2017/6306 · K. 2017/13554 . 3333
15.11.2017 · E. 2017/6905 · K. 2017/15394 . 3508, 3510, 3512, **3513**
05.12.2017 · E. 2017/7211 · K. 2017/16217 . 3191, **3193**
05.12.2017 · E. 2017/7655 · K. 2017/16197 . 3261, **3267**
05.12.2017 · E. 2017/6914 · K. 2017/16142 **3397**
06.12.2017 · E. 2017/7463 · K. 2017/16274 . 3392, **3395**
15.01.2018 · E. 2017/7974 · K. 2018/374 ..... 3415, **3421**
16.01.2018 · E. 2017/7421 · K. 2018/458 ..... 3417, **3418**
16.01.2018 · E. 2017/7990 · K. 2018/567 ..... 3491, **3495**, 3516, 3519, **3520**, 3532, 3546
17.01.2018 · E. 2018/61 · K. 2018/639 ..... 3372, **3377**
18.01.2018 · E. 2017/9033 · K. 2018/811 ..... 3310, **3315**
18.01.2018 · E. 2017/8818 · K. 2018/737 ..... 3311, **3312**, 3322, **3326**, 3384, **3388**
18.01.2018 · E. 2017/10648 · K. 2018/742 .... 3333, 3335, **3339**, 3373, **3379**
18.01.2018 · E. 2017/8266 · K. 2018/743 ..... 3391, 3392, **3394**
18.01.2018 · E. 2017/8405 · K. 2018/875 ..... 3490, **3494**, 3512, **3514**, 3519, **3523**
23.01.2018 · E. 2017/9027 · K. 2018/1104 .... 3309, **3313**, 3371, 3373, **3379**
25.01.2018 · E. 2017/11747 · K. 2018/1441 . 3343, 3345, **3350**
25.01.2018 · E. 2017/8934 · K. 2018/1474 .... 3392, **3397**
25.01.2018 · E. 2017/7911 · K. 2018/1391 .... 3519, **3523**
20.02.2018 · E. 2017/10055 · K. 2018/2525 . 3201, **3203**
20.02.2018 · E. 2017/10658 · K. 2018/2519 . 3237, **3241**
15.03.2018 · E. 2017/17108 · K. 2018/9393 . 3431
20.03.2018 · E. 2018/1084 · K. 2018/9722 .... 3431, **3434**

05.04.2018 · E. 2018/1309 · K. 2018/10766 . 3346, **3348**
30.04.2018 · E. 2018/9313 · K. 2018/11811 . 3238, **3243**, 3545
30.04.2018 · E. 2018/9840 · K. 2018/11816 . 3311, **3315**
03.07.2018 · E. 2017/6680 · K. 2018/14841 . 3200, **3203**
01.10.2018 · E. 2018/13203 · K. 2018/16570 ..... 3225, **3228**, 3237, **3244**
12.11.2018 · E. 2018/11741 · K. 2018/18466 ..... 3490, 3492, **3493**, 3501, **3506**, 3532, **3539**
19.03.2019 · E. 2018/11560 · K. 2019/2900 . 3199, **3202**, 3223
26.03.2019 · E. 2019/905 · K. 2019/3195 ..... **3122**, **3131**
26.03.2019 · E. 2018/12126 · K. 2019/3197 . 3201, **3204**
17.06.2019 · E. 2018/8390 · K. 2019/5997 .... 3169, **3173**
09.10.2019 · E. 2019/4650 · K. 2019/8781 .... 3415, **3422**
16.10.2019 · E. 2017/17128 · K. 2019/9079 . 3120, **3123**, **3174**
02.12.2019 · E. 2019/6008 · K. 2019/10760 . 3345, **3348**
30.09.2020 · E. 2020/1635 · K. 2020/5586 .... 3357, **3359**

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ

08.04.2014 · E. 2013/17406 · K. 2014/6850 . 3226, **3231**, 3249, **3253**
24.11.2014 · E. 2014/16402 · K. 2014/18216 ..... 3432, **3437**
08.03.2018 · E. 2016/7714 · K. 2018/1804 .... 3426, 3429, 3431, 3432, **3435**
22.02.2021 · E. 2020/871 · K. 2021/1558 ..... 3432, **3436**
21.01.2025 · E. 2024/1176 · K. 2025/305 ..... 3213, **3217**, 3250, **3253**
02.07.2025 · E. 2025/188 · K. 2025/4757 ..... **3218**

YARGITAY 12. HUKUK DAİRESİ

29.09.2014 · E. 2014/17243 · K. 2014/22717 ..... 3454, **3457**
11.05.2015 · E. 2015/11249 · K. 2015/13095 ..... 3249, **3251**
22.10.2015 · E. 2015/12580 · K. 2015/25437 ..... 3249, 3250, **3251**
19.06.2025 · E. 2025/3338 · K. 2025/4675 .... 3353, 3355, 3356, **3357**, 3364, **3367**

YARGITAY 13. HUKUK DAİRESİ

30.09.2019 · E. 2019/4225 · K. 2019/9155 .... 3431, **3436**

YARGITAY (KAPATILAN) 14. HUKUK DAİRESİ

11.11.2010 · E. 2010/11035 · K. 2010/12624 ..... 3250, **3252**

YARGITAY (KAPATILAN) 17. HUKUK DAİRESİ

28.10.2011 · E. 2011/10607 · K. 2011/9995 . 3272, **3275**

YARGITAY 17. HUKUK DAİRESİ

20.09.2013 · E. 2013/13348 · K. 2013/12526 ..... 3465, **3468**
18.12.2014 · E. 2014/20485 · K. 2014/18998 ..... 3430, 3463, 3466, **3471**
25.12.2014 · E. 2014/19939 · K. 2014/19688 ..... 3500, **3504**

YARGITAY (KAPATILAN) 18. HUKUK DAİRESİ

02.07.2012 · E. 2012/6192 · K. 2012/8339 .... 3452, **3459**
27.09.2012 · E. 2012/9885 · K. 2012/10229 . 3344, **3352**
21.02.2013 · E. 2013/911 · K. 2013/2273 ..... 3311, **3316**, 3384, **3385**, 3392, **3395**
28.02.2013 · E. 2012/15176 · K. 2013/2735 . 3237, **3242**
25.03.2013 · E. 2013/3280 · K. 2013/4576 .... 3224, **3231**
30.04.2013 · E. 2013/4666 · K. 2013/7270 .... 3477, **3481**
14.05.2013 · E. 2013/7154 · K. 2013/8318 .... 3182, **3186**
13.06.2013 · E. 2013/8829 · K. 2013/10363 . 3224, 3225, **3230**
26.09.2013 · E. 2013/9282 · K. 2013/12347 . 3545, **3549**
10.10.2013 · E. 2013/11384 · K. 2013/13313 ..... 3301, **3304**
18.11.2013 · E. 2013/11359 · K. 2013/15777 ..... 3453, **3458**
17.12.2013 · E. 2013/14423 · K. 2013/18206 ..... 3518, 3519, **3522**
06.03.2014 · E. 2013/19638 · K. 2014/4117 . 3476, **3480**
18.03.2014 · E. 2013/18524 · K. 2014/4942 . 3323, **3326**
25.03.2014 · E. 2013/19551 · K. 2014/5511 . 3372, **3377**
08.04.2014 · E. 2013/20853 · K. 2014/6536 . 3321, 3322, **3325**
13.05.2014 · E. 2014/3545 · K. 2014/8864 .... 3301, 3302, **3304**
24.03.2015 · E. 2014/16673 · K. 2015/4260 . 3475, 3477, **3478**
23.06.2015 · E. 2015/1013 · K. 2015/11013 . 3432, **3438**, 3477, **3481**

12.10.2015 · E. 2015/14726 · K. 2015/14216 ..... 3182, **3184**
20.06.2016 · E. 2015/12264 · K. 2016/9889 . 3192, **3194**

YARGITAY 18. HUKUK DAİRESİ

22.12.2014 · E. 2014/17070 · K. 2014/18811 ..... 3389, 3392, **3393**
23.02.2015 · E. 2014/15221 · K. 2015/2614 . 3237, **3243**
03.03.2015 · E. 2015/363 · K. 2015/3251 ..... 3477, **3479**
07.04.2015 · E. 2014/16607 · K. 2015/5445 . 3518, 3520, **3521**
01.07.2015 · E. 2014/21086 · K. 2015/11622 ..... 3284, **3287**
08.09.2015 · E. 2015/11497 · K. 2015/12162 ..... 3414, **3423**
14.09.2015 · E. 2015/282 · K. 2015/12568 .... 3492, **3495**, 3519, **3522**
07.10.2015 · E. 2015/38 · K. 2015/13887 ..... 3373, **3378**
12.10.2015 · E. 2015/14336 · K. 2015/14218 ..... 3369, 3373, **3376**
20.10.2015 · E. 2015/13950 · K. 2015/14844 ..... 3284, **3287**
03.11.2015 · E. 2015/2498 · K. 2015/15746 . 3258, 3259, **3262**
01.12.2015 · E. 2015/17534 · K. 2015/17572 ..... 3311, **3313**
01.12.2015 · E. 2015/4463 · K. 2015/17620 . 3429, **3434**
11.01.2016 · E. 2015/5794 · K. 2016/139 ..... 3322, **3325**
19.04.2016 · E. 2016/6449 · K. 2016/6201 .... 3284, **3286**
10.05.2016 · E. 2015/11809 · K. 2016/7594 . 3293, **3295**, 3300, **3305**, 3372, **3378**
26.05.2016 · E. 2016/7692 · K. 2016/8514 .... 3414, **3423**, 3430
14.06.2016 · E. 2016/9524 · K. 2016/9547 .... 3531, **3537**, 3544
20.06.2016 · E. 2016/6467 · K. 2016/9883 .... 3530, 3531, **3537**, 3541, 3544, **3548**

YARGITAY (KAPATILAN) 19. HUKUK DAİRESİ

27.09.2011 · E. 2011/2066 · K. 2011/11477 . 3364, **3366**

YARGITAY (KAPATILAN) 20. HUKUK DAİRESİ

04.11.2008 · E. 2008/13360 · K. 2008/14422 ..... 3465, **3467**
16.02.2009 · E. 2009/1440 · K. 2009/2497 .... 3463, 3465, **3467**

YARGITAY 20. HUKUK DAİRESİ

10.06.2014 · E. 2014/4652 · K. 2014/6349 .... 3332, **3336**
06.05.2015 · E. 2015/2114 · K. 2015/3617 .... 3497, 3500, **3503**
25.06.2015 · E. 2015/7912 · K. 2015/6463 .... 3454, **3458**
01.10.2015 · E. 2015/10327 · K. 2015/8246 . 3181, **3184**
01.10.2015 · E. 2015/4770 · K. 2015/8078 .... 3182, **3186**
15.10.2015 · E. 2015/9038 · K. 2015/9255 .... 3256, 3259, **3263**
12.01.2016 · E. 2015/16312 · K. 2016/199 .... 3260, **3263**, 3272, **3277**
23.02.2016 · E. 2015/16860 · K. 2016/2158 . 3500, **3503**
13.10.2016 · E. 2016/5937 · K. 2016/9031 ... **3185**
31.01.2017 · E. 2016/14667 · K. 2017/664 .... 3346, **3349**
29.05.2017 · E. 2017/6570 · K. 2017/4683 .... 3501, **3506**
02.05.2019 · E. 2019/1253 · K. 2019/3058 .... 3259, **3262**
07.11.2019 · E. 2019/5229 · K. 2019/6370 .... 3272, **3276**

BAŞVURULAN RESMÎ KAYNAKLAR

Mevzuat

- 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
- 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
- 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
- 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
- 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
- 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
- 743 sayılı (mülga) Türk Kanunu Medenisi

Yasama belgeleri

- Türk Medenî Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 723 (21. Dönem).
- 743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine… Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, TBMM S. Sayısı: 398 (18. Dönem).

Karar veri tabanları

- Adalet Bakanlığı Mevzuat ve İçtihat Bilgi Sistemi (mevzuat.adalet.gov.tr) — Yargıtay kararları
- Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası (kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr) — norm denetimi ve bireysel başvuru kararları
- Mevzuat Bilgi Sistemi (mevzuat.gov.tr) — kanun metinleri

TÜRK MEDENİ KANUNU AİLE HUKUKU ŞERHİ

Türk Medeni Kanunu'nun aile hukukuna ayrılmış İkinci Kitabını (m. 118–494) madde madde inceleyen bu eser; her maddenin resmî metnini, TBMM'ye sunulan tasarının gerekçesini, 743 sayılı Türk Kanunu Medenisindeki karşılığını, fıkra fıkra açıklamasını ve Yargıtay ile Anayasa Mahkemesinin ilgili kararlarını bir arada sunmaktadır.

Kararlar resmî veri tabanlarındaki tam metinlerinden özetlenmiş, alıntılar karar metinlerinden aynen aktarılmıştır. Eserdeki her tespit, bir kanun hükmüne ya da künyesiyle gösterilen bir yargı kararına dayanmaktadır.

HER MADDEDE

- Resmî kanun metni
- 743 sayılı Kanun karşılığı ve değişiklik tarihçesi
- Künyeli Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararları
- Uygulama tabloları, dikkat ve uygulama notları
- TBMM tasarı gerekçesi
- Fıkra fıkra, kenar numaralı açıklamalar
- Karar metninden aynen alıntılar ve değerlendirmeler
- Mahkeme ve tarih sırasıyla kararlar dizini

Av. Aydın AYDAR · Av. Murat AYDAR · Av. Eren AYDAR

avukataydinaydar.com